TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

110'uncu Birleşim
30 Haziran 2016 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	**788**
II.- GELEN KÂĞITLAR	**793**
III.- YOKLAMALAR	**850,867,873,882,890, 909,913,928**
IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	**796**
A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI	*796:808*
1.- Ağrı Milletvekili Berdan Öztürk'ün, gözaltı ve tutuklamalarda yaşanan hak ihlallerine ilişkin gündem dışı konuşması	796:797
2.- Bilecik Milletvekili Yaşar Tüzün'ün, Trafik Elektronik Denetleme Sistemi'ne ilişkin gündem dışı konuşması	797:798
3.- Elâzığ Milletvekili Tahir Öztürk'ün, 26 Haziran Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığıyla Mücadele Günü'ne ilişkin gündem dışı konuşması ve İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın cevabı	798:808

Sayfa

V.- AÇIKLAMALAR **808,823,836,849,856, 924,944**

1.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşmasının İç Tüzük'ün 59'uncu maddesinin (2)'nci fıkrasına göre değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 808:810

2.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşmasının İç Tüzük hükümlerine uygun olduğuna ilişkin açıklaması 810:811

3.- Diyarbakır Milletvekili Çağlar Demirel'in, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşmasının İç Tüzük'ün 59'uncu maddesinin (2)'nci fıkrasına göre değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 811:812

4.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşmasının İç Tüzük'ün 59'uncu maddesinin (2)'nci fıkrasına göre değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 812

5.- İstanbul Milletvekili Hurşit Yıldırım'ın, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısını lanetlediğine ve hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, terörle verilmek istenen hiçbir mesajı kabul etmediklerine ilişkin açıklaması 823

6.- Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, son zamanlarda yaşanan terör olaylarının herkesi olduğu gibi adalarda yaşayanları da tedirgin ettiğine ve feribot ile diğer deniz araçları için gerekli güvenlik önlemlerinin alınması konusunda yetkilileri göreve çağırdığına ilişkin açıklaması 823

7.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, 2/7/1993 tarihinde Sivas Madımak Oteli'nde yakılarak öldürülen aydınları saygıyla andığına ilişkin açıklaması 824

8.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, açılışı yapılacak olan Osman Gazi Köprüsü'nün hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması 824

9.- Ordu Milletvekili Metin Gündoğdu'nun, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısını lanetlediğine ve hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması 824

10.- Denizli Milletvekili Kazım Arslan'ın, İsrail'le yapılan anlaşmanın gerçek yüzünün derhâl açıklanması gerektiğine ilişkin açıklaması 825

11.- İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'ın, 2/7/1993 tarihinde Sivas Madımak Oteli'nin yakılması olayının sanıklarının iade edilmeleri için gerekli girişimin İçişleri Bakanlığı tarafından yapılması gerektiğine ilişkin açıklaması 825

12.- Kırklareli Milletvekili Türabi Kayan'ın, bayram münasebetiyle havaalanlarında, tren istasyonlarında, şehirlerarası otobüs terminallerinde yoğunluk yaşanacağına, Hükûmetin bu bölgelerde tedbir almasını istediğine ve herkese iyi bayramlar dilediğine ilişkin açıklaması 825

Sayfa

13.- Konya Milletvekili Mustafa Hüsnü Bozkurt'un, Konya Ovası'nda meydana gelen dolu felaketi nedeniyle ciddi zarar meydana geldiğine ve İçişleri Bakanını istifaya davet ettiğine ilişkin açıklaması 825:826

14.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, terörü lanetlediğine, ulusal bayramlar için yapılan törenlerin iptal edilmesine rağmen Osman Gazi Köprüsü'nün açılış töreninin yapılacak olmasına ilişkin açıklaması 826

15.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, Çamlıbel Geçidi'nin 2016 yılı içerisinde ihale edilip edilmeyeceğini, Tokat'ta bölge enfeksiyon hastalıkları araştırma hastanesi yapılmasının düşünülüp düşünülmediğine ve çiğ süt destekleme primlerine dair çiftçiye bir müjde verilip verilmeyeceğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 826

16.- Balıkesir Milletvekili Mehmet Tüm'ün, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın atandığı günden beri ülkede can ve mal güvenliği kalmadığına ve kamuoyunun, derhâl istifa etmesini beklediğine ilişkin açıklaması 826:827

17.- Kayseri Milletvekili Sami Dedeoğlu'nun, Ramazan Bayramı'nı ve Kadir Gecesi'ni kutladığına, şehitlere Allah'tan rahmet dilediğine, gazileri şükranla selamladığına ilişkin açıklaması 827

18.- Mersin Milletvekili Hüseyin Çamak'ın, Mersin Ziraat Odası Başkanının ihracatta yaşanan sıkıntılara çözüm önerilerine ve Ramazan Bayramı'nı kutladığına ilişkin açıklaması 827

19.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısında hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, Eskişehir'in Beylikova ile Alpu ilçelerinin sorunlarına, Kadir Gecesi'ni ve Ramazan Bayramı'nı kutladığına ilişkin açıklaması 827:828

20.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşmasındaki bazı ifadeleri ile konuşmasını yapıp Genel Kurulu terk etmesine ve Hükûmetin, milletin teröre karşı birlik ve bütünlüğünü sağlayacak duruşu göstermesi gerektiğine ilişkin açıklaması 828:829

21.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, HDP Grubu olarak İçişleri Bakanının Meclis Genel Kuruluna ve muhalefet partilerine karşı göstermiş olduğu tavrı kınadıklarına, İçişleri Bakanı, Ulaştırma Bakanı ve Adalet Bakanının derhâl istifa etmesi gerektiğine, Lice ve civarında sokağa çıkma yasağı adı altında uygulanan bir abluka durumu olduğuna ilişkin açıklaması 829:830

22.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısıyla ilgili bilgi verdikten sonra muhalefetin tek bir cümlesini dahi dinlemeye tahammül edemeyerek Meclisten kaçtığına ilişkin açıklaması 830

23.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, Hükûmetin ve devletin tüm birimlerinin terör örgütlerine karşı kararlı bir mücadele sürdürdüğüne ve terör örgütünün gelir kaynağı olan uyuşturucuya büyük darbeler vurulduğuna ilişkin açıklaması 830

Sayfa

24.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Lice'nin Yalaza köyü Mehle mezrasında bağların ateşe verildiğine ve kısa süreli bir çatışma yaşandığına ilişkin açıklaması 836

25.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, 2 Temmuz 1993'te Sivas katliamında hayatını kaybedenleri rahmetle andığına ve insanlık dışı bu katliamı kınadığına ve Milliyetçi Hareket Partisinin bu elim hadiseyle ilgili duruşunu son derece net bir şekilde belirttiğine ilişkin açıklaması 849

26.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Cumhuriyet Halk Partisi olarak hiçbir etnik kökene ya da başkaca özelliğine bakmaksızın katliamlarda hayatını kaybedenlerin tümünü saygıyla andıklarına ve bu katliamların tümünün anma törenlerine katıldıklarına ilişkin açıklaması 849:850

27.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, AK PARTİ Grubu olarak 2 Temmuz 1993'te Sivas'ta yaşanan katliamı kınadıklarına ilişkin açıklaması 850

28.- Diyarbakır Milletvekili Çağlar Demirel'in, Lice'nin Yalaza Mahallesi'nin Mehle mezrasında yaşanan duruma ilişkin açıklaması 856

29.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp'in 400 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 33'üncü maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 924

30.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, bugün yaşanılan sıkıntıların çözüm süreci olduğu için değil çözüm süreci bittiği için yaşandığına ve bu sürece tekrar geri dönme duyarlılığı içerisinde olunması gerektiğine ilişkin açıklaması 944:945

31.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, ülkenin kurum ve kurallarıyla yönetilmesi ilkesinden hareketle bu tasarıya ret oyu vereceklerine ve Kadir Gecesi ile Ramazan Bayramı'nı kutladığına ilişkin açıklaması 945

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI **812,950**

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın, Hükûmetin gündem dışı konuşmaya cevap talebinin ve Başkanlık Divanının uygulamasının İç Tüzük'e ve yerleşik teamüllere uygun olduğuna ilişkin konuşması 812:815

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın, Kadir Gecesi'ni ve Ramazan Bayramı'nı kutladığına ilişkin konuşması 950

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR **815,845,859,864,876, 923,924**

1.- Bursa Milletvekili Kadir Koçdemir'in, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşması sırasında Milliyetçi Hareket Partisine sataşması nedeniyle konuşması 815:818

2.- Diyarbakır Milletvekili Çağlar Demirel'in, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması 818:821

3.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması 821:822

Sayfa

4.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İzmir Milletvekili Zeynep Altıok'un HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması 845:846

5.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması 859:860

6.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması 860:862

7.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, İstanbul Milletvekili Azmi Ekinci'nin CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması 864:865

8.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, İstanbul Milletvekili Azmi Ekinci'nin CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması 865:866

9.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Muğla Milletvekili Mehmet Erdoğan'ın 400 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 23'üncü maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 876

10.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp'in 400 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 33'üncü maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması 923

11.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in sataşma nedeniye yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması 924:925

VIII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI **831**

A) MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ *831:836*

1.- Diyarbakır Milletvekili Nursel Aydoğan ve 22 milletvekilinin, sokağa çıkma yasağı ilan edilen bölgelerde yaşanan çocuk ölümlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/252) 831:832

2.- Diyarbakır Milletvekili Nursel Aydoğan ve 22 milletvekilinin, kolluk güçleri başta olmak üzere devlet görevlilerinin kadına yönelik cinsel şiddet ve cinsel işkence uygulamalarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/253) 832:834

3.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan ve 24 milletvekilinin, Artvin'in Yusufeli ilçesinde yapılan baraj neticesinde kamulaştırmalardan kaynaklı yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/254) 834:836

Sayfa

IX.- ÖNERİLER **837,846,850,851,856, 862,867,946**

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ *837:845,846:849,850, 851:855,856:859, 862:864,867*

1.- HDP Grubunun, İzmir Milletvekili Müslüm Doğan ve arkadaşları tarafından, 2 Temmuz 1993'te Sivas Madımak Oteli'nde yaşanan katliamın bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla 30/6/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, Genel Kurulun 30 Haziran 2016 Perşembe günkü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve ön görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 837:845,846:849,850,851

2.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ile Ankara Milletvekili Levent Gök tarafından, toplumsal barışı tehdit eden ve yurttaşların yaşamına kasteden terör olaylarının tüm boyutlarıyla değerlendirilmesi, çözüm önerilerinin tartışılması ve gerekli etkin tedbirlerin alınabilmesi amacıyla 29/6/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin, Genel Kurulun 30 Haziran 2016 Perşembe günkü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 851:855,856:859,862:864, 867

B) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ *946*

1.- Danışma Kurulunun, gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 320'nci sırasında yer alan 395 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın bu kısmın 5'inci sırasına alınmasına, diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine ve Genel Kurulun 1/7/2016 Cuma günü toplanmamasına ilişkin önerisi 946

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER **868,873,877,882,891,910, 914,925,928,946,947,951, 953**

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ *868:873,873:876,877:882, 882:890,891:909,910:913, 914:923,925:928,928:944, 946,947:950,951:952, 953:970*

1.- Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/726) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 400) 868:873,873:876,877:882, 882:890,891:909,910:913, 914:923,925:928,928:944, 946,

Sayfa

2.- Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasasına Sekizinci Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 343) 947:948,953:970

3.- Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/717) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 398) 948:949,953:970

4.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/527) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 183) 949:950,953:970

5.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında KKTC'de Bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyon İşlerinin Yürütülmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/644) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 395) 951:952,953:970

6.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Brunei Sultanlığı Hükümeti Arasında Ekonomik, Ticaret ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/573) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 263) 952

XI.- OYLAMALAR **953**

1.- (S. Sayısı: 343) Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasasına Sekizinci Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı'nın oylaması 953:970

2.- (S. Sayısı: 398) Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı'nın oylaması 953:970

3.- (S. Sayısı: 183) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı'nın oylaması 953:970

4.- (S. Sayısı: 395) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında KKTC'de Bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyon İşlerinin Yürütülmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı'nın oylaması 953:970

XII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI **971**

1.- Konya Milletvekili Mustafa Hüsnü Bozkurt'un, TBMM'de verilmesi planlanan bir iftar davetine ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın cevabı (7/6196) 971:972

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.04'te açılarak altı oturum yaptı.

Mersin Milletvekili Hüseyin Çamak, Türkiye'nin hibrit otomotiv sanayisine,

Bursa Milletvekili Kadir Koçdemir, Bursa iline,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu, merhum Adnan Menderes'in günlüğüne,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine,

Amasya Milletvekili Mustafa Tuncer, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısını lanetlediğine ve hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, Taşova-Ayvacık kara yolunun durumuna,

Bursa Milletvekili Erkan Aydın, Atatürk Havalimanı'nda hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, istikrarlı bir şekilde canlı bomba eylemlerinin devam ettiğine ve hiç kimsenin istifa müessesini aklına getirmediğine,

Antalya Milletvekili Atay Uslu, Osmaniye Kampı'ndaki aslında 4 metrekarelik bir atölyeyi yüzlerce askerî üniformanın dikildiği bir yer olarak, Antalya Kemer'deki yangın fotoğraflarını Lice'de gibi gösteren zihniyete,

Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısında hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine ve güvenlik zafiyetinin sorumlularının hesap vermesi gerektiğine,

Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, terörü şiddetle lanetlediğine, Atatürk Havaalanı'ndaki terör saldırısının toplumu derinden etkilediğine ve terör konusunda sorumluluk mevkisinde olanların başarısızlığının açık olduğuna, derhâl istifa etmeleri gerektiğine,

Mersin Milletvekili Aytuğ Atıcı, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen katliamın bir insanlık suçu olduğuna ve hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, terörün ve teröristlerin her türlüsünü lanetlediğine,

Denizli Milletvekili Kazım Arslan, terörü lanetlediğine ve hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptığı gündem dışı konuşmasıyla gündemi değiştirmek istediğine ve İçişleri Bakanını istifaya davet ettiğine,

Ankara Milletvekili Nihat Yeşil, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısını kınadığına ve hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, ülkedeki istihbarat zafiyetine,

Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısını kınadığına ve hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, sağlıkta yaşanan sorunlara,

Muğla Milletvekili Nurettin Demir, terörü kınadığına, Datça İlçe Millî Eğitim Müdürünün eğitimin sorunlarıyla ilgilenmek yerine AKP militanı gibi çalıştığına,

Mersin Milletvekili Serdal Kuyucuoğlu, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısında hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, sorumluları istifaya davet ettiğine, emeklilerin birçoğunun geçimlerini sürdürebilmek için çalışmak zorunda olduklarına ve emeklilere promosyon ödemesi yapılıp yapılmayacağını öğrenmek istediğine,

Şanlıurfa Milletvekili Kemalettin Yılmaztekin, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısını kınadığına ve hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, terörün yapmak istediği tahribatın tamamlayıcısı rolüne soyunan birtakım istismarcılar olduğuna,

Antalya Milletvekili Mustafa Akaydın, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısında hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, sorumluları istifaya davet ettiğine ve Antalya'da Kumluca ve Adrasan orman yangınlarına,

İzmir Milletvekili Tacettin Bayır, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısını kınadığına ve bu iktidarın göstermelik tedbirler ve terör politikalarıyla terör belasını bitiremeyeceğine,

Hatay Milletvekili Serkan Topal, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısını kınadığına ve hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, sorumluların istifa etmeyi düşünüp düşünmediklerini öğrenmek istediğine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, terör saldırılarının günbegün arttığına, şehitlere Allah'tan rahmet dilediğine, Devlet Bahçeli'nin Başbakanı arayarak Türkiye'nin teröre karşı yürüttüğü kararlı mücadelede devletin ve milletin yanında olduğunu ifade ettiğine, Amerika Birleşik Devletleri ne zaman Türkiye'deki bazı şehirler için uyarı yapsa hemen bir saldırı gerçekleştiğine ve ülkede güvenlik zafiyeti olduğuna,

Diyarbakır Milletvekili Çağlar Demirel, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen saldırıda hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, bu vahşette güvenlik zafiyeti ve Hükûmetin sorumluluğunun büyük olduğuna ve 29 Haziran Şeyh Said'in ölümünün 91'inci, Orhan Doğan'ın ölümünün 9'uncu yıl dönümlerine,

İstanbul Milletvekili Engin Altay, terörün dünyanın her ülkesinde olabileceğini ama dünyanın hiçbir ülkesinde Türkiye'deki kadar kronikleşmiş bir terör saldırısı yaşanmadığına ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin inisiyatif almasının bir zorunluluk olduğuna,

İstanbul Milletvekili Mehmet Muş, AK PARTİ Grubu olarak İstanbul Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısını bir kez daha kınadıklarına, hayatını kaybedenlere Cenab-ı Hak'tan rahmet dilediğine, AK PARTİ'nin hiçbir zaman, hiçbir dönemde, hiçbir terör olayının üzerini örtmediğine, terörün üzerine kararlılıkla gittiğine ve terör örgütlerine çok büyük darbeler indirdiğine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın, Başkanlık Divanı olarak terörü lanetlediklerine ve hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediklerine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp ve 22 milletvekilinin, 9/1/2013'te Paris'te yaşanan Sakine Cansız, Fidan Doğan ve Leyla Şaylemez suikastinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergeleri (10/249),

Ağrı Milletvekili Berdan Öztürk ve 22 milletvekilinin, çocuk cezaevleri sorununun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergeleri 500 kelimeden fazla olduğu için özeti (10/250),

Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş ve 22 milletvekilinin, 31/12/2015'te Aşkale Geri Gönderme Merkezi'nde şüpheli biçimde gerçekleşen ölümlerin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergeleri 500 kelimeden fazla olduğu için özeti (10/251)

Genel Kurulun bilgisine sunuldu; önergelerin gündemdeki yerlerini alacağı ve ön görüşmelerinin sırası geldiğinde yapılacağı açıklandı.

MHP Grubunun, 29/6/2016 tarih ve 1790 sayıyla MHP Grup Başkan Vekili Manisa Milletvekili Erkan Akçay tarafından, terör örgütleriyle mücadelede yaşanan idari, istihbari ve güvenlik sorunlarının tespiti, ihtiyaçlarının belirlenmesi, zafiyetlerin giderilmesi ve sorumluluğu ve ihmali olanların tespit edilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, Genel Kurulun 29 Haziran 2016 Çarşamba günkü (bugün) birleşiminde sunuşlarda okunmasına,

HDP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmında yer alan, Gaziantep'te IŞİD'in bütün faaliyetlerinin açığa çıkarılması ve gerekli tedbirlerin alınması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (10/238) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin,

CHP Grubunun, 29/6/2016 tarihinde Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Engin Altay tarafından, son dönemde yüzlerce yurttaşın ve güvenlik personelinin yaşamını yitirmesiyle sonuçlanan terör saldırılarına zemin oluşturan yanlış politikaların tespit edilmesi, terör saldırılarının önlenememesinin nedenlerinin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin Genel Kurulun bilgisine sunulmak üzere bekleyen diğer önergelerin önüne alınarak 29 Haziran 2016 Çarşamba günkü (bugün) birleşiminde sunuşlarda okunmasına (696 sıra no.lu),

Görüşmelerinin, Genel Kurulun 29 Haziran 2016 Çarşamba günkü (bugün) birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

İstanbul Milletvekili Mehmet Muş, Muğla Milletvekili Mehmet Erdoğan'ın MHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine,

Muğla Milletvekili Mehmet Erdoğan, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Manisa Milletvekili Selçuk Özdağ'ın MHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Milliyetçi Hareket Partisine,

Manisa Milletvekili Selçuk Özdağ, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına,

Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken, Manisa Milletvekili Selçuk Özdağ'ın MHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine,

Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul, Gaziantep Milletvekili Şamil Tayyar'ın HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında şahsına,

Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş, Gaziantep Milletvekili Şamil Tayyar'ın HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine,

İstanbul Milletvekili Engin Altay, Gaziantep Milletvekili Şamil Tayyar'ın HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine,

İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel, Gaziantep Milletvekili Şamil Tayyar'ın HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında şahsına,

İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş, Gaziantep Milletvekili Şamil Tayyar'ın HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında şahsına,

İstanbul Milletvekili Mehmet Muş, Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine,

Gaziantep Milletvekili Şamil Tayyar, İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına,

Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına,

İstanbul Milletvekili Mehmet Metiner, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, İstanbul Milletvekili Mehmet Metiner'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanına,

İstanbul Milletvekili Mehmet Metiner, tekraren, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, İstanbul Milletvekili Mehmet Metiner'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına ve Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanına,

İstanbul Milletvekili Engin Altay, İzmir Milletvekili Hüseyin Kocabıyık'ın CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında CHP Grubuna,

Sataşmaları nedeniyle birer konuşma yaptılar.

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Aksaray Milletvekili Cengiz Aydoğdu'nun MHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı, İstanbul Milletvekili Eren Erdem'in HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının:

1'inci sırasında yer alan ve görüşmeleri yarım kalan, İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/726) ve Adalet Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 400) görüşmelerine devam edilerek 23'üncü maddesine kadar kabul edildi, verilen aradan sonra Komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

2'nci sırasında yer alan, Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasasına Sekizinci Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 343) görüşmeleri, Komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken, Orhan Doğan'ın ölümünün 9'uncu yıl dönümüne ve anma törenine müdahale edilmesine,

Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken, iç ve dış politikada önemli ve ilginç gelişmelerin yaşandığı bir sürecin içerisinde bulunulduğuna ve Suriye politikasında öngörülen değişikliklerin neler olduğunu öğrenmek istediğine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Mavi Marmara şehitlerinin ailelerine yönelik bazı ifadelerine,

Adalet Bakanı Bekir Bozdağ, Muş Milletvekili Burcu Çelik Özkan'ın 400 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 18'inci maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Diyarbakır Milletvekili Çağlar Demirel,

Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş,

Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine;

Adalet Bakanı Bekir Bozdağ, Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal ile Manisa Milletvekili Selçuk Özdağ'a konuşma süreleri konusunda yaptığı muamele farklılığına,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Komisyonların bulunmayacağı anlaşıldığından, alınan karar gereğince, 30 Haziran 2016 Perşembe günü saat 14.00'te toplanmak üzere 01.49'da birleşime son verildi.

Ahmet AYDIN
Başkan Vekili

Mücahit DURMUŞOĞLU
Osmaniye
Kâtip Üye

Elif Doğan TÜRKMEN
Adana
Kâtip Üye

Emre KÖPRÜLÜ
Tekirdağ
Kâtip Üye

Mustafa AÇIKGÖZ
Nevşehir
Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 145

30 Haziran 2016 Perşembe

Tasarı

1.- Karadağın Kuzey Atlantik Antlaşmasına Katılımına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/742) (Milli Savunma ile Dışişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.06.2016)

Teklifler

1.- Konya Milletvekili Mustafa Hüsnü Bozkurt'un; Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1251) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler; Anayasa ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 10.06.2016)

2.- Gaziantep Milletvekili Mehmet Gökdağ'ın; Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1252) (Plan ve Bütçe ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.06.2016)

3.- İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş'ın; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/1253) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler; Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.06.2016)

4.- Antalya Milletvekili Devrim Kök'ün; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Vergi Usul Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1254) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.06.2016)

5.- Kocaeli Milletvekili Haydar Akar'ın; 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve 5393 Sayılı Belediye Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1255) (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm; Plan ve Bütçe ile İçişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.06.2016)

6.- Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın; Engellilik Hakkında Farkındalık Kanun Teklifi (2/1256) (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor; İnsan Haklarını İnceleme ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.06.2016)

7.- Çanakkale Milletvekili Muharrem Erkek'in; 3573 Sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/1257) (Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.06.2016)

8.- İstanbul Milletvekili Arzu Erdem'in; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1258) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.06.2016)

9.- Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın; Gelir Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1259) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.06.2016)

10.- Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın; Gelir Vergisi Kanunu, Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ve Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/1260) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler; Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.06.2016)

11.- Gaziantep Milletvekili Mehmet Erdoğan ve 25 Milletvekilinin; Gecekondu Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/1261) (Adalet; Plan ve Bütçe ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.06.2016)

12.- İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'ın; Devlet Memurları Kanunu ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1262) (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.06.2016)

13.- Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı ve 1 Milletvekilinin; Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1263) (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.06.2016)

14.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın; 3083 Sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1264) (Plan ve Bütçe ile Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.06.2016)

15.- İzmir Milletvekili Ali Yiğit'in; Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/1265) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.06.2016)

16.- Bursa Milletvekili Ceyhun İrgil'in; 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/1266) (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.06.2016)

Raporlar

1.- Bölgesel Radyokomünikasyon Konferansı (RRC-06)'nın Sonuç Kararlarının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/651) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 345) (Dağıtma tarihi: 30.06.2016) (GÜNDEME)

2.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim ve Mesleki Eğitim Alanlarında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/602) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 393) (Dağıtma tarihi: 30.06.2016) (GÜNDEME)

Sözlü Soru Önergeleri

1.- Diyarbakır Milletvekili Altan Tan'ın, Mardin Kalesi'nin turizme açılmasına yönelik çalışmalara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/459) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.06.2016)

2.- Diyarbakır Milletvekili Altan Tan'ın, Mardin Kalesi'nin turizme açılmasına yönelik çalışmalara ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/460) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.06.2016)

3.- Diyarbakır Milletvekili Altan Tan'ın, 2015-2016 yıllarında özel tiyatrolara ve filmlere yapılan yardımlara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/461) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.06.2016)

4.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, esnaf ve sanatkarlara yönelik faizsiz kredi uygulamasına ilişkin Gümrük ve Ticaret Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/462) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.06.2016)

5.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, esnaf ve sanatkarların prim borçlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/463) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.06.2016)

6.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, suça sürüklenen çocuklara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/464) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.06.2016)

7.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, pasaport verilerine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/465) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.06.2016)

8.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin Ulukışla ilçesindeki bir vadinin turizme kazandırılmasına yönelik çalışmalara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/466) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.06.2016)

9.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bolkar Dağlarındaki göllerin turizme kazandırılmasına yönelik çalışmalara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/467) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.06.2016)

10.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bolkar Dağlarında bulunan bir karınca türüne ilişkin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/468) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.06.2016)

11.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin Ulukışla ilçesinde bulunan Karasit Mağaralarındaki şifalı maden suyu kaynaklarına ilişkin Orman ve Su İşleri Bakanı'ndan sözlü soru önergesi (6/469) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.06.2016)

Meclis Araştırması Önergeleri

1.- Diyarbakır Milletvekili Nursel Aydoğan ve 23 milletvekilinin, Doğu ve Güneydoğu'da yaşandığı iddia edilen çocuk ölümlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/252) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.01.2016)

2.- Diyarbakır Milletvekili Nursel Aydoğan ve 22 milletvekilinin, kamu görevlilerinin gerçekleştirdiği iddia edilen cinsel şiddet olaylarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/253) (Başkanlığa geliş tarihi: 31.12.2016)

3.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan ve 24 milletvekilinin, Artvin'in Yusufeli ilçesinde yapılan baraj sebebiyle yapılan kamulaştırmalardan kaynaklanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/254) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.01.2016)

30 Haziran 2016 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.03

BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN

KÂTİP ÜYELER: Mücahit DURMUŞOĞLU (Osmaniye), Elif Doğan TÜRKMEN (Adana)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 110'uncu Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce üç sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, gözaltı ve tutuklamalar hakkında söz isteyen Ağrı Milletvekili Berdan Öztürk'e aittir.

Buyurun Sayın Öztürk. (HDP sıralarından alkışlar)

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Ağrı Milletvekili Berdan Öztürk'ün, gözaltı ve tutuklamalarda yaşanan hak ihlallerine ilişkin gündem dışı konuşması

BERDAN ÖZTÜRK (Ağrı) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hapishanelerde yaşanan hak ihlalleriyle ilgili gündem dışı konuşmak üzere söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'de 7 Haziran seçim sonuçlarını hazmedemeyen AKP Hükûmeti ve Cumhurbaşkanı Türkiye'yi, ülkemizi erken genel seçime götürmüştür. 7 Haziran ile 1 Kasım arasında da gerilim siyaseti izleyerek, Hükûmet kurmak adına izlediği gerilim stratejisi neticesinde 1 Kasım sonrası tek başına iktidarı kurabilecek güce, yeterliliğe erişmiş olan AKP Hükûmeti, seçim sonrasında da baskıları; farklı kesimlerin, muhaliflerin sesini kısmak, susturmak adına âdeta otoriter, faşist bir sistemi tüm topluma, ülkemize, halklarımıza dayatmaktadır.

Amaç sadece Kürt toplumunu sindirmek değil, bir bütün olarak toplumsal muhalefeti hedef alarak paralize etmek, toplumu düşünemez ve direnemez hâle getirmektir. Tabii, bunun yansımalarının hapishanelerde olmaması düşünülemez. Ülkenin bu son süreçte içinde bulunduğu olağanüstü koşulların ciddi bir boyutta yansımasının olduğu alanlardan biri de hapishanelerdir.

24 Temmuz 2015 tarihinden itibaren hapishanelere yönelik yaşanan ihlallerin başında sürgünler gelmektedir. Sistematik bir hâl alan sürgünlerin sadece siyasi tutsaklara yönelik olması aslında devletin genel politikasından bağımsız olarak ele alınamaz. "Nakil" adı altında gönderilen tutsakların Gümüşhane, Rize, Bandırma, İzmir, İstanbul, Erzincan, Trabzon, Osmaniye, Kocaeli, Ankara gibi illere, ailelerinden yüzlerce kilometre uzağa gönderilmeleri, ceza içerisinde ceza mantığının bir tezahürüdür. Sürgün politikasıyla devlet hem tutsakları hem de tutsakların ailelerini cezalandırma amacı gütmektedir. Sürgünlerde amaçlanmak istenen, tutsaklarla birlikte aileleri de derinleştirilmiş tecride maruz bırakmaktır.

Türkiye'de yaşanan savaş koşullarının hapishanelerde bulunan siyasi tutsaklara yansımaları çok ağır olmaktadır. İdarelerin ve gardiyanların yaklaşımları insanlık onuruyla bağdaşmayan muamele ve işkence boyutlarını aşarak tam bir düşman hukukuna dönüşmüş bulunmaktadır. Tutsaklar birçok hapishanede; Erzurum H Tipi ve E Tipi, Şakran, Kırıklar, Sincan, Kırıkkale, Osmaniye, Çanakkale,

Tekirdağ, Edirne ve neredeyse siyasi tutsakların kaldığı bütün hapishanelerde sadece slogan attıkları gerekçesiyle aylara varan iletişim imkânlarından yoksun bırakılmaktadırlar. Bütün bu ihlallerin ötesinde, Bakanlıkça bütün hapishanelere 5 Mart 2016 sonrasında gönderilmiş olan gizli genelgeyle siyasi tutsakların bulunduğu bütün hapishanelerde olağanüstü bir sürece geçilmiştir. Yeni sürecin temel konsepti tecrit, izolasyon ve yaşam koşullarının minimize edilmesidir.

Yeni konseptle -getirilmeye çalışılan- sadece siyasi tutsaklara ve ailelerine değil, avukatlara yönelik de sınırlandırmalar, kısıtlamalar getirilmektedir. Bu da açıkça savunma hakkının ihlalini teşkil etmektedir.

Değerli arkadaşlar, avukatlara bile görüş günleri konularak savunma hakkı yerle bir edilmektedir. Buna örnek olarak Trabzon ve Sincan Cezaevlerini verebiliriz. Bu nasıl bir mantıksa, savunmanın ayağını oluşturan avukatlara -yargı içerisinde savunma hakkı temel, kutsal bir hak olmasına rağmen- "Sen falan gün, falan saatte gelip tutuklularla veya hükümlülerle görüşebilirsin." anlamında bir sınırlama getirilmesi neyle izah edilecek, ben onu anlamakta güçlük çekiyorum.

Hapishanelere yönelik gerçekleştirilen yeni uygulamalardan biri de, henüz muhakeme süreçleri devam eden veya daha muhakeme süreci başlamayan tutsakların sürgün edilmesidir. Yaşanan sürgünlerle birlikte gerek hapishanelerde gerekse de yolda tutsaklara yönelik çok ciddi fiziki ve psikolojik işkenceler gerçekleştirilmektedir. Cezaevinde verilen disiplin cezalarının süreklilik kazanmasından dolayı tutsakların bir cezası bitmeden diğer cezasının başladığı ve verilen cezaların tamamının keyfî olduğu da tutsaklar tarafından tarafımıza bildirilmiştir. Tutsakların cezaevi içerisindeki doğal ve insani taleplerini dile getirmesinin dahi suç unsuru sayılarak cezaların kesilmesi cezaevlerinde yaklaşımdaki kastı ele vermektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BERDAN ÖZTÜRK (Devamla) – Tutsakların hak ihlallerine karşı her protesto eyleminin ardından verilen cezaların hapis içinde hapis yaşatmak amacıyla verildiği su götürmez bir gerçek olarak önümüzde durmaktadır. Ailesi ve çevresinden tamamen tecrit ettirilen bu cezalandırma anlayışının altında yatan esas zihniyet de, tutukluya tecrit içinde tecrit etme zihniyeti de ceza hukuku açısından ikinci bir cezalandırmadan başka bir şey değildir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı ikinci söz, Trafik Elektronik Denetleme Sistemi hakkında söz isteyen Bilecik Milletvekili Yaşar Tüzün'e aittir.

Buyurun Sayın Tüzün. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- Bilecik Milletvekili Yaşar Tüzün'ün, Trafik Elektronik Denetleme Sistemi'ne ilişkin gündem dışı konuşması

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Sayın Başkan, sevgili milletvekili arkadaşlarım; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Bugün, bayram öncesi, kara yollarında uygulanan, hepimiz için önemli olan bir uygulamayı Meclisin gündemine getirmek istedim ve bu yüzden de gündem dışı söz aldım.

Sevgili arkadaşlar, 2011 yılında çıkarılan bir yasayla trafikte belediyelere kısmi yetki verildi. Buna göre, belediyeler kendi kaynaklarını kullanarak Elektronik Denetim Sistemi kurabiliyorlar. Buraya kadar güzel ancak geldiğimiz noktada bu sistem "vatandaşa tuzak, yandaşa kıyak" sistemine döndü. Kısacası, bu sistemden elde edilen, biriken paranın yüzde 30'unu belediyeler alıyor, yüzde 17'sini müteahhit taşeron firmalar alıyor, geri kalan da Maliyeye.

Değerli arkadaşlarım, elbette devletin bu anlamdaki denetim sistemini yapması, Hükûmetin Karayolları Yönetmeliği'ne uygun bir hâlde güvenliği sağlaması kuşkusuz tartışılmaz. Ancak burada başka bir şey var, buraya dikkat çekmek istiyorum. Bu sistemi belediye yapmıyor, Hükûmet, devlet, ilgili bakanlık yapmıyor, bir müteahhit firma yapıyor. Bu müteahhit firmalar özellikle belediye imar planları içerisinde… Bakın, burası da çok önemli çünkü çift yollarda, duble yollarda uygulama 110 artı 10 yani 120 ama şehir imar planlarda ise uygulama 90 artı 9 yani 99. Dolayısıyla, belediye ve bu şirket anlaşıyor, on yıllık bir sözleşme yapıyor. Bu on yıllık sözleşme karşılığında 7, 8, 10 tane istasyonun bedeli 5 milyon lira, bakınız 5 milyon lira. Ama uygulanan, özellikle seçim bölgem Bilecek ilinin Bozüyük ilçesindeki uygulanan sistemden biraz rakamlar vermek istiyorum: 10 tane istasyonun aylık geliri ortalama 30 milyona yakın çünkü 10 istasyonda sizlerin de dâhil olduğu -belki milletvekili olarak ceza gelmiyor olabilir ama- bin tane araca ceza yazılıyor, tam bin tane, günlük ortalama; hatta ve hatta müteahhit firma "Çok ceza geliyor, ciro çok şişiyor, biz on yıllık sözleşme karşılığı yaptığımız masraf 5 milyon lirayı bir ayda karşılıyoruz, dolayısıyla yirmi dört saat bu sistemi çalıştırmayalım." diyerek bazı saatlerde bu sistemi kapatıyor.

Burada anlatmak istediğim şu değerli arkadaşlarım: Vatandaşımızın kara yollarında uygun bir şekilde araç kullanmasını istiyor muyuz? Evet, istiyoruz. Ama bu sistem kaza yapma ihtimali, oranı yüksek olan yerlere kurulmuyor, tam aksine, kaza yapma ihtimali az olan, sadece ve sadece "Süratten yakalansın ve ceza ödesin." diye kurulan bir sistem. Bugün tesadüf İçişleri Bakanımız burada. Bu sistemle ilgili, yani vatandaşa tuzak, yandaşa kıyak sistemiyle ilgili bir önlem alınması gerekiyor. Önümüzde bir Ramazan Bayramı var, kutlamasını yapacağız, okullar kapandı, üniversite sınavları bitti, vatandaşımız bayram tatili nedeniyle yurdun değişik il ve ilçelerine gidecekler. Ama maalesef bu sistemle, yani bu tuzak sistemiyle de karşı karşıya kalacaklar.

Değerli arkadaşlarım, özellikle bu TEDES sistemini, ilgili bakanlıkların bir kez daha bu konuyu gözden geçirmesini, vatandaşa tuzak, yandaşa kıyak sisteminin kaldırılmasını, eğer böyle bir sistem kurulacaksa ilgili bakanlıklar tarafından kurulmasını… Toplam maliyeti 5 milyon lira olup sadece ve sadece müteahhit ayda 5 milyon lira kazanıyorsa bunun adı, dediğim gibi, "vatandaşa tuzak ve yandaşa kıyak sistemi"dir.

Değerli arkadaşlarım, son olarak da, önceki akşam patlamada hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum tabii. Yaralılara geçmiş olsun diyor, acil şifalar diliyorum. Ama patlama akşamı Ankara'da yağmur vardı, gökyüzü utandı, gökyüzü üzüldü, gökyüzü ağladı, utanması gerekip de utanmayanlara inat bu oldu diye düşünüyorum.

Yaklaşmakta olan Ramazan Bayramı'nızı kutluyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı üçüncü söz, Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığıyla Mücadele Günü münasebetiyle söz isteyen Elâzığ Milletvekili Tahir Öztürk'e aittir.

Buyurun Sayın Öztürk. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

3.- Elâzığ Milletvekili Tahir Öztürk'ün, 26 Haziran Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığıyla Mücadele Günü'ne ilişkin gündem dışı konuşması ve İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın cevabı

TAHİR ÖZTÜRK (Elâzığ) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlarım.

Sözlerime başlamadan önce, salı günü Van'da, Lice'de ve İstanbul Havalimanı'nda bombalı saldırılarda şehit olan güvenlik güçlerimize ve hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyor, ailelerine başsağlığı diliyorum. Ayrıca, Diyarbakır Lice'deki çatışmalarda şehit olan hemşehrimiz Mustafa Yıldırım'a rahmet, yakınlarına da başsağlığı diliyorum.

Evet, Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığı ile Mücadele Günü münasebetiyle söz almış bulunuyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kişisel zevk ve tıbbi amaçlarla kullanılan maddelere "uyuşturucu" denilmektedir. Ülkelerin sınırlarını aşıp küresel bir problem hâline gelerek toplumların bugününü ve geleceğini tehdit eden uyuşturucu kullanımı adli, sosyal, hukuki ve kamusal alanlı sorunlara yol açmasının yanında, insanların bedenen, ruhen ve sosyal yönden sağlıklarının bozulmasına yol açmaktadır. Uyuşturucu tüketimi dünyada hızla yayılmaya başlamıştır. Birleşmiş Milletler raporuna göre, hayatında bir kere uyuşturucu kullananların sayısı her yıl 1 milyon kişi artmaktadır. Bu, ayrıca üzerinde durulması gereken çok önemli bir sorundur. Bağımlılık teşhisi konulan her 6 kişiden 1'i de tedaviye başvurmamaktadır. Uyuşturucu kullanımı önlenmezse bağımlılığı ölüme kadar götürmektedir. Öyle ki, 2011 yılında 15-64 yaş arası nüfusta yapılan madde kullanımı araştırmasına göre ülkemizde 1 milyon 350 bin uyuşturucu kullanıcısı bulunmaktadır. Adli Tıp Kurumu Başkanlığının 2013 verilerine göre madde bağımlılığına bağlı ölüm sayısı 232, dolaylı ölümler ise 416 olarak saptanmıştır. Ülkemiz, çevresinde yaşanan terörist faaliyetler dolayısıyla siyasi gelişmelerle yoğun uyuşturucu üretimi yapan ülkelere yakındır. Dolayısıyla, bu sebeple maalesef, kaçakçıların hedefi hâline gelmiştir. Bu durumun önlenmesi için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 14 Temmuz 2014'te ilgili 7 bakan ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu bir araya gelerek Sağlık Bakanlığı koordinesinde Uyuşturucu ile Mücadele Yüksek Kurulu oluşturulmuştur. Buna bağlı olarak da Uyuşturucu ile Mücadele Strateji Belgesi ve Uyuşturucu ile Mücadele Acil Eylem Planı oluşturulmuştur. 2015 yılı sonu itibarıyla belgelerin yürürlük süresi dolmuş olmasına rağmen, yeniden 8 ayrı bakanlıkta çalışmalar yapılarak 18/4/2016'da tekrar yürürlüğe girmiştir bu çalışmalar.

Acil Eylem Planı'nın amacı, uyuşturucuyla mücadele için hedef, strateji ve faaliyetlerin detaylı olarak değerlendirileceği, toplumun her kesiminin görüşlerini ifade edebileceği, bilimsel temellerle oluşturulmuş geniş katılımlı bir organizasyon oluşturmaktır.

Acil Eylem Planı, ulusal ve uluslararası boyutta kaçakçılık, üretim, kullanım, dağıtım ve sokak düzeyindeki satışın engellenmesi için, Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlar Daire Başkanlığına bağlı Narkotik Şube Müdürlüğü daire başkanlığı seviyesine yükseltilmiş ve yeni ismi Uyuşturucuyla Mücadele Daire Başkanlığı olmuştur. Sokak düzeyinde mücadele amacıyla 29 ilde etkin mücadele başlamıştır.

Narkotimler kurulmuştur. Hedef, bu pilot uygulamayı 2016 yılında ilave tedbirlerle tüm ülkeye yaymaktır. Maddenin zararlı etkileri hakkında hedef grupların bilgilendirilmesi amaçlanmıştır.

Mücadele için ve dayanışma, destek için Alo 121 hattı kurulmuş, bağımlının tedaviye erişiminin kolaylaştırılması, tedavi başarı oranının artırılması, tedavi sonrası topluma yeniden kazandırma ve danışmanlık hizmeti için AMATEM'e yönlendirmektedir.

Madde bağımlılığı tedavi merkezi sayısı 2002'de 11 iken AK PARTİ döneminde 64'e yükseltilmiş olup bu tedavi merkezlerinin sayısı daha da artırılacaktır.

Uyuşturucu kullanımı özellikle ergenlik döneminde başlandığı için, ailelerin bu konuda bilinçli desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Uyuşturucu mücadelesinde ailelerin rolü büyüktür. Sentetik maddeler ilk olarak 2010 yılında tespit edilmiş, yeni nesil uyuşturucu madde görülme sıklığı için madde yasa kapsamına alınmak ve mücadeleyi güçlendirmek için "Jenerik sınıflandırma" adı verilen uygulama getirilmiştir.

Emniyet Genel Müdürlüğü Uyuşturucuyla Mücadele Daire Başkanlığı, uluslararası iş birliği ve bilgi paylaşımında da İtalyan yetkililerle müşterek çalışma yaparak 15 tona yakın esrar bulmuştur. Ayrıca, aynı daire başkanlığı Sahil Güvenlik Komutanlığıyla 2016 Ocak ayında uluslararası Albatros Harekâtı gerçekleştirmiş, 14 ton esrar yakalamıştır.

Avrupa uyuşturucu raporuna göre, bizdeki uyuşturucu yakalamaları Avrupa ülkelerinin 1,5 katıdır. Bu sebeple uyuşturucu tacirlerinin rotaları ülkemizin kuzey ve güneyine kaymıştır.

Son zamanlarda PKK terör örgütünün Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin bazı illerinde bulunan uyuşturucu ekim alanları imha edilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAHİR ÖZTÜRK (Devamla) - Bu operasyonlarda büyük başarı gösteren askerlerimize teşekkür eder, ayrıca Hükûmetimizin son terör olaylarındaki kararlılığından dolayı…

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Öztürk.

TAHİR ÖZTÜRK (Devamla) - Terör olaylarıyla ilgili bundan sonra da ciddi manada çalışmalar daha da devam edecektir.

Saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Öztürk.

Gündem dışı üçüncü söze Hükûmet adına cevap hakkını kullanmak isteyen İçişleri Bakanı Sayın Efkan Ala'ya söz veriyorum.

Buyurun Sayın Ala. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

LEVENT GÖK (Ankara) - Sayın Başkan…

BAŞKAN - Buyurun.

Bir saniye Sayın Ala.

LEVENT GÖK (Ankara) - Sayın Bakanın üçüncü konuşmaya göre söz istediğini ifade ettiniz.

BAŞKAN - Evet.

LEVENT GÖK (Ankara) - Üçüncü konuşmaya baktığımız zaman, arkadaşımızın Trafik Elektronik Denetleme Sistemi, diğer arkadaşımızın uluslararası uyuşturucu kullanımı olduğunu ifade ediyor.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) - Hayır efendim, üçüncüsü uyuşturucuyla alakalı.

LEVENT GÖK (Ankara) - Şimdi, Hükûmet ancak bu konuşmalara cevap verebilir.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) - Tamam, uyuşturucuyla alakalı.

BAŞKAN - Şimdi, üçüncü konuşan Tahir Bey'di, son konuşan Tahir Bey'di.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) - Tahir Bey.

LEVENT GÖK (Ankara) - Onu söylüyorum ben de yani, üçüncü konuşan arkadaşımız…

BAŞKAN - Evet, Tahir Öztürk Bey'e cevap niteliğinde. Ama ne konuşacağını da siz takdir edemezsiniz.

LEVENT GÖK (Ankara) - Sayın Başkan, bakın…

BAŞKAN - Hükûmet bu konuşmaya İç Tüzük 59'un 1'inci fıkrasının son cümlesi uyarınca söz hakkını, cevap hakkını kullanmak istiyor Sayın Gök.

LEVENT GÖK (Ankara) - Şunu bir kayıtlara geçireyim de…

BAŞKAN - Tamam, buyurun, kayıtlara geçirin.

LEVENT GÖK (Ankara) - …Sayın Bakanı elbette dinleyeceğiz.

BAŞKAN - Evet.

LEVENT GÖK (Ankara) - Bizim Hükûmetten beklentimiz, bu terörle ilgili olarak, 59'un 2'nci fıkrasına göre bilgilendirmesi ve Sayın Bakan Hükûmet adına konuştuktan sonra da parti gruplarına söz hakkı verilmesidir. Yani, anlaşılıyor ki siz bu 59'un 2'nci fıkrasını arkadan dolanarak…

MEHMET MUŞ (İstanbul) - Arkadan değil ya.

LEVENT GÖK (Ankara) - ...1'inci fıkrayı uygulamak suretiyle siyasi partilerin konuşma hakkını engellemek istiyorsunuz gibi bir durum ortaya çıkıyor.

MEHMET MUŞ (İstanbul) - Sayın Başkan…

BAŞKAN - Şimdi, Sayın Gök, Hükûmetin her gündem dışına cevap verme hakkını İç Tüzük veriyor. Dolayısıyla Hükûmet isterse her üçüne de cevap verebilir, istediğine cevap verebilir. Geçmişte de bu çok uygulandı, uygulaması da var, İç Tüzük buna cevaz veriyor. Bunu kısıtlamanın bir imkânı yok.

MEHMET MUŞ (İstanbul) - Sayın Başkan…

LEVENT GÖK (Ankara) - Sayın Başkan…

BAŞKAN - Ha, 2'nci fıkrasında da böyle bir yetki var, böyle bir hak var. O, Hükûmete kalmış bir şey, ona bizim diyeceğimiz bir şey yok.

LEVENT GÖK (Ankara) - Sayın Başkan, bakın, şimdi, burada birbirimizin yani hiçbirimizin aklının bu işlere yetmeyeceğini düşünerek konuşmamak da gerekir, istirham ediyorum.

Şimdi, önemli bir hadise Türkiye'de yaşanmış, yaşanıyor. Hükûmeti bilgi vermeye davet eden de biziz, biz öyle talep ettik. Teşekkür ederiz, eğer Sayın Bakan bu konuda bilgi verecekse teşekkür ederiz kendisine ancak 59'un 1'ine göre siz davet ediyorsunuz, üçüncü konuşmacının konusu Dünya Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığı ile Mücadele Günü.

BAŞKAN – Evet.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Bakanı davet ettiğimizde bizim beklediğimiz, Türkiye'nin bu önemli gündeminde 59'un 2'nci maddesine göre bilgilendirmesidir -teşekkür ederiz kendisine eğer bilgilendirirse- ama ondan sonra da siyasi partilerin konuşma hakları vardır. Yani, uygulanması gereken yöntem budur. Yani, üçüncü konuşmacının uyuşturucu kullanımı üzerinden söz aldı diyerek Sayın Bakanı buraya davet etmek, siyasi partilerin konuşma haklarını çiğnemek demektir.

BAŞKAN – Öyle bir şey yok Sayın Gök, o hakkı da var, öbür hakkı da var; hangisini kullanmak isterse Hükûmetin bileceği bir şey, onun takdirinde. İç Tüzük bu yetkiyi vermiş.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, bakın, bundan kaçınmaya gerek yok.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

LEVENT GÖK (Ankara) – Yani, Sayın Bakan konuşmasını yaptıktan sonra siyasi parti grupları Sayın Bakanın -muhtemeldir ki terör üzerine konuşacaktır- Atatürk Havalimanı'ndaki…

BAŞKAN – Ne konuşacağını nereden biliyorsunuz Sayın Gök şimdiden?

LEVENT GÖK (Ankara) – E, muhtemeldir ki onun için gelmiştir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

LEVENT GÖK (Ankara) – Çünkü, bütün televizyonlarda alt yazı geçiyor "İçişleri Bakanı terörle ilgili Meclisi bilgilendirecek." diye. Şimdi hangisi doğru?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

LEVENT GÖK (Ankara) – Böyle bir tabloda -bakın, bizim bir genel görüşme önergemiz de varişin doğrusu, Mecliste bunu enine boyuna tartışmaktır. Böyle, İç Tüzük kuralını arkadan dolanarak kamuoyundan kaçırmak da çok yanlıştır. Ben şimdi kayıtlara geçsin diye ifade ediyorum: Sayın Bakan konuştuktan sonra bu ısrarımızı sürdüreceğimizi bilmenizi istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Yani, bu tablo öyle "üçüncü konuşmacıya göre söz verdim, ona Bakan cevap verecek." anlamında değildir. Bizim beklentimiz, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleşen terör saldırısıyla ilgili Hükûmetin bilgilendirmesidir.

BAŞKAN – Efendim, bu konuyla ilgili sizin grup öneriniz var, genel görüşme talebiniz var, o konuda da konuşursunuz, sonrasında da konuşuruz. Tutanaklara da geçti.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, söz istiyorum.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, buradaki usul, Sayın Bakanı konuşmaya davet ettiğiniz usul İç Tüzük'e uygun değildir. Sayın Bakan elbette ki konuşmalıdır ama konuşacağı konu, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleşen terör saldırısı ve buna ilişkin bilgidir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bu da ancak 59'a 2'ye göre olabilir.

BAŞKAN – Sayın Gök, teşekkür ediyorum.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Bakan, tabii, ülkenin bu ağır gündemi içerisinde sadece uyuşturucuyu konuşuyorsa o ayrı meseledir, onu da dikkatle dinleyeceğiz.

BAŞKAN – Sayın Gök, teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Muş.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, İç Tüzük 59 açık. Burada Hükûmet gündem dışı konuşmalara cevaben söz hakkına sahiptir her zaman, bu hakkını kullanabilir. Bu hak farklı şekilde yorumlanmaya açık değildir, arkadan falan dolanılmıyor, İç Tüzük maddesi uygulanıyor burada. Zaten Cumhuriyet Halk Partisinin dün de önergesi vardı, bugün de önergesi var, fikirlerini burada ifade imkânına sahipler.

Teşekkür ediyorum, Tüzük'ün uygulanmasını takdir ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

LEVENT GÖK (Ankara) – Biz Sayın Bakanı bulmuşken konuşalım.

BAŞKAN – Sayın Ala, buyurun, sizi davet ettim kürsüye.

Buyurun efendim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Sayın Başkan…

LEVENT GÖK (Ankara) – Çağlar Hanım da söz istiyor efendim.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Demirel, davet ettikten sonra söz istediniz, yoksa size de verirdim.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Biz istedik de görmediniz Başkan, görmek istemiyorsunuz yani.

BAŞKAN – Yok, verirdim size, verirdim yani.

Buyurun Sayın Ala.

İÇİŞLERİ BAKANI EFKAN ALA (Bursa) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri…

LEVENT GÖK (Ankara) – Efendim, siz bu tarafları hiç görmüyorsunuz yani bu taraflara bakalım.

BAŞKAN – Kimseye fırsat vermiyorsunuz ki Sayın Gök yani ne yapalım ancak sizi görebiliyoruz böylesine.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ama biz hangi olayın nereye varacağını biliyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ala, buyurun.

İÇİŞLERİ BAKANI EFKAN ALA (Devamla) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; Saygıdeğer Milletvekilimiz Tahir Bey'in gündem dışı konuşmasına cevaben terör olaylarıyla ilgili yüce Meclisi bilgilendirmek üzere söz almış bulunuyorum. Sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında tüm şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, gazilerimizi minnetle anıyorum.

28 Haziran Salı günü Atatürk Havalimanı'ndaki terör eylemlerinde hayatını kaybedenleri rahmetle anıyor, yaralılara acil şifalar diliyorum. Bundan önceki terör saldırılarında hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Yüce Rabb'imden rahmet diliyorum.

Değerli Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; İstanbul'da meydana gelen bombalı intihar saldırısında şu ana kadar 9'u Türk olmak üzere 4'ü yabancı, toplam 13 kişi gözaltına alındı. Canlı bomba intihar eylemini gerçekleştiren 3 kişiden 1'isinin kimliği ve uyruğu belirlendi. Ölü sayısı 43, buna intihar bombacısı 3 kişi dâhil değildir, şu anda hastanede yatan 94 kişi. Bu 43 kişiden 19'u yabancıdır.

Olayın seyri hakkında kısaca bilgi arz etmek istiyorum: Bir taksiyle gelmişlerdir, 3 kişi. Bir terörist Dış Hatlar Geliş Terminali'ne doğru gitmekteyken polis tarafından durdurulmak istenmiş, polise ateş açarak bu terörist yaralamış, ardından otoparkın merdivenlerinden aşağıya inerek kendini patlatmıştır. İkinci ve üçüncü terörist ise Dış Hatlar giriş katına girer girmez etrafa ateş ederek ters istikametlere koşmuşlar çünkü bariyerleri ve oradan girişin aksi takdirde mümkün olmadığını biliyorlar ve birisi kendini orada patlatmış, polis tarafından vurulmuş, yerdeyken kendini patlatmıştır. Üçüncü terörist de yine panikle aşağıya doğru koşarak orada kendini patlatmış.

Kullanılan patlayıcılar RDX, TNT, PETN karışımı fabrikasyon tipi patlayıcılardır. Bunları şunun için söylüyorum: Bu işin uzmanı olanlar bunların, bu bilgilerin çok önemli olduğunu, buralardan çok önemli hususlara varılabileceğini bilirler. O bakımdan, yüce Meclisteki milletvekillerimizin de bu detaylara bir miktar sahip olmalarında yarar var.

Yani konu da bu çerçevede, değerli milletvekilleri, çok kapsamlı ve detaylı olarak soruşturulmakta, bağlantılar tespit edilmekte. Tabii, bu olay olduktan sonra kişilerin geriye yönelik olarak araştırma ve soruşturmalarında örgütün bütün irtibatları ortaya çıkarılacaktır. Bütün şu ana kadar elde ettiğimiz bilgiler, belgeler ve bulgular bu saldırıyı DAEŞ terör örgütünün gerçekleştirdiği yönünde tahminleri kuvvetlendirmektedir, emareler onu göstermektedir. Ama soruşturma neticelenince daha berrak bir biçimde kesin olarak söylenecektir.

Değerli milletvekilleri, gerçekten dünya yeni bir çağda ve organize terör saldırılarıyla her ülke yüz yüze gelebilmekte, karşılaşmaktadır. Daha yakın dönemde Amerika Birleşik Devletleri'nde, Paris'te, Almanya'da, Brüksel'de, Rusya'da, çeşitli ülkelerde, her yerde bu tür saldırılar bu DEAŞ terör örgütü ya da başka organizasyonlar tarafından yapılmaktadır. Türkiye, hem PKK terör örgütü hem DHKP-C hem DEAŞ terör örgütüyle ve diğer terör örgütleriyle -birlikte kurdukları, yardımlaşarak Türkiye'yi hedef aldıkları bir dönemde- kararlılıkla mücadele etmektedir.

Değerli milletvekilleri, dünyada da -bu ulus- küresel teröre karşı en fazla mücadele eden ve çok ciddi bir biçimde yansımaları ortaya çıkaran, sonuçları ortaya çıkaran bir ülkedir Türkiye. Dünden itibaren bütün Amerika Birleşik Devletleri'nden İngiltere'ye kadar, Almanya'dan Hollanda'ya kadar, Fransa'ya kadar içişleri bakanları, yetkilileri, üst düzey güvenlik biriminden yetkili olanlar gerek telefon ederek gerek mesaj göndererek bu acıyı, bu sıkıntıyı bizlerle paylaşmışlardır, benimle de paylaşmışlardır ve kendilerine -ben de- artık biz sürekli söylüyorduk bu sıkıntıyı. Çünkü biz bu bölgede yaşıyoruz, yanı başımızda bir ülke tamamen istikrarsızlık içerisine sürüklendi ve bu Suriye'de, Suriye'deki topraklar çeşitli terör örgütlerinin yaşam alanı hâline dönüştü. O bakımdan burada birlikte bu soruna çözüm aramalıyız. "Sadece benim ülkeme teröristler gelmesin." demek yeterli değildir. "Eğer bir ülke yanarsa dumanı bize gelmesin." politikası bir işe yaramaz. Onun için, gelin, orada o yangını söndürelim diye resmî toplantılarda, Paris'te yaptığımız toplantıda -ki bütün içişleri bakanları oradaydı Avrupa Birliğinin daha önceki dönemde- orada da çok açık bir biçimde bunu dile getirmiştim. Yani "Meseleyi kökünde, yerinde uluslararası güçler olarak, devletler olarak vaziyet edip bir sükûnete erdirmemiz gerekir yoksa bu dumanını bırakın ateş herkesi yakar." demiştik. Irak'taki durumları biliyorsunuz. Onun için, buralarda ortaya çıkan bu kaotik durumdan gerek Türkiye'nin gerekse diğer ülkelerin de dünyanın da en az etkilenmesi için Türkiye üzerine düşeni gerçekten yapmaktadır. O nedenle de bu konuda çeşitli uluslararası toplantılarda ve platformlarda Türkiye'nin hakkı teslim edilmektedir.

Değerli milletvekilleri, bakınız, bugüne kadar 145 ülkeden 50.177 kişiye biz Türkiye'ye giriş yasağı koyduk, bunu karşılıklı istihbarat alışverişiyle yapıyoruz. 145 ülkeyle bu alışverişi yapmışız ve 50.177 kişiye Türkiye'ye giriş yasağı koymuşuz, sırf Suriye ve Irak'taki bu terör ortamlarıyla ilgili, bu terör faaliyetleriyle ilgili bir sorun olmasın diye. Sınır dışı edilen, 98 ülkeden 3.603 kişi sınır dışı edilmiştir. Bazı ülkeler, bizim bu aldığımız tedbirler neticesinde yasalarını değiştirmek zorunda kaldılar. Yani bazılarını biz buradan gönderdik, mesela İsveç'e gönderdik ve o aile, aynı aile, on beş gün sonra bu sefer deniz yoluyla geldi Türkiye'ye; yine yakaladık, kendilerini ikaz ettik. Yani Türkiye, gerçekten...

Bu göç sorununa ilişkin aldığımız tedbirler, biliyorsunuz, Batı'ya göç de engellendi, Türkiye'ye göç de o nispette başka ülkelerden kontrol altına alınıyor. Dolayısıyla, yani Suriye dışındaki göçten bahsediyorum; Afganistan'dan, Pakistan'dan, diğer ülkelerden. Yani arkadaşlar, gerçekten, dünyada olup biten hem büyük göç hareketleri hem de terör hareketleri, Türkiye'de el birliğiyle, yürek birliğiyle, iş birliğiyle ve uluslararası platformlarda da onların iş birliğiyle bu meseleye vaziyet etme zorunluluğunu ortaya koymaktadır.

Yine, DEAŞ terör örgütüyle ilgili olarak bugüne kadar 5.310 kişi gözaltına alınmış, bunlardan 1.654'ü tutuklanmış. Sadece 2016 yılında 1.654 kişi gözaltına alınmıştır, bunlardan 791'i yabancı uyrukludur ve bunlardan 663'ü tutuklanmıştır, bunlardan da 371'i yabancı uyrukludur. Ama, biliyoruz ki arkadaşlar, Türkiye'de sadece terör DEAŞ'tan ibaret değil, yıllardır mücadele ettiğimiz PKK terör örgütüyle de gerek Genelkurmay Başkanlığı, askerimiz, jandarmamız, polisimiz, korucularımız topyekûn olarak, yekvücut olarak bir mücadele yürütmektedirler. Hatırlayınız, Suriye'de kanton ilan ettikten sonra sınırımızın güneyinde yani Suriye'nin kuzeyinde derhâl konsept değiştirdiler ve Türkiye'nin içerisine bunu taşıyabilir miyiz diye bir karar alarak Türkiye'nin içerisine, bu terör faaliyetlerini şehirlere taşımak istediler. Bunlar, yapılan bütün bu operasyonlar sonucunda elde edilen bilgiler, bulgular, istihbarat raporları bunu söylüyor; yapmak istediler ve hemen arkasından Türkiye'de o faaliyetlere başladılar. Allah'a şükür, 12 yerde, 12 yerleşim biriminde, birisi il merkezi, Şırnak il merkezi olmak üzere, 11 ilçe olmak üzere çeşitli mahallelerinde bu tür faaliyetlerde bulundular -kanton ilan ettikleri- Suriye'den aldıkları ilhamla ama Türkiye'nin Suriye olmadığını yakın zamanda gördüler. Onların hepsi o şehirlerden, o mahallelerden temizlendi. Onların hepsi de sınırdaydı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bunlar, ortaya koydukları, böyle başkalarının aslında ortaya koyduğu bir projeyi, bir politikayı, Orta Doğu'daki gelişmelerden yararlanarak "Türkiye'den bir şey koparabilir miyiz, Türkiye'de bir şeyler yapabilir miyiz?" anlayışıyla yaptıkları işlerdi. Onun için -Türkiye Cumhuriyeti de büyük bir devlet geleneği- dünyada insanın insanla ilişkisine dair yeryüzünde en büyük devleti kurmuş bir milletin çocukları olarak söylüyorum ki bu Osmanlı'dır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Biz her zaman vatandaşımızı suçludan, teröristten, şakiden, hainden ayırmayı bilmiş, becermiş bir milletiz ve yönetimiz. Buna halel gelmemesi için de elimizden geleni yaptık. Buradan oradaki kardeşlerimizi de saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yüz günü aşan, yüz elli güne varan sokağa çıkma yasaklarında bu milletin bin yıllık kardeşliğine yakışır bir vaziyette, vakur bir biçimde orada durmuşlardır…

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Taş taş üstünde bırakmadınız, baş baş üstünde bırakmadınız!

İÇİŞLERİ BAKANI EFKAN ALA (Devamla) – …ve bu milletin geleceğine olan inançlarını ortaya koymuşlardır. Onun için, onları sizler adına tekrar buradan yürekten selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Her türlü dertleri bizim derdimizdir, her türlü ihtiyaçları karşılanacaktır. Bugüne kadar yaptığımız, 150 milyona yakın, 130 milyonu aşan yardımların daha da fazlasını yapacağız ve oraları, evlerini dört dörtlük tekrar yapıp, her türlü, içindeki eşyasıyla birlikte kendilerine teslim edeceğiz. Bütün bakanlıklarımız bu konuda seferberdir, hiç endişeleri olmasın. Sadece bu yaptıklarının karşılığı olarak değil, kardeşliğimizin karşılığı olarak biz birbirimize zaten bunları yapmak mecburiyetindeyiz. Bunu da bir lütuf olarak asla söylemiyorum, haklarıdır, hak etmişlerdir ve biz de bu hakkın tesisi için elimizden geleni fazlasıyla yapacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, şehirlerde bu olduktan sonra, şimdi kırsal alanda, yine, terör örgütünün kırsal alandaki varlığını da sonlandırmak için operasyonlar devam ediyor ve tam da burada, şu anda Diyarbakır'ın kuzeyinde, Bingöl'ün güneyinde, o bölgede yapılan operasyonda ortaya çıkan manzara uyuşturucu ile terörün ve milletin çocuklarının geleceğini karartmak ile baron olmanın nasıl iç içe geçtiğini, uyuşturucu baronluğunun nasıl iç içe geçtiğini berrak bir biçimde ortaya koymaktadır.

Bakın, bugüne kadar Lice, Kulp, Hazro, Hani, Kocaköy, o bölgede yapılan operasyonlarda -ki devam ediyor- 8,8 ton esrar ele geçirildi, 43,9 milyon kök kenevir söküldü, ele geçirildi arkadaşlar.

AHMET SELİM YURDAKUL (Antalya) – Sayın Bakan, onlar ekilirken görmediniz mi? Onları söyleyin!

İÇİŞLERİ BAKANI EFKAN ALA (Devamla) – Bunun piyasa değeri 2,7 milyar, 2,7 milyar. Şimdi, bunlar çoğu kere de…

AHMET SELİM YURDAKUL (Antalya) – Hangi araziler onlar?

İÇİŞLERİ BAKANI EFKAN ALA (Devamla) – Hazine arazilerine ekiyorlar. Tam hasat etmeden önce…

AHMET SELİM YURDAKUL (Antalya) – O hazine arazilerini niye kontrol etmiyorsunuz? Onları söyle!

İÇİŞLERİ BAKANI EFKAN ALA (Devamla) – Planlama tesadüfi değildir arkadaşlar. Biz devlet olarak ne yaptığımızı biliyoruz, yeter ki partilerimiz de ne yaptığını bilsin. Hiç sorun değil, biz devlet olarak neyi ne zaman yapacağımızı biliyoruz.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Biz ne yaptığımızı biliyoruz, bir de sen ne yaptığını bilsen!

İÇİŞLERİ BAKANI EFKAN ALA (Devamla) – Yıllardır ekiliyor, geçen senelerde de mücadele edildi. Hasat gelmeden önce yapıldı ve işte, bunların kökü de kazınıyor. Çok sayıda mühimmat ele geçirildi. Arkadaşlar, 18 ton patlayıcı ele geçirildi. Yani, 44 milyon kök kenevir, ne demek? Daha da her gün artıyor bu, 43,9 milyon kök kenevir.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu, uyuşturucu ile terörün, teröristlerin nasıl iç içe geçtiğini ortaya koymaktadır. O zaman, dönüp bütün küresel aktörlere, Batı'ya, Avrupa'ya, hepsine yani devletlere diyoruz ki: Terörü, "Senin terörün, benim terörüm." diye ayırmayın, "Şu terörist, bu terörist." diye ayırmayın.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Siz ayırıyorsunuz, siz.

İÇİŞLERİ BAKANI EFKAN ALA (Devamla) – Gelin, topyekûn, hep birlikte buna karşı çıkalım ve değerli arkadaşlar, bu teröristlerin dünyada, yer yüzünde gidecek yerlerini daraltalım, gidecek yer bulamasınlar. Çünkü bunlar milletlerin geleceklerini karartıyorlar, insanlığa karşı suç işliyorlar. Dürümlü'de, Dürümlü mezrasında, Tanışık köyünde insanlarımızın yaptıkları neydi? Yani hiçbir gerekçe yokken… Hiçbir gerekçe mamafih terörü haklı kılamaz, bütün gerekçelerden azade, bütün "ama"lardan, "ancak"lardan vareste terör bir insanlık suçudur, lanetli bir olaydır ve herkesin terör konusu olunca…

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Masaya otururken düşünseydiniz.

İÇİŞLERİ BAKANI EFKAN ALA (Devamla) – Her konuda konuşabiliriz, eleştirebilir, şunu yapabiliriz ama terör konusu olunca yapacağımız şey ilk önce topyekûn karşı durmaktır. Bakın, dün Eyfel Kulesi, Mostar Köprüsü Türk Bayrağı rengine ve Türk Bayrağı'na boyandı akşam. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Eyfel Kulesi öyle, Almanya'da öyle, birçok yerde, Amerika'da öyle; bütün dünya artık Türkiye'nin yıllardır söylediği noktaya gelmiş ve teröre karşı topyekûn durmanın zorunluluğunu idrak etmiş durumdadır. Bundan sonra Türkiye'nin istediği bir şey var, bizim istediğimiz; eyleme geçmek. Sadece sözle ve davranışla değil, eyleme geçip insanlığı bu belalardan kurtarmak, yine insanlığın akledenlerinin ve vicdan sahibi olanlarının vazifesidir. Değerli milletvekilleri, bu bakımdan da bu konuda mesafe alacağımız inancındayım ben.

Saygıdeğer milletvekilleri, bir de şu anda sokağa çıkma yasakları ve o şehirlerde yaptığımız arama-tarama faaliyetleriyle ilgili kısaca bilgi arz edeyim. Şu anda 7 yerleşim biriminde, Şırnak merkez ve 6 ilçede yine kısmen veya tam gün sokağa çıkma yasağı devam etmektedir. Bunlardan tam gün devam eden Şırnak merkez, Nusaybin ve Sur ilçelerinin bazı mahallelerinde. Yani, Sur dediğimiz zaman bütününde değil, bu 4-5 mahallesinde, zaman zaman artıyor, azalıyor. Diğer ilçelerin de tamamında değil, bazı mahallelerinde operasyonlar yapıldı yani problem olmayan yerlerde operasyonlar yapılmadı ama o problem olmayan yerlerde de insanlarımız zarar görmesin diye sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Yani bir yerde çatışma varken yanı başındaki mahallede, Allah muhafaza, bir şeyle insanlarımız, sivil vatandaşlarımız zarar görebilir diye, bu sokağa çıkma yasaklarını zarar görmesinler diye ilan ettik. O bakımdan, şu anda Şırnak merkez, Nusaybin ve Sur ilçelerinde tam gün sokağa çıkma yasağı devam ediyor ve arama-tarama faaliyetleri devam ediyor, çok hassasiyetle yürütüyoruz çünkü çocuklar, yaşlı insanlar veya orada yaşayan insanlar oraya girdiklerinde daha önce de patlamalar oldu ve hayatlarını kaybedenler oldu. Onun için, buna asla fırsat vermemek için bunu devam ettiriyoruz. 4 ilçede sadece gece devam etmektedir; bunlar da Cizre, Silopi, İdil, Yüksekova.

Değerli milletvekilleri, bu 12 yerleşim biriminin çeşitli mahallelerinde bu tür terörist bombalamaların, tuzakların, barikatların, engellerin olduğu, teröristlerin bulunduğu ilçelerdeki mahallelerde yaptığımız -12 yerleşim biriminde- bu operasyonlar sonucunda 3.630 çukur, barikat kaldırıldı, yok edildi, 6.187 bomba düzeneği imha edildi ve 2.102 silah, bunlardan 1.067'si uzun namlulu ve ağır, 37'si Bixi, 45 Kanas ve çok sayıda patlayıcı, malzeme, 33.546 kilogram patlayıcı malzeme ele geçirildi ve daha da el yapımı patlayıcılar, mühimmat, roketatar, bunları saymıyorum. Tabii, o sınır 1.400 kilometre. Irak, Türkiye ve Suriye sınırının durumu; bu kadar büyük ağır bir olayı orada Suriye yaşarken her geçen gün… Şimdi, bazı yerlere duvarlar da örerek tamamen kontrol altına alma konusunda ciddi bir çalışma içerisindeyiz.

Tabii, bunlara yardım eden belediyeler, belediyelerin araçları ya da içinde bomba bulunan belediye araçları…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İÇİŞLERİ BAKANI EFKAN ALA (Devamla) - Ya da geçen gün biliyorsunuz, yine Şırnak'ta aramada Şırnak Belediyesinin deposunda bulundu yine roketler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan, süreniz dolmuştur.

İÇİŞLERİ BAKANI EFKAN ALA (Devamla) – Değerli milletvekilleri, bunlara ilişkin de gerekli incelemeler yapılıyor ve terörle ilişkisi olan belediye başkanları görevden uzaklaştırıldı, belediye meclisleri görevden uzaklaştırıldı. Daha tabii yapılacak…

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

İÇİŞLERİ BAKANI EFKAN ALA (Devamla) – Belki bir konuyu daha…

BAŞKAN – Sayın Bakan, lütfen, teşekkür ediyorum, süreniz doldu.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Başkanım bir dakika verin, bir şeyler konuşacak.

İÇİŞLERİ BAKANI EFKAN ALA (Devamla) – Yani Sayın Başkanım, bir dakika istirham ediyorum.

BAŞKAN – Yerinizde gerekirse veririm, siz geçin.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Belki istifa edecekti.

İÇİŞLERİ BAKANI EFKAN ALA (Devamla) – Evet, değilse siz bilirsiniz.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz...

İÇİŞLERİ BAKANI EFKAN ALA (Devamla) – Teşekkür ediyoruz. Bugüne kadar 146 ölümlü olay önlenmiştir yapılan istihbarat çalışmalarında.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkanım, muhalefet bilgilenmeyi istiyor zaten.

İÇİŞLERİ BAKANI EFKAN ALA (Devamla) - Oraya gelince arkadaşlar, beş yılda 6 seçim kaybedenler istifa edip yerlerini yenilerine bırakmalıdır.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bravo, bravo, tam da böyle yakıştı yani!

BAŞKAN – Buyurun Sayın Gök.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – 43 kişi öldü, ben olsam istifa ederim Sayın Bakan.

LEVENT GÖK (Ankara) – Evet, Sayın Başkan, Sayın Bakan büyüklere masallar anlattı burada ama bizim masallara karnımız tok.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Ne alakası var ya, milletvekillerine bilgi verdi, burada milletvekilleri bilgi aldı.

LEVENT GÖK (Ankara) – Olayın vahametinin daha henüz kavranamadığına, Bakanın İçişleri Bakanı olarak…

BAŞKAN – Bir saniye Sayın Gök…

LEVENT GÖK (Ankara) – …sorunun nereden kaynaklandığını daha kestiremediğini göstermektedir.

BAŞKAN – Yerinize oturun iki dakika süreyle söz vereceğim size, oturun yerinize.

Buyurun.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkanım, bir saniye…

BAŞKAN – Bir saniye, böyle bir usul yok, oturun yerinize söz vereceğim, mikrofonu açacağım.

LEVENT GÖK (Ankara) – Efendim bir talepte bulunuyorum size.

BAŞKAN – Tamam, oturun, talepte bulunun buyurun, oturun açayım.

Buyurun, iki dakika.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşmasının İç Tüzük'ün 59'uncu maddesinin (2)'nci fıkrasına göre değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, konuşmamı tekrarlıyorum. Sayın Bakan burada büyüklere masallar anlattı ve hepimizin aklıyla neredeyse alay etmeye kalktı.

ERTUĞRUL SOYSAL (Yozgat) – Ne masalı ya!

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Ne alakası var ya!

SEBAHATTİN KARAKELLE (Erzincan) – Terörden bahsetti, terörden.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bizim karnımız masallara toktur. Şimdi elbette anlatacakları bunlar yani olayın ancak çevresinde geziniyor, işin esasına giremeyen bir İçişleri Bakanı var karşımızda.

ERTUĞRUL SOYSAL (Yozgat) – Daha nasıl girecek?

LEVENT GÖK (Ankara) – Benim talebim şu: Şimdi az önce o ısrarımı, talebimi dile getirdim. Anlaşılıyor ki Sayın Başkanlığınızca iktidar partisi ve Sayın Bakan anlaşarak İç Tüzük'ün 59'uncu maddesini arkadan dolanmak suretiyle…

BAŞKAN – Arkadan değil, bizatihi kendisini uyguluyoruz efendim, böyle şey mi var.

LEVENT GÖK (Ankara) – …siyasi partilerin konuşma hakkını engellemek istiyorsunuz. Sizi İç Tüzük'e uymaya ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet ediyorum.

BENNUR KARABURUN (Bursa) – Zaten usul dışı değil ki.

LEVENT GÖK (Ankara) – Çünkü, siz, davet ederken dediniz ki: "Sayın Bakan konuşmasını üçüncü konuşmacıya cevap olarak verecek."

BAŞKAN – Evet.

LEVENT GÖK (Ankara) – Yani, bu da gerçekten Sayın Başkan, bizim aklımızla alay etmektir.

TAHİR ÖZTÜRK (Elâzığ) – İstediğine verir.

LEVENT GÖK (Ankara) – Doğrusu şudur: İç Tüzük'ün 59'un 2'nci maddesine göre Hükûmet gündem dışı söz alabilir, konuşmasını yapabilir ama ondan sonra 59/2'ye göre siyasi parti gruplarının konuşma hakkı vardır onar dakika. Şimdi, siz bunu vermemeye çalışıyorsunuz, ben görüyorum tabloyu, onun zaten farkında olduğum için başından belirtiyorum. Yani, ne olur burada on dakika bu konuşmaya karşı siyasi parti grupları da görüşlerini söylese, Bakan buradayken yüz yüze bir görüşsek bu konuları, niçin bundan kaçılıyor, niçin yüzleşmekten kaçılıyor? Genel görüşme önergemiz engellenmeye çalışılıyor. Bakan geliyor, daha sorunun özüne inmiyor, sorunun özünden dahi haberi yok…

İÇİŞLERİ BAKANI EFKAN ALA (Bursa) – Sorunun özünü ben bilmiyorsam sen nereden biliyorsun kardeşim?

LEVENT GÖK (Ankara) – …ne olduğunu bilmiyor, ne olacağını da bilmiyor; gelmiş burada bir de sonunda ahkâm kesiyor yok "5 seçim kazanamayan istifa etsin."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEVENT GÖK (Ankara) – Bakanlığın döneminde yüzlerce kişi öldü, daha ne zaman istifa edeceksiniz Sayın Bakan?

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Biz ne yaptığımızı biliyoruz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, ben tutumunuzla ilgili usul tartışması açıyorum.

BAŞKAN – Bir dakika… Hangi tutumumla ilgili usul tartışması açıyorsun? Bir saniye, bir saniye… 63'ü aç bak.

LEVENT GÖK (Ankara) – 59'uncu maddenin 1'inci maddesine göre değil ancak 2'nci maddesine göre Bakana söz verebilirsiniz. Biz siyasi parti grubu olarak konuşmak durumundayız.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Ya, uyuşturucuyla ilgili bilgi verdi. Kaç tane tarlanın yok edildiği, kaç tane esrar yakalandığı, onlarla ilgili bilgi verdi.

BAŞKAN – Bir dakika, bir dakika… Hangi tutumumla alakalı?

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, siz zaten tutumunuzu baştan…

BAŞKAN – Benim hangi tutumum? Tutumumda İç Tüzük'ün neresine aykırılık var. Gerek İç Tüzük'ün açık hükmü gerekse de teamüller ortada.

LEVENT GÖK (Ankara) – Herhâlde Sayın Bakan buraya…

BAŞKAN – Bir saniye… Bir saniye, diğer arkadaşları da dinleyeceğim, bir tek siz yoksunuz burada Sayın Gök. Bir tek siz burada yoksunuz, hayır.

LEVENT GÖK (Ankara) – Herhâlde... Tutumunuzun hangi… Bir açıklayın.

BAŞKAN – Tutumumda bir problem yok Sayın Gök, bir saniye…

LEVENT GÖK (Ankara) – Yani, Sayın Bakan herhâlde önceki gün gerçekleşen terör saldırısıyla ilgili bilgi vermek için buraya geldi, bu hepimizin malumu. Yani bunun yolu 59'a göre (2)'nci maddedir. Bundan niye kaçınıyorsunuz? Bununla ilgili usul tartışması açıyorum.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan… Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Gök… Sayın Gök… Ben kaçınmıyorum, oturun oturduğunuz yerde. (CHP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, nasıl bir ifade bu, nasıl söz bu?

BAŞKAN – Sayın Muş, buyurun siz.

Söz verdim Sayın Muş'a. Kaç dakikadır konuşuyorsunuz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Hangi tutumum…

BAŞKAN – Sayın Gök, bak, kaç defa ikaz ettim, başka arkadaşlar… Bakın Sayın Çağlar Demirel ayakta, Sayın Muş ayakta, az önce Sayın Akçay da söz istedi. Bir tek siz mi varsınız burada?

LEVENT GÖK (Ankara) – Sizi temiz bir dil kullanmaya davet ediyorum.

BAŞKAN – Çalışma usullerine uymaya biz de sizi davet ediyoruz.

Buyurun, oturun efendim.

LEVENT GÖK (Ankara) – Çalışma usullerine siz uyacaksınız. Ben burada haklı bir infial gösteriyorum. Olur mu öyle şey?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Muş, buyurun.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Diğer grup başkan vekilleri de var ya, onları dinlemek istiyoruz.

BAŞKAN – Diğer gruplar var, diğer grup başkan vekilleri… Ayıptır Sayın Gök, hoş değil.

LEVENT GÖK (Ankara) – Usul tartışması açıyorum Sayın Başkan, o konuda kararınızı verin.

BAŞKAN – Onu açacak olan benim, siz değilsiniz, siz talep edersiniz.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Söz istiyorum.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben talep ediyorum ve onda ısrarlıyız, ısrarlıyız. Böyle şey olur mu?

BAŞKAN – Siz talep edersiniz, değerlendirme yapacak olan benim.

2.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşmasının İç Tüzük hükümlerine uygun olduğuna ilişkin açıklaması

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Gök'ten İç Tüzük masalları dinliyoruz. Meclisi yönetecek Sayın Gök değildir. İç Tüzük açıktır. Burada, Sayın Gök, illa, kendisi nasıl istiyorsa Parlamento öyle yönetilecek. İç Tüzük'ün maddesi açık Sayın Başkan.

LEVENT GÖK (Ankara) – İç Tüzük'e göre Mehmetçiğim, İç Tüzük'e göre istiyoruz biz.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – İç Tüzük'ün maddesi açık, okuyorum, Türkçe okuyorum: "Meclis Genel Kuruluna duyurulmasında zaruret görülen olağanüstü acele hallerde beşer dakikayı geçmemek üzere, Başkanın takdiriyle en çok üç kişiye gündem dışı söz verilebilir." Verdi mi 3 kişiye söz? Verdi.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sonrasını oku.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – "Hükûmet bu konuşmalara cevap verebilir." Hükûmet cevap verdi. Konu bundan ibarettir. Hükümetin her zaman için, her zaman için…

LEVENT GÖK (Ankara) – Hangi konuşmaya cevap verdi, hangi konuşmaya? Ya, yapmayın böyle ya, yapmayın!

BAŞKAN – Ya, size sorarak mı konuşmanın içeriğini belirleyecek Hükûmet, Sayın Gök? Kusura bakmayın…

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Meclis Başkanı mısın, Hükûmetin temsilcisi misin? AKP Grup Başkan Vekili değilsin sen, Meclis Başkan Vekilisin!

BAŞKAN – Sizin istediğinizi mi konuşacak orada, böyle bir usul var mı ya? Her ağzınıza geleni konuşacaksınız, her şeyi söyleyeceksiniz…

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben İç Tüzük'e göre konuşuyorum.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – İç Tüzük'e uy!

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, kaldı ki burada kendilerinin zaten bir önergeleri var.

LEVENT GÖK (Ankara) – O ayrı bir konu, onu niye karıştırıyorsun?

MEHMET MUŞ (İstanbul) - Kendilerine konuşmak için alan açıyorlar. Dün de bununla alakalı önerge verdiler.

LEVENT GÖK (Ankara) – O benim hakkım, ona müdahale edemezsin, o benim hakkım!

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Elbette müdahale edemem.

Bununla alakalı fikirlerinizi ifade ediyorsunuz. Buradan sizin konuşma hakkınızın kısıldığı gibi bir mesele ortada yok. Bu açıdan…

LEVENT GÖK (Ankara) – E, sen İç Tüzük'ü uygula, 59/2'yi uygula Mehmet Bey.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – 59/1'e göre alıyor.

LEVENT GÖK (Ankara) – Oku bakalım 59/2'yi. Uygulanması gereken odur.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Bakan -söz isteği- gündem dışı konuşmaya cevaben söz istiyor.

LEVENT GÖK (Ankara) – Hangi konuşmaya cevap verdi Bakan, hangi konuşmaya cevap verdi?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Gök'ü İç Tüzük'e uymaya davet ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Muş.

Buyurun Sayın Çağlar Demirel.

Size de iki dakika süre veriyorum.

3.- Diyarbakır Milletvekili Çağlar Demirel'in, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşmasının İç Tüzük'ün 59'uncu maddesinin (2)'nci fıkrasına göre değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Sayın Başkan, şimdi, Bakanı burada dinledik. Bakan Bey'in buraya gelişi tesadüfi değil, "Sadece tesadüfen burada oturdu da bu gündem dışı konuşmayı dinledi de bu gündem dışı konuşmaya ilişkin cevap verdi." söyleminiz ne bizi ne de Türkiye kamuoyunu doğru olarak algılamaya götürmez. Bu başta yanlış bir tutumdur, bunu ifade etmek istiyorum.

İkincisi, zaten üç gündür Bakanın burada Genel Kurulu bilgilendirmesi gerektiği noktasında taleplerimiz vardı ve dün de grup başkan vekilleriyle konuşurken bunu ifade ettik. Yani şu anda muhalefetin sesi neden kısılıyor, onu anlamış değiliz.

Evet, İç Tüzük 59'a göre bakan eğer konuşma yaptıysa tüm muhalefet partilerine, hatta grubu olmayanlara bile söz hakkı verileceğine dair İç Tüzük'te çok net olarak ibaresi vardır ve bunu uygulamakla da birinci derecede görevli, birinci derecede bunu yerine getirecek de Meclis Başkanıdır, başkan vekilidir.

Şu anda Bakan konuştu, evet, hepimiz dinledik ama muhalefetin konuşmasına ve sesini kısmasına ilişkin tutumunuz ve tavrınızı anlamış değilim. Ben hâlâ bizlere onar dakikalık konuşma hakkı vereceğinizi bekliyorum. O yüzden, usul tartışmasına bile geçmeden, bizlere, İç Tüzük'e uygun olarak bütün muhalefet partilerine Bakanın konuşmasından sonra onar dakikalık kendi düşüncemizi ifade edeceğimiz, hatta Bakana soracağımız soruları da ifade edeceğimiz şekilde bunları dile getirmek istiyoruz. Yani siz şu anda muhalefetin sesini kısmaya çalışıyorsunuz. Bu söylenen, Bakanın ifade ettiği bu şeyleri hepimiz daha önce biliyorduk ve rakamlarla geldi. Bakan bu rakamları ifade ederken sadece bize şunu söyleyemezsiniz: İşte "AKP'nin…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) - …gündem dışı konuşması üzerine cevap verdi." demek gerçekten bu Genel Kurulu…

BAŞKAN – Muhalefetin sesini kısmıyorum Sayın Demirel. Bari konuşurken "Muhalefetin sesini kısıyor." demeyin ya, konuşurken bunu diyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Peki, o zaman, neden siz?

BAŞKAN – Neden ben değil, İç Tüzük, İç Tüzük'ü açın, bakın. Bunu yapan ben değilim, bu tutum İç Tüzük'ten kaynaklanan bir tutum.

LEVENT GÖK (Ankara) – Beraber bakalım, beraber.

BAŞKAN - Sayın Akçay, buyurun sıra sizde…

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) - O zaman, İç Tüzük 59 çok nettir. Biz sizi İç Tüzük 59'a uymaya davet ediyoruz.

BAŞKAN – Tam da onu yapıyorum Sayın Demirel. Teşekkür ediyorum. Ben de sizi İç Tüzük'e uymaya davet ediyorum.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – İç Tüzük'ü okuyalım o zaman, İç Tüzük'ü birlikte okuyalım yani.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Akçay.

4.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşmasının İç Tüzük'ün 59'uncu maddesinin (2)'nci fıkrasına göre değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, Sayın İçişleri Bakanı İç Tüzük'ün 59'uncu maddesine göre söz almıştır. Sizin ifadenizle 59'un birinci paragrafına göre söz aldığı ifade ediliyor. Eğer Sayın İçişleri Bakanı birinci paragraftaki ve biraz evvel tartışması yapılan konuda yani gündem dışı konuşmalara cevaben konuşma yapsaydı bu haklıydı. Dolayısıyla bu (1)'inci fıkraya göre muhalefete on dakika söz hakkı düşmezdi. Bunun böyle olmadığı o kadar aşikâr ki. Çünkü Sayın Bakan, Sayın Tahir Öztürk'ün Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığıyla Mücadele Günü hakkında yaptığı konuşmaya cevaben söz almıştır. Ve yirmi dakika bu nedenle konuşmuştur. Ama buna ilişkin Sayın Bakanın bırakın bir cümlesini bir tek kelimesi dahi olmamıştır. Yani uluslararası uyuşturucu kullanımı kaçakçılığıyla mücadeleye ilişkin, sayın milletvekilinin konuşmasına ilişkin bir tek kelime sarf etmemiştir.

BENNUR KARABURUN (Bursa) - Duymamışsınız galiba.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – O zaman, 59/2'ye göre bu sözü aldığı açıktır ve son yaşanan terör hadiselerine ilişkin konuşmuştur. Bu durumu 59'uncu maddenin 2'nci fıkrasına göre değerlendirmeniz gerekir Sayın Başkan.

Ayrıca, Sayın Bakanın tutumundan da o anlaşılıyor ki, Hükûmetin muhalefeti dinleyecek takati kalmamış.

LEVENT GÖK (Ankara) – Evet, aynen öyle!

ERKAN AKÇAY (Manisa) – "Biz ne yaptığımızı biliyoruz, diğerleri de ne yaptıklarını bilsinler." diyerek sataşmada da bulunmuştur. Dolayısıyla, hem sataşmadan hem de bu muhalefetin, grupların onar dakikalık konuşma hakkının verilmesi gerekir Sayın Başkan. İç Tüzük 59/2'ye göre değerlendirme yapmanızı istirham ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Akçay, teşekkür ediyorum.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın, Hükûmetin gündem dışı konuşmaya cevap talebinin ve Başkanlık Divanının uygulamasının İç Tüzük'e ve yerleşik teamüllere uygun olduğuna ilişkin konuşması

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, değerli grup başkan vekilleri; bir defa, benim tutumumdan kaynaklanan bir kısıtlama asla söz konusu değildir.

LEVENT GÖK (Ankara) – Allah Allah!

BAŞKAN – İç Tüzük'ün 59'uncu maddesinin son cümlesi çok net bir şekilde bu Parlamentoda yerleşik bir teamül olarak da uygulandı, teamülün de ötesinde İç Tüzük'ün çok açık bir hükmüdür. 1'incisi bu. Ve Sayın Bakan, Hükûmet, istediği her gündem dışına karşı yirmi dakika süreyle cevap verme hakkına sahiptir.

LEVENT GÖK (Ankara) – Hangisine cevap verdi Sayın Başkan?

BENNUR KARABURUN (Bursa) – Hepsine verdi.

BAŞKAN – Ama Hükûmetin cevabının içeriğini de ne siz, ne biz belirleyemeyiz. Hükûmet gündem dışına… Sizin her konuyla ilgili, bakın, sizin gündem… (Gürültüler)

LEVENT GÖK (Ankara) – Hayır, hayır! Sayın Başkan, öyle değil. Siz "3'üncü konuşmacıya göre davet ediyorum." dediniz. 3'üncü konuşmacıya göre davet ettiniz.

BAŞKAN – Bir saniye Sayın Gök, ben konuşuyorum, istirham ediyorum. Bakın Sayın Gök, ben konuşuyorum, o kadar konuştunuz.

Şimdi, burada her konuşmanın içeriğini ne siz ne biz belirleyemeyiz. Her maddeye ilişkin, her konuya ilişkin, her muhalefet sözcüsünün oradaki konuşmasını ilgili, o içerikle sınırlandırdığınız takdirde asıl muhalefetin sesini o zaman kısmış olursunuz. Aynısını bekliyorsanız, aynısını düşünüyorsanız, bundan sonraki uygulamalarımız hep böyle olsun. Kanunsa kanun, uluslararası sözleşmeyse uluslararası sözleşme. Onun içeriğinin dışına asla ve asla kimse çıkmayacak bundan sonra. Doğru mudur? Aynı uygulamayı bekliyor musunuz? Asıl kısıtlama, asıl muhalefetin sesini kısıtlama böyle olur.

Bakın, o içeriğe müdahale etme şansımız ne Başkanlık Divanı olarak bizim ne de sizin yok. Bakanın konuşmasının içeriği, sizi de tatmin etmeyebilir, bizi de etmeyebilir, kamuoyunu tatmin edebilir ya da bir başka grubu tatmin edebilir ya da başka kişiyi tatmin eder, etmez; takdir, kamuoyunundur. Biz, o konuşmaya müdahale etmek durumunda değiliz. Hani kürsü özgürlüğü diyorsunuz ya.

LEVENT GÖK (Ankara) – Evet.

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Sen karar veremezsin, herkesi memnun etmesi…

LEVENT GÖK (Ankara) – Biz bir şey demedik zaten.

BAŞKAN - Kürsü özgürlüğü, artı merak ettiğiniz birtakım konularda da bilgi vermişse takdir etmeniz lazım.

Bunu niye bu şekilde yapıyorsunuz?

İç Tüzük'ün dolanması diye bir şey yok.

LEVENT GÖK (Ankara) – Dolandınız, dolandınız.

BAŞKAN – İç Tüzük 59'uncu madde, Hükûmete bu noktada iki ayrı hak tanıyor, iki ayrı hak. Birincisi, hükûmet dilerse gündem dışına cevap verebilir. İkincisi, 59'a 2'de, dediğiniz gibi, Hükûmet isterse bilgilendirme yapar. Hükûmetin buradaki talebi, gündem dışına cevap ve bizim uygulamamız da tamamen İç Tüzük'e ve yerleşik teamüllere uygundur. Dolayısıyla, bu noktada benim yapabileceğim hiçbir şey yok ama Sayın Akçay'ın sataşma noktasında bir talebi varsa "Biz ne yaptığımızı biliyoruz, siz ne yaptığınızı bilin." diyorsa…

LEVENT GÖK (Ankara) – Bizim de var efendim o konuda.

BAŞKAN - …bu noktada bunu bir sataşma olarak görüyorsa ben bu sataşmaya ilişkin olarak belki gruplara ikişer dakika süreyle cevap hakkı verebilirim.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan…

BAŞKAN - Ama bakın, usul tartışması noktasında da Sayın Gök, 63'üncü maddeye açıp bakarsanız, usul tartışması hangi şartlar dâhilinde istenir. "Görüşmeye yer olup olmaması"

LEVENT GÖK (Ankara) – Evet.

BAŞKAN - Evet, görüşmelerde yer alır, gündem dışı ve gündem dışıya cevap, kanun açık.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – "Başkanın gündeme…" Zaten daha gündeme girmedik.

LEVENT GÖK (Ankara) – Evet.

BAŞKAN - Yani müsaade ederseniz inşallah bir an önce gündeme gireceğiz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Yani siz fırsat verirseniz...

BAŞKAN – "Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet, bir konuyu öne alma veya…"

LEVENT GÖK (Ankara) – Evet, aynen bu! Aynen bu!

BAŞKAN – Hiçbirinde bir problem yok.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Bir saniye, ben bitireyim.

Şimdi Sayın Gök, usul tartışması talebine konu olan tutumum, İç Tüzük'ün açık hükmünün ve Meclis teamülünün bir gereğidir. Bu açık durum karşısında tutumumda, Meclisin çalışma usullerine bir aykırılık olmadığı ortadadır, çok açıktır. Söz konusu talebi karşılamam da hakkın kötüye kullanımı olarak değerlendirilecektir. Dolayısıyla, usul tartışmasını açacak bir konu bulunmamaktadır.

LEVENT GÖK (Ankara) – Böyle bir hakkınız yok ama Sayın Başkanım. Grup başkan vekili "Usul tartışması açıyorum." dediği anda açmak zorundasınız bunu.

BAŞKAN – Ancak ben sataşmadan dolayı Sayın Akçay'ın talebini de haklı görerek sataşmadan dolayı gruplara ikişer dakika süreyle söz veriyorum. Sayın Akçay, isterseniz buyurun, talepte siz bulundunuz önce.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bir saniye Sayın Akçay.

Birkaç cümleyle değinmek istediğim bir husus var Sayın Başkan.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Kardeşim bir otur yerine ya! Bir dinle, dinle.

LEVENT GÖK (Ankara) – Yaptığınız açıklamada kendi kendinizi ne yazık ki yanılttınız Sayın Başkan.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Ne alakası var ya! Ya çok biliyorsun ya, senden iyi bilen yok burada ya.

BAŞKAN – Siz yanıltıyorsunuz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bakın, siz, Sayın Bakan konuşmaya gelmeden önce dediniz ki: "Gündem dışı üçüncü konuşmacıya cevap vermek üzere Sayın Bakanı kürsüye davet ediyorum."

BENNUR KARABURUN (Bursa) – Gayet normal.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Tamam, ne var bunda?

LEVENT GÖK (Ankara) – Dediniz mi efendim? Tutanaklar elimizde.

BAŞKAN – Dedim, dedim, doğrudur.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ama, şimdi diyorsunuz ki: "Ben, Sayın Bakan gelmeden ne konuşacağını bilmem." Öyle mi?

BAŞKAN – Ya, içeriğinin ne olacağını bilmem. Konuyu biliyorum ama içeriğinin ne olacağına ben karışabilir miyim?

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi, değerli arkadaşlar, Sayın Başkan…

BAŞKAN – Bir dakika…

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi, AKP'nin Bakanı, AKP'nin gündem dışı söz almış bir üyesine cevap verecek. Öyle mi? Yani, AKP'nin bir üyesinin bir gündem dışına…

BAŞKAN – Sayın Gök, açın teamüllere bakın, bu çokça uygulandı Sayın Gök. Uygulamak ister, istemez, Hükûmetin takdirinde; biz karışamayız ona.

LEVENT GÖK (Ankara) – Doğrusu ne? Doğrusu, iktidar partisinin muhalefetin söylemlerine cevap vermesi değil midir? Yani, AKP'nin bir gündem dışına bakan cevap verecek ve bu da bir usul olacak.

BAŞKAN – Niye, orada da milletvekilleri yok mu? Oralarda da söz hakkı yok mu? AK PARTİ milletvekillerini milletvekillerinden saymıyor musunuz? Böyle bir şey olur mu? Onların taleplerine cevap veremez mi? Böyle şey olur mu?

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, bu hiç yakışmıyor. Ben sizin sıkıntınızı anlıyorum, Bakanı da anlıyorum.

BAŞKAN – Benim sıkıntım yok, sıkıntı sizde var, kusura bakmayın. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

LEVENT GÖK (Ankara) – Bakanın cevap veremeyeceği konular olduğunu anlıyorum. Ancak, Sayın Bakanın sözlerinden dolayı, sataşmadan dolayı biz de söz talep ediyoruz.

BAŞKAN – Buyurun, sataşmadan dolayı iki dakika…

Kim konuşacak önce?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, Sayın Koçdemir…

BAŞKAN – Sayın Koçdemir, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

Sataşmadan dolayı iki dakika süre veriyorum.

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Bursa Milletvekili Kadir Koçdemir'in, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşması sırasında Milliyetçi Hareket Partisine sataşması nedeniyle konuşması

KADİR KOÇDEMİR (Bursa) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, saygıdeğer milletvekilleri; tartışmaları takip ederken bir futbol taraftarlığı havasını burada gördüm ve buna üzüldüm.

Bugünlerde Avrupa Futbol Şampiyonası var ve şunu hatırladım: Millî Takımımız veya takımlarımız 8-0, 5-0 yenilirken oyuncularımız diğer takımın oyuncusuna faul yaparlardı ve hakem sık sık kırmızı kart gösterirdi. Biz de takımın kötü oynadığını unutur ve başka yerlere kızardık. Sayın Bakanın olaydan sonraki bu açıklaması, en az olay kadar beni üzdü çünkü aklımla alay edildiğini hissettim. Hâlâ bu kadar olaydan sonra üst perdeden ders vermeyi yaptığı mesleğe, meslektaşlık da yaptık, ona da yakıştıramadım.

Tamam, dünyanın her tarafında terör var ama uluslararası istatistikler var. Bu istatistiklerde Türkiye'nin yeri belli, kaçıncı sırada… Uluslararası barış istatistiği, endeksleri var, sıralamaları var ve son on yılda bu sıralar nereye doğru gidiyor? Bunları görmüyor muyuz biz? Teflon tava gibi, hiçbir sorumluluk almadan sadece bu makamların havasını basmak, prestijini, itibarını solumak, bu, insan olmakla bağdaşacak bir şey değildir.

Daha düne kadar "Cana gelmesin, cama gelsin." deyip bugün de şahin kartalı oynamak; "Cana gelmesin, cama gelsin." denildiğinde alkışlanıp bugün "Taş üstünde taş bırakmayacağız." denildiğinde de alkışlanmak… Burada aklıselim gitmiştir. Burada artık bu hadiseye bizim bu çerçevenin dışından bakma zorunluluğumuz vardır. Onun için ben diyorum ki olayın olması bir şey ama olayın üzerine pişkinlik bundan çok daha ağırdır. Eğer biz bu kafayla gidiyor isek bu meselelerin hiçbirini çözemeyiz. Orada 43 kişi ölmedi mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KADİR KOÇDEMİR (Devamla) – Bu, hangi Bakanlığın sorumluluğunda oldu? En azından bunun acısını hissederek burada konuşmak gerekir. Ders almaya ihtiyacımız yok. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Koçdemir.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan…

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sataşmadan dolayı söz...

BAŞKAN – Bir saniye…

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Bakan nereye gitti ya? Nerede Sayın Bakan?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Biraz evvel demiştik ki Hükûmetin ve Sayın Bakanın muhalefeti dinleyecek takati yok. Hakikaten, Sayın Koçdemir kürsüde iken Sayın İçişleri Bakanı, Genel Kurulu terk etti, resmen…

LEVENT GÖK (Ankara) – Kaçtı, kaçtı!

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Kaçtı, kaçtı!

BAŞKAN – Estağfurullah, teessüf ederim. Lütfen, arkadaşlar, herkes…

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Kaçtı efendim yani.

LEVENT GÖK (Ankara) – İçişleri Bakanı kaçtı, bunun adı budur, kaçtı! Bakan kaçıyor.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – İçişleri Bakanını bu tutumundan dolayı kınıyorum. (MHP sıralarından alkışlar) Burada yaptığımız görüşmeleri kesinlikle dinleyecekti ve bizim sorulara, eleştirilere yine bizim konuşmamızdan daha fazla bir cevap hakkı da doğacaktı. Demek ki biz haklıyız, yapılan eleştirilere tahammül edememiştir.

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Ne alaka!

BAŞKAN – Onu kamuoyu takdir edecektir.

LEVENT GÖK (Ankara) – Takdir ediyor. Sayın Bakan kaçmış. Nerede Sayın Bakan?

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan…

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Bir saniye… Kim konuşacak?

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Bakanın yaptığı açıklamalardan sonra sataşma üzerine muhalefete söz verdiniz.

BAŞKAN – Evet.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Yani konuşması esnasında muhalefet partilerine sataşan tespitlerde bulunmuş. Şimdi, muhalefet, bu sataşmalar üzerine çıkıp cevap verecek…

BAŞKAN – Buyurun, cevap verin.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - …ama İçişleri Bakanı burada yok, bu sıralarda yok.

BAŞKAN – Cevap vermeyin o zaman.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - Neden korkuyor?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sizden korkuyoruz, sizden!

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Neden korkuyor? Niye kaçıyor?

BAŞKAN – Cevap vermeyin o zaman, takdir sizin.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Nasıl cevap vermeyin, böyle şey olur mu?

BAŞKAN – E, buyurun. Kim konuşacak?

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Siz bir kere Meclis Genel Kurulunu yöneten Başkan olarak Meclisin itibarı, muhalefet partilerinin ortaya koyduğu eleştirilerin önemi açısından o uyarıyı yapmalıydınız. Bakan bunu dinlemek zorunda, böyle şey olur mu!

BAŞKAN – Ben sataşmadan şimdi kim söz isteyecek, onu sordum.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sataşmadan söz alacağız.

BAŞKAN – Alacaksanız, buyurun alın.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Burada söylesin, kürsüde söylesin.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Ancak, İçişleri Bakanının yaptığı bu şey...

BAŞKAN – Gelirsiniz, burada konuşursunuz.

Buyurun Sayın Baluken.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – İstifa etmesi gereken kişi istifa etmeyip kaçıyor işte; budur yani, geldiği aşama budur.

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Sen mi karar vereceksin buna?

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Sana mı soracağız?

BAŞKAN – Kim konuşacak?

Sayın Demirel, buyurun…

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, vermeden bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – Bir saniye Sayın Demirel.

Sayın Muş, buyurun.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, az önce hatibin yaptığı konuşma, bakın, bizi itham ederek insanlıkla bağdaşmaz…

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Hayret bir şey ya! En ufak bir şeyde “Hükûmet istifa etmeli, şu istifa etmeli, bu istifa etmeli!” Türkiye’ye önerdiğiniz çözümler bunlar mı?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Ufak bir şey mi, 43 tane insan öldü! 300 tane insan öldü! Ne kadar ufak görüyorsunuz can kayıplarını ya!

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Ne alakası var ya, kim görüyor? (AK PARTİ ve CHP sıralarından karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN – Arkadaşlar, ciddi bir konuyu konuşuyoruz. Lütfen, ciddiyete davet ediyorum!

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Ciddiyete Bakanı davet et!

BAŞKAN - Ciddi bir konuyu konuşuyoruz!

LEVENT GÖK (Ankara) – Hükûmet ciddiye alacak Sayın Başkan, Hükûmet ciddiye almıyor ki konuyu! Nerede Hükûmet?

BAŞKAN – Bakın, sayın grup başkan vekiline söz verdim Sayın Gök. Lütfen, istirham ediyorum! (Gürültüler)

Sayın milletvekilleri!

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, az önce yapılan konuşmalarda geçen "insanlıkla bağdaşmaz", grubumuzu pişkinlikle itham eden ifadeler kullandı. Bunların tamamını reddediyoruz, kayıtlara girmesini istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Demirel, buyurun.

İki dakika süre veriyorum size de.

Lütfen, yeni bir sataşmaya meydan vermeyelim.

2.- Diyarbakır Milletvekili Çağlar Demirel'in, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bakanın söylediği hiçbir şey doğru değildir; bu, bugün gerçekleşti. Bugün tam olarak açığa çıktı çünkü Bakanın burada muhalefeti dinlemeye bile tahammülü yoktu çünkü söylediklerinin hepsi yanlıştı.

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Sen onlara cevap ver.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Bunun konuştuklarının hepsi yanlış, sahtekârlar!

ÇAĞLAR DEMİREL (Devamla) – Bakanın bugün burada istifa etmesi lazım. IŞİD terörü, bombayı havalimanında patlatıyor ve hâlâ Bakan burada kalkmış "Güvenlik zaafı yoktur; biz şunu yaptık, bunu yaptık." diye ifade ediyor; bununla Türkiye kamuoyunu kandıramaz.

Peki, IŞİD mensubu, bombalarla havalimanına giriyor, biz milletvekilleri olarak bir ilçeye giremiyoruz; bu, nasıl bir anlayıştır?

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Halk istemiyor sizi ya, oradaki halk sizi istemiyor!

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Ne halk istemiyor be, senin talimatlarınla yönlendirildi!

ÇAĞLAR DEMİREL (Devamla) – Demek ki devletin, Hükûmetin içinde IŞİD yapılanması bire bir vardır. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sokmuyorlar sizi oraya, sizi oraya sokmuyorlar!

ÇAĞLAR DEMİREL (Devamla) – Devletin ve Hükûmetin içerisinde bire bir IŞİD yapılanması olduğunu bugün Bakanın konuşmasında kendini gösterdi.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – O ilçelere PKK'nın nasıl girdiğini anlattık. Sen giremiyorsun ama yandaşın PKK rahat giriyor. Konuşuyorsunuz burada.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen…

ÇAĞLAR DEMİREL (Devamla) – "Nusaybin, Şırnak ve Sur'da sokağa çıkma yasakları." diyor.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – O PKK örgütü nasıl giriyor o ilçelere?

ÇAĞLAR DEMİREL (Devamla) – Bakan biliyor ne konuşacağımızı, çünkü kendileriyle görüşüyoruz ve kamuoyunun çok net bildiği Lice'nin Kervas Mahallesi'nde, Mehle mezrasında şu anda sokakta meydanda insanlar toplatılmış ve işkence yapılıyor. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – İftira atma!

MEHMET DEMİR (Kırıkkale) – Hadi canım!

ÇAĞLAR DEMİREL (Devamla) – Şu anda orada bir katliam var. Hadi, var mısınız hep birlikte gidelim oraya, gidelim gerçekleri orada görelim. Şu anda ses kayıtları elimizde ve "Lice'de uyuşturucuyla mücadele" diyor. Uyuşturucuyla mücadele, F16'larla bombalamakla olmaz.

İSMAİL AYDIN (Bursa) – Niye ağrına gitti?

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Biz ne yaptığımızı biliyoruz.

ÇAĞLAR DEMİREL (Devamla) – Uyuşturucuyla mücadelede 2013 yılında yaptığınız bir mücadele vardı, 500 kişiyle girer, orada tarladaki malzemeleri toplar çıkarsınız. Yakmakla, yıkmakla ve bombalamayla uyuşturucuyla mücadele olmaz.

"Devlet, her şeyi biliyor." diyorsunuz. Ne yapacağını, ne zaman yapacağını biliyor; evet, devlet -çok net- katliam yapacağının provasını da yaptı ve ne zaman yaptığını da gösterdi. (AK PARTİ sıralarından "Yuh be" sesleri, gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Yuh be! Otur yerine be, terörist!

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Devlet katliam yapmaz!

BAŞKAN – Sayın Demirel, devlet katliam yapmaz.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Nasıl yapmaz ya? Roboski'de yaptığı ne? Cizre'de yaptığı ne? (AK PARTİ sıralarından "Otur yerine!" sesleri)

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Siz yaparsınız! Terbiyesizlik yapma!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sur'da, Cizre'de katliam…

BAŞKAN – Devlet katliam yapmaz, devlet terörle ve teröristle mücadele eder.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Fikrini kendine sakla! Genel Kurulu yönetiyorsun.

BAŞKAN - En çok o bölge halkını baskı altında tutan, Kürtlere zulmeden terör örgütüne karşı devlet mücadele veriyor. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Bu devletin vekiliyim diye maaş alacaksın, geleceksin…

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Böyle oturum yönetemezsin. Sayın Başkan, Genel Kurulu yönetmek dışında kimseye cevap veremezsin, kişisel görüşünü ifade edemezsin.

BAŞKAN - Devlet katliam yapmaz! Ne konuştuğunuzu bileceksiniz! Devlet katliam yapmaz! Devlet terörle mücadele eder, terörle mücadele eder devlet! Herkes söylediğini bilecek!

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sen kişisel görüşlerini ifade edeceksen buraya gelirsin. Genel Kurulu yönetiyorsun.

BAŞKAN - Ben burada konuşurum. Bu devletin bu ülkenin bekası için, bölünmez bütünlüğü için konuşurum, bu Anayasa ve bu İç Tüzük'ten yetki alıyorum, kusura bakmayın. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Yazık be, yazık ya!

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – İç Tüzük kurallarına göre Genel Kurulu yönetmiyorsun. Tutumun hakkında usul tartışması talep ediyorum. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Otur ulan terbiyesiz! Her zaman aynı şeyi yapıyorsunuz.

BAŞKAN - Usul tartışması açmıyorum, tutumumda bir problem yok.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Usul tartışması açacağız.

BAŞKAN - Açamazsınız her istediğinizde.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Öyle şey mi olur?

BAŞKAN – Açamazsınız!

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Yönetemezsin böyle. Tarafsız değilsin, yönetemezsin!

BAŞKAN - Ben tarafsız yönetiyorum.

İDRİS BULUKEN (Diyarbakır) – Sen, bizim hatibimize cevap veremezsin, böyle bir hakkın yok.

BAŞKAN - Ben bu Anayasa'dan yetki alıyorum.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Anayasa'ya, İç Tüzük'e aykırı davranıyorsun.

BAŞKAN - Bu ülkenin, bu milletin bölünmez bütünlüğü, birliği, beraberliği için gerekeni de söylerim.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Bravo Başkan!

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, şu anda orada ortaya koyduğunuz görüşler, Anayasa'ya da İç Tüzük'e de aykırıdır. (AK PARTİ sıralarından "Ne alakası var?" sesleri, gürültüler)

BAŞKAN – Devlet terörle mücadele ediyor diye mi aykırıdır? Bırakın Allah aşkına!

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - Kürsüden konuşan hatibe cevap veremezsin.

İSMAİL AYDIN (Bursa) – Orada Başkan, devleti temsil ediyor, seni temsil etmiyor!

BAŞKAN – Ben kanaatimi ortaya koyarım.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan…

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - Sen eğer kürsüden konuşan hatibe cevap verirsen tarafsızlığını yitirmişsin demektir.

Usul tartışması talep ediyorum.

BAŞKAN – Usul tartışması yerinde değil Sayın Baluken.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, şu anda devlet köyde katliam yapıyor ya! Gelen mesajları okuyayım size.

BAŞKAN - Sayın Gök, sizden kim konuşacak?

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben konuşacağım.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun, iki dakika; sataşmadan…

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Esrarı temizliyor, esrarı. Ürettiğiniz uyuşturucuyu temizliyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Gülünecek bir şey söylemiyorum İlknur Hanım, gülünecek bir şey söylemiyorum.

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Öyle bir şey yok, gülen birisi yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) - Gelin, beraber bakalım. Fotoğraflara bakalım. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Böyle diyemezsin. Git de milletin sözcülüğünü yap terör örgütünün değil.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Askerler şu anda… Gelin gidelim beraber bakalım yüreğiniz varsa.

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Terör örgütüne söz söyleyemiyorsun, konuşma sen!

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Korkudan gidemezsin ki oralara.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen… Sayın milletvekilleri, istirham ediyorum.

Sayın Gök, buyurun…

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Milletten oyunu alıp da sırtınızı… Yalanı nasıl söylüyorsun! Yazıklar olsun!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Buradan böyle konuşmak kolay.

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Senin hâline gülüyorum, senin hâline!

LEVENT GÖK (Ankara) – Sessizliği sağlayın efendim, ondan sonra.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Gök.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkanım, bir sessizliği temin ederseniz konuşacağım.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, bakın, kürsüye hatibi çağırdım.

Buyurun Sayın Gök.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, sessizlik sağlanmadan konuşmam.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, efendim, cümleten susmanızı bekliyoruz, kürsüdeki hatip de ben de. İstirham ediyorum…

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Zorunuza mı gitti?.. Çakma baronlar bunlar, çakma!

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Sensin baron! Asıl baron sensin.

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Terör örgütünün kaynaklarına inildiği için bu kadar çok bağırıyorsun.

BAŞKAN - Sayın Gök, buyurun.

3.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, önemli bir terör saldırısıyla sarsılmışken bir Hükûmet arıyoruz Hükûmet yok, bir İçişleri Bakanı arıyoruz, Bakan Meclise arka sıralardan geliyor, bir bakıyoruz Bakan kaçmış! Türkiye'de İçişleri Bakanı yok.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Ne alakası var? Bakan kaçmadı… Utanmıyorsun!

LEVENT GÖK (Devamla) – Türkiye'de İçişleri Bakanı yok. İç Tüzük'ü uygulamayan AKP'den seçilmiş bir Meclis Başkanı var, çoğunluk oylarıyla Türkiye'yi yöneteceğini zanneden bir AKP Grubu var.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Demagoji yapıyorsun!

LEVENT GÖK (Devamla) – Türkiye'nin her yerinde bombalar patlıyor, insanlar ölüyor. Geliyorlar diyorlar ki "Biz 5 seçim kazandık." 15 seçim kazansan ne olacak? 15 seçim kazansan ne olacak? Türkiye'yi yönetemiyorsun. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Bir defa da sen kazan.

LEVENT GÖK (Devamla) - Daha olayın niteliğini bilmeyen, olayın özünü bilmeyen bir İçişleri Bakanı var karşımızda.

İSMAİL AYDIN (Bursa) – Demokrasiyi bilmeyen bir Grup Başkan Vekili var burada! Demokrasiyi içine sindireceksin önce.

LEVENT GÖK (Devamla) – Bu Bakan, kalkmış iki gün önce diyor ki: "Terör örgütleri Türkiye'de ittifak kurdu, Türkiye'ye saldırıyorlar. Biz de onun için başkanlık sisteminin tartışılmasını istiyoruz." Bakın, meseleye İçişleri Bakanı nasıl bakıyor: Terör örgütleri saldırıyormuş, başkanlık sistemi tartışmasını onun için getirmişler.

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Kelalaka!

LEVENT GÖK (Devamla) – Eğer siz meseleyi bu yöne indirgiyorsanız o başkanlık sistemi alınır, başınıza çalınır.

MURTAZA ZENGİN (İstanbul) – Öyle bir şey söylemedi ya!

LEVENT GÖK (Devamla) – "İnsanlarımızın ölümü, yurttaşlarımızın ölümü hiçbir konuma feda edilemez." Nasıl söz bu, nasıl söz?

İSMAİL AYDIN (Bursa) – Doğru söylemiyorsun!

LEVENT GÖK (Devamla) – İçişleri Bakanı daha olayın farkında değil, İçişleri Bakanı olduğunun farkında değil, buradan kaçıyor.

TAHİR ÖZTÜRK (Elâzığ) – Hadi canım!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Sen önce vekil olduğunun farkında ol!

LEVENT GÖK (Devamla) – Bizim güvenliğimizi sağlayacak güya öyle mi? Sayın Başkan, siz Meclisi yöneteceksiniz öyle mi? İç Tüzük 59'u yanlış uyguluyorsunuz. Sayın Bakan ancak 59/2'ye göre söz isteyebilir ve bizler de konuşurduk. Anlaşılıyor ki sevgili yurttaşlarım, Sayın Bakanın da iktidar partisinin de konuşacak hiçbir yönü yok.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Demagoji yapma, demagoji yapma!

LEVENT GÖK (Devamla) – Muhalefetten kaçıyorlar; iktidar partisini, İçişleri Bakanını, AKP Hükûmetini sizlere şikâyet ediyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Siz konuşursunuz, biz yaparız kardeşim!

BAŞKAN – Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.16

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.27

BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN

KÂTİP ÜYELER: Mücahit DURMUŞOĞLU (Osmaniye), Elif Doğan TÜRKMEN (Adana)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 110'uncu Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Şimdi, sisteme giren ilk 15 sayın milletvekiline birer dakikayla İç Tüzük 60'a göre söz vereceğim.

Sayın Yıldırım…

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

5.- İstanbul Milletvekili Hurşit Yıldırım'ın, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısını lanetlediğine ve hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, terörle verilmek istenen hiçbir mesajı kabul etmediklerine ilişkin açıklaması

HURŞİT YILDIRIM (İstanbul) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; İstanbul Atatürk Havalimanı'nda masum insanları hedef alan kahpe terör saldırısını lanetliyorum. Şehitlerimize rahmet, yaralılara acil şifalar diliyorum.

Felaket tellallığı, terörizmi başarıya götüren bir taktiktir. Sıkıntılı günler yaşıyoruz ama her zamankinden daha birlikteyiz ve her zamankinden daha güçlüyüz. Terörle verilmek istenen hiçbir mesajı kabul etmiyoruz. Siyasi görüşümüz ne olursa olsun ortak kaygımız vatan olmalıdır. Vatan bir, millet bir, ezan bir, kıblemiz bir ve bin yıllık kaderimiz birken ve bu kadar da bir varken kimse bizi bölemez.

Allah'ın gazabı, laneti terörü yapanlara, onlara destek verenlere, onları besleyenlere, onlara muhabbet duyanlara olsun; Allah, onları kahruperişan eylesin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Âmin.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Âmin.

BAŞKAN – Sayın Akın…

6.- Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, son zamanlarda yaşanan terör olaylarının herkesi olduğu gibi adalarda yaşayanları da tedirgin ettiğine ve feribot ile diğer deniz araçları için gerekli güvenlik önlemlerinin alınması konusunda yetkilileri göreve çağırdığına ilişkin açıklaması

AHMET AKIN (Balıkesir) – Son zamanlarda ülkemizde yaşanan terör olayları, herkesi olduğu gibi adalarda yaşayan hemşehrilerimizi de tedirgin etmiş durumda. Balıkesir, Marmara ve Avşa adalarında yaşayan hemşehrilerimiz çok tedirgin. Feribota binenlerin, araçlar dâhil, hiçbir aramadan ve güvenlik kontrolünden geçirilmiyor olması, her isteyenin elini kolunu sallayarak istediği şekilde deniz araçlarına biniyor olması, halkımızı güvenlik konusunda endişelendirmektedir.

Özellikle Atatürk Havalimanı'nda yaşanan terör saldırısının ardından bu endişeleri ve tedirginlikleri daha da artmış durumda. Her terör saldırısından sonra "Güvenlik zafiyeti yok." açıklaması yapan ilgili ve yetkilileri buradan uyarmak istiyorum. Erdek'ten Marmara, Avşa, Balıklı ve Ekinlik adalarına giden feribot ve diğer deniz araçları için gerekli güvenlik önlemlerinin alınarak güvenlik zafiyetinin ortadan kaldırılması için yetkilileri derhâl göreve çağırıyorum.

Bu vesileyle, ülkemize huzur getirmesini dileyerek tüm yurttaşlarımızın yaklaşan Ramazan Bayramı'nı kutluyorum.

BAŞKAN – Sayın Özdemir…

7.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, 2/7/1993 tarihinde Sivas Madımak Oteli'nde yakılarak öldürülen aydınları saygıyla andığına ilişkin açıklaması

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

2 Temmuz 1993 yazında Sivas'ta Madımak Oteli'nin ateşe verilmesi nedeniyle yakılarak öldürülen aydınları, canları bugün bir kez daha saygıyla anıyorum.

İnsanlık tarihi, bugüne kadar çok dramatik katliamlara tanık oldu. Ancak, insan yakmak kadar, en az onun kadar, katliamları yapanların adaletten kaçırılması, yargılanmaması, hak ettikleri cezayı görmemeleri, sırtlarının sıvazlanması ve hatta ödüllendirilmesi de o kadar dramatik ve utanç vericidir. Madımak davasının zaman aşımına uğramasına "Hayırlı olsun." diyenler, bugün de IŞİD zihniyetinin katliamlarına "Hayırlı olsun." diyorlar. İnsan yakanlarla mücadele edilmedikçe bu katliamlar son bulmayacaktır. Bizler, Cumhuriyet Halk Partisi olarak İbrahim'i ateşe atan Nemrut'un karşısında "Tarafım belli olsun." diyerek su taşımaya devam eden karınca olmaya devam edeceğiz.

BAŞKAN – Sayın Özkan…

8.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, açılışı yapılacak olan Osman Gazi Köprüsü'nün hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bugün millet karşıtlarının rahatsız olduğu ve onlara göre çok kötü bir olay gerçekleşiyor. Dünyanın en büyük asma köprülerinden 4'üncü sırada yer alan Osman Gazi Köprüsü hizmete açılıyor. Otuz dokuz ayda tamamlanan Osman Gazi Köprüsü, İstanbul ile İzmir arasını dokuz saatten üç buçuk saate indiriyor. Sırada Yavuz Sultan Selim, Avrasya Tüneli, Bakü-Tiflis-Kars Demir Yolu Projesi ve üçüncü havalimanı var.

Biz milletimize hizmet ederken bu hizmetleri, kâh "Gezi", kâh "Mesele ağaç değil." diye durdurmak için çok direndiler. Bunlar köprüleri kullanırken bir yandan da karalamaya devam ediyorlar. İşte, kafa bu. Bunları milletimizin vicdanına havale ediyorum. Başta Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a ve Hükûmetimize teşekkür ediyor, Osman Gazi Köprüsü'nün devletimize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Gündoğdu…

9.- Ordu Milletvekili Metin Gündoğdu'nun, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısını lanetlediğine ve hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle Atatürk Havalimanı'ndaki menfur terör saldırısını lanetliyorum, hayatını kaybeden kardeşlerimize Allah'tan rahmet, yaralılara şifa diliyorum.

Gelenek ile modernizmi toplumsal dinamikleri göz ardı etmeden mezceden Profesör Doktor Sabri Ülgener Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik ve politik duruma millî bir duyarlılıkla bakmıştır. Osmanlı'nın terbiye ve kültürüyle yetişmiş mümtaz bir ilim adamı olan Profesör Doktor Sabri Ülgener Batı iktisadından aldığı tahlilleri Türk iktisadi hayatına göre yorumlamıştır. Yaptığı çalışmalarla gelenek ve modernizm açısından çatışma değil de uyum olduğunu ortaya koyan Profesör Doktor Ülgener çalışmalarında daima insanı merkeze almıştır. Çıkış noktası gelenek, varış noktası modernizm olan zihniyet dervişi Sabri Fehmi Ülgener'i vefatının 30'uncu seneidevriyesinde rahmetle ve minnetle anıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Arslan…

10.- Denizli Milletvekili Kazım Arslan'ın, İsrail'le yapılan anlaşmanın gerçek yüzünün derhâl açıklanması gerektiğine ilişkin açıklaması

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Dün akşam Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Mavi Marmara için yaptığı U dönüşlü açıklama İsrail'le yapılan anlaşmanın arka planına dair çok açık itiraflar içermektedir. İnsani yardım gemisinin yola çıkmasına 2014 yılında izin verdiğini söyleyip, bugün "Gazze'ye giderken bana mı sordunuz?" diyen Erdoğan acaba İsrail ve ABD'den hangi uyarıları aldı? Yoksa terör örgütlerine silah taşındığına dair yeni kayıtlar ve yeni görüntüler mi ortaya çıktı? Yoksa terörle müzakere ettiğinizin yeni skandal görüntüleri mi ortaya çıktı? Yoksa Amerika'daki Reza Zarrab davasında sizi etkileyecek yeni belge ve görüntülerin ortaya çıkacak olmasından mı ürktünüz? Türkiye'nin onurlu ve gururlu vatandaşlarına U dönüşlü bu teslimiyet anlaşmasının gerçek yüzü derhâl açıklanmalıdır, vatandaş bunu beklemektedir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Kerestecioğlu… Yok.

Sayın Doğan…

11.- İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'ın, 2/7/1993 tarihinde Sivas Madımak Oteli'nin yakılması olayının sanıklarının iade edilmeleri için gerekli girişimin İçişleri Bakanlığı tarafından yapılması gerektiğine ilişkin açıklaması

MÜSLÜM DOĞAN (İzmir) – 2 Temmuz 1993 yılında Sivas'ta 33 aydın ve yazarın katledildiği dava sanıklarından 9 kişinin Almanya'da olduğu tespit edilmiştir. Bunların ikamet adresleri tarafımızdan tespit edilmesine rağmen, davanın görüldüğü mahkeme… İçişleri Bakanlığının "katliam sanığı" tarifi yapılmadığı için sanıklar Alman makamları tarafından iade edilmemektedir. İade taleplerinin bu şekilde yapılarak, katliam sanığı bu insanların derhâl buraya iade edilmesi için gerekli girişimin İçişleri Bakanlığı tarafından yapılması gerekmektedir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kayan…

12.- Kırklareli Milletvekili Türabi Kayan'ın, bayram münasebetiyle havaalanlarında, tren istasyonlarında, şehirlerarası otobüs terminallerinde yoğunluk yaşanacağına, Hükûmetin bu bölgelerde tedbir almasını istediğine ve herkese iyi bayramlar dilediğine ilişkin açıklaması

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bayram yaklaşıyor. Havaalanlarında, tren istasyonlarında, şehirlerarası otobüs terminallerimizde yoğunluk bayram münasebetiyle aşırı bir şekilde olmaktadır. İnsanlarımızın yakınlarıyla bayramlaşmalarını sağlamak için bayram öncesinde bu bahsettiğimiz terminalleri kullanacakları muhakkaktır. Halkımızın yakınlarıyla bayramlaşmasını en sağlıklı şekilde ve korkusuzca yapmaları için Hükûmetin bu bölgelerde tedbir almasını ve aldığı tedbirleri de halkımıza duyurmasını özellikle istiyorum ve halkımıza şimdiden iyi bayramlar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın Bozkurt…

13.- Konya Milletvekili Mustafa Hüsnü Bozkurt'un, Konya Ovası'nda meydana gelen dolu felaketi nedeniyle ciddi zarar meydana geldiğine ve İçişleri Bakanını istifaya davet ettiğine ilişkin açıklaması

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Teşekkür ederim Başkanım.

Dün Ereğli başta olmak üzere, Konya Ovası'nda meydana gelen dolu felaketinde Ereğli'mizin Aşağı Göndelen, Yukarı Göndelen, Yenikuyu, Acıkuyu, Kamışkuyu beldeleri ve Karapınar, Bozkır ilçelerinde ciddi zarar meydana gelmiştir.

Öte yandan, Hadim, Ereğli ve Akşehir ilçelerimizde kiraz üreticilerimiz de ciddi sorun yaşamaktadır.

Bu konularda ve vatandaşlarımızın canını korumakta… Hotanto İçişleri Bakanını istifaya davet ediyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Gürer…

14.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, terörü lanetlediğine, ulusal bayramlar için yapılan törenlerin iptal edilmesine rağmen Osman Gazi Köprüsü'nün açılış töreninin yapılacak olmasına ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

İstanbul Atatürk Havalimanı'na elini kolunu sallayarak giren teröristlerle 43 can yitirdik. Acı çok büyük. Terörü lanetliyorum.

Bu acı dinmeden İstanbul-İzmit bağlantı köprüsü açılış töreni yapılacak. Millî Mücadele sonrası şehit çocukları için düşünülerek belirlenen 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kutlamaları iptal edilmişti. Daha önce de ulusal bayramlardan ve ulusal duygularla kutlanan törenlerden iptal edilenler oldu. Ulusal bayramın şehitlerle bir bağı vardı ama kutlamalar yapılmadı. Bu ülkede uzun süredir ilk kez, bir gün de olsa ulusal yas ilan edildi ama bu köprü törenle açılıyor. Bu anlayışı anlamak olası değildir. Köprü açılışı bu kadar ertelenemez, önemli ve törensiz yapılamaz bir olay mıdır? Ayrıca, Anıtkabir'e saygı yürüyüşünü ciddi ihbar var diye güvenlik gerekçesiyle iptal edenlerin köprü açılışında böylesi bir istihbarat alıp almadıkları da kamuoyuna açıklanmalıdır. Yetkililerin titizlikleri ulusal bayramlar ve Atatürk'le ilgili anmalarda mı depreşmektedir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Durmaz…

15.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, Çamlıbel Geçidi'nin 2016 yılı içerisinde ihale edilip edilmeyeceğini, Tokat'ta bölge enfeksiyon hastalıkları araştırma hastanesi yapılmasının düşünülüp düşünülmediğine ve çiğ süt destekleme primlerine dair çiftçiye bir müjde verilip verilmeyeceğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

KADİM DURMAZ (Tokat) – Karadeniz'i Samsun, Çorum, Amasya, Tokat üzerinden İç Anadolu ve doğuya bağlayan Çamlıbel Geçidi iniş ve çıkışlarda ölümlü ve hasarlı birçok kazaya sebep olmaktadır. Etüt ve projesi hazır olan bu geçidin 2016 yılı içerisinde ihale edilip edilmeyeceğini öğrenmek istiyorum.

Yine, Tokat merkezli, Sivas, Yozgat, Amasya, Ordu illerinde onlarca yurttaşımız kene vakasıyla hayatını kaybetmektedir. Tokat'ta Sağlık Bakanlığına tapulu 120 dönüm bir arazi vardır. Bunun üzerine bölge enfeksiyon hastalıkları araştırma hastanesi yapılması düşünülüyor mudur? Yoksa daha ne kadar yurttaşımızın hayatının sona ermesi beklenecektir? Her üç aylık dönemlerde ödenen çiğ süt destekleme primleri 2016 yılında ne askıya çıkarıldı ne de ödenmiştir. Bayram öncesi çiftçiye verilecek bir müjdeniz var mı Sayın Bakanım?

BAŞKAN – Sayın Tüm…

16.- Balıkesir Milletvekili Mehmet Tüm'ün, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın atandığı günden beri ülkede can ve mal güvenliği kalmadığına ve kamuoyunun, derhâl istifa etmesini beklediğine ilişkin açıklaması

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Sayın Başkan, 17-25 Aralık yolsuzluk operasyonundan sonra göreve getirilen İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın atandığı günden beri ülkede can ve mal güvenliği kalmamıştır. Terör, sizin döneminizde tarihimizin zirvesini yapmıştır. Son İstanbul patlamasıyla birlikte döneminizde binlerce yurttaşımızın öldüğü, kentlerin yok olduğu, yüz binlerce insanın şehirleri terk

ettiği… Bir bakan olarak kendinizi başarılı buluyor musunuz? Dünyanın neresinde böyle bir bakan pişkin pişkin yerinde oturabilir? Kamuoyu sizden derhâl istifa etmenizi bekliyor. İstifa edecek misiniz? Sizin başarısız sayılmanız için kaç yurttaşımızın daha ölmesini bekliyorsunuz? Bu ölen yurttaşların ailelerinden, sorumlu makamda birisi olarak özür dileyecek misiniz? Ülkede yaşanan bu güvenlik sorunundan kendinizi veya bürokratlarınızı sorumlu görüyor musunuz? Sizler sorumlu değil misiniz? Sorumlu olan kimlerdir, açıklar mısınız?

BAŞKAN – Sayın Dedeoğlu…

17.- Kayseri Milletvekili Sami Dedeoğlu'nun, Ramazan Bayramı'nı ve Kadir Gecesi'ni kutladığına, şehitlere Allah'tan rahmet dilediğine, gazileri şükranla selamladığına ilişkin açıklaması

SAMİ DEDEOĞLU (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle bayram coşkusunun bütün gönülleri şenlendirmesini temenni eder, milletimizin ve tüm İslam âleminin şimdiden mübarek Ramazan Bayramı'nı ve idrak edeceğimiz Kadir Gecemizi en kalbi dileklerimle kutluyorum. Bayramlar, sevgi, barış, kardeşlik ve dayanışma duygularının yoğunlaştığı, milletçe birlik ve beraberliğin daha pekiştirilmesi için çok önemli bir fırsattır. Ayrıca, sevgi, kardeşlik ve dayanışmanın göstergesi olarak bayramlara buruk giren şehitlerimizin ailelerini, kahraman gazilerimizi ve yetimlerimizi unutmayalım; annelerimizi, babalarımızı, büyüklerimizi unutmayalım; muhtaçlarımızı, kimsesizleri, yaşlılarımızı unutmayalım. Bayram sevincini onlarla paylaşarak sevinçte de, kederde de onlarla bir olduğumuzu gösterelim.

Bu vesileyle, eşsiz fedakârlık gösteren aziz şehitlerimize bir kez daha Allah'tan rahmet diliyor, gazilerimizi şükranla selamlıyorum. Bizleri her daim barış ve sevgi bayramı olan Ramazan Bayramı'na eriştiren Yüce Allah'a da sonsuz şükürler ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Çamak…

18.- Mersin Milletvekili Hüseyin Çamak'ın, Mersin Ziraat Odası Başkanının ihracatta yaşanan sıkıntılara çözüm önerilerine ve Ramazan Bayramı'nı kutladığına ilişkin açıklaması

HÜSEYİN ÇAMAK (Mersin) – Sayın Başkan ve değerli milletvekilleri; Mersin Ziraat Odası Başkanıyla görüştüğümde ihracatta ciddi sıkıntılar yaşadıklarını aktardı. Buna çözüm olarak bize sundukları önerileri huzurunuzda ifade etmek istiyorum.

İhracatçıya narenciyede ton başına verilecek destek 100 doların altında olmamalı. Ayrıca bu destek, narenciye ürünü yetiştiren zor durumdaki çiftçilere de yapılmalı. Prim en geç ağustos ayı başında açıklanmalı ki ihracatçı yeni pazar arayışına girebilsin. Yeni pazar alternatifleri olarak Uzak Doğu ülkeleriyle ikili anlaşmalara gidilebilir. Kaldı ki bölgemizde yetişen birçok ürün Uzak Doğu'da yetişmediği için ciddi bir pazar alanı olabilir.

Bu vesileyle, vatandaşlarımızın Ramazan Bayramı'nı kutlar, sağlık ve esenlikler dilerim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Son olarak, Sayın Çakırözer…

19.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısında hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilediğine, Eskişehir'in Beylikova ile Alpu ilçelerinin sorunlarına, Kadir Gecesi'ni ve Ramazan Bayramı'nı kutladığına ilişkin açıklaması

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, Atatürk Havalimanı'ndaki terör saldırısında hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, yakınlarına ve ulusumuza başsağlığı diliyorum, yaralı vatandaşlarımıza da acil şifalar diliyorum.

Bu vesileyle, Eskişehir'imizin iki sorununa değinmek istiyorum. Birincisi: Geçtiğimiz hafta ziyaret ettiğim Beylikova ilçemiz ve köylerinde yaşanan elektrik kesintileri artık yurttaşlarımızı yıldırmıştır. Benim de ziyaretim sırasında tanık olduğum kesintilerin zaman zaman on-on beş saate ulaştığı belirtilmektedir. Halkımızı mağdur eden bu elektrik kesintilerinin zaman yitirilmeden gerekli bakım ve yatırımlar yapılarak giderilmesi için hem ilgili şirketi hem de düzenleyici kamu kurumlarını göreve davet ediyorum.

Bir diğer husus da, Alpu ilçemiz, Bozan, Uyuzhamam, Koşmat Mahalleleri ve çevresindeki sel baskınlarıdır. Bu felaketlerde mağdur olan çiftçilerimiz kara kara düşünmektedir. Bayram öncesi yetkilileri sorumluluğa ve maddi manevi mağduriyetleri gidermeye davet ediyor, tüm vatandaşlarımın Kadir Gecesi'ni ve Ramazan Bayramı'nı kutluyorum.

BAŞKAN – Şimdi gündeme geçiyoruz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, 60'a göre çok kısa bir, pek kısa bir söz istiyorum kayıtlara geçmesi bakımından bana gelen bir bilgiyi paylaşmak için.

SALİH CORA (Trabzon) – Sisteme girmedi, böyle bir usul yok. Biz de istiyoruz.

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Tanrıkulu, size kadar 7 arkadaşımız daha var, onlara da haksızlık etmiş oluruz, herkesin talebi var.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sırada ben vardım, benim sıramı verebilirsiniz.

BAŞKAN – Dolayısıyla, 15 kişiyle zaten sınırlandırılmıştı bu.

Teşekkür ediyoruz.

Sayın Akçay, buyurun.

20.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşmasındaki bazı ifadeleri ile konuşmasını yapıp Genel Kurulu terk etmesine ve Hükûmetin, milletin teröre karşı birlik ve bütünlüğünü sağlayacak duruşu göstermesi gerektiğine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biraz evvel İçişleri Bakanının konuşmasını yapıp Genel Kurulda konuşan milletvekillerini ve bizleri dinlemeden Meclisi terk etmesini üzülerek gördük.

Şimdi, tabii, Hükûmete soracağımız sorular var. Bu sorulara nasıl cevap buluruz bilemem ancak gerçeklerin çok kötü bir huyu varmış, bir gün mutlaka ortaya çıkarmış. Sayın Bakan 57.177 kişiye giriş yasağı konulduğunu, 3.603 kişinin sınır dışı edildiğini -98 ülke vatandaşının- ifade etti. Bu canlı bombaların kimliği belirlendi mi, bunlar açıklandı mı? Giriş yasağı ve sınır dışı listelerinde bu canlı bombaların isimleri, kimlikleri yer alıyor mu? Dahası, bu kullandıkları silahların menşesi nedir? Bunlar nasıl bir rota izlemiş, nereden almış, nereden gitmiş, kim vermiş, kim almış?

Sonra, eski AB Bakanının "Dünyada her yerde terör var, Türkiye'de uzun yıllardan beri devam ediyor. Âdem ile Havva'dan beri bu mücadele var. Terörle yaşamaya alışmalıyız. Daha çok şehitler vermeye devam edeceğiz." gibi böyle garip, son derece yanlış ve topluma da moralsizlik aşılayan sözleri var. Milletimizin teröre karşı bir ve bütün olması için öncelikle gerekli bu birlik ve bütünlüğü sağlayacak duruşu Hükûmetin göstermesi gerekir. İnsanları ayrıştırarak, kamplaştırarak, ötekileştirerek, tahkir ederek bu birlik ve bütünlük sağlanmaz. Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak terörle ve terörizmle her türlü mücadelenin yanında olacağımızı açık açık söyledik ve gösterdik, bu tutumumuzu bundan sonra da devam ettireceğiz. Yalnız, üzülerek görüyoruz ki milletin birlik ve beraberliğine ve kararlı duruşuna örnek olmak bakımından aynı tutarlılığı Hükûmette göremiyoruz.

İçişleri Bakanı daha önce Suriye sınırını kastederek "Entegre sınır yönetimi sistemi kuracağız." demişti ve askerin de elini, kolunu bağladılar. Bu konuda hâlâ bir gelişme yok, bir de mazeret olarak "Suriye sınırı uzun bir sınır." diyor. Yahu, eskiden kısa mıydı bu sınır? Yani, eskiden beri uzun, 900 kilometreyi aşan bu sınırı… Ve mayınların kaldırılmasını ısrarla savunan ve mayınların birçoğunu kaldıran aynı Hükûmet şimdi sınır güvenliğini nasıl sağlayacak? Bunun gibi hususların önümüzdeki süreçlerde daha çok tartışılması gerekir Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Baluken, buyurun.

21.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, HDP Grubu olarak İçişleri Bakanının Meclis Genel Kuruluna ve muhalefet partilerine karşı göstermiş olduğu tavrı kınadıklarına, İçişleri Bakanı, Ulaştırma Bakanı ve Adalet Bakanının derhâl istifa etmesi gerektiğine, Lice ve civarında sokağa çıkma yasağı adı altında uygulanan bir abluka durumu olduğuna ilişkin açıklaması

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, ben de Halkların Demokratik Partisi Grubu adına İçişleri Bakanının bugün Meclis Genel Kuruluna ve muhalefet partilerine karşı göstermiş olduğu bu tavrı kınayarak başlamak istiyorum.

Burada, ağır bir katliam süreci yaşanmış, muhalefet partileri bu katliam süreciyle ilgili, Atatürk Havalimanı'nda yapılan saldırıyla ilgili Hükûmetin ve Bakanın çok ciddi ihmalleri olduğunu ve Bakanın istifa etmesi gerektiğini düşünüyor. Buna karşı, muhalefet partilerini dinleyip o sunulan eleştirileri cevaplamak yerine muhalefet partilerini dinlemeden Genel Kuruldan kaçmak gerçekten çok yakışıksız olmuştur, kendisine de yakışmamıştır. Bir kez daha kınadığımı ifade etmek istiyorum.

İçişleri Bakanının, Ulaştırma Bakanının ve Adalet Bakanının yapması gereken şey derhâl istifa etmektir, hiç amasız, fakatsız. Son bir yıl içerisinde bu ülkede 11 patlama, 273'ün üzerinde yurttaşın yaşamını yitirmesi varsa, bunda herhangi bir tereddüde mahal bırakacak durum söz konusu değildir. Halkların Demokratik Partisi olarak bugün İçişleri Bakanı hakkında da bir gensoru önergesi verdik. Genel Kurula gelince de sanırım Sayın Bakan tekrar kaçma yolunu denemez ve burada eleştirilerimizi dinleme zahmetine katılır.

Diğer taraftan, Sayın Başkan, Lice, Hani, Kocaköy, Hazro ve Silvan üçgeninde 19 köy ve 58 mezrayla sekiz gündür bir irtibatımız yok. Sokağa çıkma yasağı adı altında uygulanan bir abluka durumu var. Hani Gazze üzerinden bir abluka durumunu konuşuyoruz ya, şu anda Lice ve civarında, oradaki köylerin en temel ihtiyaçlarını karşılayabilecek koşulların olmadığı bir ablukayla karşı karşıyayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tamamlayın.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Köy girişlerinde ve köy yollarında neredeyse 500 metrede bir mobil karakollar kurulmuş, sivil insanlar, köylüler zorla evlerinden çıkarılıyor. İşte, bugün Yalaza köyü Mehle mezrasında zorla dışarı çıkarılan köylülere sokak ortasında işkence yapılmış ve 4 ağır yaralı var ve bunları Diyarbakır Valiliğiyle görüşmemize rağmen bu saate kadar hastaneye ulaştırabilmiş değiliz. Gelen bilgiler çok korkunç, kabul edilemez.

AKP savaşa karar vermiş olabilir. Savaş, silahlı güçler arasında ölme-öldürme üzerine kurulan bir denklem üzerinden yürütülür. Orada on binlerce köylüyü, onlarca köyü mağdur edecek uygulamalardan derhâl vazgeçilmelidir. Bu, 1990'lı yılların konseptidir. Şu anda 1990'lı yılları katbekat aşan bir konseptle Lice'de çok ciddi şeyler yapılmak isteniyor. O nedenle, bu tavrı da kınadığımızı buradan ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Gök, buyurun.

22.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın, Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör saldırısıyla ilgili bilgi verdikten sonra muhalefetin tek bir cümlesini dahi dinlemeye tahammül edemeyerek Meclisten kaçtığına ilişkin açıklaması

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, Türkiye önemli bir süreçten geçerken önceki gün yaşadığımız İstanbul'daki terör saldırısında onlarca yurttaşın hayatını kaybetmesi ve yüzlercesinin yaralanması Türkiye'yi ve tüm dünyayı derinden sarsmışken gazete haberlerinden derlediği bilgilerle Meclise gelerek milletvekillerine güya bilgi verdiğini sanan İçişleri Bakanı, muhalefetin bir tek cümlesini dahi dinlemeye tahammül edemeyerek Meclisten kaçmıştır. İçişleri Bakanı, siyasi sorumluluğu olduğu bir olaydan dolayı Meclise hesap verememiştir, Meclisin hesap sorma hakkını kullanmasını engellemiştir. Bunda en başta sizin tutumunuz da dâhil olmak üzere, ortaklaşa, bir iş birliğiyle, İçişleri Bakanı bugün konuşarak ve son cümlesinde de muhalefeti suçlayarak Meclisten kaçmıştır. Kaçak bir İçişleri Bakanıyla Türkiye'nin güvenlik sorunu çözülemez. Bundan derin bir üzüntü duyduğumu ifade ediyorum. Sayın Bakan muhalefet temsilcilerini dinlese, onların sorularına cevap verse ne olurdu? Ne olurdu, kıyamet mi kopardı? Yani, zaten, amaçlanan bu değil midir, Meclisin bir denetim organı olması işlevini yerinde görmeyen iktidarın bu tutumu, bu ikircikli tutumu Türkiye'deki bu olaylara sebebiyet vermiyor mu? Olayların ardındaki gerçekleri bir de muhalefet partilerinden dinleseler ne olurdu Sayın Başkan? İçişleri Bakanı niçin kaçmıştır? İçişleri Bakanı kaçacağına, burada bizleri dinledikten sonra çıkıp kürsüye aslanlar gibi "Ben bu işi beceremiyorum, istifa ediyorum." dese daha onurlu davranmış olurdu.

BAŞKAN – Sayın Muş…

23.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, Hükûmetin ve devletin tüm birimlerinin terör örgütlerine karşı kararlı bir mücadele sürdürdüğüne ve terör örgütünün gelir kaynağı olan uyuşturucuya büyük darbeler vurulduğuna ilişkin açıklaması

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Hükûmetimiz ve devletimizin tüm birimleri terör örgütlerine karşı kararlı bir mücadele sürdürmektedir. DAEŞ'e de, DHKP-C'ye de, PKK'ya da, diğer terör örgütlerine de karşı bu kararlı mücadelemiz sürecektir. Devlet terör örgütlerine karşı mücadele eder, devlet operasyonları terör örgütlerine karşı yapar; devlet topyekûn bir katliam yapmaz, devlet katliam yapmaz.

Terör örgütünün gelir kaynağı olan uyuşturucuya büyük darbeler vurulmaktadır. Lice kırsalında, Kulp kırsalında, o bölgelerde terör örgütünün gelir sağlamaya yönelik ve çok büyük miktarda ele geçirilen, imha edilen ve hasat zamanına ulaşmış olan bu uyuşturucu maddeleri, uyuşturucu ham maddeleri emniyet birimlerimiz tarafından, Silahlı Kuvvetlerimiz tarafından imha edilmektedir ve terör örgütü finansal anlamda büyük bir darbe yaşamaktadır.

Aynı şekilde, Şenyayla ve Lice kırsalında terör örgütünün lojistik olarak kullanmaya çalıştığı veya burada kümelenmeye çalıştığı alanlar yine Silahlı Kuvvetler tarafından ve emniyet birimlerimiz tarafından imha edilmektedir ve PKK'nın burada faaliyet gösterecek, burada eylem gerçekleştirecek veya bu eylemleri yönlendirecek hiçbir imkân ve kudreti kalmayıncaya kadar da bu operasyonlar devam edecektir.

Ülkemizin gündeminden terör hadisesini inşallah çıkaracağız. Burada, tüm siyasi partiler, toplum olarak, millet olarak hepimiz bu mücadelede kenetlenmeli ve terörü el birliğiyle ülkemizin gündeminden çıkarmalıyız.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Meclis araştırması açılmasına ilişkin üç adet önerge vardır. Önergeleri okutuyorum:

VIII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ

1.- Diyarbakır Milletvekili Nursel Aydoğan ve 22 milletvekilinin, sokağa çıkma yasağı ilan edilen bölgelerde yaşanan çocuk ölümlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/252)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

7 Haziran seçim sonuçlarından sonra sokağa çıkma yasağı ilan edilen bölgelerde işbu önergenin yazım tarihi itibarıyla 61 çocuğun yaşam hakkının ihlal edildiği iddialarından hareketle yaşanan çocuk ölümlerinin araştırılması ve bu yaşam hakkı ihlallerinin önlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98 ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını saygılarımızla arz ederiz.

1) Nursel Aydoğan (Diyarbakır)
2) İdris Baluken (Diyarbakır)
3) Filiz Kerestecioğlu Demir (İstanbul)
4) Garo Paylan (İstanbul)
5) Hüda Kaya (İstanbul)
6) Müslüm Doğan (İzmir)
7) Ali Atalan (Mardin)
8) Erol Dora (Mardin)
9) Mithat Sancar (Mardin)
10) Ahmet Yıldırım (Muş)
11) Burcu Çelik Özkan (Muş)
12) Besime Konca (Siirt)
13) Kadri Yıldırım (Siirt)
14) Aycan İrmez (Şırnak)
15) Faysal Sarıyıldız (Şırnak)
16) Ferhat Encu (Şırnak)
17) Leyla Birlik (Şırnak)
18) Dilek Öcalan (Şanlıurfa)
19) İbrahim Ayhan (Şanlıurfa)
20) Osman Baydemir (Şanlıurfa)
21) Alican Önlü (Tunceli)
22) Nadir Yıldırım (Van)
23) Tuğba Hezer Öztürk (Van)

Gerekçe:

Çocukların bilişsel, sosyal ve fiziksel anlamda daha iyi biçimde yetiştirilmesi dünyada gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin temel bir meselesi olmuş ve olmaya devam etmektedir. Bu ortak problem için ilk çalışmalar 1923 yılında başlamıştır. İsviçre'nin Cenevre kentinde toplanan 40 ülkenin delegeleri Uluslararası Çocukları Koruma Birliği'ni kurmuş ve Birleşmiş Milletlerin de kurulmasını izleyen yılda Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) kurularak çalışmalarına başlamıştır. Yine 20 Kasım 1989 yılında Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen ve 193 ülke tarafından onaylanan Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi'ne Türkiye de taraf olmuş ve bu yükümlülüklere uyacağını onaylamıştır.

Bugün, UNESCO verilerinde dünyada en az 61 milyon çocuğun eğitim hakkından tamamen mahrum kaldığı, bunun yanı sıra eğitim hakkından mahrum olan çocukların büyük bir bölümünü de kız çocuklarının oluşturduğu bilgisi yer almaktadır. Bu durum Türkiye gibi gelişmekte olduğunu iddia eden bir ülkede ise doğrudan karşımıza yaşam hakkı gasbedilen ölü çocuklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle Kürtlerin yoğun yaşadığı illerde yaşandığı çeşitli iddialar ve tanıklıklarla kuvvetlenen çocuk yaşam hakkı ihlalleri ile birlikte çocukların yaşam hakkı ihlalinde cezasızlık da önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dünyanın gelişmiş ülkelerinde çocuklar toplumsal ilerlemenin en önemli bireylerinden biri olarak görülüp toplumsal gelişimi amaçlayan çalışmalar bu çerçevede ele alınırken Türkiye'nin çocuk hakları tarihi, yaşam hakkı ihlal edilen çocukların silüetleriyle doludur. Özellikle son otuz yılı aşkın süre içerisinde silahla vurulmak, bombayla öldürülmek, mayına basmak, zırhlı araç altında kalmak, savaş uçaklarıyla vurulmak gibi nedenlerle yüzlerce çocuğun yaşamını yitirdiği iddiaları her daim kamuoyuna yansımıştır.

7 Hazirandan sonra devreye konan savaş konseptiyle birlikte Kürtlerin yaşamakta olduğu kentlerde sokağa çıkma yasakları ilan edilmiş ve yalnızca sokağa çıkma yasaklarının ilan edildiği bölgelerde 7 Haziran-9 Kasım tarihleri arasında 61'i çocuk, 73'ü kadın olmak üzere, toplam 220 yurttaşın, yaşamını yitirenlerin yakınlarının basına verdiği tanıklıklardan hareketle yaşam hakkı ihlal edildiği iddiaları bulunmaktadır.

Türkiye, uluslararası bağlamda, "Çocuk Anayasası" olarak kabul edilen, çocukların sağlıklı ve mutlu yaşayabilmesi için koşullar sıralamış olan BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni imzalayarak taraf olmuş ve sözleşmede yer alan hükümleri uygulamayı taahhüt etmiştir. Ancak Türkiye, bu sözleşmeyle üstlendiği yükümlülüklerini yerine getirmeyerek sözleşmenin bağlayıcılığını bir kenara atarak, taraf olup imza attığı uluslararası hukuk anlaşmalarını çiğnediğini kabul etmiştir.

Bu bağlamda, Halkların Demokratik Partisi olarak çocuk yaşam hakkı ihlallerinin araştırılması ve en temel hak olan yaşam hakkı ihlalinin önlenmesi için gerekli hukuki düzenlemelerin çerçevesinin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırma komisyonu kurulmasını talep ediyoruz.

2.- Diyarbakır Milletvekili Nursel Aydoğan ve 22 milletvekilinin, kolluk güçleri başta olmak üzere devlet görevlilerinin kadına yönelik cinsel şiddet ve cinsel işkence uygulamalarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/253)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türkiye'nin uzun yıllardır gündeminde olan ve özellikle son zamanlarda büyük bir artış gösteren, kolluk güçleri başta olmak üzere, devlet görevlilerinin kadına yönelik cinsel şiddet, cinsel işkence uygulamalarının araştırılması, gerekli mekanizmaların oluşturulup önleyici tedbirlerin alınması, bu suça karışanlar hakkında yasal işlemlerin başlatılması çerçevesinde, kadına yönelik taciz ve tecavüzü içeren her türlü cinsel şiddetin ortadan kaldırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İç Tüzük'ün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılması için gereğini arz ve talep ederiz.

1) Nursel Aydoğan (Diyarbakır)

2) Pervin Buldan (İstanbul)

3) Meral Danış Beştaş (Adana)
4) Behçet Yıldırım (Adıyaman)
5) Berdan Öztürk (Ağrı)
6) Dirayet Taşdemir (Ağrı)
7) Sırrı Süreyya Önder (Ankara)
8) Ayşe Acar Başaran (Batman)
9) Mehmet Ali Aslan (Batman)
10) Saadet Becerekli (Batman)
11) Hişyar Özsoy (Bingöl)
12) Mizgin Irgat (Bitlis)
13) Altan Tan (Diyarbakır)
14) Çağlar Demirel (Diyarbakır)
15) Feleknas Uca (Diyarbakır)
16) İmam Taşçıer (Diyarbakır)
17) Nimetullah Erdoğmuş (Diyarbakır)
18) Sibel Yiğitalp (Diyarbakır)
19) Ziya Pir (Diyarbakır)
20) Mahmut Toğrul (Gaziantep)
21) Abdullah Zeydan (Hakkâri)
22) Mehmet Emin Adıyaman (Iğdır)
23) Erdal Ataş (İstanbul)

Gerekçe:

Türkiye, Anayasa'nın kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığını tanımladığı 17'nci maddesi ve kadına yönelik şiddeti yasaklayan uluslararası insan hakları standartları, Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi (ECHR), İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele ya da Cezaya Karşı Sözleşme, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) ve Çocuk Hakları Sözleşmesi de dâhil olmak üzere birçok sözleşmeyle herkesin yaşam hakkını garanti altına almayı ve kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamayacağını taahhüt eder. Tüm bu sözleşmeler, özellikle çatışmalı alanlarda ve gözaltı süreçlerinde kadınlara dönük başta taciz ve tecavüz olmak üzere cinsel işkenceyi insanlığa karşı işlenen suçlar ve savaş suçları kapsamında değerlendirerek yasaklar ve failler hakkında hukuki işlemlerin yapılmasının gerektiğini, ama en önemlisi devletlerin bunu önlemekle yükümlü olduğunu öngörür.

Türkiye, tüm bu uluslararası sözleşmeler ışığında, cinsel işkence başta olmak üzere, işkencenin ortadan kaldırılması amacıyla yapmayı taahhüt ettiği tüm yasal reformlara rağmen, uzun yıllardır gözaltında cinsel işkence suçlarıyla gündeme gelen ülkelerin başında gelmiştir. AİHM başta olmak üzere birçok uluslararası mahkemeye taşınan onlarca gözaltında taciz ve tecavüz davası Türkiye'nin mahkûmiyetiyle sonuçlanmıştır. Konuyla ilgili hazırlanan yerel ve uluslararası raporlar da Türkiye'nin gözaltında cinsel işkenceyi önleme konusunda etkin politikalar uygulamaktan çok uzak ve failler hakkında gereken yasal işlemlerin uygulanmasını engellediğinden dolayı teşvik edici bir pozisyonda olduğunu açıkça belirtmektedir.

Gözaltında Taciz ve Tecavüze Karşı Hukuki Yardım Bürosunun, devlet kaynaklı cinsel şiddet vakalarını içeren raporuna göre 1997-2013 yılları arasında gözaltında tacize uğradığı yönünde 393 kadın başvuru gerçekleştirmiş, bunlardan 86'sı tecavüz, 307'si ise taciz mağduru olduğunu dile getirilmiştir.

Raporda, işlenen suçların faili olarak 287 polis, 101 asker-jandarma, 20 özel tim ve 49 infaz koruma memuru bulunuyor. Ayrıca, taciz ve tecavüz vakalarına maruz kalan kadınların 276'sının Kürt, 109'unun Türk olduğu belirtilmektedir. Gözaltında taciz ve tecavüze uğrayan kadınların 293'ünün gözaltına alınma sebebi siyasi, 100'ünün ise adli nedenlerden olduğu belirtilirken, 8 kişinin de bu işkence sırasında yaşamını yitirdiği ifade edilmiştir.

Bu raporda da açıkça görüldüğü ve Uluslararası Af Örgütünün "İşkence ve Kötü Muamelenin Sistematik ve Yaygın Kullanımı Hâlâ Devam Ediyor." başlıklı son raporunda da belgelendiği gibi, başta polis merkezlerindeki terörle mücadele birimleri ile Kürtlerin yoğun yaşadığı illerde olmak üzere, özellikle toplumsal muhalefeti susturmak, sisteme karşı sesini yükselten, cinsiyetçi rolleri reddeden, yaşam alanını korumaya çalışan, eşitlik, adalet ve özgürlük isteyen kadınların iradesini kırmak adına, kadın bedenine yönelik cinsel işkence, kolluk güçlerinin gözaltında yaygın bir şekilde başvurduğu insanlık dışı ve onur kırıcı bir sindirme yöntemi olarak uygulanmaya devam etmektedir. UAÖ, Türkiye'de devlet görevlilerince kadınlara yönelik şiddet suçu işlendiğinde, devletin aynı zamanda bu şiddete göz yumulduğuna dair açık bir mesajın gönderildiği ve bütün kadınları riske atan bir ayrımcılık kültürünün teşvik edildiği kaygısını taşıdığını da belirtmiştir.

Türkiye'de, gerek bir basın açıklamasına katıldığı için gözaltına alınıp götürüldüğü karakolda gerek gözaltı aracında gerekse de tutuklanıp götürüldükleri cezaevlerinde kadınlar cinsel saldırılarla, çırılçıplak soyulma uygulamalarıyla sindirilmeye, susturulmaya çalışılmaktadır. Özellikle, son zamanlarda basına da yansıyan biçimiyle, Kürtlerin yoğun yaşadığı illerde, polis özel harekât ve jandarma özel harekât timleri başta olmak üzere kolluk güçleri tarafından bu insanlık dışı uygulamaların yaygın bir şekilde devreye konulduğu anlaşılmaktadır. Adana'da F.Ş.'nin gözaltına alındıktan sonra cinsel işkenceye uğrayıp ve polislerce çekilen çıplak fotoğraflarının medyada paylaşılması suretiyle tehdit edilmesi, Urfa Emniyetinde Ş.Ç ve L.T. adlı genç kadınların, gözaltına alınan çocuklarla birlikte, DAİŞ olduklarını iddia eden kişilerce cinsel taciz ve cinsel saldırıya maruz kalması ve birçok kadın siyasetçinin cezaevlerinde "ince arama" adı altında çıplak aramaya, tacize maruz kalması, işlenen bu insanlık dışı uygulama ve suçlardan sadece birkaçıdır.

Halkların Demokratik Partisi olarak, özellikle Kürtlerin yaşadığı illerde polis, asker ve paramiliter güçlerce kadınlara yönelik uygulamaya konulan bir işkence yöntemi olarak cinsel şiddetin kaynağının belirlenmesi, bu yöndeki hak ihlallerinin araştırılması, cinsel şiddet uygulamalarının engellenmesi ve gereken hukuki yaptırımların başlatılması amacıyla bir Meclis araştırma komisyonu kurulmasını talep ediyoruz.

3.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan ve 24 milletvekilinin, Artvin'in Yusufeli ilçesinde yapılan baraj neticesinde kamulaştırmalardan kaynaklı yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/254)

6/1/2016

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Artvin ili Yusufeli ilçesinde baraj neticesinde sular altında kalan ve kalacak yerlerin tespiti, kamulaştırmaların yerinde ve zamanında yapılmadığı iddiaları ve yıllarca mağduriyet yaşayan Yusufeli halkının sorunlarının belirlenip, yerinde araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İç Tüzük'ümüzün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırma komisyonu kurulmasını saygılarımızla arz ederiz.

1) Uğur Bayraktutan (Artvin)

2) Şenal Sarıhan (Ankara)

3) Mustafa Sezgin Tanrıkulu (İstanbul)
4) Kazım Arslan (Denizli)
5) Orhan Sarıbal (Bursa)
6) Mazlum Nurlu (Manisa)
7) Niyazi Nefi Kara (Antalya)
8) Ali Şeker (İstanbul)
9) Gülay Yedekci (İstanbul)
10) Mevlüt Dudu (Hatay)
11) Cemal Okan Yüksel (Eskişehir)
12) Nurhayat Altaca Kayışoğlu (Bursa)
13) Mehmet Gökdağ (Gaziantep)
14) Kadim Durmaz (Tokat)
15) Mahmut Tanal (İstanbul)
16) Haydar Akar (Kocaeli)
17) Aydın Uslupehlivan (Adana)
18) Çetin Osman Budak (Antalya)
19) Barış Karadeniz (Sinop)
20) Namık Havutça (Balıkesir)
21) Devrim Kök (Antalya)
22) Ceyhun İrgil (Bursa)
23) Lale Karabıyık (Bursa)
24) Erkan Aydın (Bursa)
25) Tur Yıldız Biçer (Manisa)

Gerekçe:

Yaklaşık otuz yıldır Artvin ve Yusufeli gündemini Yusufeli Barajı meşgul etmektedir. "Yapıldı, yapılacak." diyerek bugünlere gelinen Yusufeli Barajı'nda vatandaşlarımız psikolojik etkiyle arazi ve arsalarında yeni bir şeyler yapmaya cesaret edememektedir. Bu sebeple Yusufeli ilçesi ve çevresi bir türlü gelişemedi. Vatandaş hep geri adım attı. Yatırım yapamadılar. Aynı şekilde, devletimiz de tamamı baraj su kodları altında kalan mahallelere herhangi bir yatırım yapmadı. Var olan okullarda son zamanlarda (16 Mart İÖO) kapanarak yakın köylere taşındı. Şu an Yusufeli'nin mahalle ekonomisi tamamen durmuş, sosyal yaşantı sona ermek üzeredir. Mahalle sakinleri devlete karşı bu ve benzer sebeplerden ötürü yakınmaktadır. Tüm bu etkenler sosyal problem olarak her geçen gün artmaktadır.

Mahallelerinin sular altında kalacağını bilen bölge insanı bir an önce kamulaştırmaların yapılmasını istemektedir. Kendilerine yeni bir hayat çizebilmek, yeni bir dünya kurabilmeleri için bir an önce belirsizliğin ortadan kaldırılması gerekmektedir. DSİ Genel Müdürlüğü 2015 yılı içerisinde tespitini tamamlamalı ve 2016 yılı bütçesine kamulaştırma bedeli olarak belirlemelidir.

Yusufeli Barajı ve HES için alınmış;

1) 2160 sayılı 25/5/2005 "Kamu Yararı" Kararı varken,

2) Peşine 14 Mart 2013 tarihli ve 28587 sayılı Resmi Gazete 2013/4317 sayı ile Yusufeli Barajı ve HES (DOKAP) projesinin yapımı maksadıyla bazı güzergâh ve alanlarda bulunan taşınmazların Devlet ve Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından acele kamulaştırılması hakkında karar Bakanlar Kurulu kararı varken,

3) Başbakanlığın 8/5/2013 tarihli (2013/5) sayılı Genelge'si varken,

2942 sayılı Kamulaştırma Kanunun 25'inci maddesinde değişiklik yapılmış, bu değişiklik nedeniyle daha önce Yusufeli için alınmış 2160 sayılı 25/5/2005 tarihli Kamu Yararı Kararı, bu çerçevede, DSİ 26. Bölge Müdürlüğünce Yusufeli'de 23 Eylül 2013 tarihinde askıya çıkmış, 8/10/2013 tarihinde askıdan indirilmiştir. Böylece, Yusufeli halkı için Kamulaştırma Kanunu'nun 25'inci maddesindeki kısıtlama süreci başlamıştır. Yani, vatandaş artık arazisine diktiği ağacın, arsasına yapacağı bir yapının bedelini kamulaştırmada alamayacaktır. Bu durum, zaten mülkiyet hakkının özüne dokunduğu, hukuk, hakkaniyet ve evrensel ilkelere aykırı olduğu ve mülkiyet hakkına hukuken el atıldığı açıkken kamulaştırmaların hâlen yapılmaması bölge halkını oldukça zor durumda bırakmaktadır.

Yıllarca baraj yapılacak diye mağdur olan, arsalarına çivi çakamayan, yatırım yapamayan Yusufeli halkının artık daha fazla mağdur edilmemesi gerekmektedir. Yıllarca bu endişeyi yaşayan Yusufelilerin istikballerini tayin edebilmeleri adına bu sürecin uzatılmaması, gerekli tespitlerin yapılarak kamulaştırma bedellerinin de vatandaşa ivedilikle verilmesi gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen hususlar ışığında, Yusufeli ilçesinde yapılan baraj neticesinde kamulaştırmalardan kaynaklı yaşanan sorunların kurulacak bir Meclis araştırması komisyonu tarafından görülmesi, araştırılması ve olumsuzlukların yerinde tespit edilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İç Tüzük'ümüzün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırma komisyonu açılmasını saygılarımızla arz ederiz.

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Önergeler gündemdeki yerlerini alacak ve Meclis araştırması açılıp açılmaması konusundaki ön görüşmeler sırası geldiğinde yapılacaktır.

Levent Bey, Sezgin Bey için mi söz istiyorsunuz?

LEVENT GÖK (Ankara) – Evet.

BAŞKAN – Bir dakika süre veriyorum.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

24.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Lice'nin Yalaza köyü Mehle mezrasında bağların ateşe verildiğine ve kısa süreli bir çatışma yaşandığına ilişkin açıklaması

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, öğle saatlerinde bana gelen bir bilgiyi tutanaklara geçmesi açısından ve Bakanın bilgisine sunmak açısından paylaşıyorum: Lice'nin Yalaza (Kervas) köyü Mehle mezrasında sabah bağlar ateşe verilmiş. Sonra kısa süreli bir çatışma olmuş, şimdi de bazı köylüler zorla evlerinden çıkarılıp ve elleri tersten kelepçelenip köy meydanında sıraya dizilmiştir. Etraflarına ateş açılıyor, evlerinden çıkmayanların evi ateşe verilecek deniyor. Her an bir ölüm olayı olabilir. Şimdi, olmaz, yapılmaz, devlet bunu yapmaz kimse demesin, bizim hafızamız 1980'li, 1990'lı yıllarda neler yapıldığını çok iyi biliyor. Dolayısıyla, Sayın Bakan burada, köyün adını verdim, mezranın adını verdim. Burayla ilgili olarak bir ölüm olayının olmaması bakımından tedbir alınmasını özellikle rica ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır. Okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

IX.- ÖNERİLER

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

1.- HDP Grubunun, İzmir Milletvekili Müslüm Doğan ve arkadaşları tarafından, 2 Temmuz 1993'te Sivas Madımak Oteli'nde yaşanan katliamın bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla 30/6/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, Genel Kurulun 30 Haziran 2016 Perşembe günkü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve ön görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

30/6/2016

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 30/6/2016 Perşembe günü (Bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

İdris Baluken
Diyarbakır
Grup Başkan Vekili

Öneri:

30 Haziran 2016 tarihinde İzmir Milletvekili Sayın Müslüm Doğan ve arkadaşları tarafından verilen (2391 sıra no.lu) "2 Temmuz 1993'te Sivas Madımak Oteli'nde yaşanan katliamın bütün boyutlarıyla araştırılması" amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırma önergesinin Genel Kurulun bilgisine sunulmak üzere bekleyen diğer önergelerin önüne alınarak 30/6/2016 Perşembe günlü birleşiminde sunuşlarda okunması ve görüşmelerin aynı tarihli birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu önerisi lehinde ilk söz İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'a aittir.

Buyurun Sayın Doğan. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

MÜSLÜM DOĞAN (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Halkların Demokratik Partisinin araştırma önergesi hakkında söz almış bulunmaktayım.

2 Temmuz 1993 Sivas katliamının yıl dönümüne yaklaşırken insanlık tarihine bir utanç olarak geçen bu katliamda kaybettiğimiz canlarımızı buradan bir kez daha anıyorum.

Sivas katliamı, hakların, inançların, kültürlerin beşiği sayılan Anadolu ve Mezopotamya topraklarında dinmeyen acıların sadece birisidir. Aradan geçen yirmi üç yıla rağmen Alevi toplumunun acısı dinmedi, yüreklere düşen ateş sönmedi. Peki, neden? Yirmi üç yıl pek çok acıyı dindirebilir ama Alevi toplumunun acısı ilk günkü kadar hâlâ derin ve yakıcıdır.

Değerli milletvekilleri, biliyoruz ki bu katliamla yüzleşilmedikçe, adalet yerini bulmadıkça aradan değil yirmi üç yıl, yüz yıllar da geçse bu yaralar kapanmayacak durumdadır. 2 Temmuz 1993 nasıl gerçekleşti ve bu katliama zemin hazırlayanlar, politikalar neler? İnançsal ve etnik farklılıkların hoş görüldüğü, halkların kardeşçe bir arada yaşadığı kültürel bir mozaik olan Anadolu toprakları, egemenlerin tekçi ve asimilasyoncu politikalarıyla nasıl da halkların mezarlığına dönüştü? Bu katliamın aydınlatılması için yetkililer üzerlerine düşen sorumluluğu yerine getirdiler mi? Bu soruların cevabını ne yazık ki biliyoruz, hiçbir yetkili üzerine düşen görevi tam anlamıyla yerine getiremedi ya da getirmek istemedi.

Öncelikle 2 Temmuz 1993 tarihinde olanları kısaca hatırlatarak başlamak istiyorum. Pir Sultan Abdal Derneği tarafından ilk 1989 tarihinde düzenlenen "Pir Sultan Abdal'ı Anma Etkinlikleri"nin 4'üncüsü aydınların, sanatçıların, yazarların, şairlerin, gazetecilerin, Alevi inanç temsilcilerinin, demokratik kitle örgütlerinin katılımıyla 1 ile 4 Temmuz arasında planlanmıştı. Bir yandan Sivas'ta Pir Sultan Abdal etkinliklerinin hazırlıkları devam ederken diğer yandan kentin yerel basını yoluyla Alevilerin yapacağı etkinlik İslamiyet düşmanlığı olarak servis edilmekteydi. Sivas sokaklarında "Uyuma, gerekli cevabı ver." çağrıları yapılmakta ve katliamcılar tarafından hazırlanmış cihat çağrılı bildiriler dağıtılmaktaydı. Camilerde bu konuda duyurular yapılarak adım adım katliam planı organize edilmekteydi. Sivas'a şehir dışından hiç olmadığı kadar insan organize edilerek getirilmişti.

2 Temmuz günü cuma namazının ardından katliamı sistematik olarak organize eden bu karanlık zihniyet, binlerce kişiyle "Sivas size mezar olacak.", "Şeriat gelecek, zulüm bitecek." ve bunun gibi sloganlar atarak ilk önce Pir Sultan Abdal Kültür Derneği tarafından yaptırılan Halk Ozanları Heykeli'ne saldırı yapıldı. Ortalığı yıkarak hareket eden bu gruba müdahale eden herhangi bir kolluk teşkilatı ve gücü bulunmamaktaydı maalesef. Daha sonra etkinliklerin yapıldığı kongre merkezine doğru harekete geçen bu grup saldırılarına burada da devam etti. Giderek artan saldırganlar kongre merkezinden ayrılarak aralarında aydınların, sanatçıların, yazarların kaldığı Madımak Oteli'ne doğru yürüyüşe geçti.

Valinin katliam sonrası İçişleri Bakanına gönderdiği rapora göre saldırganların sayısı her saat artmıştı. Yine aynı rapora göre akşam saat 18.00'de Madımak Oteli'nin önünde o ana kadar hiçbir aşamada dağıtılmamış 15 bin kişi vardı. Otel önündeki araçlar ve sürüklenen heykel ateşe verilmiş, otelin camları kırılmıştı. Bu sırada Madımak Oteli'nde Hükûmet yetkilileri arandı. Kendilerine verilen yanıtta "Merak etmeyin, gerekli tedbirler alındı." dendi. Madımak Oteli'nin önünde çekim yapan İhlas Haber Ajansının görüntülerinde otelin etrafını kuşatanların sloganları yanında sözleri de duyulmuştu. Biri otelin birinci katına çıkan saldırgana "Lan, yakın buraları!" diyerek seslenirken, bir diğeri ise ilk alevin görünmesiyle "Cehennem ateşi işte!" diye seslenmişti. Toplamda geçen sekiz saate rağmen tüm insanlığın gözleri önünde 33 can alevler içerisinde maalesef diri diri yakıldı.

Değerli milletvekilleri, katliam sonrasında devlet yetkililerinin akıllara ziyan açıklamaları da Alevi toplumunun hafızalarından silinmemiştir, silinemeyecektir. Birkaç örnekle hafızalarımızı tazelemek istiyorum. Katliamdan hemen sonra dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel "Güvenlik güçleri ile halkı karşı karşıya getirmeyin. Yaşananlar münferittir. Bir futbol maçında da bu kadar insan ölebilirdi." diye açıklama yapmıştır. 33 insanın diri diri yakılması karşısında yapılan açıklamaya bakar mısınız. Yine, katliam sırasında iktidarda olan DYP-SHP koalisyonunun Başbakanı Tansu Çiller "Çok şükür, otel dışındaki halkımız bir zarar görmemiştir." ifadelerini kullanmıştır. Dönemin İçişleri Bakanı Doğru Yol Partili Mehmet Gazioğlu ise "Aziz Nesin'in halkın inançlarına karşı bilinen tahrikleriyle halk galeyana gelerek tepki göstermiştir." söylemleri hafızalardan silinmeyecek bir durum olarak ortaya çıkmıştır. Yine, dönemin Adalet Bakanı Şevket Kazan Sivas katliamı sanıklarını cezaevinde ziyaret etmiştir.

Değerli milletvekilleri, peki organize bir biçimde karanlık güçleri de arkasına alan bu katliamın davasında neler oldu, biraz da bundan bahsetmek isterim. Polis kayıtlarına göre 15 bin kişinin katıldığı olaylarda sadece 128 sanık yakalandı. Bu sanıklar da maalesef hep korundu. Ankara 1 No.lu DGM ilk kararında 26 sanığa adam öldürme suçunu işledikleri savıyla TCK'nın 456'ncı maddesi gereğince ceza vermiş, daha sonra da bu cezaları TCK'nın 65/3 maddeleriyle on beş yıla kadar indirmiştir. 37 sanık hakkında beraat kararı verilmiş, 60 sanık ise Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na aykırı davrandıkları savıyla cezalandırılmıştır.

Henüz Türk Ceza Kanunu değişmeden 19/11/2004 tarihinde TCK'nın 146/3 maddesinden hükümlü olan sanıklar, bu maddenin yeni yasa karşılığı olmadığı gerekçesiyle tahliye edilmiştir. Savcılık, daha sonra yanlış yaptığını söyleyerek tahliyelerin geri alınmasını mahkemeden talep etmiştir ama sanıklar çoktan kaçmışlardı bile. Haklarında ağır cezalar alan sanıkların yakalanması için en ufak bir çaba harcanmadı. Tesadüfen yakalanan İhsan Erçakmak, duruşmada 1997 yılında askere gittiğini, 1999 yılında Altınyayla Belediyesinde nikâh yaptığını ve çocuğunu nüfusa kayıt ettirdiğini, ayrıca sigortalı işte çalıştığını belirtmiştir. Bu söz konusu şahıs aranıyordu tüm Türkiye genelinde. Katliamın en önemli sanıklarından Cafer Erçakmak'ın Fransa'da ikamet ettiği mahkemeye resmî belgelerle sunulmasına rağmen Fransa'dan getirilemedi. İki yıl sonra bu sanığın öldüğü ve Sivas mezarlığına gömüldüğü belirlendi. Ölü olarak mı geldi yoksa Sivas'ta mı öldü bilinmiyor, hâlâ bir bilgi maalesef ulaştırılamadı tarafımıza. Bu davayla ilgili olarak 15 kişi aranmakta, birçoğunun hangi ülkelerde ikamet ettiği tarafımızdan belirlenmesine rağmen maalesef yetkili makamlar tarafından bir türlü talep edilmedi.

Sonunda hukuksuzluklarla dolu dava zaman aşımına uğramış, dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından "Milletimiz için, ülkemiz için hayırlı olsun." ifadeleriyle karşılanarak başta katledilenlerin yakınları, Alevi yurttaşlar ve tüm demokratik kamuoyu tarafından bu durum tepkiyle karşılanmıştır.

Zaman aşımı kararından sonra Madımak'ta katledilenlerin aileleri, Ağustos 2014'te Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yaptı. Anayasa Mahkemesinin davanın tekrar görüşüleceğini duyurmasından sonra avukatların yaptığı araştırma sonucu Madımak katliamı davasında kimi sanıkların -ki bu sanıklar da ölüm cezasına çarptırılan sanıklar- avukatlığını yapmış olan Celal Mümtaz Akıncı Anayasa Mahkemesi üyeliğine atanıyor. Bakın, değerli milletvekilleri, bu ülkede başka hukukçu kalmadı mı ki Sivas katliamı davası sanığının avukatlığını yapan bir hukukçu Anayasa Mahkemesi üyeliğine atanmış oluyor Meclis vasıtasıyla? Bu kabul edilecek bir durum değil ve vicdanları da son derece yaralayan bir durumdur. Anayasa Mahkemesinde üye sıfatı taşıyan bu yargıcın Sivas katliamı davasında karar verici bir noktada olması Aleviler için ciddi bir problemdir. Karar veren yargıçlar arasında eski bir sanık avukatın olması hukuka ve adalet anlayışına gölge düşürmektedir. Aleviler olarak bu kararı üzüntü ve kaygıyla karşıladığımızı belirtmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, aradan yirmi üç yıl geçmesine rağmen bahsettiğim nedenler dâhil olmak üzere hâlâ gerçek adalet sağlanamadı. Katliam sanıkları avukatların birçoğu bugün devlet makamlarında yetkili konumdalar. Alevi inancına mensup insanlarımızdan özür dilenmedi. Bu katliamlarla yüzleşilmedikçe aradan yüzyıllar geçse de açılmış olan yaralar kapanmayacaktır.

Sivas katliamı davası özelinde yetkililerin de yer aldığı ve bu katliama ortak olduğu, insanlığa karşı suç olarak tüm dünyada kabul gören bu tür katliamların tüm boyutlarıyla aydınlatılması amacıyla Meclisin bir an önce harekete geçmesi artık tarihsel bir sorumluluk olarak ortada durmaktadır. Sivas davası zaman aşımına uğrayamaz çünkü Sivas'ın insanlık suçu kapsamında değerlendirilmesi gerekiyor.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önerinin aleyhinde ilk söz Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'a aittir.

Buyurun Sayın Aydın. (MHP sıralarından alkışlar)

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Efendim, 2 Temmuz 1993 hakikaten büyük bir trajedinin yaşandığı bir tarih. Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak olayın akabindeki yıllarda, mahkeme sürecinde, hukuk bağlamından koparmadan hep faillerin bulunması noktasında gerekli tavrımızı, gerekli işlemlerin yapılması konusunda hassasiyetimizi

gösterdik. Bunun somut bir örneğini sizlerle paylaşmak istiyorum. Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Doktor Devlet Bahçeli'nin 15 Mart 2012'de yaptığı bir basın açıklamasından iki bukle okumak istiyorum: "2 Temmuz 1993 tarihinde vuku bulan Sivas olayları, yakın tarihin en üzücü ve insanlıkla ilgisi olmayan trajik gelişmelerinden biridir. Bir kıyım olan bu acımasızlığa ve vicdansızlığa manevi değerlerimizin alet edilme sinsiliği ise meselenin bir başka mahzurlu ve tehlikeli tarafını teşkil etmiştir."

Şimdi, Sayın Genel Başkanımızın bu tavrı gerçekten özetliyor. Hiç kimse böyle bir olayı tasvip etmez, hele hele böyle mübarek bir günde bunun Muaviye, Yezidvari bir Kerbelâ olayından çok farklı bir şey olarak görmek çok fazla inandırıcı değildir.

Değerli milletvekilleri, yaşama hakkı gerçekten uluslararası hukukta da inanç sistemlerinde de insanın en temel hakkıdır. Elbette ki insanı yaşatmalıyız çünkü hüküm bellidir, canı veren ancak can alma yetkisine sahiptir ya da bir kişinin canını alan bir âlemin canını almış gibi muamele görür. Biz böyle bir kültürden, gelenekten geliyoruz. Dolayısıyla, bu olayın tasvip edilecek bir yanı yoktur. Fakat ben o döneme götürmek istiyorum sizi, birkaç gazete kupürü okumak istiyorum. Efendim, bazı yazarların bu olayla ilgili çok veciz yorumları var: Mesela Altan Öymen şöyle demiş: "Aziz Nesin'in bir süreden beri yaptığı konuşmaların büyük çoğunluğumuzca hoş karşılanmadığı muhakkak." Ertuğrul Özkök, Hürriyet'ten, diyor ki: "Bir tahrik başka bir tahrikle büyüyor. Aziz Nesin'in hassasiyet yaratan, tahrike varan sözleri karşı tahrikle birleşiyor ve hepimizi ciddi şekilde endişelendiren bir sonuç ortaya çıkıyor ama bir gün tarih yazıldığı zaman bu katliamı gerçekleştirenler kadar buna psikolojik zemin hazırlayan insanlar da sorumlu tutulacaktır. Bu, elinde benzinle otel lobisini yakan için de geçerlidir, ne yazık ki Aziz Nesin için de geçerlidir." Cengiz Çandar: "Olayların tetiği Aziz Nesin'in provokasyonuyla çekiliyor ve başka provokatörlerin de olayların içine girmesi ve devletin acziyle beslenerek Madımak Oteli'nin kundaklanmasına ve 35 kişinin yanarak ve boğularak can vermesine işler varıyor. Türk milletinin yüzde 60'ından fazlasının aptal olduğu kanaatini her yerde tekrarlayan Aziz Nesin'in bu saptamasında doğru bir husus var. Eğer 80'ine dayanmış Aziz Nesin bunak değilse Türk milletinin bir aptal ferdi." diye noktalamış Cengiz Çandar. Oktay Ekşi de şöyle diyor: "Halkta bir hazırlanmışlık olmasa Aziz Nesin'in Pir Sultan Abdal Şenlikleri'nde söylediği birkaç münasebetsiz cümle bu kadar tepkiye yol açmazdı. Nihayet, beyin damarlarının kireçlendiği izlenimi veren, öte yandan da bir hırsıpîrîyle yanıp tutuşan birinin hezeyanları olarak değerlendirilip biterdi." Ve Yalçın Doğan tek bir cümleyle o günkü olayları özetliyor: "Önce Aziz Nesin'e 'Artık dur.' demek gerekiyor." diye o günün basınından birkaç başlık aldım.

Saygıdeğer milletvekilleri, şimdi, elbette ki biz "İnsanı yaşatmalıyız ki devlet yaşasın." düsturuyla hareket ediyoruz. Gerçekten, insanın en değerli hazinesidir yaşama hakkı ama inanın, bir coğrafya üzerinde, bir yapı üzerinde, bir devlet üzerinde hain emelleri olan, gizli planları olan büyük güçler ya da küçük güçler, oluşumlar, terör örgütleri -ne derseniz deyin- onlar böyle düşünmeyebilirler, düşünmüyorlar da. Onlar, bizim, özellikle, Türkiye'de şu anda, bizim kendi kültürümüz açısından zenginlik saydığımız birtakım değerleri zaaf olarak algılıyorlar. Bu da çoğunlukla mezhep ve etnisite bağlamlı. Hâlbuki, biz bunları gerçekten bir zenginlik, bir çeşni olarak, bir güzellik olarak algılarken onlar da bir zaaf olarak algılayıp zaman zaman o zaaf yerlerini -eğer bir hesap varsa- harekete geçirmek için birtakım hamlelerde bulunuyorlar. Bu, Maraş olaylarında, bizler çok iyi hatırlıyoruz, bizim lise yıllarımızdı, Çorum olaylarında…

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Hocam, ne olursa olsun bu katliamı açıklar mı ya! Böyle bir şey savunulabilir mi!

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Meşrulaştırmayın hiç değilse.

KAMİL AYDIN (Devamla) – Savunmuyorum, dinleyin lütfen. Bir kronoloji sunuyorum size.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Meşrulaştırıyorsunuz ama.

KAMİL AYDIN (Devamla) – Bir olayı yorumlarken sebep-sonuç ilişkisini iyi kuralım.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Katilin hiç mi suçu yok?

KAMİL AYDIN (Devamla) – Bakın, evet, Sivas bir katliamdır, bunu kimse telif edemez, bunu kimse telif edemez ama mezhep farklılığını bir ayrışma sebebi görenlere de buradan bir ders verelim. Şimdi ben gerekçeyi okuyacağım size.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Dersi katillere verin.

KAMİL AYDIN (Devamla) – Geleceğim, biraz dinleyin. Süremi tamamlayayım.

Gerekçeden bir cümle okuyorum: "Selçuklu'dan Osmanlı'ya Anadolu ve Mezopotamya topraklarında farklı inançlara yaşam hakkı tanınmamış, katliamdan geçirilmiş ve asimilasyona tabi tutulmuşlardır. Osmanlı mirasını devralmış Cumhuriyet Dönemi iktidarları da benzer anlayışları sürdürmüştür." Şimdi, mübarek gün, ben vicdanıma elimi koyuyorum. Selçuklu katliam yapmış, Osmanlı yapmış, yetmemiş gibi bu bakiyeden doğan -büyük bir mezhep birlikteliği içerisinde, zenginlik kabul ederek bir etnisite birlikteliği içerisinde büyük bir zenginlik kabul edip- Türkiye Cumhuriyeti de yapmış katliamları. Peki, bu Anadolu ve Mezopotamya coğrafyası…

Arkadaşlar, bir de artık şu arkaik kelimelerden vazgeçelim. Yani, "Mezopotamya" kelimesi ilahi kitaplarda, çok eski arkaik kitaplarda, kaynaklarda kullanılan bir şey. Yani eğer "Mezopotamya" diyeceksek… "Anadolu" kelimesi de aslen Türkçe değil, biliyor musunuz? Yunanca bir kelimedir. Doğudur, Ege'nin doğusudur, güneşin doğduğu yerdir ama biz işte o birlik, beraberlik düşüncemizle onun içini doldurduk, analar koyduk onun içine. Dolayısıyla, eğer "Mezopotamya" ve "Anadolu" diyecekseniz o zaman Selçuklu'dan önce kimse yaşamadı mı bu coğrafyada, onlar katliam yapmadı mı? Niye bu böyle ille de klişeleşmiş ifadeler, sebep-sonuç ilişkisinden yoksun…

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Mezopotamya ayrıdır, Anadolu ayrıdır, aynı şey değil.

KAMİL AYDIN (Devamla) – …"Selçuklu katliam yapmış, Osmanlı yapmış, cumhuriyet de onların bıraktığı yerden devam etmiş."

Şimdi, bakın, evet, Anadolu'da çok isyanlar olmuş, çok ayaklanmalar olmuş, listesi elimde, birkaç tanesini okuyayım isterseniz. Sadece tek bir gruba, tek bir inanç sistemine, tek bir etnisiteye yönelik bir katliamdan söz edersek o zaman sahip çıkamayız, hepsini söyleyeceğiz. Bakın, Osmanlı dönemindeki ayaklanmaları okuyayım, koca bir liste, inanın. İzmiroğlu Cüneyt Bey ayaklanması, Küçük Mustafa ayaklanması, Candaroğlu ayaklanması, Karamanoğulları, Mısır'da hain Ahmet, Celali ayaklanması, Genç Osman'a karşı yeniçeri, sipahi ayaklanması vesaire, vesaire.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sivas'ta ayaklanma mı oldu?

KAMİL AYDIN (Devamla) – Şimdi, bir sürü ayaklanmalar var ve devletler de yaşamak için, gücünün ayakta durabilmesi için birtakım tedbirler almıştır. Şimdi, bakın…

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Hocam, bu kadar değil ya, kafan çok karışık Hoca.

KAMİL AYDIN (Devamla) – Geleceğiz, geleceğiz.

Arkadaşlar, geçmişe böyle bir projeksiyon yapmayın. Bakın Sivas katliamı olduktan sonra tarih kaç? 2 Temmuz. Peki, 5 Temmuzda ne oldu biliyor musunuz?

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sadece katliam yaptılar, katliam oldu.

KAMİL AYDIN (Devamla) – 5 Temmuzda ne oldu biliyor musunuz? (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yapanlar ne dedi biliyor musunuz? "Sivas katliamının intikamını aldık." dediler.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Başbağlar'da katliam oldu, Sivas'ta katliam oldu.

KAMİL AYDIN (Devamla) – Yahu bir dinleyin Allah rızası için, şurada bilimsel bir açıklama yapıyorum.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Ayrımcılık yapmayın, katliamları karşılaştırmayın, hepsi katliam bunların.

KAMİL AYDIN (Devamla) – 5 Temmuzda Başbağlar'da bu katliamı yapanlar dedi ki: "Sivas'ın intikamını aldınız." Bunun Yezid'den, Muaviye'den farkı nedir? Nedir Yezid'den farkı? (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Sivas da katliamdır, o da katliamdır.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Hepsi katliamdır.

KAMİL AYDIN (Devamla) – Bu ülkede kim cana kıydıysa katliam yapmıştır arkadaşlar.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Arayan sizsiniz, Başbağlar'ı arayan sizsiniz.

KAMİL AYDIN (Devamla) – Bakın, 25 Ekim 1993, aynı yıl -ben Erzurumlum- Çat Yavi katliamı var. Çat Yavi'de bizim 33 arkadaşımız katledilmiştir. Sivas'taki de bizim canımızdır, oradaki de bizim canımızdır. Birine evet, birine hayır değil…

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Kim hayır diyor, kim?

KAMİL AYDIN (Devamla) – …elbette ki bugün Sivas'la ilgili, Sivas'taki katliamı katliam olarak kabul edip ve gerekenlerin de yapılmasını istiyoruz. Arkadaşlar, bir bırakın da sebep-sonuç ilişkimizi tam kuralım. Ama bakın…

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Kafanız karışık, kafanız.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Kafan karışık, neyin sebep sonucu?

KAMİL AYDIN (Devamla) – Benim kafam karışık değil, mezhepçilik yapmıyorum, o kadar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Çok karışık kafanız Hocam.

KAMİL AYDIN (Devamla) – Bakın, arkadaşlar…

ALİ ŞEKER (İstanbul) – 12 milletvekili geçen sene Cumhuriyet Halk Partisinde Başbağlar'a gittik, siz neredeydiniz?

KAMİL AYDIN (Devamla) – …biz Anadolu'yu İslamlaştırırken sevgiyi kullandık, biz Yesevi ekolünden geliriz. Bakın, şurada Kayseri'den yolun sapınca -lütfen- ben her 15 kilometre tabelasını görünce Şeyh'e giderim, canlar canına uğrarım, o ne der? Der ki: "Canlar, bir olalım, iri olalım, diri olalım." Biz birliği savunuyoruz, biz nüanslara takılmayacağız, biz kardeşliği savunuyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bizim hepimiz Allah'a şükür…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Ya, bu alkışlarınızla Sivas katliamının üstünü mü kapatıyorsunuz, siz neyi alkışlıyorsunuz?

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Arkadaşımızı alkışlıyoruz, sana ne?

KAMİL AYDIN (Devamla) – …Sünni'mizle de Alevi'mizle, efendim Hambeli'mizle, Maliki'mizle biz kardeşiz. Burada yapılan haksızlık kime yapılmışsa haksızlıktır.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Katliamın ortağı mısın?

ALİM TUNÇ (Uşak) – Birliği alkışlıyorum.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

Sayın Aydın, teşekkür ediyorum, süreniz doldu.

Çok teşekkür ediyorum, çok sağ olun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Hocam, tamam.

KAMİL AYDIN (Devamla) – Evet, dolayısıyla zulüm kimden gelirse gelsin, kim muhatap olursa olsun zulüm zulümdür, baki olmaz hesabı da sorulmalıdır.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Evet, evet, katliamcı zihniyetin ortağısın; doğrudur, biliyoruz seni, tanıdık artık.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sözlerinize dikkat edin.

KAMİL AYDIN (Devamla) - Teşekkür ediyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu önerisi lehinde ikinci söz, İzmir Milletvekili Zeynep Altıok'a aittir.

Buyurun Sayın Altıok. (CHP sıralarından alkışlar)

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sivas katliamının 23'üncü yıl dönümünde bir katliamın acısını anmak için ve Madımak Oteli'nde yaşanan katliamın ardından yaşananların bütün gerçekliğiyle açığa çıkarılması için HDP Grubu tarafından verilen önerge lehinde söz almış bulunmaktayız.

Az önceki konuşmacıya yanıt vermek adına değil ama bu öneriyi getirenlerin de, lehte ya da aleyhte konuşanların da ölümleri yarıştırmak, katliamları birbirinin önüne çıkarmak gibi bir amacı olmaması gerektiğini belirtmek isterim. Başbağlar da elbette ki bizim insanlarımızın öldürüldüğü, bu ülkenin geçmişinde ve geleneğinde mevcut olan kanlı katliamlardan bir diğeridir. Ben, tüm demokrasi şehitlerini, tüm yitirdiğimiz canlarımızı burada saygıyla anıyorum.

"Ömrümce kendimi hep sözde buldum;

Söz cehennemdi yanıp kavruldum.

Yeniden doğdum kendi külümden,

Ben Anka'ydım konuşuldum."

Onlar ki tek tek katliamlarda yok edilen tüm canların her biri birer Anka, hepsinin önünde saygıyla eğiliyorum. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

"Ülkemizin geçmişinde diri diri insan yakmak yok."muş, bunu söyleyen bu ülkenin Adalet Bakanı. Yirmi üç yıllık hukuksuzluğun ardından hem de katliamın yıl dönümüne günler kala bu sözleri en ufak bir vicdani rahatsızlık duymadan söyleyebilen bu bakan, insanlık suçlarının zaman aşımına uğrayışını "Hayırlı olsun." diyerek katillere müjdeleyen dönemin Başbakanı, bugünün Cumhurbaşkanının pusulasında kindar ve dindar nesil şiarıyla inşa edilen yeni Türkiye'nin Adalet Bakanı.

Dün Sivas'ta tekbir sesleriyle "Cumhuriyet burada kuruldu, burada yıkılacak.", "Kahrolsun laiklik.", "Şeriat istiyoruz.", "Müslüman Türkiye." çığlıklarıyla insanları diri diri ateşe atan zihniyet, bugün yanı başımızda kafa kesiyor, insan ciğeri yiyor. O gün kinle Pir Sultan Abdal'ın heykelini parçalayan, dişleyenler bugün insan ciğeri yemeye devam ediyorlar. İBDA-C, Hizbullah gibi örgütler eliyle yapılan katliamın arkasındaki radikal İslam ideolojisi, bugün El Nusra, El Kaide ve IŞİD gibi örgütler eliyle tıpkı o günkü gibi tekbirle can almaya devam ediyor. MİT tırlarıyla ilaçların altında silah desteği verilen o örgüt, Suruç'ta, Ankara'da, Kilis'te, Atatürk Havalimanı'nda ülkemizi hedef alıyor, insanlarımızı katlediyor. Daha kaç insanımızı teslim edeceğiz, daha kaç canımızın gözler önünde patlamalarda şehit gitmesine seyirci kalacağız?

İnsanların canı üzerinden dış politika skoru güden bir anlayışla karşı karşıyayız. Patlamadan dakikalar sonra, henüz etkisi, sonucu netleşmemişken, acıları paylaşmak, başsağlığı dilemek yerine diplomatik galibiyet peşinde koşanlarla karşı karşıyayız. Bu galibiyetten söz ederek, ölümlerden siyasi malzeme çıkaranlar arsızca "Yılmayacağız." dediler.

28 Haziran günü Sivas katliamının firari sanıklar üzerinden devam eden davasındaydık. Zaman aşımı kararının kaderini belirleyecek olan üst mahkeme heyetinde Sivas katliamı sanık avukatlarından biri var. Tüm sanık avukatları gibi iktidar partisinin ve Hükûmetin tüm üst düzey kadrolarında bu insanlar yer alıyor. Hiç bir şey tesadüf değil. Katliamın hemen ardından usulsüzce sanık avukatlığını üstlenen bir milletvekili ve dönemin Adalet Bakanı Şevket Kazan'dan bugünün "Geçmişimizde diri diri insan yakmak yok." diyen Adalet Bakanına planlı bir hukuk dönüşümü içerisindeyiz. Ekseni siyasal İslam olan bir rejimin inşası için, yirmi üç yıl önce Sivas'ta hiçbir zaman açığa çıkarılmayan karanlık güçler tarafından atılan temel, son on dört yılın iktidarında eğitimden hukuka sistemli bir kadrolaşmayla tek adamın şiddet rejimine ve onun kefen giymiş dindar ve kindarlarına harç sağlamlaştırmaktadır. Sorgulamayan, insani duygularını yitirmiş çıkar odaklarının elinde biat eden toplumun tam kontrolü ancak hukukun tam anlamıyla güce hizmet etmesiyle mümkün. O nedenledir ki insanlarımızın cesetleri yerdeyken burada yangından mal kaçırırcasına sabaha kadar kaç madde geçiririz diye uğraşıyorsunuz.

Ülkemiz tam bir kopuşun ve yarılmanın eşiğinde. Artık her biri birer rakam olarak algılatılmak istenen ve cenazeleri de siyasete malzeme olan, kullanılan şehitlerimiz, her gün ölen bebeklerimiz, insanlarımız, acılarımız bir yanda; diğer yanda "Bana, hep bana." diyenler, derelerimizden, nefeslerimizden bile rant çıkaran, geleceğimizi tüketen, şiddete doymayan, kandan beslenen bir karanlık.

"Bir ülkeyi tanımak istiyorsanız o ülkede insanların nasıl öldüğüne bakın." diyor Albert Camus. Ben bu ülkeye baktığımda, maalesef cinayetler, toplumu aydınlattığı, düşündüğü, sorguladığı için öldürülen, katledilen, kaybedilen insanlar görüyorum.

Unutmayın ki devletin devamlılığı vardır, "O zaman ben iktidarda değildim." diyerek bu ülkenin geçmişinden kaçamazsınız. Onca ölüm varken sadece 28 Şubat ve İslamofobi için insan hakkı peşinde koşamazsınız. Açlık, yoksulluk varken saraylarda düğün yapamazsınız. Adliye saraylarını sözde hakaret davalarıyla kilitleyemezsiniz. Faili meçhullere kulak tıkayamazsınız. "Emri ben verdim." diye böbürlendiğiniz çocukların davalarını, Roboski'yi, Suruç'u, Reyhanlı'yı, Ankara'yı, Atatürk Havalimanı'nı zaman aşımına terk edemezsiniz. Bu davaların da zaman aşımını bekletemezsiniz. "Bu ülkenin geçmişinde insan yakmak yoktur." diyerek kanlı geçmişinizden kaçamazsınız. Sorarlar size: 6-7 Eylülü, 2 Temmuz 1993'ü, 19 Aralık 2000 Hayata Dönüş Operasyonu'nu, hazmedemediğiniz 7 Haziran seçimi sürecinde tutuşturulan seçim otobüslerini, seçim bürolarını, Gül Kitabevi'ni. Bir düğmeye basılmışçasına şiddete teslim edilen kentleri, sivillerin yaşadığı sokakları sorarlar. Beyaz Toroslarla tehdit ettiniz ya insanları, hesaplaşmadınız ya darbe anayasasıyla, o anayasanın bütün imkânlarıyla önümüze getirdiğiniz yasaklar, tutuklamalar, patlamalar, "Aldatılmışız." dediğiniz düzmece davalar.

Nasıl hatırlayacaksınız ki bunları? Özenle hafızasızlaştırdığınız toplum ve bilinçle yok saydığınız hakikatler arasında kurmaya çalıştığınız yeni Türkiye'nizin Cumhurbaşkanı bile kendi sözünün farkında değil. "Mavi Marmara'ya izni biz mi verdik?" diyor. Kendi sesinden kayıtlar dönüyor dünden bu yana ama işte Ensar vakıflarında aklı tutulan, bedeni esir alınan nesil nasıl hatırlasın?

Bir haftadır burada el birliğiyle tutuklu bir hukuk inşa ediyorsunuz. Öyle bir yargı ki karikatürden tahrik olan şeriatçıların öldürdüğü insanlara ilişkin haber yapan vicdanlı gazetecileri olasılık üzerinden suçlu ilan edip, yirmi üç yıl önce diri diri insan yakan aynı zihniyetin maşalarını "iyi niyetli" insanlar diye tanımlayan bir gerekçeli karar yazabiliyor. Ceyda Karan ve Hikmet Çetinkaya için olasılık üzerinden uydurulan suç da tıpkı Sivas katliamının yirmi üç yıldır deneyimlediği pişkin kurgunun bir

versiyonudur. Dinî saikle insan yakmayı meşrulaştıran, tahrik olma özgürlüğünü eyleme davet eden bu anlayış tam bir skandaldır. Danıştay ve Sayıştay yarın işiniz bittiğinde silkeleyip atacağınız atanmış kuklalardan oluşsun, bu kararlar çoğalsın, yürürlüğe girsin diye telaşla gece yarıları geçirdiğiniz o kanunlar gün gelecek sizlerin ayağına dolanacak.

Geçmişten günümüze tek bir katliam, tek bir siyasi cinayetin bile adaleti bulamadığı bir düzen demokrasi değildir. Yüzleşme, hafıza ve adaletse gerçek bir demokrasinin olmazsa olmaz unsurlarıdır. Tüm demokrasi şehitleri için adalet istiyoruz. Tüm insanlarımız için, tüm katliamlarda canı alınanlar için adalet istiyoruz. Tarihimizde aydınlanmamış faili meçhul siyasi cinayet bulunmayan, gerçek demokrasiyle yönetilen bir Türkiye için dini sömürmeyen, vicdana ve akla inanan namuslu vekillere sesleniyorum: Gelin, yanlış iliklenmiş düğmeyi birlikte çözelim, ülkemizin hak ettiği geleceği sağlayacak bu adımı birlikte atalım. Bu önergeyi bugün hep birlikte burada oylayalım ve bir ilke imza atalım. Gerçekten adalet için ve gerçekten ölmüşlerin canı için hep birlikte eyleme geçmeyi başaralım. Burada kof sözlerle ne adaleti ne hukuku ne de Meclisi kilitlemeyi görev bilmeyelim.

Teşekkür ediyorum. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Bostancı, buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Zeynep Hanım konuşmasında birçok değerlendirmede bulundu. “Ekseni siyasal İslam olan iktidar” diyerek AK PARTİ iktidarına yönelik bir sataşmada bulundu. Bu çerçevede 69’a göre…

BAŞKAN – Buyurun, iki dakika süre veriyorum. Lütfen, yeni bir sataşmaya meydan vermeyelim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

4.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı’nın, İzmir Milletvekili Zeynep Altıok’un HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; Zeynep Hanım’ı tanırım, kesinlikle vicdanlı bir insandır. Burada kurmuş olduğumuz komisyonda da çok güzel değerlendirmeleri olmuştu hem Sivas katliamına hem Başbağlar katliamına hem de tarihte yaşanan diğer türden katliamlara ilişkin insani bir tavrı Komisyonda dile getirmişti. Rahmetli Metin Altıok’un kızıdır, kendisi tabii, bunu söylemedi. Sivas katliamında, o vahşette hayatını kaybeden şairin kızıdır. Zeynep Hanım’ın bu insani tavrını biliyorum. Burada yaptığı konuşmayı anlayışla karşılamak gerektiğini düşünüyorum, şu anlamda: O insani tavır da, satır aralarında olmakla birlikte, fazlasıyla politik angajmanla dolu ve mevcut eleştirel klişeleri de ifade eden bir konuşmaydı. Belki böyle bir konuşma olmasa biz Zeynep Hanım’ı burada daha zevkle dinleyebilir, tıpkı Komisyonda olduğu gibi, o insani tavrın Türkiye için söyleyeceği eminim çok kıymetli sözlere herkesin kulak vermesi bakımından da uygun bir zemin olurdu.

Sivas katliamı 2 Temmuz 1993’te oldu. Unutmayalım, DYP-SHP Hükûmeti vardı, rahmetli Erdal İnönü Başbakan Yardımcısıydı, Adalet Bakanı da SHP’deydi. O döneme ilişkin temel bir siyasal sorumluluk söz konusudur. Ama yapılan konuşmalarda işin gelip AK PARTİ’ye ve bugünkü iktidara havale edilen bir arka plan üzerinden yürütüldüğünü görüyoruz. Buna da üzülüyoruz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Avukatlarını bakan yaptınız! Avukatları onlar mı Bakan yaptı?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Her şeyi bağlamında görmek gerekir.

Saygılarımla. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – O zaman öneriye "Evet" deyin Naci Bey, araştıralım, onların sorumluluğu varsa onu da çıkaralım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Akçay, oylamadan önce size söz vereceğim.

IX.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

1.- HDP Grubunun, İzmir Milletvekili Müslüm Doğan ve arkadaşları tarafından, 2 Temmuz 1993'te Sivas Madımak Oteli'nde yaşanan katliamın bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla 30/6/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, Genel Kurulun 30 Haziran 2016 Perşembe günkü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve ön görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Önerinin aleyhinde ikinci ve son konuşmacı Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Tunç.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; HDP grup önerisi hakkında söz aldım. Bu vesileyle Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

Grup önerisinde, 2 Temmuz 1993 yılında Sivas'ta meydana gelen Madımak katliamıyla ilgili bir araştırma önergesi var. Bu araştırma önergesinin bugünkü gündeme alınması talep ediliyor.

2 Temmuz 1993'te Sivas'ta düzenlenen Pir Sultan Abdal Kültür Şenlikleri'ne katılmak için dönemin Sivas Valisinin özel davetlileri olarak Sivas'a gelen yazar, sanatçı ve bilim adamlarının Madımak Oteli'nde hayatlarını kaybetmeleri ülkemiz açısından çok büyük bir üzüntü kaynağı olmuştur. Çıkan olaylarda 35 kişi hayatını kaybetmiş, aralarında Aziz Nesin'in de bulunduğu 51 kişi kurtarılmıştır. Olay sonrası 190 kişi gözaltına alınmış, 124 kişi hakkında dava açılmış. Ankara 1 No.lu Devlet Güvenlik Mahkemesinde devam eden davalarda 22 sanık hakkında on beşer yıl, 3 sanık hakkında onar yıl, 54 sanık hakkında üçer yıl, 6 sanık hakkında ikişer yıl hapis cezası, 37 sanık hakkında beraat kararı ve 33 sanık da idam cezasına çarptırılmış. Daha sonra, 2002'de idam cezasının kaldırılması nedeniyle de müebbet hapis cezasına çevrilmiştir. 5 sanık ise bulunamamış, firari sanıklarla ilgili de devam eden dava zamanaşımı nedeniyle düşmüş, müdahil avukatları da bu nedenle Anayasa Mahkemesine başvurmuşlardır. Dosya, şu anda Anayasa Mahkemesinin önündedir

Değerli milletvekilleri, Sivas olayları Alevi-Sünni çatışması çıkarmak isteyen karanlık odakların bir planıdır. Olayların çıkış şekline baktığımızda ve olaylar sırasında alınması gereken güvenlik önlemlerinin alınmaması, olay sonrasında delillerin yeterince toplanmaması, toplanan delillerin muhafazasında gerekli hassasiyetin gösterilmemiş olması karşısında tartışmasız bir gerçek vardır ki, o da olayların önlenmesinde çok büyük bir yönetim ve devlet zafiyeti vardır.

Madımak Oteli acı hatırasıyla giderek sembolik bir değer kazanmış ve Aleviler arasında sürekli güncellenen bir yas merkezine dönüştürülmüştür ve bu durum Alevi-Sünni kardeşliğini bozmak için sürekli kullanılagelmektedir.

Sivas olaylarıyla ilgili olarak geçmişte, 1993 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir araştırma komisyonu kurulmuştur ve hazırlanan raporda olayın provokatif ögeler taşıdığı açıkça belirtilmiştir.

Yine AK PARTİ iktidarı döneminde bu konu araştırılmış, dönemin Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül tarafından Devlet Denetleme Kuruluna bu konunun araştırılmasıyla ilgili talimat verilmiş ve Devlet Denetleme Kurulu da ayrıntılı bir inceleme yapmıştır. Devlet Denetleme Kurulunun tespitleri vardır, bu raporu okumanızı tavsiye ederim.

Bu raporda, özellikle, mağdurların ifadeye gelmemesi; mağdurların, gerekli yazışmalar, telefonla davet etmeler olmasına rağmen Devlet Denetleme Kuruluna ifade vermek istememeleri de ayrı bir sorun olarak ortadadır.

Bu raporda neler vardır, raporu ben kısaca size özetleyeyim: Raporda kışkırtma ve provokasyon olduğu açıkça ortaya konulmaktadır. Olayların önlenmesine ilişkin yönetim zafiyetine vurgu yapılmaktadır. Aziz Nesin'in Sivas'a gelmeden önce, o günlerde tepki çeken, Salman Rüşdi'in Şeytan Ayetleri kitabını Aydınlık gazetesinde Türkçe tercümesini yayınlamasına ilişkin açıklamaları ve o gün Sivas Kültür Merkezinde yaptığı konuşmanın tepkilere yol açtığı, o dönem Sivas'ta yayın yapan mahallî basında da etkinliklerden günler önce etkinlikler aleyhinde haberler yapılmaya başlandığı, 2 Temmuz 1993 tarihinde ise bu olumsuz haberlerin dozunun artırılarak devam edildiği bilindiği hâlde meydana gelebilecek olayların önlenmesine ilişkin tedbirlerin alınmadığı bu raporda ayrıntılı olarak belirtilmektedir. Daha farklı sebepler de raporda ayrıntılı dile getirilmiştir.

Sivas olayları sırasında delillerin toplanması ve muhafazasında gerekli hassasiyetin gösterilmemiş olmasıyla Sivas olaylarının üzerinden yirmi yılı aşkın uzun bir sürenin geçmiş olması, bazı bilgi ve verilere ulaşılmasında güçlük yarattığı da yine Devlet Denetleme Kurulunun raporunda değinilen hususlardan bir tanesidir. Raporun sonuç bölümünde de yine soruna ilişkin çözüm önerileri sayılmıştır. Raporda tarihî tecrübemizin, farklılıklarımıza karşın toplumu beraber kılan unsurlar ile yürütülen siyasetlerin yarattığı sorunları ve çatışmayı görerek ve bunlardan dersler çıkararak gerçek anlamda çoğulcu bir yaklaşımın üretilmesini zorunlu kıldığı belirtilmiş, bunun ise bir yandan ortak bir tasavvurun oluşturulmasını, diğer yandan da gerçekleştirilen reformlara ve açılan demokratikleşme paketlerine devam edilmesi ve sistemin demokrasiye dönüştürülmesi çabalarının sürdürülmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi de bu konuda çalışmalar yapmış, 1993'teki araştırma raporunun sonrasında, yine AK PARTİ iktidarı döneminde Darbeleri Araştırma Komisyonu kurulmuş ve Darbeleri Araştırma Komisyonunun raporunda da Sivas olaylarına yer verilmiştir. Sivas olayları bu raporda ayrıntılı bir şekilde işlenmiştir ve sebepleriyle ilgili birtakım sonuçlara varılmış ve bunlar Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine ve kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

Dönemin Sivas Valisi Türkiye Büyük Millet Meclisine davet edilmiş ve burada görüşleri alınmıştır. O olaylarla ilgili dönemin Sivas Valisinin de beyanları bu raporda mevcuttur ve dönemin Sivas Valisinin olayları neden önleyemediğini, güvenlik güçleri anlamında taleplerinin neden karşılanamadığını, nasıl karşılanmadığını Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulan Komisyona sunmuştur ve bu da rapora geçmiştir.

Yine, değerli milletvekilleri, Sivas olayları 1993 yılında meydana gelmiştir.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Katliamı…

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Sivas katliamı, evet, katliam, Madımak katliamı.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – "Olay" diyorsun.

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – O dönemde AK PARTİ iktidarda yoktur, AK PARTİ yoktur zaten o dönemde. O dönemde iktidarda DYP-SHP koalisyonu vardır.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Niye üzerinize alınıyorsunuz? Katliamı kabul etmek için AK PARTİ'nin olması mı gerekiyor?

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Biz bunu savunmuyoruz bakın.

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Bir yılda 11 bombalama oldu.

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Yönetim ve devlet zafiyeti var, Hükûmet zafiyeti var. Hükûmette kim var? SHP koalisyonu var. Adalet Bakanı kim? Sayın Seyfi Oktay. İçişleri Bakanı kim, kim? Dönemin Valisini kim atadı? Hepsi, işte, sorumluları, ben buradan…

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Şimdiden bahsedin. Şimdi ne var?

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Bu, senin "katliam" demeni engelliyor mu? Biz onu eleştiriyoruz.

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Katliamdır, evet. Bu olayların önlenmesindeki sorumluluk dönemin Hükûmetinde ve dönemin kamu yöneticilerindedir. Bunu da buradan ifade etmek gerekir.

Madımak olayından hemen üç gün sonra, 5 Temmuz 1993 yılında PKK terör örgütü, Madımak operasyonunu fırsat bilerek Erzincan Başbağlar'da bir katliam yapmıştır. Akşamüzeri 100'e yakın PKK mensubu köyü basmış, ezanın okunduğu sırada camiye giren örgüt mensupları cemaati zorla dışarı çıkarmış, bir buçuk saat örgüt propagandası yaptıktan sonra tüm erkekler kurşuna dizilmiştir.

MURAT BAYBATUR (Manisa) – Sor bakalım, katliam mı o?

İSMAİL BİLEN (Manisa) – Katliam mı o? Katliam mı?

YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Burada 29 kişi ölmüş, daha sonra evler basılmış ve evlerde de yaşlı, kadın, çocuk demeden katledilmiştir. 33 kişi, 33 vatandaşımız Başbağlar'da katledilmiştir ve PKK terör örgütü de bıraktığı notlarda ve yaptığı açıklamalarda "Sivas'ın öcü alınmıştır." diye mesajlar bırakmıştır.

İSMAİL (BİLEN (Manisa) – O katliam değil miymiş!

YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Sivas, Madımak ve hemen iki gün sonra Başbağlar katliamları yakın tarihimize bir kara leke olarak geçmiştir değerli milletvekilleri. Bu olaylar ülkemizin birlik ve beraberliğine, milletimizin huzuruna kasteden olaylardır. Türkiye'nin gücünü zayıflatmak isteyen, içimizdeki ve dışarıdaki şer odaklarının karanlık planlarıdır. Bu olaylar karşısında uyanık olmak gerekir, milletimiz bu tür oyunların arka planını artık çok net olarak görmektedir. Bu tür karanlık planlar içerisinde olanlar artık milletimizin bu oyunlar karşısında uyanık olduğunu ve bu şer şebekelerine hiçbir zaman fırsat vermeyeceğini bilmeleri gerekir.

Sivas, Madımak olaylarının meydana geldiği 1993 yılı, PKK terör örgütü nedeniyle en çok şehit verdiğimiz yıl olmuştur. 1990'lı yıllar siyasi istikrarsızlığın bir sonucu olarak hem ekonomik krizlere hem de güvenlik sorunlarına yol açmış; terörün, faili meçhullerin en çok olduğu yıllar olarak tarihe geçmiştir. AK PARTİ'nin iktidar olduğu son on dört yılda da Türkiye düşmanları boş durmamış, siyasi istikrarı bozmak için elinden geleni yapmış; Türkiye'nin yürüyüşünü kesmek, dış politikada aktif olmasını engellemek, ekonomide güçlü olmasının önüne geçmek için provokasyonlar yapmıştır ama bu provokasyonların arka planı deşifre edildiğinden milletimiz bu kışkırtmalara kanmamıştır.

Sivas Madımak'ı unutmamamız gerekir. Başbağlar'ı unutmamamız gerekir. Bu olaylardan ders çıkarmak gerekir. Bu olayları aynı dine mensup Alevi-Sünni kardeşliğine, Türk-Kürt kardeşliğine zarar verici unsur olarak kullananlara fırsat vermemek gerekir. Sivas olaylarından çıkarılacak dersler

çoktur. Bu konuda, bu tür olaylar öncesinde alınması gereken tedbirler, olay sırasında alınması gereken tedbirlerle ilgili zaten gerekli raporlar, başta Devlet Denetleme Kurulu olmak üzere tüm kurumlar tarafından, Meclis tarafından ortaya konulmuştur. Bu nedenle yeni bir araştırmaya gerek yoktur.

Önerinin aleyhinde olduğumu belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Akçay, bir dakika süreyle söz vereceğim 60'a göre.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

25.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, 2 Temmuz 1993'te Sivas katliamında hayatını kaybedenleri rahmetle andığına ve insanlık dışı bu katliamı kınadığına ve Milliyetçi Hareket Partisinin bu elim hadiseyle ilgili duruşunu son derece net bir şekilde belirttiğine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

"Sevmeye başlayınca birini/ Kendimi yıkıp yeniden kurarım/ Çünkü bu yeni bir aşktır ve temeldeki yerini alacaktır/ Dikkat!/ Yabancıların inşaat alanına girmesi tehlikeli ve yasaktır." Bu, merhum Metin Altıok'un şiirleriyle 2 Temmuz Sivas katliamında hayatını kaybeden insanlarımızı rahmetle anıyorum ve tekraren de bu katliamı insanlık dışı, aşağılık katliamı ve bütün katliamları kınıyorum.

MEHMET HABİB SOLUK (Sivas) – Başbağlar da var Başbağlar.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Muhterem arkadaşlar, Sayın Başkan; Milliyetçi Hareket Partisi 2 Temmuz 1993 yılından bu yana bu elim hadiseyle ilgili duruşunu son derece net bir şekilde belirtmiştir. Yine, biraz evvel konuşmacımız Sayın Kamil Aydın da partimizin ve Sayın Genel Başkanımızın hangi tarihlerde ne dediği hususunu da dile getirmiştir. Yaptığı eleştiri, bu 2 Temmuz Madımak hadisesinden ziyade, HDP'nin önergesindeki bazı ifadeleredir yani itirazımız onadır, o değerlendirmeleredir. Bilhassa ikinci paragrafta Selçuklu'dan, Osmanlı'ya, cumhuriyete tümden böyle katliamcı bir şekilde itham etmeyi son derece yanlış buluruz ve reddederiz ve onun üzerine bir eleştiridir. Tepki gösteren milletvekili arkadaşlarımızın da Sayın Kamil Aydın'ın konuşmasını tutanaklardan alarak tekrar okumalarını salık veririm.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Gök…

Bir dakika süre veriyorum, buyurun.

26.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Cumhuriyet Halk Partisi olarak hiçbir etnik kökene ya da başkaca özelliğine bakmaksızın katliamlarda hayatını kaybedenlerin tümünü saygıyla andıklarına ve bu katliamların tümünün anma törenlerine katıldıklarına ilişkin açıklaması

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, tarihimizde gerçekleşen acı olayları kimsenin etnik kökenine bakmadan, dinine, mezhebine bakmadan sadece ve sadece insan ve yurttaş olma özelliğinden kaynaklanan özelliklerinden dolayı hiçbirini birbirinden ayırt etmek durumunda kimse olamaz. Tarihimizde gerçekleşen 2 Temmuz Sivas katliamında ölenler de bizim insanımızdır, 5 Temmuzda Başbağlar'da ölenler de bizim insanımızdır, 28 Aralık 2011'de Uludere'de, Roboski'de ölenler de bizim insanımızdır.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak, hiçbir etnik kökene ya da başkaca özelliğine bakmaksızın bu katliamlarda hayatını kaybedenlerin tümünü saygıyla anıyoruz ve bu katliamların tümünün anma törenlerine de katılarak ölenlerin anısına saygı göstermeye gayret ediyoruz. Başbağlar'a da gidiyoruz, Sivas'a da gidiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

LEVENT GÖK (Ankara) – Başbağlar katliamının anma törenlerine de katılıyoruz, Sivas katliamının anma törenlerine de katılıyoruz, Roboski, Uludere'deki katliamın anma törenlerine da katılıyoruz. Bu nedenle, hiçbirinin arkasındaki olayların sebep-sonuç ilişkisini ayırt etmeden ölenlerin masum insan olduğu gerçeğinden hareketle Cumhuriyet Halk Partisi bu duyarlılığını bundan sonra da sürdürecektir. Ölenlerin hepsine Allah'tan rahmet diliyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Muş…

27.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, AK PARTİ Grubu olarak 2 Temmuz 1993'te Sivas'ta yaşanan katliamı kınadıklarına ilişkin açıklaması

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, biz de AK PARTİ Grubu olarak 1993 yılında Sivas'ta yaşanan katliamı kınıyoruz. Aynı şekilde Başbağlar'da ondan üç gün sonra yine böyle bir katliam yaşanmıştır. İnşallah ülkemizde bir daha bu tip katliamlar yaşanmaz. Burada hayatını kaybedenlere Cenab-ı Hak'tan rahmet diliyorum, ailelerine tekrar başsağlığı diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun.

IX.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

1.- HDP Grubunun, İzmir Milletvekili Müslüm Doğan ve arkadaşları tarafından, 2 Temmuz 1993'te Sivas Madımak Oteli'nde yaşanan katliamın bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla 30/6/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, Genel Kurulun 30 Haziran 2016 Perşembe günkü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve ön görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, yoklama istiyoruz.

BAŞKAN – Peki, HDP Grup önerisini oylamaya geçmeden önce bir yoklama talebi var; şimdi bu talebi gerçekleştireceğiz.

Sayın Gök, Sayın Altay, Sayın Tuncer, Sayın Gürer, Sayın Sarıhan, Sayın Sarıbal, Sayın Hürriyet, Sayın Şeker, Sayın Özdemir, Sayın Arslan, Sayın Akaydın, Sayın Tüzün, Sayın Gaytancıoğlu, Sayın Çam, Sayın Altuğ, Sayın Arslan, Sayın Durmaz, Sayın Doğan, Sayın Kesici, Sayın Berberoğlu.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklamayı başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

IX.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

1.- HDP Grubunun, İzmir Milletvekili Müslüm Doğan ve arkadaşları tarafından, 2 Temmuz 1993'te Sivas Madımak Oteli'nde yaşanan katliamın bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla 30/6/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, Genel Kurulun 30 Haziran 2016 Perşembe günkü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve ön görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Öneri kabul edilmemiştir.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verdiği bir önerisi vardır, bu öneriyi okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ile Ankara Milletvekili Levent Gök tarafından, toplumsal barışı tehdit eden ve yurttaşların yaşamına kasteden terör olaylarının tüm boyutlarıyla değerlendirilmesi, çözüm önerilerinin tartışılması ve gerekli etkin tedbirlerin alınabilmesi amacıyla 29/6/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin, Genel Kurulun 30 Haziran 2016 Perşembe günkü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu, 30/06/2016 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin, İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Levent GÖK

Ankara

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Grup başkan vekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ve Ankara Milletvekili Levent Gök tarafından, toplumsal barışımızı tehdit eden ve yurttaşlarımızın yaşamına kasteden terör olaylarının tüm boyutlarıyla değerlendirilmesi, çözüm önerilerinin tartışılması ve gerekli etkin tedbirlerin alınabilmesi amacıyla 29/06/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin (9 sıra No.lu), Genel Kurulun bilgisine sunulmak üzere bekleyen diğer önergelerin önüne alınarak, 30/06/2016 Perşembe günlü birleşimde sunuşlarda okunması ve görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisi lehinde ilk söz İstanbul Milletvekili Engin Altay'a aittir.

Buyurun Sayın Altay. (CHP sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Biraz önce Sayın Bostancı çok güzel bir şey söyledi -peşinen altına imza atıyorum- Sivas katliamıyla ilgili olarak "O zaman DYP-SHP iktidarı vardı, doğal olarak SHP'nin siyasi sorumluluğu var." dedi. Çok doğru. Son yaşanan olaylarla ilgili de şüphesiz, 64'üncü Hükûmetin siyasi sorumluluğu olduğunu böylece beyan ve teyit etmiş oldunuz Sayın Bostancı, çok teşekkürler. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, Genel Kurulda uğultu var ama biz artık vatandaşlarımıza konuşacağız bu durumda.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, yerlerimizi alalım lütfen.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Sayın milletvekilleri, hükûmetlerin görevi ve varlık sebebi öncelikle vatandaşların can, mal ve namus güvenliğini sağlamaktır. Yine, vatandaşların huzurunu, refahını ve mutluluğunu tesis etmek de hükûmetlerin asli görevidir. Bunu da sevk ve idare ettikleri devlet aygıtı ve organları eliyle yaparlar ya da şimdi olduğu gibi yapamazlar.

Geldiğimiz nokta vahimin ötesindedir, geldiğimiz nokta bütün siyasi mülahazaları bir kenara koymamız gereken bir noktadır; geldiğimiz nokta kan üzerinden, gözyaşı üzerinden polemik yapılacak bir nokta da değildir. Allah'ın takdir ettiği kadere amenna, başımızın üstünde yeri var, razıyız, rıza göstermek zorundayız. Ancak siz terörü Türkiye'nin kaderi yaptınız; buna rızamız yoktur, buna razı değiliz, Türkiye bunu hak etmemektedir. Bugün maalesef bu yanlış politikalar 79 milyon vatandaşımızı, yurttaşımızı terör örgütlerinin açık hedefi hâline getirmiştir. Milletçe başımız sağ olsun. Acımız büyük, endişemiz derin, toplum büyük bir kaygı ikliminde.

Elbette dış faktörler, dış mihraklar, uluslararası senaryolar, bunlar var, bunları yok saymıyoruz ama devleti sevk ve idare edenlerin kusurları, yanlış ve eksikleri de bu Mecliste konuşulabilmelidir. Bu bakımdan, talep ettiğimiz, genel görüşme açılmasıyla ilgili önergemizin kabul edileceğine dair bir endişe taşımıyorum. Hiç şüphesiz, bu Parlamentoyu oluşturan bütün milletvekillerinin böyle hassas bir konuda, millet büyük bir endişe iklimine sokulmuşken, herkes bir saat sonrasından emin değilken Meclisin bu konuya duyarsız kalacağına ihtimal dahi vermiyorum.

Meclis bunun için vardır sayın milletvekilleri. Hükûmetin denetlenmesi, Hükûmetin uygulamalarının gözetilmesi de Türkiye Büyük Millet Meclisinin varlık sebebidir. Hükûmet yok maalesef, zaten fiilen de yok. Ancak, bu Hükûmet size, bize, millete, hepimize "çözüm süreci" dedi, sonra "İhanet ettiler." dedi. "Öfkeli çocuklar" dedi, sonra "Bunlar bize nankörlük etti." dedi. Buradan anlıyoruz ki bu Hükûmetin PKK terör örgütüne yönelik de, IŞİD terör örgütüne yönelik de vahim yanlışları olmuş. Kendi itirafları, "çözüm süreci", "nankörlük"; "öfkeli çocuklar", "nankörlük." Buradan ne anlaşılır? Bir insan niye nankörlük yapar? Sen birine bir iyilik edersin de adam ondan sonra umduğunu bulamayıp seni hayal kırıklığına uğratınca adama "nankör" dersin. Bu açık bir belgedir, bundan başka belge aramaya gerek yok.

Muhalefet aslında her 2, hatta 3 terör örgütü, Türkiye'nin başına önemli olarak sorun olan 3 terör örgütüyle ilgili de süreç içinde sizi uyardı, hatta destekledi. Terörle mücadele konusunda, özellikle Cumhuriyet Halk Partisi olarak -sizin tabirinizle- ne istediniz de vermedik? 6 maddelik, aslında uyduruk, muğlak bir çerçeve yasa istediniz, "Buyurun." dedik, bir sürü eleştiri almamıza rağmen "Buyurun, hayhay, bitirin bu terörü." dedik. "Ortak deklarasyon yayımlayalım." dediniz, "Buyurun, hayhay." dedik. Özellikle terörle mücadele konusunda, Cumhuriyet Halk Partisi olarak yapıcı, olumlu muhalefetimizi hep ortaya koyduk. Kanunsa kanun, bildiriyse bildiri dedik, desteklerimizi verdik. Ama geldiğimiz noktada durum hiç de iç açıcı değil. Üzerinde siyaset yapılacak bir durum da değil.

Sadece 7 Haziran seçimlerinden sonra 9 büyük bombalı saldırıya maruz kaldı Türkiye. Bunda 7 Haziran öncesini -önemsemediğim için değil ama- Cilvegözü'nü, Reyhanlı'yı, Diyarbakır'ı saymıyorum. 7 Hazirandan sonraki süreçle ilgili, bu saldırıların çok karanlık, çok kuşku götürür olduğunun altını özenle çizmek istiyorum. 12 vahşi saldırı, sadece canlı bomba vesairelerle yüzlerce ölü ve yaralı…

Sayın milletvekilleri, bu olağan bir durumsa, kabul edilebilir bir durumsa genel görüşme önerimizi reddediniz ama bu kabul edilebilir bir durum değilse, Allah'tan korkuyorsak, bu vatanı seviyorsak buna "Hayır." demek pek vicdanla, pek de siyasi ahlakla bağdaşmaz.

Bizce Türkiye'nin geldiği bu noktanın, tabii, sebepleri var. Mesela MİT siyasallaşmasaydı Türkiye bu noktada olmazdı diye düşünüyoruz. Devlette ehliyet ve liyakat esas alınaydı, güvenlik ve idari kadrolara özellikle, yapılan atamalarda ehliyete ve liyakate dikkat edileydi Türkiye bu acıları çekmezdi diye düşünüyoruz. Dış politikanız bu kadar tutarsız olmasaydı, dış politikanız bu kadar subjektif yaklaşımlar içermeseydi Türkiye bu acıları çekmezdi diye düşünüyoruz. Yaşam tarzı üzerinden Türkiye'de siyaset yapılmasaydı bu bombalar patlamazdı diye düşünüyor ve inanıyoruz. Etnik farklılıklar üzerinden siyaset yapılmasaydı bu bombalar patlamazdı diye düşünüyoruz ve inanç aidiyetleri üzerinden Türkiye'de siyaset yapılmasa, dizayn edilmeseydi Türkiye bu acıya, bu kana, gözyaşına maruz kalmazdı diye düşünüyoruz ve tabii, en önemlisi; kan, kin ve gözyaşı siyaseti maalesef Türkiye'yi bu noktaya getirdi diye düşünüyoruz.

Sonuç: Ağlayan bir Türkiye var. Ağlayan bir Türkiye'yi Türkiye Büyük Millet Meclisinin seyretmesi mümkün değildir, varlık sebebini inkâr anlamına gelir. Elbette sağduyu, elbette teröre karşı tek yürek, tek vücut olmamız, teröre karşı Hükûmeti desteklememiz belli ki sizin yanlış politikalarınıza, "Aldatıldık." paranoyalarınıza, "Ne pahasına olursa olsun, ille de Başkanlık olsun." hırsınıza bir fren mekanizması oluşturamamış. Bu sebeple bu noktadan sonra durumun Türkiye Büyük Millet Meclisinin iradesine sevkinde fayda görüyoruz ve Hükûmetin terörle mücadelesizlik politikasına artık destek vermiyoruz. Mesele asli sahibi olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin iradesindedir. Sözün bittiği yerdeyiz. Millî irade meseleye el koymalıdır. Varlık sebebi olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti denetlemek, iş ve işlemlerini gözetmek zorundadır. Yanlış politikaları tayin, tespit ve çözüm üretmek bu Meclisin asli işidir, bu Meclisin birinci önceliğidir.

Değerli milletvekilleri, "Güvenlik zafiyeti yok." denebiliyor. Canlı bomba için elbette caydırıcı önlem alınamaz, adam kendini öldürmeyi kafaya koymuş. Nerede sizin önleyici istihbaratınız? Koskoca Millî İstihbarat Teşkilatı ne işe yarar? Şimdi isim vermeyeceğim, dün tartışmalara konu olan bir milletvekiliniz –gerekirse ismini veririm- "Asıl operasyon MİT'e yapılmalı." derken belki de çok doğru bir şey söylemiş. O kendisini bilir, bunu söylemiyorum. Terör elbette olur, her yerde olur; gelişmiş, gelişmemiş her ülkede olur ama kabul edilebilir sınırları aşmış bir terör tehdidine maruz bir ülkede o ülkenin Parlamentosunun sırf "3 tane kanun çıkaracağız; Danıştayı, Yargıtayı istediğimiz gibi dizayn edeceğiz." diye bu tehdide sırt çevirmesi, yok sayması bence ahlaki değildir.

Önümüz ramazan, bu bayrama nasıl gireceğimizi bilmiyoruz. Bayram sabahı bayramlaşırken mutluluk içinde bayramlaşıp bayramlaşmayacağımızı bilmiyoruz.

Sayın milletvekilleri, sizi vicdana davet ediyorum; sizi kandan, gözyaşından, acıdan Türkiye'yi uzak tutmaya katkı koymaya davet ediyorum. Bu genel görüşme önergesini kabul etmemek demek, buradaki varlığınızı, bu yüce çatıyı inkâr etmek demek olur. Vicdanlarınıza havale ediyorum.

Bu vesileyle mübarek bayramınızı tebrik ediyorum. Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Altay.

Önerinin aleyhinde ilk söz Manisa Milletvekili Erkan Akçay'a aittir.

Buyurun Sayın Akçay. (MHP sıralarından alkışlar)

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Cumhuriyet Halk Partisinin, terör olaylarının değerlendirilmesi, çözüm önerilerinin tartışılması ve gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik genel görüşme önergesi üzerine söz aldım. Her ne kadar İç Tüzük gereği aleyhte ise de bu genel görüşme lehine oy kullanacağımızı baştan ifade etmek isterim.

Değerli milletvekilleri, ülkemizin en önemli sorunu terör ve güvenlik sorunudur. Terör saldırılarının hedefi Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığı, Türk milletinin birliği ve vatanımızın bölünmez bütünlüğüdür. Ve Türkiye Cumhuriyeti, devlet ve millet olarak bir beka mücadelesiyle karşı karşıyadır. Yanlış teşhis ve çözüm politikaları sonucu terör örgütleri güçlenmiş, terör olayları artmıştır. Özellikle 20 Temmuzdan sonra patlayan terör hadiseleri ve yaşanılan canlı bomba hadiselerini de dikkate aldığımızda "Teröristler vatan sathında cirit atarken ey Hükûmet, sen ne yaptın?" diye sormak en birinci görevimiz ve hakkımızdır. Bugüne kadar ortaya çıkan gerçekler ve iktidar mensuplarının pek çok itirafı… Maalesef, "çözüm süreci" adı altında terör örgütünün faaliyetlerine göz yumulmuş, görmezden gelinmiş, silah ve cephane depolamasına, militan devşirmesine ve eylem hazırlıkları yapılmasına ses çıkarılmamış. En modern asfaltların altından eğer patlayıcılar patlatılabiliyorsa, Hükûmetin, İstihbarat Teşkilatının, Emniyetin, güvenlik teşkilatlarının ne yaptığını vatandaşımız ve bizler defaatle sormak durumundayız.

Hatırlarsanız, Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Hükûmet yetkilileri ve bir kısım AKP sözcüleri yine "Kandırıldık, ne kadar safmışız, göz yumduk; işte, çözüm süreci uğruna operasyon yapma izni vermedik." diyerek bu itirafları dillendirmişlerdir. Yani, mücadeleden müzakereye geçmenin acı bedelini bu kararı alanlar değil, millet olarak hepimiz ödüyoruz. O nedenle, Milliyetçi Hareket Partisi olarak terörle mücadele konusunda Hükûmete verdiğimiz destek, Türkiye Cumhuriyeti'ne, milletimize, devletimize verdiğimiz bir destektir. Bu destek, sizin geçmişteki günahlarınıza ortak olmamız, bunları gözden ırak tutmamız anlamına gelmemektedir. Bu uyarıları, bu eleştirileri her zaman yapmaya devam edeceğiz. Keşke bu önerge kabul edilse de daha ayrıntılı bu görüşmeler yapılsa; bir kuru temenniden öteye geçmiyor.

Biraz evvel İçişleri Bakanının yaptığı konuşmayı ve tavrını, tutumunu gördük. Tekraren buradan ifade ediyorum, muhalefet konuşurken dinlemeyip Meclisten kaçan İçişleri Bakanını kınıyorum.

Değerli milletvekilleri, 20 Temmuzdan bu yana 350'den fazla askerimiz, polisimiz ve sivil vatandaşlarımız olmak üzere 1.069 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir, şehit olmuştur. Türk milleti, Hükûmetten terörle müzakere değil, sonuna kadar mücadele edilmesini ve yok edilmesini beklemektedir. Ancak, yıllardır teröristle müzakere edenler tüm bu terör saldırıları sonrasında "Terör bitmez", "Mücadelenin doğasında var.", "Dünya önleyemedi ki biz önleyelim.", "Nerede son bulmuş ki?", "Terörle yaşamaya alışmalıyız.", "Habil ile Kabil'den bu yana var." gibi sözlerle maalesef Türk milletini terörle yaşamaya alıştırmaya çalışmaktadır ve daha vahimi, daha insafsızı ve daha büyük yanlış yapılmaktadır değerli arkadaşlar, terörle mücadele veya artan terör olayları başkanlık hayallerine alet edilmek istenmektedir. Bu tutumdan, bu tavırdan, terör hadiselerinin bu şekilde istismarından kesinlikle kaçınması gerekir Hükûmetin ve bu konuda uyarıyoruz.

Değerli milletvekilleri, Amerika Birleşik Devletleri ne zaman Türkiye'de terör uyarısı yapsa aynı günlerde hemen bir saldırı gerçekleşiyor. 28 Haziran sabahı gazetelerde ABD'nin terör uyarısı yer alıyordu ve aynı günün akşamı Atatürk Havalimanı'nda bombalar patladı. Amerikan istihbaratı Türkiye'de bilgi toplarken bizim güvenlik ve istihbarat teşkilatlarımız ne yapmaktadır? Öğreniyoruz ki Atatürk Havalimanı patlamasından yirmi gün evvel bu genel istihbaratın da verildiği anlaşılıyor ama Sayın Başbakanın ilk açıklamalarından birisi de "Güvenlik zafiyeti yok, böyle bir zafiyet söz konusu değil." diyor. Her ne kadar böyle dese de canlı bombalar Türkiye'nin kalbi Ankara'da ve havaalanlarında patlıyorsa orada kesinlikle bir güvenlik ve istihbarat zafiyeti vardır. O gelen istihbarat bilgileri de genel hatlarıyla. Yani, normal bir vatandaşın bile, bir şirketin bile rahatlıkla öngörebileceği bilgilere ne derece

istihbarat denir, o da tartışmalıdır. Gerçek istihbarat nokta istihbaratıdır; gününü, yerini eylemcileriyle birlikte belirleyen ve takip eden bir istihbarattır. Türkiye Cumhuriyeti devletinin öncelikle bu güvenlik ve istihbarat zafiyetinden kurtulması gerekir.

Değerli arkadaşlar, demokrasinin temel koşullarından biri de hesap vermedir, sorumluluk üstlenmektir. Bu sorumluluk üstlenme ve hesap verme siyasi olur, hukuki olur, etik olur ama Hükûmetin bu konularda en küçük bir sorumluluk üstlendiğini ne duyan var ne gören var, sanki hiçbir sorumluluğu yok. Hiç alakası olmayan kişi ve kesimlere neredeyse ihale edip işin içinden sıyrılmaya çalışıyorsunuz. Bu terör olaylarıyla ilgili Hükûmetin sorumluluğu birinci derecedir ve en fazladır.

Brüksel'deki terör olayları sonrasında Adalet ve İçişleri Bakanları siyasi sorumluluk gereği istifa ettiler ama biz, Efkan Ala'nın bunu aklından bile geçirdiğini tahmin etmiyoruz veya izin vereceklerine Hükûmetin veya Sayın Cumhurbaşkanının, hiç ihtimal vermiyoruz.

20 Temmuzdan bu yana 1.069 insan hayatını kaybetmiş, yüzlerce terör hadisesi meydana geliyor. Bunun 12'si büyük kentlerde, metropollerde canlı bomba patlaması şeklinde olmuş. Ancak, Başbakan, İçişleri Bakanı, MİT Müsteşarı, Emniyet Genel Müdürü ve sorumlular hâlâ koltuklarında oturuyorlar. Görevlerine devam ediyorlar diyemiyorum çünkü görevlerini yaptıklarından son derece kuşkuluyuz. Bunun bir siyasi sorumluluğu yok mudur? Siyasi sorumluluk üstlenmiyorsunuz, üstlenmeye de niyetinizin olmadığı anlaşılıyor. E, peki, İstanbul Havalimanı'ndaki patlamadan birinci…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN AKÇAY (Devamla) - …derecede Hükûmet sorumlu olmasına rağmen Hükûmet ve sorumluları istifa etmedi. Peki, bunun görevlisi, bürokratı da yok mudur sorumlu olanı? En azından bu mekanizmayı denetleyip sorgulayacak…

Bu düşüncelerle hepinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Akçay.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, bir şeyi ifade etmek istiyorum.

Başkanlık sistemi, AK PARTİ'nin Anayasa teklifinde Anayasa Komisyonuna sunmuş olduğu bir şeydir. Partimizin, terör olaylarını başkanlık sistemine alet etmek gibi bir düşüncesi yoktur, böyle bir çalışması olmamıştır. Başkanlık sistemi bir yönetim sistemidir. Terörle mücadele ayrı bir şeydir, bir güvenlik meselesidir. Hükûmetimiz, AK PARTİ Hükûmeti kararlı bir şekilde terörle mücadelenin üzerine gidecektir, gitmeye de devam ediyor, gitmiştir, gidecektir de. Bu ikisi arasında bir bağ kurmak büyük bir talihsizliktir.

Bir diğeri, "Operasyon yapılmasın." diye bir talimat olmaz, böyle bir talimat yoktur.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, öncelikle ifade etmek isterim ki terörle mücadele konusunda operasyon taleplerinin geri çevrilmesi, bu iznin verilmemesi ve verilen talimatlar gereği göz yumulduğu hususu zamanın Başbakanının ve ilgililerinin itirafıdır.

Bir de, terör olaylarıyla ilgili bu hadiseleri başkanlık arzularına tahvil hususu da İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın sözleridir ve buna benzer daha başka sözleri de buluruz. Bizatihi Hükûmetin İçişleri Bakanı bu sözleri sarf etmiştir.

BAŞKAN – Peki Sayın Akçay.

Sayın Demirel, bir dakika süreyle sistemi açıyorum.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

28.- Diyarbakır Milletvekili Çağlar Demirel'in, Lice'nin Yalaza Mahallesi'nin Mehle mezrasında yaşanan duruma ilişkin açıklaması

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, daha önce de burada ifade ettik ama yeni, sıcak gelişmelerle bilgi edindiğimizde Genel Kurulu da tekrar bilgilendireceğiz ve bu konuda Hükûmetin de bize cevap vermesini istiyoruz.

Özelde Lice'de, Lice'nin Kervas yani Yalaza Mahallesi'nin Mehle mezrasında sabahtan beridir yaşanan bir durum var: Ormanlar yakılıyor, askerlerin köye girdiğine ve evlerin yakıldığına dair bilgiler bize ulaşıyor. Bu konularda valilik de bilgilendiriliyor. Görüşmeler yapılıyor köylülerle. Ben az önce yoklama istendiğinde köylülerle görüşüyordum. Şu anda, son aldığımız bilgi itibarıyla, oradaki evlerin ve ormanlık alanın yakıldığına, evleri yakılan kişilerin buna itiraz etmeleri sonucunda 4 kişinin işkence yapılarak o alandan biraz uzaklaştırıldığına ve şu anda bir ağacın altında yattıklarına dair bir bilgi var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Yani, yaşamlarını yitirdiklerine dair bir durum söz konusu, yaşamlarını yitirdiklerinden endişe duyuyoruz. Basına da yansıdı, özelde isimler de var. Çocukları ve eşinin de içinde yer aldığı bu kişinin 15-20 kişiyle birlikte meydana toplanarak, köy meydanına toplanarak orada işkence yapıldığı ve onunla birlikte zırhlı araçlara bindirilerek götürüldüğü bilgisi çok sıcak bir bilgi olarak bize iletildi. Bu konuya ilişkin özelde Hükûmetin, iktidarın buna yönelik bir cevabını bekliyoruz ve çok acil bir şekilde Genel Kuruldan bir heyetin seçilerek Lice'ye gitmesi ve bu yaşananları oradan incelemesi gerektiğini ifade etmek istiyorum. Ve bize iletilen bilgi de şu: Yani, burada, aslında, uyuşturucuyla mücadele adı altında yapıldığı ifade edilse de -çünkü elimizde görüntüler var- onunla hiçbir alakası olmadan köylerin, evlerin yakıldığı ve onlarca zırhlı aracın köy içinde olduğuna dair…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÇAĞLAR DEMİREL (Devamla) - … hem görüntüler hem de çok sıcak ve net bilgiler var.

Herkesin Lice'de yaşanan bu vahşete "dur" demesi gerektiğini bir kez daha ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

IX.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ile Ankara Milletvekili Levent Gök tarafından, toplumsal barışı tehdit eden ve yurttaşların yaşamına kasteden terör olaylarının tüm boyutlarıyla değerlendirilmesi, çözüm önerilerinin tartışılması ve gerekli etkin tedbirlerin alınabilmesi amacıyla 29/6/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin, Genel Kurulun 30 Haziran 2016 Perşembe günkü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisi lehinde ikinci söz, Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'a aittir.

Buyurun Sayın Danış Beştaş. (HDP sıralarından alkışlar)

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana)- Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Cumhuriyet Halk Partisinin genel görüşme açılması istemine dair grubum adına söz almış bulunmaktayım.

Bizden önceki hatipler de aleyhe de olsa her iki konuşmacı da lehe bir görüş ifade ettiler, parti grubu olarak bizim de genel görüşme talebini desteklediğimizi baştan ifade ederek sözüme başlamak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, doğrusu, bugün, İçişleri Bakanının gelip Meclis Genel Kurulunu bilgilendirmesi konusunda küçücük de olsa bir adım atılmış gibi algılamıştık, en azından son gelişen olaylar, özellikle Atatürk Havalimanı'nda meydana gelen olaydan sonra Mecliste o saatten bu yana yapılan tartışmalara yanıt verilebileceğini düşünmüştük ama maalesef İçişleri Bakanı aynı beyanları tekrar ederek, yeni bir şey söylemeden bu kürsüden indi. Konuşmasında bazı bölümler var, onları değerlendireceğim ama gerçekten, böyle bir katliamdan sonra İstanbul'un göbeğinde, tıpkı Ankara gibi, Suruç gibi, Diyarbakır gibi, Sultanahmet gibi, Reyhanlı gibi büyük bir katliamdan sonra İçişleri Bakanlığının bu tutumunu anlamak, anlamlandırmak ve kabul etmek mümkün değil çünkü kendisi birinci derecede bu işin yetkili ve sorumlu makamını işgal ediyor, orada oturuyor ve konuşmasında, işin en korkunç tarafı, pişkinliğin doruk yaptığı nokta, muhalefeti istifaya davet ediyor. İçişleri Bakanı istifa etmeyi hiç zaten söylememekle birlikte, bir de muhalefetin seçim kazanmamasını -genel olarak ortaya bir laf söylüyor ama- bahane ederek, bir laf söyleyerek diyor ki: "Siz istifa edin." Size ne ya? Muhalefet seçim geçer geçmez, baraja takılır takılmaz, kaç milletvekiliyle temsil edilir… Bu işin yetkilisi sensin, kolluk senin emrinde. Orada bir patlama oluyor ve bütün katliamlarda olduğu gibi, yirmi gün önce istihbarat alındığı yönünde bilgiler de hemen dolaşıma girmiş durumda.

Şimdi, bu manzarayı maalesef çok yaşadık. 7 Haziran'dan önce başlayan, sonrasında devam eden kaos, katliam ve bu katliamların üstünün örtülmesi süreci yeni bir olgu değil bizim açımızdan ve Türkiye açısından da değil ve gerçekten şu anda Türkiye'de yurttaşların önemli bir bölümü kendini güvende hissetmiyor. Dün sosyal medyada bu konuda açılan bir "tag" TT listesine girdi, güvende değiliz. Gerçekten artık bu olaylar, katliamlar, IŞİD terörü ve diğer çatışmalar bütün halkın yaşam hakkını, yaşam alanlarını daraltan ve tehdit eden bir hâle dönüştü.

Şimdi, bu konuda Hükûmetin pişkinliği, açıklamaları dudak uçuklatacak derecede absürt. Biz medyanın, yandaş medyanın manşetlerine bakıyoruz, Atatürk Havalimanı birinci sıraya yükselemedi zaten. Rusya'yla balayı dönemi var ya, hani yeni anlaşmışlar, özür dilemişler ya… Daha düne kadar bizim Eş Genel Başkanımızı ve partimizi hainlikle suçlayan medya, şimdi Rusya'yla anlaşmanın, özür dilemenin ne kadar güzel bir şey olduğunu anlatmaya çalışıyor. Yani bu dönüşümü de gerçekten anlamak da mümkün değil, zaten anlaşılacak bir mesele değil.

Şimdi, bu Meclisin temel görevlerinden biri, iktidarın görevi tabii vatandaşın can ve mal güvenliği ve bu ülkede yaşanan her türlü probleme çözüm üretme konusunda inisiyatif alması, sorumluluk alması ve yetkisini vatandaşın lehine kullanmasıdır. Bu konuda Hükûmetin anayasal sorumlulukları, yürütmenin görevi de budur. Ama biz ne yapıyoruz? Hemen katliamlardan sonra katliamların üstü örtülmeye çalışılıyor. Bütün dosyalarda istisnasız gizlilik kararı var, bütün dosyalarda önceden istihbari bilgi var, bütün dosyalarda Millî İstihbarat Teşkilatıyla arasında bir bağ kurulduğu iddiaları ve belgeleri anında dolaşıma sokuluyor, fakat iktidar partisi bu meselelerin hiçbirini üstüne almıyor, garip bir şekilde üstüne almıyor, yani bu sorumluğum var… Hani, Brüksel'de havalimanında patlama oldu, üç bakan aynı gün istifa etti, birininki kabul edildi. Bizde zaten istifa müessesesi diye bir şey yok, bugün de siyaset literatürüne yeni bir şey girdi, patlama olunca muhalefet istifa etsin. Bu kadar pişkinliği de bugün bir kez daha yaşamış olduk.

Ve gerçekten bu meseleyle ilgili, araştırmalarla ilgili Meclisin de muhalefetiyle birlikte görüşme açması, Kürt meselesi, çözüm süreci, IŞİD çetesi, IŞİD barbarlığıyla iktidar partisi arasındaki ilişkilerin de, bağın da Meclis tarafından araştırılması gerekiyor, tespit edilmesi gerekiyor. Bütün dünya Türkiye Cumhuriyeti devletini, daha doğrusu iktidar partisiyle IŞİD ilişkilerini tartışıyor, bunun belgelerini sunuyor, Birleşmiş Milletlere gönderiyor, Independent'dan New York Times'a, The Guardian'a kadar bütün uluslararası basın, manşetlerle Türkiye-IŞİD ilişkisini tartışıyor, ama bize gelince, aynı klasik cümlelerle "Şunlar da terördür, şunlar da terördür, bizim bir bağımız yoktur." baştaki söylemler geri alınıyor.

Tabii, hafızamız çok taze; biz öfkeli bir topluluk olduğu iddialarını, söylemlerini unutmadık, IŞİD'e rahmet okutacak sözleri söyleyenleri unutmadık, yani "IŞİD'in eline su dökemezler." dedi Emrullah İşler. Şu anda zaman yok, bu beyanların hepsini söylemiyoruz. Yani bununla ilgili… İşte, bugün balayı dönemi yaşanan, bu özür, barışma ve uluslararası diplomaside bu sürecin durumuyla ilgili parti olarak görüşlerimiz de biliniyor. Biz "Barışmayın, aman herkese düşman olun." gibi bir öneride de değiliz; sadece ilkeli siyaset, iyi bir duruş ve istikrarlı bir siyasetten söz ediyoruz.

Rusya'nın Birleşmiş Milletler Daimî Temsilcisi Vitali Çurkin, Türkiye'nin, Suriye'de IŞİD'in kontrolü altında bulunan bölgelere yasa dışı yollardan silah ve mühimmat gönderdiğini iddia eden belgeleri BM Güvenlik Konseyine sundu. Rusya'nın sunduğu belgelerde Türkiye'den 2 milyon dolarlık kimyasal madde gönderildiği söyleniyor ve bununla birlikte Türkiye'ye yönelik ithamlar çok ciddi. O kadar ciddi ki IŞİD'in ana silah ve askerî teknolojisinin tedarikçisi durumunda bir Türkiye'den söz ediliyor ve sevkiyat, arabalarla, insani yardım konvoylarıyla gerçekleştiriliyor. Buna ilişkin elimizde hiç malzeme sıkıntısı yok, binlerce doküman, belge sunabilirim; dava dosyası, iddianameler de hazır. Yani, bu katliamların sorumlusu kesinlikle iktidar partisidir. Onları önceden önlememekle, onlara destek vermekle, sınırdan gönderdiği silahların, bir şekilde, İstanbul'a, Ankara'ya, Suruç'a, Adana'ya, Diyarbakır'a geri gitmesinden iktidar partisi sorumludur. Fakat, tabii ki bunları üstüne alan, bunu kabul eden bir iktidar partisi yok.

İktidar partisine göre "katliam" demek suç. Biz katliam diyoruz, bütün iktidar partisi sıraları zıplıyor. Ya, katliam yapanlar suç işliyor, katliamın yapıldığını söyleyenler suç işlemiş olmaz. Bu ülkede neredeyse her güne bir katliam denk geliyor, her gün bir katliam anması var. 2 Temmuzdan 10 Temmuza birçok tarih sayabilirim, ezbere hepimizin hafızalarında var ve bu katliamlarla yüzleşmek gerekiyor. Yeni katliamların olmaması için, kesinlikle, bu meselede genel görüşmenin, araştırma önergelerinin kabul edilip Meclisin inisiyatif almasına olanak sunulmalı.

Daha önce grup başkan vekilimiz tarafından da buraya sunulan belge var, ayrıntısına giremeyeceğim ama Akçakale Tel Abyad Sınır Kapısı'nın Ocak 2014'te IŞİD'in eline geçmesiyle birlikte IŞİD'le ticaret yapıldığı, bizzat TÜİK verilerine göre, resmî bilgilerine göre, resmî ihracat verilerine göre ispatlanmış durumda ve bunlar Meclis tutanaklarında da mevcut. Bunu bir kez daha sizin dikkatinize sunmak istiyorum.

Son olarak da İçişleri Bakanının bugünkü söylemini büyük bir esefle karşıladığımızı ifade etmek istiyorum. Demin grup başkan vekilimiz söyledi. Şu anda Lice'de, köyde işkence yapılıyor, 4 insan katledilmiş, sivil insan. Bunu söyleyince "Olmuyor." diyorlar. Ya, işte, devam ediyor ve İçişleri Bakanı yine gelmiş şu cümleyi kurabiliyor, diyor ki: "150 milyonu aşan yardımlar yapacağız, içindeki eşyayla birlikte vatandaşımıza vereceğiz, kardeşliğimizin gereği bunu yapacağız. Vatandaş hak etmiştir." İçişleri Bakanı Kürt halkına, orada yaşayanlara kan parası teklif ediyor. Böyle bir kardeşlik anlayışı olabilir mi? Oradaki vatandaşını öldür, evini yık başına…

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Teröristleri öldürüyorlar ya, vatandaşları değil. Vatandaşı öldürenleri herkes biliyor. Teröristleri öldürüyorlar.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) - …iftar sofrası açtırma, sonra da de ki: "Ben size 150 milyon lirayı aşan bir yardım yapacağım."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Bu, hiçbir şekilde kabul edilebilir bir durum değildir.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Terörle mücadele edip teröristleri öldürüyorlar. Şurada PKK'ya da bir şey söyleseydiniz.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Buraya, kürsüye çıkıp teröristleri savunamazsınız.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Bunlar sizin duymak istemediğiniz zaman duymak istemediğiniz şeylerdir. O hâlde alışkanlık haline getiriyorsunuz. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Danış Beştaş.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Hayır, lütfen, PKK'ya da bir şey söyleyin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ezberledik sözünüzü.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Muş…

ŞAHİN TİN (Denizli) – Hadi oradan sen de!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Kim o "Hadi oradan!" diyen? Kim o?

BAŞKAN – Bir saniye sayın milletvekilleri, Sayın Muş'u dinliyorum.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – İktidar partisinin IŞİD'le ilişkisi olduğunu iddia etti. Bu, açık bir sataşmadır.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Ben söyledim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Terbiyeli ol!

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Ayıp ya! Yakışıyor mu sana?

ŞAHİN TİN (Denizli) – Sen terbiyeli ol!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Terbiyeli ol, terbiyeli!

BAŞKAN – Lütfen, sayın milletvekilleri, Sayın Muş'u kürsüye davet ettim.

İki dakika süre veriyorum sataşmadan. Yeni bir sataşmaya meydan vermeden…

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

5.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemiz terörle yoğun bir mücadelenin içerisindedir ve bu terörist faaliyetleri yürütenler, bu teröristler oldukları yerlerden temizlenecekler. Bu noktadaki kararlılığımız net, açıktır; onlara finansal kaynak oluşturan kenevir tarlaları da imha edilecektir, ortadan kaldırılacaktır çünkü buradan ciddi bir finansal kaynak var.

Bakınız değerli milletvekilleri, IŞİD bir terör örgütüdür. PKK da bir terör örgütüdür. Dün buradan ben bazı fotoğraflar gösterdim. Şırnak Belediyesinde ortaya çıkan havan topları. Bakın, burası bir belediyenin deposu, havan topları bunlar, bir belediye, bir belediyenin deposu, bu da silah.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sonra siyasetçileri suçluyorlar. Siyasetçileri suçluyorlar değil mi? Belediye başkanı siyasetçi oluyor!

MEHMET MUŞ (Devamla) - Şimdi, buradan hem iktidar partisinin IŞİD'le ilişkisi olduğu iddia ediliyor hem de Hükûmetin içerisinde IŞİD yapılanması var.

Değerli arkadaşlar, kusura bakmayın, sizin içinizde PKK yapılanması var, bunun başka bir anlamı yok. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Görüyor musunuz bunları? Hadi istifa etsin Genel Başkanınız, niye etmiyor? Bakın bunlara. Ne yaptınız bunlarla alakalı? Görevden alabiliyor musunuz belediye başkanınızı, istifa ettirebiliyor musunuz?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Siz hepsini aldınız ya!

MEHMET MUŞ (Devamla) - Bir şey yapabiliyor musunuz?

Aynı şekilde Van'da yapılan bir operasyonda -değerli milletvekilleri, bu örnekleri artırmak mümkün- teröristler emniyet birimlerine saldırıda bulunuyor. Emniyet güçlerine ateş açınca emniyet güçleri karşılık veriyor ve teröristler etkisiz hâle getiriliyor. Sonra bunların kullandığı araç kime ait çıkıyor, biliyor musunuz? VASKİ yani Van Su Kanalizasyon İdaresine yani Van Büyükşehir Belediyesine ait araç çıkıyor. Bunun gibi onlarca örnek var. Millete hizmet için verilen vergiler terör örgütüne kaynak olarak aktarılıyor. Bunların da hesabını soracağız, hiç şüpheniz olmasın. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Baluken.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın grup başkan vekili belediyelerde silah saklamamızdan tutun da çok farklı ithamlara giden sataşmalarda bulunmuştur.

BAŞKAN – Buyurun, size de iki dakika süre veriyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

Lütfen yeni sataşmaya meydan vermeyelim.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Siyasetin önü tıkanıyormuş dokunulmazlıklar kalkınca!

BAŞKAN – Lütfen sayın milletvekilleri…

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Kınayın bunları, kınasanıza!

6.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Dinle, bağırma öyle, bağırma!

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Bağırırım ben.

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Sayın Başkan, süreyi yeniden başlatır mısınız.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Resmen teröristlik yapıyorsunuz burada be!

BAŞKAN – Sayın Çavuşoğlu, lütfen… Sayın milletvekilleri, istirham ediyorum.

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Ya böyle panikle bağırmanızı anlıyoruz.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Panik falan değil kardeşim.

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Ben bir sakin sakin anlatmaya çalışayım. Eğer bağırırsanız biz de bağırmasını biliriz.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Orta oyunu oynanmıyor burada, burası Meclis!

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Şimdi, birincisi, bu uyuşturucu meselesine geleyim. Ya bu esrar tarlaları, Hint keneviri tarlaları birdenbire havadan mı Lice kırsalına yerleşti?

ŞAHİN TİN (Denizli) – Eskiden beri var o.

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Bu esrar ekilirken, Hint keneviri ekilirken sizin denetiminizde olan bu devlet güçleri, kolluk güçleri neredeydi?

ŞAHİN TİN (Denizli) – Felsefe yapma burada, felsefe yapma!

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Niye izin vermişler? Bunun bir mantıklı cevabı var mı? Devletten habersiz kuş uçmaz denilen yerde bu esrar tarlaları, Hint kenevir tarlaları nasıl bu aşamaya geliyor, kim buna müsaade ediyor?

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Devlet kendi stratejisini geliştirir, zamanı… İstediğinde yapar, tamam mı?

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Hangi kolluk güçleri buna müsaade ediyor? Hayır, bunun cevabını verin bize.

Peki, madem diyelim ki tespit ettiniz. Bu tarlaları imha etmek bu kadar zor mu? Bunun için on binlerce askerle birlikte bir coğrafyanın tamamını abluka altına alıp ormanları yakmak mı gerekiyor?

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) - Hayır, teröristleri…

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - "Tweet" atmıştı HDP, "tweet" atmıştı değil mi?

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Köydeki köylülere her türlü zulmü yapmak mı gerekiyor?

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - HDP "tweet" atmıştı Antalya'daki orman yangını orada gibi, değil mi?

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Yani, bakın, bölge halkı orada bu tarlaları kimin ektiğini, kimin göz yumduğunu, kimin bunun üzerinden servet kazandığını çok iyi biliyor. Ben bir soru ortaya atayım: Son otuz yılda o bölgede görev yapan yetkililerin mal varlıklarını bir inceleyin, bu söylediğimden ne kastettiğimi anlarsınız.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Şırnak'a gel, Şırnak'a! Şırnak'taki bombalara gelsene! Şırnak'taki bombaları açıklasana! Bak süren bitiyor.

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Şırnak Belediyesiyle ilgili de söyleyeyim.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Şırnak'taki bombaları açıkla! Ramazan bombası mı onlar?

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Ya yedi sekiz aydır Şırnak Belediyesi zaten devletin elinde.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Nasıl devletin elinde?

İDRİS BALUKEN (Devamla) – O silahları sen gösterdiğin saatler içerisinde oraya koyma ihtimalî olan tek bir şey var, güvenlik güçleridir yani. Bakın, böyle iddialara karnımız tok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Baluken, savunulacak tarafı yok bunun!

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – İddia değil, gerçek olan şeyler bunlar!

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Kayyum atamanın zeminini hazırlıyorsunuz.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Milletin gözünün içine baka baka yalan söylüyorsunuz!

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Şırnak Belediyesinde Belediye Başkanımız görevdeyken silah milah falan hiçbir şey yok.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Meclis üyeleri ne yapıyor acaba? Sayın Baluken, Şırnak Belediyesinin yönetiminde kim var şu an?

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Ama, o dönem içerisinde binlerce tırla El Nusra'ya, IŞİD çetelerine silah gittiğini bütün dünya biliyor. (HDP sıralarından alkışlar)

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Bu millet size inanmıyor. Oraya sizi sokmayacak bu millet! Sokmayacak, oralara giremeyeceksiniz! Siz ancak kendinizi kandırırsınız!

AHMET YILDIRIM (Muş) – Sokağa çıkma yasağı var, senin haberin yok be! Şırnak'ta sekiz aydır sokağa çıkma yasağı var!

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Sokağa çıkma yasağı var, sokağa çıkma yasağı!

AHMET YILDIRIM (Muş) – Yedi aydır belediye başkanı yok!

IX.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ile Ankara Milletvekili Levent Gök tarafından, toplumsal barışı tehdit eden ve yurttaşların yaşamına kasteden terör olaylarının tüm boyutlarıyla değerlendirilmesi, çözüm önerilerinin tartışılması ve gerekli etkin tedbirlerin alınabilmesi amacıyla 29/6/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin, Genel Kurulun 30 Haziran 2016 Perşembe günkü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisi aleyhinde ikinci ve son konuşmacı İstanbul Milletvekili Azmi Ekinci.

Buyurun Sayın Ekinci. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AZMİ EKİNCİ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; CHP'nin toplumsal barışımızı tehdit ve yurttaşlarımızın yaşamına kasteden terör olayları hakkında vermiş olduğu grup önerisi aleyhinde AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce heyeti saygıyla selamlıyorum.

13 Haziran 2002 tarihli Terörizmle Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Çerçeve Kararı'nda "Terör Suçları, Temel haklar ve Prensipler" başlıklı 1'nci maddesinde "terör suçu" ve "terör örgütü" kavramlarının genel kriterleri açısından çerçevesi şöyle çizilmiştir: Bir ülkenin halkını ciddi şekilde korkutmak veya sindirmek, bir hükûmeti ya da bir uluslararası kuruluşu bir şeyi yapmaya ya da yapmamaya zorlamak ve bir ülkenin ya da uluslararası kuruluşun siyasal, sosyal, ekonomik, anayasal temel yapısını yıkmak veya işlemez hâle getirmek amacıyla bir ülkeyi ya da uluslararası bir organizasyonu ciddi zarara uğratan kasıtlı eylemler yapmaktır. Kasıtlı eylemlerden de kastı, bir insanın ölümüne sebebiyet vermek, bedensel bütünlüğüne zarar vermek, insan kaçırmak ya da rehin almak, kamuya ait mülkiyette ya da özel mülkiyette altyapı sistemlerinden bilgi sistemine kadar insan hayatını tehlikeye sokacak şekilde aşırı kayba yol açmak veya büyük ekonomik zarar vermek, uçak, gemi veya diğer taşımacılık araçlarını kaçırmak, silah, patlayıcı, kimyasal, nükleer veya biyolojik her türlü silah üretmek, geliştirmek, elde etmek, taşımak veya kullanmak, insan hayatını tehlikeye sokacak patlama, sel veya yangına sebep olmak gibi veya tehlikeli maddeleri yaymak, bu eylemleri yapmak tehdidinde bulunmak şeklinde sıralanmıştır. Bu tanımlamalardan hareketle, hiçbir devlet hiçbir terör örgütünü meşru kabul edemez, destekleyemez; hiçbir parti, hiçbir sivil toplum kuruluşu, hiçbir vatandaş da hiçbir terör örgütünü destekleyemez, meşru göremez. Ama, gerçek şudur ki, terör örgütleri, varlığına kastettikleri devletlere karşı kullandıkları silahları yine başka bir devlet ya da devletlerin ürettikleri ve sattıkları silahlardan temin etmişlerdir. Yani, hiçbir terör örgütü bir devlet ya da devletlerin desteğini almadan var olamaz. Bu, şu demektir: Aslında her terör örgütü bir ya da birkaç devletin başka bir devlete ya da devletlere nizam vermeye, sömürmeye ya da yok ederek kendi hâkimiyetine almaya matuf açtığı savaşta kullandığı birer silahtır. Başka bir deyimle, bütün terör örgütleri varlığına, egemenliğine ve

huzuruna kastettikleri devletlere karşı başka devlet ya da devletlerin kullandığı birer kiralık taşerondur. İşverenleri küresel güçlerdir, taşeronları ise terör örgütleri ya da zaman zaman üçüncü dünya ülkeleridir. İşlevi biten terör örgütlerinin yerine yenisi ya da yenileri kurulur ama işverenleri hep kalıcıdırlar.

Birinci Dünya Savaşı'nda 30 milyon, İkinci Dünya Savaşı'nda 50 milyon insanı katliamdan geçiren küresel güçler, her ne kadar bir daha böyle kıyımların yaşanmaması için insan hakları beyannamesi gibi bağlayıcı metinler yazsalar da Birleşmiş Milletler, NATO, Varşova Paktı, Avrupa Birliği gibi caydırıcı birlikler kursalar da emperyal güdülerine ve çıkar savaşlarına çok daha kurnazca ve kalleşçe yöntemler geliştirerek devam etmişlerdir. Küresel güçler işgal ettikleri yerleri hegemonyalarında tutmaya devam etmek ve işgal edemedikleri yerleri hegemonyalarına almak için ya savaşmadan devirme yöntemini kullanmışlardır; Türkiye'de her on yılda bir gerçekleşen darbeler, ihtilaller, muhtıralar gibi, Mısır'da daha yeni yaşanan, Mursi'ye karşı yapılan ihtilal gibi ya da savaşmadan savaştırma yöntemini kullanırlar; İran-Irak Savaşı gibi, Irak-Kuveyt Körfez Savaşı gibi ya da yerel terör yöntemini kullanarak devletleri kendi içlerinde kurdukları ve destekledikleri terör örgütleriyle savaştırarak terbiye etme yoluna giderler; Türkiye'ye karşı otuz beş yıldır kullandıkları PKK ve DHKP-C gibi, Afganistan'da ve Pakistan'da kullandıkları Taliban gibi, Nijerya'da kullandıkları Boko Haram gibi, Somali'de kullandıkları Eş Şebab örgütü gibi ya da uluslararası terör yöntemini kullanarak kurdukları ve destekledikleri terör örgütlerine uluslararası düzeyde eylemler yaptırarak devlet ya da devletleri terbiye etme yoluna gitmişlerdir. Irak, Sureyi ve Türkiye üçgeninde ve zaman zaman Batı ülkelerinde kullandıkları terör örgütü, daha önceleri kullanıp tedavülden kaldırdıkları El Kaide'nin yerine kurdukları DEAŞ terör örgütüdür. Daha çok Orta Doğu ve İslam ülkelerinde ajanlarının eliyle kurdukları ve kullandıkları bu örgütler ne hazindir ki bu toprakların çocuklarından oluşturulmuş ve savaşmadan savaştırma yöntemiyle hem birbirlerine kırdırılmışlardır hem de İslamofobi'yi besleyerek yeni bir haçlı savaşının zemini hazırlanmaktadır. Bunu, İslam ülkelerinde etnisiteye dayalı milliyetçilik ve mezhepçilik çatışması üzerinden devşirdikleri terör örgütleri eliyle yapmaktadırlar.

Kuranı, kurduranı, yöneteni, yönetileni, destekleyeni ve kullananı devletlerce malum olan yerel ve uluslararası terör örgütlerinin Türkiye'ye yönelik yaptıkları terör eylemlerine karşı iktidarıyla, muhalefetiyle, bütün kurum ve kuruluşlarıyla, medyasıyla, akademisyeniyle, STK'larıyla ve iş adamlarıyla yekvücut, meseleye tamamen millî bir mesele olarak bakılması gerekirken ne üzücüdür ki Türkiye'de böyle olmuyor.

Bugün burada CHP'nin önerisi olduğu için sadece CHP'nin terörle ilgili politikalarını, görüşlerindeki paradokslara ve gayrimillî duruşlarına değinmeye çalışacağım. CHP, demokratik yollarla 11 seçimdir güçlenerek başa gelen AK PARTİ'yi terör örgütü PKK'yla iş birliği yapmakla suçlayarak ve terör örgütünü üzerimize salan küresel güçlere de gidip bizi şikâyet ederek yaşadığı paradoksla Türkiye'yi zora sokacak derecede gayrimillî duruş sergilemektedir. Türkiye'de İsmet Paşa'nın 1935 ve umumi müfettişlerin 1936 Kürt Raporu doğrultusunda uyguladıkları ret, inkâr ve asimilasyon politikalarının ve küresel güçlerin desteğiyle otuz beş yıldır devam edegelen PKK terörünün mimarları sanki kendileri değilmiş gibi müsebbip olarak AK PARTİ'yi utanmadan, arlanmadan göstermeye devam ediyorlar. HDP'yle birlikte, hem ülke içinde hem de uluslararası arenada AK PARTİ Hükûmetinin DEAŞ'la iş birliği yaptığını, desteklediğini, buna dair paralel ve bir kısım küresel güçlerin beslediği medya bozuntularıyla birlikte ispatlamak için gece gündüz yırtınıp durdukları Türkiye'yi zora sokmayı âdeta birinci vazife addettiklerini üzülerek müşahede ediyoruz. CHP, bugünkü önerisinin gerekçesinde belirttiği üzere, 7 Hazirandan sonra son bir yılda terör olaylarının artışının ve son olarak 28 Haziran 2016 tarihinde İstanbul Atatürk Havalimanı'nda yapılan saldırının son yıllarda Türkiye'nin iç ve dış politikalarındaki tercihlerinden ve uygulamalarından ayrıca yeterli tedbirlerin alınmayışından kaynaklandığını söylemektedir.

Evet, terör artıyor çünkü artık ekonomisiyle, yatırım ve kalkınmasıyla, demokrasisiyle ve Orta Doğu'da rol model olması, itibarı artan, sözü dinlenir olan bir Türkiye doğuyor ve bundan rahatsız olanlar var. Terör olayları artıyor çünkü güvenliğimizi ve ekonomimizi etkileyecek sınır komşularımızda yaşanan ve yaşatılmak istenen 5 bin kilometreden, 11 bin kilometreden gelip komşularımız üzerinde tasarruf hakkına sahip ülkelere karşı Türkiye'nin de söyleyecek bir çift sözü var artık. Ama biz, CHP zihniyeti gibi bugüne kadar iç politikada barışı ve sulhu…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – CHP kadar taş düşsün başınıza, CHP kadar.

AZMİ EKİNCİ (Devamla) - …sadece vesayetlere ve darbelere teslim ederek sağlasaydık, dış politikamızı da yine yıllarca yapıldığı gibi ABD ve NATO'ya ipotekleyerek cihanda sulhu sağlasaydık tabii ki kimse bize niye, niçin ses çıkarsın. Dış politikamızda yine yıllarca yapıldığı gibi ABD ve NATO…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AZMİ EKİNCİ (Devamla) - …doğrultusunda hareket eden CHP, bugün AK PARTİ döneminde yaşananlarla ilgili de eski...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ekinci.

Süreniz dolmuştur, teşekkür ediyorum, süre vermiyoruz kimseye malumunuz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Süreyi de kesen CHP zihniyeti!

AZMİ EKİNCİ (Devamla) – Çok teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Altay…

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın hatibin bize yönelik oldukça yoğun sataşma ve suçlamaları oldu…

BAŞKAN – Buyurun iki dakika süre veriyorum.

Lütfen yeni bir sataşmaya mahal vermeyelim.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

7.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, İstanbul Milletvekili Azmi Ekinci'nin CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Herhâlde televizyonlarda Türkiye Büyük Millet Meclisini izleyen vatandaşlarımız sayın hatibi izlerken şöyle bir içleri burkulmuştur; "Memleketin derdi ne, sayın hatibin, sayın milletvekilinin derdi ne?" demişlerdir. Ama, bir iki konuya değinmezsek olmaz.

Kıymetli Milletvekilim, yeni değil, aylardır Hükûmetin terör örgütlerine yardım ve yataklığını söyleyegeliyoruz. Neden bir dava açmazsınız merak ederiz, neden bir dava açmazsınız? Biz, bunu söylüyoruz, siz bir dava açın da biz de gidelim, mahkemede bunu ispat edelim derdindeyiz.

NİHAT ÖZTÜRK (Muğla) – Açılmadığını nereden biliyorsun?

ENGİN ALTAY (Devamla) – Neden bir dava açmazsınız merak ediyoruz, bir.

Kıymetli Milletvekilim, "asimilasyon politikaları", "CHP zihniyeti" bunları geç, bunlardan size ekmek çıkmaz. O gün ne yapıldıysa senin dedenle benim dedem beraber yaptı. (CHP sıralarından alkışlar) O gün bir suç varsa o suç hepimizin suçu; Menderes'in de suçu, Celal Bayar'ın da suçu, İnönü'nün de suçu; bunlardan ekmek çıkmaz.

Ben, o gün "Demokrasi var." hiç demedim. Türkiye demokrasiyle 1950'de tanışmıştır. 1950'ye kadarki sürece kim demokrasi demiş? Diyen halt eder. Cumhuriyet kurulmuş, 1950'de demokrasiyle tanışmış.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Bu sözünüzü takdir ediyorum, çok güzel.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Siz şimdi o demokrasiyi de askıya aldınız, o da ayrı bir şey.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Almadık.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Ama, bir şeyi söyleyelim: 1950'ye kadarki süreçte devlet partisi vardı, siz şimdi devleti parti devleti yaptınız, bunun bir hesabını aslolarak vermeniz lazım. Size kalırsa Türkiye'de olumsuz her şeyi CHP yaptı -geçen bir milletvekilimiz de söyledi- demokrasi de Türkiye'ye sizle geldi, komünizm de sizle geldi, hepsi sizle geldi.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Şimdiye kadar demokrasi yoktu, doğru.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Bunu anlamak mümkün değil. Bir bakın, kendinize bir bakın, aynanın karşısına geçin, Türkiye'nin hâline bakın. Ayıptır, ayıp, millet ağlıyor, millet gözyaşı döküyor, milletin içi kanıyor, milletin canı yanıyor, siz burada polemik peşindesiniz. Yazıklar olsun. (CHP sıralarından alkışlar)

HALİS DALKILIÇ (İstanbul) – Biz aynanın karşısına geçelim, siz de milletin karşısına geçin bakalım. Biz aynada bakarız, siz de milletin karşısına geçin.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ayıp ya, vallahi ayıp ya.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Altay.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Demirel…

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – AKP adına konuşan hatip konuşmasında "HDP'yle CHP birlikte dış politikada el ele vererek Hükûmet…"

BAŞKAN – Buyurun, buyurun, size de iki dakika süre veriyorum.

Kim konuşacak?

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Meral Hanım konuşacak.

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

İki dakika süre veriyorum, lütfen yeni bir sataşmaya meydan vermeyelim.

AHMET GÜNDOĞDU (Ankara) – Sayın Başkan, kayıtlara geçmesi için bir cümle kurmak istiyorum.

BAŞKAN – Bir saniye… Hatibi kürsüye davet ettim Sayın Gündoğdu.

8.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, İstanbul Milletvekili Azmi Ekinci'nin CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; demin, iktidar partisinin grup başkan vekili Şırnak Belediyesine ilişkin bazı iddialarda bulundu, süre kalmadığı için cevap veremedik; önce onu yanıtlamak isterim.

Sayın Muş, 14 Marttan bu yana Şırnak belediye başkanları da belediyeye gidemiyor, sokağa çıkma yasağı var ve belediye şu anda tümüyle oradaki kolluk gücünün denetiminde. O silahları, eğer doğruysa… (AK PARTİ sıralarından "Aa" sesleri)

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Aa, bak bak, bak bak.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – “Aa” diye ses çıkarmayın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Biz bilmiyoruz. Bir parti belediye başkanı belediyesine gidemiyor, belediye başkanına -şu anda Ağrı Milletvekilimiz de burada- üç ay boyunca bir evden dışarı çıkmasına bile izin verilmiyor ve milletvekillerimiz de orada evde sadece bulunabiliyor ve hastaneye gidince bile, biz de gittiğimizde, özel valilik kanalıyla gidiliyor. Eğer varsa bu mühimmatlar, doğruysa, vallahi bunu kolluk gücü koymuş, belediye bizim denetimizde değil.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Allah Allah… Bak sen, bak sen!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Belediye sizin denetiminizde. Siz zaten 21 tane belediye başkanını tutukladınız.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Soracağız bunların hesabını. Bunların hesabını soracağız.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Her gün 2-3 belediye başkanı görevden alınıyor.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Hepsinin hesabını soracağız. Hiçbir belediye böyle bir şey yapamaz!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Kayyum iddiaları ve söylemlerine de bir dayanak lazım. Bu, yeni politikanız değil, bu politikayı tanıyoruz yani. O yüzden öyle bir mühimmat falan yok.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Allah Allah… Havadan geldi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Belediyelerimiz halka hizmet ettiği için, siz o belediyeleri alamadığınız için hedeflemiş durumdasınız.

Diğeri de…

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Belli oluyor halka hizmet ettiğiniz… Çukur açarak, çukur açarak… Çukur açarak mı hizmet ediyor?

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Belediye çiçek ekiyormuş, çiçek!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Yani sizin halkın iradesine saygınız bu kadar.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Yargılanacaksınız, er geç yargılanacaksınız!

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Bütün sokaklara çukur açtırarak mı hizmet ediyorsunuz?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Halkın iradesiyle seçtiği yerel yönetici yerine kayyum atamak gibi absürt, hukuk dışı, demokrasi dışı bir meseleyi tartışıyorsunuz zaten.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Yargılanacaksınız, hesap vereceksiniz! Yargılanacaksınız!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Diğeri de, sayın hatip “El ele vererek şikâyet ediyor.” dedi.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Çukurcu belediye!

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Yargılanacak ve hesap vereceksiniz!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen, müdahale etmeyelim. Lütfen…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Bizim şikâyet etmemize gerek yok, biz zaten diplomatik ilişkilerimizde, ne yaşanıyor bunu anlatıyoruz; buna, şikâyet olarak da bakmıyoruz.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Elbet yargılanacaksınız!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Biz Türkiye’de demokrasinin, standartların yükselmesi mücadelesini veriyoruz ve uluslararası ilişkilerimiz de bu temeldedir. IŞİD’le ilişkiyi de bütün dünya tartışıyor. (HDP sıralarından alkışlar)

IX.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ile Ankara Milletvekili Levent Gök tarafından, toplumsal barışı tehdit eden ve yurttaşların yaşamına kasteden terör olaylarının tüm boyutlarıyla değerlendirilmesi, çözüm önerilerinin tartışılması ve gerekli etkin tedbirlerin alınabilmesi amacıyla 29/6/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin, Genel Kurulun 30 Haziran 2016 Perşembe günkü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yoklama istiyoruz.

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grup önerisini oylarınıza sunmadan önce bir yoklama talebi var, onu karşılayacağız.

Sayın Özel, Sayın Altay, Sayın Tanal, Sayın Gürer, Sayın Gökdağ, Sayın Kayan, Sayın Hürriyet, Sayın İrgil, Sayın Yıldız, Sayın Akın, Sayın Özdemir, Sayın Arslan, Sayın Yüksel, Sayın Çamak, Sayın Gaytancıoğlu, Sayın Akaydın, Sayın Kuyucuoğlu, Sayın Çam, Sayın Kesici, Sayın Baydar, Sayın Öztrak, Sayın Çıray.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Pusula veren sayın milletvekilleri ayrılmasınlar lütfen.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

IX.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ile Ankara Milletvekili Levent Gök tarafından, toplumsal barışı tehdit eden ve yurttaşların yaşamına kasteden terör olaylarının tüm boyutlarıyla değerlendirilmesi, çözüm önerilerinin tartışılması ve gerekli etkin tedbirlerin alınabilmesi amacıyla 29/6/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin, Genel Kurulun 30 Haziran 2016 Perşembe günkü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Öneri kabul edilmemiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.02

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.14

BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN

KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Elif Doğan TÜRKMEN (Adana)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 110'uncu Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/726) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 400) (x)

BAŞKAN – Komisyon ve Hükûmet yerinde.

Geçen birleşimde, İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 400 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan 22'nci madde kabul edilmişti.

23'üncü madde üzerinde üç adet önerge vardır, önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 23'üncü maddesinde yer alan "yapılan yazılı ve sözlü sınav neticesinde" ibaresinin "yapılan yazılı sınav neticesinde" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İsmail Faruk Aksu	Mustafa Kalaycı	Mehmet Günal
İstanbul	Konya	Antalya
Mehmet Parsak	Kamil Aydın	Mehmet Erdoğan
Afyonkarahisar	Erzurum	Muğla

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 23'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan	Cemal Okan Yüksel	Necati Yılmaz
Muğla	Eskişehir	Ankara
Zeynel Emre	Namık Havutça	Mehmet Gökdağ
İstanbul	Balıkesir	Gaziantep
Erdoğan Toprak	Mahmut Tanal	Veli Ağbaba
İstanbul	İstanbul	Malatya

(x) 400 S. Sayılı Basmayazı 27/6/2016 tarihli 107'nci Birleşim Tutanağı'na eklidir.

Madde 23.- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 13'üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "yazılı sınavda" ibaresi "yapılan yazılı ve sesli ve görüntülü cihazlarla kaydedilen sözlü sınav neticesinde" şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Şimdi maddeye en aykırı önergeyi okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 23'üncü maddesinin tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İdris Baluken	Çağlar Demirel	Mahmut Toğrul
Diyarbakır	Diyarbakır	Gaziantep
Mithat Sancar	Ahmet Yıldırım	Ayhan Bilgen
Mardin	Muş	Kars

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI AHMET İYİMAYA (Ankara) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Kars Milletvekili Ayhan Bilgen.

Buyurun Sayın Bilgen.

AYHAN BİLGEN (Kars) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 23'üncü maddedeki değişiklik, "yazılı sınav" ifadesinin yanına bir de "sözlü sınav" ifadesinin eklenmesi. Türkiye'de yazılı sınav şartının yanına sözlü sınav eklendiğinde bunun ne anlama geldiğini herhâlde bu çatı altındaki herkes nasıl biliyorsa bizi izleyen herkes yine aynı şekilde çok net biçimde anlıyor.

Değerli milletvekilleri, 2010 yılında da çok ciddi bir paket hazırlandı ve HSYK'yla ilgili ciddi bir değişiklik yapıldı. Ama o gün yapılan eleştirileri ve bu değişiklikten medet uman yaklaşımı bugün aynen bir kez daha yaşıyoruz. Galiba duvara çarpmak da gerçeği öğrenmeye yetmiyor. O zaman HSYK'da yapılan değişiklikle yine adalet sistemi üzerinde bir kontrol kurulacağı sanılıyordu ama sonra anlaşıldı ki, o kontrol aslında başkasının eline geçmiş. Yargı, adalet ancak bağımsız olduğu ölçüde değerlidir ve meşrudur. Yani o meşhur deyimle hani sefer yapılıp ama zafer elde edilemeyecek alanlardan birisi, ele geçirildiğinde kimsenin işine yaramayacak ve kendi meşruiyetini yitirmek dışında hiçbir sonuç doğurmayacak alanlardan birisi yargıdır. Adaletle ilgili meşhur bir söz vardır: Nasıl bir binanın mühendislik hesapları yanlış olduğunda o bina çökerse, bir toplumda, bir ülkede adalet ortadan kalktığında da aslında o toplum çökmeye yüz tutar. Çok örnek var verebileceğimiz ama ben sadece birkaç tanesini bu kısa sürede sizlerle paylaşacağım. Bunlardan birisi cezaevlerinin durumudur.

Değerli milletvekilleri, geçtiğimiz günlerde AİHM kararlarının izlenmesiyle ilgili Adalet Bakanlığı bürokratları geldiler ve İnsan Hakları Komisyonuna bir sunum yaptılar; çok da önemliydi, değerli bir sunumdu. Bu sunum sırasında belki birçok milletvekilinin de şaşırdığı bir gerçeği, cezaevlerindeki bir uygulamayı -kendimi de dâhil edeyim, ben yıllardır biliyorum cezaevi mektuplarından dolayı ama- öğrendik. Bu uygulama çok ilginç, renkli kalemlerin cezaevine sokulmaması. "Çok mu önemli? Yani renkli kalem cezaevine girse ne olur, girmese ne olur?" diye düşünebilirsiniz. Ama, aslında tam da bu ülkede devletin neyle meşgul olduğunu, neyi önemsediğini, güvenlik diye kafayı nereye taktığını göstermesi açısından önemli. Ve bürokratlar da -sizin tahmin edeceğiniz gibi- bu renkli kalemlerin cezaevlerine alınmamasının gerekçesini açıkladılar: "Renkli kalemlerle malum semboller çizilebilir, boyanabilir, dolayısıyla da bu, ülke için tehlikeli bir şeydir."

Şimdi, cezaevlerinde on binlerce insanın bulunduğu, bir yatakta 2 kişinin yattığı, sadece annelerinden dolayı cezaevinde kalan çocuk sayısının bin civarında olduğu bir ülkede eğer siz cezaevlerine renkli kalem girişini yasaklayarak adaleti tesis etmeye çalışırsanız hiçbir şekilde insani bir noktayı, insanca yaşanabilir bir tabloyu ortaya çıkaramazsınız.

Değerli milletvekilleri, suç ve ceza konusu aslında insanlık tarihinin en önemli tartışmalarından biridir. Eğer suçla mücadeleyi, suçluyla mücadeleyi ciddi bir yüzleşme konusu yapmazsanız yani çözümü eğitim sisteminizde aramazsanız, yetiştirdiğiniz insan tipinde aramazsanız, çareyi siyasetçi profilinizin ne kadar örnek olup olmadığında aramazsanız, medyada aramazsanız asla adil bir toplum düzenini, adil bir ülkeyi inşa edemezsiniz. Dolayısıyla, çözümü, sınav sistemlerinde inisiyatif kullanılabilecek -ben diğer kelimeyi kullanmayayım ama- kayırma ya da daha alt sırada puan almış, daha az başarılı birilerini yargıda üst yerlere atamanın, görevlendirmenin bir fırsatı, vesilesi kılarsanız o toplumda adalet çöker ve adalet çöktüğünde, ehliyet bittiğinde her toplum insanlık tarihinde ne yaşamışsa burası da bundan beri değildir, aynı şeyi yaşar.

Herkesi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Karar yeter sayısı istiyoruz.

BAŞKAN – Oylamaya sunduktan sonra istediniz.

Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 23'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Veli Ağbaba (Malatya) ve arkadaşları

"Madde 23- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "yazılı sınavda" ibaresi "yapılan yazılı ve sesli ve görüntülü cihazlarla kaydedilen sözlü sınav neticesinde" şeklinde değiştirilmiştir."

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI AHMET İYİMAYA (Ankara) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Malatya Milletvekili Veli Ağbaba.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, herkesi çok yakından ilgilendiren bir yasa geçiyor. Bu önemli yasayla birlikte çok önemli değişiklikler yapılıyor. Bu değişiklikten herkes önümüzdeki dönemde çok etkilenecek.

Değerli arkadaşlar, bu değişiklikleri yapanlar, neden ihtiyaç duydular? Neden bu anda bu kanunu getirip bu zamanda geçirmek istiyorlar? Bunun bir sebebi var değerli arkadaşlar; korkuyorlar, açıkça korkuyorlar, geçmişte işledikleri suçlardan yargının karşısına çıkmaktan korkuyorlar. Bu nedenle işgal ordusu gibi girip yargıyı darmadağın etmek istiyorlar.

Değerli milletvekilleri, bunu yapan insanlar geçmişteki uygulamalara baktığımız zaman siyah dediklerine beyaz diyorlar, beyaz dediklerine siyah diyorlar ve bunları yaparken de hiç yüzleri kızarmıyor, en ufak bir pişmanlık duymuyorlar. Bu grup bir gün cemaatle bir gün liberallerle bir gün Millî Görüşçülerle iş tutuyor, iş birliği yapıyor, hangisi, hangi gün işine gelirse onu kullanıyor. Hatırlayın, bir dönem, 2004 yılında yaz aylarında -Avrupa Birliğini hedef göstermişlerdi- "Avrupa Birliğine gireceğiz." diye gündüz havai fişek patlattılar, şimdi Avrupa Birliğine "Almazsan alma!" diye meydan okuyor.

Değerli arkadaşlar, bir gün öyle, bir gün böyle. Geri viteste hızınıza yetişmekte zorlanıyoruz. Bakın, birkaç gündür cumhuriyet tarihinde daha önce yaşamadığımız olayları yaşıyoruz. Bir özür dileme ve çark etme furyası başladı; Rusya'dan özür dilendi, İsrail'le öpüşülüp barışıldı, Mısır'a göz kırpıldı. Bu hızla giderseniz önümüzdeki hafta Sisi'den, sonra Esad'dan, üç vakte kadar Fethullah Gülen'den özür dilerseniz şaşmayız. Ha, değerli arkadaşlar, Esad demişken yarın Cumhurbaşkanı çıkıp "Ey Davutoğlu, Esad kardeşimle aramı bozdun." derse vallahi şaşırmayız. (CHP sıralarından alkışlar) Bakın, yine "Ey Davutoğlu, Mısır'la aramı sen bozdun. Er ya da geç bunun hesabını vereceksin." derse ve yarın Sayın Adalet Bakanından Sayın Davutoğlu için Silivri Cezaevinde görüşmek için izin istersek biz şaşmayız, siz şaşar mısınız, bilmiyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, değerli arkadaşlar, bir de Mursi'ye destek için -onu da hatırlatayım- hani Rabia işareti yapıyordu ya, Rabia işareti, hani siz de alkışlıyordunuz ya…

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Evet, al; bak, bak Veli!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Şöyle miydi Osman?

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Bak, bak, hah!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Peki.

Vallahi, bir gün derse ki "Ey Davutoğlu, ben bu hareketi Mursi'ye destek için yapmadım. Bunu, bu hareketi 'Sisi dört dörtlük adamdır.' demek için yaptım." derse şaşmayız, bunu da alkışlarsınız. (CHP sıralarından alkışlar)

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Alkışlamayız, darbeleri alkışlamayız.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Bir gün kardeş, bir gün…

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Darbeleri alkışlamayız.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Vallahi böyle olur.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Hadi bakalım, darbeleri alkışlamayız.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Bakın arkadaşlar, siz var ya siz, siz var ya siz… Hani bir laf var ya, hani bir laf var, ne diyor: "Maşallah dediğiniz inek sütten kesiliyor; maşallah dediğiniz çocuk üç gün yaşıyor."

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – O sizin dediğinizde oluyor, sizin. O sizde oluyor.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Diyorsunuz ya…

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Sen "Maşallah" dedin, Malatya'da oylar yüzde 21'den yüzde 16'ya düştü be!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Bakın, bir gün akşam yatıyoruz terörist, sabah kalkıyoruz vatansever!

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Ne diyorsun? Ona cevap ver! "Maşallah" dedin, Malatya'da oylar yüzde 21'den yüzde 16'ya düştü.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Bir gün bakıyorsunuz vatansever, bir gün bakıyoruz terörist.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Ne konuşuyorsun!

MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Sana "maşallah" diyoruz, maşallah!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bakın, İsrail dosttu, terör devleti oldu; şimdi, yine kardeş olduk, kardeş, kardeş ülke, bizim dostumuz ülke. "İsrail devleti bizim dostumuz." diyor sizin sözcünüz. Bizim dostumuz değil, İsrail devleti bizim dostumuz değil, mazlumların dostu değil. Sizin dostunuz olabilir ama bizim dostumuz değil, onu bilin. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, Esad'la kankaydınız, beraber el ele verip göz göze gelip tatile gidiyordunuz "katil Esad" oldu. Şimdi, yarın çıkar… Şimdi, hani böyle yapıyorsunuz ya, el ele, böyle el ele.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Ya, resim çektirdiniz siz, o ne olacak? Bana bak, resimleri kaldırabilirsin ha!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Yarın çıkar bu "katil Esad", pardon, özür dilerim, "katil Esed" yarın "dostum Esad" olursa bunu da alkışlarsın Osman, bunu da alkışlarsın, bunu da alkışlarsın!

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Alkışlamam, alkışlamam!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Bakın, diyor ki: "Rusya'dan özür dilemedik." Yandaş medya da yazıyor, ne diyor? "'Kusura bakmayın.' dedik." diyor. Rusya mektubu çıkarmış sallıyor, "Özür mektubu burada." diyor. E, ne olacak?

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – İyi oku, iyi!

VELİ AĞBABA (Devamla) – Bakın değerli arkadaşlar, aslında bunların hepsi normal. Önce Gül vardı, Abdullah Gül, gitti. Sonra Arınç vardı, gitti. Hele bir Davutoğlu vardı, hoca, hoca, hani ayakta alkışlıyordunuz ya, şimdi adamın yüzüne bakmıyorsunuz, darbeyle devirdiniz, darbeyle devirdiniz. Bakın bu Davutoğlu var ya bu Davutoğlu…

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Hadi kardeşim, ne alakası var ya? Her bir milletvekilimiz, başbakanımız bizim için kıymetli, hepsi kıymetli.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Bir şey daha söyleyeceğim: Ya akşam Cumhurbaşkanını dinliyorum, güldüm. Ne diyor? Diyor ki değerli arkadaşlar: "Yardım götürürken dönemin başbakanına mı sordunuz?" diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Devamla) - Bakın, yakında bu Silivri'ye gidecek. Yakında bu da "Bana mı danıştın?" derse hani sizin çok övdüğünüz, Gazze'ye yardım götüren yardım kuruluşu başkanı var ya, buna da şaşmayız…

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Ya olmadı!

BAŞKAN – Sayın Ağbaba, buyurun, süreniz doldu.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Yaptığınız hiçbir çarka şaşmıyoruz, şaşırmıyoruz ama siz de bunun hesabını vereceksiniz. (CHP sıralarından alkışlar)

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Ya sizin Genel Başkanınızdan daha büyük çarkçıbaşı var mı be, ne konuşuyorsun? Sen kendi Genel Başkanına bak, nasıl çarkçıbaşı biliyor herkes.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Muş.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Beş dakika içinde 5 bin konuya değinen, rengârenk, talk show tadındaki bu konuşmaya cevap verme ihtiyacı hissetmiyoruz. Kayıtlara girmesi için söz aldım.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum…

III. - YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

LEVENT GÖK (Ankara) – Yoklama istiyoruz.

BAŞKAN – Önce bir yoklama talebi var, o talebi yerine getireceğiz.

Sayın Özel, Sayın Gök, Sayın Aldan, Sayın Hürriyet, Sayın Yüksel, Sayın Yedekci, Sayın Akaydın, Sayın Özdiş, Sayın Ağbaba, Sayın Doğan, Sayın Arslan, Sayın Çamak, Sayın Gaytancıoğlu, Sayın Köprülü, Sayın Çıray, Sayın Öztrak, Sayın Baydar, Sayın Kesici, Sayın Doğan, Sayın Akkaya, Sayın Sağlar.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/726) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 400) (Devam)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 23'üncü maddesinde yer alan "yapılan yazılı ve sözlü sınav neticesinde" ibaresinin "yapılan yazılı sınav neticesinde" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Erdoğan (Muğla) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI AHMET İYİMAYA (Ankara) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Muğla Milletvekili Mehmet Erdoğan.

Buyurun Sayın Erdoğan. (MHP sıralarından alkışlar)

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 23'üncü madde üzerinde vermiş olduğumuz önerge hakkında Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, yarın idrak edeceğimiz mübarek Kadir Gecesi'ni ve önümüzdeki hafta idrak edeceğimiz Ramazan Bayramı'nı şimdiden tebrik ediyorum. Milletimize ve Türk İslam âlemine hayırlar getirmesini Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Tabii ki bu maddeye baktığımızda, hakikaten, daha önce söylediğimiz sözlerin ne kadar yerinde olduğu açıkça ortada.

Sayın Özel, ikide bir yoklama istiyorsunuz, arkadaşlar geliyor, gürültüden konuşamıyoruz; ikide bir yoklama istemeyin. Bakın buranın sükuneti bozuluyor. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Alkışladıkları şeye bak! Kahrımdan öleceğim Sayın Başkan, alkışladıkları şeye bak!

VELİ AĞBABA (Malatya) – AKP Grubu bayağı çalışıyor.

MEHMET ERDOĞAN (Devamla) – Şimdi arkadaşlar…

Sayın Başkan, hakikaten gürültüden konuşulmuyor yani.

BAŞKAN – Sayın Erdoğan, sizi dinliyorduk ama.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Mehmet Bey, buyurun.

BAŞKAN – Buyurun, buyurun.

Sayın milletvekilleri, lütfen sessizlik.

MEHMET ERDOĞAN (Devamla) – Şimdi, bu maddeye baktığımızda çok açıkça görüldüğü gibi, zaten hâkim, savcı adayını alırken Adalet Bakanlığı bir yazılı, bir sözlü sınav yaptıktan sonra alıyor. Hani bu yazılı sınavda, sözlü sınavda gözümüzden kaçan var mı diye iki yıllık eğitimin sonunda yeniden kontrol yapmanın, bize tabi olmayanları meslekten uzaklaştırmanın formülünün yazıldığı bir 23'üncü maddeyle karşı karşıyayız. Bu, gerçekten yargı bağımsızlığı, demokrasi, insan hakkı, adalet, hukuk kelimelerinin bir arada buluşacağı bir madde değil. O bakımdan, bu önergemizin kabul edilmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.

Gene, bu vesileyle söz almışken, yargıyla ilgili ifade etmek istediğim bir şey var. Tabii ki bununla ilgili bir İngiliz atasözüne de atıfta bulunmak istiyorum. İngilizler diyor ki: "Çalışan saati kurun ama kurcalamayın." Kurun ama kurcalamayın. Şimdi, yargıyı kurcaladınız, mesela "Not sistemi yanlış." dediniz, kıyameti koparttınız, şimdi not sistemi geri geliyor. Şimdi, bununla ilgili, tabii ki HSYK'nın yapısıyla ilgili, yargı bağımsızlığıyla ilgili şu anda görev yapan binlerce hâkimin, savcının feryadını size iletmek istiyorum.

Bakın, ben de kendim yirmi beş yıl memurluk yaptım. Bir mülki idare amiri olarak gerek taşrada gerekse bakanlıkta hukuk müşaviri olarak görev yaptığım dönemde yargı mensuplarıyla çok yakın ilişkilerimiz oldu. Şimdi, yargının içerisinden gelen yüksek ses şu arkadaşlar, diyorlar ki: "Biz eskiden mesaiye giderken yanımızdaki, servisteki, yan odadaki arkadaşımıza hep 'Meslektaşımız.' diye bakardık; önümüzdeki dosyayla ilgili, hukukla ilgili, dünyadaki gelişmelerle ilgili biz onlarla istişarede bulunurduk ama HSYK'nın bu yeni yapısıyla -seçimlerden dolayı- artık biz, servise beraber bindiğimiz arkadaşlarımıza, lojmandaki komşumuza, mesai arkadaşımıza 'Bu hangi yapının elemanı?' diye bakmaya başladık." Bu da adalete sürekli zarar veriyor. Hatta bu, yeni, en son yapılan seçimde Yargıda Birlik Platformu içerisinde yer alan ve bu sebeple unvanlı koltuklarda bulunan, ağır ceza reisi, başsavcı vesaire koltuğunda bulunan çok yakın arkadaşlarımın da söyledikleri şeyler şu: "Bu platformda yer aldığım için ben buradayım şimdi ama ben bu başsavcılığı da istemiyorum, ağır ceza reisliğini de istemiyorum. Allah rızası için, Anayasa'da bir maddelik değişiklik yapın, HSYK'yı yeniden bağımsız, bu günlük polemiklerin dışında oluşturacak, siyasetten uzaklaştıracak, Türk yargısını bağımsız hâle getirecek bir maddelik bir değişiklikle bu meseleyi düzenleyin, bu mesele kökünden çözülsün, yoksa bundan sonra yargının içinde huzur olmaz. Yargının içinde huzur olmazsa…"

MEHMET DEMİR (Kırıkkale) – 367'yi bağımsız yargı mı verdi?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – 2012'de Anayasa değişikliğini kendiniz getirdiniz. Bilmeden konuşuyorsunuz. Adam doğru bir şey söylüyor.

MEHMET ERDOĞAN (Devamla) – Şimdi, arkadaşlar, boş verin onları. Siz bu yanlış işlerden dönmezseniz, yargı, bağımsızlığına kavuşmazsa demokrasiyi ayakta tutamazsınız. Size de bu adalet lazım olur. Onun için, adaletin işleyecek hâle gelmesi konusunda yargının içinden gelen feryada kulaklarınızı açın ve bu yapılanmayı en kısa zamanda buradan geçirelim. O insanlara huzur gelmeden Türkiye'ye adalet gelmez, adalet olmayan memlekette de hiçbir şey olmaz.

Önergemizin kabulü dileğiyle yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

23'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

Sayın Özel, sisteme girmişsiniz, vereyim ben size yerinizden bir dakika.

Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, yok, önce sisteme girdim ama sayın hatip, Sayın Erdoğan doğrudan ismimi zikrederek ve bir sataşmada bulunarak benim onun konuşmasının duyulmasına engel olduğumu söyleyip…

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Gereksiz yere yoklama istediğini…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) -…iktidar partisi sıralarından da buna alkışla destek gelince, buna kürsüden cevap vermek zorundayım, başka türlü olmaz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Böyle bir usul mü olur Sayın Başkan! Sayın Başkan, burada herkes her istediğini söyleyemez.

BAŞKAN – Lütfen, sataşma…

MUSTAFA AÇIKGÖZ (Nevşehir) – Ayıp ya, ayıp! Vallahi ayıp, billahi ayıp ya!

BAŞKAN – Yerinizden söz vereyim. Bak sisteme girmişsiniz, ben yerinizden söz vereyim.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, bunlara müsamaha göstermeyin lütfen!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, kürsüden sataşıldı.

BAŞKAN – Sayın Özel, hepimiz böyle bir…

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, usulden devam edin, bunlara müsamaha göstermeyin efendim.

BAŞKAN – Esprili bir şey söyledi.

Ben yerinizden söz vereyim, bu sataşma değil.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, siz işleme devam edin, bunlara müsamaha göstermeyin.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, kürsüden, kürsüden, kürsüden; sataşma kürsüden.

BAŞKAN – Bu, sataşma değil efendim. Sataşmanın açıkça Türk Dil Kurumunda karşılığına bak Sayın Özel. Lütfen…

MUSTAFA AÇIKGÖZ (Nevşehir) – Espri yaptı, espri!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İsmim doğrudan zikredilerek…

BAŞKAN – Her ismi…

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, siz işleme devam edin, dinlerseniz konuşuyor herkes.

BAŞKAN – Ya, Sayın Özel, sizi seviyorum, ne güzel adamsınız. Ben size sataştım mı?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben de sizi seviyorum.

BAŞKAN – Buyurun efendim, buyurun, lütfen…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, sorun.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Ben AKP Grubuna sataştım.

BAŞKAN – Bak, AKP Grubuna söylüyor. AK PARTİ Grubuna sataştığını söylüyor.

Buyurun, buyurun, hadi.

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

9.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Muğla Milletvekili Mehmet Erdoğan'ın 400 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 23'üncü maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Erdoğan öyle söyleyince, tabii, Sayın Erdoğan aslında bir şeyi görünür kıldı. Diyor ki: "Biz konuşmadan önce yoklama istemeyin Özgür Bey. O kadar büyük bir kalabalık grup giriyor çıkıyor ki uğultudan sesimiz duyulmuyor." Tabii, bu, aslında çok ciddi bir eleştiri iktidar partisine ama bunu alkışladılar. İnsanın gerçekten kahrından ölesi geliyor.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sen anlayamazsın bunların ne olduğunu! 20 kişiyi zor topluyorsun sen!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Arkadaşlar, şöyle bir durum var…

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, böyle bir usul mü olur! Başka bir partinin konuşmasından beni eleştirmesine müsaade ediyorsunuz! Lütfen, Sayın Başkan, buna izin vermeyin.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - …Yoklama olunca Çin ordusu gibi içeri giriyorsunuz, müzakereler sürerken çil yavrusu gibi dağılıyorsunuz.

MUSTAFA AÇIKGÖZ (Nevşehir) – Ayıp ya, vallahi ayıp, billahi ayıp ya!

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Aslanlar gibi buradayız sabaha kadar. Siz kendinize bakın, 20 kişiyi zor topluyorsunuz ya!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Çin ordusu gibi gelip çil yavrusu gibi dağılırken buradaki insanın ağzından çıkanı kulağı duymuyor.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, böyle her isteyen söz alamaz! Grup başkan vekilinin ne özelliği var! Başkasına ilişkin söylenene burada söz alıyor, konuşuyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Böyle bir yasama yok, böyle bir yöntem yok, böyle bir iktidar yok, böyle bir yasama anlayışı yok…

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Efendim, işleme devam edin siz. Biz bunu dinlemek zorunda değiliz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – …böyle bir grup başkan vekili de yok. Olacak bir şey değil arkadaşlar!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/726) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 400) (Devam)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, 24'üncü madde üzerinde üç adet önerge vardır, okutuyorum…

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – 10 tane adam bulamıyorsun şurada, başkalarından adam topluyorsun yoklama için.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Elitaş, Elitaş, aklını başına topla, aklını başına topla! Kaç kere kapattık bu Meclisi! 164'ü neden bulamıyorsun arkada?

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Kaç kere kapattırdın? Bir daha kapatamaz olacaksın zaten yakında.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Görürüz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Görürüz.

BAŞKAN – Okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 24'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 24- 2802 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine "geçen işleri," ibaresinden sonra gelmek üzere "yasa yolu değerlendirme formları," ibaresi eklenmiştir."

Ömer Süha Aldan	Cemal Okan Yüksel	Necati Yılmaz
Muğla	Eskişehir	Ankara
Zeynel Emre	Namık Havutça	Mehmet Gökdağ
İstanbul	Balıkesir	Gaziantep
Erdoğan Toprak	Mahmut Tanal	Kazım Arslan
İstanbul	İstanbul	Denizli

BAŞKAN – Şimdi okutacağım iki önerge aynı mahiyette bulunduğundan önergeleri birlikte işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 24'üncü maddesinin tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İsmail Faruk Aksu	Mustafa Kalaycı	Erhan Usta
İstanbul	Konya	Samsun
Mehmet Parsak	Kamil Aydın	Mehmet Günal
Afyonkarahisar	Erzurum	Antalya

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İdris Baluken	Çağlar Demirel	Mahmut Toğrul
Diyarbakır	Diyarbakır	Gaziantep
Mithat Sancar	Ahmet Yıldırım	Ayşe Acar Başaran
Mardin	Muş	Batman

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere Komisyon katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI AHMET İYİMAYA (Ankara) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki ilk önerge üzerinde söz isteyen Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran.

Buyurun Sayın Acar Başaran. (HDP sıralarından alkışlar)

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de bu yargı tasarısının 24'üncü maddesi üzerinde verdiğimiz önerge üzerine söz aldım.

Keşke bu maddeye sadece bir önerge vererek bu tasarının tamamı düzeltilebilseydi ancak bir cümleyle sadece düzeltilebilir galiba: "Derhâl geri çekilmesi…" Çünkü biz iki gündür aynı şeyi söylüyoruz, bu tasarının hiçbir şekilde yargıya ya da hukuka, adalete bir şekilde katkı sağlaması imkânsız. Bunun katkı sağlayacağı tek yer, iktidarın iktidarını birazcık daha sağlamlaştırması, o iki gündür ısrarla belirttiğimiz korkularından bir nebze olsun kurtulması…

Ancak bir daha şunu belirtmek istiyoruz: Bu uygulamaları Türkiye çok gördü, biz ilk defa bunlara şahit olmuyoruz, ilk defa böyle tasarılar, böyle düzenlemeler getirilmiyor. Aynı şeyi tekrar tekrar yaparak farklı sonuçlar beklemeye gerçekten akıl sır ermiyor, farklı sonuçlar çıkmayacak.

Bu tasarının içerisinde, aslında iki gündür gözden kaçırdığımız, belki de çok farkına varılmayan, en önemli, en kritik düzenlemelerden biri de, tekrar, aslında DGM'lere geri dönülmesi.

Türkiye'deki bütün kesimler, aslında, şu anda iktidarın kendisi de bu tür bir düzenlemede damdan düşen taraftı. Ancak, o, damdan düştüğünü çok çabuk unutmuş, demek ki bir daha düşmesi gerekiyor. Yani biz bu ülkede istiklal mahkemelerini gördük, DGM'leri gördük, özel yetkili mahkemeleri gördük, TMK'ları gördük ve bunların tek bir işlevi oldu; bu mahkemeler, aslında, siyasi bürolar gibi çalışıp muhalefeti sindiren, onları susturan bir şekilde çalışmaya devam etti. İşte bu düzenleme de, yine, tam da bunun kapısını açan, bunun yolunu açan bir düzenleme olacak.

Yani iktidar partisi siyaseten başaramadığını, bu sefer, darbelerle, bu şekilde siyasi bürolar açarak özel yetkili mahkemelerle, DGM'lerle muhalefeti susturma yoluna gidiyor. Yani bu dönemin başından beri biz sık sık bunlarla karşılaştık. Özellikle, belediyelere kayyum atanması, milletvekili dokunulmazlıklarının kaldırılması ve en son gelinen nokta, askerlere dokunulmazlık getirilmesi ve yine, dediğim gibi, siyasi büro gibi çalışacak, iktidarın hukuk komisyonu gibi çalışacak yeni bir yargı yapısının oluşturulması, işte, bunun son halkası.

Evet, her tarafta, şu anda bizim belediye eş başkanlarımız görevden alınıyor. Batman'ın Gercüş ilçesinin Belediye Eş Başkanı da iki gün önce görevden alındı. Yani iktidar sayesinde, alınlarının teriyle, insanların emek vererek, çaba sarf ederek elde etmiş oldukları o belediye eş başkanlık kurumları bir memurun, iktidara bağlı bir memurun talimatıyla bugün tekrar görevden alındı. Şu anda bizim, Batman'da, elimizde hiçbir belediye başkanı kalmadı.

Seçimle bunu başaramıyorsunuz, bunu görüyoruz. Kendi anlattıklarınıza artık halk da inanmıyor, bunu da görüyoruz. Ama, dediğim gibi, bu şekilde farklı yollarla, kanunu dolanarak, bu şekilde yargıyı da kendi denetiminize alarak başarabileceğinizi zannediyorsunuz. Ama, dediğim gibi, damdan düşmüştünüz, tekrar damdan düşeceksiniz. Çünkü iki gündür anlatıyoruz. Evet, korkuyorsunuz, bence de korkun. Daha düne kadar yol arkadaşlığı yaptığı, o sarayın yanındaki herkes şu anda artık onun karşısında, düşmanı olarak gördüğü tarafta. Dün söylediğini tekzip eden, dün söylediğini bugün reddeden bir saray iktidarı var. Bir iki gün sonra, işte, bu kurduğunuz, kendi ellerinizle yarattığınız bu komisyonlar dönüp sizi yargılayacak. Çok korktuğunuzun farkındayım ama kendinizi böyle kendinize bağlayarak oluşturduğunuz kurumlar üzerinden de koruyamayacaksınız.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sen dağdan korktun, bizi de korkuyor zannediyorsun. Dağdakiler korkutuyor seni.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Devamla) - Çünkü bütün erki, bütün iktidarı, bütün yetkileri şu anda tek bir merkez elinde topluyor, o da saray. Yani bu dönemin başından beri saraya bağlı her türlü kurumu oluşturduğunuzun farkındayız.

ZEHRA TAŞKESENLİOĞLU (Erzurum) – Sizin belediyeniz roketatarlar mı üretiyor acaba? Sizin belediyeniz roketatar mı üretiyor, mermi mi üretiyor? Benim bildiğim belediye yol, su, elektrik yapar.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Devamla) - İşte, bu da yine saraya bağlı bir kurum olarak işleyecek, yoksa "Yargıtay'da sayıları düşürelim, burada daha iyi adalete hizmet edelim." Bunun aslında hiçbirimiz tarafından, sizin tarafınızdan da kabul görmediğini biliyoruz. Sadece kendisiyle çaya gidenleri şu anda tutup diğerlerinin hepsini tasfiye ediyor. İşte, o beraber çaya gittikleri var ya, işte, onlar hepinizi de tek tek yargılayacak, bunu hatırlatacağım size. (HDP sıralarından alkışlar)

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Karar yeter sayısı…

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum, karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler…

Bir önerge daha varmış aynı mahiyette, onu es geçtik.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Öyle mi? Siz dediniz "Oylamaya geçiyoruz." diye de.

BAŞKAN - Şimdi, aynı mahiyetteki diğer önerge üzerinde Samsun Milletvekili Erhan Usta konuşacaktır.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu Tasarısı'nın 24'üncü maddesi üzerine MHP Grubu adına söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlarım.

Şimdi, AKP hükûmetleri için ben sık sık kullanıyorum, bütün sorunlara çözümü betonda aradı diye, burada aslında, adalette de aynı şeyi yaptılar. Çok güzel adliye sarayları yapıldı fakat içine adaletle hükmeden adil yargıçlar koyamadılar. Onların adil davranmaları, vicdani kanaatlerine göre hareket etmelerini sağlayacak ortamı maalesef hazırlayamadı Hükûmet. Çünkü yargıçlar kamplaştırıldı, sürekli birilerini temizleyip birilerini getirme derdinde oldu bu Hükûmet. Yani daha önceki temizlikleri hatırlayın; birilerini gönderdiler, birilerini getirdiler. Getirdiklerinden memnun kalmadılar, şimdi onları temizleyip başkalarını getirmeye çalışıyorlar. Yani bu şekilde, adalet sistemiyle bu kadar oynanması son derece vahim bir durumdur. Bugün bakın bu istatistiklere, adalet en güvenilmez kurumlar arasındadır, yargı sistemimiz. Bu, zaten işin geldiği boyutu gösteriyor. Peki buraya nasıl geldik? İşte mobil mahkemeler kuruldu, teröristin ayağına hâkimler, yargıçlar götürüldü. Vicdani kanaatlerine göre değil de siyasi kanaatlerine göre karar vermeleri için yargıçlara baskı yapıldı ve hukuk, siyasete alet edildi.

Şimdi, herkesin ağzında bir şey var, özellikle AKP yetkililerinin, Cumhurbaşkanında da var, Sayın Başbakanda da var, diğerlerinde de var; "Efendim, bir fiilî durum var. Fiilî duruma hukuki durumu uydurmamız lazım." Bunun kadar hukuksuzluk olamaz. Yani bir hukuk devletinde böyle bir şeyden bahsedilemez. Yani siz Anayasa'ya aykırı, yasalara aykırı bir durum oluşturacaksınız, arkasından da diyeceksiniz ki: "Efendim, fiilî durum var, bu fiilî duruma uyulsun." "Nerede hukuk devleti?" diye ben sormak istiyorum. Böyle fiilî durumların oluştuğu bir ülkede nasıl ülkeyi kalkındıracaksınız, nasıl bu işleri düzelteceksiniz onu anlamak mümkün değil.

Tabii, bakıyorsunuz Sayın Cumhurbaşkanı "Anayasa Mahkemesi kararlarına saygı duymuyorum." diyebiliyor. Böyle bir devlette yaşıyoruz, böyle bir ülkede yaşıyoruz, böyle bir yönetim altında yaşıyoruz. İçişleri Bakanı "Anayasa tanımıyorum." diyor. Yani bunu burada, Meclis kürsüsünde İçişleri Bakanı çok net bir şekilde ifade etti. Dolayısıyla, Anayasa hükümlerinin buzdolabına konulduğu bir ortamı yaşatıyorsunuz ülkeye.

Hukuk siyasallaştı yani işte yüksek yargı organlarının başkanları çay toplamaya gidiyorlar siyasilerle birlikte ve dolayısıyla bütün yargı organlarının… Bakın çok vahim bir durumdur, hiçbir kamu kuruluşunda ben böyle bir şey yapılabileceğini zannetmiyorum. Mesela, şimdi Yargıtay üyelerinin siyasi görüşleri herkes tarafından biliniyor, listeler ortalıkta geziyor. Böyle bir kamplaşmanın başka hiçbir kurumda olmaması lazım ama herhâlde yargı kurumunda hiçbir şekilde olmaması lazım. Bunlar apaçık bir şekilde ortada, bu tür düzenlemeler var.

Şimdi, bugün burada bu Danıştay tasarısıyla apaçık bir şekilde Anayasa'ya aykırı düzenlemeler yapılıyor, bunu herkes biliyor. Geçmişte yapılmış, bunlar Anayasa'da iptal edilmiş fakat tabii, beş günlük süre içerisinde bunların atamaları yeniden yapılacağı için "Atı alan nasıl olsa Üsküdar'ı geçecek." mantığıyla burada düzenlemeler yapılıyor. Tabii, düzenlemelerde bir istikrar da yok. Bugün yaptığımız, şimdi, Yargıtay üyelerinin, Danıştay üyelerinin fazlalığından şikâyet ediliyor. Efendim, bu fazlalığı kim yarattı yani bunlar kendiliğinden mi oldu? Bunları iki üç yıl önce siz yaptınız.

Yine, bakıyorsunuz, bir sürü mahkeme türü. Bugün bir mahkeme türü kuruyorsunuz, ertesi gün geliyorsunuz, onu kaldırıyorsunuz, başka bir şey. Yani, bir istikrar yok düzenlemelerde. Sürekli zikzaklarla bugün yaptığınızın tersini yaparak bir hukuk sistemi oluşturmaya çalışıyorsunuz. Hukuk sistemi deneme tahtasına dönmüştür, hukuk sistemi yapboza dönmüştür.

Şimdi, tabii, yapılması gereken nedir? Bir defa hukuk devletini çalıştırmamız lazım, hukuk devletini tesis etmemiz lazım, memurlar açısından hukuki güvenlik ilkesinin zedelenmemesi lazım yani bugün "Hâkim teminatı var." diyorsunuz, "Hukuki güvenlik ilkesi var." diyorsunuz yani hâkimin görevine son verilebilecek bir sistem. Yani, böyle düzenlemeler bu Meclisten çıkarılmaya çalışılıyor. Dolayısıyla, hukuka uygunluk kültürü kalmadı, hukuka uygunluk kültürünü de bu ülkede sağlamamız lazım.

Adaletin olmadığı bir yerde hiçbir şey olmaz. Adalet mülkün temelidir, adalet her şeyin esasıdır, temelidir. Adaletin olmadığı yerde kalkınma da olmaz, adaletin olmadığı yerde yaşam da olmaz. Adaletle çalışmadığımız zaman bizden ne millet razı olur ne Allah razı olur. Ben, Adalet ve Kalkınma Partisini adaletli olmaya davet ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. Teşekkür ederim. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeyi oylarınıza sunuyorum...

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Karar yeter sayısı istemiştik.

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Aynı mahiyetteki önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 24'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Kazım Arslan (Denizli) ve arkadaşları

"MADDE 24- 2802 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine "geçen işleri," ibaresinden sonra gelmek üzere "yasa yolu değerlendirme formları," ibaresi eklenmiştir."

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI AHMET İYİMAYA (Ankara) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Denizli Milletvekili Kazım Arslan.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz 400 sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 24'üncü maddesinde vermiş olduğumuz önergeyle ilgili söz almış bulunmaktayım. Hepinizi öncelikle sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Bir kere, yasanın başlığında bir eksiklik var kanun yapma tekniği açısından. Burada Yargıtayla ilgili bir değişiklik var ama sadece Danıştayın ismi geçiyor, Yargıtayla ilgili bir isim geçmiyor. Dolayısıyla, böyle bir yasanın daha başlangıçta sakat olduğunu ve kanun tekniği açısından da uygun olmadığını Sayın Bakana iletmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün burada, yüksek yargıyı kendinize bağlamaya, kendinize göre bir yargı yaratmaya, yürütmeyi yargıya sürekli müdahale eden bir noktaya getirmek için bu düzenlemeyi yapıyorsunuz. Ama, şunu hiçbir şekilde akıldan uzak tutmayınız: Bunu yaptığınız zaman, kuvvetler ayrılığı ilkesini zedelemiş, hatta yok etmiş dolayısıyla burada hem parlamenter sistemi hem de hukuk devleti ilkesini kökünden sarsmış olan bir uygulamayı getirmiş oluyorsunuz.

Sayın Bakan, yargının iş yükünün yüksek olduğunu biliyorsunuz, bunun için 2011'de bir değişiklik yaptınız, 2014'te yaptınız, şimdi de o gün yükselttiğiniz, artırdığınız daire sayısını, üye sayısını bugün iş yükünde hiç azalma olmadığı hâlde düşürmeye kalkıyorsunuz. Ya, böyle bir anlayış hayatta hiçbir şekilde olamaz. Ortada iş bekliyor, Yargıtaydan, Danıştaydan işler iki ile dört sene arasında zor geliyor, insanlar adaleti bulamıyor, zamanında adalet gerçekleşmiyor ama siz, yargının üzerinde vesayet kurmak için bu çalışmayı yapıyorsunuz, hem daire sayısını hem de üye sayısını azaltmaya çalışıyorsunuz.

Sayın milletvekilleri, değerli arkadaşlarım; şimdi, yargıyla ilgili olarak mevzuatta sık sık değişiklik yapmak aslında yargı düzenini, sistemini bozmak demektir. Bir sistem üzerinde ne kadar çok oynarsanız o kadar çok olumsuz bir sonucun ortaya çıkacağını şimdiden görmelisiniz, bilmelisiniz. Çünkü, sizler her şeyin değişmesine olanak sağlayan bir gücü elde ettiğiniz için her şeyi değiştirmeye çalışıyorsunuz; iç politikada değişiklikler, dış politikada değişiklikler ve sistemde değişiklikler ama sonuçta geldiğiniz noktada tam bir çıkmazın içine girmiş olan bir iktidar konumundasınız. Çünkü neden? Görüyorsunuz dış politikadaki durumumuzu, terör olayları noktasındaki durumları biliyorsunuz, çözüm süreciyle ilgili başlattığınız bir konunun hangi noktaya geldiğini, bugün ülkenin hangi şekilde başına bela olduğunu da görmek durumundasınız.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, yargıda temizlik için başlanan bu düzenleme aslında bir intikam duygusuyla, kin duygusuyla, aynı zamanda da kadrolaşma duygusuyla yapılan bir düzenlemedir. Bakıyorsunuz yargının düzenlemesine, başkanlarla ilgili bir şey yok, başkan vekilleriyle ilgili yok, cumhuriyet başsavcılarıyla ilgili yok, daire başkanlarıyla ilgili bir değişiklik yok ama üyelerle ilgili değişikliği öyle bir yapıyorsunuz ki Yargıtayda ve Danıştayda sizden olmayan bütün arkadaşların, bütün hâkimlerin hem geleceğini karartıyorsunuz hem de onların çalışmalarına engel oluyorsunuz. Herkes için adaleti değil, kişiye göre yargılamayı hedefleyen, on dört yıldan beri de aynı şekilde bir çalışmayı sürdüren bir konumdasınız, durumdasınız.

Özetle söylemek gerekirse, bu yasayla, kuvvetler ayrılığını yok edecek, hukuk devleti ilkesini zedeleyecek, yürütmenin yargıya sürekli müdahale etmesine olanak sağlayacak, saraya teslim olan bir yargıyı oluşturacaksınız. Bu tasarının kanunlaşması hâlinde kamu yararı yoktur, parti çıkarı vardır, başkanlık sevdası vardır, tek adamlık rüyası ve dikta isteği vardır. Bu tasarı eğer yasalaşırsa Anayasa Mahkemesince iptal edilecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAZIM ARSLAN (Devamla) – Sayın Bakan, bu tasarı yasalaşırsa adalet mülkün temeli değil, sarayın temeli olacaktır. Bu tasarı yasalaşırsa sizin, tarihe, adaleti gerçekleştirmeyen bir Adalet Bakanı olarak da geçeceğinizi söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Süreniz doldu Sayın Arslan.

KAZIM ARSLAN (Devamla) – Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum…

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yoklama istiyoruz, Sayın Elitaş'ın hatırına istiyoruz efendim, Elitaş için istiyoruz.

BAŞKAN – Yoklama talebi var, onu gerçekleştireceğiz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, 20 kişi ayakta yok. Sayın Başkan, ayakta 20 kişi yok, yapamazsınız. Varsa tamam. 20 kişinin ayağa kalkması lazım aynı anda.

BAŞKAN - Sayın Özel, Sayın Ağbaba, Sayın Doğan, Sayın Gökdağ, Sayın Karadeniz, Sayın Hürriyet, Sayın Yıldız, Sayın Arslan, Sayın Çamak, Sayın Yılmaz, Sayın Altaca, Sayın Gaytancıoğlu, Sayın Tanal, Sayın Kayan, Sayın Sarıhan, Sayın Nurlu, Sayın Köprülü, Sayın Çıray, Sayın Kesici, Sayın Baydar, Sayın Öztrak, Sayın Berberoğlu.

Şimdi üç dakika yoklama için zaman vereceğim.

Buyurun.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/726) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 400) (Devam)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

24'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

25'inci madde üzerinde üç adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 25'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan	Cemal Okan Yüksel	Necati Yılmaz
Muğla	Eskişehir	Ankara
Zeynel Emre	Namık Havutça	Mehmet Gökdağ
İstanbul	Balıkesir	Gaziantep
Erdoğan Toprak	Mahmut Tanal	Gülay Yedekci
İstanbul	İstanbul	İstanbul

"MADDE 25- 2802 sayılı Kanunun mülga 28 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"Yasa yolu değerlendirme formu:

MADDE 28- Yargıtay ve Danıştay daireleri ile genel kurullarınca yapılan yasa yolu incelemeleri sonunda;

a) İstinaf yasa yolu incelemesinde görev alan daire başkanı, üye, Cumhuriyet başsavcısı ve savcılar,

b) İlk derece yargı yerlerinde duruşmaya, karara veya hükme katılan, karar veya hükmü veren ya da soruşturma aşamasında görev yapan hâkimler,

c) İlk derece yargı yerlerinde soruşturma aşamasında görev alan, iddianameyi tanzim eden, duruşmaya katılan, mütalaa veren veya kanun yoluna başvuran Cumhuriyet savcıları,

hakkında yasa yolu değerlendirme formu düzenlenir.

Yasa yolu değerlendirme formu; soruşturmanın niteliği, iddianame, karar veya hükmün hukuka uygunluğu ve isabet derecesi, soruşturma, kovuşturma veya yargılamanın hedef sürede tamamlanması, gereksiz masrafa sebebiyet verilmesi, duruşmalara hazırlıklı çıkılması veya hazırlıksız çıkılarak gecikmelere neden olunması, dosyaların eksiklik nedeniyle geri çevrilmeye neden olmayacak şekilde görevli daire veya birime gönderilmesi, bilirkişi görevlendirilmesinin hukuka uygun yapılması, soruşturma, kovuşturma veya yargılama işlemlerinin usul hükümlerine uygun olarak doğru ve zamanında yapılması, dava konularının anlayış ve yönlendirilmesi ile mütalaa, gerekçeli karar ve tebliğnamelerin yazılış, tahlil ve sonuçlandırılmasında başarı gösterilmesi gibi hususlar dikkate alınarak yüz tam puan üzerinden düzenlenir. Yapılan incelemede olumlu veya olumsuz kanaat edinilememesi hâlinde, değerlendirme formu bu durum belirtilerek düzenlenir.

Hükmün onanmış veya bozulmuş olması tek başına olumlu veya olumsuz değerlendirme yapılmasını gerektirmez. Ayrıca, incelenen karara uygun muhalefet şerhi bulunması hâlinde olumsuz değerlendirme yapılamaz.

Bölge adliye mahkemeleri veya bölge idare mahkemeleri dairelerince yapılan istinaf yasa yolu incelemesi sonucunda yukarıdaki fıkralarda belirtilen kriterler esas alınarak yasa yolu değerlendirme formu düzenlenir. Aynı dosyaya ilişkin olarak istinaf yasa yolu incelemesi sonucu düzenlenen değerlendirme formu ile temyiz incelemesi sonucu düzenlenen değerlendirme formu arasında çelişki bulunması hâlinde temyiz mercilerince düzenlenen değerlendirme formu esas alınır.

Değerlendirme formu, kararı inceleyen heyetin başkanı tarafından düzenlenir. Hakkında değerlendirme formu düzenlenenler, formun Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP)'ne kaydedilmesinden itibaren bir ay içinde gerekçelerini belirtmek suretiyle değerlendirme formunun yeniden incelenmesini isteyebilir. Yeniden inceleme talebi, başvuru tarihinden itibaren bir ay içinde incelemeyi yapan daire tarafından oyçokluğuyla karara bağlanır.

Yukarıdaki fıkraların uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Yargıtay ve Danıştayın görüşü alınmak suretiyle Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.

Soruşturma, kovuşturma veya yargılamanın tamamlanması için öngörülen hedef süreler Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun görüşü alınarak Adalet Bakanlığı tarafından belirlenir."

BAŞKAN – Şimdi okutacağım iki önerge aynı mahiyette bulunduğundan önergeleri birlikte işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 25'inci maddesinin tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İsmail Faruk Aksu	Mehmet Parsak	Mehmet Günal
İstanbul	Afyonkarahisar	Antalya
Kamil Aydın	Mustafa Kalaycı	
Erzurum	Konya	

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İdris Baluken	Mahmut Toğrul	Mithat Sancar
Diyarbakır	Gaziantep	Mardin
Çağlar Demirel	Ahmet Yıldırım	Berdan Öztürk
Diyarbakır	Muş	Ağrı

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI AHMET İYİMAYA (Ankara) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki ilk önerge üzerinde söz isteyen Ağrı Milletvekili Berdan Öztürk.

Buyurun Sayın Öztürk. (HDP sıralarından alkışlar)

BERDAN ÖZTÜRK (Ağrı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 25'inci maddesi üzerine grubum adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Yapılacak olan değişikliklere ilişkin görüşlerimizi kürsüden sürekli olarak dile getirdik. Söz konusu maddenin içeriğine dair bir şey söyleme gereği bile duymuyorum ancak AKP Hükûmetinin yargıyı adım adım ele geçirmesinin serencamını aktarmak istiyorum. 12 Eylül, Anayasa'sı ve yasalarıyla yargının yeniden biçimlendirildiği, rejimin ihtiyaçları doğrultusunda tahkim edildiği, faşizan bir anlayışın kendine yer bulduğu yeni bir süreci ifade ediyordu.

Yargının işlevi, esas olarak Millî Güvenlik Kurulunda ve askerî, sivil bürokratik elitler tarafından belirlenen politikalar doğrultusunda harekete geçmek ve karar vermektir. Genel politik belirlemeler yaparak hedef gösteriliyor ve ihtiyaç duyduğu ölçüde tekil olaylara, davalara müdahale ediliyordu. Yargı bu süreçte temel bir aktör değil, talimatları uygulayan ve sistemin tahkimatında önemli rol oynayan bir uygulayıcı olarak görev ve sorumluluğunu yerine getiriyordu. AKP Hükûmetinin vesayetin etkileri üzerinden yarattığı mağduriyet algısı toplumsal kesimler tarafından alıcı bulmuş ve uzun yıllara yayılacak tek başına iktidar olma imkânını sunmuştur. Bunu halkın kendilerine karşı gösterdiği bir teveccüh olarak her daim ballandıra ballandıra anlatan AKP Hükûmeti maruz kaldığına yabancılaşarak aynı yöntemleri uygulamaya girişmiştir.

AKP'nin kuvvetler birliğini sağlamak için yani tam iktidar olabilmek için attığı adımların en önemlisi 2005 yılında ceza hukuku mevzuatını baştan aşağı yenilemek olmuştu. Türk Ceza Kanunu'yla terör suçlarına ilişkin getirilen düzenlemeler muhalif hemen her eylemin terörizm suçlamasıyla cezalandırılmasının önünü açıyordu. Kanun, kutsal devlet anlayışını sürdürüyor, düşünce özgürlüğünün sınırlandırılması ve basın özgürlüğü açısından kendisinden önceki kanunu aratacak düzenlemeler taşıyordu. Ceza Kanunu'nun yanı sıra Ceza Muhakemesi Kanunu'yla DGM sistemini aratacak özel yetkili ağır ceza mahkemeleri sistemi kuruluyor ve geniş bir suç yelpazesinde istisnai bir yargılama usulü öngörülüyordu. Ceza hukuku mevzuatında yapılan bu değişikliklerle özel yetkili mahkemelerde önemli ölçüde etkinliği kuran siyasi iktidar yargının bütününde kurumsallaşmasını sağlamak ve HSYK ve yüksek yargı engelini aşmak üzere bitirici vuruşunu 2010 yılında gerçekleştirdiği Anayasa değişikliğiyle yaptı. Referanduma sunularak kabul edilen bu değişikliğin temel amacı yargı gücünü iktidarın koltuğu altına almasıydı ve yapılan düzenlemelerle iktidar bloku açısından dikensiz gül bahçesi yaratılmış oldu. Bugün artık yargı siyasi iktidar bloku içindedir ve onun ihtiyaçlarına göre hareket etmektedir. Yargı siyasi iktidarla bütünleşmiş, onun bir organı hâline gelmiştir. Anayasa değişiklikleriyle iktidar, yargıda tam bir kurumsallaşma sağlamış ve HSYK'yı âdeta bir genel müdürlük hâline getirmiştir.

Yargının siyasi iktidarla bütünleşmesi, en sahih hâliyle kendisini düşman ceza hukuku pratiklerinde göstermiştir. Buradaki kilit kavram terörizmdir. Öyle ki düşman ceza hukuku pratiği iktidar mücadelesinin bir aracı kılınırken, muhataplara yönelen suçlamanın terörizm olması, bu konuda iktidara söylem ve yargısal pratikler açısından çok önemli bir güç vermektedir. Böylelikle, eski yargının külliyatında da düşman kategorisinde yer alan sosyalistler, demokratlar, Kürtler, gazeteciler, akademisyenler de terör suçlarından tutuklanmaya devam edilmektedir. Bu evrede, kimin düşman, terörist kategorisine alınarak istisnai hukuk kurallarına tabi tutulacağına doğrudan siyasi iktidar karar vermekte, bu yetkiyi egemenliğin bir gereği olarak işletmektedir.

Her şey âdeta Schmitt'in dediği gibidir: "Olağanüstü hâle karar veren egemendir."

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki diğer önerge üzerinde söz isteyen Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak.

Buyurun Sayın Parsak. (MHP sıralarından alkışlar)

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Aziz Türk milleti, saygıdeğer milletvekilleri; 400 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 25'inci maddesi üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına vermiş olduğumuz önergemiz hakkında söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Gazi Meclisi saygılarımla selamlıyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, işbu maddeyle, hâkim ve savcılar için kanun yolu değerlendirme formu, daha başka bir ifadesiyle, tabiri caizse bir karne uygulaması getirilmektedir.

Esasen bu karne uygulaması yeni bir düzenleme de değildir; daha önce de olan, fakat AKP döneminde kaldırılan ve aradan çok da fazla bir zaman geçmediği hâlde, bugün, şimdi ve yine AKP döneminde yeniden getirilen bir düzenlemeden söz ediyoruz. Bu karne uygulaması şayet adaleti yani en önemli kamu hizmetini yerine getirmekte olanların vermiş oldukları adalet hizmetinin daha kaliteli, daha yerinde, daha isabetli olması için objektif olarak, adaletli bir şekilde uygulanacaksa bu ilk bakışta, bu çerçevede "Doğru, isabetli, desteklenebilir." şeklinde değerlendirilebilir ama bu karne uygulaması bu amaçlara matuf olarak değil de adalet hizmetini yerine getirenlere türlü adaletsizlikler yapmak üzere, bu yönüyle yargının siyasallaşması amacına yönelik olarak, daha açık bir ifadeyle yargı üzerindeki siyasi tahakkümün daha da artırılması amacına yönelik uygulanacaksa, bu yönüyle son derece sakıncalı sonuçlar doğurabilecek bir mahiyet arz etmektedir. Dolayısıyla, şimdiye kadar olduğu gibi biz önergemizi bu maddenin tasarıdan çıkarılması şeklinde verdik ama daha önce de ifade ettiğim gibi, bir parmak çoğunluğu demokrasimiz var, ondan dolayı bizim önergemizin kuvvetle muhtemel reddedileceğini ve bu maddenin bu şekilde yasalaşacağını tahmin ederek söylüyorum. Dolayısıyla, biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak sorumlu siyaset anlayışımızın gereğiyle bu maddenin uygulamasını da hassasiyetle takip edeceğiz. Çünkü burada hâkimlerimiz, savcılarımız bu çerçevede karnelendirilirken, notlandırılırken adaleti tesis etmekle görevli bu hâkimlerin, savcıların herkesten önce kendilerine karşı adaletli yaklaşılması gerekiyor.

Şimdi, karne demişken, bir de bu karne müessesesini getiren AKP iktidarının karnesine bakma ihtiyacı da duyuyoruz. Adaletten başlayarak AKP iktidarının da tıpkı burada, bu tasarıda getirildiği gibi -"çok iyi", "iyi", "orta" ve "zayıf" şeklinde dört ayrı puanlama var bu 25'inci madde çerçevesinde- karnesine baktığımızda öyle "çok iyi" not alabilecek bir şey görmüyoruz biz işin açıkçası. (AK PARTİ sıralarından "Millet görüyor, millet!" sesi) İşte, biz de onları ifade ediyoruz zaten, neler iyi, neler kötü. İyi olanlar mutlaka vardır, ondan dolayı "Milletimizden destek alıyoruz." diyebilirsiniz ama bunu da ifade edeyim, gerçekte bu çok da öyle değildir. Ama, bir de zayıflarına bakmak lazım.

Şimdi, adaletle ilgili bir kanunu şu anda müzakere ediyoruz, görüşüyoruz. Hep söylüyoruz, buraya çıkan hemen hemen tüm konuşmacılar altını önemle çiziyorlar, çok önemli olduğu için altını çiziyorlar. Yargıya güven endeksinde en fazla duyabildiğimiz rakam yüzde 30'u geçmiyor bu dönemde ama yüzde 11'lere kadar yargıya güven endeksi… E, şimdi, demek ki yargıdaki karnemiz çok da iyi değil o yönüyle. Ekonomide bazı makroekonomik verilerin rakamlar itibarıyla iyi olduğu sunulsa da alana çıktığınızda, sahadaki gerçek durum o değil. İşsizlik oranlarının arttığı, kalkınmanın daraldığı bir dönemde bu da öyle çok da iyi değil. Dolayısıyla, bizim muradımız şudur: Gerçekten, AKP'nin Hükûmette kaldığı müddetçe tüm karnesi baştan aşağı "çok iyi" olsun ama öyle değil. Dolayısıyla "orta"ların "iyi", "iyi"lerin "çok iyi" olması bakımından biz burada söz söylüyoruz, eleştiri getiriyoruz, öneride bulunuyoruz.

Bunların da dikkate alınmasını, bu çerçevede de işbu önergemizin kabulünü talep ediyor, hepinizi ve Gazi Meclisi bir kere daha saygılarımla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 25'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Gülay Yedekci (İstanbul) ve arkadaşları

"MADDE 25- 2802 sayılı Kanunun mülga 28 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"Yasa yolu değerlendirme formu:

MADDE 28- Yargıtay ve Danıştay daireleri ile genel kurullarınca yapılan yasa yolu incelemeleri sonunda;

a) İstinaf yasa yolu incelemesinde görev alan daire başkanı, üye, Cumhuriyet başsavcısı ve savcılar,

b) İlk derece yargı yerlerinde duruşmaya, karara veya hükme katılan, karar veya hükmü veren ya da soruşturma aşamasında görev yapan hâkimler,

c) İlk derece yargı yerlerinde soruşturma aşamasında görev alan, iddianameyi tanzim eden, duruşmaya katılan, mütalaa veren veya kanun yoluna başvuran Cumhuriyet savcıları,

hakkında yasa yolu değerlendirme formu düzenlenir.

Yasa yolu değerlendirme formu; soruşturmanın niteliği, iddianame, karar veya hükmün hukuka uygunluğu ve isabet derecesi, soruşturma, kovuşturma veya yargılamanın hedef sürede tamamlanması, gereksiz masrafa sebebiyet verilmesi, duruşmalara hazırlıklı çıkılması veya hazırlıksız çıkılarak gecikmelere neden olunması, dosyaların eksiklik nedeniyle geri çevrilmeye neden olmayacak şekilde görevli daire veya birime gönderilmesi, bilirkişi görevlendirilmesinin hukuka uygun yapılması, soruşturma, kovuşturma veya yargılama işlemlerinin usul hükümlerine uygun olarak doğru ve zamanında yapılması, dava konularının anlayış ve yönlendirilmesi ile mütalaa, gerekçeli karar ve tebliğnamelerin yazılış, tahlil ve sonuçlandırılmasında başarı gösterilmesi gibi hususlar dikkate alınarak yüz tam puan üzerinden düzenlenir. Yapılan incelemede olumlu veya olumsuz kanaat edinilememesi hâlinde, değerlendirme formu bu durum belirtilerek düzenlenir.

Hükmün onanmış veya bozulmuş olması tek başına olumlu veya olumsuz değerlendirme yapılmasını gerektirmez. Ayrıca, incelenen karara uygun muhalefet şerhi bulunması hâlinde olumsuz değerlendirme yapılamaz.

Bölge adliye mahkemeleri veya bölge idare mahkemeleri dairelerince yapılan istinaf yasa yolu incelemesi sonucunda yukarıdaki fıkralarda belirtilen kriterler esas alınarak yasa yolu değerlendirme formu düzenlenir. Aynı dosyaya ilişkin olarak istinaf yasa yolu incelemesi sonucu düzenlenen değerlendirme formu ile temyiz incelemesi sonucu düzenlenen değerlendirme formu arasında çelişki bulunması hâlinde temyiz mercilerince düzenlenen değerlendirme formu esas alınır.

Değerlendirme formu, kararı inceleyen heyetin başkanı tarafından düzenlenir. Hakkında değerlendirme formu düzenlenenler, formun Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP)'ne kaydedilmesinden itibaren bir ay içinde gerekçelerini belirtmek suretiyle değerlendirme formunun yeniden incelenmesini isteyebilir. Yeniden inceleme talebi, başvuru tarihinden itibaren bir ay içinde incelemeyi yapan daire tarafından oyçokluğuyla karara bağlanır.

Yukarıdaki fıkraların uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Yargıtay ve Danıştayın görüşü alınmak suretiyle Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.

Soruşturma, kovuşturma veya yargılamanın tamamlanması için öngörülen hedef süreler Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun görüşü alınarak Adalet Bakanlığı tarafından belirlenir."

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Gülay Yedekci. (CHP sıralarından alkışlar)

GÜLAY YEDEKCİ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Yazık ki güzel ülkemizde hukuk sisteminden bahsetmek mümkün değil. Milletimiz artık Yargıtaya, Danıştaya, yargının herhangi bir kurumuna güvenmemekte. Alınan mahkeme kararları değiştirilmekte, aynı konuyla ilgili başka mahkemelerde başka kararlar alınabilmekte.

Sınav kriterlerini değiştiriyorsunuz bu yasayla. Mevcut yargı organları çaydı çorbaydı derken zaten sizin emrinizde. Şimdi de yeni gelecek olan, yargıya yeni katılacak olan hâkimleri, savcıları denetiminize almaya çalışıyorsunuz, bunun için de bir sistem getiriyorsunuz. Yazılı sınavdan yüzde 60, sözlü sınavdan yüzde 40 alıyorsunuz. Yani 100 puan üzerinden 60 puan almış olan bir kişi 70 puanı tamamlayamazsa yani sözlü sınavda sizin gözünüze giremezse, sizin istediğiniz kriterlerde değilse, sizin istediğiniz yerde doğmamışsa, sizin istediğiniz ideolojiye sahip değilse o arkadaşımızın yargının ilgili kurumlarında görev alması mümkün değil. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, uyarmadı demeyin tabii, biz Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri olarak sizi uyaralım. Şimdi bu sistemi size dayatmaya çalışanlar belki de sizi kandırıyorlar. İlerleyen günlerde karşımıza çıkıp "Bizi kandırmışlar, bu yanlış bir sistemdi." diyebilirsiniz (CHP sıralarından alkışlar)

İnsanlarımızın yargıya güveni kalmadı, hukuk sistemine güveni kalmadı, ÖSYM'ye güveni kalmadı –biliyorsunuz, soruları çalıp başkalarına vermeleri de mümkün- Meclise, siyasete güveni kalmadı, Parlamentoya güveni kalmadı. Freni boşalmış bir arabada gibiyiz, arabanın içinde durmadan kavga ediyoruz; duralım, evimizdeki kavgayı bırakalım. Hep beraber, bütün muhalefet partileri ve iktidar partisinin milletvekilleri ve Hükûmetin temsilcileri el ele verelim ve vaktiyle yedi düvele diz çöktüren Millî Mücadele ruhunu ayağa kaldıralım. (CHP sıralarından alkışlar) Direksiyonu ehliyetsiz insanların eline bırakmayalım. Kavganın hiç kimseye faydası yok, hele ki vatandaşımıza, milletimize hiç faydası yok. Bunu bir çağrı olarak almanızı rica ediyorum. Bu bir çağrıdır. Gelin, bütün siyasi kimliklerimizi bir kenara bırakalım ve bu ülke için, bu güzel ülke için, aynı anda dört mevsimi yaşayabilen, binlerce endemik bitkiyi, binlerce yıllık tarihi, kültürü barındıran güzide ülkemizi, bağrında nice koç yiğitler yetiştiren, üç yanında denizi olan, Mezopotamya bahçesine açılan, dünya üzerinde bir cennetmekân olan, uğruna dünyanın en güzel türküleri söylenmiş, yoğrulduğu acılarla dünyanın en acı ağıtları yakılmış, her karışı şehit kanıyla sulanmış güzel ve yalnız ülkemize sahip çıkalım. Biz, neler yapabileceği unutturulmuş bir milletin evlatlarıyız. Biz, o çılgın Türklerin, bir çağ açıp bir çağ kapatan Fatih Sultan Mehmet'in, yedi düvele diz çöktüren Atatürk'ün torunlarıyız. (CHP sıralarından alkışlar) İnanırsak başarır ve bu karanlık günlerden el birliğiyle, alnımızın akıyla çıkarız. Yaratılan korku imparatorluğunun, geleceğe umutsuz gençlik yaratma anlayışının, terörün, bölücülüğün, yoksulluğun, adaletsizliğin karşısında duralım ve el ele verelim. Devletimizin ve milletimizin buna gücü yeter.

Burada bir de öneride bulunmak isterim. Atatürk Havaalanı'nda yapılan o menfur terör saldırısında şehit olan gümrük muhafaza memurumuz Umut Sakaroğlu ve şu anda ağır yaralı olan polis memurumuz Yasin Durna'ya takdirname beratı verilmesini teklif ediyorum. Kahraman polisimiz yine üzerine düşeni yapmıştır, bundan sonra da yapacaktır.

Hepimiz için terör, dış işleri gibi konular vatan meselesidir. Bu devleti kurmuş bir parti olan Cumhuriyet Halk Partisi olarak her zaman için terörün karşısında dimdik duracağız ve hep beraber el ele verip bu menfur saldırı ve benzerlerinin karşısında ülkemizin diz çökmesine müsaade etmeyeceğiz. Biz kendi gücümüzün farkına varalım ve burada sahte gündemlerle uğraşmayalım. Yargıyı lağvetmeye çalışacağınıza gelin Türkiye'yi içeride ve dışarıda ayağa kaldıralım.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN- Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

25’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

26’ncı madde üzerinde iki adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın 26’ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan	Cemal Okan Yüksel	Necati Yılmaz
Muğla	Eskişehir	Ankara
Zeynel Emre	Namık Havutça	Mehmet Gökdağ
İstanbul	Balıkesir	Gaziantep
Erdoğan Toprak	Mahmut Tanal	Burcu Köksal
İstanbul	İstanbul	Afyonkarahisar

“Madde 26 – 2802 sayılı Kanun’un 33’üncü maddesinin birinci fıkrasında ‘geçen işleri’ ibaresinden sonra gelmek üzere ‘yasa yolu değerlendirme formları’ ibaresi eklenmiştir.’”

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın 26’ncı maddesinin tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İdris Baluken	Çağlar Demirel	Mahmut Toğrul
Diyarbakır	Diyarbakır	Gaziantep
Mithat Sancar	Ahmet Yıldırım	Sibel Yiğitalp
Mardin	Muş	Diyarbakır

BAŞKAN – Son okuttuğum maddeye en aykırı önergeye Komisyon katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp.

Buyurun Sayın Yiğitalp. (HDP sıralarından alkışlar)

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı üzerine söz almış bulunmaktayım.

Biz bu kanun tasarısını konuşurken şu anda Diyarbakır’ın Lice ilçesinde çok büyük yangınlar, çok büyük insan katliamları var. Ben size önce kısaca bir Lice’yi özetlemek istiyorum. Lice’de 1925 yılında, tam doksan bir yıl önce 7 bine yakın insan katledilmişti, 30’dan fazla köy, 100’den fazla ev yakılmıştı. Yine 22 Ekim 1993’te, tam yirmi üç yıl önce, yerel kaynaklardan alınan bilgilere göre, 30’a yakın insan, yüzlerce yaralı, 400 ev, 250 iş yeri yakıldı ve o dönemde Tuğgeneral Bahtiyar Aydın katledilmişti. Sonrasında, Bahtiyar Aydın’ın katledilmesi üzerinden bütün ilçe içerisine girilerek Lice’yi tamamen yakmışlardı. Ondan sonra ne oldu? 4 Ağustos 1994’te, tam yirmi iki yıl önce 108 ev, 2 kahve ve 1 dükkân yakıldı. Sonrasında, 20 Ağustos 1994’te 15 ev, 10 iş yeri, 1 cami yakıldı. 1996’da, yirmi yıl önce, korucu

olma baskısı üzerinden Lice'ye yine yoğun bir baskı yapıldı ve Lice yine yakıldı. 22 Ekim 2013'te, dönemin cumhuriyet başsavcısı, Bahtiyar Aydın'ın katledilmesinin PKK dışındaki oradaki yerel güvenlik kolluk kuvvetleri üzerinden yapıldığını iddianamede belirtmişti. Geçen yıl 2015 yılında yine Lice yakıldı.

Bugün Lice'de ne var? Size sayıyorum: Lice'de 1 İlçe Emniyet Müdürlüğü var. Abalı, Duru, Tapantepe, Kayacık, Baharlar Karakolları var. Bunun yanında ne var? Lice Jandarma Komutanlığı var. Yine, YİBO Kışlası var, topçu taburu var, ulaştırma taburu var, alay komutanlığı var ve bunun halka hizmet boyutundan ne var? Sadece 2 sağlık ocağı var, 1 devlet hastanesi var; 2 sağlık ocağının da 1 tanesi Lice ilçe merkezinde, diğeri de köyde olmak üzere. Ancak, bu kadar ağır bir dönemden geçmemize rağmen, bugün, Cizre'de, insanlar, 280 insan katledildiğinde yine bu aynı duyarsız kadro yine aynı bu şekilde yaklaştı ve oradaki 280 insanın katliamını göz göre göre izledi ve hatta bunun parçası oldu, kararını veren oldu ve bunun bütün sorumluluğunu da almış oldu bununla birlikte.

Şimdi, 16 Haziran 2016 tarihinden bu yana Lice'de 39 köyde sokağa çıkma yasağı var. Bu sokağa çıkma yasaklarına baktığınızda oradaki köylülerin bütün çalışma alanları, yaşam alanları, köy alanları, mezraları, hayvanların bulunduğu yerler F16'larla bombalanıyor, Sikorsky helikopterle ateş topu atılıyor ve onların bütün yaşam alanları, iletişimleri kesilerek katledilmesine zemin yaratılıyor ve bu bir politika olarak uygulanıyor ama güvenlik ve burada yapılan soykırım ve katliam da şu sebep üzerinden, böyle bir algı oluşturuyor: "Hint keneviri var." Şimdi size saymış olduğum karakollar ile jandarma komutanlığının orada olması, emniyet müdürlüğünün orada olması, binlerce JÖH'ü, PÖH'ü, paramiliter güçleri, korucuları ve dışarıdan tanımadığımız, bilmediğimiz DAİŞ görüntülü, aynen ısrar ediyorum ve net olarak söylüyorum, DAİŞ görüntülü güvenlik, kolluk kuvvetleri var ve siz orada bu kadar ağır saldırı yaparken hâlen oradaki insanları, "Hint keneviri üzerinden biz oraya operasyon yapıyoruz." diye Türkiye toplumunu da böyle algılar üzerinden kandırmaya çalışıyorsunuz ya, bunun hiçbir zaman saklanmayacağını, hiçbir zaman gizlenmeyeceğini bilmenizi hatırlatırım.

Şimdi, bugün aldığımız habere göre orada 5 insan yaşamını yitirmiş ve onlar köylerin etrafını sarmışlar, 5 köylü yurttaşımızı ailelerinin gözü önünde katletmişler. Biri 40 yaşında, 4 çocuk babası, diğeri de 24 yaşında, yine onun akrabası olan bir yurttaşımız. Şimdi, bu kadar ağır insan hakları ihlallerinin geçtiği, zalimce politikaları uygulayan bir Hükûmetin olmayan adaleti üzerinden, sadece kendi tahakküm aracını yapmak adına burada bir yasa düzenlemesi yapılıyor ve kendi içinde tiyatral bir kurgu var. Bu kurgunun da siz, buradakiler sadece figüranları, bu işi yöneten, yapan, yapımcısı da saraydır, bunu da herkese saygıyla iletiyorum.

Hoşça kalın. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum…

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yoklama istiyoruz.

BAŞKAN – Yoklama talebi var, onu karşılayacağım.

Sayın Özel, Sayın Yedekci, Sayın Doğan, Sayın Gürer, Sayın Karadeniz, Sayın Özdiş, Sayın Köksal, Sayın Üstündağ, Sayın Arslan, Sayın Çamak, Sayın Tanal, Sayın Zeybek, Sayın Gaytancıoğlu, Sayın Altaca Kayışoğlu, Sayın Kuyucuoğlu, Sayın Sarıhan, Sayın Tekin, Sayın Emre, Sayın Gökdağ, Sayın Ağbaba, Sayın Yılmaz.

Evet, yoklama için üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/726) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 400) (Devam)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 26'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Burcu Köksal (Afyonkarahisar) ve arkadaşları

"MADDE 26 – 2802 sayılı Kanunun 33'üncü maddesinin birinci fıkrasında 'geçen işleri' ibaresinden sonra gelmek üzere 'yasa yolu değerlendirme formları' ibaresi eklenmiştir."

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal.

Buyurun Sayın Köksal. (CHP sıralarından alkışlar)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yargıçlar siyasetten, çıkardan etkilenmeksizin objektif ve tarafsız olarak görevlerini yapıp karar verirlerse hukuka güven sağlanır, eğer hür iradeleriyle karar verirlerse hukuk devletinden söz edilebilir. Yargıçlar siyasal iktidarın baskısı yüzünden hür iradeleriyle karar veremezlerse, iktidarın talepleri doğrultusunda karar vermek zorunda kalırlarsa o zaman yargı siyasallaşmış olur, o zaman hukuk devletinden söz edemeyiz ve yargının siyasallaşması demek hukuk devletinin katledilmesi demektir. (CHP sıralarından alkışlar)

Siz bu tasarıyla yüksek yargı üyesi hâkimlerin görev süresini on iki yılla sınırlayıp onların yeniden seçilmelerine, ikinci kez seçilmelerine engel koyuyorsunuz. Görev süresi on iki yılla sınırlanan yüksek yargı üyesi hâkimler, eğer emeklilik yaşı dolmamışlarsa görev sürelerinin sonunda Türkiye'nin çeşitli yerlerindeki mahkemelere kürsü hâkimi olarak atanacaklar. Şimdi, bu konumdaki bir yüksek yargı üyesi hâkimi düşünün, görev süresinin bitiminde eğer emeklilik yaşı dolmamışsa mecburen bundan sonrasını düşünerek hareket etmek zorunda kalacaktır çünkü siz işinize gelmeyen bir karar verildiğinde, bu kararı veren yüksek yargı üyesi hâkimi, görev süresinin bitiminde eğer emekliliği dolmamışsa sürgün yeri olarak tabir edilen mahkemelere kürsü hâkimi olarak atayacaksınız. (CHP sıralarından alkışlar) İşte bu yüzden, yüksek yargı üyesi olan hâkim hukuka ve vicdani kanaatine göre değil, AKP iktidarının isteğine göre karar vermek zorunda kalacak.

Siz bu yasa tasarısıyla hâkimlik teminatını yerle yeksan edeceksiniz. Hukuk fakültesini bitirip idealistçe hâkim, savcı olmak isteyenler için yazılı ve sözlü sınav koyuyorsunuz, çok güzel ama diyorsunuz ki: "Yazılı sınav yüzde 60, sözlü sınav yüzde 40 dikkate alınacak." Sözlü sınav nedir Allah aşkınıza? Ben söyleyeyim, AKP'ye yakın olan heyetin subjektif kriterlere göre hâkim adaylarını mesleğe kabulüdür yani başka bir deyişle AKP'ye yakın olan hâkim adaylarının hâkim olmasıdır. (CHP sıralarından alkışlar) Çünkü yazılı sınavdan çok yüksek puan almış bile olsa hâkim adayı, sözlü sınavı geçemezse mesleğe kabul olmayacaktır.

Son zamanlarda sayenizde kayyumluk en popüler mesleklerden biri oldu. Şirketin birine kayyum olarak atıyorsunuz ve ne hikmetse kayyum atanan şirketlerin hemen hepsi batıyor. Bu tasarıyla o kayyumlara da bir koruma kılıfı getiriyorsunuz. Şirketleri kasten batırılan şirket sahipleri devlete karşı tazminat davası açabilecek, tazminat alabilecek ancak devlet, kayyuma sadece görevi kötüye kullanma suçundan hüküm giymişse rücu ettirebilecek. Böylece, AKP yandaş olan kayyuma da büyük bir koruma getirmiş oluyor bu yasa tasarısıyla.

İktidara geldiğiniz günden beri kendinizden olmayan herkesi ötekileştiren, dışlayan, sizi desteklemeyenleri, sizi eleştirenleri, sizden olmayanları ayrıştıran AKP Hükûmeti, bu tasarıyla yüksek yargıda kendisi gibi düşünmeyen, kendisinin isteği doğrultusunda karar vermeyen yüksek yargı üyesi hâkimleri tasfiyeyi amaçlamaktadır. Ben size asrın lideri, cumhuriyetimizin kurucusu Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün sözlerini hatırlatmak istiyorum. Büyük Önder ne diyor biliyor musunuz, sizlere ta 1920'lerden seslenmiş, bugünleri görerek seslenmiş: "Adalet gücü bağımsız olmayan bir milletin, devlet hâlinde varlığı kabul olunmaz." Onun bu sözlerini örnek almanızı diliyorum.

Hepinize saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

26'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

27'nci madde üzerinde dört adet önerge vardır, okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın çerçeve 27'nci maddesiyle 4954 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Kanunu'nun 28'inci maddesine eklenmesi öngörülen onuncu fıkrada yer alan "ve Bakanlık Personel Genel Müdürü" ibaresinin ", Ceza İşleri, Hukuk İşleri ve Personel Genel Müdürleri" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Muş	Mehmet Naci Bostancı	Azmi Ekinci
İstanbul	Amasya	İstanbul
Osman Aşkın Bak	Şahin Tin	Abdurrahman Öz
Rize	Denizli	Aydın

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 27'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan	Cemal Okan Yüksel	Necati Yılmaz
Muğla	Eskişehir	Ankara
Zeynel Emre	Namık Havutça	Erdoğan Toprak
İstanbul	Balıkesir	İstanbul

Mahmut Tanal	Mehmet Gökdağ
İstanbul	Gaziantep

"MADDE 27- 23/7/2003 tarihli ve 4954 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Kanununun 28 inci maddesine yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve mevcut sekizinci ve dokuzuncu fıkralar aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

‘Yazılı sınav, Akademide ders veren öğretim elemanları arasından Yönetim Kurulunca seçilen başkan ile dört asıl ve iki yedek üyeden oluşan yazılı sınav kurulu tarafından yapılır.

Sınav, yüz tam puan üzerinden değerlendirilir. Yapılan değerlendirmede en az yetmiş puan alanlar yazılı sınavda başarılı kabul edilir ve sesli ve görüntü cihazlarla kaydedilen sözlü sınava alınır. Yazılı sınavda başarı gösteremeyenlere iki ay içinde bir sınav hakkı daha tanınır.

Sözlü sınav; Başkanın başkanlığında, Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı ve Bakanlık Personel Genel Müdürü ile Yönetim Kurulu tarafından Akademide ders veren öğretim elemanları arasından seçilen iki asıl ve bir yedek üyeden oluşan sözlü sınav kurulu tarafından yapılır. Sözlü sınavlar sesli ve görsel kayıt yapan cihazlarla kaydedilir. Kaydın bir örneği talebi halinde adaya verilir. Kayıtlar en az on yıl süre ile saklanır.

Sözlü sınavda adayın;

a) Eğitim konularına ilişkin bilgi düzeyi, mevzuat ve içtihat bilgisi,

b) Mesleki yeterliliği, hukuki meseleleri kavrama, çözme ve ifade etme yeteneği,

c) Özgüveni, temsil kabiliyeti ve davranışlarının mesleğe uygunluğu, değerlendirilir.

Sözlü sınav puanı, üyelerin on birinci fıkrada belirtilen hususları değerlendirerek yüz üzerinden verdikleri puanların aritmetik ortalamasıdır.

Eğitim sonunda başarılı sayılmak için, yazılı sınav puanının yüzde altmışı ile sözlü sınav puanının yüzde kırkının toplamının en az yetmiş olması şarttır.’

‘Eğitim sonunda başarılı sayılanların mesleğe kabulleri ile atanmaları 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu hükümlerine göre yapılır. Eğitim sonunda yapılan sınavlarda başarı gösteremeyenler, talepleri halinde Bakanlıkça merkez veya taşra teşkilâtında genel idare hizmetleri sınıfında bir kadroya atanabilir, aksi hâlde bunların adaylığına Bakanlıkça son verilir.

Yazılı ve sözlü sınava ilişkin diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.’”

BAŞKAN – Şimdi okutacağım iki önerge aynı mahiyette olup birlikte işleme alacağım.

Talepleri hâlinde önerge sahiplerine söz vereceğim.

Önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın 27’nci maddesinin tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İsmail Faruk Aksu	Mustafa Kalaycı	Mehmet Günal
İstanbul	Konya	Antalya
Mehmet Parsak	Kamil Aydın	Ruhi Ersoy
Afyonkarahisar	Erzurum	Osmaniye

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İdris Baluken	Çağlar Demirel	Mahmut Toğrul
Diyarbakır	Diyarbakır	Gaziantep

Mithat Sancar	Ahmet Yıldırım
Mardin	Muş

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki ilk önerge üzerinde konuşacak olan Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul.

Buyurun Sayın Toğrul. (HDP sıralarından alkışlar)

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Teşekkürler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, birkaç gün önce İstanbul'da büyük bir patlama meydana geldi ve bu patlamalarda 46 yurttaşımızı kaybettik, 300'e yakın da yaralı vardı. Bugün bu konuyla ilgili bilgi vermek için Genel Kurulu teşrif eden Sayın Bakan, Sayın Meclis Başkan Vekiliyle daha önce de görüşerek İç Tüzük'e aykırı bir şekilde buraya geldi çünkü yaptıklarının hesabının muhalefet tarafından sorulmasının önüne geçmek için İç Tüzük'ü de arkadan dolanarak bir şekilde burada birkaç cümle etti ama işin esasına girmeden hemen Genel Kurulu terk etti ve muhalefeti dinleme nezaketinde bile bulunmadı.

Değerli arkadaşlar, bu olayların sorumlusunun birinci derecede IŞİD olduğu biliniyor, üstlenildi. IŞİD'in adım adım takip edildiğini dünkü araştırma önergemizde söyledik. Hem sınır bölgesi emiri olarak geçen İlhami Balı'nın hem Ankara ve Suruç katliamlarının sorumlularının adım adım izlendiğini, kayıt altına alındığını, fiziki ve teknik takibin yapıldığını biliyoruz. Bunlar artık mahkeme kararlarıyla sabit olmasına rağmen, olayın birinci dereceden sorumlusu olması gereken İçişleri Bakanı geldi, burada biraz önceki tabloyu yaşadık.

Değerli arkadaşlar, bu hesaplar mutlaka gün gelecek sorulacaktır. Şimdi, üzerinde konuştuğumuz önergeyle ilgili birkaç kelam da etmek isterim.

Şu anda kamunun tüm kurumlarına artık neredeyse sözlü sınavlarla eleman alınmaktadır. Sözlü sınavda çoğu zaman basına birtakım olaylar düşüyor. Sorulan sorular son derece subjektif, hiçbir şekilde objektif kriterlerden oluşmuyor ve tamamen o günkü siyasi iktidarın meşrebine göre olup olmadığının ölçüldüğü bir sınava dönüşüyor. Bugün tüm kamu kurumlarında durum bu ve kamuda hâlihazırda görevde olan memurların da büyük bir mobbing, bıktır kaçır baskısı altında olduğu biliniyor. Şimdi, bu kurumlardaki insanların tabii ki güvencesi adalettir. Adalete gider ve mevcut durumda yargı, bağımsız olan yargı söz konusu bu uygulamaya maruz kalanların durumunu inceler, hakkaniyete uygun karar verir ve oradaki çalışanlar o anlamda adalete de güvenerek davranırlar. Ama gelin görün ki tüm kamu kurumlarında yapılan o adaletsiz şekilde işe alınma, sınava bağlı işe alınma şimdi aynı şekilde, adalet kurumunda da, yargıda ve Danıştayda da aynı şey yapılmak isteniyor. Peki, bu durumda kim, neye güvenecek? Hangi yargıya güveneceğiz?

Dün "siyah" dediğinize bugün "beyaz" diyorsunuz. Dün A kararını veren mahkemeler yarın B kararını veriyor; A kararını verdiği zaman alkışlıyorsunuz, sonra B kararını verdiğinde de alkışlıyorsunuz. A işlemini yaptığında da alkışlıyorsunuz, B işlemini yaptığında da alkışlıyorsunuz. Aynı şey, maalesef, devlet yönetiminde de böyle. Örneğin uluslararası alanda İsrail'e "terörist" dendiğinde de alkışlıyorsunuz, bugün "Niye bunları yaşadık?" diye sormuyorsunuz, şimdi İsrail'le dost oluyoruz ve yine alkışlıyorsunuz. Yani gerçekten dönüp hiçbir şekilde "Yahu, dün neydi, bugün nedir? Hangisi doğrudur?" diye, maalesef, bir fikir süzgecinden geçirmekten kendinizi alıkoymuşsunuz. Neredeyse birer el kaldırma makinesine dönüşmüşsünüz. Hâlbuki burada konuşulan şeyler, ya o doğrudur ya bu doğrudur, ikisi aynı anda doğru olamaz.

Dolayısıyla, sizin bu hâliniz, gerçekten ülkenin içine düştüğü içler acısı durumun yargıya da taşınması… Tüm kurumlarda bozulma anlaşılabilir, giderilebilir ama yargısı bozulmuş, adaleti bozulmuş bir ülkede hiçbir şey, hiçbir gelecek yoktur ve o ülke çökmeye mahkûmdur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TOĞRUL (Devamla) – O yargı dönecek, bu hâle getirenleri de bir gün yargılayacak, bunun hesabı da o gün sizlerden sorulacak diyorum, saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki ikinci önerge üzerinde söz isteyen, Osmaniye Milletvekili Ruhi Ersoy.

Buyurun Sayın Ersoy. (MHP sıralarından alkışlar)

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Hayırlı akşamlar cümleten.

Değerli arkadaşlar, yasama-yürütme-yargı kuvvetler ayrılığı, demokrasi, parlamenter sistem ve yönetim erki açısından insanlığın gelmiş olduğu ortak akılla yönetim şeklinin bir ifadesi ve tezahürü. Bugün Türkiye'de tartışılan temel problem, bu erklerin kuvvetler birliğine dönüştürülerek bir sorun yaşanmasıyla ilgili örneklerden hareketle tehlikeler dile getiriliyor.

Türkiye Cumhuriyeti devletinin kuruluş referansları ve köklerine baktığımızda, devletin kurucu iradesinin, özellikle Yargıtayı ilk önce Ankara'ya getirmeyerek, Ankara'da tutmayarak Sivas'ta kurumsallaştırdığını, uzun süre Sivas'ta kaldıktan sonra kademe kademe, önce Eskişehir'e, daha sonra Ankara'ya getirdiğini bir hatırlatmak istiyorum. Sebebi: Rahmetli Mustafa Kemal tarafından, siyasi kararların, devletin otoritesini temsil eden makamların yargıya ve yargı kararlarını verecek olanlara uzak olması gerekçesiyle Sivas ve aşamalı olarak Eskişehir, daha sonra Ankara yapıldığı bilgisini bugünlerde ifade etmek galiba çok manidar olur diye düşünüyorum.

Buradan hareketle, referansını manevi güçlerden ve inançtan alan ama uygulamasını seküler yaşamda hukuktan alan bir anlayış hâkim devlet aklında. Manevi anlamda baktığımızda temel kaynağımızın Kur'an-ı Kerim olduğunu görüyoruz. Orada Cenab-ı Hak Nisa Suresi 135'inci ayette "Ey iman edenler! Adaleti ayakta tutan ve kendiniz, ana babanız ve yakın akrabanız aleyhinde de olsa yalnız Allah için şahitlik eden kimseler olunuz. Zira, zengin de olsa, fakir de olsa Allah ikisine de… Nefisinizin arzusuna uyarak adaletten uzaklaşmayın. Eğer şahitlik ederken dilinizi eğer, bükerseniz veya çekinirseniz, şüphesiz Allah yaptıklarınızdan haberdardır." ifadeleriyle temel referans kaynağımızda adil olmayı, adaletli olmayı vurguluyor.

Türk-İslam medeniyetinin temel eserlerinden Kutadgu Bilig'de Yusuf Has Hacib, devlet adamlarına nasihat bölümü ve temel anlayışı ifade ederken "Tanrı seni doğruluk için bu mevkiye getirdi, haydi doğru ol ve doğruluk ile yaşat. Ey kanun yapan, iyi kanun koy; kötü kanun yapan kimse, daha hayattayken ölmüş demektir. Beylik çok iyi bir şeydir fakat daha iyi olan kanundur ve onu doğru tatbik etmek ve edebilmektir. Bey ne kadar doğru olur ve iyi hareket ederse halk için o kadar mesut bir devir ve hayat başlar. İster oğlum, ister yakınım veya hısmım olsun; ister yolcu, geçici, ister misafir olsun; kanun karşısında benim için bunların hepsi birdir, hüküm verirken hiçbiri benim için ayırt etmez." diyor. İşte bu kaynaklar üzerinden yol yürümenin bir sırat-ı müstakim olduğunu ifade ediyoruz.

Türk kültürünün temel kaynaklarını, İslam ahlakının temel kaynaklarını argüman geliştirmek için, siyaseten, siyaset sahnesinde, seçim meydanlarında veyahut da mitinglerde birbirimize propaganda yaparken değil, bu kaynaklardaki ahlak anlayışını önce kendi nefsimize, sonra hâkim olduğumuz alanlara sindirebilmek temel şiar olmalıdır anlayışındayız. Ama referanslar bu olsa da bireysel ahlak anlamındaki ahlak anlayışına dönüşmesi, bunun bir sosyal ahlak nizamına dönüşmesi fakat dini bu manada siyasete alet etmeden, yönetim anlayışının dünyevi olduğu gerçeğini, seküler olduğu gerçeğini de unutmadan; on dört yıllık iktidarda, tecrübeyle yaşamış olan arkadaşların, iktidarı, muhalefetiyle beraber, bu ince çizgiyle beraber bu konulara yaklaşması gerektiğini düşünüyoruz.

Bu, üzerinde tartıştığımız Danıştay Kanunu'nun memleketimiz için, milletimiz için temel ahlak ilkelerine uygun, adil bir yönetim anlayışına vesile olmasını diliyoruz. Ne kadar vesile olur bilemiyoruz, onu yaşayarak göreceğiz tabii. Ama ne olur dilimiz başka, kalbimiz başka olmasın.

Saygılar sunuyorum. Hayırlı iftarlar diliyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 27'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan (Muğla) ve arkadaşları

"MADDE 27 - 23/7/2003 tarihli ve 4954 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Kanununun 28 inci maddesine yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve mevcut sekizinci ve dokuzuncu fıkralar aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

'Yazılı sınav, Akademide ders veren öğretim elemanları arasından Yönetim Kurulunca seçilen başkan ile dört asıl ve iki yedek üyeden oluşan yazılı sınav kurulu tarafından yapılır.

Sınav, yüz tam puan üzerinden değerlendirilir. Yapılan değerlendirmede en az yetmiş puan alanlar yazılı sınavda başarılı kabul edilir ve sesli ve görüntü cihazlarla kaydedilen sözlü sınava alınır. Yazılı sınavda başarı gösteremeyenlere iki ay içinde bir sınav hakkı daha tanınır.

Sözlü sınav; Başkanın başkanlığında, Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı ve Bakanlık Personel Genel Müdürü ile Yönetim Kurulu tarafından Akademide ders veren öğretim elemanları arasından seçilen iki asıl ve bir yedek üyeden oluşan sözlü sınav kurulu tarafından yapılır. Sözlü sınavlar sesli ve görsel kayıt yapan cihazlarla kaydedilir. Kaydın bir örneği talebi halinde adaya verilir. Kayıtlar en az on yıl süre ile saklanır.

Sözlü sınavda adayın;

a) Eğitim konularına ilişkin bilgi düzeyi, mevzuat ve içtihat bilgisi,

b) Mesleki yeterliliği, hukuki meseleleri kavrama, çözme ve ifade etme yeteneği,

c) Özgüveni, temsil kabiliyeti ve davranışlarının mesleğe uygunluğu, değerlendirilir.

Sözlü sınav puanı, üyelerin on birinci fıkrada belirtilen hususları değerlendirerek yüz üzerinden verdikleri puanların aritmetik ortalamasıdır.

Eğitim sonunda başarılı sayılmak için, yazılı sınav puanının yüzde altmışı ile sözlü sınav puanının yüzde kırkının toplamının en az yetmiş olması şarttır.'

'Eğitim sonunda başarılı sayılanların mesleğe kabulleri ile atanmaları 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu hükümlerine göre yapılır. Eğitim sonunda yapılan sınavlarda başarı gösteremeyenler, talepleri halinde Bakanlıkça merkez veya taşra teşkilâtında genel idare hizmetleri sınıfında bir kadroya atanabilir, aksi halde bunların adaylığına Bakanlıkça son verilir.

Yazılı ve sözlü sınava ilişkin diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.'"

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Ankara Milletvekili Necati Yılmaz.

Buyurun Sayın Yılmaz. (CHP sıralarından alkışlar)

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Divan, sayın milletvekilleri, basının ve Meclisin değerli emekçileri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

İşbu yasa tasarısının genel gerekçesinde ortaya konulan görüşlerin dışında yasanın asıl amacını Sayın Bakan ifade etmiştir. Sayın Bakanın beyanına göre, bu yasayla, yargı içerisinde etkin ve belirleyici konuma geldiği belirtilen, cemaat mensubu olan ve aldığı talimatlarla karar veren yargıçlar yüksek yargıdan temizlenmek istenilmektedir. Ancak bizler iktidarın amacının bununla da sınırlı olduğunu düşünmüyoruz.

Sayın milletvekilleri, AKP hükûmetleri on dört yıllık uygulamalarını, dış politika da dâhil olmak üzere kimlik siyaseti üzerinden yürütmüştür. Dünyayı ve hayatı kimlikler üzerinden okumuş ve kurgulamıştır. Hiçbir yurttaşımızı sadece yurttaş olarak algılamamış, görmemiştir. Onun cinsiyetine ve memleketine dikkat etmiş, etnik kimliğini merak etmiş, inancını araştırmıştır. Yaşam tarzı üzerinden yurttaşlarını "öteki" ve "beriki" olarak ayırmıştır. AKP iktidarları, ayrıştıran, kutuplaştıran, karşı karşıya gösteren bir siyaset üzerinden varlığını sürdürmeyi temel politik yöntem olarak benimsemiştir. Hükûmet, bu anlayışıyla yıllardır bürokraside tam bir kıyım gerçekleştirmiştir. (CHP sıralarından alkışlar) Belli inanca ve yaşam şekline dâhil olanlar bürokrasiden tasfiye edilmişlerdir. Özellikle de kamu hizmetine ilk girişte, AKP iktidarları, sözlü sınavları, bu politikaların uygulanmasının temel aracı olarak görmüşlerdir. Bu hükümle, bugüne değin iktidar tarafından sürekli haksızlıkların, kayırmaların ve ötekileştirilip dışlanmanın aracı olarak kullanılan sözlü sınav yeniden getirilmektedir.

Sayın milletvekilleri, yazılı sınav sonuçlarının denetime elverişli, sözlü sınav sonuçlarının ise sınavı yapan heyetin subjektif kriterlere göre yapacakları değerlendirmeleri olduğu açıktır. Yasayla mesleğe kabulde yazılı sınav sonucunun yüzde 60; sözlü sınav sonucunun da yüzde 40 ağırlıkla dikkate alınacağı öngörülmektedir ve ikisinin toplamında yüzde 70'lik başarı aranmaktadır. Bu hâlde, sözlü sınavı yapacak heyetin, yazılı sınavdan çok yüksek, hatta 100 tam puan almış adayların dahi mesleğe kabulünü engellemeleri mümkündür. İşte bu düzenleme dahi, iktidarın yargıyı ele geçirme niyetini açık seçik ortaya koymaktadır.

Sayın milletvekilleri, özellikle sözlü sınavda değerlendirmeye esas olacak kriterlerin içerisinden birincisi; eğitim konularına ilişkin bilgi düzeyi, mevzuat ve içtihat bilgisidir. İkinci kriter; mesleki yeterlilik, hukuki meseleleri kavrama, çözme ve ifade yeteneğidir. Bu iki kriterin yazılı sınavda ölçülüp değerlendirilmesi mümkün iken bunların ayrıca sözlü sınav konusu yapılması manidardır, anlamlıdır. Sözlü sınavda üçüncü ölçüt; öz güveni, temsil kabiliyetini ve davranışların mesleğe uygunluğunu ölçmektir, üçüncü kriter budur. Bu hususun da o kısa sözlü sınav süresinde ölçülmesi mümkün değildir. Kaldı ki, tasarıda, başarısız hâkim adayının ikinci kez yazılı sınava girmesine olanak tanınırken, sözlü sınava ikinci kez girme imkânı kabul edilmemiştir.

Sayın milletvekilleri, yazılı sınavda başarılı olmasına rağmen sözlü sınava girme imkânı dahi elinden alınan adaylar bakımından, sınavını kazandığı, stajını gördüğü, düşünü kurduğu mesleği edinmesi, denetimi mümkün olmayan subjektif değerlendirmelerle yapılacak olan sözlü sınavda siyasal iktidarın etkisinden kurtulamayacak olan sınav komisyonunun keyfiyetine terk edilmektedir. Bu husus yasada açık seçik anlaşılmaktadır çünkü yazılı sınavı akademisyenlerin yapacağı, bu kurulun yapacağı öngörülürken, sözlü sınavın başkanlığını Teftiş Kurulu Başkanının yapması ve Personel Genel Müdürünün bu kurulda yer alması öngörülmektedir. Dolayısıyla, bu sözlü sınavı yapacak olan heyetin politik mülahazalarla davranan bir heyet olacağı açıktır.

Özetle, sözlü sınav, bu yasa değişikliğinin, yargıyı tarafsız ve bağımsız hâle getirme düşüncesiyle değil, tam aksine, yargıyı ele geçirme ve -söylüyoruz, bir kez daha söyleyelim- iktidarın sopasına dönüştürme niyetinin açık ve güçlü bir kanıtıdır. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, tüm bu gerekçelerle tuzu çürütme yasasını reddediyoruz, karşı çıkıyoruz.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Son önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın çerçeve 27'nci maddesiyle 4954 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Kanunu'nun 28'inci maddesine eklenmesi öngörülen onuncu fıkrada yer alan "ve Bakanlık Personel Genel Müdürü" ibaresinin ", Ceza İşleri, Hukuk İşleri ve Personel Genel Müdürleri" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Muş (İstanbul) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Takdire bırakıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılıyoruz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Gerekçe…

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle hâkim ve savcı adaylığına girişteki mülakatı yapan kurulun 7 kişiden oluşması nedeniyle, buna uyum sağlanması amacıyla meslek öncesi eğitim sonunda hâkim ve savcı adaylarına sözlü sınav yapacak olan sözlü sınav kuruluna, Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanı ile Personel Genel Müdürünün yanı sıra, Hukuk ve Ceza İşleri Genel Müdürleri de alınmak suretiyle üye sayısı artırılmaktadır.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 27'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

28'inci madde üzerinde iki adet önerge vardır, aynı mahiyetteki bu önergeleri okutacağım ve birlikte işleme alacağım.

Şimdi önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 28'inci maddesinin tasarı metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan	Cemal Okan Yüksel	Necati Yılmaz
Muğla	Eskişehir	Ankara
Zeynel Emre	Namık Havutça	Mehmet Gökdağ
İstanbul	Balıkesir	Gaziantep
Erdoğan Toprak	Mahmut Tanal	Emre Köprülü
İstanbul	İstanbul	Tekirdağ

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İdris Baluken	Çağlar Demirel	Mahmut Toğrul
Diyarbakır	Diyarbakır	Gaziantep
Mithat Sancar	Ahmet Yıldırım	Erol Dora
Mardin	Muş	Mardin

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki ilk önerge üzerinde Mardin Milletvekili Erol Dora konuşacaktır.

Buyurun Sayın Dora. (HDP sıralarından alkışlar)

EROL DORA (Mardin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Danıştay Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 28'inci maddesi üzerine Halkların Demokratik Partisi adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Tasarının bu maddesiyle yeni özel yetkili mahkemeler ve savcılıklar kurulması öngörülmektedir. Bir diğer ifadeyle, özel yetkili ağır ceza mahkemeleri yeniden ceza yargılaması sistemine sokulmaya çalışılmaktadır. Bildiğiniz gibi, bu düzenleme Anayasa'nın kanuni hâkim ilkesini düzenleyen 37'nci maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Diğer taraftan, özel yetkili mahkemeler yargı bağımsızlığı ve yargıcın tarafsızlığı gibi temel hukuki ilkeleri en fazla örseleyen mahkemeler olmuştur.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de yargı bağımsızlığı ve yargının tarafsızlığı çok uzun zamandır çeşitli düzenlemelerde konuşulan bir konudur; Parlamentoda hukuksal açıdan belki de en fazla konuştuğumuz konulardan birisi olmuştur. Elbette, yargı bağımsızlığının siyasal sonuçları bakımından çok ciddi sonuçları olan bir mesele olduğunu gayet iyi biliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bakınız, literatüre Birleşmiş Milletler Bangalor Yargı Etiği İlkeleri olarak giren ve Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonunun 23 Nisan 2003 tarihli oturumunda kabul ettiği metinde yargı bağımsızlığı ilkesi şöyle tanımlanmaktadır: Yargı bağımsızlığı hukuk devletinin ön koşulu ve adil yargılanmanın temel garantisidir. Bundan dolayı, hâkim hem bireysel hem de kurumsal yönleriyle yargı bağımsızlığını temsil ve muhafaza etmelidir.

Şimdi üzerinde görüştüğümüz Danıştay ve Yargıtay gibi iki yüksek yargı kurumunun yargıçlarına ilişkin düzenlemeler içeren, özel yetkili mahkemeleri yeniden hortlatan bu tasarıya baktığımızda temel asgari ilkelerin bile yok sayıldığı açıkça görülmektedir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de yargı bağımsızlığı ve yargının tarafsızlığıyla ilgili sorunların giderek büyüdüğünü son bir iki yılda yayınlanan çeşitli istatistik ve raporlarda da görebiliyoruz. Mesela, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2012-2015 yılları arasında Türkiye hakkında verilen ihlal kararlarının yüzde 75'inden fazlası adil yargılanma hakkının ihlalinden dolayıdır. Yani, Türkiye 6'ncı maddeyi ihlal ettiği için en çok mahkûm edilen ülkelerden birisidir.

Değerli milletvekilleri, bunun dışında başka kurumlara bakalım. Bizi doğrulayan, etkileyen, bağlı olduğumuz sözleşmeler ve kurumlar var, bunların raporları da aynı şeyleri söylemektedir. Mesela, 20 Nisan 2015'te Venedik Komisyonu Türkiye'yle ilgili yargı bağımsızlığı konusunda bir rapor hazırladı. Hazırlanan bu rapor yargıya müdahalelerin Türkiye'de yargı bağımsızlığını, hâkim teminatını ciddi biçimde zedelediğini, ihlal ettiğini belirtmektedir. Yine, Avrupa Birliğinin Kasım 2015'te yayınlanan

2015 Yılı İlerleme Raporu'nda da aynı vurguları görmekteyiz, orada da güçler ayrılığı ilkesinin ciddi biçimde ihlal edildiği özellikle belirtiliyor ve bunun da en önemli nedeni olarak hâkim ve savcıların büyük bir siyasi baskı altında oldukları belirtilmektedir.

Değerli milletvekilleri, şimdi, Türkiye'de yargının hızla siyasallaştırıldığı, bu siyasallaşmanın geçmişle mukayese edildiğinde son derece tehlikeli boyutlara ulaştığı bir süreç yaşamaktayız. Yargının siyasallaştırılması ise yürütmeye yargıyı dizayn etme, hâkimleri tayin etme, önemli davalara belirli hâkimleri atama ve bireysel olarak hâkimler üzerinde baskı kurma imkânını sağlamak amacını taşımaktadır. Yargının bu denli müdahale alanına çevrilmesi ne iç dinamikler bakımından ne de dış dünyada oluşan izlenim bakımından sürdürülebilir değildir; yurttaşın yargıya olan asgari güven duygusunun da sıfırlanması anlamına gelmektedir.

Değerli milletvekilleri, yargı bağımsızlığı söz konusu olduğunda 1985 tarihli Birleşmiş Milletler Yargı Bağımsızlığının Temel İlkeleri, 1994 tarihli Avrupa Konseyi Hâkimlerin Bağımsızlığı, Etkinliği ve Rolü konusunda tavsiye kararı, 2007 tarihli Venedik Komisyonu Yargısal Atamalar Raporu ve 2010 tarihli Venedik Komisyonu Yargıçların Bağımsızlığı Raporu gibi bütün dünyanın referans aldığı uluslararası belgeler, birikimler ortadayken gerek ülkemiz gerek dünya kamuoyunda bizlerin zor duruma düşebileceğimiz düzenlemelere mesai harcıyor olmamız trajik bir durumdur. Hukuku hiçe sayan yöntemlerle bir hukuk devleti asla inşa edilemez. İç barışımızı da bu tür düzenlemelerle sağlayamayız.

Bu duygularla, tekrar hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Aynı mahiyetteki diğer önerge üzerinde söz isteyen, Tekirdağ Milletvekili Emre Köprülü.

Buyurun Sayın Köprülü. (CHP sıralarından alkışlar)

EMRE KÖPRÜLÜ (Tekirdağ) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biliyorum ki iktidar partisinin içerisinde birçok sayın milletvekili muhalefetin İç Tüzük'ten kaynaklanan grup önerisi verme hakkını, sözlü sorularını, önerge verme hakkını Meclisin işlerliği için geçerli bir durum olarak görmüyor. Muhalefet haklı bir talep dile getirse, o sayın milletvekili vicdanında bunu hissetse dahi "hayır" deme alışkanlığının bir gereği olarak buna, bu önergeye karşı çıkıyor. Biliyoruz ki bu durum bizim önergemizde de tekrarlanacak, aksi bir beklentimiz yok, "hayır" diyeceğiniz ortada. Ama, ben sizlerden şunu rica ediyorum: "Hayır" dediklerinizi biliyoruz da hiç dünden bugüne kadar "evet" dediğiniz kanunlara bir baktınız mı? Nelere "evet" demişsiniz, bir incelediniz mi? "Evet" dediğiniz kanunlar noktasında Türkiye hangi sıkıntılar, hangi sorunlar yaşamış, bir baktınız mı?

Bir örnek var önümüzde: Biliyoruz, bu yasaya da "evet" diyeceksiniz. Ne diyor bu yasa? Birçok hükmü var ama bir tanesi: Yargıtayda 516 olan üye sayısını 200'e, Danıştayda 195 olan üye sayısını da 90'a düşüreceksiniz. Kısaca belirtmek gerekirse bu yolla bir yapıyı, cemaati yargıdan tasfiye edeceksiniz. Yani, size göre paralel yapıyı yargıdan temizlemek için üye sayılarıyla oynamak, bunları değiştirmek lazım.

Peki, durum nasıl oluştu, nasıl geldik bu duruma, yargı sizin iddianıza göre, bu duruma nasıl geldi? Şimdi, bakalım, sayın milletvekilleri, 2011 yılında AKP'li milletvekillerinin kabul oylarıyla Yargıtayın 250 olan üye sayısı 387'ye, Danıştayın 95 olan üye sayısı da 156'ya çıkarıldı. Bu düzenleme neden yapıldı o tarihte, hatırlayalım. Yargıtayda ve Danıştayda biat etmeyen, hukuku uygulayan üyelere karşı Yargıtayı ve Danıştayı ele geçirmek adına o gün kol kola yürünen, bugünün düşmanı olan cemaatle birlikte bir organizasyon kuruldu, bir kanun çıkarıldı ve bu kanunla da Yargıtay ve Danıştayın yapısında bir oynama yapıldı. Hatırlayalım o günkü hukuksuzlukları, hatırlayalım Balyoz davasını, Ergenekon'u

ve benzeri davaları. O hukuksuzlukları Yargıtayda tescil edecek üyelere ihtiyaç vardı, o üyeleri kurmak adına 2011 yılında o kanuna AKP'li milletvekilleri "evet" dedi. Danıştayda haksız atamalara, rant kararlarına karşı çıkmayacak üyelere ihtiyaç vardı ve 2011 yılında bu kanun çıkarıldı. Peki, 2014 yılına gelindi, ne oldu? Bu kez, az önce söylediğim gibi, 2011 yılında kurulmuş olan yapıyı bu sefer değiştirmek için yeniden bir kanun çıkarıldı. Yine bu kanun da AKP'li üyelerin oylarıyla çıkarıldı, yine bu sefer de Yargıtay ve Danıştayın üye sayısı artırıldı, yapı yine değiştirilemedi.

Şimdi, önergelere "hayır" diyorsunuz ama "evet" dediğiniz kanunlar da ortada. Üzülerek söylüyorum ama muhalefete koşulsuz "hayır", önünüze konan her yasa tasarısına da koşulsuz "evet" diyerek bunu siz yaptınız sayın milletvekilleri. Yani, bu suça ortak oldunuz.

Şimdi, paralel yapıyı ayıklama iddiası, cemaati ayıklama iddiası ama yargıyı ele geçirme gayesiyle tekrardan Meclise benzeri bir yasayla geldiniz, yine koşulsuz "evet" diyeceksiniz. Fark etmiyor musunuz, sayıyı artırın, sorun; indirin, sorun, bir türlü çözüme kavuşturamıyorsunuz. Çünkü, problem sayıyı artırmakta, indirmekte değil; sorun, zihniyette, sorun amacınızda. Amacınız, hukuk devleti inşa etmek olmayıp yargıyı ele geçirmek olduğu zaman hiçbir şekilde sorun çözülemiyor, katlanarak artıyor.

Bir an için haklı olduğunuzu düşünüyorum; hukuku dinlemeyen, başka odaklardan emir, talimat alan bir yapıyı tasfiye edeceğinizi düşünelim. Yargıtaydan, Danıştaydan alacaksınız, ilk derece mahkemelerine atayacaksınız. Peki, iddianız haklıysa bile, hukuk tanımaz bu insanların, savcıların, hâkimlerin ilk derece mahkemelerinde görev alması ne kadar sağlıklı? Niye sistemin içinde tutuyorsunuz? Sorunu çözmek mi istiyorsunuz? Ama bu yolla çözemiyorsunuz. Benden size bir tavsiye, bir öneri: Ergenekon gibi, Balyoz gibi bir yapının aktif rol aldığı davalarda kanunsuzluğa, hukuksuzluğa açık olarak imza atmış kişiler tespitli, belli. Bunlar hakkında etkin bir soruşturma yapın, bunları sadece Yargıtayda, Danıştayda değil, hukukun dışına çıkaracak, sistemin dışına çıkaracak bir soruşturma yapın ve hukuku, hukuk devletini böyle inşa etmeye çalışın ama sadece dosyanın hâkim ve savcılarını değil, savcı olmadan da davanın savcılığını üstlenmiş, onlara talimatları vermiş kişileri de araştırın. (CHP sıralarından alkışlar) Yapabiliyorsanız paralel yapıyı yargıdan, paralel yapıyı o gün kullanmaya çalışanları da içinizden ayıklayın ve temizleyin. (CHP sıralarından alkışlar) İşte o zaman, hukuk devletini inşa eder, o zaman da böyle yasaları günaşırı Meclise getirmek zorunda kalmazsınız.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önergeler kabul edilmemiştir.

28'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 28'inci madde kabul edilmiştir.

Birleşime bir saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.16

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 21.17

BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN

KÂTİP ÜYELER: Mücahit DURMUŞOĞLU (Osmaniye), Elif Doğan TÜRKMEN (Adana)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 110'uncu Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.18

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 21.38

BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN

KÂTİP ÜYELER: Mücahit DURMUŞOĞLU (Osmaniye), Elif Doğan TÜRKMEN (Adana)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 110’uncu Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

400 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Komisyon ve Hükûmet burada.

Şimdi, 29’uncu maddede kalmıştık.

29’uncu madde üzerinde üç adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın 29’uncu maddesinde yer alan “dolayısıyla” ibaresinin “sebebiyle” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İsmail Faruk Aksu	Mustafa Kalaycı	Mehmet Günal
İstanbul	Konya	Antalya

Mehmet Parsak	Kamil Aydın
Afyonkarahisar	Erzurum

BAŞKAN – Şimdi okutacağım iki önerge aynı mahiyette olup, önergeleri birlikte işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın 29’uncu maddesinin tasarı metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan	Cemal Okan Yüksel	Necati Yılmaz
Muğla	Eskişehir	Ankara
Zeynel Emre	Namık Havutça	Mehmet Gökdağ
İstanbul	Balıkesir	Gaziantep

Erdoğan Toprak	Mahmut Tanal
İstanbul	İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önerge sahipleri:

İdris Baluken	Çağlar Demirel	Mahmut Toğrul
Diyarbakır	Diyarbakır	Gaziantep
Mithat Sancar	Ahmet Yıldırım	İmam Taşçıer
Mardin	Muş	Diyarbakır

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI AHMET İYİMAYA (Ankara) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki ilk önerge üzerinde söz isteyen Diyarbakır Milletvekili İmam Taşçıer.

Buyurun Sayın Taşçıer. (HDP sıralarından alkışlar)

İMAM TAŞÇIER (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 29'uncu maddesi üzerine söz almış bulunmaktayım.

Yargının adil ve bağımsız olabilmesi, kişi ve makamlara bağlı olmaksızın kanunlar çerçevesinde yargılama yapılması, demokratik bir ülkenin en önemli kıstaslarındandır.

Yapılması istenen kanun değişikliklerinin acele getirilerek, yargı üyelerini seçerken iktidarda olan partinin istediği kişileri yargı üyesi olarak atayarak, kendi siyasi rantları çerçevesinde karar verecek atanmış memur gibi çalıştırılmak istenmektedir. Bunun en iyi örneği devlet güvenlik mahkemeleri -yani DGM'ler- ve istiklal mahkemeleridir.

Başlangıçta asker kaçağı için kurulan istiklal mahkemeleri daha sonra bir intikam mahkemesi hâline gelmiştir. İstiklal mahkemelerinde çok kısa süren bir yargılama sonunda… Aslında buna yargılama denmez, görev yapan hâkim kılıklı üyelerin tamamı asker veya milletvekili olarak atanan kimselerdi. Türkiye'de birkaç mahkeme kurulmuş. O mahkemelerin verdikleri kararların temyiz edilmesi mümkün iken şark istiklal mahkemesinin kararları kesin olup temyizi kabil değildi. Bundan da anlaşılıyor ki, gayeleri yargılama değil, Kürt halkını imha idi.

Kürt ve kürdistan halklarının hak ve özgürlük talepleri için mücadele eden ve doksan bir yıl önce istiklal mahkemeleri tarafından idam edilen Şeyh Sait ve 47 saygın arkadaşını saygıyla anıyorum.

"Türkiye Kürt sorununu bugüne kadar neden çözmedi?" sorusuna ilgi duyanların önüne çıkan en çarpıcı ve en kilit örnek Şeyh Sait olayıdır. 1925 Şubatında başlayan ve giderek isyana dönüşen olay, Şeyh Sait ve arkadaşlarının idamı kürdistanda büyük yıkımlarla sonuçlanmış, onu başka ayaklanmalar ve katliamlar takip etmiştir.

Bu olay gerekçe gösterilerek Takriri Sükûn Kanunu çıkarıldı ve istiklal mahkemeleri faaliyete geçti. İstiklal mahkemeleri, verdikleri idam kararlarını Meclis onayına gerek duymadan infaz etmeye de yetkili kılındılar. Otoriter rejimin sistematik bir şekilde inşasına başlanması için önce Hükûmet değiştirildi. Dönemin Başbakanı Fethi Okyar Bey isyanın yerel bir olay olduğunu, bütün ülkeyi bir baskı rejimi altına sokmanın anlamsızlığını anlatmaya çalıştı, dinletemedi. Mustafa Kemal tarafından onun yerine atanan İsmet İnönü, bastırma hareketinin ve geri dönüşü olmayan bir dönemin fitilini ateşledi.

Fethi Bey istifasından önce, Halk Partisi Meclis Grubunda şunları söylemişti: "Anlıyorum ki arkadaşlarım isyana karşı Hükûmetin almış bulunduğu tedbirleri yeterli görmeyerek daha geniş, daha şiddetli tedbirler alınmasını istiyorlar. Ve sizlerin şahsında itimatlarımızı kaybetmiş olduğum kanaatiyle Başvekillikten çekiliyorum." dedi. Fethi Bey'in "Elimi kana sürmek istemiyorum." sözü yeni rejimin Kürt meselesine nasıl yaklaşacağına dair önemli bir ipucuydu.

İsmet Paşa başbakanlık koltuğuna oturdu, 4 Mart 1925'te Takriri Sükûn Kanunu çıkarıldı, idam kararlarının tasdik ve infazı istiklal mahkemelerine verildi. Şeyh Sait ile arkadaşları 28 Haziran 1925'te idam kararı verildikten bir gün sonra, 29 Haziranda idam edildiler. İdam gerekçeleri de müstakil bir İslam Kürt hükûmeti kurmak maksat ve gayesiyle isyan etmekti.

Şeyh Sait'i idam ettiren istiklal mahkemesinin o günkü savcısı olan Ahmet Süreyya'nın kitabında bir anısı var. O anıda Türkçe bilmeyen bir genci nasıl idam ettiklerini anlatıyor ve o genç Süreyya Bey'in rüyasına giriyor ve rüyada da çok huzursuz oluyor. Bununla ilgili de bir yazı yazıyor Ankara'ya. Ankara'dan gelen cevap şu: "Ahmet Süreyya Bey, Diyarbakır İstiklal Mahkemesi müddei umumi; gayemiz Kürtlerin ve Kürtçülüğün kafasının ebediyen ezilmesidir. Hâkim arkadaşınla anlaş, gözlerinden öperim. Başvekil İsmet" imzasıyla geliyor. Bildiğiniz gibi, eğer o gün Kürt sorununa bu şekilde yaklaşılmış olmasaydı bugün bu olaylar olmayacaktı; ne Lice olacaktı ne Şırnak olacaktı ne Cizre olacaktı, bugün farklı bir toplumda, farklı bir yerde yaşıyor olacaktık.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki diğer önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Zeynel Emre.

Buyurun Sayın Emre. (CHP sıralarından alkışlar)

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Günlerden beridir adalet üzerine konuşuyoruz, bugün burada konuştuğumuz yasa tasarısının sakıncaları üzerine sizleri uyarıyoruz ancak belli ki bildiğinizi yapacaksınız, yine bizi dinlemeyeceksiniz. Gün gelecek "Yine yanlış yaptık, yine hata yaptık, yine kandırıldık." diyeceksiniz. Nasıl olsa o vakit geldiğinde de bir sorumlu bulursunuz. Aslında, tam da yargıya ilişkin böylesine önemli bir değişikliğin görüşüldüğü günlerde geçmiş dönemde dış politikaya yönelik yaptığımız itirazların da ne kadar haklı olduğu ortaya çıkmış oluyor. Bizim bunu söylememizin nedeni bugün kimseye bir şey ispatlamak düşüncesi değil ancak sizin yanlışınızı anlatıp doğruyu fark etmeniz zaman alıyor, bu vakte kadar da ortaya ciddi mağduriyetler çıkıyor.

İsrail'le anlaşma konusu hakikaten çok ilginç. Seçim döneminde yaptığınız konuşmaları düşündüğümüzde, kendi ifadesiyle o dönemin başbakanı, Mavi Marmara'dan mağdur olan insanlar, aileler yapılan anlaşmaya itiraz edince yani oradaki Türkiye vatandaşlarına yönelik operasyon yapan İsrail askerlerinin bu anlaşma sonucunda aklanacağına yönelik bir şey çıkacağı öğrenildiği vakit tepki gösterdiler, "Tazminat istemiyoruz." dediler ve orada ne dendi iktidar tarafından: "Bizden izin mi alındı?"

Değerli milletvekilleri, çok basit bir soru soruyorum: Türkiye kara sularından bir geminin çıkışı, başka bir ülkeye gidişi, tekrar Türkiye kara sularına gelişi herhangi bir izne tabi mi, değil mi? Şayet izne tabiyse bu konuda izin verilmiş mi, verilmemiş mi? İzin verilmediyse o zaman o geminin kaptanına, gemiyi kullanana, içerisinde bulunanlara, oraya gidenlere yönelik herhangi bir soruşturma yapılmış mı, yapılmamış mı? Şimdi, biliyoruz ki böyle bir soruşturma yok.

Aslında, Suriye meselesi de bu durumdan farklı değil. En büyük yanılgınız Suriye'deki bu iç karışıklık yaşanırken bizim bundan etkilenmeyeceğimizi düşünmek. Bir defa şundan da vazgeçmek lazım: Ne kadar bomba patlarsa patlasın, ne kadar olay olursa olsun "Güvenlik zafiyeti yoktur, bizim sorumluluğumuz yoktur." demek anlaşılır bir politika değil. Bakın, güvenlik zafiyetini de araştırmak lazım, istihbarat zafiyetini de araştırmak lazım. IŞİD gibi bağımsız hücrelerin kendi iradesiyle, bir merkezden talimat almadan yani hücre yapısıyla yapılanan bir örgüte karşı etkili istihbarat ve sınır güvenliği asıl önemli olandır. Anlaşılan, Türkiye bir dönem IŞİD ve benzeri cihatçıların merkezi hâline gelmiş, ne kadar derinlerde örgütlendiklerini ve kaç tane hücreleri olduğunu da tam olarak bilmiyoruz.

Türkiye'de istihbarat birimleri AKP iktidarının muhaliflerine yönelik araştırma yapacağına, bunları takip etmek için harcadığı enerjinin önemli bir kısmını belki IŞİD'e karşı harcasa bu denli patlamalarla karşılaşmayacağız. (CHP sıralarından alkışlar)

Son olarak şunu ifade etmek istiyorum: Biz geçmiş dönemden bugüne kadar adaletle ilgili, eğitimle ilgili, dış politikayla ilgili birçok eleştiri getirdik; "Böyle yapmayın, sonuçları çok ağır olur." dedik; maalesef, birçoğunda bugün haklı çıkıyoruz. Sizin haklı çıktığımıza yönelik geçmiş dönemde yürüttüğünüz politikaların tersine bir dış politika izlemeye başladığınızı görüyoruz.

Dolayısıyla şunu söylemek istiyorum: Siz özür dilemeye başladınız. Geçmiş dönemde Cumhuriyet Halk Partisinin çözüm sürecinde söylediği -yanlış politikaya yönelik- dış politikada ileri sürdüğü düşünceleri eleştirdiniz; eğitimde söylediğini eleştirdiniz, adalette söylediğini eleştirdiniz. Dolayısıyla, eliniz değmişken bir özür de Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan dilemenizi istiyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bugün burada konuştuğumuz yasalaşacak bu tasarıyı çok yakın bir zaman içerisinde, çok kısa süre içerisinde "Yine hata yaptık." deyip buraya getireceksiniz. Biz de bu tutanaklardan çıkartıp burada yaptığımız konuşmaları size hatırlatacağız diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 29'uncu maddesinde yer alan "dolayısıyla" ibaresinin "sebebiyle" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İsmail Faruk Aksu (İstanbul) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye iştirak ediyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI AHMET İYİMAYA (Ankara) – Yüksek Genel Kurulun takdirindedir efendim.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılıyoruz Başkanım.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Gerekçe…

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyoruz.

Gerekçe:

Cezanın bir fiilden dolayı değil doğrudan fiil sebebiyle olması gereği dikkate alınarak madde metninin açık ve anlaşılabilir olması öngörülmüştür.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 29'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

30'uncu madde üzerinde iki adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 30'uncu maddesinin tasarı metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan	Cemal Okan Yüksel	Necati Yılmaz
Muğla	Eskişehir	Ankara
Zeynel Emre	Namık Havutça	Mehmet Gökdağ
İstanbul	Balıkesir	Gaziantep
Erdoğan Toprak	Mahmut Tanal	Şenal Sarıhan
İstanbul	İstanbul	Ankara

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İdris Baluken	Çağlar Demirel	Mahmut Toğrul
Diyarbakır	Diyarbakır	Gaziantep
Mithat Sancar	Ahmet Yıldırım	Burcu Çelik Özkan
Mardin	Muş	Muş

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEREM ALİ SÜREKLİ (İzmir) – Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki ilk önerge üzerinde söz isteyen Muş Milletvekili Burcu Çelik Özkan.

Buyurun Sayın Çelik Özkan. (HDP sıralarından alkışlar)

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, İstanbul Havalimanı'nda yaşanan olayı kınadığımı ve orada hayatını kaybedenlerin geride kalanlarına başsağlığı dilediğimi, yaralılara da acil şifalar dilediğimi belirtmek isterim.

Ancak değinmek istediğim bu noktada başka bir durum var. Bugün Obama, Kanada Parlamentosunda İstanbul Havalimanı'nda yaşanan facia sebebiyle bir dakikalık saygı duruşunda bulundu ve konuşmasını daha sonra başlattı. Biz burada, Türkiye'de, Ankara'da, Türkiye Büyük Millet Meclisinde orada hayatını kaybedenler için bir dakikalık saygı duruşunda bile bulunmadık, bunu hatırlatmak isterim. Bunun yerine ne yaptık? Osman Gazi Köprüsü'nü açarak onun üzerinde terörle mücadele propagandası yaptık, bunu takdirlerinize sunuyorum arkadaşlar.

Şimdi gündemimize dönelim. Evet, Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunu Tasarısı'nın 30'uncu maddesi üzerine birkaç kelamımız olacak.

Şimdi, arkadaşlar, 30'uncu maddede aslında çok çok önemli şeyler söyleniyor fakat üstü kapalı. Nedir bu? Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitap dördüncü kısmından bahsediyor. Oradaki suçlarda ilin cumhuriyet savcısının gayet keyfî, gayet takdirî uygulamaları aslında düzenlenmiş. Nedir oradaki suçlar? Devletin güvenliğine karşı suçlar… Bu, sizin için ne demek biliyor musunuz? Taş atan çocuklar aslında, sizin nezdinizde böyle bir tanımlaması var. Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar… Burada ne var? Hükûmete karşı suçlar var mesela. Millî savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk. Nedir bu mesela, sizdeki karşılığı ne? Can Dündar ve Erdem Gül davası ya da Dicle Haber Ajansında çalışan muhabirlerin davası sizler için bu maddeye giriyor. Bu maddelerde ne olacak?

Buradaki düzenleme hangi şekilde düzenlenmiş söyleyelim hemen, diyor ki: "Gecikmesinde sakınca bulunduğu hâllerde suçun işlendiği cumhuriyet başsavcısı delilleri toplayabilir ancak takdir ilin cumhuriyet başsavcısındadır." Burada oluşturulmak istenen mahkemeler ve savcılıklar DGM zihniyetiyle oluşturulmak isteniyor arkadaşlar. Aynı ihlallere sebebiyet verecek olsalar bile onların çok çok gerisindedir çünkü aslında bu, korsan bir düzenlemedir. Örneğin DGM'lerin, devlet güvenlik mahkemelerinin kuruluş ve yargılama usulleri hakkında kanunları vardı ancak DGM'lerle aynı işlevi görecek olan bu mahkemeler ve savcılıkların böyle bir kanunu bile şu anda yok. Niyetleri ne peki yani aslında niyetiniz ne? "Ben o mahkemelere belirlediğim hâkim ve savcıları atar, soruşturma ve kovuşturmaları şansa bırakmadan tüm hâkim ve savcılarla değil, sadece benim belirlediklerimle yürütürüm, sürpriz kararlar da verilmemiş olur." mantığı ve isteğiyle hareket edilmek isteniyor ve bu, uygulamada da karşımıza böyle çıkacak zaten. Bunun dışında, tabii yargıç ilkesinin zedelenmesi, adil yargılanma hakkının ihlal edilmesi gibi durumlar bu hukuksuzlukta dikkat edilecek hususlar olmayıp iktidar her yolu kendine mübah görmeye devam etmeye çalışmaktadır. Sıkıyönetim mahkemeleri, devlet güvenlik mahkemeleri, özel yetkili mahkemeler gibi özel bir alanı ifade ettikleri için çifte standartlı uygulamalara neden olan; tabii hâkim ilkesine aykırı olan; demokratikleşme süreci içerisinde, daha adil yargılamaların sağlanması amacıyla kaldırılan devlet güvenlik mahkemeleri veya özel yetkili mahkemeler bir başka düzenlemeyle tekrar yaşama geçirilmeye çalışılmaktadır.

Arkadaşlar, adalet mi istiyoruz gerçekten? Otuz beş gündür akıbeti belli olmayan ve bir türlü de buna ilişkin açıklama yapılmayan Hurşit Külter'in nerede olduğunu eğer bu Parlamento çatısı altında bulabilirsek ve o çok yetki verdiğiniz savcılarınız, o çok yetki verdiğiniz atanmış valileriniz kalkıp buna ilişkin bir açıklama zahmetinde bulunursa evet, o gün bu ülkeye mutlaka adalet gelecektir arkadaşlar. Bunun dışında, buradan adalet bekleyen, bu Parlamentodan insanlık bekleyen hasta tutuklu ve hükümlüler -bakın, bizleri izliyorlar arkadaşlar- ne bekliyorlar biliyor musunuz? Son günlerini -ölüm noktasına gelmiş olan hasta insanlardan bahsediyorum- sadece ailelerinin yanında geçirmek istiyorlar. Bu konuyu sizlerin vicdanına ve insanlığına bırakıyorum.

Tekrardan sizleri saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki diğer önerge üzerinde söz isteyen Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan.

Buyurun Sayın Sarıhan. (CHP sıralarından alkışlar)

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Değerli Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, çalışan arkadaşlar ve basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, gerçekten, dün ve bugün, hatta bir gün öncesinden başlayarak bu yasa üzerinde, tasarı üzerinde görüşlerimizi bildirdik. Genel olarak da -özellikle muhalefet partilerinden, diğer partilerden herhangi bir söylem gündeme gelmediği için Komisyon dışındaki görüşlerini bilmiyoruz- arkadaşlarımız da görüşlerini ifade ettiler. Kanımca bu madde, şu anda üzerinde duracağımız 30'uncu madde bu tasarının ruhunu ifade eden bir madde. Çünkü diyoruz ki: Yapılmakta olan şey yargıyı tamamen yanlı hâle getirmektir. Siz baştan sona yargı üzerinde yaptığınız değişikliklerle, önce atamalarla –bunlar yetmiyor- yasa değişikliklerle tamamen iktidara bağlı bir yasa, yargıçlar grubu oluşturmaya çalışıyorsunuz.

Şimdi, 30'uncu madde şunu yapıyor: Bu yargıçlara, seçilmiş yargıçlara, seçilmiş savcılara özel yetkiler veriyor. Bunu nasıl veriyor? Geçmişte, burada dün konuşan bir arkadaşımız olağanüstü dönemde çektiği sıkıntılardan söz etti. Bizim cephemizde de bu sıkıntılara tanıklık etmiş olan arkadaşlar var; MHP'de var, CHP'de, HDP'de ve AKP'de. Hepimiz şunlardan şikâyetçi olduk: Sıkıyönetim mahkemelerinden şikâyetçi olduk, devlet güvenlik mahkemelerinden şikâyetçi olduk, olağanüstü mahkemelerden şikâyetçi olduk. Çünkü dedik ki: Bu mahkemeler özel yetkilendirilmiş mahkemelerdir. Yargılamak istedikleri kişilere karşı, özel olarak iktidarın ya da iktidarı elinde tutan hangi güç varsa bu gücün emrinde hareket etmektedirler. Doğal yargıç değildirler, doğal mahkeme değildirler; bağımsızlıklarından söz etmek mümkün değil.

Şimdi ne yapıyoruz arkadaşlar bu maddeyle? Biraz önce Burcu arkadaşım ayrıntılarıyla sunmaya çalıştı; bir ilin savcısını ve bir ilin yargıcını o ile bağlı ilçelerdeki bütün savcılardan ve bütün yargıçlardan daha üstün bir yere koyuyoruz. Diyoruz ki: O ilçelerdeki savcılar yetersizdir, ilçelerdeki yargıçlar yetersizdir, deneyimsizdir. Bırakınız onları, maddenin gerekçesi okunduğunda görülüyor, ilçelerdeki polis teşkilatı da güçsüzdür, yetersizdir. Yetişkin elemanlar, alanında bilgili ve donanımlı olan kamu görevlileri buralarda görev alamazlar. E, biz ne yapalım? En üstün, en yetkili gibi gördüğümüz -Niye? İle atamış olduğumuz için- bu üç alandaki kişiye de özel bir görev veriyoruz. Bu görevi de hangi gerekçeyle veriyoruz? Daha çok, örgüt suçları gibi gördüğümüz, siyasi nitelikli diye ifade edebileceğimiz suçlarla sınırlı olmak üzere. Oysa burada da başka bir ayrım yapıyoruz. Sanki suçluların arasında katiller, dolandırıcılar, ihaleye fesat karıştıranlar, bütün bunlar daha hafif yargıçlar tarafından, daha az bilgili yargıçlar tarafından yargılanabilirler ya da savcılar tarafından haklarında düzenleme yapılabilir ama bu gruptaki, özel gruptaki, devletin düşmanı diye nitelendirdiğimiz -ayırmadan- bu grupla ilgili olarak ise biz özel bir yargılama getiririz.

Değerli arkadaşlarım, şimdi siz kaç ilimiz varsa o kadar ile bir özel mahkeme kuruyorsunuz, özel yetkili mahkeme kuruyorsunuz, özel yetkili savcılık kuruyorsunuz, özel yetkili emniyet görevlileri hazırlamış, biçimlemiş oluyorsunuz. Bu, hukuka aykırıdır. Hukukun üstünlüğü diye ifade ettiğimiz şey, bütün sözleşmelerde ve kendi iç hukukumuzda da öncelikle hakkaniyeti, eşitliği önemser. Hani, o adalet ve adil olma dediğimiz kavramlar, bu, hukukun üstünlüğü kavramı içinde insan onurunu korur. Şimdi biz, insan onurunu da korumayan, insan haklarını da herhangi bir biçimde gözetmeyen ve yıllardır hepimizin, bakınız, dört yan, dört parti grubunun da şiddetle ve yüksek sesle, belki farklı nedenlerle "Aman ha, özel yetkili ya da DGM gibi mahkemeler olmasın." çığlıklarımızı şimdi biz bütün illerimize birer özel yetkili mahkeme, savcılık ve emniyet teşkilatına, bütün güçleri onlara yüklediğimiz bir örgütlenmeye teslim ediyoruz.

Hayırlı olsun diyemiyorum, keşke hayırlı olabilse, keşke farklı bir tutum olabilseydi. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum…

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yoklama talebimiz var.

BAŞKAN – Oylamadan önce bir yoklama talebi var.

Sayın Özel, Sayın Emre, Sayın Gürer, Sayın Altaca Kayışoğlu, Sayın Biçer, Sayın Özdiş, Sayın Çamak, Sayın Doğan, Sayın Özdemir, Sayın Arslan, Sayın Durmaz, Sayın Demirtaş, Sayın Gaytancıoğlu, Sayın Sarıhan, Sayın Ayata, Sayın Tanal, Sayın Zeybek, Sayın Köprülü, Sayın Aldan, Sayın Pekşen, Sayın Özkan.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklamaya başlandı)

BAŞKAN – Pusula veren milletvekilleri salondan ayrılmasınlar lütfen.

(Elektronik cihazla yoklamaya devam edildi)

BAŞKAN – Evet, Bennur Hanım? Burada. İmran Kılıç? Burada.

Toplantı yeter sayısı vardır.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/726) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 400) (Devam)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önergeler kabul edilmemiştir.

Maddenin oylamasından önce Komisyonun bir redaksiyon talebi var.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEREM ALİ SÜREKLİ (İzmir) – Sayın Başkan, 29'uncu maddede önergeyle yapılan değişiklikle, uyum sağlamak amacıyla, "dolayısıyla" ibaresinin "sebebiyle" olarak redaksiyona tabi tutularak maddenin oylanmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN – Komisyonun redaksiyon talebiyle birlikte 30'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 30'uncu madde kabul edilmiştir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, yerimden söz talebim var. Sayın Başkan, madde 60'a göre benim kısa bir söz talebim var.

BAŞKAN – Bir dakika süreyle, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, iyi insan lafının üzerine gelir. Sayın Grup Başkan Vekili Bülent Bey de buradayken, geçen hafta muhalefet tarafından verilmiş olan bir önergede "dolayısıyla"yı "sebebiyle"ye çevirdiğimiz için kendisi tarafından eleştirilmiştik. Biraz önce iktidar partisinin mensubu olan Sayın Komisyon Başkanı, redaksiyon talebinde madde metninin daha anlaşılır olması için aynı düzenlemeyi istedi ve Genel Kurul ona göre maddeyi oylayıp uygun gördü.

Tutanaklara geçmesi açısından önemli görüyorum Başkanım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Biri önerge değişikliğiydi, biri redaksiyon talebiydi.

Teşekkür ediyoruz.

31'inci madde üzerinde üç adet önerge vardır, okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 Sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 31'inci maddesinde yer alan "dolayısıyla" ibaresinin "sebebiyle" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İsmail Faruk Aksu	Mustafa Kalaycı	Mehmet Günal
İstanbul	Konya	Antalya
Kamil Aydın	Mehmet Parsak	Ahmet Selim Yurdakul
Erzurum	Afyonkarahisar	Antalya

BAŞKAN – Şimdi okutacağım iki önerge aynı mahiyette olduğundan birlikte işleme alacağız.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 31'inci maddesinin tasarı metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan	Cemal Okan Yüksel	Necati Yılmaz
Muğla	Eskişehir	Ankara

Zeynel Emre	Namık Havutça	Erdoğan Toprak
İstanbul	Balıkesir	İstanbul
Mahmut Tanal	Mehmet Gökdağ	Serdal Kuyucuoğlu
İstanbul	Gaziantep	Mersin

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İdris Baluken	Çağlar Demirel	Mahmut Toğrul
Diyarbakır	Diyarbakır	Gaziantep
Ahmet Yıldırım	Ayhan Bilgen	
Muş	Kars	

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki ilk önerge üzerinde söz isteyen Kars Milletvekili Ayhan Bilgen, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

AYHAN BİLGEN (Kars) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 31’inci maddede bir geçici düzenleme var ve bazı suçlarla ilgili yetkisizlik kararının verilemeyeceğine dair bir düzenleme. Tabii, neredeyse son maddelere geldik. Dolayısıyla artık teknik konuşmanın, tartışmanın çok bir önemi de yok.

İki net soru sormak istiyorum. Birisi, kendimi, partimizi sizin yerinize koyuyorum ve diyorum ki, acaba biz iktidarda olsaydık ya da diğer muhalefet partileri iktidarda olsaydı böyle bir düzenlemenin altına imza atmak isterler miydi? Bunu içimize sindirir miydik, böyle bir düzenlemeyi? Aynı soruyu sizin de kendinize sormanızı istiyorum: Siz muhalefette olsaydınız, birisi iktidarda yargıyla ilgili böyle bir düzenleme yapıyor olsaydı siz nasıl davranırdınız? Bu düzenlemenin geçmesi için çaba mı sarf ederdiniz, yoksa -bunun ileride doğuracağı riskleri, tehlikeleri siz de pekâlâ biliyorsunuz, görüyorsunuz- karşı mı dururdunuz?

Değerli milletvekilleri, eleştirilmekten kimse hoşlanmaz ama galiba iktidar olmanın ağır sorumluluğu tam da eleştirilmeyi hazmetmekle başlıyor. Yaptığınız 10 işten 9’u doğru bile olsa, bu çatıda çıkan 10 kanundan 9’u çok iyi bile olsa, bu ülkedeki uygulamalardan 10 tanesinden 9’u mükemmel bile olsa eğer 1 tanesiyle ilgili ciddi bir itiraz varsa siz de bir kere daha düşünmeyi, bir kere daha sorgulamayı… Acaba biz de yanlış yapabilir miyiz? Hani hepimiz beşeriz ya, olabilir şaşarız, yanlış yapabilir miyiz diye bir kez olsun sormanın kimseyi küçültmeyeceğini, kimsenin itibarından, saygınlığından bir şey kaybettirmeyeceğini görmemiz gerekiyor.

Şimdiki Kültür Bakanı, eski Millî Eğitim Bakanının -muhtemelen aranızda çok kişi okumuştur- eski bir kitabı, biliyorsunuz “Enformatik Cehalet” yani toplumun algısının, toplumun düşünme biçiminin egemen yaygın medya eliyle aslında kendine göre doğru gibi gösterip kabul ettirdiği ama biraz sorguladığınızda çok vahim yanlışlar içeren tablolar karşısında sizin nasıl düşündüğünüz. Yani akıntıya mı uyduğunuz, yoksa gerçekten sorgulayıp ona göre bir tavır mı aldığınızla ilgilidir.

Birkaç gün sonra bayram yapacağız ve bu ülkenin bir ilçesinde dağ taş her yer yakılıyor.

Değerli milletvekilleri, narkotik bir operasyonda Hint kenevirlerinin nasıl imha edileceğini az çok hepimiz biliyoruz, bu işin uzmanı değiliz ama biliyoruz. Bunların toplandığı, bir yerde imha edildiğine dair de daha önce defalarca zaten böyle operasyonlarla ilgili haberler çıkmıştı. Şimdi, bayram birilerinin acısını kendi içinizde hissetmektir. Elbette, hani "Komşusu açken tok yatan." ifadesi sadece kursaklarımızda bir şey olup olmamasıyla ilgili bir mesele değildir, dünyanın herhangi bir yerinde birisinin ayağına bir diken battığında bunun acısını içinizde hissediyor musunuz? Bırakın dünyanın bir yerini, sizin yönettiğiniz bir ülkede, bir ilçede eğer oradaki 10 bin güvenlik görevlisinin 9.999'u mükemmel insan olsa, sivillere hiçbir zarar vermemiş olsalar bile, bir tanesinin yaptığı yanlışların vebalini, sorumluluğunu siz kaldırabilir misiniz, biz kaldırabilir miyiz? Bu Meclis bu ağır vebali taşıyabilir mi? Orada bir kişi, bir masum haksız yere ölüyorsa, öldürülüyorsa bunun vebali kaldırılabilir mi? "Bunlar bu ülkede hiç olmadı." diyorsanız söylenecek söz yok ama başka yere bakmaya gerek yok. Geçmişte JİTEM'in kurucusu güvenlik görevlileri bile halka, sivillere "güvenlik politikaları" adı altında ne kadar büyük haksızlıklar yapıldığını, ne kadar büyük baskılar, zulümler yapıldığını, tam da devleti bunun yıprattığını, kurumları bunun yıprattığını, toplumu bunun kırdığını, toplumu bunun kendi ülkesinden soğuttuğunu defalarca yazdılar, kitapları basıldı bunun. Ama galiba bunu görmezlikten gelerek bir bayramı daha birlikte geçireceğiz.

Evet, biz bir iddiada bulunuyoruz, biz iddia makamıyız; araştırmak, sorgulamak, eğer iddialarımız yanlışsa, buraya taşıdığımız şeyler doğru değilse doğrusunu buraya aktarmak, kamuoyunu aydınlatmak sizin göreviniz. Ama örtmek çürütür değerli milletvekilleri, örtmek kokuşturur, bozar. Yanlışsa, yalan söylüyorsak bunu çıkar kamuoyunun önünde hep birlikte ispatlarız, biz özür dileriz ama eğer bir tanesi bile doğruysa, bir kişi bile haksız yere hayatını kaybetmişse bütün bir insanlığı öldürmenin vebalini üzerimizde taşırız.

Herkesi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

ZEKİ AYGÜN (Kocaeli) – Şemdinli'de öldürülen şoför kimdi?

AYHAN BİLGEN (Kars) – İki yanlıştan bir doğru olmaz.

ZEKİ AYGÜN (Kocaeli) – Ya, ama onu öldürenlere sormuyorsun.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki diğer önerge üzerinde söz isteyen, Mersin Milletvekili Serdal Kuyucuoğlu.

Buyurun Sayın Kuyucuoğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 31'inci maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyor, terör nedeniyle yaşamını yitiren vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, yaralılara şifa diliyorum. Sivas'ta katledilen aydınlarımızı da saygıyla anıyorum.

Değerli milletvekilleri, kan gölüne çevrilen, cihatçıların ve bombacıların güzergâhı ve hedefi hâline gelmiş ülkemizde yöneticiler hiçbir şey olmamış gibi yerlerinde oturuyorlar, faturasını ise turizmci ödüyor, tarım üreticisi ödüyor, ihracatçı ödüyor, sanayici ödüyor; kısacası halkımız ödüyor.

Dün söylediklerinin tam tersini bugün yüzleri kızarmadan söyleyebiliyorlar. Dün "Mavi Marmara'ya biz izin verdik." deyip, bugün "Bana mı sordunuz?" diyebiliyorlar. (CHP sıralarından alkışlar) Dün "Uçağı biz düşürdük." dediler, bugün "Yanlışlık oldu, özür dileriz, tazminat da öderiz." diyorlar. Dün İsrail'e "Şeytandır, teröristtir." dediler, bugün "İsrail'e ihtiyacımız var." diyorlar. Kısaca, bunlar kurulmuş oyuncak gibi sürekli dönüyorlar.

Türkiye'nin ne güvenliğini ne demokrasisini ne hukukunu ne istikrarını ne de ekonomisini bıraktılar. Ülkemiz adına üzülmemek elde değil. Bütün olanlar karşısında Hükûmet ile destekçilerini ibretle izliyoruz.

Havuz medyası, Atatürk Havalimanı'nda ölen 41 kişiyi görmüyor ama havaalanının bir günde açılmasıyla övünüyorlar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – 43 oldu sayı.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Devamla) – İnsanda ar olur, insanda hayâ olur, vicdan olur ama bunlar insan olanda olur. (CHP sıralarından alkışlar) Bütün yaşananlar karşısında hâlâ yerinde oturanların, siyasi sorumluların dünyada nasıl davrandıklarına bakıp utanmaları gerekir.

Değerli arkadaşlar, getirilen yasa, demokrasinin temeli olan "Adalet mülkün temelidir." sözünde belirtilen gerek mülkiyet hakkına gerekse ekonomik sistemin işleyişine ilişkin ciddi tehlikeler oluşturmaktadır. Türkiye'nin ciddi tasarruf sıkıntısı vardır. Yeterli tasarruf ve birikimin olmaması nedeniyle ekonomimizi hareketlendirecek ve ivme kazandıracak yabancı sermayeye ihtiyaç vardır. Türkiye, yatırımcılara destek vermek ve özellikle yabancı sermaye ve yatırımcıları ülkeye çekmek için özel teşvikler uygulamaktadır. Sermaye korkaktır, sermaye ürkektir. Özellikle yabancı sermayenin bir ülkeye gelmesi için belli şartlar vardır. Bu şartlardan birincisi güvenlik, ikincisi adalet ve hukuk sistemi, üçüncüsü demokrasi ve özgürlükler ve dördüncüsü mülkiyetin korunmasıdır.

Bu yasayla da bu konudaki endişelere yenileri eklenecektir. Bir yatırımcının mülküne ve şirketine devlet istediği gibi el koyabilir ve istediği gibi malını satabilirse böyle bir ortamda yatırımcı neden yatırım yapsın? Üstelik bu yasayla Danıştay ve Yargıtay tam olarak iktidarın kontrolüne girecektir. Böyle bir ülkede insanların paralarını, sermayelerini tehlikeye atmaları düşünülebilir mi?

Yapılan düzenlemeyle hem kapsamın hem de yetkinin daha da genişletildiğini görüyoruz. Bu kanunla mülkiyet hakkının kullanımında yatırımcının malı üzerinde ilgisiz kişilerin tasarruf yapma yetkisi olacağı için direkt mülkiyet hakkının gasbı anlamına gelir.

Düzenlemede en tehlikeli maddelerden biri de kayyumun sorumsuzluğudur. Yapılan düzenlemeyle kayyum bir memur hâline getirilmekte, kayyumun görevini kötüye kullanması durumunda tazminatı devlet ödeyecektir. "Bir yıl içerisinde kayyuma rücu ettirilecek." denmektedir. Yaptığı işlerden sorumsuz kılınan bir memurun yapabileceklerinin ne kadar tehlikeli olabileceği de açıktır. Kayyumların yetkilerini artıran ve sorumluluklarını azaltan, mülkiyet hakkını tehlikeye atan, yatırımcıları daha fazla ürküten, yargıyı tamamen Hükûmetin kontrolüne alan bu yasa ülkemizi büyük sıkıntılara sokacak ve dışarıda itibarımızı daha çok zedeleyecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SERDAL KUYUCUOĞLU (Devamla) – Bu nedenle yasaya karşı olduğumuzu belirtir, hepinize saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yoklama talebimiz var.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeleri oylamadan önce yoklama talebi var.

Sayın Özel, Sayın Gürer, Sayın Yüksel, Sayın Yıldız, Sayın Özdiş, Sayın Kuyucuoğlu, Sayın Hürriyet, Sayın Doğan, Sayın Özdemir, Sayın Arslan, Sayın Durmaz, Sayın Gaytancıoğlu, Sayın Demirtaş, Sayın Biçer, Sayın Sarıhan, Sayın Gökdağ, Sayın Turpcu, Sayın Baydar, Sayın Kesici, Sayın Ayata, Sayın Tanal.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/726) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 400) (Devam)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 31'inci maddesinde yer alan "dolayısıyla" ibaresinin "sebebiyle" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İsmail Faruk Aksu (İstanbul) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Takdire bırakıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Gerekçesini okutuyorum.

Gerekçe:

Cezanın bir fiilden olayı değil, doğrudan fiil sebebiyle olması gereği dikkate alınarak madde metninin açık ve anlaşılabilir olması öngörülmüştür.

BAŞKAN – Gerekçesini okuttuğum önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 31'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

32'nci madde üzerinde üç adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 32'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Cemal Okan Yüksel	Mustafa Tuncer	Şenal Sarıhan
Eskişehir	Amasya	Ankara
	Ömer Fethi Gürer	Orhan Sarıbal
	Niğde	Bursa

"MADDE 32- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 133 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

(5) Bu madde uyarınca atanan kayyumların görevleriyle ilgili iş ve işlemlerinden dolayı tazminat davaları, 142 ila 144 üncü maddeler uyarınca Devlet aleyhine açılır. Devlet, ödediği tazminattan dolayı kayyımlara bir yıl içinde rücu etmek zorundadır. Kayyımlara rücu etmeyen ilgililer ödenen tazminattan sorumlu olur. Haklarında cezai hükümler saklıdır."

BAŞKAN – Şimdi okutacağım iki önerge aynı mahiyette olup birlikte işleme alacağım.

Önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 32'nci maddesinin tasarı metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

İsmail Faruk Aksu	Mustafa Kalaycı	Mehmet Günal
İstanbul	Konya	Antalya
Mehmet Parsak	Kamil Aydın	Erkan Akçay
Afyonkarahisar	Erzurum	Manisa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İdris Baluken	Çağlar Demirel	Mahmut Toğrul
Diyarbakır	Diyarbakır	Gaziantep
Mithat Sancar	Ahmet Yıldırım	Ayşe Acar Başaran
Mardin	Muş	Batman

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki ilk önerge üzerinde söz isteyen Ayşe Acar Başaran.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de, sona yaklaşırken, iki gündür üzerinde uzun uzun konuştuğumuz bu kanunun son maddeleri konuşulurken tekrar hatırlatmak istiyorum: Tarih tekerrür eder; tarih şimdidir, gelecektir.

Mevcut düzenlemelerin hepsi, dediğimiz gibi, daha önceki süreçlerde de yaşadığımız ve gördüğümüz düzenlemelerdi. Özellikle, şu anda mevcut dosyada yani bu tasarı içerisinde olan DGM'lerle ilgili olarak size kısaca DGM'lerin tarihçesini söylemek gerekiyor. Bu çerçevede, 1993 yılında DEP Genel Başkanı Ankara DGM tarafından tutuklandı. Yine, HADEP'in il, ilçe örgütleri basılarak, 270'i yönetici olmak üzere, 3.215 kişi gözaltına alındı. 1999 yılında yine HADEP Genel Başkanı ve birçok parti yöneticisine siyasi yasak getirildi. Yine, 2000 yılında HADEP Genel Başkanı konuşmalarından dolayı binlerce liralık para cezasına çarptırıldı. Yine, 1993 yılında Bozlak ve PM üyeleri devlet güvenlik mahkemesince tutuklanıp cezaevine konuldu. Yine, bildiğimiz gibi, çok yakın bir tarih olan KCK operasyonlarıyla binlerce yöneticimiz tutuklanıp cezaevine konuldu. İşte böyle tarihi olan bir yapının tekrar bu Meclis tarafından getirilmesinden söz ediyoruz. İşte o dönemde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından, bu yapının doğal hâkim ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle Türkiye'ye ihlaller çıktığından devlet güvenlik mahkemeleri kaldırıldı ancak bugün, bunu göre göre, bile bile biz tekrar bu yapının oluşturulması için burada bir tasarıyla bu yapıları tekrar getiriyoruz. Yani, yakın bir zamanda -bugün de biliyorsunuz- Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Birliğine uyum çerçevesinde görüşmelerin tekrar başladığını söyledi ve bunun içerisinde de aslında Avrupa Birliğinin en önemsediği konu Terörle Mücadele Yasası'nın kaldırılması. Avrupa Birliği, Terörle Mücadele Yasası'nın kaldırılması üzerinden Türkiye'ye bir tavsiyede bulunurken, Avrupa Birliğinde vize muafiyetinin kaldırılması için bu şartın yerine getirilmesini söylerken, biz, bugün birazcık daha derinleştirip bu Terörle Mücadele Kanunu'nun yanında yine o DGM'leri kurmak için burada çalışmalar yapıyoruz.

İşte, bu çelişkiler içerisinde maalesef yaşıyoruz ve dediğim gibi tarih tekerrür ediyor. Biz, birkaç gün sonra, vize muafiyetleri için burada kalkıp Terörle Mücadele Kanunu'nun kaldırılması ve oluşturulan bu yapının kaldırılması için tekrar bir araya geleceğiz. Onun için, dediğimiz gibi -en başta söylediğimiz gibi- sadece önergeler değil -bir önerge üzerinden şu anda burada konuşmuyorum- bu tasarının bütünen esasında geri çekilmesi gerekiyor çünkü neresinden tutsanız elinizde kalan, neresinden tutsanız insan haklarına, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne, uluslararası sözleşmelere, iç hukuka aykırı olan bir düzenlemeyi onaylamak için şu anda burada duruyoruz ve maalesef ki bütün halkı temsil eden, halkın iradesini, vekâletini elinde bulunduran Meclisin, bu yönde bir düzenleme için iki gündür harıl harıl çalışması bizi hayretler içerisine düşürüyor çünkü bugün esasında daha önemli konuları konuşmamız gerekiyor. Bugün, yapılan insan hakları ihlallerini nasıl çözeceğimizi, adaletin tesisini daha uygun nasıl sağlayacağımızı -dediğimiz gibi- cezaevlerinin yine 1980 yılındaki 12 Eylül darbe dönemine dönen Diyarbakır cezaevlerini andıran uygulamalarını nasıl telafi edeceğimizi konuşmamız gerekirken, bütün insan hakları ihlallerinin altına bir yenisini daha ekleyip buna imza atmaya çalışıyoruz.

Bugün cezaevlerinde bir sürü ihlali buradan saydık ama gerçekten, en feci olan, belki fecaat olan, cezaevlerinde kitap sınırlaması getirilmesi. Bugün cezaevlerinde 20 kitaptan fazlasının tutulmasına izin verilmiyor. Peki, her şeyden korkunuzu anladık, oradaki plastikten de korktuğunuzu anladık, leğenden korktuğunuzu da anladık ama kitaptan, bilimden bu kadar korkunuzun nedenini gerçekten algılamak, anlamak mümkün değil. Biz asıl meseleleri konuşmak için umarım en kısa zamanda bir araya geliriz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki diğer önerge üzerinde söz isteyen Manisa Milletvekili Erkan Akçay'dır.

Buyurun Sayın Akçay. (MHP sıralarından alkışlar)

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 32'nci maddedeki önergemiz üzerine söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama bir soruyla başlamak istiyorum değerli arkadaşlar: Kayyumu kim atar? Kayyumu, bilindiği kadarıyla, yasal mevzuatın ve kanunların dediği şekliyle mahkemeler atar, hâkim atar değil mi. Bildiğimiz bu ama yanılıyorsunuz, kayyumları artık Cumhurbaşkanı atıyor. İşte başkanlık sistemi dedikleri tam da bu değerli arkadaşlar. Hani "Kuvvetler ayrılığı yok olacak." diyoruz da "Yok canım, yok olmayacak." falan deyip geçiştiriyorsunuz. Bu kuvvetler ayrılığı ilkesini nasıl yok edeceğini en güzel gösteren örneklerden biri bu. Ha bir de "fiilî durum" diyorsunuz ya, işte fiilî durumu da gösteren bu.

Nereden çıkarıyorsunuz bunu? 1 Haziranda Valiler Kararnamesi çıktı değerli arkadaşlar. Vahdettin Özcan Çankırı'dan alınarak merkez valisi oluyor bu kararnameyle ve 7 Haziranda Çankırı'da bir veda konuşmasında aynen şu sözleri sarf ediyor: "2011 yılında buraya sizlere hizmet etmek için Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından görevlendirilmiştim." Validir, kararnamede Cumhurbaşkanının da imzası var, doğrudur. "Gene bir ramazan günü, 2016 yılının Haziran ayında yine Sayın Cumhurbaşkanımızın takdirleriyle İstanbul'da görev alacağım." Biz de merak ediyoruz, vatandaşlar da merak etmiş "Acaba bizim vali nereye gidiyor?" diye. 9 Haziranda Vahdettin Özcan Fatih Üniversitesine kayyum olarak atanıyor değerli arkadaşlar.

Kayyum görevlendirmesini kim yapmış? Fiilî durum gereği Cumhurbaşkanı yapmış. Yetkili olan, sorumlu olan mahkemeler; yok. Şimdi, demek ki bu fahiş, astronomik kayyum ücretlerini de Cumhurbaşkanı takdir ettirmiş; normalde bir genel müdürün veya bir bürokratın ortalama maaşının 5-6 katı. Şimdi kayyumluk kavgaları başlamış. Kayyum atanmak için atanmasına engel olacağı kişiye paralel yaftasıyla engel olmaya çalışıyorlar. Bunun adı da arpalık düzeninin ihdasıdır, tam bir arpalık. (CHP sıralarından alkışlar) Ve işte bu 32'nci madde bir de yargı zırhı getiriyor; hiç sorumlu olmayacak.

Değerli arkadaşlar, ben on iki yıl kayyumluk yaptım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sen böyle yapmadın.

ERKAN AKÇAY (Devamla) - Defterdarlar aynı zamanda kanunen kayyum olarak atanırlar. Bu kadar böyle ücret bile alınmaz…

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – 100 bin lira maaş mı aldınız?

ERKAN AKÇAY (Devamla) – Asla.

Şu anda ben size söyleyeyim, Ankara Defterdarı kayyumdur, ayda en fazla -tahmin üzerine söylüyorum- ya 500 liradır ya 600 liradır. Ve hesabı mahkemeye verir, hâkime verir, Maliye Bakanlığı da hesabını soramaz kayyumdan, sadece hâkime verir, bir de vicdanlarına verir, hukuka verir. Şimdi bu kayyumlar hesap da vermeyecek. Son derece yanlış, hukuk dışı, devletin çivisini, Anayasa'yı, hukuku nasıl mahvettiğinizin en bariz, somut örneğidir ve turnusol görevi görmektedir bu kayyumluk meselesi. (CHP sıralarından alkışlar) Ayrıca, özel sektörün, şirketlerin üzerine de tam bir Demokles'in kılıcı gibi tehdit unsuru olmaktadır ve yetkisi var, sorumluluğu yok.

Değerli arkadaşlar, ben kayyumları yine 5 Mart tarihinde bu kürsüden yapmış olduğum şu ifadeleri tekrarlayarak tekrar uyarıyorum: Kayyumun birinci görevi atandığı işletmenin zarar etmemesi, iflasa sürüklenmemesi ve çalışmasının sağlıklı bir şekilde devam etmesini sağlamaktır fakat bu kayyumların bilakis firmaları çökertme, oradan semirme şeklinde bir yaklaşım içerisinde oldukları görülmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN AKÇAY (Devamla) - Kayyumlara tavsiyem: Bu paraları sakın harcayıp yemeyin. Aldığınız bu kayyumluk ücretlerini atın bir kenara dursun, hini hacette ve ileride yargı bu kayyum ücretlerinin geri alınmasına karar verir, çok zor durumda kalırsınız.

Hepinize saygılar sunuyorum. (MHP ve CHP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Fitil fitil burunlarından getiririz.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Akçay.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 32'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Cemal Okan Yüksel (Eskişehir) ve arkadaşları

"MADDE 32- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 133 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

(5) Bu madde uyarınca atanan kayyımların görevleriyle ilgili iş ve işlemlerinden dolayı tazminat davaları, 142 ila 144 üncü maddeler uyarınca Devlet aleyhine açılır. Devlet, ödediği tazminattan dolayı kayyımlara bir yıl içinde rücu etmek zorundadır. Kayyımlara rücu etmeyen ilgililer ödenen tazminattan sorumlu olur. Haklarında cezai hükümler saklıdır."

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, Eskişehir Milletvekili Cemal Okan Yüksel.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; benden önce konuşan hatip, Milliyetçi Hareket Partisinin Sayın Grup Başkan Vekili Erkan Akçay gerçekten çok dehşet içinde bırakacak bilgiler verdi bize. Meclisi aydınlattığı için teşekkür ediyorum.

Fakat, ben bu maddenin diğer bir sakıncasından bahsetmek istiyorum. Şimdi, madde diyor ki: "Kusurlu hareketleriyle görevin gereklerini yerine getirmeden şirketi zarara uğratan kayyum…" Yani, şunu söylemek lazım ilk önce: Nasıl bu yasayla, 2011'deki bu yasanın aynısıyla yüksek yargıyı paralel hâkimlerle doldurduysanız daha önce de paralele yakın olan şirketlere usulsüz ihaleler vererek, himmet toplamalarına izin vererek o şirketleri de zengin etmiştiniz çünkü o zaman ortaktınız. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, bu kayyum meselesini gerçekten çok istismar ederek o şirketleri iflasa sürüklemek, batırmak için yeni bir uygulama icat ettiniz. Hangi şirkete bir kayyum atadıysanız o şirket iflasa sürüklendi. Şimdi, bu madde ne yapıyor? Bu madde diyor ki: Eğer kayyum Türk Ceza Kanunu 257'nci madde uyarınca görevi kötüye kullanmadan hüküm giymezse devlet ona rücu edemeyecek. Yani, şirketi zarara uğrayan vatandaş devlet aleyhine dava açacak, eğer şirket kayyumun kusuruyla zarar ettiyse bu parayı tazminat olarak devlet kayyuma ödeyecek ama devlet kayyuma rücu için hüküm giymiş olmasını arayacak. Bu nedir biliyor musunuz? Biraz önce muhalefetin sorularından kurtulmak için tabanları yağlayıp kaçan İçişleri Bakanınız bir ara bir bürokrata "Sen benim dediğimi yap, biz onu suç olmaktan çıkartırız." demişti ya, şimdi o en tepeden talimat alan kayyumlar baktılar ki tazminat davaları açılıyor, pabuç pahalı "Biz ne olacağız?" dediler, "Bizi mahvedecekler." dediler, şimdi siz kayyumlara koruma zırhı getiriyorsunuz.

Bir de yasada bir madde var, diyor ki: "Devlet kayyumlara bir sene içinde rücu eder." E, 366'ncı gün oldu, ne olur? Rücu edemez. Peki, rücu etmeyerek tüyü bitmemiş yetimin hakkını peşkeş çeken görevliler ne olur? Onunla ilgili hüküm yok, genel hükümlere göre.

Arkadaşlar, bu yasayla hem yargının ayarlarıyla oynuyorsunuz hem de ticaret hayatının ayarlarıyla oynuyorsunuz. Kayyumlara yüzlerce milyar maaş veriyorsunuz, o şirketlerin bütün haklarını kayyumlara devrediyorsunuz ama hani adı "Paralel yapıyla mücadele." Biz buna karşı çıkınca da "paralelci" oluyoruz, hukukun yanında olunca "paralelci" oluyoruz.

Şimdi, bir şirketin vadesi gelmeyen borçlarını ödemiş olan, şirketin kasasını boşaltmış olan kayyum ya da örneğin yüklü miktarda işçiyi işten çıkartıp ihbar ve kıdem tazminatlarını ödeyen kayyum görevi suistimalden Türk Ceza Kanunu 257'nci maddeye göre hüküm giyemeyeceğinden, bir tazminat davasında devlet ödediği parayı kayyuma rücu edemeyecek. İşte sizin adalet anlayışınız bu. Tüyü bitmemiş yetimin hakkıyla, bizim ödediğimiz vergilerle kayyumun zararını devlet ödeyecek. Kendi adamlarınızı kayırıyorsunuz, bravo ama unutmayın, bir zamanlar bu cemaatçiler de sizin adamınızdı. Bir zamanlar o Mavi Marmara'yı gönderenler de sizin adamınızdı. Sayın Cumhurbaşkanı o zaman Başbakanken "Ben izin verdim o geminin gitmesine:" demişti 2014 yılında. Bugün de "Siz benden izin almadınız." diyor. "Bir dahaki gemiye ben de bineceğim." demişti. Şimdi, İsrail'le 20 milyon dolara anlaştı ve şimdi eski adamlarınızı sattınız.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Gemileri yaktı. Mavi Marmara'yı yaktı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Mavi Marmara'yı yaktı.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Devamla) – Şimdi, ben bunları söyleyince Sayın Grup Başkan Vekili gülüyor. Sayın Bostancı, yarın "Sen de hainsin." derse hiç şaşırmayın, hiç şaşırmayın, âdeti bu.

Teşekkür ederim efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum…

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Karar yeter sayısı istiyoruz.

BAŞKAN – Karar yeter sayısı arayacağım.

Önergeyi kabul edenler… Kabul etmeyenler…

Elektronik oylama cihazıyla yapacağız.

İki dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Karar yeter sayısı vardır, önerge reddedilmiştir.

Şimdi, 32'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

33'üncü madde üzerinde iki adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 33'üncü maddesinde bulunan "yer alan" ibaresinin yerine "bulunan" ibaresinin kullanılmasını arz ve teklif ederiz.

İdris Baluken	Çağlar Demirel	Mahmut Toğrul
Diyarbakır	Diyarbakır	Gaziantep
Mithat Sancar	Ahmet Yıldırım	Sibel Yiğitalp
Mardin	Muş	Diyarbakır

BAŞKAN – Şimdi, maddeye en aykırı önergeyi okutup işleme alıyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 33'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan	Cemal Okan Yüksel	Necati Yılmaz
Muğla	Eskişehir	Ankara
Zeynel Emre	Namık Havutça	Mehmet Gökdağ
İstanbul	Balıkesir	Gaziantep
Erdoğan Toprak	Mahmut Tanal	Fatma Kaplan Hürriyet
İstanbul	İstanbul	Kocaeli

"MADDE 33- 23/3/2005 tarihli ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan" ibaresi "verilmiş olan" şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir."

"Bu kararlara ilişkin dosyalar bölge adliye mahkemelerine gönderilemez."

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Kocaeli Milletvekili Fatma Kaplan Hürriyet.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu Tasarısı'nın 33'üncü maddesi hakkında söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu tasarıyı geceler boyu tartışırken, sürekli olarak "yargının siyasallaşması" diyoruz, "yargıya operasyon" diyoruz. Yani "Bir hukukçunun benimsediği siyasal görüşüne göre kararlarını oluşturma ihtimalinden dolayı kaygılıyız." diyoruz. Ve sizler de Meclise sunulan bu tasarıyla yargının kendisine emek, ekmek veren yere nankörlük yapmamasını istiyorsunuz, yani yola çıktıklarınızı yolda bulduklarınızla değiştiriyor ve kendi cemaatinizi kurmak istiyorsunuz.

Bu tasarı Meclisten geçerse yargı sadece siyasallaşmakla kalmayacak, AKP'nin il ve ilçe teşkilatlarına dönüşecek maalesef. Özel yetkili savcılıklar tekrar kurulacak, usulsüz kayyum atamalarının önü açılacak, yargı üzerinde vesayet oluşacak, yargı siyasi mücadele alanı hâline gelecek, muhalif görülen herkes tasfiye edilecek, yani adalet siyasetin aracı hâline gelecek. Oysa, yargı halk iradesine bağımlıdır. Bu iradenin seçimle, sandıkla ve burada temsil ettiğiniz koltuk sayısıyla hiç mi hiç alakası yoktur değerli arkadaşlar.

Bakınız, bugün, Türkiye'de, iktidara ve iktidar mensuplarının işledikleri iddia edilen suçlara dokunamayan bir yargı vardır. Buna her gün hepimiz şahit oluyoruz.

Nitekim ne diyor AKP vekilleri? "Yasama bizde, yürütme bizde, yargı bizde, her şey bizde." Başka bir vekil ne diyor? "Oğlan bizim, kız bizim, niye denetleyelim?" İşte, gerçek niyetlerin dışa vurumudur bu ifadeler. Evet, yasama sizde, yargı sizde, oğlanınız kızınızla, çay toplayan Yargıtay Başkanınızla beraber operasyonlarınız devam ediyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Yargıya güveni sıfırladınız; artık kim gerçekten suçlu, kim gerçekten suçsuz, inanın vatandaş karar vermekte zorlanıyor bu operasyonlarınız nedeniyle.

Siyasallaştırdığınız yargınızla yargıladığınız bir isimden bahsedeceğim sizlere. Eminim ki birçoğunuz o ismi biliyordur çünkü seçim meydanlarında Cumhurbaşkanının bile sürekli ağzından düşürmediği, çokça ismini zikrettiği bir isim: Eski İzmit Büyükşehir Belediye Başkanı Sefa Sirmen. Yargılandığı İZGAZ dosyasında Rahşan affını kabul etmeyip "Aklanmak hakkımdır." deme cesaretini gösteriyor, önce beraat ediyor, sonra yaptığınız operasyonlarla, geçmişteki operasyonlarınızla mahkemeler, heyetler, hâkimler ve savcılar değişiyor, beraat ettiği aynı delillerle bugün altı yıla mahkûm ediliyor ve 20 küsur kişinin yargılandığı bir dosyada herkes dışarıdayken bugün kendisi içeride maalesef.

540 milyon dolar kârla sattığınız İZGAZ şirketini zarara uğrattığı gerekçesiyle, maalesef, bugün içeride yatıyor. Ve daha da ilginci: "12 adet boru ve vanasının direnç basıncı uygun değil, bunun sorumlusu da Belediye Başkanı." diyerek siyasallaşan yargı sisteminizle yargılarken Türkiye'nin dört bir yanında patlayan bombalardan dolayı hiçbir sorumluluk duymuyorsunuz.

Sayın Bakan, size soruyorum: Acaba binalarınızda, Bakanlığınızın binasında, verdiğiniz işlerde, şirketlere verdiğiniz işlerde vanaları, çukurları, cıvataları, somunları biliyor musunuz? Ya da soralım bütün belediye başkanlarına: İhale verdikleri işlerde, şirketlere verilen işlerde bütün işlerin cıvatalarını, somunlarını, boru ve vanalarını acaba biliyorlar mıdır, çok merak ediyorum.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) - Bunların cıvataları gevşemiş!

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Devamla) - Cıvataları gevşemiş, evet.

Sefa Sirmen bugün iktidar tarafında olsaydı ve ayakkabı kutularında paralar bulsaydı, birilerinin önüne yatsaydı şu anda iktidardaydı. (CHP sıralarından alkışlar) Ama ne yaptı? Çalıştı. Çünkü bugün çalışan mahkûm, çalan bakan oldu arkadaşlar. Ama şunu unutmayın: Yaratmaya çalıştığınız dikensiz gül bahçesinde, gün gelecek o dikenler size batacak. Dün önüne yattığınız kişilerle yarın aynı koğuşlarda yatmak zorunda kalacaksınız ve o gün geldiğinde biz sizi sığdıracak bir cezaevi bulamayacağız maalesef.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyor, şimdiden hayırlı bayramlar diliyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 33'üncü maddesinde bulunan "yer alan" ibaresinin yerine "bulunan" ibaresinin kullanılmasını arz ve teklif ederiz.

İdris Baluken (Diyarbakır) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp.

Buyurun Sayın Yiğitalp. (HDP sıralarından alkışlar)

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önümüz bayram ve bayrama ne yazık ki Türkiye toplumlarının iki farklı duyguyla girmesi gibi bir psikolojiyle giriliyor. Bu ülkeyi yöneten Hükûmetin Başbakanı "Bayram havası var." diyor ve bunun için trajikomik bir Mecliste… Üçüncü köprü diye Osman Gazi Köprüsü'nü açmaya çalışırken yaşamını yitiren 44 insanın cenazeleri hâlen gömülmemiş. Hâlen o insanların cenazeleri yerdeyken "bayram" demek gerçekten akıl dışı bir şey. İstanbul'da bu kadar cenaze var, Lice'nin de kendisi yakılıyor, yıkılıyor, bütün doğa katlediliyor, bu bile görülmüyor. Toplumu ve halkları ikiye bölünmüş, bir tarafı sevince boğulurken bir tarafı da üzüntüde olan Türkiye toplumu bayramı kutlayamaz. Devleti kendi içinde bölmek budur. Devletin politikası eğer halkları bölüyorsa burada bir sorun var demektir. Eğer biz acılarımızı ortaklaştıramıyorsak ya da sevinçlerimizi ortaklaştıramıyorsak devlet bütünlüğünden, vatan bütünlüğünden bahsetmek akıl dışı bir şeydir. Eğer siz bugün Lice'yi görmezseniz, İstanbul'daki 44 insanın yaşamını yitirdiği yeri görmezseniz burada istediğiniz kadar "devletin bütünlüğü, vatanın bütünlüğü" deyin, asla pratikte karşılığı olmaz çünkü duygular kopmuş demektir. Siz, Lice halkına devleti sevdiremezsiniz, Lice halkına bu Hükûmeti sevdiremezsiniz. Orayı yakarak, yıkarak, doğayı katlederek "Gelin, hadi biz sizin devletiniziz, biz sizin için her şeyi istiyoruz." deseniz bile kimse size inanmaz çünkü sayısız defa Lice yakıldı. Neden yakıldı? Bir Kürt sorunu var. Kürt sorununun siyasal statü, Kürt halkının bir siyasal statü talebi var ve bu talebine karşı devletin göstermiş olduğu refleks 1925'ten beri yakmak, yıkmak, katletmek, binlerce insanın ölümüdür.

Şimdi, bayram geliyor, iki gün sonra. Binlerce insan evinde taziyesini kurarken bu Hükûmetin Başbakanı "Bayram havası var." diyor ve bu kadar, binlerce insanın acısını görmezden geliyor. Bu, gerçekten kabul edilebilir, tahammül edilebilir bir durum değil. Eğer biz, buradaki insanlar bu acıları ortaklaştırmayacaksak kimse bize "Bu vatan bölünüyor." diye söylemesin çünkü vatanı bu Hükûmet bölüyor terör politikalarıyla.

Az önce Lice'yle ilgili yaptığım bir telefon görüşmesinden öğrendiğime göre bir aileden 2 kişi ağır yaralanmış, 1'i de yaşamını yitirmiş. Oraya giden kolluk kuvvetleri önce köye giriyor, sonra köyün etrafını sarıyor, o insanları köyün meydanına getiriyor, ondan sonra o kadar sivil insanın içinde tarama yapıyor, oradaki insanlar yaşamını yitiriyor. Şimdi, buradaki dünya oradaki dünyayı görmüyor. Biz burada aylardır diyoruz ki: Bakın, bunlarla olmaz. Ölümler ölümleri getirir. Ölüm ve öldürmeyle olmuş olsaydı 1925'lerde çözülmüştü, 1937'lerde çözülmüştü, 1938'lerde çözülmüştü, 1990'larda çözülmüştü. Demek ki ölüm ve öldürme üzerinden bu sorun çözülmüyor. Sorun nasıl çözülebilir? Bu iş, çözüm ve müzakere üzerinden çözülebilir. Yol yakınken, insanların bu kadar, daha fazla ölmemesini istiyorsak eğer, gelin, bu Meclisteki bütün partiler bir araya gelsin ve bu işi çözüm ve müzakere üzerinden tartışma yürütsün. Siz, tartışma yürütmekten kaçıp sadece şiddet üzerinden bu halkın taleplerini yok sayarsanız inanın ki halkları kaybedersiniz. Bakın, kürdistanda yaşayan insanlar Hükûmete karşı, AKP'ye karşı, CHP'ye karşı, MHP'ye karşı son derece tepkililer.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Size tepkililer, nerede bize tepkililer?

SİBEL YİĞİTALP (Devamla) – Çünkü şunu çok iyi biliyorlar…

METİN KÜLÜNK (İstanbul) – Size hiç tepki yok mu?

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Kürtleri, Kürt, Türk halkını siz öldürüyorsunuz, teröristler öldürüyor, kime tepkili ya?

SİBEL YİĞİTALP (Devamla) – …diyorlar ki: "Biz burada ölürken insanlar bizim ölümümüzü terörize ediyorlar. Biz burada katledilirken bizim yaşadığımız alan kamulaştırılıyor, rant alanına dönüştürülüyor."

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Size tepkililer, size! Sokağa çıkamıyorsunuz.

METİN KÜLÜNK (İstanbul) – Sur'da sokağa çıkın, sokağa!

SİBEL YİĞİTALP (Devamla) – Bize tepki gösterilseydi… Biz binlerce koruma ordusuyla gezmiyoruz bakın.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Hayır! Bütün oylarını sen mi alıyorsun?

SİBEL YİĞİTALP (Devamla) – Biz çok vasat, normal, sade bir milletvekili olarak gezerken sizler geldiğinizde binlerce polis ordusuyla, yüzlerce koruma ordusuyla geziyorsunuz. Bunun sebebi nedir? Çünkü bu halka yapmış olduğunuz terörden nasıl bir cevap alacağınızı bildiğiniz için yapıyorsunuz. Eğer bugün…

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Terörü PKK yapıyor, PKK!

SİBEL YİĞİTALP (Devamla) – PKK yapıyor diyerek, AKP yapıyor diyerek bu işi çözemezsiniz.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – PKK, PKK!

SİBEL YİĞİTALP (Devamla) – 1980'de de bu akılla yönetenler, 1990'da da bu akılla yönetenler bakın şimdi neredeler. On yıl sonra da sizin nerede olduğunuzu herkes konuşacak burada.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Tamam, millet nerede derse biz oradayız, milletle beraberiz.

SİBEL YİĞİTALP (Devamla) – On yıl sonra burada sizlerin politikalarınız tartışılacak. Hayat bir günlük değildir, yaşam bir günle geçmiyor; bunun on yıl sonrası da var, on beş yıl sonrası da var. Çocuklarınız size gelip bunun hesabını sorduğunda "Biz onlara terör dedik, o yüzden böyle dedik." dediğinizde kimse size inanmayacak çünkü her şey arşivleniyor, her şey hafızaya alınıyor.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Size de inanmıyorlar zaten ya!

SİBEL YİĞİTALP (Devamla) – Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, sayın hatip konuşması sırasında bir tanımlama yaparak -onu cevap hakkımı kullanırken de ifade edeceğim- bölgede yaşayan vatandaşların, Kürt vatandaşların partimize de -başka partilerle birlikte ismini anıp- tepkili olduklarını söyledi. Bu konuda cevap hakkımızı kullanmak isteriz.

BAŞKAN – Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

İki dakika süre veriyorum.

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

10.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp'in 400 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 33'üncü maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlarım.

Yoğun bir haftanın son saatlerindeyiz artık. Böyle sataşmadan kürsüye gelmeyi, özellikle de tartışmanın özü ortadayken ve Türkiye'de yüksek yargıya iktidar partisi eliyle büyük bir darbe girişiminin son kısmına gelmişken bir başka konuda tartışma yaşamayı, muhalefet partileri arasında karşılıklı bir atışma yaşanmasını doğru bulmam. Muhalefetin muhalefete muhalefet etmesini de bir âcizlik olarak görürüm her zaman. Ama, eğer kastedilen Türkiye Cumhuriyeti devletinin doğu ve güneydoğusundaki illerse ve eğer oradaki vatandaşlardan bahsediliyorsa, Cumhuriyet Halk Partisi 24, 25 ve devam eden 26'ncı Dönemde bölgeye çok sayıda heyet gönderdiğinde, son dönemde bizim raporlarımızda -ki sizlerle de paylaşabiliriz, zaman zaman kamuoyuna da açıklıyoruz raporlarımızı- bölge halkından yükselen tepkinin iki tane odağı var. Evet, Adalet ve Kalkınma Partisinin bölgedeki gücünü hızla kaybettiğini seçim sonuçlarından da biliyoruz, bize gelen raporlarda da AKP'ye çok ciddi tepkiler var. Ama, en az o kadar, hatta daha yüksek bir ivmeyle son aylarda biraz önceki sayın hatibin partisine "Bizi hendek ile tank arasına sıkıştırdılar, bizi evimizden, yurdumuzdan ettiler ve biz onlara bunun için oy vermemiştik." diye çok ciddi tepkiler var. Bölgeye giden herkes Cumhuriyet Halk Partisinin bölgedeki varlığından, temaslarından, ülkenin bölünmez bütünlüğünü esas alırken hukuk devletini savunmasından, terörle mücadelenin hukuk içinde ve hukukun temel prensiplerine ve yaşam hakkına saygılı bir şekilde sürdürülmesiyle ilgili evrensel gerçekleri savunmasından duyduğu memnuniyeti ifade ediyor.

Yüce Meclise arz ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Bir saniye… Sayın Akçay istemişti önce Sayın Baluken.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

29.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp'in 400 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 33'üncü maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biraz önce kürsüde konuşan sayın konuşmacı öncelikle "kürdistan" diyor. Türkiye Cumhuriyeti sınırlarında böyle "kürdistan" diye bir yer yok. Türkiye Cumhuriyeti bir bütün, vatanımız hepimizin vatanı, 78 milyonun ve Türkiye Cumhuriyeti nüfus cüzdanını taşıyan herkesin vatanıdır. Bu vatanın adı "Türkiye"dir. Öncelikle bölücü ifadelerden kaçınmak lazım, aksi takdirde bu etnik bölücülüktür ve ırkçılıktır.

Ayrıca, işte AKP'ye, CHP'ye ve MHP'ye sitem olduğunu ifade etti. Milliyetçi Hareket Partisi Edirne'den Kars'a tüm birimlerde, illerde, ilçelerde teşkilatlı ve bütün seçimlere katılmakta ama az ama çok mutlaka oy almaktadır. Kaldı ki pek çok ilimizden yıllarca çok sayıda milletvekili ve belediye başkanlıkları da kazanılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Tamamlayınız Sayın Akçay.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – İnşallah önümüzdeki süreçte bu artarak da devam edecektir. Demokrasi sandıkta düz bir çizgi izlemez, mutlaka zikzakları olur, bunları da demokrasinin doğal sonucu olarak düşünmek lazım.

PKK terörünün yoğun olduğu illerimizde, beldelerimizde insanlarımız, vatandaşlarımız huzur istiyor, güvenlik istiyor, can ve mal emniyeti istiyor, iş istiyor, aş istiyor, vatanımızda birlik ve beraberlik içerisinde yaşamak istiyor; bu Manisa'da da böyle, Diyarbakır'da da böyle.

Teşekkür ederim.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Baluken...

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Cumhuriyet Halk Partisi adına konuşan sayın grup başkan vekili, bölge halkının partimizi hendekler ve tanklar arasına sıkıştırdığına dair...

BAŞKAN – Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

İki dakika süre veriyorum size de.

Lütfen yeni bir sataşmaya meydan vermeyelim.

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

11.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de özellikle bir rejim değişikliğini hedefleyen ve devletin bütün kurumlarını tamamen bu rejim değişikliği ekseninde dizayn etmeye çalışan bir yasa tasarısı görüşülürken farklı bir konu üzerinde bir tartışma açmanın çok doğru olmadığı kanaatindeyim ancak şunu ifade edeyim: Özellikle Kürt ve

kürdistan realitesiyle ilgili biz defalarca görüşlerimizi ifade ettik. Bizim bu ülkenin bölünmesiyle ilgili tek bir tereddütümüz yok. Bu ülkenin bütünlüğü içerisinde kendi sorunlarımızı demokrasiyi geliştirerek çözmemiz gerektiğini, tarihsel, sosyal, coğrafik, siyasal birtakım realitelerin kabul edilmesinin bu ülkeyi bölme değil, tam tersine bu ülkenin bütünlüğünü sağlamlaştırma anlamına geldiğini de defalarca ifade ettik. Bunun için uzak yere gitmeye gerek yok yani Osmanlı tarihinden, Selçuklu tarihinden, hatta Türkiye Cumhuriyeti tarihinden de… Hem Meclisin kuruluşunda söylenilenleri hem de son Cumhurbaşkanının Kürt ve kürdistan realitesiyle ilgili söylediklerini de defalarca buradan ifade ettik. Dolayısıyla, böyle farklı bir tartışma açmak çok doğru değil.

Uzun süredir şunun farkında değiliz: Siyaset kurumu çözüm gücünü giderek yitiriyor; burada sadece laf yarıştırıyoruz, burada sadece demagoji yapılıyor, demagoji üzerinden çözüm üretilmiyor. Demagojiye dayanan, demokrasiye dayanmayan bir Meclis pratiği bu ülkenin sorunlarını çözmez. O nedenle, buradaki her 4 siyasi partinin dile getirdiği her bir görüşü önemsemek ve bu görüşler doğrultusunda temel meselelerimizi çözmek durumundayız. Hele hele böyle bayram günlerinin yakınlaştığı bir dönemde cenazelerin kalkmadığı, ölümlerin olmadığı, kanın akmadığı bir ortamı sağlamak hepimizin boynunun borcu olsa gerek diye düşünüyorum. Bunun için de önümüzde iki buçuk yıllık bir model var diyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Muş…

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Bunu kayıtlara geçmesi için ifade ediyorum: Bu hazırlanan yasa mevcut hukuk kuralları içerisinde hazırlanmıştır. Bu yasada bir rejim değişikliği amaçlanmamaktadır ve bu yasa Türkiye'de bir rejim değişikliğine ülkeyi götürmeyecektir.

Bir ikincisi: Türkiye'de Kürt kökenli vatandaşlarımız vardır, bu ülkenin vatandaşlarıdır. Türkiye'nin egemenlik sınırları içerisinde yapılan tanımlamalar etnik temelli tanımlama değildir.

SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – "Türk" demek etnik değil midir?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Türkiye'de illerin nasıl tanımlandığı Anayasa'mızda, ilgili kanunlarda yazılmıştır.

Aynı şekilde, bu konuyla alakalı grubumuzun ifadeleri de daha önceki kayıtlarda mevcuttur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/726) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 400) (Devam)

BAŞKAN – Şimdi, Sibel Yiğitalp ve arkadaşlarının önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

33'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 33'üncü madde kabul edilmiştir.

34'üncü madde üzerinde üç adet önerge vardır, ayrı ayrı okutup oylarınıza sunacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 34'üncü maddesinde bulunan "yer alan" ibaresinin yerine "bulunan" ibaresinin kullanılmasını arz ve teklif ederiz.

İdris Baluken	Çağlar Demirel	Mahmut Toğrul
Diyarbakır	Diyarbakır	Gaziantep
Ahmet Yıldırım	Erol Dora	Mithat Sancar
Muş	Mardin	Mardin

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 34'üncü maddesinde yer alan "Bu kararlara ilişkin" ibaresinin "Bu kararlarla ilgili" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İsmail Faruk Aksu	Mustafa Kalaycı	Mehmet Günal
İstanbul	Konya	Antalya
Mehmet Parsak	Mehmet Necmettin Ahrazoğlu	Kamil Aydın
Afyonkarahisar	Hatay	Erzurum

BAŞKAN – Maddeye en aykırı önergeyi okutup işleme alıyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 34'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan	Cemal Okan Yüksel	Necati Yılmaz
Muğla	Eskişehir	Ankara
Zeynel Emre	Mahmut Tanal	Namık Havutça
İstanbul	İstanbul	Balıkesir

Mehmet Gökdağ	Erdoğan Toprak
Gaziantep	İstanbul

"MADDE 34- 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun geçici 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan" ibaresi "verilmiş olan" şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Bu kararlara ilişkin dosyalar bölge adliye mahkemelerine gönderilemez."

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

BAŞBAKAN YARDIMCISI VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal.

Buyurun Sayın Tanal. (CHP sıralarından alkışlar)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben size tanımlardan başlamak isterim. Türk Dil Kurumunun darbeyle ilgili tanımına baktığımız zaman, Türk Dil Kurumunda darbenin tanımı şu şekilde yapılmış: Bir ülkede baskı kurarak, zor kullanarak veya demokratik yollardan yararlanarak hükûmeti istifa ettirmeye zorlamak darbe olarak kabul edilmekte. Yani, demokratik yöntemlerle bir başbakanın istifasını sağlamak, Türk Dil Kurumunun darbe tanımına göre bir darbedir bu. Olaya böyle baktığımız zaman, yani Sayın Davutoğlu'nun demokratik yollarla istifaya zorlanması darbe olarak nitelendirildikten sonra, Türk siyasi tarihinde yapılan 27 Mayıs darbesi, 12 Mart muhtırası, 12 Eylül darbesine baktığımız zaman ortak özellikler şu: Bir sefer, Danıştay başkanlarının ve üyelerinin tamamı aynen bugün istifaya kanunla zorlandığı gibi, değiştirildiği gibi 27 Mayıs 1960 darbesinde de olmuştu bu. Yani darbelerin benzerliği açısından söylüyorum.

İki: 1960'ta yani 27 Mayısta, o dönemde, sıkıyönetim yani olağanüstü hâl rejimi vardı ama bugün farklı olan olay, Parlamento feshedilmemiş, o dönem Parlamento feshedilmişti. 12 Eylülde de Parlamento feshedilmişti ancak 12 Mart muhtırasında Parlamento feshedilmemişti. Ne olmuştu yine o dönem? O dönemde de yine Başbakan Demirel istifaya zorlanmıştı. Yani baktığımız zaman, aslında bugün, bal gibi, bir darbenin tüm koşulları oluşmuş durumda.

Geliyoruz 1980 darbesine. Yine, o dönemde de kanunla hem Danıştay Başkanlığı hem de tüm üyeler istifa ettirilmişti.

Sayın Bakanla hukuk fakültesinde aynı dönemdeydik. Okuduğumuz, rahmetli Lütfi Duran Hoca'nın kitaplarıydı, aynı hukuku okuduk ama niye burada aynı şeyi savunmuyoruz, şimdi oraya da geleceğim ben. Yani bunun darbe olduğunu gösteren koşul, bir: 1960 darbesinin de, 1980 darbesinin de, ikisinin de müşterek noktası, o dönemde de Danıştay başkanları, üyelerinin görevleri kanunla sona erdirildi, bugün de sona erdiriliyor; konu müşterek, bu da bir darbenin aynısı. (CHP sıralarından "Saray darbesi!" sesleri, alkışlar)

Geliyorum şimdi Sayın Bakanla aynı dönemde okuduğumuz kitaplara. Ya, Sayın Bakan, sizinle aynı okulda okuduk, rahmetli Lütfi Duran ne derdi? "Çocuklar, hangi merdivenle çıkıyorsanız idari işlemlerde aynı merdivenle de ineceksiniz." diyordu. Bu pratiği gösteriyorum siz bilmediğiniz için, Sayın Bakanım bunu biliyor. (CHP sıralarından alkışlar) Yani Lütfi Duran Hoca bu merdiveni bize böyle gösterdi. Neydi? Bu Yargıtay üyeleri, Danıştay üyeleri neyle çıktılar buraya? Seçimle geldiler. Seçimle geldiler, seçimle indirmeniz lazım. Siz ne yapıyorsunuz? Seçimle gelen üyeleri kanunla indiriyorsunuz siz burada. Burada bu kanunun adı nedir? Boşalt, doldur kanunudur. Önce kanunla boşaltıyorsunuz, sonra kanunla dolduruyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) Sizin burada yaptığınız, yargının şalterini indiriyorsunuz. Yani bu beş günlük süre içerisinde yargı ne olacak, şalterini indiriyorsunuz? Bu bir darbe değil de nedir değerli arkadaşlar? Onun için, bu kanun Anayasa'ya aykırıdır, bu kanun bir darbe kanunudur.

Tabii, bu kanunun amacı kamu yararı değil, tamamen siyasi amaçlarla… Hatırlanırsa, Abana ilçesi siyasi nedenlerden dolayı Bozkurt ilçesine bağlanmıştı; hatırlanırsa, 1960 sonrası Cumhuriyet Halk Partisinin mal varlıkları o dönemde kanunla hazineye intikal ettirilmişti. O dönem Anayasa Mahkemesi dedi ki: "Bunların hepsinin amacı siyasi eritme politikasına yöneliktir. Siyasi eritme politikasına yönelik olduğu için kamu yararı burada yoktur ve bu, Anayasa'ya aykırıdır." Onun için, buraya da baktığımız zaman kamu yararı yok, bu tamamen siyasi amaçlara yönelik.

Biz yargıda cemaatçi yapı istemiyoruz, reise bağlı yapı istemiyoruz, siyasi iktidarlara bağlı yargı istemiyoruz (CHP sıralarından alkışlar) kaçak köşke bağlı yargı istemiyoruz; tarafsız, bağımsız, adil, sorgulanabilen, hesap verebilen yargı istiyoruz biz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (Devamla) – Hepinize teşekkür ediyorum.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Mehmet Moğultay'a bak, geçmişine bak sen.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Herkesin bayramını kutluyorum ve iyi geceler diliyorum değerli arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler.

Size de iyi bayramlar diliyoruz efendim.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Hatip konuşmasında darbeyi tanımladı ve bizim Genel Başkanlığımızı, Başbakanlığımızı yapmış Sayın Ahmet Davutoğlu'na bir darbe yapıldığını iddia etti.

Darbelerin nasıl yapıldığı bellidir. AK PARTİ'de bir kongre yapılmıştır, bir bayrak değişimi yapılmıştır ve bu kongrede 1.405 oy kullanılmak suretiyle yeni bir Genel Başkan seçilmiş, yeni bir Başbakan gelmiştir. O açıdan yapılan bütün süreç hukuk içerisinde ve partimizin ilgili…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben siyasi darbelerin ortak niteliklerini saydım Sayın Başkan.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Bir saniye ama…

…kurulları içerisinde yapılmıştır. Kayıtlara girmesi açısından bunu ifade ediyorum. Mahmut Bey bunları bilsin, incelesin, böyle boş konuşmasın.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Önergeyi oylarınıza sunuyoruz…

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

LEVENT GÖK (Ankara) – Yoklama talep ediyoruz.

BAŞKAN – Sunmadan önce bir toplantı yeter sayısı talebi var.

Sayın Gök, Sayın Özel, Sayın Gürer, Sayın Gökdağ, Sayın Yıldız, Sayın Demirtaş, Sayın Özdiş, Sayın Tanal, Sayın Hürriyet Kaplan, Sayın Doğan, Sayın Özdemir, Sayın Karadeniz, Sayın Gaytancıoğlu, Sayın Durmaz, Sayın Aldan, Sayın Erkek, Sayın Kuyucuoğlu, Sayın Baydar, Sayın Kesici, Sayın Ayata.

Evet, yoklama için üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/726) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 400) (Devam)

BAŞKAN – Mahmut Tanal ve arkadaşlarının önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 34'üncü maddesinde yer alan "Bu kararlara ilişkin" ibaresinin "Bu kararlarla ilgili" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İsmail Faruk Aksu (İstanbul) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Hatay Milletvekili Mehmet Necmettin Ahrazoğlu.

Buyurun Sayın Ahrazoğlu. (MHP sıralarından alkışlar)

MEHMET NECMETTİN AHRAZOĞLU (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 34'üncü maddesi üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubunun vermiş olduğu önerge üzerinde söz almış bulunuyorum.

Tasarının 34'üncü maddesinde yapılan düzenlemeyle 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun geçici 3'üncü maddesinde değişikliğe gidilmektedir. Bu değişiklikle yapılmak istenen, Danıştay ve Yargıtay üyelerinin temyiz haklarının ortadan kaldırılmasıdır. AKP Hükûmetinin, yargıyı sadece siyasallaştırma gayretlerinin açıkça görüldüğü politik bir süreçte vatandaşın kanuni yollardan hak arama yöntemlerinin kısıtlanması, demokratik bir yönetim anlayışından gün geçtikçe uzaklaştığının en temel göstergesidir. Tarafını AKP olarak seçmeyen yargı mensuplarını tasfiye etmek, vatandaşın haklarının da elinden alınması amacıyla yüce Meclise sunulan bu kanun tasarısıyla karşı karşıyayız.

Değerli milletvekilleri, bir yandan iç hukuk yolları tamamlansa bile vatandaş lehine Anayasa Mahkemesine başvuru yolu açılırken, hatta iç hukuk uygulamaları dışına çıkılarak İnsan Hakları Mahkemesine başvuru süreci işletilirken, diğer taraftan Danıştay ve Yargıtay üyelerine temyiz yolunun kapatılması, içtihatlar açısından derin bir çelişkiyi ortaya koymaktadır. AKP Hükûmeti, yargıyı sadece siyasallaştırma ve yandaşların çıkarlarını gözetme üzerine inşa etmektedir. Hukukun üstünlüğü ve vatandaşların hak ve hukuklarının gözetilmesi gibi kaygıları yoktur.

AKP'nin yargıya bakışı ve adalet anlayışı açısından düşüncelerini şu sözlerle anlamak ve aramak gerekir: AKP'li bir vekilin "Anayasa vesayetin son kalesidir, Anayasa'yı paramparça yapacağız.", AKP'li bir bakanın "Anayasa'yı tanımıyoruz.", Adalet Bakanı Sayın Bozdağ'ın iki gazetecinin Anayasa Mahkemesi kararıyla tahliye edilmesi üzerine "Daha yargılamaya başlamamış mahkemeye baskıdır, müdahaledir, Anayasa ihlalidir.", Sayın Başbakanın "Anayasa ne söylerse söylesin Cumhurbaşkanımızın fiilî olarak siyasi sorumluluğu doğmuştur.", Sayın Cumhurbaşkanının ise "Anayasa Mahkemesinin kararına uymak zorundayız ama saygı duymak zorunda değiliz, saygı da duymuyorum.", iki gazetecinin mahkeme kararıyla tahliye edilmesinden sonra ise Anayasa Mahkemesine yönelik "Mahkeme, kararında direnebilirdi." gibi sözleriyle bağımsız yargıya talimat verilebilmektedir.

Buna benzer örnekleri çoğaltabiliriz. Bu sözler, AKP'nin hukuk ve adalet anlayışı hakkında ipuçları vermektedir. AKP, kendilerine yönelik veya kendi beklentileri dışındaki kararları tanımamakta, yargıdan da kendileri gibi düşünülmesini, kendi anlayışları doğrultusunda karar almalarını beklemektedir. Onun için de, tasarıyla yargı yönetimini değiştirmek istemektedirler.

Dün kendileri için mezardaki yatanları kaldırıp oy kullandırmak isteyenleri, kendileri için muhterem olanları, ne istediyse verdiklerini, iktidarlarına ortak ettiklerini… Kendi paralel çizgilerinin diğer çizgisini yok etmeye çalışmaları… 17-25 Aralık yolsuzluk olaylarından sonra paralel kardeş kavgasına dönüştürmüşlerdir.

Bu olay, kimin, ne maksatla, neyi ele geçirmek istediğinin kavgasına, adaletin, hukukun alet edilmesinden başka bir şey değildir. Maksat paralel yapıyı yok etmek ise bunlar kendilerince malum olup bu oluşumu yasa değişikliğiyle değil yasaların öngördüğü yöntemlerle aşmak mümkündür. Ancak niyet bu oluşumu yok etmekten ziyade yargıyı AKP'lileştirmek istemektedirler.

Değerli milletvekilleri, bu tasarıyla AKP kendi hukuk anlayışına fiilî durum yaratmakta, demokratik hukuk devletinin ön şartı olan kuvvetler ayrılığını yok etmekte, hukuk güvenliği ilkesini ihlal etmektedir, adalete olan güveni sarsmaktadır. Bu durum ise yasama ve yürütmenin sayısal çoğunluğunu elinde bulunduran AKP'nin tek parti diktatörlüğüne gitmesinden, yargıyı da ele geçirme isteğinden başka bir şey değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET NECMETTİN AHRAZOĞLU (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime son verirken, sizlerin, aziz Türk milletinin ve İslam âleminin bin aydan hayırlı olan Kadir Gecesi'ni ve Ramazan Bayramı'nı kutluyor, Anadolu topraklarının ve İslam coğrafyasının üzerindeki kara bulutların dağılmasını ve her günün bayram coşkusuyla geçmesini Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyor, hepinize saygılar sunuyor, hayırlı akşamlar diliyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 34'üncü maddesinde bulunan "yer alan" ibaresinin yerine "bulunan" ibaresinin kullanılmasını arz ve teklif ederiz.

Erol Dora (Mardin) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, Mardin Milletvekili Erol Dora.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

EROL DORA (Mardin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanun tasarısının 34'üncü maddesi üzerinde Halkların Demokratik Partisi adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, içinde bulunduğumuz nokta şudur: Hükûmet, yaptığı bu düzenlemelerle hukuk devletine son veriyor, hukuk devletini rafa kaldırıyor. Bunun sonucunda bir dizi yasa karşımıza çıkmaktadır. Yüksek yargıda, son beş yılda, bu tasarıyla birlikte 3 tane kapsamlı değişikliğe gidilmiş olacak. Her 3 düzenleme de birbiriyle çelişkiler barındırmaktadır. Konjonktürel gelişmelere göre Hükûmet kendi iktidarını sağlamlaştırmak için hukuk devleti olmanın asgari ilkelerini bile yerle yeksan etmektedir. Aceleyle, telaşla hazırlanmış, doğru dürüst kimseye danışılmamış ve belirli bir siyasi amaca yönelik olarak yapılmış bu yasa değişiklikleri Türkiye'de hukuk devletinin ve demokrasinin büyük ölçüde yaralanmasına sebebiyet vermektedir.

Değerli milletvekilleri, partimiz ne olursa olsun, ister muhalefet partisi ister iktidar partisi olsun, Türkiye'de hukuk devletini ortadan kaldıracak olan, demokrasiyi ortadan kaldıracak olan bu trende, bu yasalar dizisine karşı durmak gerekir, hukuk adına, demokrasi adına karşı çıkmamız gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, tasarının Danıştay ve Yargıtay üzerinde yapmaya çalıştığı kapsamlı operasyonel düzenlemelere baktığımızda, Anayasa'nın 2'nci maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesine, 9'uncu maddesinde ifade edilen mahkemelerin bağımsızlığı ilkesine, 138'inci maddede belirtilen hâkimlerin bağımsızlığı ilkesine, 139'uncu maddede belirtilen hâkimlik ve savcılık teminatı, 154 ve 155'inci maddelerle düzenlenen Yargıtay ve Danıştayla ilgili hükümlere aykırılık teşkil etmektedir.

Burada baktığımız zaman, AKP Hükûmetinin şöyle bir argümanı var: "Efendim, biz yaptık, Anayasa'ya uygundur." Değerli milletvekilleri, şimdi, Anayasa'ya uygunluk konusunda az önce belirttik, Anayasa'ya uygun değil, tasarının birçok maddesi Anayasa'ya aykırıdır, Anayasa'nın ruhuna da açıkça aykırıdır çünkü Anayasa'da yüksek yargının bağımsızlığı, hâkim bağımsızlığı, tarafsızlığıyla güvence altına alınmıştır. Ama diyelim ki Anayasa'da böyle bir şey yok ve Anayasa'ya tamamen uygundur, ancak şunu da biliyoruz ki: Anayasa'ya şekil bakımından uygun bir yasa yapmak aslında hukuk devleti bakımından yeterli değildir çünkü burada amaç sadece şeklen uygunluk değildir, aynı zamanda Anayasa'nın ruhuna uygun olması gerekmektedir. Yapılacak düzenlemelerin esasen hukuk devleti ilkelerine uygun olması gerekir.

Değerli milletvekilleri, hukuk devletinin asli amaçlarından birisi nedir? İktidarın hukuk sınırları içinde kalmasını sağlamaktır. Yaptığımız yasalar iktidarın hukuk sınırları içinde kalmasını sağlayamıyorsa, tahakkümü önleyemiyorsa, istediği kadar şeklen Anayasa'ya uygun olsa da hukuka aykırılık teşkil etmektedir. Burada önemli olan, yaptığımız düzenlemeler hukuk devleti ilkelerine uygun mudur değil midir, ona bakmamız gerekir.

Değerli milletvekilleri, son olarak bir alıntıyla konuşmamı tamamlamak istiyorum. Amerika Birleşik Devletleri'nin kurucularından ve başkanlarından olan siyaset felsefecisi James Madison 18'inci yüzyılda şöyle demektedir: "Bütün iktidarın; yasama, yürütme ve yargının tek bir elde toplanması, ister babadan oğula geçme yoluyla olsun, ister kendi kendini atama yoluyla olsun, ister seçimle işbaşına gelmek yoluyla olsun, despotizmi yani istibdat rejimini ortaya çıkarır." Maalesef, Madison'un 18'inci yüzyılda söylediği bu sözler, bugünkü Türkiye'yi konu alırsak dikkate almamız gereken önemli sözlerdir.

Değerli milletvekilleri, bütün gücün tek bir elde; yasamanın, yürütmenin, yargının tek bir elde toplanması despotizmin ta kendisidir. Bugün Türkiye'de rejimin adı da bu nedenle "demokrasi" olamaz. Anayasa'da "hukuk devleti", "demokrasi", "özgürlükler" gibi kavramların, ilkelerin bulunması yalnız başına bir şey ifade etmez. Bu nedenle yurttaşlarımızın hukukunu, devlet ile yurttaş arasındaki hukuku ve hükûmetlerin denetlenebilmesini mümkün kılacak nitelikli bir hukuk devleti ilkesini mümkün kılmak, parti gözetmeksizin bütün milletvekillerinin asli görevidir.

Bu vesileyle, ben de bütün Müslüman âleminin Ramazan Bayramı'nı kutluyor, bu bayramın barışa, sevgiye ve huzura vesile olmasını temenni ediyor, hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir

34'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 34'üncü madde kabul edilmiştir.

35'inci madde üzerinde üç adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 35'inci maddesinde bulunan "yayımı tarihinde" ibaresinin yerine "yayımlandığı tarihte" ibaresinin kullanılmasını arz ve teklif ederiz.

İdris Baluken	Çağlar Demirel	Mahmut Toğrul
Diyarbakır	Diyarbakır	Gaziantep
Mithat Sancar	Ahmet Yıldırım	Bedia Özgökçe Ertan
Mardin	Muş	Van

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 35'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan	Cemal Okan Yüksel	Necati Yılmaz
Muğla	Eskişehir	Ankara
Mahmut Tanal	Zeynel Emre	Namık Havutça
İstanbul	İstanbul	Balıkesir
	Mehmet Gökdağ	Erdoğan Toprak
	Gaziantep	İstanbul

"MADDE 35 - Bu Kanun Resmi Gazetede yayımı tarihinde yürürlüğe girer."

BAŞKAN – Maddeye en aykırı önergeyi okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 35'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İsmail Faruk Aksu	Mustafa Kalaycı	Mehmet Günal
İstanbul	Konya	Antalya
Kamil Aydın	Fahrettin Oğuz Tor	Mehmet Parsak
Erzurum	Kahramanmaraş	Afyonkarahisar

"Yürürlük

MADDE 35 - "Bu Kanunun;

28 inci maddesinin birinci fıkrası 31/12/2019 tarihinde,

Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer."

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Kahramanmaraş Milletvekili Fahrettin Oğuz Tor.

Buyurun Sayın Tor. (MHP sıralarından alkışlar)

FAHRETTİN OĞUZ TOR (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 35'inci maddesi hakkında MHP adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyeti saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, tasarıyla Danıştay ve Yargıtayın üye sayıları azalmaktadır, azalacaktır. Önemli olan, üye sayısının azalması değildir, üye sayısı azalmakla suç ve suçlu sayısı azalmayacaktır. Önemli olan suçu kaynağında kurutmaktır ancak suç ve suçlu sayısı bu şekilde azalacaktır. Maalesef, suç ve suçlu sayısı hızla artmaktadır. Özellikle de terör suçu ve suçlusu sayısı, terör mağduru rekora ulaşmıştır, her türlü kaynağı kurutulmadan başarılı olunmayacaktır. Bugün cezaevinde yere yatak sermek için bile torpil arandığı bir dönem yaşıyoruz. Dün, 2002 yılında sadece eski Başbakanlık binasının Adalet Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı arasına bariyer konuldu diye feveran edilirken maalesef bugün dolmuş durakları da oradan çıkarıldı, Millî Müdafaa Caddesi'nden itibaren kapatıldı.

Kıymetli milletvekilleri, bir aydan fazla zamandan beri sarayın önü, 4 gidiş, 4 geliş, trafiğe kapalıdır maalesef. Güvenlik için kıtalar arası araba götürmeye başladık.

Değerli milletvekilleri, son günlerde yaşanan olaylar nedeniyle milletimizin morali oldukça bozulmuştur. Geçmişte 10-11 defa yapılan katliamlar nedeniyle vatandaş büyük tedirginlik içindedir. Nerede, ne zaman olacağı belli olmayan bu eylemleri milletimiz bir daha yaşamak istememektedir. Bu vesileyle, önceki gün İstanbul Atatürk Havaalanı'nda düzenlenen menfur saldırıda hayatını kaybeden 40'tan fazla insanımıza Allah'tan rahmet diliyorum, yaralılarımıza acil şifa niyaz ediyorum. Olay acıdır, büyüktür. Her zaman olduğu gibi ateş düştüğü yeri yakmaktadır. Her toplu saldırıda olduğu gibi birkaç gün ağlayıp sızladıktan sonra olay unutulmamalı, her türlü tedbir alınmalıdır. Terörün insan kaynağı kurutulmalıdır. Terörün finans kaynakları kurutulmalıdır. Kim destek oluyorsa, kim teröristi övüyorsa gereği yapılmalı, yapılmıyorsa söylemlerin hepsi boş laftır.

Sayın Başbakan Binali Yıldırım, her türlü yetkiyi haiz, büyük Türkiye Cumhuriyeti'nin Başbakanıdır, sözüne güvenmek gerekir. Bir belediye başkanı hakkında "Terör örgütüne destek verdi." ifadesini kullanıyorsa mutlaka bir tespiti vardır. "Belediye başkanı teröre lojistik destek verdi, para aktardı." diyorsanız gereğini yapacaksınız. "Bu paraları terör örgütüne aktaranların lime lime burunlarından getireceğiz." diyorsanız daha ne duruyorsunuz, elinizi tutan mı vardır? Sayın Başbakan "Bu terör belasını Türkiye'nin gündeminden çıkarmaya azmettik." diyorsa hiç gecikmemelidir.

Evet, Başbakanın temennisiyle inşallah Türkiye terör belasından kurtulacaktır, bundan şüphemiz yoktur. Ancak elinizdeki imkânları kullanmadan, lafla terörden kurtulamayacağımız da açıktır. Ocaklara ateş düşmeye devam edecektir. "Ekmeğimizi böleriz ama Türkiye'yi böldürtmeyiz." lafları terörü önlemiyor. Teröristlerin hızlı yargılanması bir katkı sağlayacaksa hemen yürürlüğe konulmalıdır.

Değerli milletvekilleri, dönemin Başbakanı, bugünün Reisicumhuru Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın "PKK'yla görüşme talimatını bizzat ben verdim, PKK'yla görüşülmesini ben istedim, sıkıntısı olan bana gelsin. PKK çözüm sürecini silah stoklama süreci olarak değerlendirdi, bu süreç içinde güvenlik güçlerimiz 'Herhangi bir çatışmaya, şuna buna girmeyelim.' dediler ama daha sonra anladık ki bu süreç içinde bunlar bunu yaptılar. Çözüm süreci içinde valilerimiz kendilerine verdiğimiz talimatlar gereği PKK'ya operasyon yapmadı. Bu süreçte hazırlık safhasına girdiler, mayın döşeyip bombalar yerleştirdiler. Bu terör eylemlerini biz görmezden gelmeye nereye kadar devam edeceğiz?" Bunlara benzer birçok beyanı daha vardır, bu sözlerini unutmadık. Benzer beyanları, daha başka, başbakan yardımcıları ve bakanlar da vermiştir.

Değerli milletvekilleri, PKK terörüne ilave olarak son günlerde başımıza başka bir terör belası daha musallat olmuştur. Kobani Türkmen bölgesindeki çatışmalar sonrasında sınır hattı âdeta bir kevgire dönmüştür, yol geçen hanından bir farkı yoktur. IŞİD terörü de bu süreçte doğmuştur. Bunlarla ilgili her türlü tedbir alınarak gereğine başvurulmalıdır diyor, yüce heyeti saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 35'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Cemal Okan Yüksel (Eskişehir) ve arkadaşları

"MADDE 35 - Bu Kanun Resmi Gazetede yayımı tarihinde yürürlüğe girer."

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Eskişehir Milletvekili Cemal Okan Yüksel.

Buyurun Sayın Yüksel (CHP sıralarından alkışlar)

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; artık tasarının sondan ikinci maddesine geldik. Çok kısaca toparlayacak olursak, tasarı kanunlaştığında ne oluyor? Yargıtayın 516 üye sayısı 300'e, Danıştayın şu anda 195 olan üye sayısı da 116'ya; kademeli olarak ilk önce 200'e Yargıtay, sonra da 90'a Danıştay inecek.

Şimdi, tasarının gerekçesi diyor ki: "İstinaf mahkemeleri kurulduğu için ihtiyaç kalmadı bu kadar üyeye." Aslında doğru değil. Şu anda, örneğin Yargıtayda 1 milyon 365 bin dosya var ve bunlar istinaf mahkemelerine iade edilmeyecek. Yargıtayın daire sayısını da 46'dan 24'e indirdiğinizde, basit bir hesaplamayla, Yargıtay elindeki dosyaları altı senede bitirebilecek, istinaf mahkemelerinden hiçbir dosya gelmediğini düşünsek dahi. Aslında amaç, kulislerde konuşulan, paralel yapıyla mücadele ama amaç o da değil. Amaç şu: Yüksek yargıdan kendinden olmayan herkesi tasfiye etmek çünkü baştaki, artık halkın desteğini alamayacağından korkuyor, gideceğini biliyor, kendini güvence altına almak istiyor.

İkinci bir değişiklik, yüksek yargı organına yeniden seçilecek üyelerin görevlerini on iki seneyle sınırlıyorsunuz. Yüksek yargı üyeliği, yüksek hâkimlik bir kariyer mesleğidir. On iki sene sonra emekliliği gelmeyenleri siz kürsülere göndereceksiniz. Onlar açısından kariyer manasında bir düşüş, bir sürgün gibi olacak bu meslek. Kötü yerlere atanmamak için, on iki sene Ankara'da görev yapmış, düzenini burada kurmuş fakat daha sonra Şırnak'a, Bitlis'e gitmemek için yürütmeyle uyumlu bir yargı olacak.

Bir de eşitler arasında eşitsizlik yaratıyorsunuz. Çay toplamaya giden Yargıtay Başkanı, Danıştay Başkanı, başkan vekilleri, daire başkanları yerlerini koruyor. Yani, bu çay kültürü… Hani, şunu önereyim artık: Yargıtay yerine "yargıçay" diyelim, "danışçay" diyelim, bunlar bir araya gelsinler, bir de "çaydaş hukukçular derneği"ni kursunlar, tam olsun!

Kayyumlarla ilgili, kayyumları koruma altına alan çok önemli bir düzenleme getiriyorsunuz. 257'nci maddeden hüküm giymeyen herhangi bir kayyum, devleti uğrattığı zarardan dolayı mesul olmuyor. Yani, bunları ne adına yapıyorsunuz? Bunları, kendi elinizle devlete, iş hayatına, ticarete, yüksek yargıya monte ettiğiniz paralel yapıyla mücadele için yapıyorsunuz. Ya, ilk önce "Biz yanlış yaptık, bu paralel yapıyı biz soktuk." diye bir özür dileyin ilk önce ama o da yok. Herkes sizi kandırıyor, herkes sizinle dalga geçiyor ama siz geliyorsunuz, memleketi yönetmeye çalışıyorsunuz.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Yönetiyoruz ama Cemal, yönetiyoruz.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Devamla) – Yönetemiyorsunuz Sayın Çavuşoğlu, yönettiğinizi zannediyorsunuz. Neden? Çünkü kendi işinize gelen kanunu çıkarıyorsunuz, kendi yandaşınızı koruyorsunuz, zengin ediyorsunuz, pohpohlanıyorsunuz; yönettiğinizi zannediyorsunuz. Ama doğuda o kadar olay oluyor, vatandaşlar ölüyor, son bir senede Kıbrıs Savaşı'nda verdiğimiz şehitten daha fazla şehit verdik ama hiç umurunuzda değil.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Kıbrıs'ta tek düşman vardı. Burada kaç düşman var, biliyor musunuz? Onu da söyleyin.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Devamla) – Dün 43 kişi öldü, bugün Cumhurbaşkanı, Başbakan çok ihtişamlı köprü açılışı yaptı. Ya, bir hafta erteleyemediniz mi? Bir hafta erteleyemediniz mi yani o gösterişli açılışları yapmayı?

MEHMET DEMİR (Kırıkkale) – Bayram geliyor.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Devamla) – Yaptığınız tek iş şu: Duble yol yapıyorsunuz, binalar dikiyorsunuz, müteahhitleri zengin ediyorsunuz ama memlekette Yargıtay Başkanının deyimiyle, pardon, "yargıçay başkanı"nın, "çaycı başkan"ın deyimiyle yargıya güven yüzde 30'a düşmüş, siz ülkeyi yönettiğinizi zannediyorsunuz.

Yani, sevgili arkadaşlar, gelin, yapmayın etmeyin. 2011'de yaptınız, 2014'te yaptınız ve şimdi de yapıyorsunuz; yol olacak. Bu iktidar size sonsuza kadar nasip değil, yarın düşeceksiniz, bu yargıçlar gelecek, yeni iktidara gelene "Onlar yapmıştı, siz de yapın." diyecekler ve bu yargıyı intikamlar rejimine çeviriyorsunuz. Yargıyı -Sayın Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın deyimiyle- bir yapboz tahtasına çeviriyorsunuz.

Bir de hiç konuşulmadı bu kürsüde, Yüksek Seçim Kurulunun 11 üyesinin hepsi Yargıtaydan ve Danıştaydan. Şimdi bu yasa kabul edilecek, onların hepsi de azlolunmuş olacak. Yüksek Seçim Kurulunun üyesi kalmıyor. Atanana kadar on beş gün -bayram giriyor araya- bir ay boyunca Yüksek Seçim Kuruluna gönüllü bir itiraz, başvuru olduğunda ne olacak, bunu düşündünüz mü?

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 35'inci maddesinde bulunan "yayımı tarihinde" ibaresinin yerine "yayımlandığı tarihte" ibaresinin kullanılmasını arz ve teklif ederiz.

İdris Baluken (Diyarbakır) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Van Milletvekili Bedia Özgökçe Ertan.

Buyurun Sayın Özgökçe Ertan. (HDP sıralarından alkışlar)

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Tasarının yürürlük maddesine geldik ve biz tüm tartışmalar boyunca tasarının Anayasa'ya aykırılığını tekrarladık ve anlattık sizlere ve tüm tekrarlarımızda adalet dedik, eşitlik dedik, çoğulculuk dedik ama siz ısrarla hiçbirini duymadınız. Aylardır sizden çıkan, sizin yarattığınız, yaptığınız ve izlediğiniz politikalar sonucu bu ülkede sadece kaos, hukuksuzluk ve susturma, yok etme politikalarınızı izledi Türkiye ve bugün Türkiye bütün bunların, bütün bu politikaların acısını yaşıyor. Her gün ülkenin bir tarafında canlar yanıyor, her gün bombalar patlıyor ne yazık ki.

Bu ülke son bir yılda iki başbakan gördü, daha önce de birçok başbakanımız oldu ama bu iki başbakan döneminde öncelikle Van'ın orta yerinde beyaz Toroslardan bahseden Sayın Davutoğlu'nun söyleminden sonra gerçekten beyaz Torosların yerini başka araçlar aldı ama ülkede her gün cinayetler işlendi, suçlar işlendi, bombalar patladı yine Ankara'nın orta yerinde, Suruç'ta, Diyarbakır'da ve daha

birçok yerde. “Elimizde canlı bomba listesi var ama eyleme geçmeden hareket edemiyoruz.” dedi ve daha birkaç gün önce yine Atatürk Havalimanı’nı havaya uçurdular, onlarca insan yaşamını yitirdi ve onlarcası, yüzlercesi yaralandı. “Orada güvenlik zafiyeti yok.” diyen bir Başbakanımız var ve bugün de bir açılışta “Bayram havası yaşıyoruz.” söylemini ne yazık ki çok talihsiz bir ifadeyle kullandı. Bütün bunlar aslında bu başbakanlar döneminde bir yıldır nasıl bir kaos politikası ve felaketler silsilesiyle yönetildiğimizin de açık bir kanıtıdır.

Biz sorumluluk almalısınız diyoruz, siz “Öncelikle bizim tasarılarımız ve yasalarımız.” diyorsunuz. Adım adım her gün diktatörlüğe giden yolları döşüyorsunuz. Evet, tasarı yürürlüğe girecek ve böylece Türkiye yargıdaki siyasallaşma, adaletten uzaklaşma, hukuk düzenini oluşturan her ne varsa tüm bu değerlerden nasıl uzaklaştığını görecek ve siz de bunu tescillemiş olacaksınız bu yasanın yürürlüğe girmesiyle. Üst yargıda AKP kadrolaşması büyük ölçüde tamamlanıyor. Hukuk çevreleri, vatandaşlar ve bizler de artık bu yargının da hukuk birimi olacağını, sizlerin hukuk birimi ve hukuk komisyonu olacağını düşünüyoruz ve biliyoruz.

Yine, az önceki hatibin de bahsettiği gibi tasarının hiçbir yerinde olmayan gizli bir sonuç daha var. Tasarının yürürlüğe girmesiyle YSK üyelikleri de boşalacak. Tasarıyla 6’sı Yargıtay, 5’i Danıştay genel kurulları tarafından seçilecek YSK üyeleri tamamen düşmüş olacak. Şimdi, böylesi bir sonuçla, iktidardaki bir siyasi partinin kadrosundan oluşacak olan YSK, zaten bizler açısından yeterince tartışılan Yargıtay ve Danıştay üyelikleri daha meşruluğunu ispatlayamamışken ayrı bir meşruiyet sorunu doğuracak. Anayasa’da yasama bölümü içinde yer alan YSK, yalnız seçimlerin genel yönetim ve denetimini yürüten bir kurul değildir. Yargıtay ve Danıştayın kendi içlerinden çıkardıkları üyelerden oluşan, seçimlerin yargısal denetimini de sağlayan karma, egemen bir üst yargı mercisidir YSK. Belirttiğim gibi, bir siyasi partinin -kendi kadrosunu- Türkiye’deki tüm siyasi partilerin seçim güvenliği, siyasi geleceği hakkında da karar verecek olması diktatörlük değil de nedir? Bu durum siyasetin iktidar lehine ama demokrasi aleyhine şekillenecek olması, siyasetin nefes alamaz hâle gelmesi, farklılıkların yok edilme tehlikesiyle de açıkça yüz yüze olduğunun başka bir göstergesidir.

Yine, bu tasarıyla 3 maddeye gizlenmiş ve başka bir yasayla düzenlenmesine ihtiyaç dahi duyulmayan DGM’leri geri getirmiş oluyorsunuz. Doksan yıldır bu özel yetkili mahkemeler hiçbir zaman gerçek anlamda zaten kaldırılmamıştı, kısa bir süre kaldırmıştınız ki 17-25 Aralık operasyonları oldu. Yani, silahın namlusu size dokununca hemen geri getirme ihtiyacı duydunuz ve daha kötü bir düzenlemeyle getirdiniz.

İşte, bu tasarının bütün genel kurgusu budur. Yani, sadece sizi koruyan bir model yaratıyorsunuz ve açıkça, yarattığınız bu model de ülkeyi yönetemediğinizi, yönetimde acze düştüğünüzü açıkça gösteriyor. Yönetemiyorsunuz bu ülkeyi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Devamla) – Türkiye AKP seçmeninden ibaret değildir. Şu an çoğunluk gücüne dayanarak diğer herkesi yok etmeye çalışmak, baskı kurmak sadece yönetememek olarak tarif edilebilir. Hukuk hepimizi bağlar ve bu halk size hukuktan ayrılmanız için yetki vermedi diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

35’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 35’inci madde kabul edilmiştir.

36’ncı madde üzerinde üç adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 36'ncı maddesinde bulunan "bu kanun" ibaresinin yerine "bu kanunun" ibaresinin kullanılmasını arz ve teklif ederiz.

İdris Baluken	Çağlar Demirel	Mahmut Toğrul
Diyarbakır	Diyarbakır	Gaziantep

Mithat Sancar	Ahmet Yıldırım
Mardin	Muş

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 36'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan	Cemal Okan Yüksel	Necati Yılmaz
Muğla	Eskişehir	Ankara
Zeynel Emre	Namık Havutça	Mehmet Gökdağ
İstanbul	Balıkesir	Gaziantep
Erdoğan Toprak	Sibel Özdemir	Mahmut Tanal
İstanbul	İstanbul	İstanbul

"MADDE 36- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu eli ile yürütür."

BAŞKAN – Maddeye en aykırı önergeyi okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 36'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 36 - Bu Kanun hükümleri Bakanlar Kurulu tarafından yürütülür."

İsmail Faruk Aksu	Mehmet Günal	Mehmet Parsak
İstanbul	Antalya	Afyonkarahisar
Mustafa Kalaycı	Kamil Aydın	Erkan Akçay
Konya	Erzurum	Manisa

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Manisa Milletvekili Erkan Akçay.

Buyurun Sayın Akçay. (MHP sıralarından alkışlar)

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 36'ncı maddedeki önergemiz üzerine söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, konuşmama yine bir soruyla başlamak istiyorum. Bir sorum var: Sizce, bu kanuna göre yargı üyelerini, Yargıtay üyelerini, Danıştay üyelerini kim seçecek değerli arkadaşlar? Kanunu okuduğumuzda, bir kısmını Cumhurbaşkanı, pek çoğunu da HSYK seçecek, kanun öyle diyor. Peki, öyle mi olacak? Dört seçenek var burada:

a) HSYK yani kendi seçmesi gereken üyeleri belirleyecek,

b) Başbakan,

c) Adalet bakanı,

d) Cumhurbaşkanı,

Sizce hangi şık geçerli? Bütün yüksek yargı üyelerini de Cumhurbaşkanı belirleyecek değerli arkadaşlar, kanun ne yazarsa yazsın. Çünkü, ortada bir fiilî durum var. O fiilî duruma göre Cumhurbaşkanı yüksek yargı üyelerini seçecek ve beni hiç kimse inandıramaz ki yüksek yargı üyelerini belirlemede tek söz sahibi HSYK olsun. Son söz sahibi Cumhurbaşkanı olacak. İşte, fiilî durum dediğiniz bu ve işte başkanlık dediğiniz de bu, gideceğiniz veya varmak istediğiniz yol. Dedim ki: "Sakın bu yola baş koymayın değerli arkadaşlar, iktidar mensupları." Son zamanlarda moda oldu, Sayın Başbakan başladı, şimdi önüne gelen "Biz bu yola baş koyduk." diyor. Bizim milletimizin bir şarkısı var, "Baş koymuşum Türkiye'min yoluna." diyor, bütün halkımız, milletimiz, bizler o şarkıyı söylüyoruz ama milletten ve millî iradeden ayrıştınız ve ayrıldınız, sizin şarkınız "Baş koymuşum başkanlığın yoluna." Millî iradeye aykırı bir şekilde, millî iradeye ihanettir, bunun için millî irade bu yetkiyi vermedi.

Tasarının özünde AKP'nin bu paralel yapıyla mücadele hedefi olduğu söyleniyor. Şimdi, bu paralelle mücadele öyle bir boyuta geldi ki kendi kendini yok edecek bir düzeye ulaştı. Yani ikide bir suçunuzu yüzünüze vurmak istemiyorum ama "paralel, paralel" derken aslında kendi suçlarınızı itiraf ediyorsunuz; paralel, bir çizgiyse karşıdaki çizgi de sizsiniz. Birisi paralel yapılanma…

Şimdi, hukuk yolundan gitmek için değerli arkadaşlar, şöyle bir örnek verebiliriz: Teşbihte hata olmaz, balıkçılıkta balık avlama yöntemleri vardır. Birincisi, oltayla balık avlarsınız; bu hukuk yoludur. Belirlersiniz, nokta tespitler yaparsınız ve gerçekten işte, bu paralel yapıysa, kanunlara, nizamlara aykırı birtakım bağlantıların içerisinde örgütsel bağları varsa bunun gereğini yaparsınız; buna olta yöntemi diyelim. Diğer bir yöntem, mesela ağ atılır, ağdan yakalayabildiklerinizi yakalarsınız. En kötüsü vardır bir de değerli arkadaşlar ve yasaktır bu balıkçılıkta ve avlanmanın belki de en tehlikesi de trolle avlanma. İşte, siz bu kanunlarla trolle avcılık yapıyorsunuz ve kurumları, kuralları perişan ediyorsunuz, yerle yeksan ediyorsunuz; devletin, kamunun, yargının, yürütmenin çivisini çıkarıyorsunuz. Şimdi, bu tehlikeyi yargı ve adalet sistemine taşıyorsunuz, bu arada, asıl yapmak istediğiniz de yargıyı ele geçirmek.

Şimdi, ben, geçmişte Plan ve Bütçe Komisyonundan da hatırlıyorum, bir torba tasarıya bir madde eklerlerdi, "Ya, bunu, işte, bu PKK'yla mücadele için getiriyoruz." filan derlerdi; aslında onu yargısal düzenleme için getiriyorlar, bu genel bir gerekçe oluyor. Şimdi de paralel modası var, bir şeyi kabul ettirmek için veya bir muhalefetin gardını düşürmek için "Paralelle mücadele için bunu getiriyoruz." diyorlar.

Değerli arkadaşlar, şimdi, Numan Kurtulmuş'un bir fiilî durum açıklaması vardı 30 Mayıs 2016'da. Ne demişti? "Yargı kurum ve kuruluşları, son olarak Türkiye Cumhuriyeti devletinin en üst makamı olan Cumhurbaşkanlığı makamına bağlıdır." Sonradan tevil etmeye çalıştı ama edemedi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN AKÇAY (Devamla) – “Oğlan bizim, kız bizim.” diyen, “Yasama, yargı, yürütme bizim.” diyen hiçbir demokratik yönetimde bu düşüncelerin dile getirilmesi dahi mümkün değildir ve bu bir rejim değişikliğidir. Sakın ola baş koymayın, başınız gider arkadaşlar. Çok tehlikeli bir sürece girmiş durumdasınız.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın 36’ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Sibel Özdemir (İstanbul) ve arkadaşları

“MADDE 36- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu eli ile yürütür.”

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir.

Buyurun Sayın Özdemir. (CHP sıralarından alkışlar)

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan Danıştay Kanunu Tasarısı’nın 36’ncı maddesi için vermiş olduğumuz önerge üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Avrupa Komisyonu ve kurumlarının, 1999 resmî adaylık sürecimizden itibaren hazırladığı bütün ilerleme raporlarında en başta gelen eleştiri ve olumsuzluklar arasında bugüne kadar istisnasız tek yer alan başlık hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığı olmuştur. Bu hafta görüştüğümüz, bugün hızla yasalaştırmaya çalıştığınız Danıştay Kanunu Tasarısı, Avrupa Birliği Uyum Komisyonunun değerlendirmesi yapılmadan Genel Kurulun gündemine getirildi ve sanırım beş on dakika sonra da yasalaşacak.

Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun tasarı ve tekliflerinin Avrupa Birliği mevzuatına uygunluklarını inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak üzere Avrupa Birliği Uyum Komisyonu kurulmuştur. Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan ve tasarı olarak Meclis Başkanlığına sunulan Danıştay Kanunu Tasarısı Avrupa Birliği Uyum Komisyonuna havale edilmemiştir. Ve Meclis Başkanlığı tarafından bastırılan 400 no.lu sıra sayısı içinde Avrupa Birliği Uyum Komisyonunun görüşü yer almamaktadır, eksik kalmıştır. Dün Sayın Bakanın bu konuda görüşünü sormuştum ancak bir yanıt alamadım. İktidar partisi ve Meclis Başkanlığı, Uyum Komisyonunun görüşünü almamakla bir kez daha “Avrupa Birliği müktesebatını, direktiflerini, ilerleme raporlarını tanımıyorum ve Avrupa Birliği müktesebatıyla çelişen bir düzenlemeye gidiyorum.” demektedir. Avrupa Birliği müktesebatına, hatta Anayasa’mıza aykırılıklar içeren bu tasarının görüşmelerine başlamadan tasarının Sayın Meclis Başkan Vekili tarafından Avrupa Birliği Uyum Komisyonuna gönderilmesi gerekirdi ancak Sayın Başkan böyle bir tasarrufta bulunmamıştı.

Değerli milletvekilleri, bu uygulama kadar trajik olan başka bir olay bugün Brüksel'de yaşandı. Bugün yeni bir faslın açılması görüşmeleri sonrasında Avrupa Birliği Bakanı ve Dışişleri Bakanı Avrupa Birliğine tam üyelik yolunda bir başarı hikâyesiymiş gibi gülümseyerek kamuoyuna görüntü verdiler.

Sayın milletvekilleri, Brüksel'de Hükûmet tam üyelik yolunda çok önemli bir adım attığımız yönünde görüntü verirken sizler burada Avrupa Birliğinin müktesebatıyla uyumlaştırılmayan, açıkça Avrupa Birliğinin "yargı bağımsızlığı" ve "tam üyelik" kriterleriyle çelişen bir yasa tasarısını Meclisten geçiriyorsunuz. Avrupa Birliği gibi çok önemli ve stratejik üyelik sürecimizi hükûmetleriniz dönemlerinde kişisel ikbal ve çıkarlarınız için dönemsel bir araç olarak kullandığınıza ve halkı yine aldattığınıza şahit oluyoruz. Günü geldiğinde, sanırım, halkımıza yeni bir özür borcunuz daha olacak.

Değerli milletvekilleri, HSYK Başkan Vekili Mehmet Yılmaz "El birliğiyle yargıya güveni yükseltmezsek her birlikte kaybedeceğiz." diyerek devleti, Hükûmeti, muhalefeti ve toplumu uyarıyor. Meclisten geçirilen bu tasarıyla, hep birlikte, yargıya, adalete olan güven zerrelerini de Cumhurbaşkanlığı ve Hükûmetin kişisel ikballeri uğruna, maalesef, feda ediyoruz. Yine, maalesef, kaybeden halk, kazanan Cumhurbaşkanının hırsları oluyor. Bizler biliyoruz ki bir kişinin şahsi hırsı ve güvenliği için çıkarılan bu yasa tasarısı can çekişen yargıya, adalete olan güvene son darbeyi vuracaktır.

Değerli milletvekilleri, görüştüğümüz bu yasa tasarısının açık amacı, yargının üst düzey kurumlarındaki üye dağılımını "bizler" ve "onlar" olarak kadrolaştırmak; örtülü amacı, Cumhurbaşkanlığının her dediğine "evet" diyecek kişilerin seçilmesi, kendinden olmayan tüm üyelerin tasfiye edilecek olmasıdır ve yine bu yasa tasarısının yıkım amacı, Yargıtay ve Danıştaydan sonra hedef Anayasa Mahkemesidir. Biz ana muhalefet partisi olarak bu tasarıyı iptal için Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunacağız. Buradan Anayasa Mahkemesine de sesleniyorum: Danıştay ve Yargıtaydan sonra size sıra geleceği anlaşılmaktadır. Önünüze gelecek iptal başvurumuzu bu gözle incelemenizi tavsiye ediyorum.

Son olarak, bu tasarıyla Cumhurbaşkanlığı ile Hükûmet karanlık ve yaşanılmaz bir ülke yaratmanın son taşlarını döşeyecektir. Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu yasa tasarısına karşı çıkmamızın halkımıza karşı tarihî sorumluluğumuz ve görevimiz olduğunu bir kez daha dile getiriyorum.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Tasarının ve maddenin son önergesini okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 400 sıra sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 36'ncı maddesinde bulunan "bu kanun" ibaresinin yerine "bu kanunun" ibaresinin kullanılmasını arz ve teklif ederiz.

İdris Baluken (Diyarbakır) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken.

Buyurun Sayın Baluken. (HDP sıralarından alkışlar)

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir kez daha hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sanırım, artık, son sözleri söylerken çok teknik değerlendirme yapmaya gerek yok diye düşünüyorum çünkü söylenecek sözlerin hepsi bu kürsüde ifade edildi, tarihe geçecek şekilde Meclis tutanaklarına geçildi, kayıtlar tutuldu. O nedenle belki son yapacağımız konuşmada hâlâ belli yanlışlardan dönmenizle ilgili çağrılarımızı tekrarlayabiliriz.

Burada konuşan her muhalefet partisinden milletvekili eğer bu yasa tasarısının yargıda siyasallaşma ve yargı kurumunun bir bütün olarak yandaşlaşması üzerine kaygılarını dile getirmişse bu kaygıları dikkate almamakla tarihe geçecek bir yanlış ve bir hata yapıyorsunuz demek durumundayız. Çünkü sizin adınıza konuşan hatiplerin de ifade ettiği gibi, yargı, uzun yıllardır, belki de cumhuriyetin kuruluşundan bugüne kadar devleti ele geçirmenin, iktidarı, hegemonyayı sağlamanın bir aracı olarak maalesef bugünlere kadar kullanıldı. Ulusalcılar, milliyetçiler, cemaatçiler, işte, en son getirdiğiniz düzenlemeyle birlikte şimdi AKP'lilerin yargıyı devleti ele geçirmenin bir aracı olarak kullanması, kendi iktidarlaşmasının bir basamağı olarak kullanması bu ülkeye maalesef herhangi bir hayır getirmeyecektir. Geçmiş deneyimler ortadayken çok uzaklara gitmeye gerek yok. Bakın, yakın dönemde yargıda bugün terör örgütü olarak ifade ettiğiniz cemaat yapılanmasıyla birlikte iş tuttunuz. Cemaat yapılanması ne zaman ki MİT Müsteşarı aleyhinde bir dava açtı ve ne zaman ki 17-25 Aralık dosyalarını gündeme getirdi, o günden itibaren yargının aslında devleti ele geçirme adına nasıl tehlikeli bir silaha dönüşebileceğini sizler kendiniz yakın dönemde müşahede ettiniz. Bunun tespitlerini burada da yaptınız ama şimdi o yaptığınız tespitlerin tam aksi yönünde, toplumun geri kalanını ikna etmeden, hiçbirimizin rızasını almadan, bizim temsil etmiş olduğumuz toplumsal kesimlerin itirazlarını dikkate almadan bir düzenleme yapıyorsunuz ve burada da maalesef dediğim gibi sadece ve sadece devleti ele geçirmenin, yeni bir rejim tahkim etmenin bir arayışı içerisindesiniz. Bu, doğru bir yaklaşım değil. Zaman zaman milletvekilleriniz de dile getirdi, yürütmenin, yasamanın tamamen sizin elinizde olduğu bir düzende aslında toplumun diğer kesimlerini koruyan, sigorta görevi yapan en önemli şey yargının kendisiydi. Medya için de aynı şeyi söyleyebiliriz. Yani Türkiye'de hukuk devletiyle ilgili kaygılar eğer toplumda oluşmuşsa, kuvvetler ayrılığıyla ilgili birtakım kaygılar oluşmuşsa bunu giderecek en önemli şey yargı mekanizması ve medya özgürlüğünün kendisiydi. Ama bugün yaptığınız düzenlemeyle birlikte siz bu sigortanın kendisini de maalesef toplumun elinden alıyorsunuz. Kendi tabanınızda bile eğer bugün yargıya, adalete güven yüzde 10'lar, 20'ler seviyesine inmişse bunu tekrar gözden geçirmeniz gerektiğini bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Bu ülkenin temel sorunlarını burada çözmek zorundayız. Her birimizin ağzından çıkan cümlelere kulak kabartmak, dikkate almak, ortak aklı, rasyonel aklı aramak durumundayız. Ön yargılarla muhalefetten gelenleri reddetmekle ancak yönetilemez bir ülke gerçekliğine hızla savrulmayı yaşarız.

Diyarbakır milletvekilimiz konuşurken ifade etti, 44 cenazenin yerde olduğu bir zaman dilimi içerisinde eğer bu ülkenin Başbakanı bir bayram havasından bahsediyorsa ya da Lice'de yaşamını yitiren insanlar için Türkiye'nin dört bir yanındaki ocağa ateşler düşerken birileri bayram havasından bahsediyorsa orada yönetilebilir bir devlet işleyişi yok demektir. Bunu gidermek, dediğim gibi hepimizin boynunun borcudur. Bir Suudi diktatörüne bile üç gün yas ilan eden bir Hükûmetin, kendi vatandaşları için bir günlük bir yası bile bir bayram çelişkisiyle birlikte çok görmesi izaha muhtaç bir durumdur. Korkarım ki yapmış olduğunuz bu yasal düzenlemeler de ortaya çıkan bu derin kutuplaşmanın acı bir faturası olarak önümüzdeki dönemde yine karşımıza gelecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İDRİS BALUKEN (Devamla) - Ben bu duygu ve düşüncelerle bir kez daha yanlış yaptığınızı, yanlıştan vazgeçmeniz gerektiğini, bütün toplumsal kesimlerin yükseltmiş olduğu itirazları dikkate almanız gerektiğini ifade ediyor, hepinize saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

36'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 36'ncı madde kabul edilmiştir.

Böylece ikinci bölümde yer alan maddelerin oylamalarının yapılmasıyla birlikte tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının tümünü oylamadan önce, İç Tüzük'ün 86'ncı maddesi uyarınca oyunun rengini belli etmek üzere lehte ve aleyhte iki söz hakkı vardır.

İlk söz hakkı, lehte olmak üzere Nevşehir Milletvekili Sayın Murat Göktürk'e aittir.

Sayın Göktürk, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; ben de sizleri en içten saygı ve sevgilerimle selamlıyorum.

Görüyorum ki kürsüye gelirken iyi bir alkışla buraya geldim, iyi bir alkışla da ayrılacağım inşallah. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bu kanunun yapılmasında emek veren, emeği geçen, başta Bakanımız olmak üzere, burada olumlu, olumsuz katkı sunan bütün milletvekili arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum. Ben, kanunun ülkemize, milletimize faydalı olacağını düşünüyorum.

Yaklaşan Kadir Gecenizin ve Ramazan Bayramı'nızın mübarek olmasını diliyorum ve ülkemizin bu birkaç gün içinde yaşadığı acıları tekrar yaşamaması temennisiyle hepinizi en içten saygı ve sevgilerimle selamlıyor, saygılarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Aleyhte, Ankara Milletvekili Sayın Levent Gök.

Buyurun Sayın Gök. (CHP sıralarından alkışlar).

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir yasama faaliyetinin daha sonuna geldik. Umarım, AKP Grubu, dört günlük yoğun bir mesaiden sonra, yangından mal kaçırırcasına çıkarılmak istenen bu yasanın bir sonraki süreçte tam aksi bir yasayla karşı karşıya gelmez.

Biz bugünleri çok gördük, hangi AKP? İki yıl önce Yargıtayda, Danıştayda cemaat yapılanması var diyerek üye sayısını artırdığınız zaman da oy verdiniz, şimdi iki yıl sonra aynı gerekçeyle yine cemaat yapılanması var denilerek Yargıtay ve Danıştayın üye sayısı düşürülüyor. Hangisi doğru Sayın Bakan, o mu doğru bu mu doğru? Şimdi, cemaat diyorsunuz, FETÖ terör örgütü diyorsunuz yani Yargıtayda böyle üyeler varken niçin haklarında bir işlem yapmıyorsunuz değerli arkadaşlar, niçin bir işlem yapmıyorsunuz? Yargıtayda böyle Yargıtay üyelerinin olmasına nasıl izin veriyorsunuz? Devlette elbette başka yapılanmaların olması kabul edilemez, böyle bir tablo içerisinde gelin el birliğiyle hepsinin üzerine gidelim ama AKP yargısını kurmak için de böylesine arkadan dolanarak, yasaları çiğneyerek, Anayasa'yı çiğneyerek, kuvvetler ayrılığı prensibini yok ederek yasalar çıkarmayın.

Geçtiğimiz hafta bir yasa çıkardık, neydi o? Askere koruma sağlayan bir yasa. Niçin çıkardık? PKK'yla dövüşmek için askere belli zırh verildi, dokunulmazlıklar verildi. Bu yasayla ilgili eleştiriler yapıldığı zaman buna karşı çıkanları terörist diye nitelendirdiniz –biz gerçi o yasayı destekledik- ama arkadaşlar hangi AKP? İki yıl önce bu Mecliste PKK'yla görüşmek için yasa çıkarıldı, bunları biliyor musunuz değerli arkadaşlar? Siz kimsiniz, hangi AKP'siniz? İki yıl önce PKK'yla görüşmek için yasa çıkardığınız zaman da oy veriyorsunuz, iki yıl sonra PKK'yla dövüşmek için de yasa çıkarıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) Yani iki yıl önce çıkardığınız yasada diyorsunuz ki: "PKK'yla görüşmek için görüşen kişilere hukuki, idari, cezai sorumluluk verilmez."

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sayın Gök, askerimiz dövüşüyor mu sizce orada? Siz askerimizin orada dövüştüğünü mü zannediyorsunuz? Yazık!

LEVENT GÖK (Devamla) - Geçen hafta da askere verdiniz bu yetkiyi. Değerli arkadaşlar, bir vizyon sahibi olmanız lazım. Bir iktidarın ülkeyi yönetme gücü ve erki olması lazım. Bir iş yapıyorsanız doğrusunu yapın.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Bilinçaltına işlemiş.

LEVENT GÖK (Devamla) - Şimdi, bir yandan PKK'yla görüşmek için de yasa, bir yandan PKK'yla dövüşmek için de yasa; bu ikisi aynı anda olmaz. İktidar bir yolunu belirleyecek ve devam edecektir.

Her konuda ikirciklisiniz değerli arkadaşlar. 44 vatandaşımız hayatını kaybetmiş. Bugün, Avrupa Kupası'nda dünyanın bir başka ülkesinde Portekiz-Polonya maçında on binlerce kişi, bütün futbolcular saygı duruşunda bulunuyor; biz 44 kişinin daha yasını tutamadan buradan yangından mal kaçırırcasına bir yasa çıkartıyoruz. Bu, vicdanlara sığdı mı değerli arkadaşlar? Sığdı mı bu? İçinize sindi mi?

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Ya, terör Meclisi mi durduracak? Meclis çalışacak.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Kurtuluş Savaşı'nda da bu Meclis çalıştı.

LEVENT GÖK (Devamla) - Yani, bu yasaları çıkartsanız ne olacak? Bakın, iki yıl önce çıkarttığınız yasadan bahsediyorum. Çözemiyorsunuz, yine yasa çıkartıyorsunuz, yine çözemiyorsunuz. Yani, diyeceğim odur ki değerli arkadaşlar, yasa çıkartmakla ülke yönetilemez, artık ülkeyi yönetemez hâle geldiniz. Hele yargıyla bu denli içli dışlı oynarsanız… Adalet duygusunun zedelendiği her ülke patlar değerli arkadaşlarım. Türkiye'yi yönetme gücünü kaybettiniz. Dostlarınız kalmadı. Her yerde yanlış yapıyorsunuz; millî eğitimi çökerttiniz, yargıyı çökerttiniz, Türkiye'nin bütün kurumlarını yerle bir ettiniz, dış politika ayaklar altında. O yüzden, iki yıl önce dediğiniz lafları yiyorsunuz; Rusya'yla, başka ülkelerle anlaşma yollarına gidiyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, onurlu olalım, dik duralım ama önce ülkemizde iç barışı bir sağlayalım. Çıkarttığınız bütün bu yasaların ülkemizin iç barışına katkı getirmeyeceğini ben çok iyi biliyorum.

Şimdi, yaklaşan bu Ramazan Bayramı ve yarınki Kadir Gecesi nedeniyle tüm İslam âleminin Kadir Gecesi'ni ve Ramazan Bayramı'nı kutluyorum.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – En doğru şeyi söylediniz Sayın Vekilim, en doğru şeyi.

LEVENT GÖK (Devamla) - Umuyorum, bu bayramda AKP Grubu, iktidar partisi, bakanları, Hükûmeti, Başbakanı aklıselim bir yola girerler ve Türkiye'yi sağ salim, girmiş olduğu karanlık odadan hep birlikte çıkartırız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEVENT GÖK (Devamla) – Bu yasaya Cumhuriyet Halk Partisi olarak "ret" oyu vereceğimizi ifade ediyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Bostancı…

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkanım, kayıtlara geçmesi için ifade ediyorum. Sayın Gök PKK'yla görüşmek için yasa çıkardığımızdan bahsetti. (CHP sıralarından "Doğru." sesleri) Meclis öyle bir çalışma yapmadı. İki yıl önce, Sayın Gök'ün bahsettiği yasa, çözüm sürecine hukuki bir zemin oluşturma kastıyla çıkarılmış bir yasaydı…

LEVENT GÖK (Ankara) – Hangi süreçti o Sayın Bostancı?

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Çözüm sürecinde ne yaptınız? İmralı'ya yol yaptınız.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – …ve Cumhuriyet Halk Partisi de bu yasaya destek vermişti.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bir şey demiyoruz o konuda.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Yürütülen çözüm sürecine hukuki bir çerçeve kazandırmak hukuk devletinin gereğidir. Keşke çözüm süreci bir neticeye ulaşsaydı ama burada çok çeşitli müzakerelerde tartışıldığı gibi çözüm süreci neticeye ulaşmadı. PKK'nın girişimleri, terörist girişimleri…

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Sayın Bostancı, İmralı tutanakları yayımlandı artık, onu şimdi konuşmanın bir anlamı yok. Oradan aldığınız talimatla o kanunu çıkardınız.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – …Suriye'nin iç karışıklığı ile o çerçevedeki gelişmeler çerçevesinde şimdi devlet teröre karşı mücadele veriyor.

Çok dinamik bir coğrafyada yaşıyoruz. Bütün bunları hesaba katarak değerlendirme yapmak gerekir.

Maruzatım budur efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, ben de kayıtlara geçmesi açısından bir iki cümle söyleyeyim.

BAŞKAN – Buyurun.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben ne söylediğimi biliyorum. Biz Türkiye'deki kanın akması ve terörün sona erdirilmesindeki her türlü çabaya destek verdik. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Bir saniye arkadaşlar, Sayın Gök konuşuyor.

AHMET GÜNDOĞDU (Ankara) – Kanın durması demek istediniz, değil mi?

LEVENT GÖK (Ankara) – Evet, kanın durması elbette.

Yani, kanın durması açısından her tür çabaya destek verdik, sürecin sona erdirilmesinin başarıya ulaşması konusunda da destek verdik. Bunda hiçbir tereddüt yok. Ben sadece iktidar partisindeki kafa karışıklığını anlatmak için örnek verdim. Yani, kanun burada, yapılanlar ortada. Şimdi, iki yıl önce de yasayı değiştirdik, iki yıl önce de arkadaşlar, üyeler artırıldı, şimdi üyeler indiriliyor. Bu kafa karışıklığını sorgulamak için...

BAŞKAN – Kayıtlara geçti Sayın Gök.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, İç Tüzük 60'a göre yerimden söz talebim var.

BAŞKAN – Sayın Baluken, buyurun.

Bir dakika süreyle…

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

30.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, bugün yaşanılan sıkıntıların çözüm süreci olduğu için değil çözüm süreci bittiği için yaşandığına ve bu sürece tekrar geri dönme duyarlılığı içerisinde olunması gerektiğine ilişkin açıklaması

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, çözüm sürecini partimiz Türkiye siyaset tarihinin ve son otuz yıllık çatışmalı sürecin en doğru çalışması olarak değerlendirdi ve bugün de bir kez daha ortaya çıkan tartışmalar nedeniyle bunu ifade etmeyi Türkiye halklarına karşı duyduğu sorumluluğun bir gereği olarak görür. Çözüm süreci, bu ülkede demokratikleşmenin ve kalıcı barışın mümkün olabileceğini, bu coğrafyanın,

bu ülke halklarının demokratik geleceğiyle birlikte, bütün Orta Doğu'ya model olabilecek bir barış çıkarabileceğini gösterdi. Nitekim, süreç bittikten sonra ortaya çıkan sonuçlar da bu söylemimizi doğrulayan sonuçlardır. Bugün yaşadığımız sıkıntılar çözüm süreci olduğu için değil, çözüm süreci bittiği için yaşanan sıkıntılardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Hemen toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Lütfen, toparlayın.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Bugün AKP Hükûmeti İsrail'den, Rusya'dan, Mısır'dan, Suriye'den medet umar bir pozisyona düşeceğine bu ülke halklarından özür ve bu ülke halklarıyla barış temelinde bir iç politika ve dış politikayı esas alması durumunda bu ülkenin çözülmeyecek hiçbir sorununun olmayacağını bütün demokratik kamuoyu, barıştan yana olan kamuoyu ifade ediyor. O nedenle, bütün milletvekillerinin, bu kadar değerli bir süreci mahkûm etmek yerine tam da ihtiyacını duyduğumuz günlerde bu sürece tekrar geri dönme duyarlılığı içerisinde olması gerektiğine inanıyoruz.

Teşekkür ediyorum söz verdiğiniz için. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın Akçay, siz de sisteme girmişsiniz.

Buyurun.

31.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, ülkenin kurum ve kurallarıyla yönetilmesi ilkesinden hareketle bu tasarıya ret oyu vereceklerine ve Kadir Gecesi ile Ramazan Bayramı'nı kutladığına ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

12 Eylül 2010 Anayasa değişikliklerini bu "paralel yapı" dediğiniz cemaat yapılanmasıyla birlikte kotardınız; şimdi siz pişman, onlar pişman. 2011'de sayıları artırarak yine yüksek yargıda düzenlemeler yaptınız, 2014'e kadar pişman oldunuz, daha da artırdınız. Şimdi yine bir pişmanlıkla 2016 Haziranında, Temmuzunda bu değişiklikleri yapıyorsunuz. Temenni ederiz ki yıllar sonra "Çok safmışız, kandırıldık." demezsiniz ama bu ihtimal çok yüksek.

Değerli arkadaşlar, kapı açıksa bacadan girilmez. Bu gayretler kapı açık olduğu hâlde bacadan girme gayretidir ve kurumlarla oynamaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Anayasa'nın 139'uncu maddesi ve ilgili kurumların özel kanunları ve diğer kanunlarımız bu "paralel yapı" dediğiniz yapıyla mücadele etmek için pekâlâ bir yöntem olabilecekken siz bu yolu işletmediniz, kolay yolu varken zoru seçtiniz, doğru yolu varken yanlış yolu seçtiniz. Bu nedenle, hukukun yara almaması, ülkenin kurum ve kurallarıyla yönetilmesi ilkesinden hareketle bu tasarıya ret oyu vereceğimizi ifade etmek istedim.

Bu vesileyle, saat on ikiyi de geçtiğine göre, bugün idrak edeceğimiz Kadir Gecesi'nin bütün milletimize, insanlığa, İslam âlemine hayırlı ve mübarek olmasını ve önümüzdeki Ramazan Bayramı'mızı da tebrik ederek sözlerime son veriyorum.

Herkese iyi akşamlar.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Akçay, çok sağ olun.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/726) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 400) (Devam)

BAŞKAN – Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Böylece tasarı kabul edilmiştir ve kanunlaşmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yoğun mesai harcadığımız bu tasarıda emeği geçen tüm milletvekillerine teşekkür ediyoruz.

Danışma Kurulunun bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

IX.- ÖNERİLER (Devam)

B) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

1.- Danışma Kurulunun, gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 320'nci sırasında yer alan 395 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın bu kısmın 5'inci sırasına alınmasına, diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine ve Genel Kurulun 1/7/2016 Cuma günü toplanmamasına ilişkin önerisi

Danışma Kurulu Önerisi

30/6/2016

Danışma Kurulunun 30/6/2016 Perşembe günü yaptığı toplantıda gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 320'nci sırasında yer alan 395 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın bu kısmın 5'inci sırasına alınması, diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi ve Genel Kurulun 1/7/2016 Cuma günü toplanmamasının Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

İsmail Kahraman
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Mehmet Muş	Levent Gök
Adalet ve Kalkınma Partisi	Cumhuriyet Halk Partisi
Grubu Başkan Vekili	Grubu Başkan Vekili
Çağlar Demirel	Erkan Akçay
Halkların Demokratik Partisi	Milliyetçi Hareket Partisi
Grubu Başkan Vekili	Grubu Başkan Vekili

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Öneri kabul edilmiştir.

Beş dakika ara veriyorum

Kapanma Saati: 00.26

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 00.35

BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN

KÂTİP ÜYELER: Mücahit DURMUŞOĞLU (Osmaniye), Elif Doğan TÜRKMEN (Adana)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 110'uncu Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

İkinci sırada bulunan, Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasasına Sekizinci Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

2.- Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasasına Sekizinci Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 343) (x)

BAŞKAN – Komisyon? Burada.

Hükûmet? Burada.

Komisyon Raporu 343 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Tasarının tümü üzerinde söz isteyen yok.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

DÜNYA POSTA BİRLİĞİ KURULUŞ YASASINA SEKİZİNCİ EK PROTOKOLÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) "Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasası'na Sekizinci Ek Protokol"ün onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – 2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – 3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

Tasarının tümü açık oylamaya tabidir.

(x) 343 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Oylama için iki dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasasına Sekizinci Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı'nın yapılan açık oylama sonucunu açıklıyorum:

"Kullanılan oy sayısı : 230

Kabul : 228

Ret : 2 (x)

Kâtip Üye	Kâtip Üye
Mücahit Durmuşoğlu	Elif Doğan Türkmen
Osmaniye	Adana"

Böylece, tasarı kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır, hayırlı olsun.

3'üncü sırada bulunan, Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

3.- Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/717) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 398) (xx)

BAŞKAN – Komisyon ve Hükûmet yerinde.

Komisyon Raporu 398 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Tasarının tümü üzerinde söz isteyen? Yok.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE MOLDOVA CUMHURİYETİ ARASINDA SERBEST TİCARET ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 11 Eylül 2014 tarihinde Kişinev'de imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşması" ve Notaların onaylanması uygun bulunmuştur.

(2) Birinci fıkrada belirtilen Anlaşma'nın eklerine ilişkin değişiklikleri onaylamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 2'nci madde kabul edilmiştir.

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

(xx) 398 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 3’üncü madde kabul edilmiştir.

Tasarının tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Oylama için iki dakika süre veriyorum ve oylamayı başlatıyorum:

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı açık oylama sonucu:

“Kullanılan oy sayısı : 242

Kabul : 240

Ret : 2 (x)

Kâtip Üye	Kâtip Üye
Mücahit Durmuşoğlu	Elif Doğan Türkmen
Osmaniye	Adana”

Böylece, tasarı kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır, hayırlı olsun.

4’üncü sırada bulunan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonunun Raporu’nun görüşmelerine başlayacağız.

4.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/527) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 183) (xx)

BAŞKAN – Komisyon ve Hükûmet burada.

Komisyon Raporu 183 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Tasarının tümü üzerinde söz isteyen yok.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1’inci maddeyi okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ÜRDÜN HAŞİMİ KRALLIĞI HÜKÜMETİ ARASINDA KALKINMA İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 22 Ekim 2015 tarihinde Amman’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1’inci madde kabul edilmiştir.

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

(xx) 183 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

2’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 2’nci madde kabul edilmiştir.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 3’üncü madde kabul edilmiştir.

Tasarının tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Oylama için iki dakika süre veriyorum ve süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı açık oylama sonucu:

“Kullanılan oy sayısı : 252

Kabul : 244

Ret : 8 (x)

Kâtip Üye	Kâtip Üye
Mücahit Durmuşoğlu	Elif Doğan Türkmen
Osmaniye	Adana”

Böylece, tasarı kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır, hayırlı olsun.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın’ın, Kadir Gecesi’ni ve Ramazan Bayramı’nı kutladığına ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, son tasarıya geçmeden önce bir dakikanızı istirham edeceğim ben de.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, mübarek ramazan ayı boyunca bir aydır burada hep beraber mesai yaptık. Bu gece itibarıyla bayram tatili hazırlıklarının da başladığı bu anlarda milletimizin, tüm İslam âleminin ve siz değerli milletvekili arkadaşlarımın mübarek Ramazan Bayramı’nı tebrik ediyorum.

Yine, yarın idrak edeceğimiz mübarek Kadir Gecesi’nin de ülkemize ve milletimize hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Mutluluklara ve güzelliklere vesile olan bayram günlerinin eli kanlı hainler, zorbalar ve insanlık dışı mahlûklar tarafından milletimize ve ülkemize zehir edilmeye çalışıldığını görüyoruz. Bayramlarımızı, kutsal ve ulvi olan her şeyimizi ayaklar altına almaya çalışanlara karşı millet olarak bu Ramazan Bayramı’nda da en güzel cevabı yine biz vereceğiz. Birlik, beraberlik ve kardeşlik içerisinde dimdik millet olarak karşılarında duracağız. En güzel cevabı her daim var olan bayram tadındaki kardeşliğimiz ve beraberliğimizle vereceğiz. Bir kez daha aziz milletimizin, siz tüm değerli milletvekili arkadaşlarımın, Meclis çalışanlarımızın, ailelerinizin, sevdiklerinizin Ramazan Bayramı’nı kutluyor, tüm dünyaya barışın, esenliğin, huzurun ve kardeşliğin egemen olduğu günlere vesile olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

5.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında KKTC'de Bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyon İşlerinin Yürütülmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/644) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 395) (x)

BAŞKAN – 5'inci sırada yer alan, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında KKTC'de Bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyon İşlerinin Yürütülmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon? Yerinde.

Hükûmet? Yerinde.

Komisyon Raporu 395 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Tasarının tümü üzerinde söz isteyen yok.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA KKTC'DE BULUNAN VAKIF KÜLTÜR VARLIKLARININ RESTORASYON İŞLERİNİN YÜRÜTÜLMESİNE İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 14 Kasım 2014 tarihinde Lefkoşa'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında KKTC'de Bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyon İşlerinin Yürütülmesine İlişkin Anlaşma'nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

Tasarının tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Oylama için iki dakika süre veriyorum ve süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

(x) 395 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

BAŞKAN – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında KKTC'de Bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyon İşlerinin Yürütülmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı'nın açık oylama sonucu:

"Kullanılan oy sayısı: 248

Kabul : 248 (x)

Kâtip Üye	Kâtip Üye
Mücahit Durmuşoğlu	Elif Doğan Türkmen
Osmaniye	Adana"

Böylece, tasarı kabul edilmiş, kanunlaşmıştır, hayırlı uğurlu olsun.

6'ncı sırada bulunan 263 sıra sayılı Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Brunei Sultanlığı Hükümeti Arasında Ekonomik, Ticaret ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/573) ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlıyoruz.

6.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Brunei Sultanlığı Hükümeti Arasında Ekonomik, Ticaret ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/573) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 263)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

Bundan sonra da komisyonun bulunmayacağı anlaşıldığından, alınan karar gereğince, kanun tasarı ve teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 12 Temmuz 2016 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Aziz milletimize ve tüm vekillerimize hayırlı bayramlar, hayırlı tatiller diliyorum.

Kapanma Saati: 00.58

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

XI.- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı: 343) Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasasına Sekizinci Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısına Verilen Oyların Sonucu:

2.- (S. Sayısı: 398) Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısına Verilen Oyların Sonucu:

3.- (S. Sayısı: 183) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısına Verilen Oyların Sonucu:

4.- (S. Sayısı: 395) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında KKTC'de Bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyon İşlerinin Yürütülmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısına Verilen Oyların Sonucu:

Sıra Sayısı	:	**343**
Oylama Saati	:	00:35
Üye Sayısı	:	550
Kabul Edenler	:	226
Reddedenler	:	2
Çekimserler	:	0
Geçersiz Oylar	:	0
Mükerrer Oylar	:	3
Toplam	:	231
Açık Üyelikler	:	1

Kanunlaşmıştır.

Sıra Sayısı	:	**398**
Oylama Saati	:	00:40
Üye Sayısı	:	550
Kabul Edenler	:	237
Reddedenler	:	2
Çekimserler	:	0
Geçersiz Oylar	:	0
Mükerrer Oylar	:	3
Toplam	:	242
Açık Üyelikler	:	1

Kanunlaşmıştır.

Sıra Sayısı	:	**183**
Oylama Saati	:	00:44
Üye Sayısı	:	550
Kabul Edenler	:	240
Reddedenler	:	8
Çekimserler	:	0
Geçersiz Oylar	:	0
Mükerrer Oylar	:	3
Toplam	:	251
Açık Üyelikler	:	1

Kanunlaşmıştır.

Sıra Sayısı	:	**395**
Oylama Saati	:	00:51
Üye Sayısı	:	550
Kabul Edenler	:	246
Reddedenler	:	0
Çekimserler	:	0
Geçersiz Oylar	:	0
Mükerrer Oylar	:	2
Toplam	:	248
Açık Üyelikler	:	1

Kanunlaşmıştır.

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 343	S. Sayısı: 398	S. Sayısı: 183	S. Sayısı: 395
Adana	Çelik	Ömer	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Dağlı	Tamer	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Adana	Danış Beştaş	Meral	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Erdinç	Mehmet Şükrü	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Adana	Karakaya	Mevlüt	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Küçükcan	Talip	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Özdiş	İbrahim	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Adana	Sarı	Fatma Güldemet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Tümer	Zülfikar İnönü	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Türkmen	Elif Doğan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Uslupehlivan	Aydın	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Ünüvar	Necdet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Adana	Varlı	Muharrem	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Yılmaz	Seyfettin	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adıyaman	Aydın	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adıyaman	Boynukara	Adnan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Adıyaman	Fırat	İbrahim Halil	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adıyaman	Fırat	Salih	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Adıyaman	Yıldırım	Behçet	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Afyonkarahisar	Eroğlu	Veysel	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Afyonkarahisar	Köksal	Burcu	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Afyonkarahisar	Özkal	Hatice Dudu	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Özkaya	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Parsak	Mehmet	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ağrı	Gökçe	Cesim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ağrı	Öztürk	Berdan	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Red	Katılmadı
Ağrı	Taşdemir	Dirayet	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ağrı	Zana	Leyla	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Amasya	Bostancı	Mehmet Naci	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Amasya	İpek	Haluk	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Amasya	Tuncer	Mustafa	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Akdoğan	Yalçın	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Alparslan	Murat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 343	S. Sayısı: 398	S. Sayısı: 183	S. Sayısı: 395
Ankara	Arslan	Ali İhsan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Aydın	Ertan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı	Kabul
Ankara	Babacan	Ali	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Bilgehan	Ayşe Gülsün	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Bilgin	Vedat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Bingöl	Tekin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Ceylan	Nevzat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Çam	Lütfiye Selva	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Çetin	Şefkat	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Çiçek	Cemil	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Emir	Murat	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Gök	Levent	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Gündoğdu	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Haberal	Erkan	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Hakverdi	Ali Haydar	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	İşler	Emrullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	İyimaya	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul/Mük.	Katılmadı	Kabul
Ankara	Koç	Ahmet Haluk	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Kuşoğlu	Bülent	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Mit	Mustafa	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Nazlıaka	Aylin	Bağımsız	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Önder	Sırrı Süreyya	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Sarıeroğlu	Jülide	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Sarıhan	Şenal	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Şahin	Fatih	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Topcu	Zühal	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Türkeş	Yıldırım Tuğrul	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Ünal	Aydın	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Yeşil	Nihat	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Yılmaz	Necati	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Akaydın	Mustafa	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Aydın	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Baykal	Deniz	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 343	S. Sayısı: 398	S. Sayısı: 183	S. Sayısı: 395
Antalya	Budak	Çetin Osman	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Çavuşoğlu	Mevlüt	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Çelik	Sena Nur	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Günal	Mehmet	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Kara	Niyazi Nefi	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Kök	Devrim	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Köse	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Özdoğan Enç	Gökcen	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Samani	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Uslu	Atay	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Yurdakul	Ahmet Selim	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Artvin	Bayraktutan	Uğur	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Artvin	Kışla	İsrafil	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Aydın	Baydar	Metin Lütfi	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Depboylu	Deniz	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Erdem	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Aydın	Öz	Abdurrahman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Aydın	Savaş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Aydın	Tezcan	Bülent	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Yıldız	Hüseyin	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Balıkesir	Akın	Ahmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Aydınlıoğlu	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Balıkesir	Bostan	Kasım	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Balıkesir	Havutça	Namık	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Kırcı	Sema	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Ok	İsmail	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Poyrazlı	Mahmut	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Balıkesir	Tüm	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bilecik	Eldemir	Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bilecik	Tüzün	Yaşar	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bingöl	Fehmioğlu	Enver	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bingöl	Özsoy	Hişyar	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bingöl	Yılmaz	Cevdet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 343	S. Sayısı: 398	S. Sayısı: 183	S. Sayısı: 395
Bitlis	Demiröz	Vedat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bitlis	Gaydalı	Mahmut Celadet	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bitlis	Irgat	Mizgin	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bolu	Ercoşkun	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bolu	Küpçü	Fehmi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bolu	Özcan	Tanju	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Burdur	Göker	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Burdur	Özçelik	Bayram	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Burdur	Petek	Reşat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Ala	Efkan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Altaca Kayışoğlu	Nurhayat	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Aydın	Erkan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Aydın	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Aydın	Muhammet Müfit	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Birkan	Zekeriya	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Büyükataman	İsmet	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Çavuşoğlu	Hakan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	İrgil	Ceyhun	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Karabıyık	Lale	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Karaburun	Bennur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Koçdemir	Kadir	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Mesten	Osman	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Müezzinoğlu	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Sarıbal	Orhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Şahin	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Torun	Cemalettin Kani	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Yavuz Gözgeç	Emine	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Çanakkale	Erkek	Muharrem	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Çanakkale	Gider	Ayhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Çanakkale	Öz	Bülent	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Çanakkale	Turan	Bülent	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Çankırı	Akbaşoğlu	Muhammet Emin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Çankırı	Filiz	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 343	S. Sayısı: 398	S. Sayısı: 183	S. Sayısı: 395
Çorum	Ceritoğlu Kurt	Lütfiye İlksen	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Çorum	Ceylan	Ahmet Sami	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Çorum	Köse	Tufan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Çorum	Uslu	Salim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Denizli	Arslan	Kazım	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Ayhan	Emin Haluk	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Basmacı	Melike	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Özkan	Cahit	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Denizli	Ramazanoğlu	Sema	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Tin	Şahin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Denizli	Zeybekci	Nihat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Aydoğan	Nursel	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Bal	Ebubekir	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Baluken	İdris	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Red	Katılmadı
Diyarbakır	Demirel	Çağlar	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Red	Katılmadı
Diyarbakır	Ensarioğlu	Mehmet Galip	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Erdoğmuş	Nimetullah	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Pir	Ziya	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Tan	Altan	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Taşçıer	İmam	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Uca	Feleknas	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Yiğitalp	Sibel	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Edirne	Bircan	Erdin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Edirne	Gaytancıoğlu	Okan	CHP	Red	Red	Kabul	Kabul
Edirne	Sezen	Rafet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Elazığ	Açıkkapı	Ejder	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Elazığ	Bulut	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Elazığ	Öztürk	Tahir	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Elazığ	Serdar	Ömer	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Erzincan	Bayram	Serkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Erzincan	Karakelle	Sebahattin	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Erzurum	Akdağ	Recep	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Erzurum	Aydemir	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 343	S. Sayısı: 398	S. Sayısı: 183	S. Sayısı: 395
Erzurum	Aydın	Kamil	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Erzurum	Deligöz	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Erzurum	Ilıcalı	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Erzurum	Taşkesenlioğlu	Zehra	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Eskişehir	Avcı	Nabi	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Çakırözer	Utku	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Günay	Emine Nur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Eskişehir	Karacan	Harun	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Eskişehir	Usluer	Gaye	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Yüksel	Cemal Okan	CHP	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Candemir Çelik	Canan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Ekici	Akif	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Erdoğan	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Gökdağ	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Kabul	Kabul
Gaziantep	Gül	Abdulhamit	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Koçer	Abdullah Nejat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Özdağ	Ümit	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Şimşek	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Tayyar	Şamil	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Toğrul	Mahmut	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Red	Katılmadı
Gaziantep	Uzer	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Yüksel	Abdulkadir	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Giresun	Bektaşoğlu	Bülent Yener	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Giresun	Canikli	Nurettin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Giresun	Öztürk	Cemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Giresun	Öztürk	Sabri	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Gümüşhane	Akgül	Hacı Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Gümüşhane	Pektaş	Cihan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Hakkari	Akdoğan	Nihat	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hakkari	Irmak	Selma	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hakkari	Zeydan	Abdullah	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Ahrazoğlu	Mehmet Necmettin	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Dudu	Mevlüt	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 343	S. Sayısı: 398	S. Sayısı: 183	S. Sayısı: 395
Hatay	Ertem	Birol	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Karasayar	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Hatay	Öntürk	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Hatay	Şanverdi	Fevzi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Hatay	Topal	Serkan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Türkoğlu	Hacı Bayram	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Hatay	Yarayıcı	Hilmi	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Yeşildal	Adem	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Isparta	Bakır	İrfan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Isparta	Bilgiç	Süreyya Sadi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Isparta	Okutan	Nuri	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Isparta	Yüce	Sait	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Atıcı	Aytuğ	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Çamak	Hüseyin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Elvan	Lütfi	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Fırat	Dengir Mir Mehmet	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Kuyucuoğlu	Serdal	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Özkan	Hacı	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı	Kabul
Mersin	Öztürk	Oktay	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Sağlar	Durmuş Fikri	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Şimşek	Baki	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Taşkın	Ali Cumhur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Tezcan	Yılmaz	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Adan	Celal	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Adıgüzel	Onursal	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Akkaya	Yakup	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
İstanbul	Akkuş İlgezdi	Gamze	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Aksu	İsmail Faruk	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Albayrak	Berat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Altay	Engin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ataş	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ataş	Erdal	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ayata	Süleyman Sencer	CHP	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 343	S. Sayısı: 398	S. Sayısı: 183	S. Sayısı: 395
İstanbul	Babuşcu	Aziz	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Bahçekapılı	Ayşe Nur	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Başcı	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Bekaroğlu	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Benli	Fatma	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Berberoğlu	Kadri Enis	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Boyraz	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Bozkır	Volkan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Buldan	Pervin	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Bürge	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Cihaner	İlhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Çamlı	Ahmet Hamdi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Çiçek	Dursun	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Çonkar	Ahmet Berat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Dalkılıç	Halis	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
İstanbul	Demirtaş	Selahattin	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Doğan	Selina	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Doğan	Celal	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Eker	Mehmet Mehdi	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ekinci	Azmi	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Emre	Zeynel	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Engin	Didem	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Erdem	Arzu	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Erdem	Eren	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Erdem	Ekrem	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Erdoğdu	Aykut	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Eseyan	Markar	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Hamzaçebi	Mehmet Akif	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	İhsanoğlu	Ekmeleddin Mehmet	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kahraman	İsmail	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kandemir	Erkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Karaca	Harun	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Kavakcı Kan	Ravza	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 343	S. Sayısı: 398	S. Sayısı: 183	S. Sayısı: 395
İstanbul	Kaya	Atila	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kaya	Erol	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kaya	Hüda	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kaynarca	Tülay	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Kerestecioğlu Demir	Filiz	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kesici	İlhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kıyıklık	Feyzullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Kubat	Mehmet Doğan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kuzu	Burhan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Külünk	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Metiner	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Muş	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Nebati	Nureddin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Özcan	Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Özdemir	Sibel	CHP	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Pavey	Şafak	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Paylan	Garo	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Pulcu	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Salıcı	Oğuz Kaan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Sarıkaya	Durmuş Ali	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Satır	Mihrimah Belma	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Sayan Kaya	Fatma Betül	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Seferinoğlu	Yıldız	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Sert	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Şeker	Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Şentop	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Şentürk	Hulusi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Tamaylıgil	Bihlun	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Tanal	Mahmut	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Tanrıkulu	Mustafa Sezgin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Tekin	Gürsel	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Toprak	Erdoğan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Turan	Hasan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul/Mük.	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 343	S. Sayısı: 398	S. Sayısı: 183	S. Sayısı: 395
İstanbul	Uçma	İsmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Ünal	Şirin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Yalçın	Edip Semih	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yarkadaş	Barış	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yaşar	Serap	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Yazıcı	Hayati	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yedekci	Gülay	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yeneroğlu	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yıldırım	Hurşit	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Yıldız	Haydar Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Yönter	İzzet Ulvi	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Zengin	Mürteza	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Altıok	Zeynep	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Bakan	Murat	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Balbay	Mustafa Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Bayır	Tacettin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Çam	Musa	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Çıray	Aytun	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Dağ	Hamza	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Doğan	Müslüm	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Hotar	Fatma Seniha Nükhet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Kalkan	Necip	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Kaya	Mahmut Atilla	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Kılıçdaroğlu	Kemal	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Kocabıyık	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Kürkcü	Ertuğrul	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Özkan	Ahmet Tuncay	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Purçu	Özcan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Sayek Böke	Selin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Sertel	Atila	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Sındır	Kamil Okyay	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Sürekli	Kerem Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Tanrıkulu	Ahmet Kenan	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 343	S. Sayısı: 398	S. Sayısı: 183	S. Sayısı: 395
İzmir	Temizel	Zekeriya	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Turhan	İbrahim Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Vural	Oktay	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Yıldırım	Binali	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Yiğit	Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kars	Arslan	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kars	Beyribey	Yusuf Selahattin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kars	Bilgen	Ayhan	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kastamonu	Çelik	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kastamonu	Demir	Murat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kastamonu	Köylü	Hakkı	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Kayseri	Arık	Çetin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Dedeoğlu	Sami	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kayseri	Elitaş	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Halaçoğlu	Yusuf	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Karayel	İsmail Emrah	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Nergis	Hülya	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kayseri	Özhaseki	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Tamer	İsmail	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Yıldız	Taner	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kırklareli	Gündoğdu	Vecdi	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kırklareli	Kayan	Türabi	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kırklareli	Minsolmaz	Selahattin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kırşehir	Arslan	Mikail	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kırşehir	Çetinkaya	Salih	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Akar	Haydar	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Aygün	Zeki	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Çakır	Sami	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Işık	Fikri	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Kaplan Hürriyet	Fatma	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Katırcıoğlu	Radiye Sezer	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Sancaklı	Saffet	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Şeker	İlyas	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 343	S. Sayısı: 398	S. Sayısı: 183	S. Sayısı: 395
Kocaeli	Tarhan	Tahsin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Yaman	Cemil	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Yılmaz	Mehmet Akif	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Ağralı	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Altunyaldız	Ziya	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Babaoğlu	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Baloğlu	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Bozkurt	Mustafa Hüsnü	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Davutoğlu	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Erdoğan	Hüsnüye	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Etyemez	Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Kalaycı	Mustafa	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Kaleli	Muhammet Uğur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Özdemir	Hacı Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Sorgun	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Şahin Usta	Leyla	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Ünal	Ömer	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kütahya	Gazel	İshak	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kütahya	Kavuncu	Vural	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kütahya	Nazlı	Mustafa Şükrü	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kütahya	Tan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Malatya	Ağbaba	Veli	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Malatya	Çalık	Öznur	AK PARTİ	Kabul/Mük.	Kabul/Mük.	Kabul/Mük.	Kabul/Mük
Malatya	Özhan	Taha	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Malatya	Şahin	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Malatya	Tüfenkci	Bülent	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Malatya	Yaşar	Nurettin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Akçay	Erkan	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Manisa	Aydemir	Uğur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Manisa	Baybatur	Murat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Manisa	Berber	Recai	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Bilen	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Manisa	Nurlu	Mazlum	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 343	S. Sayısı: 398	S. Sayısı: 183	S. Sayısı: 395
Manisa	Özdağ	Selçuk	AK PARTİ	Kabul/Mük.	Kabul/Mük.	Kabul	Kabul
Manisa	Özel	Özgür	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Yıldız Biçer	Tur	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kahramanmaraş	Çitil	Mehmet İlker	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Dilipak	Mehmet Uğur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Güvenç	Celalettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Kaynak	Veysi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Kılıç	İmran	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul/Mük
Kahramanmaraş	Reyhanlıoğlu	Nursel	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Tor	Fahrettin Oğuz	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kahramanmaraş	Ünal	Mahir	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Atalan	Ali	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Bölünmez Çankırı	Ceyda	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Mardin	Dora	Erol	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Red	Katılmadı
Mardin	Miroğlu	Orhan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Sancar	Mithat	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Yıldırım	Gülser	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Aldan	Ömer Süha	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Kabul	Kabul
Muğla	Demir	Nurettin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Erdoğan	Mehmet	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Öztürk	Nihat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Muğla	Özyer	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Muğla	Üstündağ	Akın	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muş	Çelik Özkan	Burcu	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Red	Katılmadı
Muş	Şimşek	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı	Kabul
Muş	Yıldırım	Ahmet	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Nevşehir	Açıkgöz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Nevşehir	Gizligider	Ebubekir	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Nevşehir	Göktürk	Murat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Niğde	Gürer	Ömer Fethi	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Niğde	Kavaklıoğlu	Alpaslan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Niğde	Özegen	Erdoğan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ordu	Çanak	Oktay	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 343	S. Sayısı: 398	S. Sayısı: 183	S. Sayısı: 395
Ordu	Gündoğdu	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ordu	Kurtulmuş	Numan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ordu	Taşcı	Ergün	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ordu	Torun	Seyit	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Rize	Ayar	Hikmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Rize	Bak	Osman Aşkın	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Rize	Karal	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Sakarya	Açba	Zihni	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Dişli	Şaban	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	İsen	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul[2]/Mük.[1]	Kabul
Sakarya	Özkoç	Engin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Uncuoğlu	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Sakarya	Üstün	Ayhan Sefer	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Yavuz	Ali İhsan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Samsun	Demircan	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Karaaslan	Çiğdem	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Kılıç	Akif Çağatay	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Kırcalı	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Samsun	Köktaş	Fuat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Samsun	Kurt	Hasan Basri	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Samsun	Tekin	Hayati	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Usta	Erhan	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Zeybek	Kemal	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Siirt	Aktay	Yasin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Siirt	Konca	Besime	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Siirt	Yıldırım	Kadri	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sinop	Karadeniz	Barış	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sinop	Maviş	Nazım	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Sivas	Akyıldız	Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sivas	Bilgin	Hilmi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Sivas	Dursun	Selim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Sivas	Soluk	Mehmet Habib	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Sivas	Yılmaz	İsmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 343	S. Sayısı: 398	S. Sayısı: 183	S. Sayısı: 395
Tekirdağ	Akgün	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Doğan	Ayşe	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Köprülü	Emre	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Öztrak	Faik	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Yel	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Yüceer	Candan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tokat	Aslan	Zeyid	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tokat	Beyazıt	Yusuf	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Tokat	Çakır	Coşkun	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tokat	Durmaz	Kadim	CHP	Red	Red	Kabul	Kabul
Tokat	Göçer	Celil	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Trabzon	Balta	Muhammet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Trabzon	Cora	Salih	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Trabzon	Günnar	Adnan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Trabzon	Köseoğlu	Ayşe Sula	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Trabzon	Pekşen	Haluk	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Trabzon	Soylu	Süleyman	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tunceli	Erol	Gürsel	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tunceli	Önlü	Alican	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Akyürek	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Ayhan	İbrahim	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Baydemir	Osman	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Cevheri	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Çelik	Faruk	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Fakıbaba	Ahmet Eşref	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Gülpınar	Mehmet Kasım	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Kaçar	Mahmut	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Öcalan	Dilek	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Özcan	Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Yıldız	İbrahim Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Yılmaztekin	Kemalettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Uşak	Altay	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Uşak	Tunç	Alim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 343	S. Sayısı: 398	S. Sayısı: 183	S. Sayısı: 395
Uşak	Yalım	Özkan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Atalay	Beşir	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Botan	Lezgin	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Geveri	Adem	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Hezer Öztürk	Tuğba	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Kayatürk	Burhan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Van	Özgökçe Ertan	Bedia	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Red	Katılmadı
Van	Yıldırım	Nadir	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Yüksekdağ Şenoğlu	Figen	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Yozgat	Akgül	Abdulkadir	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Yozgat	Başer	Yusuf	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Yozgat	Bozdağ	Bekir	AK PARTİ	Kabul/Mük.	Kabul	Kabul	Kabul
Yozgat	Soysal	Ertuğrul	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Zonguldak	Çaturoğlu	Faruk	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Zonguldak	Demirtaş	Ünal	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Zonguldak	Özbakır	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Zonguldak	Turpcu	Şerafettin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Zonguldak	Ulupınar	Özcan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Aksaray	Aydoğdu	Cengiz	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Aksaray	İnceöz	İlknur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Aksaray	Serdengeçti	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bayburt	Ağbal	Naci	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bayburt	Kavcıoğlu	Şahap	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Karaman	Konuk	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Karaman	Şeker	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kırıkkale	Can	Ramazan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Kırıkkale	Demir	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kırıkkale	Öztürk	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Batman	Acar Başaran	Ayşe	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Red	Katılmadı
Batman	Aslan	Mehmet Ali	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Batman	Becerekli	Saadet	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Batman	Hamidi	Ataullah	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şırnak	Birlik	Leyla	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 343	S. Sayısı: 398	S. Sayısı: 183	S. Sayısı: 395
Şırnak	Encu	Ferhat	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şırnak	İrmez	Aycan	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şırnak	Sarıyıldız	Faysal	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bartın	Tunç	Yılmaz	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bartın	Yalçınkaya	Muhammet Rıza	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ardahan	Atalay	Orhan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ardahan	Yılmaz	Öztürk	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Iğdır	Adıyaman	Mehmet Emin	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Iğdır	Aras	Nurettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Yalova	Demirel	Fikri	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Yalova	İnce	Muharrem	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Karabük	Şahin	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Karabük	Uysal	Burhanettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kilis	Dülger	Mustafa Hilmi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kilis	Polat	Reşit	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Osmaniye	Bahçeli	Devlet	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Osmaniye	Durmuşoğlu	Mücahit	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Osmaniye	Ersoy	Ruhi	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Osmaniye	Önal	Suat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Düzce	Arslan	Fevai	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Düzce	Keşir	Ayşe	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Düzce	Özlü	Faruk	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

XII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Konya Milletvekili Mustafa Hüsnü Bozkurt'un, TBMM'de verilmesi planlanan bir iftar davetine ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın cevabı (7/6196)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın TBMM Başkanı Sayın İsmail Kahraman tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

Mustafa Hüsnü BOZKURT
Konya Milletvekili

İçinde bulunduğumuz Ramazan ayı dolayısıyla 15 Haziran 2016 Çarşamba günü TBMM Şeref Kapısı tören alanında geçmiş dönem ve mevcut vekillere yönelik yaklaşık 3000 kişilik iftar yemeği davetiniz kamuoyuna da yansımıştır.

Bu bağlamda;

1) Yüzyıllardır süre geldiği üzere kadim bir Osmanlı ve Türk geleneği olarak Ramazan ayı dini bir vecibe olan oruç ibadetini yerine getirmemizin yanı sıra, ihtiyaç sahibi kimselere yardım ettiğimiz, sofralarımıza davet ederek paylaşımda bulunduğumuz mağfiret ayıdır. Ne yazık ki son yıllarda kamuoyuna da yansıdığı üzere uhrevi anlamı olan Ramazan iftarları birçok kentte yöneticilerin birbirini görkemli salon ve mükellef sofralarda ağırladığı, gösterilere dönüştürdüğü, manevi özünden uzaklaşılan bir hal almıştır. Topluma örnek olmak durumunda olan bir makam olan Meclis Başkanlığı'nın aynı mantıktan hareketle, TBMM tarihinde ilk defa tören alanına masa ve sandalye kurmak suretiyle geçmiş dönem ve mevcut vekillerden oluşmak üzere 3000 kişilik iftar yemeği vermesi pek çok kişinin haklı tepkisine neden olmuştur. Devlet bütçesinden yapılan bu harcama ile neden ihtiyacı olmayan milletvekilleri yerine yardıma muhtaç kimseler, özellikle de günümüzde daha da önem taşıyan şehit ve gazi aileleri ile yakınlarının davet edilmesi düşünülmemiştir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : 43452547-120.07- ٩٩٥١ 28.06.2016
Konu : Soru Önergesi

Sayın Mustafa Hüsnü BOZKURT
Konya Milletvekili

İlgi : 15.06.2016 tarihli ve (7/6196) esas numaralı yazılı soru önergeniz.

İlgi önergeniz ile TBMM'de verilmesi planlanan bir iftar daveti soru konusu yapılmıştır. Söz konusu iftar daveti Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca, milletimizin birlik ve beraberliğinin bir göstergesi olması amacıyla verilmiştir. İlgi önergenizde bahsedilen görkemli salon tarzı bir organizasyon yapılmamış, aksine açık havada tören alanına yerleştirilen masalarda mütevazı bir organizasyon yapılmıştır. Ayrıca önergenizde geçen "3.000 kişilik iftar yemeği" ifadesi doğruyu yansıtmamakta olup verilen iftar yemeği 850 kişilik olarak düzenlenmiştir.

Hassasiyetiniz anlayışla karşılanmakla birlikte, Ramazan ayının ruhuna uygun şekilde; birlik ve beraberliğin pekiştirilmesi, farklı siyasi görüşteki milletvekillerinin bir sofrada buluşması ve böylece ülkemizdeki siyasi tansiyonun düşmesine hizmet eden bu tür davetlerin bir gereklilik olduğu da mütalaa edilmektedir. Nitekim bahsi geçen iftarda 12. Yasama Dönemi'nden (1961-1965) bugüne farklı siyasi partilerden çok sayıda milletvekili bir araya gelmiş, görüşme imkanı bulmuş ve memnuniyetlerini ifade etmiştir.

Diğer taraftan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca Ramazan ayı içinde toplumun çeşitli kesimleriyle iftar programları planlaması yapılmıştır. Devletimiz bir bütündür; şehit ve gazi aileleri ve yakınlarına dönük iftarlar devletin farklı organları tarafından verilmekte ve kanunların ve imkânların el verdiği ölçüde de gerekli destek sağlanmaktadır. TBMM Başkanı Sayın İsmail KAHRAMAN da şehit yakınları ve gazilerimiz ile 30 Haziran 2016 Perşembe günü iftar yemeğinde bir araya gelecektir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Saygılarımla.

Ahmet AYDIN
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

DÖNEM: 26 **YASAMA YILI: 1**

110'UNCU BİRLEŞİM
30 HAZİRAN 2016 PERŞEMBE
SAAT: 14.00

DANIŞMA KURULU ÖNERİSİ

Genel Kurulun toplantı günlerinden Salı gününün denetim konularına (Anayasanın süreye bağladığı konular hariç), Çarşamba ve Perşembe günlerinin de kanun tasarı ve teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işlerin görüşülmesine ayrılması, Salı ve Çarşamba günlerinde birleşimin başında bir saat süre ile sözlü soruların görüşülmesi, "Sunuşlar" ve işaret oyu ile yapılacak seçimlerin her gün yapılması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 15.12.2015 tarihli 14'üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.)

GRUP ÖNERİLERİ

1.- Genel Kurulun, 26'ncı Dönem 1'inci Yasama Yılı sonuna kadar Salı günleri 15.00 - 24.00, Çarşamba ve Perşembe günleri 14.00 – 24.00 saatleri arasında çalışmalarını sürdürmesi önerilmiştir.

(Genel Kurulun 22.3.2016 tarihli 59'uncu Birleşiminde kabul edilmiştir.)

2.- 307 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin İçtüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 8'inci maddelerden, ikinci bölümünün Geçici Madde 1 dâhil olmak üzere 9 ila 17'nci maddelerden oluşması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 25.4.2016 tarihli 80'inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

3.- Türkiye Büyük Millet Meclisinin, TBMM İçtüzüğü'nün 5'inci maddesine göre 1 Temmuz 2016 tarihinde tatile girmeyerek çalışmalarına devam etmesi,

Genel Kurulun;

12, 19 ve 26 Temmuz 2016 Salı günkü birleşimlerinde Sözlü Sorularla diğer denetim konularının görüşülmeyerek Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında yer alan işlerin görüşülmesi,

13, 20 ve 27 Temmuz 2016 Çarşamba günkü birleşimlerinde Sözlü Soruların görüşülmemesi,

Haftalık çalışma günlerinin dışında 1 Temmuz 2016 Cuma günü saat 14.00'te toplanarak bu Birleşiminde Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında yer alan işlerin görüşülmesi,

30 Haziran 2016 Perşembe günkü Birleşiminde 306 Sıra Sayılı Kanun Tasarısına kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

1 Temmuz 2016 Cuma günkü Birleşiminde 75 Sıra Sayılı Kanun Tasarısına kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

12 Temmuz 2016 Salı günkü Birleşiminde 55 Sıra Sayılı Kanun Tasarısına kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

Yukarıda belirtilen birleşimlerde gece 24.00'te günlük programların tamamlanamaması hâlinde günlük programların tamamlanmasına kadar,

Çalışmalarına devam etmesi,

Önerilmiştir.

(Genel Kurulun 21.6.2016 tarihli 104'üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.)

4.- 400 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının İçtüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 14'üncü maddelerden, ikinci bölümünün 15 ila 36'ncı maddelerden oluşması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 22.6.2016 tarihli 105'inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTILARI

*** Meclis Araştırması Komisyonu**
(Çocuk İstismarının Önlenmesi)
30.6.2016 Perşembe – Saat: 14.30

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

110'UNCU BİRLEŞİM 30 HAZİRAN 2016 PERŞEMBE SAAT: 14.00

1 - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

❊ ❊ ❊

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

❊ ❊ ❊

3 – SEÇİM

❊ ❊ ❊

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

❊ ❊ ❊

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

❊ ❊ ❊

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

❊ ❊ ❊

7 – SÖZLÜ SORULAR

❊ ❊ ❊

8 – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1.- **(S. Sayısı: 400)** Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/726) ve Adalet Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.06.2016) **(*) (**)**

2.- **(S. Sayısı: 343)** Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasasına Sekizinci Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/643) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.06.2016) **(X)**

3.- **(S. Sayısı: 398)** Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/717) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.06.2016) **(X)**

4.- **(S. Sayısı: 183)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/527) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

5.- **(S. Sayısı: 263)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Brunei Sultanlığı Hükümeti Arasında Ekonomik, Ticaret ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/573) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

6.- **(S. Sayısı: 328)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ekvator Ginesi Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari, Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/663) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.05.2016) **(X)**

7.- **(S. Sayısı: 338)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sierra Leone Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/670) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.05.2016) **(X)**

8.- **(S. Sayısı: 339)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/680) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.05.2016) **(X)**

9.- **(S. Sayısı: 88)** Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Kültür Yollarına İlişkin Genişletilmiş Kısmi Anlaşmayı Tesis Eden Kararına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/373) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 29.01.2016) **(X)**

10.- **(S. Sayısı: 33)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Singapur Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür, Bilim, Eğitim, Basın-Yayın ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/334) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

11.- **(S. Sayısı: 289)** Kamu Denetçiliği Kurumu 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları (5/5, 5/4, 5/3) (Dağıtma tarihi: 24.05.2016)

12.- **(S. Sayısı: 35)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Surinam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Dostluk ve İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/337) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

(*) Görüşmeleri yarım kalan kanun tasarı ve tekliflerini gösterir.
(**) İçtüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi kabul edilmiştir.
(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

13.- **(S. Sayısı: 187)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göç Konularına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/620) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.03.2016) **(X)**

14.- **(S. Sayısı: 270)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Ekonomik, Bilimsel ve Teknik İşbirliği Anlaşmasına Ek Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansının (TİKA) Statüsüne Dair Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/598) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

15.- **(S. Sayısı: 306)** Türkiye Cumhuriyeti ile Slovak Cumhuriyeti Arasında Karayoluyla Uluslararası Yolcu ve Eşya Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/649) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.04.2016) **(X)**

16.- **(S. Sayısı: 74)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/374) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabiî Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

17.- **(S. Sayısı: 75)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına Yönelik Anlaşmaya İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/298) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabiî Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

18.- **(S. Sayısı: 69)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmaları Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/351) Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.02.2016) **(X)**

19.- **(S. Sayısı: 55)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Uruguay Doğu Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/378) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.01.2016) **(X)**

20.- **(S. Sayısı: 48)** Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı ile Cibuti Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Yükseköğretim Bakanlığı Arasında Teknik İşbirliği Anlaşmasında Değişiklik Yapılmasına Dair Protokolun Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/360) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

21.- **(S. Sayısı: 54)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kosta Rika Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/376) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 13.01.2016) **(X)**

22.- **(S. Sayısı: 307)** Siyasi Etik Kanunu Teklifi (2/1000) ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile Anayasa Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 23.04.2016) **(**)**

23.- **(S. Sayısı: 248)** Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesine Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/672) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 30.03.2016) **(X)**

24.-**(S. Sayısı: 87)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/419) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

25.-**(S. Sayısı: 5)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanlarda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/308) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 24.12.2015) **(X)**

26.- **(S. Sayısı: 10)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/316) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.12.2015) **(X)**

27.- **(S. Sayısı: 24)** Türkiye Cumhuriyeti ile Afganistan İslam Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Dostluk Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/325) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.01.2016) **(X)**

28.- **(S. Sayısı: 26)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Endonezya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/332) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.01.2016) **(X)**

29.- **(S. Sayısı: 31)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ekvator Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/330) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

30.- **(S. Sayısı: 32)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ekvator Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültürel ve Eğitsel İşbirliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/333) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

31.- **(S. Sayısı: 34)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suudi Arabistan Krallığı Hükümeti Arasında Gençlik ve Spor Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/335) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

32.- **(S. Sayısı: 36)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Gençlik Faaliyetleri ve Spor Alanlarında İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/338) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

33.- **(S. Sayısı: 37)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında Kültür ve Sanat Alanında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/340) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

34.- **(S. Sayısı: 38)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gençlik ve Spor Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/341) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

35.- **(S. Sayısı: 39)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Benin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür, Eğitim, Bilim, Basın-Yayın, Gençlik ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/342) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

36.- **(S. Sayısı: 40)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gana Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür, Eğitim, Bilim, Basın-Yayın, Gençlik ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/343) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

37.- **(S. Sayısı: 41)** Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı ile Cibuti Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Yükseköğretim Bakanlığı Arasında Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/346) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

38.- **(S. Sayısı: 42)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Eğitim Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/347) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

39.- **(S. Sayısı: 43)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim Alanında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/348) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

40.- **(S. Sayısı: 44)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/349) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

41.- **(S. Sayısı: 45)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Venezuela Bolivar Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliği ile İlgili Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/355) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

42.- **(S. Sayısı: 46)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hidrokarbon Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/358) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.01.2016) **(X)**

43.- **(S. Sayısı: 47)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/359) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.01.2016) **(X)**

44.- **(S. Sayısı: 49)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/365) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.01.2016) **(X)**

45.- **(S. Sayısı: 50)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Hidrokarbon Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/369) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.01.2016) **(X)**

46.- **(S. Sayısı: 56)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve El Salvador Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/379) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.01.2016) **(X)**

47.- **(S. Sayısı: 57)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Belize Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/380) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.01.2016) **(X)**

48.- **(S. Sayısı: 58)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Peru Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/381) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.01.2016) **(X)**

49.- **(S. Sayısı: 59)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Panama Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/382) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.01.2016) **(X)**

50.- **(S. Sayısı: 62)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kore Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/345) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.01.2016) **(X)**

51.- **(S. Sayısı: 70)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Temsilcilik veya Konsolosluk Mensuplarının Aile Fertlerinin Gelir Getirici İşlerde Çalışmaları Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/352) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.02.2016) **(X)**

52.- **(S. Sayısı: 71)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/362) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.02.2016) **(X)**

53.- **(S. Sayısı: 72)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kapsamlı İşbirliğine Dair Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Tasarısı (1/364) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.02.2016) **(X)**

54.- **(S. Sayısı: 73)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/366) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.02.2016) **(X)**

55.- **(S. Sayısı: 76)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/371) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

56.- **(S. Sayısı: 77)** Kültürel İfadelerin Çeşitliliğinin Korunması ve Geliştirilmesi Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/372) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

57.- **(S. Sayısı: 78)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşik Meksika Devletleri Hükümeti Arasında Örgütlü Suçlar ve Terörizmle Mücadelede İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/383) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

58.- **(S. Sayısı: 79)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kolombiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/384) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

59.- **(S. Sayısı: 80)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşik Meksika Devletleri Hükümeti Arasında Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Yasadışı Uluslararası Ticaretiyle Mücadele Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/385) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

60.- **(S. Sayısı: 81)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Guyana Kooperatif Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/389) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

61.- **(S. Sayısı: 82)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/394) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

62.- **(S. Sayısı: 83)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ulaştırma Altyapısı ve Denizcilik Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/407) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

63.- **(S. Sayısı: 84)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fas Krallığı Hükümeti Arasında Karayoluyla Uluslararası Yolcu ve Yük Taşınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/410) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

64.- **(S. Sayısı: 89)** Denizcilik Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/456) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

65.- **(S. Sayısı: 90)** Uluslararası Sivil Havacılığa İlişkin Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Hakkında Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/457) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

66.- **(S. Sayısı: 91)** Uçakların Kanundışı Yollarla Ele Geçirilmesinin Önlenmesi Hakkında Sözleşmeye Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/458) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

67.- **(S. Sayısı: 92)** Akdeniz ve Karadeniz İçin Sanal Bölgesel Deniz Trafik Merkezi Kurulmasına Dair Operasyonel Düzenlemenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/463) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

68.- **(S. Sayısı: 93)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Saint Vincent ve Grenadinler Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/375) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

69.- **(S. Sayısı: 94)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Dominik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/377) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

70.- **(S. Sayısı: 96)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fas Krallığı Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/464) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

71.- **(S. Sayısı: 98)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kapsamlı İşbirliğine Dair Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/395) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

72.- **(S. Sayısı: 99)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/416) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

73.- **(S. Sayısı: 100)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Başta Terörizm ve Örgütlü Suçlar Olmak Üzere Ağır Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/436) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

74.- **(S. Sayısı: 101)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fransız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İç Güvenlik Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunmasına Dair Kanun Tasarısı (1/437) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

75.- **(S. Sayısı: 102)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Adına Jandarma Genel Komutanlığı ile Moğolistan Hükümeti Adına Moğolistan İç Kuvvetler Komutanlığı Arasında Eğitim ve Öğretim Alanında İşbirliğine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/438) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

76.- **(S. Sayısı: 103)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/439) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

77.- **(S. Sayısı: 104)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Moğolistan Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/440) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

78.- **(S. Sayısı: 105)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Polis Eğitimi İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/441) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

79.- **(S. Sayısı: 106)** Gemilerin İhtiyati Haczine İlişkin Milletlerarası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/443) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

80.- **(S. Sayısı: 108)** Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Güvenlik Alanında Eğitim İşbirliğine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/445) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

81.- **(S. Sayısı: 109)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/446) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

82.- **(S. Sayısı: 107)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Değiştirilmiş Şekliyle 1978 Tarihli Gemi Adamlarının Eğitim, Belgelendirilme ve Vardiya Standartları Uluslararası Sözleşmesi Kural 1/10 Uyarınca Belgelerin Karşılıklı Tanınması Hakkında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/444) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2016) **(X)**

83.- **(S. Sayısı: 110)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Maldivler Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/447) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2016) **(X)**

84.- **(S. Sayısı: 112)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/449) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2016) **(X)**

85.- **(S. Sayısı: 111)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gana Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Başta Terörizm ve Örgütlü Suçlar Olmak Üzere Ağır Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/448) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

86.- **(S. Sayısı: 113)** Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı ve Kazakistan Cumhuriyeti Milli Muhafız Birlikleri Genel Komutanlığı Personelinin Eğitim ve Öğretimi Alanında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/450) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

87.- **(S. Sayısı: 114)** Türkiye Cumhuriyet Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/451) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

88.- **(S. Sayısı: 115)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Senegal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/452) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

89.- **(S. Sayısı: 116)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Yunanistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/454) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

90.- **(S. Sayısı: 120)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz Ulaştırması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/465) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

91.- **(S. Sayısı: 121)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Suçluların İadesi Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/479) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

92.- **(S. Sayısı: 122)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlü Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/480) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

93.- **(S. Sayısı: 124)** Türkiye Cumhuriyeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Arasında Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/483) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

94.- **(S. Sayısı: 125)** Türkiye Cumhuriyeti ile Sri Lanka Demokratik Sosyalist Cumhuriyeti Arasında Suçluların Geri Verilmesi Andlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/484) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

95.- **(S. Sayısı: 126)** Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı ile Portekiz Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Arasında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/485) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

96.- **(S. Sayısı: 127)** Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı ile Yunanistan Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Arasında İşbirliği Konusunda Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/486) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

97.- **(S. Sayısı: 128)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Nüfus İşleri Alanında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/488) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

98.- **(S. Sayısı: 129)** Türkiye Cumhuriyeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Arasında Hukuki ve Ticari Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/489) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

99.- **(S. Sayısı: 130)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Konsolosluk Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/491) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

100.- **(S. Sayısı: 131)** Kıta Sahanlığında Bulunan Sabit Platformların Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Protokole Ait 2005 Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/459) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

101.- **(S. Sayısı: 132)** Türkiye Cumhuriyeti ile Bosna Hersek Arasında İade Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/500) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

102.- **(S. Sayısı: 133)** Türkiye Cumhuriyeti ile Bosna Hersek Arasında Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/501) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

103.- **(S. Sayısı: 135)** Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ile Karadağ Dışişleri Bakanlığı Arasında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/512) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

104.- **(S. Sayısı: 138)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/350) ile Milli Savunma ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

105.- **(S. Sayısı: 142)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Askeri İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/509) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

106.- **(S. Sayısı: 143)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İspanya Krallığı Arasında Savunma Sanayi Konusunda Gizlilik Dereceli Bilginin Korunması Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/511) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

107.- **(S. Sayısı: 147)** Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Hükûmeti Arasında Türkiye-KKTC İkili Sualtı Taarruz (SAT)/Özel Harekât Timleri Müşterek Tatbikatlarının İcrasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/528) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

108.- **(S. Sayısı: 134)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/502) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

109.- **(S. Sayısı: 137)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Endonezya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/331) ile Milli Savunma ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

110.- **(S. Sayısı: 139)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/357) ile Milli Savunma ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

111.- **(S. Sayısı: 141)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/493) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

112.- **(S. Sayısı: 153)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Nüfus İşleri Alanında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/490) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

113.- **(S. Sayısı: 156)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında Bilimsel ve Teknik İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/412) ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

114.- **(S. Sayısı: 158)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/477) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

115.- **(S. Sayısı: 159)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/473) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

116.- **(S. Sayısı: 160)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kamboçya Krallığı Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/467) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

117.- **(S. Sayısı: 172)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında Hayvancılık ve Hayvan Sağlığı Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/423) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

118.- **(S. Sayısı: 173)** Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı Arasında Deniz Balıkçılığı ve Kültür Balıkçılığı İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/442) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

119.- **(S. Sayısı: 174)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/497) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

120.- **(S. Sayısı: 177)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık Alanında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/392) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

121.- **(S. Sayısı: 179)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık ve Tıp Bilimleri Alanlarında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/409) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

122.- **(S. Sayısı: 181)** Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Arasında Sağlık Alanında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/507) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

123.- **(S. Sayısı: 140)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/368) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

124.- **(S. Sayısı: 144)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Portekiz Cumhuriyeti Arasında Askeri Alanda İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/513) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

125.- **(S. Sayısı: 145)** Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Karadağ Hükûmeti Arasında Askerî Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/515) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

126.- **(S. Sayısı: 150)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarımsal İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/404) ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

127.- **(S. Sayısı: 151)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bahreyn Krallığı Hükümeti Arasında Tarım Alanında İşbirliği Konusunda Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/400) ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

128.- **(S. Sayısı: 154)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Kullanımı ve Değişimi Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/503) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

129.- **(S. Sayısı: 155)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Yolcu ve Eşyanın Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/495) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

130.- **(S. Sayısı: 166)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/426) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

131.- **(S. Sayısı: 182)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü Arasında Hükümetlerarası Tahıl Grubu 31 inci Oturumu ve Hükümetlerarası Pirinç Grubu 42 nci Oturumu Ortak Toplantısına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/524) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

132.- **(S. Sayısı: 146)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Makedonya Cumhuriyetinin Kazakistan Cumhuriyetindeki Temsilinin Türkiye Cumhuriyeti Astana Büyükelçiliği İmkânlarından Yararlanılarak Gerçekleştirilmesine İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/519) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) **(X)**

133.- **(S. Sayısı: 157)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kurulu Arasında Türkiye Cumhuriyetinin Demiryolu Bağlantısı Olan Limanları ile Ukrayna Limanları Arasında Uluslararası Doğrudan Yük Demiryolu Feri Hizmetinde Yük Taşımacılığına İlişkin Kurallar ve Ekleri ile Yük Vagonlarının İşletiminin Organizasyonuna İlişkin Kuralların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/492) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) **(X)**

134.- **(S. Sayısı: 162)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Honduras Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/390) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) **(X)**

135.- **(S. Sayısı: 163)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşik Meksika Devletleri Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/388) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) **(X)**

136.- **(S. Sayısı: 164)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nikaragua Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/391) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) **(X)**

137.- **(S. Sayısı: 165)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Ekonomik İşbirliği Konseyi Kurulmasına Dair Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/425) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) **(X)**

138.- **(S. Sayısı: 169)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallık Hükümeti Arasında Savunma Sanayi Alanında İşbirliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/510) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) **(X)**

139.- **(S. Sayısı: 171)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında Teknik, Bilimsel, Ekonomik ve Ticari İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/393) ve Tarım, Orman ve Köyişleri ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) **(X)**

140.- **(S. Sayısı: 178)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık Alanında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/402) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) **(X)**

141.- **(S. Sayısı: 161)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında İkili Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/466) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.03.2016) **(X)**

142.- **(S. Sayısı: 167)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/428) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.03.2016) **(X)**

143.- **(S. Sayısı: 175)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Endonezya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşgücünün Geliştirilmesi Hakkında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/521) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.03.2016) **(X)**

144.- **(S. Sayısı: 180)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 24 Mart 2008 Tarihinde İmzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Arasında Sağlık Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/498) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.03.2016) **(X)**

145.- **(S. Sayısı: 184)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fas Krallığı Hükümeti Arasında Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Tanınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/482) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.03.2016) **(X)**

146.- **(S. Sayısı: 190)** Türkiye Cumhuriyeti, Yunanistan Cumhuriyeti ve İtalya Cumhuriyeti Arasında Türkiye-Yunanistan-İtalya Gaz Nakil Koridorunun Geliştirilmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/615) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.03.2016) **(X)**

147.- **(S. Sayısı: 192)** Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Hindistan Cumhuriyeti Petrol ve Doğal Gaz Bakanlığı Arasında Petrol ve Doğal Gaz Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/624) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.03.2016) **(X)**

148.- **(S. Sayısı: 185)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/579) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.03.2016) **(X)**

149.- **(S. Sayısı: 188)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İzinsiz İkamet Eden Şahısların Geri Kabulüne Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/622) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.03.2016) **(X)**

150.- **(S. Sayısı: 189)** Türkiye Cumhuriyeti ile Nijer Cumhuriyeti Arasında Madenler Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/545) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.03.2016) **(X)**

151.- **(S. Sayısı: 191)** Türkiye Cumhuriyeti ile Nijer Cumhuriyeti Arasında Enerji ve Hidrokarbonlar Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/616) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.03.2016) **(X)**

152.- **(S. Sayısı: 193)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Fransa Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/625) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.03.2016) **(X)**

153.- **(S. Sayısı: 194)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Norveç Krallığı Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/626) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.03.2016) **(X)**

154.- **(S. Sayısı: 195)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/627) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.03.2016) **(X)**

155.- **(S. Sayısı: 196)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Kültür Varlığının Yasa Dışı İthali ve İhracının, Transitinin ve Mülkiyet Transferinin Yasaklanması ve Önlenmesine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/396) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

156.- **(S. Sayısı: 197)** 2009 Gemilerin Emniyetli ve Çevreye Duyarlı Geri Dönüşümü Hakkında Hong Kong Uluslararası Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/474) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

157.- **(S. Sayısı: 201)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gine Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/544) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

158.- **(S. Sayısı: 203)** Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/547) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

159.- **(S. Sayısı: 204)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ile Mali Cumhuriyeti Dışişleri ve Uluslararası İşbirliği Bakanlığı Arasında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/548) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

160.- **(S. Sayısı: 205)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Benin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ekonomik, Ticari ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/549) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

161.- **(S. Sayısı: 208)** Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/475) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

162.- **(S. Sayısı: 209)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Senegal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/542) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

163.- **(S. Sayısı: 210)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayisi İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/551) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

164.- **(S. Sayısı: 211)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri İş Birliği Hususunda İkili Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/554) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

165.- **(S. Sayısı: 212)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fildişi Sahili Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/556) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

166.- **(S. Sayısı: 216)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İslam Kalkınma Bankası Grubu Arasında Türkiye ve İKB Üye Ülkeleri Arasındaki Ticaret ve Yatırımların Teşviki İçin İşbirliğine Dair Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/535) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

167.- **(S. Sayısı: 217)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Kurak Alanlar Tarımsal Araştırma Merkezi Arasında Yapılan İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/569) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

168.- **(S. Sayısı: 218)** Türkiye Cumhuriyetine Şanhay İşbirliği Örgütünün Diyalog Ortağı Statüsü Tanınmasına İlişkin Muhtıranın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/588) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

169.- **(S. Sayısı: 219)** Uzak Pazarlardan Turist Çekilmesi Hususunda Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/420) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

170.- **(S. Sayısı: 220)** Dünya Turizm Örgütü Statüsünün 38 inci Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/530) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

171.- **(S. Sayısı: 221)** Eşyaların Karayolundan Uluslararası Nakliyatı İçin Mukavele Sözleşmesi Elektronik Taşıma Belgesi ile İlgili Ek Protokole Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/531) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

172.- **(S. Sayısı: 222)** Eşyanın Sınırlardaki Kontrollerinin Uyumlaştırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşmenin Uluslararası Demiryolu Yük Taşımacılığına İlişkin Sınır Geçiş İşlemlerinin Kolaylaştırılması Başlıklı 9 Numaralı Ekinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/536) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

173.- **(S. Sayısı: 223)** Trans-Asya Demiryolu Ağı Hükümetlerarası Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/537) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

174.- **(S. Sayısı: 225)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Alanında Sanayi ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/538) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

175.- **(S. Sayısı: 226)** Gemi Alacaklısı Haklarına ve Gemi İpoteklerine İlişkin Milletlerarası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/476) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

176.- **(S. Sayısı: 227)** 1996 Tehlikeli ve Zararlı Maddelerin Deniz Yoluyla Taşınmasından Kaynaklanan Zararın Tazmini ve Sorumluluğu Hakkında Uluslararası Sözleşmeye İlişkin 2010 Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/478) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

177.- **(S. Sayısı: 228)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/397) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

178.- **(S. Sayısı: 229)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/398) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

179.- **(S. Sayısı: 230)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bahreyn Krallığı Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Konusunda Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/401) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

180.- **(S. Sayısı: 231)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/421) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

181.- **(S. Sayısı: 232)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bulgaristan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ortak Film Yapımına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/560) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

182.- **(S. Sayısı: 233)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ortak Film Yapımına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/561) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

183.- **(S. Sayısı: 234)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bulgaristan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Bilgi ve İletişim Teknolojileri ve E-Devlet Alanında İşbirliği İçin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/566) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

184.- **(S. Sayısı: 235)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik ve Mali İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/581) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

185.- **(S. Sayısı: 236)** 3 Mart 2005 Tarihinde Pretoriada İmzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Güney Afrika Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşmasını Değiştiren Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/363) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

186.- **(S. Sayısı: 239)** Güneyde Sürdürülebilir Kalkınma İçin Bilim ve Teknoloji Komisyonuna Üye Devlet Olarak Katılım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/526) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

187.- **(S. Sayısı: 242)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Cibutide TİKA Program Koordinasyon Ofisi Kurulmasına ve Teknik İşbirliğine Dair Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/578) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

188.- **(S. Sayısı: 244)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında Teknik, Bilimsel ve Ekonomik İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/552) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

189.- **(S. Sayısı: 246)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kurulu Arasında Balıkçılık Alanında İşbirliği Konulu Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/559) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

190.- **(S. Sayısı: 249)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/344) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

191.- **(S. Sayısı: 250)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Benin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/339) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

192.- **(S. Sayısı: 251)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Bilgi ve İletişim Teknolojileri Alanında İşbirliği İçin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/468) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

193.- **(S. Sayısı: 252)** Türkiye Cumhuriyeti Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Azerbaycan Cumhuriyeti İletişim ve Bilgi Teknolojileri Bakanlığı Arasında Bilim, Teknoloji, Sanayi ve Girişimcilik Alanında İşbirliğini Güçlendirmeye Yönelik Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/504) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

194.- **(S. Sayısı: 259)** Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine Yönelik Kyoto Protokolüne İlişkin Taraflar Konferansında Alınan Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/595) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

195.- **(S. Sayısı: 261)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ekvator Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Çevre Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/328) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

196.- **(S. Sayısı: 262)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Şehircilik Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/413) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

197.- **(S. Sayısı: 264)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/523) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

198.- **(S. Sayısı: 265)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcistan Hükümeti Arasında Çevre ve Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/605) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

199.- **(S. Sayısı: 271)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hırvatistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Çevre, Doğa, Su ve Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/607) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

200.- **(S. Sayısı: 275)** Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ve Amerika Birleşik Devletleri Avrupa Özel Harekat Komutanlığı Arasında Birleşik Özel Harekat Kuvvetleri Tatbikatlarının İcrasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/487) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

201.- **(S. Sayısı: 198)** Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Reasürans Şirketi Anlaşma Hükümlerinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/533) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

202.- **(S. Sayısı: 199)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/557) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

203.- **(S. Sayısı: 200)** Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Standardizasyon, Uygunluk Değerlendirmesi, Akreditasyon ve Metroloji Bölgesel Enstitüsü Tüzüğünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/558) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

204.- **(S. Sayısı: 202)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/546) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

205.- **(S. Sayısı: 206)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ekonomik, Ticari ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/550) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

206.- **(S. Sayısı: 213)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Geri Kabul Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/623) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

207.- **(S. Sayısı: 214)** Tıbbi Ürün Sahteciliği ve Halk Sağlığına Tehditler İçeren Benzeri Suçlar Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/321) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

208.- **(S. Sayısı: 215)** Gelişen Sekiz Ülke Ekonomik İşbirliği Örgütü Şartının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/534) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

209.- **(S. Sayısı: 237)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/429) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

210.- **(S. Sayısı: 240)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/539) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

211.- **(S. Sayısı: 241)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/572) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

212.- **(S. Sayısı: 243)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında Ekonomik, Bilimsel ve Teknik İşbirliği Hakkında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/543) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

213.- **(S. Sayısı: 245)** Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Senegal Cumhuriyeti Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Arasında Tarım Alanında Teknik, Bilimsel ve Ekonomik İşbirliği Protokolunun Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/553) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

214.- **(S. Sayısı: 247)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Estonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarımsal İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/563) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

215.- **(S. Sayısı: 253)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliğine Yönelik Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/506) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

216.- **(S. Sayısı: 254)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Guernsey Hükümeti Arasında Vergi Konularında Bilgi Değişimi Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/564) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

217.- **(S. Sayısı: 255)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Man Adası Hükümeti Arasında Vergi Konularında Bilgi Değişimi Anlaşması ve Söz Konusu Anlaşmaya İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/565) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

218.- **(S. Sayısı: 256)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cebelitarık Hükümeti Arasında Vergi Konularında Bilgi Değişimi Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/567) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

219.- **(S. Sayısı: 258)** Doha Konferansında Kyoto Protokolünde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/594) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

220.- **(S. Sayısı: 260)** Türkiye Cumhuriyetinin Orta Amerika Entegrasyon Sistemine Bölge Dışı Gözlemci Olarak Katılımı Konusunda Türkiye Cumhuriyeti ile Orta Amerika Entegrasyon Sistemi Arasında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/640) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

221.- **(S. Sayısı: 266)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Su Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/614) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

222.- **(S. Sayısı: 267)** Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin Başvuru Usulüne İlişkin İhtiyari Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/322) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

223.- **(S. Sayısı: 268)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Şehircilik Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Dair Kanun Tasarısı (1/422) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

224.- **(S. Sayısı: 269)** Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolüne Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/592) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

225.- **(S. Sayısı: 272)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kurulu Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/618) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

226.- **(S. Sayısı: 276)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti ve Gürcistan Hükümeti Arasında İcra Edilecek Kafkas Kartalı Küçük Birlik Komando Tatbikatı İçin Ev Sahibi Ülke Desteği Koşullarına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/508) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) **(X)**

227.- **(S. Sayısı: 207)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yolcu ve Eşyanın Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/367) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

228.- **(S. Sayısı: 257)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/617) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

229.- **(S. Sayısı: 282)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/520) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

230.- **(S. Sayısı: 283)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belçika Krallığı Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/522) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

231.- **(S. Sayısı: 284)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Namibya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/580) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

232.- **(S. Sayısı: 285)** Türkiye Cumhuriyeti ile Faroe Adaları ile İlgili Olarak Danimarka Krallığı Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/585) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

233.- **(S. Sayısı: 286)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/586) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

234.- **(S. Sayısı: 287)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/604) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

235.- **(S. Sayısı: 288)** Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Irak Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Arasında Muhtemel Bir Serbest Ticaret Anlaşmasının Etkilerinin Değerlendirilmesine Dair Bir Ortak Komisyon Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/609) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

236.- **(S. Sayısı: 290)** Güneydoğu Avrupa Kanun Uygulama Merkezinin Ayrıcalık ve Bağışıklıklarına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/587) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016**) (X)**

237.- **(S. Sayısı: 291)** Türkiye Cumhuriyeti ile Belarus Cumhuriyeti Arasında Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/599) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

238.- **(S. Sayısı: 292)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsveç Krallığı Hükümeti Arasında Kanun Uygulama Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/677) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

239.- **(S. Sayısı: 299)** Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Mali Cumhuriyeti Savunma ve Mücahitler Bakanlığı Arasında Askeri Eğitim İş Birliği Anlaşmasına Dair 1 Numaralı Değişiklik Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/555) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

240.- **(S. Sayısı: 300)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/577) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

241.- **(S. Sayısı: 302)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Benin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/583) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 29.04.2016) **(X)**

242.- **(S. Sayısı: 304)** Bazı Tehlikeli Kimyasalların ve Pestisitlerin Uluslararası Ticaretinde Ön Bildirimli Kabul Usulüne Dair Rotterdam Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/603) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 29.04.2016) **(X)**

243.- **(S. Sayısı: 305)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kolombiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşbirliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/639) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 29.04.2016) **(X)**

244.- **(S. Sayısı: 152)** 1974, Yolcuların ve Bagajlarının Deniz Yolu ile Taşınmasına İlişkin Atina Sözleşmesine Ait 2002 Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/470) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.05.2016) **(X)**

245.- **(S. Sayısı: 293)** Türkiye Cumhuriyeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Arasında Suçluların İadesine Dair Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına İlişkin Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/683) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.05.2016) **(X)**

246.- **(S. Sayısı: 301)** Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı ile Birleşik Arap Emirlikleri Silahlı Kuvvetleri Genel Karargahı Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/582) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 04.05.2016) **(X)**

247.- **(S. Sayısı: 303)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çad Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/584) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 09.05.2016) **(X)**

248.- **(S. Sayısı: 308)** İsviçre Konfederasyonu ile Avusturya Cumhuriyeti Arasında Viyana'da Uluslararası Göç Siyasaları Geliştirme Merkezi Kurulması ve İşleyişine Dair Anlaşmaya Katılmamızın Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/621) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 09.05.2016) **(X)**

249.- **(S. Sayısı: 309)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/641) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 09.05.2016) **(X)**

250.- **(S. Sayısı: 310)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/642) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 09.05.2016) **(X)**

251.- **(S. Sayısı: 311)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna-Hersek Bakanlar Kurulu Arasında Geri Kabul Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/648) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 09.05.2016) **(X)**

252.- **(S. Sayısı: 314)** Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Irak Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Arasında Serbest Bölgeler Alanında İşbirliğine Yönelik Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/574) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

253.- **(S. Sayısı: 316)** Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile Belarus Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Arasında Sağlık Alanında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/591) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

254.- **(S. Sayısı: 317)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Saint Vincent ve Grenadinler Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/637) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

255.- **(S. Sayısı: 318)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Saint Lucia Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/638) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

256.- **(S. Sayısı: 319)** Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Irak Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Arasında Irak ve Türkiye'de Düzenlenen Fuarlara Yönelik Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/405) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

257.- **(S. Sayısı: 320)** Mücavir Atlantik Deniz Bölgesi, Akdeniz ve Karadenizdeki Deniz Memelilerinin Korunmasına Dair Anlaşmaya Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/472) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

258.- **(S. Sayısı: 322)** Kalıcı Organik Kirleticilere İlişkin Stokholm Sözleşmesine İlave Edilen Anlaşmazlıkların Çözümü Hakkında EK-G'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/636) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

259.- **(S. Sayısı: 323)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Ekvador Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/658) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

260.- **(S. Sayısı: 325)** Türkiye Cumhuriyeti ile Nijer Cumhuriyeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/661) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

261.- **(S. Sayısı: 329)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/668) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

262.- **(S. Sayısı: 330)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Fildişi Sahili Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasını Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/674) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

263.- **(S. Sayısı: 331)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/686) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

264.- **(S. Sayısı: 333)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Komorlar Birliği Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/665) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

265.- **(S. Sayısı: 334)** Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Madagaskar Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Alanlarda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/669) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

266.- **(S. Sayısı: 336)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Moritanya İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/676) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

267.- **(S. Sayısı: 340)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Benin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/682) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

268.- **(S. Sayısı: 341)** Sınai Mülkiyet Kanunu Tasarısı (1/699) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

269.- **(S. Sayısı: 315)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fas Krallığı Hükümeti Arasında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/590) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.05.2016) **(X)**

270.- **(S. Sayısı: 321)** Enerji Şartı Antlaşmasının Ticaretle İlgili Hükümlerine Getirilen Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/628) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.05.2016) **(X)**

271.- **(S. Sayısı: 324)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Eğitim ve Öğretim İş Birliği Anlaşmasına Dair 1 Numaralı Değişiklik Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/659) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 27.05.2016) **(X)**

272.- **(S. Sayısı: 326)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gine-Bissau Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/660) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.05.2016) **(X)**

273.- **(S. Sayısı: 327)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gabon Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/662) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.05.2016) **(X)**

274.- **(S. Sayısı: 332)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/664) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 27.05.2016) **(X)**

275.- **(S. Sayısı: 335)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Madagaskar Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/675) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.05.2016) **(X)**

276.- **(S. Sayısı: 337)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/678) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.05.2016) **(X)**

277.- **(S. Sayısı: 224)** Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşmasının Tadil Edilen Eklerinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/532) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.06.2016) **(X)**

278.- **(S. Sayısı: 344)** Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesine Ek İnsan Kopyalanmasının Yasaklanmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/646) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.06.2016) **(X)**

279.- **(S. Sayısı: 342)** Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ve Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölge Ofisi Arasında İki Yıllık İşbirliği Anlaşması 2010/2011'in Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/610) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 09.06.2016) **(X)**

280.- **(S. Sayısı: 346)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Arasında Türkiyedeki Işık Tatbikatı Sırasında Ev Sahibi Ülke Tarafından Sağlanacak Destek Konusunda Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/671) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 09.06.2016) **(X)**

281.- **(S. Sayısı: 347)** Avrupa-Kafkasya-Asya Ulaştırma Koridorunun Üzerinde Uluslararası Taşımacılığın Geliştirilmesi Çok Taraflı Temel Anlaşmasına Değişiklikler Hakkında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/679) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 09.06.2016) **(X)**

282.- **(S. Sayısı: 348)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Portekiz Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gizlilik Dereceli Bilginin Karşılıklı Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/681) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 09.06.2016) **(X)**

283.- **(S. Sayısı: 349)** Türkiye Cumhuriyeti Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti İskan ve İnşaat Bakanlığı Arasındaki Yapı Malzemeleri Alanında Mutabakat Zaptı ile Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/408) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 09.06.2016) **(X)**

284.- **(S. Sayısı: 351)** Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanı ile Avusturya Cumhuriyeti Federal, Tarım, Ormancılık, Çevre ve Su Yönetimi Bakanı Arasında Çevre ve Ormancılık Alanında İşbirliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/608) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 09.06.2016) **(X)**

285.- **(S. Sayısı: 352)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/629) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 09.06.2016) **(X)**

286.- **(S. Sayısı: 353)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Çevre Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/632) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 09.06.2016) **(X)**

287.- **(S. Sayısı: 354)** Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Çevre Bakanlığı Arasında Çevre Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/634) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 09.06.2016) **(X)**

288.- **(S. Sayısı: 386)** Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/724) ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 15.06.2016) **(X)**

289.- **(S. Sayısı: 355)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türkiye-İran Hududunda Yeni Kara Hudut Kapılarının Açılmasına Dair Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/455) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

290.- **(S. Sayısı: 356)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İmzalanan 14 Şubat 2011 Tarihli Kapıköy ve Razi Kara Hudut Kapılarının Ortak Kullanımına Dair Mutabakat Zaptında Değişiklik Yapan Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/570) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

291.- **(S. Sayısı: 357)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İmzalanan 22 Mart 2010 Tarihli Esendere ve Sero Kara Hudut Kapılarının Ortak Kullanımına Dair Anlaşmada Değişiklik Yapan Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/571) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

292.- **(S. Sayısı: 358)** Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Ulaştırma Bakanlığı Arasında Meteoroloji ve Meteorolojik Araştırmalar Alanlarında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/606) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

293.- **(S. Sayısı: 359)** Türkiye Cumhuriyeti Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Gümrük İdaresi Arasında Gümrük Alanında Ortak Komite Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/684) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

294.- **(S. Sayısı: 360)** Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Çerçeve Anlaşma Kapsamında Hizmet Ticareti Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/690) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

295.- **(S. Sayısı: 361)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/691) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

296.- **(S. Sayısı: 362)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Meteoroloji ve Hidroloji Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/696) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

297.- **(S. Sayısı: 363)** Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Üye Devletleri Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ile Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Üye Devletleri Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın 9/7 nci Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/706) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

298.- **(S. Sayısı: 364)** Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Arasında Sağlık Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/403) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

299.- **(S. Sayısı: 365)** Tütün Ürünlerinin Yasadışı Ticaretini Önlemeye Yönelik Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/575) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

300.- **(S. Sayısı: 366)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Balıkçılık ve Su Ürünleri Alanında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/589) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

301.- **(S. Sayısı: 367)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/630) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

302.- **(S. Sayısı: 368)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık ve Su Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/631) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

303.- **(S. Sayısı: 369)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/633) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

304.- **(S. Sayısı: 370)** Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Tarım Bakanlığı Arasında Orman ve Ormancılık Araştırmaları Alanlarında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/635) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

305.- **(S. Sayısı: 371)** Çiftçilik Amaçlarıyla Beslenen Hayvanların Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/647) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

306.- **(S. Sayısı: 372)** Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardımlaşma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/701) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

307.- **(S. Sayısı: 373)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/703) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

308.- **(S. Sayısı: 374)** Havaaraçlarında İşlenen Suçlar ve Diğer Bazı Eylemlere İlişkin Tokyo Sözleşmesini Tadil Eden Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/469) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

309.- **(S. Sayısı: 375)** Yasa Dışı, Kayıt Dışı ve Düzenlenmemiş Balıkçılığı Önleme, Caydırma ve Ortadan Kaldırmaya Yönelik Liman Devleti Tedbirlerine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/471) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

310.- **(S. Sayısı: 376)** 2001, Gemilerdeki Zararlı Organik Tutunma Önleyici Sistemlerin Kontrolüne İlişkin Uluslararası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/562) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

311.- **(S. Sayısı: 378)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İpek Yolu Ekonomik Kuşağının, 21. Yüzyıl Denizdeki İpek Yolunun ve Orta Koridor Girişiminin Uyumlaştırılmasına İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/673) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

312.- **(S. Sayısı: 379)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Gabon Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İkili Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/685) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

313.- **(S. Sayısı: 381)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Evrensel Posta Birliği (UPU) Arasında Yirmi Altıncı Dünya Posta Kongresine Yönelik Düzenlemelere İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/714) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

314.- **(S. Sayısı: 382)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna-Hersek Bakanlar Kurulu Arasında Yolcu ve Eşyanın Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Anlaşma ve Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/705) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

315.- **(S. Sayısı: 384)** Balinacılığın Düzenlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme ile Sözleşmeye Ait Protokole Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/593) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

316.- **(S. Sayısı: 385)** Geçici İthalat Sözleşmesinde Yapılan Değişikliklere İlişkin Belgelerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/712) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

317.- **(S. Sayısı: 388)** Bilirkişilik Kanunu Tasarısı (1/687) ve Adalet Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.06.2016)

318.- **(S. Sayısı: 389)** Yüksek Öğretimde Yeterliklerin Tanınmasına İlişkin Asya-Pasifik Bölgesel Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/399) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.06.2016) **(X)**

319.- **(S. Sayısı: 392)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 2010-2013 Yıllarına İlişkin Kültürel Değişim Programının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/576) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.06.2016) **(X)**

320.- **(S. Sayısı: 395)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında KKTC'de Bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyon İşlerinin Yürütülmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/644) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.06.2016) **(X)**

321.- **(S. Sayısı: 390)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Afganistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Habibe Kadiri Kız Okullarının Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/415) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 28.06.2016) **(X)**

322.- **(S. Sayısı: 391)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında Yükseköğretim ve Bilimsel Araştırma Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/568) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 28.06.2016) **(X)**

323.- **(S. Sayısı: 394)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/613) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 28.06.2016) **(X)**

324.- **(S. Sayısı: 396)** Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hukukuna Göre Kurulmuş Olan Üniversitelerin Karşılıklı Tanınmasına Dair Milletlerarası Anlaşmaya Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/702) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 28.06.2016) **(X)**

325.- **(S. Sayısı: 397)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Burundi Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/704) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 28.06.2016) **(X)**

TBMM Basımevi / 2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI
26	1

SIRA SAYISI: 343

Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasasına Sekizinci Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/643) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda "http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic" internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **Kanun Tasarıları Yenileme Tezkeresi ve Listesi** **4**
- **1/643 Esas Numaralı Tasarının**
  - TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı **13**
  - Gerekçesi **13**
- **Dışişleri Komisyonu Raporu** **14**
- **Tasarı Metni** **15**
- **Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin** **15**
- **Sekizinci Ek Protokol Metni** **16**

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü *23/12/2015*
Sayı: 31853594-101-30-4142

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ekli listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulu'nca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Ahmet Davutoğlu
Başbakan

Ek: Liste

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
1.	1/970	Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
2.	1/367	Kullanılmış Yakıt İdaresinin ve Radyoaktif Atık İdaresinin Güvenliği Üzerine Birleşik Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
3.	402542	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Enerjisi Mübadelesi ile İlgili Olarak Ortaya Çıkan Borca İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
4.	1/392	Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ve Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölge Ofisi Arasında İki Yıllık İşbirliği Anlaşması 2010/2011'in Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
5.	1/400	Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Irak Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Arasında Muhtemel Bir Serbest Ticaret Anlaşmasının Etkilerinin Değerlendirilmesine Dair Bir Ortak Komisyon Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
6.	1/351	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hırvatistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Çevre, Doğa, Su ve Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
7.	1/375	Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanı ile Avusturya Cumhuriyeti Federal, Tarım, Ormancılık, Çevre ve Su Yönetimi Bakanı Arasında Çevre ve Ormancılık Alanında İşbirliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
8.	1/383	Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Ulaştırma Bakanlığı Arasında Meteoroloji ve Meteorolojik Araştırmalar Alanlarında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
9.	1/385	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcistan Hükümeti Arasında Çevre ve Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
10.	1/388	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
11.	1/406	Bazı Tehlikeli Kimyasalların ve Pestisitlerin Uluslararası Ticaretinde Ön Bildirimli Kabul Usulüne Dair Rotterdam Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
12.	1/430	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
13.	1/431	Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Çevre Bakanlığı Arasında Çevre Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
14.	1/436	Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Tarım Bakanlığı Arasında Orman ve Ormancılık Araştırmaları Alanlarında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
15.	1/468	Kalıcı Organik Kirleticilere İlişkin Stokholm Sözleşmesine İlave Edilen Anlaşmazlıkların Çözümü Hakkında EK-G'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
16.	1/752	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Çevre Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
17.	1/828	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık ve Su Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
18.	1/845	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
19.	1/864	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
20.	1/896	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kurulu Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
21.	1/455	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İzinsiz İkamet Eden Şahısların Geri Kabulüne Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
22.	1/616	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göç Konularına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı
23.	1/729	İsviçre Konfederasyonu ile Avusturya Cumhuriyeti Arasında Viyanada Uluslararası Göç Siyasaları Geliştirme Merkezi Kurulması ve İşleyişine Dair Anlaşmaya Katılmamızın Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
24.	1/793	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İzinsiz İkamet Eden Şahısların Geri Kabulüne Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
25.	1/849	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Geri Kabul Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
26.	1/340	Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Hindistan Cumhuriyeti Petrol ve Doğal Gaz Bakanlığı Arasında Petrol ve Doğal Gaz Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
27.	1/967	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Fransa Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliği Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
28.		Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Norveç Krallığı Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
29.		Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
30.	1/366	Enerji Şartı Antlaşmasının Ticaretle İlgili Hükümlerine Getirilen Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
31.	1/980	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
32.	1/889	Türkiye Cumhuriyeti ile Nijer Cumhuriyeti Arasında Enerji ve Hidrokarbonlar Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
33.	1/317	Türkiye Cumhuriyeti, Yunanistan Cumhuriyeti ve İtalya Cumhuriyeti Arasında Türkiye-Yunanistan-İtalya Gaz Nakil Koridorunun Geliştirilmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
34.	1/851	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Su Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
35.	1/852	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
36.	1/808	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim ve Mesleki Eğitim Alanlarında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
37.	1/872	Genişletilmiş Kısmi Spor Anlaşmasının Gözden Geçirilmiş Statüsüne Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
38.	1/525	Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti Arasında Kamu Yönetimi ve Kamu Personel Sisteminin Geliştirilmesi ve Desteklenmesi Alanlarında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
39.	1/610	Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı ile Birleşik Arap Emirlikleri Silahlı Kuvvetleri Genel Karargahı Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
40.	1/731	Türkiye Cumhuriyeti ile Belarus Cumhuriyeti Arasında Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
41.	1/398	Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine Yönelik Kyoto Protokolüne İlişkin Taraflar Konferansında Alınan Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
42.	1/868	Doha Konferansında Kyoto Protokolünde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
43.	1/991	Balinacılığın Düzenlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme ile Sözleşmeye Ait Protokole Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
44.	1/1007	Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolüne Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
45.	1/371	Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile Belarus Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Arasında Sağlık Alanında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
46.	1/880	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fas Krallığı Hükümeti Arasında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
47.	1/897	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Balıkçılık ve Su Ürünleri Alanında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
48.	1/800	Türkiye Cumhuriyetine Şanhay İşbirliği Örgütünün Diyalog Ortağı Statüsü Tanınmasına İlişkin Muhtıranın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
49.	1/957	Güneydoğu Avrupa Kanun Uygulama Merkezinin Ayrıcalık ve Bağışıklıklarına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
50.	1/617	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
51.	402517	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Benin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
52.	402534	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çad Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
53.	397396	Türkiye Cumhuriyeti ile Faroe Adaları ile İlgili Olarak Danimarka Krallığı Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
54.	397384	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Saint Vincent ve Grenadinler Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
55.	397393	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Saint Lucia Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
56.	402524	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kolombiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşbirliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
57.	402530	Türkiye Cumhuriyetinin Orta Amerika Entegrasyon Sistemine Bölge Dışı Gözlemci Olarak Katılımı Konusunda Türkiye Cumhuriyeti ile Orta Amerika Entegrasyon Sistemi Arasında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
58.	397392	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
59.	397398	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
60.	397397	Bölgesel Radyokomünikasyon Konferansı (RRC-06) nın Sonuç Kararlarının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
61.	**397400**	**Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasasına Sekizinci Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı**
62.	402525	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında KKTC'de Bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyon İşlerinin Yürütülmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
63.	397402	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İpsala-Kipi Sınır Geçiş Bölgesinde İki Ülke Arasında İkinci Bir Karayolu Sınır Geçiş Köprüsünün Konumunun ve Üzerinden Geçecek Sınır Hattının Belirlenmesine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
64.	402516	Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesine Ek İnsan Kopyalanmasının Yasaklanmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
65.	402523	Çiftçilik Amaçlarıyla Beslenen Hayvanların Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı
66.	397386	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna-Hersek Bakanlar Kurulu Arasında Geri Kabul Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Kanun Tasarısı
67.	397401	Türkiye Cumhuriyeti ile Slovak Cumhuriyeti Arasında Karayoluyla Uluslararası Yolcu ve Eşya Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
68.	1/373	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Arap Halk Sosyalist Büyük Cemahiriyesi Arasında Tarım Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
69.	1/494	Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı ile Libya Arap Halk Sosyalist Büyük Cemahiriyesi Sağlık ve Çevre Genel Halk Komitesi Arasında Çevre ve Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
70.	1/377	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Libya Arap Halk Sosyalist Büyük Cemahiriyesi Arasında ve Ötesinde Tarifeli Hava Seferlerini Düzenleyen Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
71.	1/395	Türkiye Cumhuriyeti ile Libya Arap Halk Sosyalist Büyük Cemahiriyesi Arasında Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
72.	1/361	Türkiye Cumhuriyeti ile Ermenistan Cumhuriyeti Arasında Diplomatik İlişkilerin Kurulmasına Dair Protokol ve Türkiye Cumhuriyeti ile Ermenistan Cumhuriyeti Arasında İlişkilerin Geliştirilmesine Dair Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı
73.	1/776	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Bulunan Rus Defin Yerleri ile Rusya Federasyonu Topraklarında Bulunan Türk Defin Yerleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
74.	397394	Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Arasında Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma ve Suçluların İadesi Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü *15/4/2015*
Sayı: 31853594-101-1113-1686

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 23/3/2015 tarihinde kararlaştırılan "Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasasına Sekizinci Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Ahmet Davutoğlu
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/643)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu

GEREKÇE

1964 yılında Viyana'da toplanan XV. Dünya Posta Kongresi, dünya ülkeleri arasında posta servislerinin etkili bir şekilde hizmet sunarak uluslararası düzeyde haberleşmeyi geliştirmek, sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda ülkeler arasındaki işbirliğini en yüksek düzeye ulaştırmak amacıyla Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasası'nı kabul etmiştir. Bu Kuruluş Yasası, 13/3/1969 tarihli ve 1131 sayılı Kanunla onaylanmıştır. Her dört yılda bir yapılan (Bükreş Kongresinden itibaren) Dünya Posta Birliği Kongrelerinde günün gelişen şartları da göz önünde bulundurulmak suretiyle hazırlanan Ek Protokollerle bu Kuruluş Yasası'nda bazı değişiklikler yapılabilmektedir.

23 Temmuz - 12 Ağustos 2008 tarihleri arasında Cenevre'de yapılan XXIV. Dünya Posta Kongresi'nce düzenlenen Sekizinci Ek Protokolle Tanımlar, İstisnai İlişkiler, Küçük Birlikler, Özel Anlaşmalar, Birliğe Katılma veya Kabul Usulleri, Birlik Senetleri, Birlik Senetlerinin İmzalanması, Aslına Uygunluğunun Onaylanması, Tasdiki ve Diğer Kabul Usulleri, Tekliflerin Sunulması, Hakemlik ve Ek Protokole ve Birliğin Diğer Senetlerine Katılma, Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasası'na Ek Protokolün Yürürlüğe Konulması ve Süresi konularında değişiklikler yapılmıştır.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu *1/4/2016*

Esas No: 1/643

Karar No: 305

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 24'üncü Yasama Döneminde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan "Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasasına Sekizinci Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Dönemin sona ermesi nedeniyle hükümsüz sayılmıştır. Bakanlar Kurulu tarafından yenilenerek 23/12/2015 tarihinde Meclis Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 17/2/2016 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna havale edilen Tasarı, Komisyonumuzun 26'ncı Yasama Dönemi 30/3/2016 tarihli 23'üncü toplantısında Dışişleri Bakanlığı ile Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Tasarı ile; üyesi olduğumuz Dünya Posta Birliğinin Kuruluş Yasasında bazı değişiklikler yapılmasını öngören Sekizinci Ek Protokol'ün onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının l'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Rize Milletvekili Osman Aşkın Bak, Aksaray Milletvekili Mustafa Serdengeçti, Karaman Milletvekili Recep Şeker ve Hatay Milletvekili Fevzi Şanverdi Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
Taha Özhan	*Sena Nur Çelik*	*Hasan Basri Kurt*
Malatya	Antalya	Samsun
Üye	Üye	Üye
Talip Küçükcan	*Mustafa Serdengeçti*	*Ahmet Akın*
Adana	Aksaray	Balıkesir
	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
Fevzi Şanverdi	*Azmi Ekinci*	*Oğuz Kaan Salıcı*
Hatay	İstanbul	İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
Serap Yaşar	*Recep Şeker*	*Osman Aşkın Bak*
İstanbul	Karaman	Rize
	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)
	Üye	
	Halil Özcan	
	Şanlıurfa	

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN	DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
DÜNYA POSTA BİRLİĞİ KURULUŞ YASASINA SEKİZİNCİ EK PROTOKOLÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI	**DÜNYA POSTA BİRLİĞİ KURULUŞ YASASINA SEKİZİNCİ EK PROTOKOLÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**
MADDE 1- (1) "Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasası'na Sekizinci Ek Protokol"ün onaylanması uygun bulunmuştur.	**MADDE 1-** Tasarının 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	**MADDE 2-** Tasarının 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.	**MADDE 3-** Tasarının 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Ahmet Davutoğlu
Başbakan

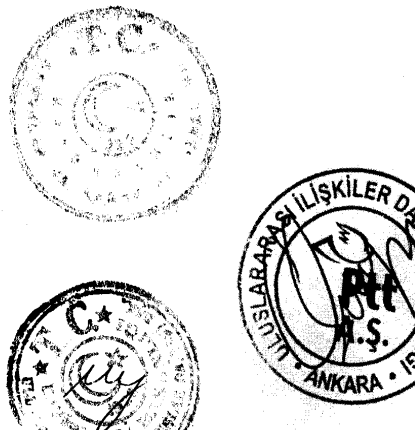
Başbakan Yardımcısı	Başbakan Yardımcısı	Başbakan Yardımcısı
B. Arınç	*A. Babacan*	*Y. Akdoğan*
Başbakan Yardımcısı	Adalet Bakanı	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı
N. Kurtulmuş	*K. İpek*	*A. İslam*
Avrupa Birliği Bakanı	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı V.
V. Bozkır	*F. Işık*	*İ. Yılmaz*
Çevre ve Şehircilik Bakanı	Dışişleri Bakanı	Ekonomi Bakanı
İ. Güllüce	*M. Çavuşoğlu*	*N. Zeybekci*
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	Gençlik ve Spor Bakanı	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı
T. Yıldız	*A. Ç. Kılıç*	*M. M. Eker*
Gümrük ve Ticaret Bakanı	İçişleri Bakanı	Kalkınma Bakanı
N. Canikli	*S. Öztürk*	*C. Yılmaz*
Kültür ve Turizm Bakanı	Maliye Bakanı	Milli Eğitim Bakanı
Ö. Çelik	*M. Şimşek*	*N. Avcı*
Milli Savunma Bakanı	Orman ve Su İşleri Bakanı	Sağlık Bakanı
İ. Yılmaz	*V. Eroğlu*	*M. Müezzinoğlu*

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı
F. Bilgin

DÜNYA POSTA BİRLİĞİ KURULUŞ YASASI'NA SEKİZİNCİ EK PROTOKOL

İÇİNDEKİLER

Madde		
I.	(değiştirilen mad.1bis)	Tanımlar
II.	(değiştirilen mad.4)	İstisnai ilişkiler
III.	(değiştirilen mad.8)	Küçük birlikler. Özel anlaşmalar
IV.	(değiştirilen mad.11)	Birliğe katılma veya kabul. Usul
V.	(değiştirilen mad.22)	Birlik Senetleri
VI.	(değiştirilen mad.25)	Birlik Senetlerinin imzalanması, aslına uygunluğunun onaylanması, tasdiki ve diğer kabul usulleri
VII.	(değiştirilen mad.29)	Tekliflerin sunulması
VIII.	(değiştirilen mad.32)	Hakemlik
IX.		Ek Protokole ve Birliğin diğer senetlerine katılma
X.		Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasası'na Ek Protokol'ün Yürürlüğe Konulması ve Süresi

DÜNYA POSTA BİRLİĞİ KURULUŞ YASASI'NA SEKİZİNCİ EK PROTOKOL

Cenevre'de Kongre halinde toplanan Dünya Posta Birliği üyesi ülkeler hükümetlerinin tam yetkili temsilcileri, 10 Temmuz 1964 tarihinde Viyana'da kararlaştırılmış olan Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasası'nın 30 uncu maddesinin 2 nci fıkrasına göre, sözü edilen Kuruluş Yasası'ndaki aşağıdaki değişiklikleri, onaylanması kaydıyla kabul etmişlerdir.

Madde 1
(Değiştirilen Mad.1bis)
Tanımlar

1. Dünya Posta Birliği Senetlerinin amaçlarına ilişkin terimler aşağıdaki şekilde tanımlanmışlardır.

1.1 Posta hizmeti: Kapsamı Birlik organlarınca belirlenen posta hizmetlerinin bütünü. Bu hizmetlerin temel yükümlülüğü, posta gönderilerinin toplanma, işlenme, sevk ve dağıtımını sağlayarak üye ülkelerin bazı sosyal ve ekonomik hedeflerine cevap vermektir.

1.2 Üye ülke: Kuruluş Yasasının 2. maddesinde belirtilen koşulları yerine getiren ülke.

1.3 Tek posta toprağı (bir tek ve aynı posta toprağı): UPU Senetlerini imzalayan ülkeler için posta gönderilerinin karşılıklılık ilkesine göre transit serbestliği içinde alınıp verilmesini sağlama ve diğer topraklardan gelen ve kendi ülkelerinden geçen posta gönderilerini kendi posta gönderileriymiş gibi ayrım gözetmeden işleme yükümlülüğü.

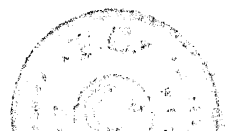
1.4 Transit serbestliği: Aracı bir **üye ülkenin** başka bir **üye ülke** tarafından transit olarak kendisine teslim edilen posta gönderilerini, yurtiçi rejimde kendi postasına uyguladığı aynı işlemlere tabi tutarak **taşımayı güvence altına alma** yükümlülüğü ilkesi.

1.5 Mektup postası gönderisi: Sözleşmede belirtilen gönderiler.

1.6 Yurtdışı posta hizmeti: Birlik senetleriyle düzenlenen posta işlemleri veya hizmetleri.

1.7 Belirlenmiş işletmeci: Posta hizmetlerinin işletmesini sağlamak ve toprakları üzerinde Birlik Senetlerinden kaynaklanan ilgili yükümlülükleri yerine getirmek için üye ülke tarafından resmi olarak atanmış kamu veya özel her kuruluş.

1.8 Çekince: Bir üye ülkenin, Kuruluş Yasası ve Genel Tüzük hariç, bir Senedin herhangi bir maddesinin kendi ülkesindeki uygulamasında ortaya çıkan hukuki sonucunu değiştirmeyi veya kapsam dışı bırakmayı hedeflediği aykırı bir hükümdür. Her çekince, Kuruluş yasasının önsözünde ve birinci maddesinde tanımlandığı gibi Birliğin hedef ve amacıyla uyumlu olmalıdır. Çekinceler, ilgili Senedin onaylanması için gerekli oy çokluğuyla onaylanarak Son Protokole dahil edilmiş ve usulünce gerekçelendirilmiş olmalıdır.

Madde II
(Değiştirilen Mad.4)
İstisnai İlişkiler

1- **Belirlenmiş işletmecileri** Birliğe dahil olmayan topraklarda posta hizmetleri sağlayan **üye ülkeler**, diğer **üye ülkelere** aracılık yapmakla yükümlüdür. Sözleşme ve Tüzüklerinin hükümleri, bu istisnai ilişkilere uygulanır.

Madde III
(Değiştirilen Mad.8)
Küçük Birlikler. Özel Anlaşmalar

1- Üye ülkeler veya kanunları engel olmadıkça bunların **belirlenmiş işletmecileri**, Küçük Birlikler kurabilirler ve ilgili üye ülkelerin katıldıkları senetlerde öngörülen hükümlerden, kamu için daha az elverişli hükümler koymamak şartıyla, yurtdışı posta hizmeti hakkında Özel Anlaşmalar yapabilirler.

2- Küçük Birlikler, Birliğin Kongre, konferans ve toplantılarına, İdari Konsey'e ve Posta İşletme Konseyi'ne gözlemciler gönderebilirler.

3- Birlik, Küçük Birliklerin Kongre, konferans ve toplantılarına gözlemciler gönderebilir.

Madde IV
(Değiştirilen Mad.11)
Birliğe Katılma veya Kabul. Usül

1- Birleşmiş Milletler'in her üyesi Birliğe katılabilir.

2- Birleşmiş Milletler'in üyesi olmayan her bağımsız ülke, Birliğe üye ülke sıfatıyla kabulünü isteyebilir.

3- Birliğe katılma veya kabul için başvuru, Birliğin Kuruluş Yasası'na ve uyulması mecburi olan Birlik Senetlerine katılmayı tazammum eden kesin bir beyana dayanmalıdır. Bu beyan, ilgili ülke Hükümeti tarafından, duruma göre, katılmayı bildirecek veya kabul isteği konusunda üye ülkelere başvuracak olan Uluslararası Büro Genel Müdürü'ne gönderilir.

4- Birleşmiş Milletler üyesi olmayan ülke, isteğinin Birlik üyesi ülkelerden en az üçte ikisinin onayı halinde, üye ülke sıfatıyla kabul edilmiş sayılır. **Yoklama tarihinden itibaren** dört aylık süre içerisinde cevap vermeyen ülkeler çekimser kalmış sayılır.

5- Katılma veya üye sıfatıyla kabul edilme, Uluslararası Büro Genel Müdürü tarafından üye ülke hükümetlerine tebliğ edilir. Katılma veya kabul keyfiyeti bu tebliğ tarihinden başlayarak geçerli olur.

Madde V
(Değiştirilen Mad.22)
Birlik Senetleri

1. Kuruluş Yasası, Birliğin temel Senedidir. Birliğin yapısal kuralların kapsamı gereğince konusu yapılamaz.

2. Genel Tüzük, Kuruluş Yasası'nın uygulanmasını ve Birliğin çalışmasını sağlayan hükümlerden oluşur. Bu hükümler bütün üye ülkeleri bağlar ve çekince konusu yapılamaz.

3. Dünya Posta Sözleşmesi, Mektup Postası Tüzüğü ve Koli Postası Tüzüğü, yurtdışı posta hizmetine uygulanan kurallar ile mektup postası ve koli postası hizmetlerine ilişkin hükümlerden oluşur. Bu hükümler bütün üye ülkeleri bağlar. **Üye ülkeler, belirlenmiş işletmecilerinin Sözleşme ve Tüzüklerinden kaynaklanan yükümlülükleri yerine getirmelerini sağlamakla yükümlüdür.**

4. Birliğin Anlaşmaları ve bunların Tüzükleri, bunlara taraf olan üye ülkeler arasında mektup postası ve koli postasından başka hizmetleri de düzenler. Bunlar yalnız bu **üye** ülkeleri bağlar. **Bu anlaşmaları imzalayan üye ülkeler, belirlenmiş işletmecilerinin Anlaşma ve Tüzüklerinden kaynaklanan yükümlülükleri yerine getirmelerini sağlamakla yükümlüdür.**

5. Sözleşme ve Anlaşmaların yürütülmesi için gerekli uygulama yöntemlerini kapsayan Tüzükler, Kongre tarafından alınan kararlar göz önünde bulundurularak, Posta İşletme Konseyi tarafından tespit edilir.

6. 3. 4. ve 5. fıkralarda değinilen, Birliğin Senetlerine eklenen Son Protokoller, bu Senetlere ilişkin çekinceleri kapsar.

Madde VI
(Değiştirilen Mad.25)
Birlik Senetleri'nin İmzalanması, Aslına Uygunluğunun Onaylanması, Tasdiki ve Diğer Kabul Usulleri.

1- Kongrenin çıkardığı Birlik Senetleri, üye ülkelerin tam yetkili temsilcileri tarafından imzalanır.

2- Tüzüklerin aslına uygunluğu, Posta İşletme Konseyi Başkanı ve Genel Sekreteri tarafından onaylanır.

3- Kuruluş Yasası, bunu imzalayan ülkelerce, mümkün olan ilk fırsatta tasdik edilir.

4- Kuruluş Yasası dışında kalan Birlik Senetleri'nin onaylanması, bunları imza eden ülkelerden her birinin anayasal mevzuatına göre yapılır.

5- Bir **üye** ülke Kuruluş Yasasını onaylamadığı veya kendisi tarafından imzalanan diğer Senetleri tasdik etmediği takdirde, Kuruluş Yasası ve diğer Senetler, onları tasdik eden veya kabul eden diğer **üye** ülkeler için bundan dolayı geçersiz olmaz.

Madde VII
(Değiştirilen Mad.29)
Tekliflerin Sunulması

1- **Bir** üye ülke, taraf olduğu Birlik Senetleri'ne ilişkin teklifleri gerek Kongre'ye, gerekse iki kongre arasında sunma hakkına sahiptir.

2- Bununla birlikte, Kuruluş Yasası'na ve Genel Tüzüğe ilişkin teklifler ancak Kongre'ye sunulabilir.

3- Ayrıca, Tüzüklere ilişkin teklifler doğrudan Posta İşletme Konseyi'ne sunulur; fakat, bu tekliflerin ilk önce Uluslararası Büro tarafından bütün üye ülkelere ve bunların **bütün belirlenmiş işletmecilerine** gönderilmesi gerekmektedir.

Madde VIII
(Değiştirilen Mad.32)
Hakemlik

Birlik Senetlerinin veya bu senetlerin uygulanmasından bir **üye ülke** için meydana gelen sorunun yorumlanması ile ilgili olarak iki veya daha fazla **üye ülke** arasında uyuşmazlık halinde, ihtilaflı mesele hakem kararıyla çözümlenir.

Madde IX
Ek Protokole ve Birliğin diğer Senetleri'ne Katılma

1- Bu Protokolü imzalamayan üye ülkeler buna her zaman katılabilir.

2- Kongre tarafından yenilenmiş olan Senetlere taraf olduğu halde bunları imzalamamış olan üye ülkeler bu senetlere mümkün olan en kısa zamanda katılmak zorundadır.

3. 1 ve 2. fıkralarda öngörülen durumlara ilişkin katılma belgeleri, katılıma ilişkin üye ülke hükümetlerini bilgilendiren Uluslararası Büro Genel Müdürü'ne gönderilir.

Madde X
Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasası'na Ek Protokol'ün Yürürlüğe
Konulması ve Süresi

Bu Ek Protokol **1 Ocak 2010** tarihinde yürürlüğe konacak ve belirsiz bir süre yürürlükte kalacaktır.

Üye ülke hükümetlerinin tam yetkili temsilcileri, hükümleri Kuruluş Yasası metnine konulmuş gibi aynı güç ve değeri taşıyacak olan işbu Protokolü düzenlemiş ve Uluslararası Büro Genel Müdürü'nün gözetiminde bulundurulmak üzere bir nüsha olarak imza etmiştir. Bunun bir örneği Dünya Posta Birliği Uluslararası Büroca tarafların her birine verilecektir.

12 Ağustos 2008 tarihinde Cenevre'de yapılmıştır.

İmzalar bir sonraki sayfada yer almaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI
26	1

SIRA SAYISI: 398

Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/717) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda "http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic" internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **1/717 Esas Numaralı Tasarının**
  - TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı **4**
  - Gerekçesi **4**
- **Dışişleri Komisyonu Raporu** **6**
- **Tasarı Metni** **8**
- **Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin** **8**
- **Anlaşma Metni** **9**
- **Ekler** **51**
- **Notalar** **166**

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü *26/4/2016*
Sayı: 31853594-101-1099-1677

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 5/4/2016 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Ahmet Davutoğlu
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/717)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GEREKÇE

Türkiye ile Moldova arasında Serbest Ticaret Anlaşması (STA) 11 Eylül 2014 tarihinde Kişinev'de imzalanmıştır. Söz konusu STA, Dünya Ticaret Örgütü Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (1994) prensipleri doğrultusunda, aşamalı olarak bir serbest ticaret alanı tesis edilmesini öngören tercihli bir anlaşmadır.

Türkiye, Avrupa Birliği (AB) ile Gümrük Birliği'nin uygulanmasına dair kuralları belirleyen 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın bir gereği olarak, dış ticaret politikasını AB'nin Ortak Ticaret Politikası ile uyumlaştırmaktadır.

Bu çerçevede, askıda bulunan Türkiye-Suriye STA'sı haricinde, Türkiye'nin halen EFTA Devletleri, İsrail, Makedonya, Bosna-Hersek, Filistin, Tunus, Fas, Mısır, Arnavutluk, Gürcistan, Karadağ, Sırbistan, Şili, Ürdün, Kore Cumhuriyeti, Morityus ve Malezya ile olmak üzere toplam 17 ülke veya ülke grubuyla serbest ticaret anlaşması yürürlükte bulunmaktadır.

AB tarafından Moldova'ya uygulanan Otonom Tarife Rejimi çerçevesindeki tercihli rejime paralel olarak ülkemizce de anılan ülkeye, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi dâhilinde Özel Teşvik Düzenlemesinden (ÖTDÜ) Yararlanacak Ülke (İthalat Rejimi Kararı'nın 3 Sayılı Eki) statüsü tanınmıştır. Bu çerçevede, demir ve çelik ürünleri hariç, Moldova menşeli sanayi ürünlerinin Türkiye'ye ithalatında uygulanan gümrük vergileri büyük ölçüde sıfırlanmıştır. Bununla beraber, üçüncü ülkelerden tekstil ve hazır giyim eşyası ithalatına karşı yürürlüğe konulan ek gümrük vergisi tedbiri, indirimli olarak Moldova'ya karşı da uygulanmaktadır.

2015 yılında Moldova'ya 202 milyon dolarlık ihracat yapılmış olmasına karşılık Moldova'dan 217 milyon dolarlık ithalat gerçekleştirilmiş olup, ülkemiz aleyhine 15 milyon dolarlık bir dış ticaret açığı kaydedilmiştir.

Moldova'ya sanayi ürünlerinde tanınan tek taraflı tavizlerin karşılıklı hale getirilmesi ve belli tarım ürünlerinde karşılıklı avantajlı pazarlara giriş imkânı sağlanması maksadıyla 2011 yılı Mayıs ayında Moldova ile STA müzakerelerine başlanmış ve 2013 yılı Şubat ayında müzakereler tamamlanmıştır.

STA kapsamında ülkemizce daha önce ÖTDÜ rejimi ile Moldova menşeli sanayi ürünlerinin Türkiye'ye ithalatında uygulanan tek taraflı gümrük vergisi muafiyeti, konsolide edilmiş; buna karşılık Moldova tarafı Türkiye menşeli sanayi ürünlerinin ithalatında uyguladığı gümrük vergilerini Anlaşmanın yürürlüğe girişini takip eden 5 yıl zarfında tedricen sıfırlamayı kabul etmiştir. Bu çerçevede, Moldova tarafı, sanayi ürünlerinde uyguladığı ortalama %3,7 oranındaki gümrük vergilerini 10.100 adet tarife satırında Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte kaldıracak; 27 adet tarife satırında yürürlüğe girişi takiben 3 yıl içinde; 244 adet tarife satırında 5 yıl içinde tedricen kaldıracaktır.

Tarım ürünlerinde ise Taraflar yaklaşık 770 adet tarife satırına tekabül eden üründe taviz teatisinde bulunmuşlardır. Moldova tarafı, Anlaşmanın yürürlüğe girişi ile birlikte Türkiye menşeli 205 adet tarım ürününde gümrük vergilerini tarife kotası dâhilinde veya sınırsız olarak kaldırmayı taahhüt edilmiştir.

Bu kapsamda, Moldova tarafı tarım ürünlerinde Türkiye'ye karşı uyguladığı gümrük vergilerinin tarife satırı itibariyle %6'sını Anlaşmanın yürürlüğe girişi ile birlikte kaldıracaktır. Söz konusu kalemler 2015 yılında ülkemizin Moldova'ya tarım ürünleri ihracatının %75'ine (16,7 milyon dolar) tekabül etmektedir.

Buna karşılık, ülkemizce tarım ürünlerinin tarife satırı itibariyle (565 satır) %17'si Anlaşma ile tavize konu edilmiştir. Bu kapsamda, bahse konu ürünler 2015 yılında ülkemizin Moldova'dan ithalatının %93'üne (18 milyon dolar) tekabül etmektedir. Ayrıca, STA'da tarım ürünleri ithalatının yerli üreticileri olumsuz etkilemesi ihtimalinin bertaraf edilmesine yönelik olarak bir korunma mekanizması tesis edilmiştir.

Türkiye-Moldova STA'sı sayesinde ihracatçılarımızın Moldova'ya sanayi malları ihracatında karşılaştıkları %25'e ulaşan gümrük vergisi yükü tarım ürünlerinde büyük ölçüde kalkarken, sanayi ürünlerinde ise 5 yıllık süre zarfında tamamen kalkacaktır. Böylelikle, Türk ihracatçıları, gümrük vergisi olmaksızın pazara giriş imkânına ilave olarak hâlihazırda Moldova ile Serbest Ticaret Anlaşması yürürlükte bulunan CEFTA (Arnavutluk, Makedonya, Sırbistan, Kosova, Bosna-Hersek ve Karadağ) üyesi diğer 6 ülke ve AB'nin ihracatçıları ile eşit rekabet koşullarına kavuşacaktır.

Tasarı, bu amaç ve gerekçeler çerçevesinde hazırlanmıştır

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu *6/6/2016*
Esas No: 1/717
Karar No: 368

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 27/4/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan ve Başkanlıkça 5/5/2016 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 26'ncı Yasama Dönemi 2/6/2016 tarihli 30'uncu toplantısında Dışişleri Bakanlığı ve Ekonomi Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Tasarı ile; Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti arasında 11 Eylül 2014 tarihinde Kişinev'de imzalanan Serbest Ticaret Anlaşmasının onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde Hükümet temsilcileri tarafından Anlaşma ile;

Gümrüklerin aşamalı olarak serbest bırakılmasının hedeflendiği,

Türk ihracatçılarının Moldova'ya sanayi ürünü ihracatında ödedikleri gümrük vergisi yükünün beş yıllık süre zarfında tamamen kalkacağı, tarım ürünlerinde ise Anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihi itibarıyla gümrük vergilerinin büyük ölçüde azalacağı,

ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Hatay Milletvekili Fevzi Şanverdi, Adana Milletvekili Talip Küçükcan, İstanbul Milletvekili Ravza Kavakcı Kan ve İstanbul Milletvekili Azmi Ekinci Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
Taha Özhan	*Sena Nur Çelik*	*Hasan Basri Kurt*
Malatya	Antalya	Samsun
Üye	Üye	Üye
Talip Küçükcan	*Mustafa Serdengeçti*	*Mevlüt Dudu*
Adana	Aksaray	Hatay

(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Fevzi Şanverdi
Hatay
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Serkan Topal
Hatay

Üye
Azmi Ekinci
İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Ravza Kavakcı Kan
İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Recep Şeker
Karaman

Üye
Osman Aşkın Bak
Rize

Üye
Halil Özcan
Şanlıurfa

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN	DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE MOLDOVA CUMHURİYETİ ARASINDA SERBEST TİCARET ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI	**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE MOLDOVA CUMHURİYETİ ARASINDA SERBEST TİCARET ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**
MADDE 1- (1) 11 Eylül 2014 tarihinde Kişinev'de imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşması" ve Notaların onaylanması uygun bulunmuştur. (2) Birinci fıkrada belirtilen Anlaşma'nın eklerine ilişkin değişiklikleri onaylamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.	**MADDE 1-** Tasarının 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	**MADDE 2-** Tasarının 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.	**MADDE 3-** Tasarının 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Ahmet Davutoğlu
Başbakan

Başbakan Yardımcısı	Başbakan Yardımcısı	Başbakan Yardımcısı
N. Kurtulmuş	*M. Şimşek*	*Y. Akdoğan*
Başbakan Yardımcısı	Başbakan Yardımcısı	Adalet Bakanı
Y. T. Türkeş	*L. Elvan*	*B. Bozdağ*
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı	Avrupa Birliği Bakanı	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı V.
S. Ramazanoğlu	*V. Bozkır*	*İ. Yılmaz*
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	Çevre ve Şehircilik Bakanı	Dışişleri Bakanı V.
S. Soylu	*F. G. Sarı*	*C. Yılmaz*
Ekonomi Bakanı V.	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	Gençlik ve Spor Bakanı
S. Soylu	*B. Albayrak*	*A. Ç. Kılıç*
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı	Gümrük ve Ticaret Bakanı	İçişleri Bakanı
F. Çelik	*B. Tüfenkci*	*E. Ala*
Kalkınma Bakanı	Kültür ve Turizm Bakanı	Maliye Bakanı
C. Yılmaz	*M. Ünal*	*N. Ağbal*
Millî Eğitim Bakanı	Millî Savunma Bakanı	Orman ve Su İşleri Bakanı V.
N. Avcı	*İ. Yılmaz*	*B. Yıldırım*

Sağlık Bakanı
M. Müezzinoğlu

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı
B. Yıldırım

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

İLE

MOLDOVA CUMHURİYETİ

ARASINDA

SERBEST TİCARET ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşması

DİBACE

Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti (bundan böyle "Taraflar" olarak veya uygun olduğu yerlerde "Türkiye" ve "Moldova" diye adlandırılacaktır).

Tarafların çok taraflı ticaret sisteminin sürekli güçlendirilmesi hususundaki karşılıklı menfaatlerine atıfta bulunarak ve 1994 Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (bundan böyle "GATT 1994" olarak adlandırılacaktır) ile Dünya Ticaret Örgütü'nün (bundan böyle "DTÖ" olarak adlandırılacaktır) kural ve araçlarının dış ticaret politikalarına temel teşkil ettiğini DİKKATE ALARAK;

Avrupa'daki iktisadi bütünleşme sürecine etkin olarak katılmak hususundaki niyetlerini teyit ederek ve bu süreci güçlendirmenin yollarını ve araçlarını araştırmak hususunda işbirliğinde bulunmaya hazır olduklarını TEYİT EDEREK;

"Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Ekonomik Topluluğu Arasında Ortaklık Kuran Anlaşma"yı ve "Bir yanda Avrupa Birliği ve Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile Üye Devletler ve diğer yanda Moldova Cumhuriyeti Arasındaki Ortaklık Anlaşması"nı DİKKATE ALARAK;

Sürdürülebilir kalkınma ve taraflar arasındaki ticaretin çeşitlendirilmesine imkân tanıyacak daha lehte koşullar yaratılmasına ve eşitlik, karşılıklı yarar, ayrımcılık yapmama ilkeleri ve hak ve yükümlülükler dengesi temelinde ortak çıkar alanlarında ticari ve ekonomik işbirliğinin teşvik edilmesine İSTEKLİ OLARAK;

Bu amaçla, serbest ticaret alanının kurulması hakkındaki hükümlere uygun olarak, Taraflar arasındaki ticarette engellerin tedricen ortadan kaldırılmasını hedefleyen hükümleri ortaya koymak hususunda KARARLI OLARAK;

Serbest ticaret alanı kurulması yolu ile karşılıklı ticaret ve yatırımların geliştirilmesinin desteklenmesini için açık, öngörülebilir ve kalıcı kurallar konmasını ARZU EDEREK;

İşbu Anlaşma'nın kapsadığı alanların genişletilmesi yoluyla iktisadi ilişkilerini geliştirme ve derinleştirme imkânlarını araştırmaya hazır olduklarını BEYAN EDEREK;

Serbest ticaret anlaşmalarının, dünya ticaretinin gelişmesine, uluslararası istikrara ve bilhassa kendi halkları arasında daha yakın ilişkinlerin geliştirilmesine katkı sağladığının FARKINDA OLARAK;

İşbu Serbest Ticaret Anlaşması'nı (bundan böyle "işbu Anlaşma" olarak adlandırılacaktır) akdetmeye KARAR VERMİŞLERDİR:

I. FASIL
BAŞLANGIÇ HÜKÜMLERİ

MADDE 1
Serbest Ticaret Alanının Kurulması

Taraflar, işbu Anlaşma'ya ve GATT 1994'ün XXIV'üncü Maddesi'ne uygun olarak bir serbest ticaret alanı tesis etmişlerdir.

MADDE 2
Amaçlar

İşbu Anlaşma'nın amaçları şunlardır:

a) Taraflar arasındaki iktisadi işbirliğini artırmak ve geliştirmek ile iki ülke halklarının yaşam standartlarını yükseltmek;

b) Taraflar arasındaki iktisadi ilişkilerin ahenkli şekilde gelişmesi yoluyla ikili ticaretin genişletilmesine katkı sağlamak;

c) mal ticaretindeki güçlükleri ve kısıtlamaları ortadan kaldırmak;

d) ticaretteki engellerin ortadan kaldırılması suretiyle, dünya ticaretinin ahenkli şekilde gelişmesine ve genişlemesine katkıda bulunmak; ve

e) Taraflar arasındaki ticarette adil rekabet koşullarını sağlamak.

MADDE 3
Çok Taraflı Anlaşmalar ile İlişkiler

Taraflar, GATT 1994, halefi olduğu anlaşmalar ve Tarafların akit oldukları diğer anlaşmalar da dâhil olmak üzere, DTÖ Anlaşması'ndan birbirlerine karşı doğan hak ve yükümlülüklerini tasdik ederler.

MADDE 4
Diğer Anlaşmalar ile Düzenlenen Ticari İlişkiler

1. Taraflar, işbu Anlaşma'dan doğan hak ve yükümlülüklerine halel gelmemesi kaydıyla, üçüncü ülkelerle gümrük birlikleri, serbest ticaret alanları veya diğer düzenlemeleri sürdürme veya tesis etme hakkını muhafaza ederler.

2. Taraflardan herhangi biri, işbu Anlaşma'dan doğan hak ve yükümlülüklerinin etkilenmesi durumunda, gümrük birlikleri ya da serbest ticaret alanları kuran veya düzenleyen anlaşmalar hakkında ve gerekli hallerde, Tarafların üçüncü ülkelere yönelik ticaret politikalarına ilişkin diğer önemli alanlarda, Ortak Komite bünyesinde istişarelerde bulunulmasını talep edebilir.

MADDE 5
Gümrük Vergisi

İşbu Anlaşma'nın amacı doğrultusunda, gümrük vergisi, eşyanın ithalatı veya ihracatında veya bunlarla bağlantılı olarak uygulanan her türlü vergi veya harcı, söz konusu ithalat ve ihracatta veya bunlarla bağlantılı olarak uygulanan her türlü ilave vergi veya ilave harç da dâhil olmak üzere kapsar; ancak şunları kapsamaz:

a) 10. Madde (Ulusal Muamele) ile uyumlu bir şekilde tatbik edilen iç vergiler ve diğer harçlar;

b) 20. Madde (Dampinge Karşı ve Telafi Edici Önlemler) ile uyumlu bir şekilde tatbik edilen dampinge karşı vergi veya telafi edici vergiler;

c) 19. Madde (Genel Korunma Önlemleri) ile uyumlu bir şekilde konulan korunma vergileri ve resimler;

d) 11. Madde (Ücretler ve Diğer Harçlar) ile uyumlu bir şekilde tatbik edilen ücretler ve diğer harçlar.

II. FASIL
ORTAK HÜKÜMLER

MADDE 6
Eşyanın Tasnifi ve Kıymeti

1. Taraflar arasındaki ticarette eşyanın tasnifi, AB'nin Kombine Nomenklatürüne (KN) uygun olarak her bir Tarafın kendi tarife cetvelinde belirtilen şekilde olacaktır.

2. Taraflardan biri, başlangıçta uygulanan tarife ayrımlarına dayanan tercihli ticaretten daha az lehte bir tercihli rejime yol açmaması koşuluyla, yeni tarife ayrımlarını uygulayabilir.

3. Taraflar arasında ticarete konu eşyanın gümrük değerinin belirlenmesi amacıyla, GATT 1994'ün VII. Maddesi ve GATT 1994'ün VII. Maddesi'nin Uygulanması Hakkındaki DTÖ Anlaşması hükümleri, olabilecek değişiklikler ile birlikte, *mutatis mutandis* olarak uygulanacaktır.

MADDE 7
Temel Vergi

1. Her bir eşya için, işbu Anlaşma ile belirlenen ardışık indirimlerin uygulanacağı temel vergi, Tarafların işbu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte geçerli olan En Çok Kayrılan Ülke (MFN) gümrük vergileridir.

2. İşbu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesinden sonra Taraflardan birinin MFN temelinde tarife indirimi yapması halinde indirilmiş vergiler, indirimin yapıldığı tarihten itibaren Paragraf 1'de belirtilen temel vergilerin yerini alacaktır.

3. Taraflar, temel vergileri konusunda birbirlerini bilgilendireceklerdir.

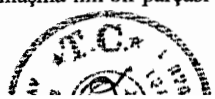
MADDE 8
İhracatta Gümrük Vergileri ve Eş Etkili Vergiler

1. Taraflar arasındaki ticarette ihracat üzerindeki bütün gümrük vergileri ve eş etkili vergiler işbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihte kaldırılacaktır.

2. İşbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, Taraflar arasındaki ticarette ihracat üzerine hiçbir yeni ihracat gümrük vergisi veya eş etkili vergi konulmayacaktır.

MADDE 9
İthalat ve İhracat Üzerindeki Miktar Kısıtlamaları

Taraflardan hiçbiri GATT 1994'ün XI'inci Maddesi ve yorumlayıcı notları ile uyumlu olmadığı sürece; diğer Tarafın herhangi bir malının ithalatına veya diğer Taraf topraklarına yönelik herhangi bir malın ihracatına veya ihraç edilmek üzere satışa konulmasına hiçbir yasaklama veya kısıtlama getiremez veya muhafaza edemez ve bu amaca yönelik olarak GATT 1994'ün XI'inci Maddesi ve yorumlayıcı notları *mutatis mutandis* olarak işbu Anlaşma kapsamına dâhil edilmiş ve işbu Anlaşma'nın bir parçası haline getirilmiştir.

MADDE 10
Ulusal Muamele

Taraflardan her biri, yorumlayıcı notları da dâhil olmak üzere GATT 1994'ün III'üncü Maddesi uyarınca, diğer Tarafın mallarına ulusal muamele sağlayacaktır. Bu amaç doğrultusunda GATT 1994'ün III'üncü Maddesi ve yorumlayıcı notları *mutatis mutandis* olarak işbu Anlaşma kapsamına dâhil edilmiş ve işbu Anlaşma'nın bir parçası haline getirilmiştir.

MADDE 11
Ücretler ve Diğer Harçlar

Taraflardan her biri, GATT 1994'ün VIII'inci Maddesi ve yorumlayıcı notları uyarınca, ithalattan veya ihracattan alınan veya bunlarla ilgili olarak her ne özellikte olursa olsun uygulanan tüm ücret ve harçların (5. Madde (Gümrük Vergisi) kapsamında gümrük vergisi tanımından hariç tutulan gümrük vergileri ve diğer vergiler ve harçlar hariç olmak üzere), verilen hizmetin yaklaşık maliyeti ile sınırlı tutarda olmasını ve yerli eşyaya dolaylı koruma sağlamamasını veya ithalat veya ihracatta mali amaçla uygulanan vergi niteliğinde olmamasını teminat altına alacaktır.

MADDE 12
Sağlık ve Bitki Sağlığı Önlemleri

1. Taraflar, DTÖ Sağlık ve Bitki Sağlığı Önlemlerinin Uygulanmasına İlişkin Anlaşma'dan doğan hak ve yükümlülüklerini teyit ederler.

2. Taraflar, sağlık ve bitki sağlığı alanındaki düzenlemelerini keyfi veya haksız ayrımcılık şeklinde yahut aralarındaki ticarette örtülü bir kısıtlama aracı olarak uygulamayacaklardır.

MADDE 13
Teknik Düzenlemeler

1. Taraflar birbirlerine karşı DTÖ Ticarette Teknik Engeller Anlaşması'ndan doğan hak ve yükümlülüklerini teyit ederler.

2. Taraflar, ticarette teknik engellerin kaldırılması amacıyla teknik düzenlemeler, standardizasyon, metroloji ve uygunluk değerlendirmesi alanlarında Ortak Komite'de işbirliği ve bilgi teatisinde bulunacaklardır.

3. Taraflar, uygun olan hallerde, uluslararası hak ve yükümlülüklerini göz önüne bulundurarak, uygunluk değerlendirmesi alanında karşılıklı tanımaya yönelik olarak müzakerelerde bulunmayı kabul etmişlerdir.

MADDE 14
Kamu Alımları

Taraflar, ihalelere katılma konusunda birbirlerinin tedarikçilerine, diğer herhangi bir ülkenin tedarikçilerine tanınandan daha az ayrıcalıklı bir muamelede bulunmayacaklardır.

MADDE 15
Fikri Mülkiyet Hakları

1. Taraflar birbirlerine karşı, Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Haklarına İlişkin DTÖ Anlaşması (bundan böyle "TRIPS Anlaşması" olarak anılacaktır) ve her iki Tarafın da birlikte taraf olduğu diğer çok taraflı uluslararası anlaşmalardan doğan hak ve yükümlülüklerini teyit ederler.

2. Taraflar, işbu Madde ve TRIPS Anlaşması ve her iki Tarafın da bağlı olduğu herhangi bir diğer çok taraflı fikri mülkiyet anlaşmasının hükümlerine uygun olarak, söz konusu hakların ihlali, sahtecilik ve korsana karşı bu hakların uygulanmasına dair tedbirler de dâhil olmak üzere fikri mülkiyet haklarının yeterli, etkin ve ayrımcı olmayan bir şekilde korunmasını sağlayacaktır.

3. Taraflar fikri mülkiyet konularında işbirliği yapacak ve diğer Tarafın ülke isminin tüketicilerin eşyanın coğrafi menşei konusunda yanıltılmasına neden olabilecek şekilde ticari kullanımının önlenmesine yönelik olarak ilgili taraflara hukuki imkânları sağlayacaktır.

MADDE 16
Menşe Kuralları ve Gümrük İdareleri Arasında İşbirliği

1. Taraflar arasında işbu Anlaşma kapsamına giren mallar için uygulanacak menşe kuralları ve ilgili idari işbirliği yöntemleri I Sayılı Ek'te yer almaktadır.

2. İşbu Anlaşma'nın Menşe Kuralları hakkında I sayılı Eki geçici olarak uygulanır ve Moldova ile Avrupa Birliği arasında akdedilecek tercihli ticaret anlaşmasının ekinde yer alan menşe protokolü ve ekleri doğrultusunda değiştirilecektir. İşbu menşe kurallarının tadil edilmesi gereği hâsıl olduğunda, Ortak Komite tadilata ilişkin süreci başlatır.

MADDE 17
İç Vergilendirme

1. Taraflar, bir Tarafın ürünleri ile diğer Taraf menşeli benzer ürünler arasında, gerek doğrudan, gerek dolaylı olarak farklı muamele tesis eden iç mali nitelikli her türlü önlem veya uygulamadan kaçınacaklardır.

2. Tarafların ülkesine ihraç edilen ürünler, üzerlerine konulmuş olan dolaylı vergilerin tutarını aşan dolaylı iç vergi iadesinden yararlanamaz.

MADDE 18
Yapısal Uyum

1. Taraflarca, 23'üncü Madde (İthalatta Gümrük Vergisi ve Eş Etkili Vergilerin Kaldırılması) hükümlerinden sapma olarak, sınırlı bir süre için gümrük vergilerinin yükseltilmesi şeklinde istisnai önlemler alınabilir.

2. Bu önlemler, sadece bebek endüstrilere veya yeniden yapılanma geçiren yahut özellikle önemli toplumsal sorunlar doğuran ciddi güçlüklerle karşılaşan belli sektörlere dair olabilecektir.

3. Tarafların, diğer Taraf menşeli ürünlerin ithalatında uyguladıkları, işbu önlemler kapsamında ihdas edilen gümrük vergileri, ad valorem % 25 düzeyini geçemeyecek ve diğer Taraf menşeli ürünler için tercih unsurunu koruyacaktır. Bu önlemlere tabi ürünlerin toplam ithal kıymeti, 22'inci Madde'de (Kapsam) tanımlanan sanayi ürünlerinin diğer Taraftan toplam ithalatının, istatistiklerin temin edilebildiği son yıl itibariyle, % 15'ini geçemeyecektir.

4. İşbu önlemler, Ortak Komite tarafından daha uzun bir süreye izin verilmedikçe 5 yılı aşmayacak bir dönem için uygulanacaktır. Bu önlemlerin uygulanmasına en geç geçiş döneminin sonunda son verilecektir.

5. Bir ürüne ilişkin bütün vergilerin ve miktar kısıtlamalarının yahut eş etkili vergilerin veya önlemlerin kaldırılmasından itibaren üç yıldan fazla bir zaman geçmiş olması durumunda, söz konusu ürüne karşı bu tür önlemler getirilemeyecektir.

6. Taraflar, almaya niyet ettikleri istisnai önlemler hakkında Ortak Komite'yi bilgilendirecekler ve Taraflardan herhangi birinin talebi üzerine, bu önlemler ile uygulanacakları sektörler hakkında önlemlerin uygulanmasından önce Ortak Komite'de istişarelerde bulunulacaktır. Taraflar, söz konusu önlemleri alırken, Ortak Komite'ye, işbu Madde uyarınca ihdas edilen gümrük vergilerinin kaldırılmasına yönelik bir takvim sunacaklardır. Söz konusu takvim, bu vergilerin, yürürlüğe konulmalarından en geç iki yıl sonra başlamak üzere, eşit oranlarda kademeli olarak kaldırılmalarını sağlayacaktır. Ortak Komite farklı bir takvime karar verebilir.

MADDE 19
Genel Korunma Önlemleri

1. Taraflar, GATT 1994'ün XIX'uncu Maddesi ve DTÖ Korunma Tedbirleri Anlaşması'na uygun olarak genel korunma önlemleri almaya ilişkin haklarını ve yükümlülüklerini muhafaza eder.

2. İşbu Anlaşma, korunma önlemlerinin uygulanması bakımından Taraflara Paragraf 1'de belirtilen hak veya yükümlülüklere ilave hak veya yükümlülük getirmemektedir.

MADDE 20
Dampinge Karşı ve Telafi Edici Önlemler

1. Tarafların dampinge karşı ve telafi edici önlemlere dair hak ve yükümlülükleri, GATT 1994'ün VI'ıncı ve XVI'ıncı Maddeleri, GATT 1994'ün VI'ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin DTÖ Anlaşması ile Sübvansiyonlar ve Telafi Edici Tedbirlere dair DTÖ Anlaşması'nca düzenlenir.

2. İşbu Anlaşma, dampinge karşı ve telafi edici önlemlerin uygulanması bakımından Taraflara Paragraf 1'de belirtilen hak veya yükümlülüklerine ilave hak veya yükümlülük getirmemektedir.

MADDE 21
Re-eksport ve Ciddi Kıtlık

8'inci Madde (İhracatta Gümrük Vergileri ve Eş Etkili Vergiler) ve 9'uncu Madde (İthalat ve İhracat Üzerindeki Miktar Kısıtlamaları) hükümlerine uyulması:

a) ilgili ürünün, işbu Anlaşma'nın ihracatçı Tarafının ihracat miktar kısıtlamaları, ihracat vergileri yahut eş etkili önlemler veya vergiler uyguladığı bir üçüncü ülkeye reeksportuna; veya

b) ihracatçı Taraf için elzem bir üründe ciddi kıtlığa veya ciddi kıtlık tehdidine;

yol açmakta ise ve yukarıda belirtilen durumların, ihracatçı Taraf için büyük güçlükler doğurması veya bunları doğurması ihtimalini ortaya çıkarması halinde, anılan Taraf, 31'inci Madde'de (Yükümlülüklerin Yerine Getirilmesi ve Anlaşmazlıkların Halli) düzenlenen şartlar ve usullere göre uygun önlemleri alabilir.

1. Paragraf 1'de belirtilen durum neticesinde alınan önlemler, ayrım gözetilmeyecek şekilde uygulanacak ve var olmalarını haklı kılan şartlar ortadan kalktığında sona erdirileceklerdir.

III. FASIL
SANAYİ MALLARI

MADDE 22
Kapsam

1. İşbu Faslın hükümleri Taraflar menşeli sanayi ürünlerine uygulanacaktır.

2. İşbu Anlaşma'nın amaçları doğrultusunda "sanayi ürünleri", AB'nin Kombine Nomenklatürü'nün 25 ila 97'nci Fasılları arasında yer alan malları ifade etmektedir.

MADDE 23
İthalatta Gümrük Vergisi ve Eş Etkili Vergilerin Kaldırılması

1. Moldova menşeli malların ithalatında Türkiye tarafından uygulanan gümrük vergileri ve eş etkili vergiler, işbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihte kaldırılacaktır.

2. Türkiye menşeli malların ithalatında Moldova tarafından uygulanan gümrük vergileri ve eş etkili vergiler, işbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihte Paragraf 3 hükümlerine halel gelmeksizin kaldırılacaktır.

3. İşbu Anlaşma'nın II sayılı Eki'nde yer alan Türkiye menşeli malların ithalatında Moldova tarafından uygulanan gümrük vergileri, söz konusu Ek'te yer alan takvime uygun bir şekilde aşamalı olarak kaldırılacaktır.

4. Moldova, işbu Anlaşma'nın II sayılı Eki'nde yer alan Türkiye menşeli mallar için, AB menşeli benzer ürünlere uygulanandan daha az ayrıcalıklı muamelede bulunmayacaktır. II sayılı Ek'te listelenen mallar için AB'ye uygulanan muamelede lehte herhangi bir değişiklik olması durumunda, Moldova, söz konusu Ek'te yer alan Türkiye menşeli mallara da aynı ayrıcalıklı muameleyi yansıtmaya yönelik kararı almak üzere gecikmeksizin Ortak Komite'yi bilgilendirecektir.

5. İşbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, Taraflar arasındaki ticarette yeni bir gümrük vergisi uygulanmayacaktır.

IV. FASIL
TARIM ÜRÜNLERİ

MADDE 24
Kapsam

1. İşbu Faslın hükümleri, Taraflar menşeli tarım ürünlerine uygulanacaktır.

2. İşbu Anlaşma'nın amaçları doğrultusunda "tarım ürünleri", AB Kombine Nomenklatürü'nün 1 ila 24'üncü fasılları arasında yer alan ve işbu Anlaşma'nın I sayılı Eki'nde listelenen malları ifade etmektedir.

MADDE 25
Taviz Değişimi

1. İşbu Anlaşma'nın Tarafları, III sayılı Ek'te sırasıyla belirtilen tavizleri, söz konusu Ek'te yer alan hükümler uyarınca karşılıklı olarak tahsis edeceklerdir.

2. Taraflar, tarımın kendi ekonomilerindeki rolünü, tarım ürünleri ticaretinin gelişimini ve kendi tarım politikalarının kurallarını dikkate alarak, Ortak Komite'de, tarım ürünleri ticaretinde birbirlerine daha ileri tavizler verme imkânlarını araştıracaklardır.

MADDE 26
Özel Korunma Önlemleri

Taraflar, işbu Anlaşma'nın diğer hükümleri ve özellikle 31. Madde (Genel Korunma Önlemleri) saklı kalmak kaydıyla, tarım piyasasının özel hassasiyetini göz önünde bulundurarak, Anlaşma ile tanınan tavizlere konu olan Taraflardan biri menşeli ürünlerin ithalatının diğer Tarafın pazarında veya dâhili düzenleyici mekanizmalarında ciddi sıkıntıya yol açması halinde, uygun bir çözüm bulunması amacıyla gecikmesizin istişarelerde bulunacaklardır. Çözüm bulununcaya kadar ithalatçı Taraf, GATT hükümleri ve ilgili diğer DTÖ anlaşmalarına uygun önlemlere başvurabilecektir.

V. FASIL
KURUMSAL HÜKÜMLER

MADDE 27
Ortak Komite'nin Kurulması

1. İşbu madde ile her bir Tarafın kıdemli memurlarınca temsil edildiği bir Ortak Komite kurulmuştur.

2. Ortak Komite, işbu Anlaşma'nın idaresinden sorumlu olacak ve işbu Anlaşma'nın hükümlerinin etkin uygulanmasını temin edecektir.

3. Ortak Komite gereken hallerde, ancak olağan olarak yılda en az bir kez, Taraflardan birinin talebi üzerine toplanır. Her bir Taraf, toplantı talebinde bulunabilir. Ortak Komite'ye Taraflarca dönüşümlü olarak başkanlık edilir.

4. Ortak Komite işleyiş kurallarını belirleyecektir.

MADDE 28
Ortak Komite'nin İşlevleri

1. İşbu Anlaşma'nın etkin bir şekilde uygulanmasını teminen Ortak Komite'nin işlevleri aşağıda belirtilenlerle sınırlı olmamak üzere şu şekildedir:

   a) işbu Anlaşma'nın genel işleyişini gözden geçirmek;

   b) görevlerini yerine getirmeye yardımcı olmak üzere gerekli gördüğü alt komiteleri kurmak ve alt komitelerin çalışmalarını denetlemek;

   c) alt komitelerce rapor edilen konular dâhil olmak üzere, işbu Anlaşma'nın işleyişi ve uygulanmasına dair belirli konuları gözden geçirmek, değerlendirmek ve uygun durumlarda karar almak;

   d) işbu Anlaşma kapsamında ortaya çıkan anlaşmazlıkların önlenmesi ve çözümünü uygun durumlarda kolaylaştırmak;

   e) uygun durumlarda işbu Anlaşma'nın yorumlanmasını sağlamak;

   f) Taraflar arasındaki ticarette engellerin daha da kaldırılması ve ticari ilişkilerin daha da geliştirilmesi imkânını gözden geçirmek ve

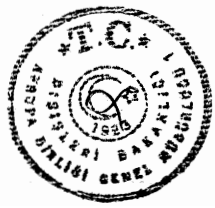
   g) Taraflar arasındaki ticareti artırmak ve işbu Anlaşma'nın amaçlarını geliştirmek için yollar araştırmak; ve,

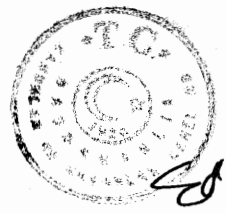
   h) Taraflarca üzerinde mutabık kalınan benzer nitelikte başkaca adımlar atmak.

2. Ortak Komite, işbu Anlaşma'da herhangi bir değişiklik yapmak da dâhil olmak üzere, işbu Anlaşma ile ilgili konularda kararlar alabilir. Ortak Komite, işbu Anlaşma ile ilgili konularda tavsiyelerde de bulunabilir. Ortak Komite, Tarafların mutabakatıyla karar alır ve tavsiyelerde bulunur.

3. Ortak Komite tarafından işbu Anlaşma'da yapılacak herhangi bir değişiklik hakkında alınan kararlar 34. Madde'ye (Tadilatlar) uygun olarak Tarafların kendi iç onay işlemlerinin tamamlanmasına tabi olacaktır.

VI. FASIL
SON HÜKÜMLER

MADDE 29
Genel ve Güvenlik İstisnaları

İşbu Anlaşma'da yer alan hiçbir husus Tarafların GATT 1994 Madde XX ve Madde XXI'e uygun eylemlerde bulunmasını veya önlemler almasını engellemeyecektir.

MADDE 30
Ödemeler Dengesi İstisnaları

1. Taraflardan birinin, ödemeler dengesi amacıyla önlem uygulamaya karar vermesi durumunda, bunu yalnızca Ödemeler Dengesi Amacıyla Alınan Ticaret Önlemleri Deklarasyonu (1979 Deklarasyonları) ve GATT 1994'ün Ödemeler Dengesi Hükümleri Hakkında Mutabakat Metni (BOP Mutabakatı) da dâhil olmak üzere GATT 1994 hükümlerine uygun olarak yapabilir.

2. İlgili Taraf, Paragraf 1'e istinaden önlem alınması konusunda gecikmeksizin diğer Taraf ile istişarede bulunacaktır.

3. Taraflar, Paragraf 1'de belirtilen kısıtlayıcı önlemlerin uygulanmasını önlemek için çaba sarf edecektir.

4. İşbu Madde kapsamında kabul edilen veya sürdürülen herhangi bir kısıtlayıcı önlem ayrımcı olmayacaktır.

MADDE 31
Yükümlülüklerin Yerine Getirilmesi ve Anlaşmazlıkların Halli

1. Taraflar, işbu Anlaşma'nın amaçlarına ulaşılması ve işbu Anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmesi için gerekli bütün önlemleri alacaktır.

2. Taraflar her zaman işbu Anlaşma'nın yorumu ve uygulanması konusunda uzlaşmak için çaba sarf edecekler ve aralarında anlaşmazlık çıkmasını önlemek, çıkan anlaşmazlıkları çözmek ve Anlaşma'nın işleyişini etkileyebilecek meselelerde her iki Tarafı da tatmin edecek bir çözüme ulaşmak için işbirliği ile istişareler yoluyla her türlü gayreti göstereceklerdir.

3. Taraflardan her biri, bir önlemle veya işbu Anlaşma'nın yorumu ve uygulanması ile ilgili herhangi bir konuda Ortak Komite'de istişare talebinde bulunabilir.

4. Talep eden Taraf diğer Tarafa, şikâyet konusu önlemin tanımı ile işbu Anlaşma'daki ilgili madde veya maddelerin belirtilmesi de dâhil olmak üzere talebin sebeplerini açıklayan yazılı bildirimde bulunacak ve konunun incelenmesine olanak sağlayacak yeterli bilgi sunacaktır.

5. Ortak Komite, talebin alındığı tarihi takiben 30 takvim günü içerisinde toplanacaktır. İstişarelerin başlatılması üzerine Taraflar, önlemin veya herhangi bir diğer konunun işbu Anlaşma'nın yorumlanmasını ve uygulanmasını nasıl etkileyebileceğinin incelenmesini teminen bilgi sağlayacak ve istişareler süresince birbirleriyle teati ettikleri bilgileri gizli tutacaklardır.

6. Ortak Komite, konuyu veya anlaşmazlığı bir karar yoluyla ivedilikle çözmek için çaba sarf edecek ve Tarafların anlaşması halinde, ilgili Tarafça alınacak uygulama önlemleri ve bunun takvimiyle ilgili tavsiyelerde bulunabilecektir.

7. Ortak Komite, gerekli gördüğü takdirde teknik danışmanlara başvurabilir veya çalışma grupları veya uzman grupları oluşturabilir; veya konunun veya anlaşmazlığın karşılıklı tatmin edici şekilde çözüme kavuşturulmasında Taraflara yardımcı olabilir.

8. Anlaşmazlığın istişareler sırasında makul bir süre içinde çözülememesi halinde, Ortak Komite bir Tahkim Paneli kurulmasını kabul edebilir. Hakemlerin sayısı, hakemlerin seçilmesine dair esaslar, Tahkim Paneli'nin çalışma usulleri ve Tahkim Paneli'nin sunacağı Raporun takvimi Ortak Komite tarafından kararlaştırılır.

9. Taraflardan biri, diğer Tarafın işbu Anlaşma kapsamındaki bir yükümlülüğü yerine getirmediği kanısına varırsa ve Ortak Komite, Paragraf 4'te belirtilen bildirimin alınmasından itibaren 90 takvim günü içerisinde müştereken kabul edilebilir bir çözüme ulaşmakta başarısız olursa, ilgili Taraf uygun önlemleri alabilir. Alınan önlemler, kaldırılmaları amacıyla düzenli danışmalarda bulunacak olan Ortak Komite'ye derhal bildirilecektir. Önlemler, koşullar artık bunların muhafazasını haklı kılmadığı veya anlaşmazlık Tahkim Paneli'ne sunulduğu andan itibaren kaldırılacaktır.

10. Taraflar, herhangi bir anlaşmazlığın Ortak Komite bünyesinde çözümlenemediği durumlarda, DTÖ Anlaşmazlıkların Halli Süreci'ne başvurabilir.

MADDE 32
Geliştirici Hüküm

Taraflar işbu Anlaşma'nın kapsamını ilgili mevzuatları ile uyumlu olarak genişletmek ve takviye etmek üzere, uygulanması sırasında kazanılan tecrübeler ışığında belirli sektör veya faaliyetlerde anlaşmalar akdetmek suretiyle genişletmek konusunda karşılıklı olarak anlaşabilirler.

MADDE 33
Ekler

Ekler, işbu Anlaşma'nın birer ayrılmaz parçasını oluşturur.

MADDE 34
Tadilatlar

1. Taraflar, yazılı olarak işbu Anlaşma'nın tadil edilmesine karar verebilir.

2. Anlaşma'da yapılacak herhangi bir tadilat, işbu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi için Tarafların ulusal mevzuatında öngörülen tüm gerekliliklerin tamamlanması koşuluna tabidir.

3. Anlaşma'da yapılacak herhangi bir tadilat, Tarafların işbu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi için Tarafların ulusal mevzuatında öngörülen tüm gerekliliklerin tamamlandığını tasdik ettikleri yazılı bildirimleri teati ettikleri günü takip eden ikinci ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

4. İşbu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi için Tarafların ulusal mevzuatında öngörülen gerekli şartların tamamlanması koşuluna uygun olarak karar verilen ve onaylanan tadilatlar, işbu Anlaşma'nın birer ayrılmaz parçasını oluşturur.

MADDE 35
Yürürlüğe Giriş

1. Taraflar, işbu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi için Tarafların ulusal mevzuatında öngörülen tüm gerekli şartlara uygun olarak, işbu Anlaşmayı onaylar.

2. İşbu Anlaşma, Tarafların Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi için ulusal mevzuatlarında öngörülen tüm gerekliliklerin tamamlandığını tasdik ettikleri yazılı bildirimleri teati ettikleri günü takip eden ikinci ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

MADDE 36
Süre ve Sona Erdirme

1. İşbu Anlaşma sınırsız bir süre için geçerlidir.

2. Taraflardan her biri, işbu Anlaşmayı sona erdirme niyetini diğer Tarafa yazılı bildirimde bulunmak suretiyle beyan edebilir. Sona erdirme, bildirimin diğer Tarafa ulaştığı tarihten sonraki yedinci ayın birinci günü yürürlüğe girer.

3. Taraflar, Taraflarından birinin Avrupa Birliği'ne katılması durumunda, katılım tarihinde işbu Anlaşmanın sona erdirileceği konusunda anlaşmışlardır.

BUNUN KANITI OLARAK, bu hususta usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş olan ve aşağıda imzaları bulunan tam yetkili temsilciler, işbu Anlaşma'yı imzalamışlardır

İki bin on dört yılı Eylül ayının on birinci gününde, Kişinev'de bütün metinler eşit derecede muteber olmak üzere ikişer asıl olarak, her biri Türkçe, Rumence ve İngilizce dillerinde olmak üzere üç metin düzenlenmiştir. Yorum farklılıkları olması halinde, İngilizce metin esas alınır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ADINA

Nihat ZEYBEKCİ
Ekonomi Bakanı

MOLDOVA CUMHURİYETİ
ADINA

Andrian CANDU
Başbakan Yardımcısı ve Ekonomi Bakanı

EK I

(Bu Anlaşma'nın 16. Maddesinde atıfta bulunulan)

"MENŞELİ ÜRÜNLER" KAVRAMININ TANIMI VE İDARİ İŞBİRLİĞİ YÖNTEMLERİNE İLİŞKİN PROTOKOL

İÇİNDEKİLER

BAŞLIK I	**GENEL HÜKÜMLER**
Madde 1	Tanımlar
BAŞLIK II	**"MENŞELİ ÜRÜNLER" KAVRAMININ TANIMI**
Madde 2	Genel koşullar
Madde 3	İkili Kümülasyon
Madde 4	Avrupa Birliği ile Menşe Kümülasyonu
Madde 5	Tamamen elde edilmiş ürünler
Madde 6	Yeterli işçilik veya işlem görmüş ürünler
Madde 7	Yetersiz işçilik veya işlem
Madde 8	Nitelendirme birimi
Madde 9	Aksesuarlar, yedek parçalar ve aksam
Madde 10	Setler
Madde 11	Nötr elemanlar
BAŞLIK III	**ÜLKESEL GEREKLİLİKLER**
Madde 12	Ülkesellik ilkesi
Madde 13	Doğrudan nakliyat
Madde 14	Sergiler
BAŞLIK IV	**GERİ ÖDEME VEYA MUAFİYET**
Madde 15	Gümrük vergilerinde geri ödemenin veya muafiyetin yasaklanması
BAŞLIK V	**MENŞE İSPAT BELGESİ**
Madde 16	Genel koşullar
Madde 17	EUR.1 Dolaşım Belgesi'nin düzenlenme işlemleri
Madde 18	Sonradan düzenlenen EUR.1 Dolaşım Belgesi
Madde 19	İkinci nüsha EUR.1 Dolaşım Belgesi düzenlenmesi
Madde 20	Önceden düzenlenmiş veya hazırlanmış bir menşe ispat belgesine istinaden EUR.1 Dolaşım Belgesi düzenlenmesi
Madde 21	Muhasebesel Ayırım
Madde 22	Fatura beyanında bulunma koşulları
Madde 23	Onaylanmış ihracatçı

Madde 24 Menşe ispat belgesinin geçerliliği
Madde 25 Menşe ispat belgesinin ibrazı
Madde 26 Parçalar halinde ithalat
Madde 27 Menşe ispat belgesinden muafiyet
Madde 28 Destekleyici belgeler
Madde 29 Menşe ispat belgeleri ile destekleyici belgelerin muhafazası
Madde 30 Farklılıklar ve şekli hatalar
Madde 31 Euro cinsinden ifade edilen tutarlar

BAŞLIK VI İDARİ İŞBİRLİĞİ DÜZENLEMELERİ

Madde 32 Karşılıklı yardım
Madde 33 Menşe ispat belgelerinin kontrolü
Madde 34 Anlaşmazlıkların çözümü
Madde 35 Cezalar
Madde 36 Serbest bölgeler

BAŞLIK VII SON HÜKÜMLER

Madde 37 Protokol'de yapılacak değişiklikler
Madde 38 Transit haldeki veya antrepodaki eşya için geçiş hükümleri

Eklerin Listesi

Ek I: Ek II'de Yer alan Liste İçin Giriş Notları

Ek II: İmal Edilen Ürünün Menşe Statüsü Kazanabilmesi İçin Menşeli Olmayan Ürünlere Uygulanması Gerekli İşçilik ve İşlemler Listesi

Ek III: EUR.1 Dolaşım Belgesi ve EUR.1 Dolaşım Belgesi İçin Müracaat Örnekleri

Ek IV: Fatura Beyanı Metni

BAŞLIK I

GENEL HÜKÜMLER

MADDE 1
Tanımlar

Bu Protokol'ün uygulanmasında:

(a) "imalat", montaj veya özel işlemler de dahil olmak üzere her türlü işçilik veya işleme tabi tutma;

(b) "girdi", ürünün imalatında kullanılan herhangi bir madde, hammadde, parça veya aksamlar v.b.;

(c) "ürün", bilahare başka bir imalatta da kullanılması söz konusu olsa bile, imal edilmiş ürün;

(d) "eşya", hem girdi hem de ürün;

(e) "gümrük kıymeti", Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması'nın VII. maddesinin uygulanmasına ilişkin olarak 1994'te yapılan Anlaşma'ya (Gümrük Kıymeti Hakkında DTÖ Anlaşması) göre tespit edilen kıymet;

(f) "fabrika çıkış fiyatı", ürün için Türkiye veya Moldova'da, nihai işçilik veya işlemin gerçekleştirilmesini üstlenen imalatçıya fabrika çıkışı itibariyle ödenen, kullanılan bütün girdi fiyatlarının dahil edilmiş olduğu, elde edilmiş ürünün ihracında geri ödenmiş veya ödenecek yurtiçi vergilerin tenziliyle bulunan fiyat;

(g) "girdilerin kıymeti", kullanılan menşeli olmayan girdilerin ithalatı esnasındaki gümrük kıymeti veya bunun bilinmemesi veya tespit edilememesi halinde Türkiye veya Moldova'da girdiler için ödendiği tespit edilebilen ilk fiyat;

(h) "menşeli girdi kıymeti", (g)'de tanımlandığı şekilde, gerekli değişiklikler yapılarak uygulanan, bu tür girdinin kıymeti;

(i) "katma değer", fabrika çıkış fiyatından, eşyaya dahil edilen Madde 3 ve 4'te atıfta bulunulan diğer ülkeler menşeli her bir girdinin gümrük kıymetinin, veya bu kıymetin bilinmemesi veya tespit edilememesi halinde Türkiye veya Moldova'da girdi için ödendiği doğrulanabilir ilk fiyatın çıkarılması ile bulunan değer;

(j) "fasıllar" ve "pozisyonlar", işbu Protokol'de "Armonize Sistem" veya "AS" olarak geçen Armonize Mal Tanım ve Kodlama Sistemi'ni oluşturan nomanklatürde kullanılan fasıllar ve pozisyonlar (dört haneli kodlar);

(k) "sınıflandırılmış" tabiri, ürün veya girdilerin belirli bir pozisyon altında sınıflandırılması;

(l) "sevkiyat", ya bir ihracatçıdan bir alıcıya aynı anda gönderilen, ya da ihracatçıdan alıcıya sevkinde tek bir sevk evrakı kapsamında yer alan veya böyle bir evrakın olmaması halinde tek bir fatura kapsamına giren ürünler;

(m) "ülkeler", kara sularını da içerecek şekilde ülkeler;

anlamına gelir.

BAŞLIK II

"MENŞELİ ÜRÜNLER" KAVRAMININ TANIMI

MADDE 2
Genel Koşullar

1. Bu Anlaşma'nın uygulanmasında, aşağıda belirtilen ürünler Türkiye menşeli kabul edilirler:

   (a) Madde 5'te belirtildiği şekilde, tamamen Türkiye'de elde edilen ürünler;

   (b) Madde 6'da belirtildiği şekilde Türkiye dahilinde yeterli işçilik veya işlemden geçirilmiş olmaları kaydıyla, tamamen Türkiye'de elde edilmemiş girdiler ihtiva ederek Türkiye'de elde edilen ürünler.

2. Bu Anlaşma'nın uygulanmasında, aşağıda belirtilen ürünler Moldova menşeli kabul edilirler:

   (a) Madde 5'te belirtildiği şekilde, tamamen Moldova'da elde edilen ürünler;

   (b) Madde 6'da belirtildiği şekilde Moldova dahilinde yeterli işçilik veya işlemden geçirilmiş olmaları kaydıyla, tamamen Moldova'da elde edilmemiş girdiler ihtiva ederek Moldova'da elde edilen ürünler;

MADDE 3
İkili Kümülasyon

1. Madde 2(1) hükümlerine halel getirmeksizin, Anlaşma'ya ek menşe kurallarına ilişkin Protokol hükümleri uyarınca bünyelerine Moldova menşeli girdiler dahil edilmek suretiyle Türkiye'de elde edilen ürünler, Türkiye'de Madde 7'de belirtilen işlemlerin ötesinde bir işçilik veya işlemden geçmiş olmaları şartıyla, Türkiye menşeli olarak kabul edilirler. Söz konusu girdilerin yeterli işçilik veya işlemden geçmiş olmaları gerekmez.

2. Madde 2(2) hükümlerine halel getirmeksizin, Anlaşma'ya ek menşe kurallarına ilişkin Protokol hükümleri uyarınca bünyelerine Türkiye menşeli girdiler dahil edilmek suretiyle Moldova'da elde edilen ürünler, Moldova'da Madde 7'de belirtilen işlemlerin ötesinde bir işçilik veya işlemden geçmiş olmaları şartıyla, Moldova menşeli olarak kabul edilirler. Söz konusu girdilerin yeterli işçilik veya işlemden geçmiş olmaları gerekmez.

MADDE 4
Avrupa Birliği ile Menşe Kümülasyonu

1. Avrupa Birliği menşeli girdiler, Moldova veya Türkiye'de daha ileri düzeyde bir işleme tabi tutuldukları veya bu ülkelerde bir ürün içine dâhil edildikleri takdirde, sırasıyla Moldova veya Türkiye menşeli girdiler olarak kabul edilir.

2. Fıkra 1'de atıfta bulunulan ürünlerin menşe kazanabilmesi için:

   a) kullanılan girdilerin Moldova veya Türkiye'de tabi tutulduğu işçilik veya işlemin, işbu Protokol'ün 7. Maddesinde atıfta bulunulan işlemlerin ötesine geçmesi;

   b) kullanılan girdiler sırasıyla Moldova veya Türkiye'ye doğrudan ihraç edilmiş olsalar idi geçerli olacak menşe kuralları uygulandığında, bu girdilerin yine Avrupa Birliği menşei kazanacak olması; ve

   c) Moldova, Türkiye ve Avrupa Birliği arasında, bu kümülasyon mekanizması ile söz konusu ürünlerin menşeinin belgelendirilmesi ve kontrolüne ilişkin maddelerin tam olarak uygulanmasını sağlayan yeterli idari işbirliği süreçlerine imkan veren düzenlemelerin mevcut olması

   koşullarının yerine getirilmesi kaydıyla kullanılan girdilerin yeterli işçilik veya işlemden geçmiş olmaları gerekmez.

3. Bu hükümde tesis edilen kümülasyon:

   a) Moldova ve Türkiye'nin, Avrupa Birliği ile tercihli ticaret anlaşmalarının yürürlükte olması;

   b) bu madde hükmü dahilinde kümülasyon uygulamasına dair gerekli düzenlemelerin tamamlandığına ilişkin bildirimlerin, Moldova ve Türkiye Resmi Gazetelerinde, kendi iç mevzuatına uygun olarak yayımlanması

koşuluyla uygulanır.

MADDE 5
Tamamen elde edilmiş ürünler

1. Aşağıdaki ürünler tamamen Türkiye veya Moldova'da elde edilmiş kabul edilirler:

   (a) kendi topraklarından veya deniz yataklarından çıkartılan mineral ürünler;

   (b) o ülkede hasat edilen bitkisel ürünler;

   (c) o ülkede doğmuş ve yetiştirilmiş canlı hayvanlar;

   (d) o ülkede yetiştirilmiş canlı hayvanlardan elde edilen ürünler;

   (e) o ülkede avcılık veya balıkçılıkla elde edilen ürünler;

(f) Türkiye veya Moldova karasuları dışında kendi gemileri ile denizden elde edilen balıkçılık ürünleri ve diğer ürünler;

(g) münhasıran (f)'de belirtilen ürünlerden kendi fabrika gemilerinin bordasında üretilen ürünler;

(h) yalnızca hammaddelerin geri kazanılmasına müsait, sadece sırt geçirmeye ve atık olarak kullanmaya elverişli kullanılmış lastikler dahil olmak üzere, toplanmış kullanılmış maddeler;

(i) o ülkede yapılan imalat işlemleri sonucu ortaya çıkan atık ve hurdalar;

(j) kendi karasuları dışında, münhasır işletme hakkına sahip olmaları kaydıyla deniz toprağı veya deniz toprağı altından çıkarılan ürünler;

(k) münhasıran (a) ila (j)'de tanımlanan ürünlerden üretilen eşya.

2. 1(f) ve (g) fıkralarındaki "kendi gemileri" ve "kendi fabrika gemileri" terimleri sadece aşağıda belirtilen gemi ve fabrika gemileri için uygulanır:

(a) Türkiye veya Moldova'da kayıtlı veya tescilli olanlar;

(b) Türkiye veya Moldova bayrağı altında seyredenler;

(c) en az yüzde 50'si Türkiye veya Moldova vatandaşlarına veya yönetim merkezi bu Devletlerden birinde bulunan, müdür veya müdürleri, Yönetim Kurulu veya Denetleme Kurulu Başkanı ve bu kurullar üyelerinin çoğunluğu Türkiye veya Moldova vatandaşı olan ve ilave olarak, ortaklık veya limited şirket durumunda, sermayesinin en az yarısı bu Devletlere veya anılan Devletlerin kamu kuruluşları ya da vatandaşlarına ait olanlar;

(d) yönetici ve yetkilileri Türkiye veya Moldova vatandaşı olanlar ve

(e) mürettebatının en az yüzde 75'i Türkiye veya Moldova vatandaşı olanlar.

MADDE 6
Yeterli işçilik veya işlem görmüş ürünler

1. Madde 2'ye göre, tamamen elde edilmemiş ürünler, Ek II'de yer alan listede belirtilen şartlar yerine getirildiği takdirde yeterli derecede işçilik veya işlem görmüş olarak kabul edilirler.

Yukarıda belirtilen şartlar, bu Anlaşma kapsamındaki tüm ürünler için, imalatta kullanılan menşeli olmayan girdiler üzerinde yapılması gerekli işçilik ve işlemleri gösterir ve sadece bu girdilerle ilgili olarak uygulanır. Bu nedenle, listedeki şartları yerine getirerek menşe statüsü kazanmış bir ürün başka bir ürünün imalatında kullanılırsa, onun bileşiminde yer aldığı ürüne tatbiki mümkün şartlar, kendisine uygulanmaz ve bunların imalatında kullanılmış olabilecek menşeli olmayan girdiler dikkate alınmaz.

2. Fıkra 1'e rağmen, listede belirtilen şartlar uyarınca bir ürünün imalatında kullanılmaması gereken menşeli olmayan girdiler aşağıdaki şartların yerine getirilmesine bağlı olarak kullanılabilir:

   (a) toplam kıymetleri, ürünün fabrika çıkış fiyatının yüzde 10'unu geçmiyorsa;

   (b) menşeli olmayan girdilerin azami değeri olarak listede verilmiş olan yüzdeler, bu fıkranın uygulanmasıyla aşılmamışsa.

   Bu fıkra, Armonize Sistem'in 50 ila 63. fasıllarındaki ürünlere uygulanmaz.

3. Fıkra 1 ve 2, Madde 7 hükümlerine tabi olarak uygulanır.

MADDE 7
Yetersiz işçilik veya işlem

1. Fıkra 2'ye halel gelmeksizin, Madde 6'da belirtilen koşullar yerine getirilmiş olsun veya olmasın, aşağıdaki işlemler menşe statüsü vermek için yetersiz işçilik veya işlem olarak kabul edilir:

   (a) nakliyat ve depolama süresince eşyanın iyi şartlarda muhafazasını sağlamaya yönelik koruyucu işlemler;

   (b) ambalaj ayırma ve birleştirme;

   (c) yıkama; temizleme; toz, oksit, yağ, boya veya diğer tabakalardan arındırma;

   (d) dokumaya elverişli maddeleri ütüleme veya presleme;

   (e) basit boyama ve cilalama işlemleri;

   (f) tahıl ve pirinci kabuklarından ayırma, kısmi veya tam ağartma, parlatma ve perdahlama;

   (g) şeker renklendirme veya şeker topaklarını biçimlendirme işlemleri;

   (h) meyvelerin, kuruyemişlerin ve sebzelerin kabuklarını soyma, zarlarını ayıklama, çekirdeklerini çıkarma;

   (i) keskinleştirme, basit bileme veya basit kesme;

   (j) eleme, kalburdan geçirme, sıraya koyma, tasnifleme, kalibrasyon, eşleştirme (maddelerden setler oluşturma dahil);

   (k) basit şişeleme, tenekeye veya beherlere koyma, torbalama, sandıklama, kutulama, karton veya tahta üzerine yerleştirme ve tüm diğer basit paketleme işlemleri;

(l) ürün veya paketler üzerine marka, etiket, logo ve diğer benzeri ayırdedici işaretleri yapıştırma veya basma işlemleri;

(m) farklı türde olmalarına bakılmaksızın ürünlerin basit karıştırılma işlemleri;

(n) şekerin diğer herhangi bir girdi ile karıştırılması;

(o) tamamlanmış bir ürün oluşturmak üzere parçaların basit montajı veya ürünlerin parçalarına ayrılması;

(p) (a) ila (o)'da belirtilen işlemlerden iki veya daha fazlasının bir arada yapılması;

(q) hayvan kesimi.

2. Belirli bir ürüne uygulanan işçilik veya işlemin fıkra 1 hükümleri çerçevesinde yetersiz kabul edilip edilmeyeceğine karar verilirken, Türkiye veya Moldova'da gerçekleştirilen işlemlerin tümü bir arada mütalaa edilir.

MADDE 8
Nitelendirme birimi

1. Bu Protokol hükümlerinin uygulanması amacıyla, nitelendirme birimi, Armonize Sistem nomanklatürünü kullanarak sınıflandırma yapılırken temel birim olarak kabul edilen belirli bir üründür.

   Buna göre,

   (a) muhtelif maddelerin montajı veya gruplandırılmasından oluşan bir ürün, Armonize Sistem'de tek bir pozisyonda sınıflandırıldığında, bu ürünün tümü, nitelendirme birimini oluşturur.

   (b) bir sevkiyat, Armonize Sistem'de aynı pozisyon içinde sınıflandırılan belli sayıda aynı üründen oluşuyorsa, her bir ürün bu Protokol hükümlerinin uygulanışı sırasında münferiden değerlendirilmelidir.

2. Armonize Sistem'in 5. Genel Kuralı çerçevesinde ambalaj, sınıflandırma açısından ürüne dahil ediliyorsa, menşe tespiti açısından da dahil edilir.

MADDE 9
Aksesuarlar, yedek parçalar ve aksam

Bir teçhizat, makine, alet veya araç parçası beraberinde teslim edilen normal bir teçhizatın bölümü durumundaki ve fiyata dahil edilmiş bulunan veya ayrıca fatura edilmemiş olan aksesuarlar, yedek parçalar ve aksam; söz konusu teçhizat, makine, alet veya araç içinde mütalaa edilir.

MADDE 10
Setler

Armonize Sistem'in 3. Genel Kuralı'nda tanımlanan setler, tüm bileşenleri menşeli olduğunda menşeli olarak kabul edilir. Ancak, bir set menşeli ve menşeli olmayan ürünlerden oluştuğunda, menşeli olmayan ürünlerin kıymeti, setin fabrika çıkış fiyatının yüzde 15'ini aşmıyorsa, set bir bütün olarak menşeli olarak kabul edilir.

MADDE 11
Nötr elemanlar

Bir ürünün menşeli olup olmadığını belirlemek için, imalatında kullanılabilecek;

(a) enerji ve yakıt;

(b) tesis ve teçhizat;

(c) makine ve aletler;

(d) ürünün nihai bileşimine girmeyen ve girmesi amaçlanmayan eşyaların

menşeini belirlemek gerekmez.

BAŞLIK III

ÜLKESEL GEREKLİLİKLER

MADDE 12
Ülkesellik ilkesi

1. Başlık II'de yer alan menşe statüsü kazanılmasına ilişkin koşullar, Madde 3 ve 4 ile bu maddenin 3. fıkrası saklı kalmak üzere, Türkiye veya Moldova'da kesintisiz olarak yerine getirilmelidir.

2. Türkiye veya Moldova'dan başka bir ülkeye ihraç edilmiş olan menşeli eşyanın, geri gelmesi halinde, aşağıdaki hususlar gümrük idarelerini tatmin edecek şekilde ispat edilmediği takdirde, Madde 3 ve 4 saklı kalmak üzere, menşeli olmadığı kabul edilir:

(a) geri gelen eşyanın, ihraç edilmiş eşya ile aynı olduğu ve

(b) söz konusu ülkede bulunma veya ihraç edilme süresi içerisinde, iyi koşullarda muhafaza edilmeleri için gerekli olanların ötesinde herhangi bir işleme tabi tutulmadığı.

3. Başlık II'de belirlenen kurallar uyarınca kazanılan menşe statüsü, Türkiye veya Moldova'dan ihraç edilen ve daha sonra yeniden ithal edilen girdiler üzerinde, Türkiye veya Moldova dışında yapılan işçilik veya işlemden, aşağıdaki koşulların sağlanması halinde etkilenmeyecektir:

(a) Söz konusu girdiler tamamen Türkiye veya Moldova'da elde edilmişler veya ihraç edilmelerinden önce Madde 7'de belirtilen işlemlerin ötesinde bir işçilik veya işlemden geçmişlerse

ve

(b) Bu durum;

(i) geri gelen eşyanın ihraç edilen girdilerin işçilik veya işlemden geçirilmesi ile elde edildiği ve

(ii) bu madde hükümlerinin uygulanması ile Türkiye veya Moldova dışında kazanılan toplam katma değerin, menşe statüsü talebine konu nihai ürünün fabrika çıkış fiyatının yüzde 10'unu aşmadığı

hususlarında gümrük idarelerinin tatmin edilmesi ile kanıtlanır.

4. Fıkra 3 amaçları açısından, Başlık II'de düzenlenen menşe statüsünün kazanılması için gerekli koşullar, Türkiye veya Moldova dışında yapılan işçilik ve işlemlere uygulanamaz. Fakat, nihai ürünün menşe statüsünün belirlenmesinde, ürüne dahil edilen menşeli olmayan her girdi için Ek II'deki listede belirlenen bir azami kıymet bulunduğu durumda, bu madde hükümlerinin uygulanmasıyla, Türkiye veya Moldova dışında kazanılmış katma değerle birlikte dikkate alındığında, ilgili Taraf Ülke'de ürüne dahil edilen menşeli olmayan girdilerin toplam kıymeti belirlenen yüzdeyi aşmayacaktır.

5. Fıkra 3 ve 4 hükümlerinin uygulanması amacıyla, "toplam katma değer", orada dahil edilen girdilerin kıymetlerini de içerecek şekilde, Türkiye veya Moldova dışında oluşan tüm maliyetler, anlamında kullanılır.

6. Fıkra 3 ve 4'ün hükümleri, Ek II'deki listede düzenlenen koşulları yerine getirmeyen veya sadece Madde 6(2)'de yer alan genel tolerans kuralının uygulanması ile yeterli işçilik veya işlemden geçmiş olduğu kabul edilen ürünler için uygulanmaz.

7. Fıkra 3 ve 4 hükümleri Armonize Sistem'in 50 ila 63. fasıllarındaki ürünlere uygulanmaz.

8. Bu madde hükümleri tarafından kapsanan türde ve Türkiye veya Moldova dışında yapılan herhangi bir işçilik veya işlem, hariçte işleme veya benzeri düzenlemeler vasıtasıyla yürütülür.

MADDE 13
Doğrudan nakliyat

1. Anlaşma hükümlerinde sağlanan tercihli muamele sadece işbu Protokol'ün gerekliliklerini yerine getirmiş, Türkiye veya Moldova arasında doğrudan nakledilen ürünler için uygulanır. Bununla beraber tek bir sevkiyatı oluşturan ürünler, aktarma veya geçici depolama yoluyla, ancak transit geçtiği veya depolandığı ülkenin gümrük idarelerinin gözetimi altında olmaları ve boşaltma, tekrar yükleme veya iyi koşullarda muhafaza etmeye yönelik işlemler dışında bir işlemden geçmemiş olmaları koşullarıyla, gerektiğinde başka ülkeler üzerinden nakledilebilirler.

   Menşeli ürünler, Türkiye veya Moldova dışındaki ülkeler üzerinden boru hattı ile nakledilebilirler.

2. Fıkra 1'de yer alan şartların sağlandığı, ithalatçı ülke gümrük idaresine aşağıdaki belgelerin ibrazıyla ispatlanır:

   (a) ihracatçı ülkeden, transit ülkesi yoluyla geçişi kapsayan tek bir sevk evrakı veya

   (b) transit ülkesi gümrük idaresince düzenlenen,

   (i) ürünlerin tam bir tanımını veren;

   (ii) ürünlerin boşaltma ve tekrar yükleme tarihlerini ve uygulanabildiği hallerde kullanılan gemi veya diğer nakil araçlarının adlarını gösteren ve

   (iii) ürünlerin transit ülkesi içinde hangi koşullarda kalmış olduğunu kanıtlayan

   bir belge veya

   (c) bunların temin edilememesi halinde, diğer kanıtlayıcı belgeler.

MADDE 14
Sergiler

1. Türkiye veya Moldova dışında, bir başka ülkeye sergilenmek üzere gönderilen ve sergiden sonra Türkiye veya Moldova'da ithal edilmek üzere satılan menşeli ürünler, aşağıdaki durumlar hakkında gümrük idarelerinin tatmin edilmesi kaydıyla, ithalatta Anlaşma hükümlerinden yararlanırlar:

   (a) bir ihracatçının bu ürünleri Türkiye veya Moldova'dan serginin yapıldığı ülkeye nakletmesi ve orada sergilemesi;

   (b) ürünlerin bu ihracatçı tarafından Türkiye veya Moldova'daki bir kişiye satılması veya tasarrufuna verilmesi;

   (c) ürünlerin sergi süresi içinde veya sergiden hemen sonra, sergilenmek üzere gönderildikleri durumda sevk edilmesi ve

   (d) ürünlerin sergilenmek üzere gönderildikleri andan itibaren, bu sergide teşhir edilmek dışında başka bir amaçla kullanılmaması.

2. Başlık V hükümleri uyarınca bir menşe ispat belgesi hazırlanmalı veya düzenlenmeli ve ithalatçı ülkenin gümrük idaresine normal şartlarda ibraz edilmelidir. Serginin adı ve adresi bu belgede gösterilmelidir. Gerektiğinde, ürünlerin sergilendikleri koşullara dair ek kanıtlayıcı belgeler istenebilir.

3. Fıkra 1, özel amaçla yabancı ürün satmak üzere kurulmuş işyeri veya mağazalarda düzenlenmemiş olan, süresi zarfında eşyanın gümrük denetimi altında kaldığı her türlü ticaret, sanayi, tarım ve el sanatları sergi, fuar veya benzeri umumi gösterilere uygulanır.

BAŞLIK IV

GERİ ÖDEME VEYA MUAFİYET

MADDE 15
Gümrük vergilerinde geri ödemenin veya muafiyetin yasaklanması

1. Başlık V hükümleri çerçevesinde menşe ispat belgesi düzenlenen veya hazırlanan; Türkiye veya Moldova menşeli ürünlerin imalatında kullanılan menşeli olmayan girdiler, Türkiye veya Moldova'da her ne türde olursa olsun gümrük vergilerinin geri ödenmesine veya bunlardan muafiyete tabi değildirler.

2. Fıkra 1'deki yasak, Türkiye veya Moldova'da imalatta kullanılan girdilere uygulanabilen gümrük vergisi veya eş etkili vergilerin, ürünlerin söz konusu girdilerden elde edilip ihraç edildiği ve dahilde kullanım için alıkonmadığı hallerde, kısmen veya tamamen iadesi veya muaf tutulması veya ödenmemesi yönündeki her türlü düzenlemeye, bu tür iade veya ödemelerin fiilen veya açıkça geçerli olduğu durumlarda uygulanır.

3. Bir menşe ispat belgesi kapsamındaki ürünlerin ihracatçısı, menşeli olmayan girdiler kullanılarak üretilen söz konusu ürünlere geri ödeme sağlanmadığını ve bu girdilere uygulanabilen tüm gümrük vergileri veya eş etkili vergilerin fiilen ödendiğini ispat eden tüm uygun belgeleri gümrük yetkililerinin talebi üzerine herhangi bir zamanda ibraz etmeye hazır olmalıdır.

4. Fıkra 1 ila 3 hükümleri, Madde 8(2)'de belirtilen ambalajlara, Madde 9'da belirtilen aksesuar, yedek parça ve aksama ve Madde 10'da belirtilen set halindeki ürünler açısından da, menşeli olmamaları halinde uygulanır.

5. Fıkra 1 ila 4 hükümleri, yalnızca Anlaşma'nın uygulandığı türden girdilere uygulanır.

BAŞLIK V

MENŞE İSPAT BELGESİ

MADDE 16
Genel Koşullar

1. Türkiye menşeli ürünler Moldova'ya ve Moldova menşeli ürünler Türkiye'ye ithal edilirken, aşağıdaki belgelerden birinin ibrazı üzerine işbu Anlaşma'dan yararlanabilirler:

   (a) Bir örneği Ek III'te yer alan EUR.1 Dolaşım Belgesi veya

   (b) Madde 21(1)'de belirtilen durumlarda, ihracatçı tarafından, söz konusu ürünleri teşhislerini mümkün kılmaya yeterli ayrıntıda tanımlayan fatura, teslimat notu veya başka herhangi bir ticari belge üzerinde belirtilen, bundan sonra "fatura beyanı" olarak atıfta bulunulacak olan bir beyan; fatura beyanının metni Ek IV'te yer almaktadır.

2. Fıkra 1'e rağmen, işbu Protokol anlamındaki menşeli ürünler Madde 27'de tanımlanan durumlarda, yukarıda bahsedilen belgelerden birinin ibrazına gerek olmaksızın Anlaşma'dan yararlanırlar.

MADDE 17
EUR.1 dolaşım belgesinin düzenlenme işlemleri

1. EUR.1 Dolaşım Belgesi, ihracatçının veya ihracatçının sorumluluğunda yetkili temsilcisinin yazılı müracaatına binaen, ihracatçı ülkenin gümrük idaresi tarafından düzenlenir.

2. Bu amaçla, ihracatçı veya yetkili temsilcisi, örnekleri Ek III'te yer alan EUR.1 Dolaşım Belgesi ve müracaat formunu doldurur. Bu formlar, İngilizce ve mümkünse, tarafların dillerinden birinde ve ihracatçı ülkenin iç mevzuat hükümleri çerçevesinde doldurulur. Eğer el yazısı kullanılırsa matbaa harfleriyle ve mürekkeple doldurulur. Eşyanın tanımı, bu amaçla ayrılmış kutu içine boş satır bırakılmaksızın yapılmalıdır. Eğer kutunun tamamı dolmaz ise, tanımın son satırının altına bir yatay çizgi çekilerek, boş alan çapraz bir çizgi ile kapatılır.

3. EUR.1 Dolaşım Belgesi düzenlenmesi için müracaatta bulunan ihracatçı, EUR.1 Dolaşım Belgesi'ni verecek ihracatçı ülkenin gümrük idaresinin talep edebileceği, söz konusu eşyanın menşe statüsü ile işbu Protokol'ün diğer koşullarının yerine getirilmiş olduğunu tevsik eden tüm ilgili vesaiki herhangi bir zamanda ibraz etmeye hazırlıklı olur.

4. Söz konusu ürünlerin, Türkiye veya Moldova menşeli olduğunun kabulü ve işbu Protokol'ün diğer koşullarını yerine getirmesi durumunda, Türkiye veya Moldova gümrük idaresi tarafından bir EUR.1 Dolaşım Belgesi düzenlenir.

5. EUR.1 Dolaşım Belgelerini düzenleyen gümrük idareleri, ürünlerin menşe statüsünün ve işbu Protokol'ün diğer koşullarının yerine getirildiğinin kontrolü için gereken her tedbiri alırlar. Bu amaçla, her türlü delil talebinde bulunma ve ihracatçının hesaplarında denetleme yapma veya gerekli görülen başka herhangi bir kontrol hakkına sahiptirler. Fıkra 2'de atıfta bulunulan formların usulünce doldurulmasını da sağlarlar. Özellikle, ürünün tanımı için ayrılmış bulunan boşluğun, her türlü sahte ilaveler yapılması imkanını ortadan kaldıracak şekilde doldurulmuş olduğunu kontrol ederler.

6. EUR.1 Dolaşım Belgesi'nin düzenlendiği tarih, belge üzerindeki 11 numaralı kutuda gösterilir.

7. EUR.1 Dolaşım Belgesi, gümrük idaresince düzenlenerek fiili ihracatın gerçekleştiği veya kesinleştiği anda, ihracatçının kullanımına verilir.

MADDE 18
Sonradan düzenlenen EUR.1 dolaşım belgesi

1. Madde 17(7)'ye rağmen, aşağıdaki durumlarda, EUR.1 Dolaşım Belgesi istisnai olarak, ait olduğu eşyanın ihracatından sonra düzenlenebilir:

   (a) hatalar, istenmeyerek yapılan ihmaller veya özel durumlar nedeniyle, ihracat esnasında düzenlenmemiş ise;

   veya

   (b) Gümrük idareleri, bir EUR.1 Dolaşım Belgesi'nin düzenlenmiş, ancak teknik nedenlerle ithalatta kabul edilmemiş olduğu hususunda, tatmin edilirlerse.

2. Fıkra 1'in uygulanması açısından, ihracatçı, müracaatında EUR.1 Dolaşım Belgesi'nin ait olduğu ürünlerin ihracat yer ve tarihini ve talebinin gerekçelerini belirtmek zorundadır.

3. Gümrük idareleri, ancak ihracatçının müracaatındaki bilgilerin mütekabil dosya ile uyumlu olduğunu doğruladıktan sonra, sonradan EUR.1 Dolaşım Belgesi düzenleyebilirler.

4. Sonradan verilen EUR.1 Dolaşım Belgeleri, aşağıdaki İngilizce ibareyi taşımalıdır:

   'ISSUED RETROSPECTIVELY'

5. Fıkra 4'te belirtilen ibare, EUR.1 Dolaşım Belgesi'nin "Gözlemler" kutusuna konulur.

MADDE 19
İkinci nüsha EUR. 1 dolaşım belgesi düzenlenmesi

1. EUR.1 Dolaşım Belgesi'nin çalınması, kaybolması veya hasar görmesi halinde ihracatçı, belgeyi düzenleyen gümrük idaresine, elindeki ihracat belgelerine dayanarak ikinci bir nüsha tanzim etmesi için müracaat edebilir.

2. Bu şekilde düzenlenen ikinci nüsha, aşağıdaki İngilizce sözcüğü taşımalıdır:

   'DUPLICATE'

3. Fıkra 2'de belirtilen ibare, EUR.1 Dolaşım Belgesi'nin "Gözlemler" kutusuna konulur.

4. Orijinal EUR.1 Dolaşım Belgesi'nin veriliş tarihini taşıması gereken ikinci nüsha bu tarihten itibaren hüküm ifade eder.

MADDE 20
Önceden düzenlenmiş veya hazırlanmış bir menşe ispat belgesine istinaden EUR.1 dolaşım belgesi düzenlenmesi

Menşeli ürünler Türkiye veya Moldova'da bir gümrük idaresinin kontrolü altında iken, söz konusu ürünlerin tamamı veya bir bölümünü Türkiye veya Moldova içinde başka bir yere göndermek amacıyla, orijinal menşe ispat belgesinin bir veya daha fazla EUR.1 Dolaşım Belgesi ile değiştirilmesi mümkündür. Değiştirilen EUR.1 Dolaşım Belgesi/Belgeleri, ürünleri kontrolü altında bulunduran gümrük idaresi tarafından düzenlenir.

MADDE 21
Muhasebesel ayırım

1. Aynı ve birbirleri yerine geçebilen menşeli ve menşeli olmayan girdi stoklarının ayrı tutulmasının önemli maliyetler ve somut güçlükler doğurduğu hallerde, ilgililerin yazılı talebi üzerine gümrük idaresi, bu stokların yönetiminde "muhasebesel ayırım" adı verilen yöntemin kullanılmasına izin verebilir.

2. Bu yöntem, belirli bir referans dönemi için, elde edilen "menşeli" kabul edilebilecek ürün sayısının, stoklar fiziksel ayırıma tabi tutulduğunda elde edilecek olanla aynı olmasını sağlayabilmelidir.

3. Gümrük idaresi bu izni, gerekli görebileceği her türlü koşula bağlı olarak verebilir.

4. Bu yöntem, ürünlerin imal edildiği ülkede uygulanan genel muhasebe ilkelerine göre uygulanır ve kaydı tutulur.

5. Bu kolaylaştırmadan yararlanan, menşeli kabul edilebilecek ürün miktarı için, yerine göre menşe ispat belgesi düzenleyebilir veya kullanabilir. Gümrük idaresinin talebi üzerine, yararlanan, stoklarının nasıl işletildiğine dair bir bildirge sunar.

6. Gümrük idaresi, iznin kullanımını izler ve, her ne suretle olursa olsun, yararlananın, izni uygunsuz kullandığı veya bu Protokol'de belirlenen diğer herhangi bir koşulu yerine getiremediği her durumda geri alabilir.

MADDE 22
Fatura beyanında bulunma koşulları

1. Madde 16(1)(b)'de atıfta bulunulan fatura beyanı;

   (a) Madde 23 anlamında bir onaylanmış ihracatçı tarafından,

   veya

   (b) toplam kıymeti 6000 Euro'yu geçmeyen menşeli ürünler ihtiva eden ve bir veya daha fazla paketten oluşan bir sevkiyat için, herhangi bir ihracatçı tarafından

   hazırlanabilir.

2. Fatura beyanı, söz konusu ürünlerin Türkiye veya Moldova menşeli olarak kabulü ve bu Protokol'ün diğer koşullarının sağlanması halinde hazırlanabilir.

3. Fatura beyanında bulunan ihracatçı, ihracatçı ülkenin gümrük idaresinin talebi üzerine, söz konusu eşyanın menşe statüsü ile işbu Protokol'ün diğer koşullarının yerine getirilmiş olduğunu tevsik eden tüm ilgili vesaiki her an ibraz etmeye hazırlıklı olur.

4. Fatura beyanı, ihracatçı tarafından, metni Ek IV'te verilen ve aynı ekteki dillerden birinde ihracatçı ülkenin iç mevzuat hükümleriyle uyumlu olarak fatura, teslimat notu veya başka bir ticari belge üzerine daktilo edilmesi, damgalanması veya basılmasıyla hazırlanır. Eğer beyan el yazısı ile yapılırsa, matbaa harfleriyle ve mürekkeple yazılır.

5. Fatura beyanı, ihracatçının kendi el yazısı ile atacağı orijinal imzasını ihtiva etmelidir. Ancak, Madde 23 anlamında onaylanmış ihracatçıdan, kendi adıyla hazırlanmış herhangi bir fatura beyanının kendi el yazısıyla imzalanmış addedilerek tüm sorumluluğunu üzerine aldığına dair yazılı bir taahhütnameyi ihracatçı ülkenin gümrük idaresine vermiş olması koşuluyla, bu beyanı imzalama şartı aranmaz.

6. Bir fatura beyanı, ihracatçı tarafından ait olduğu ürünlerin ihracatı sırasında veya ait olduğu ürünlerin ithalatından itibaren iki yıl içinde ithalatçı ülkede ibrazı koşuluyla, ihracattan sonra hazırlanabilir.

MADDE 23
Onaylanmış ihracatçı

1. İhracatçı ülkenin gümrük idaresi, bu Anlaşma kapsamındaki ürünlerin sık aralıklarla sevkiyatını yapmakta olan herhangi bir ihracatçıyı, söz konusu ürünlerin kıymetine bakılmaksızın fatura beyanında bulunabilmesi konusunda yetkili kılabilir. Böyle bir yetki talebinde bulunan ihracatçı, ürünlerin menşe statüsü ile bu Protokol'ün diğer koşullarının yerine getirildiğini doğrulamak üzere gümrük idarelerine tatmin edici her türlü gerekli garantiyi vermek mecburiyetindedir.

2. Gümrük idaresi, onaylanmış ihracatçı statüsünü, kendisinin uygun gördüğü herhangi bir şarta bağlı olarak verebilir.

3. Gümrük idaresi, onaylanmış ihracatçıya, fatura beyanında yer almak üzere, bir gümrük onay numarası verir.

4. Gümrük idaresi, onaylanmış ihracatçının bu yetki kullanımını takip eder.

5. Gümrük idaresi, vermiş olduğu yetkiyi herhangi bir anda geri alabilir. Onaylanmış ihracatçı fıkra 1'de belirtilen garantiyi artık vermez, fıkra 2'de belirtilen şartları artık yerine getirmez veya yetkiyi doğru olmayan bir şekilde kullanırsa, gümrük idaresi bu tasarrufta bulunur.

MADDE 24
Menşe ispat belgesinin geçerliliği

1. Bir menşe ispat belgesi, ihracatçı ülkede düzenleniş tarihinden itibaren dört ay süreyle geçerli olur ve bu süre zarfında ithalatçı ülkenin gümrük idarelerine ibraz edilmek zorundadır.

2. Fıkra 1'de belirtilen son ibraz tarihinden sonra ithalatçı ülkenin gümrük idaresine ibraz edilen menşe ispat belgeleri, bu belgelerin belirlenmiş son tarihe kadar ibraz edilememesinin istisnai durumlardan kaynaklanması halinde tercihli muamele uygulanmak üzere kabul edilebilir.

3. Diğer geç ibraz hallerinde ithalatçı ülkenin gümrük idaresi, ürünlerin belirtilen son tarihten önce sunulmuş olması kaydıyla menşe ispat belgelerini kabul edebilir.

MADDE 25
Menşe ispat belgesinin ibrazı

Menşe ispat belgeleri, ithalatçı ülkedeki usullere uygun olarak bu ülkenin gümrük idaresine ibraz edilir. Anılan idare, menşe ispat belgesinin çevirisini ve ayrıca, ürünlerin Anlaşma'nın uygulanmasının gerektirdiği koşulları sağladığına ilişkin ithalatçının beyanı ile birlikte ithalat beyannamesini de talep edebilir.

MADDE 26
Parçalar halinde ithalat

İthalatçının talebi üzerine ve ithalatçı ülkenin gümrük idaresince belirlenen şartlara binaen, Armonize Sistem'in 2(a) Genel Kuralı anlamındaki birleştirilmemiş veya monte edilmemiş halde olan ve Armonize Sistem'in XVI ve XVII. bölümlerinde veya 7308 ve 9406 pozisyonlarında yer alan ürünlerin, parçalar halinde ithal edilmesi halinde, bu tür ürünler için tek bir menşe ispat belgesi, ilk parçanın ithalatı sırasında gümrük idaresine ibraz edilir.

MADDE 27
Menşe ispat belgesinden muafiyet

1. Gerçek kişilerden gerçek kişilere küçük paketler halinde gönderilen veya yolcunun zati eşyasını oluşturan ürünler, ticari amaçlarla ithal edilmemişlerse ve işbu Protokol'ün şartlarına uydukları beyan edilirse ve böyle bir beyanın doğruluğundan şüphe edilmiyorsa, menşe ispat belgesinin ibrazına gerek olmaksızın menşeli olarak kabul edilirler. Posta ile gönderilen ürünler için bu beyan, CN22/CN23 gümrük beyannamesi üzerinde veya bu belgeye eklenen bir kağıt üzerinde yapılabilir.

2. Arızî olarak yapılan ve yalnızca alıcıların veya yolcuların veya bunların ailesinin kişisel kullanımına yönelik ürünlerin ithalatı, ürünlerin cinsinden ve miktarından ticari amaç güdülmediği aşikârsa, ticari amaçlı ithalat olarak kabul edilmez.

3. Ayrıca, ürünlerin toplam kıymeti küçük paketler için 500 Euro'yu veya yolcunun zati eşyasını oluşturan ürünler için 1200 Euro'yu aşamaz.

MADDE 28
Destekleyici belgeler

Madde 17(3) ve 22(3)'te belirtilen, bir EUR.1 Dolaşım Belgesi veya fatura beyanı kapsamındaki ürünlerin Türkiye veya Moldova menşeli olduğunu ve işbu Protokol'ün diğer koşullarını yerine getirdiğini tevsik etmek amacıyla kullanılan belgeler, bunların yanında aşağıda belirtilenleri de içerebilir:

(a) ihracatçı veya tedarikçi tarafından, söz konusu eşyanın elde edilmesi için gerçekleştirilen işlemleri belgeleyici nitelikte, örneğin hesaplarında veya iç muhasebesinde yer alan doğrudan deliller;

(b) Türkiye veya Moldova'da düzenlenmiş veya hazırlanmış, imalatta kullanılan girdilerin menşe statüsünü tevsik eden, iç mevzuat uyarınca kullanılan belgeler;

(c) Türkiye veya Moldova'da düzenlenmiş veya hazırlanmış, Türkiye veya Moldova'da girdiler üzerinde yapılan işçilik veya işlemi tevsik eden, iç mevzuat uyarınca kullanılan belgeler;

(d) Türkiye veya Moldova'da işbu Protokol uyarınca düzenlenmiş veya hazırlanmış olan, kullanılmış girdilerin menşe statüsünü tevsik eden EUR.1 Dolaşım Belgeleri veya fatura beyanları;

(e) Madde 12'nin uygulanması açısından, söz konusu Maddenin gerekliliklerinin karşılandığını ispat eden ve Türkiye veya Moldova haricinde gerçekleştirilen işçilik veya işlemlere ilişkin uygun kanıtlar.

MADDE 29
Menşe ispat belgeleri ile destekleyici belgelerin muhafazası

1. EUR.1 Dolaşım Belgesi düzenlenmesi için müracaatta bulunan ihracatçı, Madde 17(3)'te belirtilen vesaiki en az üç yıl muhafaza eder.

2. Fatura beyanında bulunan ihracatçı, işbu beyanın bir nüshasını ve Madde 22(3)'te belirtilen vesaiki en az üç yıl muhafaza eder.

3. İhracatçı ülkenin EUR.1 Dolaşım Belgesi düzenleyen gümrük idaresi, Madde 17(2)'de belirtilen müracaat formunu en az üç yıl muhafaza eder.

4. İthalatçı ülkenin gümrük idaresi, kendisine ibraz edilen EUR.1 Dolaşım Belgeleri ve fatura beyanlarını en az üç yıl muhafaza eder.

MADDE 30
Farklılıklar ve şekli hatalar

1. Menşe ispat belgesi üzerindeki ibareler ile ürünlerin ithalat işlemlerini yerine getirmek amacıyla gümrük idarelerine ibraz edilen belgeler üzerindeki ibareler arasında bulunabilecek küçük tutarsızlıklar, sunulan ürünlere karşılık geldiğinin usulünce tespit edilmesi kaydıyla, menşe ispat belgesini kendiliğinden geçersiz kılmaz.

2. Menşe ispat belgesi üzerindeki ifadelerin doğruluğu üzerinde şüphe yaratması söz konusu olmayan, daktilo hatası gibi bariz şekli hatalar, menşe ispat belgesinin reddedilmesini gerektirmez.

MADDE 31
Euro cinsinden ifade edilen tutarlar

1. Madde 22(1)(b) ve 27(3) hükümlerinin uygulanması için, eşyanın Euro dışında bir para birimi üzerinden faturalandırıldığı durumlarda, Türkiye ve Moldova'nın ulusal para birimleri cinsinden ifade edilen ve Euro tutarına eşit tutarlar, ilgili ülkelerin her biri tarafından yıllık olarak sabitlenir.

2. Bir sevkiyat, ilgili ülke tarafından sabitlenen tutara göre, faturanın düzenlendiği para birimine atıf yapılmak suretiyle, Madde 22(1)(b) ve 27(3) hükümlerinden yararlanır.

3. Belirli bir ulusal para biriminde kullanılacak tutarlar, Ekim ayının ilk iş günü kurundan ifade edilen Euro cinsinden tutarlara eşit olur. Söz konusu tutarlar 15 Ekim'e kadar diğer Akit Taraf'a bildirilir ve bir sonraki yılın 1 Ocak gününden itibaren uygulanır.

4. Bir ülke, Euro cinsinden ifade edilen bir tutarın kendi ulusal para birimine çevrilmesinin sonucunda ortaya çıkan tutarda, aşağı veya yukarı doğru yuvarlama yapabilir. Yuvarlanan tutarlar, çevirme işlemi sonucunda ortaya çıkan tutarın yüzde 5'inden farklı olamaz. Bir ülke, fıkra 3'te öngörülen yıllık ayarlama zamanında yapılan çevirme işlemi, ulusal birim cinsinden eşdeğerinin yuvarlama yapılmaksızın yüzde 15'inden daha düşük bir artışla sonuçlanıyorsa, Euro cinsinden ifade edilen tutarın eşdeğeri ulusal para karşılığını, değiştirmeden koruyabilir. Çevirme işlemi ulusal para eşdeğerinde bir düşüşle sonuçlanıyorsa, bu eşdeğer değiştirilmeden korunabilir.

5. Euro cinsinden ifade edilen tutarlar, Türkiye veya Moldova'nın talebi üzerine Ortak Komite tarafından gözden geçirilir. Gözden geçirme sırasında Ortak Komite, belirtilen limitlerin gerçekteki etkilerinin korunmasının istenilip istenilmediğini değerlendirir. Bu amaçla, Euro cinsinden ifade edilen tutarları değiştirmeye karar verebilir.

BAŞLIK VI

İDARİ İŞBİRLİĞİ DÜZENLEMELERİ

MADDE 32
Karşılıklı yardım

1. Türkiye ve Moldova gümrük idareleri birbirlerine, kendi gümrük idarelerinde EUR.1 Dolaşım Belgesi düzenlenmesinde kullanılan mühürlerin örnek baskılarını ve EUR.1 Dolaşım Belgeleri'nin ve fatura beyanlarının sonradan kontrolünden sorumlu gümrük idarelerinin adreslerini sağlarlar.

2. Bu Protokol'ün düzgün uygulanmasını teminen, Türkiye ve Moldova, yetkili gümrük idareleri vasıtasıyla, birbirlerine EUR.1 Dolaşım Belgeleri veya fatura beyanlarının geçerliliklerinin ve bu vesaikte yer alan bilgilerin doğruluğunun kontrolünde yardımcı olurlar.

MADDE 33
Menşe ispat belgelerinin kontrolü

1. Menşe ispat belgelerinin sonradan kontrolü, sondaj usulü ile veya ithalatçı ülke gümrük idaresinin bu belgelerin geçerliliğine, söz konusu ürünlerin menşe statüsüne veya işbu Protokol'ün diğer koşullarının yerine getirilişine ilişkin makul şüphesi olduğu her an yapılır.

2. Fıkra 1 hükümlerini yerine getirmek amacıyla, ithalatçı ülkenin gümrük idaresi, EUR.1 Dolaşım Belgesi ve fatura ile, eğer ibraz edilmiş ise fatura beyanını, yahut bu vesaikin birer kopyasını, gerektiğinde araştırmanın gerekçelerini de belirterek ihracatçı ülkenin gümrük idaresine geri gönderir. Menşe ispat belgesinde yer alan bilgilerin doğru olmadığı kanaatini uyandıran elde edilmiş tüm belge ve bilgi, kontrol talebini desteklemek üzere gönderilir.

3. Kontrol, ihracatçı ülkenin gümrük idaresi tarafından yapılır. Bu amaçla, ihracatçı ülkenin gümrük idaresi, her türlü delil talep etme ve ihracatçının hesaplarını denetleme veya gerekli gördüğü diğer kontrolleri yapabilme yetkisine sahip olur.

4. Eğer ithalatçı ülkenin gümrük idaresi, kontrol sonucunun beklenmesi süresinde söz konusu ürünlere tercihli muamele tanınmasını askıya almaya karar verirse, ürünlerin takdir edilen ihtiyati tedbirlere bağlı olarak serbest bırakılmasını ithalatçıya önerir.

5. Kontrol talebinde bulunan gümrük idaresi, bu kontrolün sonuçlarından mümkün olan en kısa zamanda haberdar edilir. Bu sonuçlar, belgelerin gerçek olup olmadığını, söz konusu ürünlerin Türkiye veya Moldova menşeli olarak kabul edilip edilemeyeceğini ve işbu Protokol'ün diğer koşullarına uyup uymadıklarını açıkça belirtmelidir.

6. Makul şüphe olması halinde, kontrol talebine on ay içinde cevap alınamaz veya cevap söz konusu belgenin gerçekliğinin veya ürünlerin gerçek menşeinin tespitine imkan verecek ölçüde yeterli bilgi içermiyorsa, talepte bulunan gümrük idaresi, istisnai durumlar haricinde, tercih tanınmasını reddeder.

MADDE 34
Anlaşmazlıkların çözümü

Madde 33'deki kontrol usulleriyle ilgili olarak, kontrol talebinde bulunan gümrük idaresi ile bu kontrolün yapılmasından sorumlu gümrük idaresi arasında çözümlenemeyen bir anlaşmazlığın veya işbu Protokol'ün yorumlanmasına ilişkin bir soru hasıl olması halinde, gümrük idareleri durumu Ortak Komite'ye arz eder.

İthalatçı ile ithalatçı ülkenin gümrük idaresi arasında çıkabilecek her türlü anlaşmazlık, adı geçen ülkenin mevzuatı çerçevesinde çözülür.

MADDE 35
Cezalar

Ürünler için tercihli muamele hakkı elde etmek amacıyla, yanlış bilgi içeren bir belgeyi hazırlayan veya hazırlattıran şahıslara ceza uygulanır.

MADDE 36
Serbest bölgeler

1. Türkiye ve Moldova, nakliye esnasında, kendi ülkelerinde bulunan bir serbest bölgeyi kullanan, bir menşe ispat belgesi kapsamında ticarete konu ürünlerin başka ürünlerle değiştirilmelerini veya bozulmalarını önleyici normal işlemler dışındaki herhangi bir işleme tabi tutulmamalarının temini konusundaki bütün tedbirleri alırlar.

2. Birinci fıkra hükümlerine istisna olarak, Türkiye veya Moldova menşeli ürünler bir menşe ispat belgesi kapsamında bir serbest bölgeye ithal olunur ve bir işleme veya muameleden geçirilirse, ilgili idare, uygulanan işlem veya muamelenin işbu Protokol hükümlerine uygun olması koşuluyla, ihracatçının talebi üzerine yeni bir EUR.1 Dolaşım Belgesi düzenler.

BAŞLIK VII

SON HÜKÜMLER

MADDE 37
Protokol'de yapılacak değişiklikler

Ortak Komite, işbu Protokol hükümlerinde değişiklik yapmaya karar verebilir.

MADDE 38
Transit haldeki veya antrepodaki eşya için geçiş hükümleri

Bu Protokol hükümlerine uygun olan ve bu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihte transit halinde olan ya da bir Taraf Ülkede gümrük antrepolarında veya serbest bölgelerde geçici depolanan eşyaya, ithalatçı Tarafın gümrük idaresine belirtilen tarihten itibaren dört ay içinde, eşyanın Madde 13'e uygun olarak doğrudan nakledilmiş olduğunu gösteren belgelerle beraber ihracatçı tarafın gümrük idaresince sonradan verilmiş bir EUR.1 Dolaşım Belgesi'nin sunulması kaydıyla, Anlaşma hükümleri tatbik edilebilir.

PROTOKOL'E DAİR EK I

EK II'DE YER ALAN LİSTE İÇİN GİRİŞ NOTLARI

Not 1:

Liste, tüm ürünlerin bu Protokol'ün 6. maddesi çerçevesinde yeterli düzeyde işlem ve işçilik görmüş olarak kabul edilmeleri için gerekli şartları düzenler.

Not 2:

2.1 Listenin ilk iki sütunu elde edilen ürünü tanımlamaktadır. 1. sütun Armonize Sistem'de kullanılan tarife pozisyon numarası ya da fasıl numarasını, 2. sütun ise bu sistemde kullanılan tarife pozisyonu ya da fasıl kapsamındaki eşyaların tanımını vermektedir. İlk iki sütuna yapılan her bir giriş için 3. veya 4. sütunda bir kural belirtilmiştir. Bazı hallerde 1. sütundaki girişin önüne 'y' ibaresi konulması, 3. veya 4. sütundaki kuralın sadece, pozisyonun 2. sütunda tanımlanan o kısmına uygulanacağı anlamına gelmektedir.

2.2 1. sütunda bir çok pozisyon numarasının bir arada gruplandırılmış olması veya bir fasıl numarasının verilmesi ve dolayısıyla 2. sütundaki ürün tanımlarının genel ifadelerle verilmiş olduğu hallerde, 3. veya 4. sütundaki bitişik kural, Armonize Sistem'de bir faslın tarife pozisyonlarında, veya 1. sütunda gruplandırılmış pozisyonlardan herhangi birisinde sınıflandırılan ürünlerin hepsine uygulanır.

2.3 Listede bir tarife pozisyonunda yer alan farklı ürünlerin farklı kurallara tabi olması halinde, her bir bent, 3. veya 4. sütundaki bitişik kurala tabi tarife pozisyonunun ilgili kısmının tanımını içerir.

2.4 İlk iki sütundaki herhangi bir kalem için, 3. ve 4. sütunların her ikisinde de bir kural belirlenmiş ise, ihracatçı, sütun 3 veya sütun 4'te yer alan kurallardan herhangi birisini uygulamayı, bir alternatif olarak tercih edebilir. 4. sütunda hiçbir menşe kuralı verilmemiş ise, 3. sütunda yer alan kuralın uygulanması gerekir.

Not 3:

3.1 Başka bir ürünün imalatında kullanılan menşe statüsü kazanmış ürünlere ilişkin Madde 6'da yer alan şartlar, menşe statüsünün bu ürünlerin kullanıldığı fabrikada veya bir Akit Taraf'taki başka bir fabrikada kazanılıp kazanılmadığına bakılmaksızın uygulanır.

Örneğin:

8407 pozisyonundaki bir motor, ki kural kullanılacak menşeli olmayan girdilerin kıymetinin fabrika-çıkış fiyatının % 40'ını aşmayacağını belirtir, y.7224 pozisyonundaki "dövme suretiyle kabaca şekillendirilmiş diğer çelik alaşımları" ile yapılır.

Eğer bu dövme işlemi Türkiye menşeli olmayan külçelerden yapılmış ise, listede y.7224 pozisyonu için verilen kural gereğince bu işlem menşe statüsüne sahiptir.

Bu takdirde aynı fabrikada veya Türkiye'de başka bir fabrikada üretilip üretilmediğine bakılmaksızın, dövme, motorun kıymet hesaplamasında menşeli sayılır. Yani, kullanılan menşeli olmayan girdilerin kıymetleri toplamı alınırken, menşeli olmayan külçenin kıymeti hesaba katılmaz.

3.2 Listedeki kural gerekli asgari işçilik veya işlem miktarını gösterir ve daha fazla işçilik ve işlem de menşe statüsü verir; aksine daha az işçilik ve işlem menşe statüsü veremez. Bu nedenle, bir kural belirli bir imalat aşamasında menşeli olmayan girdi kullanılabileceğini belirtirse, bu tür girdinin daha önceki bir imalat aşamasında kullanılması mümkün, daha sonraki aşamasında ise mümkün değildir.

3.3 Not 3.2'deki kural saklı kalmak üzere, bir kural "herhangi bir pozisyondaki girdiler"in kullanılabileceğini belirtiyorsa, ürün ile aynı pozisyonda yer alan girdiler de, kuralın içerebileceği bazı özel kısıtlamalar da dikkate alınmak koşuluyla kullanılabilir.

Bununla birlikte, "... pozisyondaki diğer girdiler de dahil olmak üzere, herhangi bir pozisyondaki girdilerden imalat" ifadesi, sadece ürün ile aynı pozisyonda sınıflandırılan ancak listenin 2. sütununda yer alan ürün tanımından farklı tanımlarda olan ürünlerin kullanılabileceği anlamına gelir.

3.4 Listedeki bir kural bir ürünün birden fazla girdiden imal edilebileceğini ifade ettiğinde, bu, herhangi bir veya birden çok girdinin kullanılabileceği anlamına gelir. Tamamının kullanılmasını gerektirmez.

Örneğin:

5208 ila 5212 pozisyonlarındaki mensucat için kural, tabii liflerin kullanılabileceğini ve diğer girdiler arasında kimyasal girdilerin de kullanılabileceğini ifade eder. Bu her ikisinin de kullanılması gerektiği anlamına gelmez; biri, diğeri veya ikisi birden kullanılabilir.

3.5 Listedeki bir kural bir ürünün belli bir girdiden imal edilmesi gerektiğini ifade ederse, açıktır ki bu şart kendi doğası gereği kuralı karşılamayan başka girdilerin kullanılmasını engellemez. (dokumaya ilişkin maddelere ilişkin aşağıdaki Not 6.2'ye de bakınız).

Örneğin:

1904 pozisyonundaki müstahzar gıda için hububat ve bunların türevlerinin kullanılmasını hariç tutan kural, hububattan üretilmemiş mineral tuzların, kimyasal girdilerin veya diğer katkıların kullanılmasını engellemez.

Ancak bu kural, listede gösterilen belirli bir girdiden üretilememesine rağmen aynı özellikte olan ve önceki bir imalat safhasında bulunan bir maddeden üretilebilen ürünlere uygulanmaz.

Örneğin:

y Fasıl 62'deki, dokunmamış girdilerden mamul bir giyim eşyası söz konusu olduğunda, bu eşya grubu için sadece menşeli olmayan ipliğin kullanımına müsaade ediliyorsa, -dokunmamış kumaşların normal olarak iplikten üretilememesine rağmen- dokunmamış kumaştan başlanması mümkün değildir. Böyle durumlarda, başlangıç girdisinin normal olarak iplikten önceki bir safhada - yani lif safhasında- olması gerekir.

3.6 Listedeki kuralda kullanılabilecek menşeli olmayan girdilerin maksimum kıymeti için iki yüzde oranı verilmiş ise, bu yüzdeler birbirine eklenemez. Diğer bir deyişle, kullanılan menşeli olmayan girdilerin toplam kıymeti verilen yüzde oranlarının en yüksek olanını aşamaz. Ayrıca, her bir yüzde oranı ilgili olduğu girdiye uygulanırken aşılmamalıdır.

Not 4:

4.1 Listede "tabii lifler" kavramı suni ve sentetik liflerden başka liflere atıfta bulunmak üzere kullanılmıştır. Bu eğirme işleminin başlamasından önceki -döküntüler dahil- aşamalarla sınırlıdır ve aksi belirtilmedikçe karde edilmiş, taranmış veya başka türlü işleme tabi tutulmuş ancak eğrilmemiş lifleri kapsar.

4.2 "Tabii lifler" kavramı 0503 pozisyonundaki at kılı, 5002 ve 5003 pozisyonlarındaki ipek, 5101 ila 5105 pozisyonlarındaki yün lifler ve ince veya kaba hayvan kılları, 5201 ila 5203 pozisyonlarındaki pamuk lifleri ve 5301 ila 5305 pozisyonlarındaki diğer bitkisel lifleri ihtiva eder.

4.3 "Tekstil hamuru", "kimyasal girdiler" ve "kağıt yapımına mahsus girdiler" kavramları listede 50 ila 63. fasıllarda sınıflandırılmayan sunî, sentetik ve kağıt lifleri veya iplikleri imalinde kullanılabilen girdileri tanımlamak üzere kullanılmıştır.

4.4 "Sentetik ve suni devamsız lifler" kavramı listede 5501 ila 5507 pozisyonlardaki sentetik veya sunî filament demetler, devamsız lifler veya döküntülere atfen kullanılmıştır.

Not 5:

5.1. Listedeki veri bir ürün için bu nota atıfta bulunulduğunda, 3. sütunda belirtilen şartlar, imalatta kullanılan tüm temel dokumaya elverişli girdilerin toplam ağırlığının hep birlikte % 10 veya daha azını oluşturan temel dokumaya elverişli girdilere uygulanmaz (aşağıdaki Not 5.3 ve 5.4'e de bakınız).

5.2. Bununla birlikte, Not 5.1'de bahsedilen bu tolerans yalnızca iki veya daha fazla temel dokumaya elverişli girdiden yapılmış karışık ürünlere uygulanabilir.

Aşağıdakiler temel dokumaya elverişli girdilerdir:

- ipek,
- yün,
- kaba hayvan kılı,

- ince hayvan kılı,
- at kılı,
- pamuk,
- kağıt yapımına mahsus girdiler ve kağıt,
- keten,
- kenevir,
- jüt ve bitki iç kabuklarının dokumaya elverişli diğer lifleri,
- sisal ve agave türlerinin dokumaya elverişli lifleri,
- hindistan cevizi, abaka, rami ve dokumaya elverişli diğer bitkisel lifler,
- sentetik filamentler,
- sunî filamentler,
- iletkenliği olan filamentler,
- polipropilenden sentetik devamsız lifler,
- poliesterden sentetik devamsız lifler,
- poliamidden sentetik devamsız lifler,
- poliakrilonitrilden sentetik devamsız lifler,
- poliimidden sentetik devamsız lifler,
- politetraflüoroetilenden sentetik devamsız lifler,
- polifenilen sülfitten sentetik devamsız lifler,
- polivinil klorürden sentetik devamsız lifler,
- diğer sentetik devamsız lifler,
- viskozdan suni ve sentetik devamsız lifler,
- diğer suni devamsız lifler,

-gipe edilmiş olsun olmasın bükülebilir polieter parçalı (segmentli) poliüretandan (segmente edilmiş) mamul iplik,

-gipe edilmiş olsun olmasın bükülebilir poliester parçalı (segmentli) poliüretandan (segmente edilmiş) mamul iplik,

- önemli bir kısmı aluminyum yapraklardan veya aluminyum tozuyla kaplanmış olsun olmasın plastik filmden oluşan şeritlerle birleştirilmiş 5605 pozisyonunda yer alan ürünler (metalize iplikler) (genişliği 5 mm.yi geçmeyen, iki plastik film arasına renkli veya renksiz bir yapıştırıcı vasıtasıyla sıkıştırılmş olanlar)
- 5605 pozisyonunda yer alan diğer ürünler.

Örneğin:

5203 pozisyonundaki pamuk lifleri ve 5506 pozisyonundaki sentetik devamsız liflerden imal edilmiş 5205 pozisyonundaki bir iplik karışık bir ipliktir. Bu yüzden, menşe kurallarını karşılamayan menşeli olmayan sentetik devamsız lifler (bunların kimyasal girdiler veya tekstil hamurundan imal edilmesi gerekmektedir), ipliğin ağırlığının en çok % 10'una kadar kullanılabilir.

Örneğin:

5107 pozisyonundaki yün ipliği ve 5509 pozisyonundaki sentetik devamsız liflerden mamul iplikten imal edilmiş 5112 pozisyonundaki bir yünlü mensucat karışık bir mensucattır. Bu yüzden menşe kurallarını karşılamayan menşeli olmayan sentetik iplik (bunların kimyasal girdilerden veya tekstil hamurundan imali gerekmektedir) veya yün iplik (bunların karde edilmemiş, taranmamış veya başka bir şekilde eğirmeye hazırlanmamış tabii liflerden imali gerekmektedir) veya her ikisinin karışımı, mensucatın ağırlığının en çok % 10'una kadar kullanılabilir.

Örneğin:

5205 pozisyonundaki pamuk ipliğinden ve 5210 pozisyonundaki pamuklu mensucattan imal edilmiş, 5802 pozisyonundaki bir tufte edilmiş mensucat, eğer pamuklu mensucat, iki farklı pozisyonda yer alan ipliklerden imal edilmiş bir karışık mensucat ise veya kullanılan pamuk iplikleri bir karışım ise bir karışık üründür.

Örneğin:

Eğer söz konusu tufte edilmiş mensucat, 5205 pozisyonundaki pamuk ipliğinden veya 5407 pozisyonundaki sentetik mensucattan imal edilmiş ise, bu takdirde açıktır ki, kullanılan iplikler iki ayrı temel dokumaya elverişli girdidir ve aynı şekilde tufte edilmiş mensucat bir karışık üründür.

5.3. "Gipe edilmiş olsun veya olmasın bükülebilir polieter parçaları (segment) içeren poliüretandan (segmente edilmiş) imal edilmiş iplik" ihtiva eden ürünlerde bu tolerans sözkonusu iplik için % 20'dir.

5.4. "Aluminyum yaprak veya aluminyum tozu ile kaplanmış olsun veya olmasın plastik film" esaslı şerit ihtiva eden, 5 mm.yi geçmeyen genişlikte, bir yapıştırıcı ile iki plastik film arasına sıkıştırılmış ürünlerde bu tolerans söz konusu şerit için % 30'dur.

Not 6:

6.1 Listede bu giriş notuna atıfta bulunan bir dipnot ile işaretlenmiş tekstil ürünlerinde, söz konusu mamul ürünler için 3 no'lu sütunda belirlenen kuralları karşılamayan astar ve iç astarlar haricindeki tekstil girdileri, mamulünkinden başka bir pozisyonda yer almaları ve toplam kıymetlerinin mamulün fabrika çıkış fiyatının % 8'ini aşmaması kaydıyla, kullanılabilirler.

6.2. Not 6.3'ün hükümlerine halel getirmeksizin 50 ila 63. fasıllar arasında yer almayan girdiler, dokumaya elverişli madde ihtiva etsinler veya etmesinler, serbestçe kullanılabilirler.

Örneğin:

Listedeki bir kural örneğin pantolon gibi belli bir tekstil eşyası için iplik kullanılması gerektiğini belirtiyorsa, bu kural, örneğin düğme gibi metal eşyaların -

düğmeler 50 ila 63. fasıllar arasında yer almadığından- kullanılmasını engellemez. Aynı nedenle, fermuarların, normal olarak dokumaya elverişli madde ihtiva etmelerine rağmen, kullanılmasına mani teşkil etmez.

6.3. Bir yüzde kuralı uygulandığında, kullanılan menşeli olmayan girdilerin kıymeti hesaplanırken 50 ila 63. fasıllarda yer almayan girdilerin kıymetlerinin de hesaba dahil edilmesi gerekir.

Not 7:

7.1. y 2707, 2713 ila 2715, y 2901, y 2902 ve y 3403 pozisyonları bahis konusu olduğunda "özel işlemler", aşağıdakilerdir:

(a) vakumla damıtma;

(b) daha ileri fraksiyonlara ayırma işlemiyle yeniden damıtma;

(c) patlayıcılık verme (cracking);

(d) yeniden şekillendirme (reforming);

(e) seçici çözücüler vasıtasıyla ekstraksiyon;

(f) aşağıdaki operasyonların hepsini içeren işlem: konsantre sülfirik asitle veya oleumla ya da sülfürik anhidritle işlem görme, alkali ajanlarla nötralizasyon, kendi yapısı itibariyle aktif olan toprakla, aktifleştirilmiş toprakla, aktif karbon veya boksitle arıtma ve dekolarasyon (rengini giderme);

(g) polimerizasyon;

(h) alkilasyon;

(i) izomerleştirme;

7.2. 2710, 2711 ve 2712 pozisyonları bahis konusu olduğunda "özel işlemler", aşağıdakilerdir:

(a) vakumla damıtma;

(b) daha ileri fraksiyonlara ayırma işlemiyle yeniden damıtma;

(c) patlayıcılık verme (cracking);

(d) yeniden şekillendirme (reforming);

(e) seçici çözücüler vasıtasıyla ekstraksiyon;

(f) aşağıdaki operasyonların hepsini içeren işlem: konsantre sülfirik asitle veya oleumla ya da sülfürik anhidritle işlem görme, alkali ajanlarla

nötralizasyon, kendi yapısı itibariyle aktif olan toprakla, aktifleştirilmiş toprakla, aktif karbon veya boksitle arıtma ve dekolarasyon (rengini giderme);

(g) polimerizasyon;

(h) alkilasyon;

(ij) izomerleştirme;

(k) sadece y 2710 pozisyonuna dahil ağır yağlar açısından hidrojenle yapılan, işleme tabi tutulan ürünlerin kükürt muhtevasının asgari % 85 azalması ile sonuçlanan kükürt-giderme (ASTM D 1266-59 T metodu);

(l) sadece 2710 pozisyonuna dahil ürünler açısından filtrelemeden gayri bir işlemle parafin giderme;

(m) sadece y 2710 pozisyonuna dahil ağır yağlar açısından hidrojenin bir kimyasal reaksiyonda aktif bir element olarak yeraldığı, kükürt gidermenin dışında bir amaçla gerçekleştirilen, 20 bar'dan daha yüksek basınçta ve 250^{0}C'den daha yüksek sıcaklıkta, katalizör kullanılarak hidrojen ile muamele. Bununla beraber, y 2710 pozisyonunda yer alan yağlama yağlarının, daha özel olarak renk ve istikrarı iyileştirmek üzere, hidrojenle daha ileri muamelesi (yani hidrofinisaj ve renk giderme), özel işlem olarak kabul edilmeyecektir.

(n) sadece y 2710 pozisyonuna dahil fuel-oiller açısından bu ürünlerin, fireler dahil hacimce % 30'undan daha azının 300^{0}C'de ASTM D 86 metoduyla damıtılması şartıyla, atmosferde damıtma;

(o) sadece y 2710 pozisyonuna dahil, gaz yağları ve fuel-oillerden gayri ağır yağlar açısından yüksek frekanslı elektrik fırça deşarjı vasıtasıyla muamele.

(p) sadece y 2712 pozisyonuna dahil ham yağlar (ağırlığı itibariyle %0.75'ten az yağ içeren vazelin, ozokerit, linyit mumu veya turb mumu, parafin hariç) açısından ayrımsal billurlaştırma vasıtasıyla yağ alma.

7.3. y 2707, 2713 ila 2715, y 2901, y 2902 ve y 3403 pozisyonları açısından, temizleme, dekantasyon, tuz giderme, su ile ayırma, filtreleme, renklendirme, işaretleme, kükürt muhtevalı ürünlerin karıştırılması sonucunda bir kükürt muhtevası elde etme, bu operasyonların veya benzeri operasyonların herhangi bir kombinasyonu, menşe kazandırmaz.

PROTOKOL'E DAİR EK II

İMAL EDİLEN ÜRÜNÜN MENŞE STATÜSÜ KAZANABİLMESİ İÇİN MENŞELİ OLMAYAN MADDELERE UYGULANMASI GEREKEN İŞÇİLİK VE İŞLEM LİSTESİ

Listede belirtilen ürünlerin tamamı Anlaşma 'da yer almayabilir. Bu itibarla, Anlaşma'nın diğer bölümlerine danışılması gereklidir.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
Fasıl 01	Canlı hayvanlar	Kullanılan Fasıl 1'de yer alan hayvanlar tamamıyla elde edilir		
Fasıl 02	Etler ve yenilen sakatat	Kullanılan Fasıl 1 ve 2'de yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği imalat		
Fasıl 03	Balıklar , kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve suda yaşayan diğer omurgasız hayvanlar	Kullanılan Fasıl 3'de yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği imalat		
y Fasıl 04	Süt ürünleri; kuş ve kümes hayvanlarının yumurtaları; tabii bal; tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan yenilebilir hayvansal ürünler aşağıda belirtilenler hariç:	Kullanılan Fasıl 4'de yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği imalat		
0403	Yayıkaltı süt, pıhtılaşmış süt ve krema, yoğurt, kefir ve diğer fermente edilmiş veya asitliği artırılmış süt ve krema (konsantre edilmiş olsun olmasın, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler katılmış olsun olmasın veya aroma veya ilave meyva, sert kabuklu meyva veya kakao içersin içermesin)	- Kullanılan Fasıl 4'de yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği, -ananas, küçük limon veya greyfurtun suyu hariç olmak üzere, kullanılan 2009 pozisyonunda yer alan tüm meyve sularının o ülke menşeli olması gereken, -kullanılan Fasıl 17'nin herhangi bir girdisinin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 30'unu geçmeyen, imalat.		
y Fasıl 05	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan hayvansal menşeli ürünler; aşağıda belirtilenler hariç:	Kullanılan Fasıl 5'de yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği imalat.		
y 0502	Evcil domuz, yaban domuzu ve porsukların ince ve kalın kılları, hazırlanmış	İnce ve kalın kılların temizlenmesi, dezenfekte edilmesi, ebatlarına göre ayrılması ve düzeltilmesi		
Fasıl 06	Canlı ağaçlar ve diğer bitkiler; yumrular, kökler ve benzerleri; kesme çiçekler ve süs yaprakları	-Kullanılan Fasıl 6'da yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği, -kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat.		
Fasıl 07	Yenilebilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	Kullanılan Fasıl 7'de yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği imalat.		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
Fasıl 08	Yenilen meyvalar ve yenilen sert kabuklu meyvalar; turunçgillerin ve kavunların ve karpuzların kabukları	- Kullanılan meyveler ve sert kabuklu meyvelerin tamamıyla elde edildiği, -kullanılan Fasıl 17'nin herhangi bir girdisinin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 30'unu geçmeyen, imalat.		
y Fasıl 09	Kahve, çay, Paraguay çayı ve baharat; aşağıda belirtilenler hariç:	Kullanılan Fasıl 9'da yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği imalat.		
0901	Kahve (kavrulmuş veya kafeini alınmış olsun almasın); kahve kabuk ve kapçıkları; içinde herhangi bir oranda kahve bulunan kahve yerine kullanılan maddeler	Herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
0902	Çay (aromalandırılmış olsun olmasın)	Herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y 0910	Baharat karışımları	Herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
Fasıl 10	Hububat	Kullanılan Fasıl 10'da yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği imalat.		
y Fasıl 11	Değirmencilik ürünleri; malt; nişasta; inülin; buğday glüteni; aşağıda belirtilenler hariç:	Kullanılan meyvaların ,yenilen sebzelerin, hububatın ve 0714 pozisyonundaki kök ve yumruların tamamıyla elde edildiği imalat.		
y 1106	0713 pozisyonunda yer alan kurutulmuş,kabukları alınmış baklagillerin unu ezmesi ve tozu	0708 pozisyonunda yer alan baklagillerin değirmenden geçirilmesi ve kurutulması		
Fasıl 12	Yağlı tohum ve meyvalar; muhtelif tane, tohum ve meyvalar; sanayiide ve tıpta kullanılan bitkiler; saman ve kaba yem	Kullanılan Fasıl 12'de yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği imalat.		
1301	Lak; tabii sakızlar, reçineler, sakız reçineler ve yağ reçineler (pelesenkler gibi)	Kullanılan 13.01 pozisyonundaki herhangi bir girdisinin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat.		
1302	Bitkisel özsu ve hülasalar; pektik maddeler, pektinatlar ve pektatlar; agar-agar, bitkisel ürünlerden elde edilen yapışkan sıvılar ve kıvam verici maddeler (tadil edilmiş olsun olmasın)			
	- Bitkisel ürünlerden elde edilen yapışkan sıvılar ve kıvam verici maddeler (tadil edilmiş)	Tadil edilmemiş yapışkan sıvılar ve kıvam verici maddelerden imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
	- Diğerleri	Kullanılan tüm girdilerinin kıymetinin, ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmeyen imalat		
Fasıl 14	Örülmeye elverişli bitkisel maddeler; tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan bitkisel ürünler	Kullanılan Fasıl 14'de yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği imalat.		
y Fasıl 15	Hayvansal veya bitkisel katı ve sıvı yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazır yemeklik katı yağlar; hayvansal veya bitkisel mumlar; aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
1501	Katı domuz yağı (eritilmiş domuz yağı 'lard' dahil) ve kümes hayvanlarının katı yağları (0209 ve1503 pozisyonundakiler hariç)			
	-kemiklerden veya artıklarından elde edilen yağlar	0203, 0206 ve 0207 pozisyonlarında yer alanlar ile 0506 pozisyonunda yer alan kemikler hariç herhangi bir pozisyondaki girdilerden imalat		
	-Diğerleri	0203 ve 0206 pozisyonlarında yer alan domuz etinden ve yenilebilen sakatatından veya 0207 pozisyonunda yer alan kümes hayvanlarının etinden ve yenilebilen sakatatından imalat		
1502	Sığır, koyun veya keçi yağları (1503 pozisyonunda yer alanlar hariç)			
	- Kemiklerden veya artıklardan elde edilen yağlar	0201, 0202, 0204 ve 0206 pozisyonlarında yer alanlar ile 0506 pozisyonunda yer alan kemikler hariç herhangi bir pozisyondaki girdilerden imalat		
	- Diğerleri	Kullanılan Fasıl 2'de yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği imalat.		
1504	Balıkların veya deniz memelilerinin katı ve sıvı yağları ve bunların fraksiyonları (rafine edilmiş olsun olmasın, fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)			
	- Katı fraksiyonlar	1504 pozisyonunda yer alan diğer girdiler de dahil olmak üzere herhangi bir pozisyondaki girdilerden imalat		
	- Diğerleri	Kullanılan Fasıl 2 ve 3'de yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği imalat.		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
y 1505	Rafine edilmiş lanolin	1505 pozisyonunda yer alan ham yapağı yağından yapılan imalat		
1506	Diğer hayvansal katı ve sıvı yağlar ve bunların fraksiyonları (rafine edilmiş olsun olmasın fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş):			
	- Katı fraksiyonlar	1506 pozisyonunda yer alan diğer girdiler de dahil olmak üzere herhangi bir pozisyondaki girdilerden imalat		
	- Diğerleri	Kullanılan Fasıl 2'de yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği imalat.		
1507 ila 1515	Bitkisel sıvı yağlar ve bunların fraksiyonları:			
	-soya yağı, yer fıstığı yağı, palm yağı, hindistan cevizi yağı, palm çekirdeği yağı, babassu yağı, çin ağacı yağı ,outikika yağı, mirtle mumu ve Japon mumu, jojoba yağı fraksiyonları ile teknik veya sınai amaçlarla kullanılan yağlar (insan gıdası olarak kullanılan ürünlerin imalinde kullanılanlar hariç)	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
	-katı fraksiyonlar (jojoba yağı fraksiyonları hariç)	1507 ila 1515 pozisyonlarında yer alan diğer girdilerden imalat		
	- Diğerleri	Kullanılan tüm bitkisel menşeli girdilerin tamamıyla elde edildiği imalat		
1516	Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar ve bunların fraksiyonları (kısmen veya tamamıyla hidrojenize edilmiş, ara-esterlenmiş, tekrar esterlenmiş veya elaidik asitlenmiş, rafine edilmiş olsun olmasın, fakat daha ileri bir işlem görmemiş)	-Kullanılan Fasıl 2'de yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği, -kullanılan tüm bitkisel menşeli girdilerin tamamıyla elde edildiği, imalat. Bununla beraber, 1507, 1508, 1511 ve 1513 pozisyonlarında yer alan girdiler kullanılabilir.		
1517	Margarin; bu fasılda yer alan hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağların veya farklı katı veya sıvı yağ fraksiyonlarının yenilen karışımları veya müstahzarları (1516 pozisyonundaki yenilen katı veya sıvı yağlar ve bunların fraksiyonları hariç)	-Kullanılan Fasıl 2 ve 4'de yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği, -kullanılan tüm bitkisel menşeli girdilerin tamamıyla elde edildiği, İmalat Bununla beraber, 1507, 1508, 1511 ve 1513 pozisyonlarındaki girdiler kullanılabilir		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
Fasıl 16	Et, balık, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar veya diğer su omurgasızlarının müstahzarları	- Fasıl 1'de yer alan hayvanlardan, ve/veya - kullanılan Fasıl 3'teki tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği imalat		
y Fasıl 17	Şeker ve şeker mamulleri; aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y 1701	Kamış veya pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde, aromalandırılmış veya renklendirilmiş)	Kullanılan Fasıl 17de yer alan herhangi bir girdisinin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 30'unu geçmeyen imalat.		
1702	Diğer şekerler (kimyaca saf laktoz, maltoz, glikoz ve fruktoz dahil) (katı halde); ilave aroma veya renk verici maddeler katılmamış şeker şurupları; suni bal, (tabii bal ile karıştırılmış olsun olmasın); karamel			
	- Kimyaca saf maltoz ve fruktoz	1702 Pozisyonundaki diğer girdiler de dahil olmak üzere herhangi bir pozisyondaki girdilerden imalat		
	-diğer şekerler (katı halde aromalandırılmış veya renklendirilmiş)	Kullanılan Fasıl 17'nin herhangi bir girdisinin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 30'unu geçmeyen imalat.		
	- Diğerleri	Kullanılan tüm girdilerin menşeli olması gereken imalat		
y 1703	Şeker ekstraksiyonundan veya rafinajından elde edilen melaslar (aromalandırılmış veya renklendirilmiş)	Kullanılan Fasıl 17'nin herhangi bir girdisinin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 30'unu geçmeyen imalat.		
1704	Kakao içermeyen şeker mamulleri (beyaz çikolata dahil)	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan Fasıl 17'de yer alan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 30'unu geçmeyen imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler	
(1)	(2)	(3) veya	(4)
Fasıl 18	Kakao ve kakao müstahzarları	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan Fasıl 17'de yer alan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 30'unu geçmeyen imalat	
1901	Malt hülasası; tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan esasını un, ezme, nişasta veya malt hülasası teşkil eden gıda müstahzarları (içinde kakao bulunmayanlar veya tamamıyla yağının alınması esasına göre hesaplanan içindeki kakao miktarı ağırlık itibarıyla % 40'dan az olanlar); tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan esasını 0401 ila 0404 pozisyonlarında yer alan maddeler teşkil eden gıda müstahzarları (içinde kakao bulunmayanlar veya tamamıyla yağının alınması esasına göre hesaplandığında içindeki kakao miktarı ağırlık itibarıyla %5'den az olanlar): - Malt hülasası - Diğerleri	Fasıl 10'da yer alan hububattan imalat - Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan Fasıl 17'de yer alan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 30'unu geçmeyen imalat	

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
1902	Makarnalar (pişirilmiş veya et ile veya diğer maddelerle doldurulmuş veya başka şekilde hazırlanmış olsun olmasın) (spagetti,makaroni,şehriye, lazanya,gnocchi,ravioli,canelloni gibi);kuskus (hazılanmış olsun olmasın):			
	-ağırlık itibariyle %20 veya daha az et,sakatat,balık ,kabuklu hayvan veya yumuşakça içerenler	Kullanılan tüm hububat ve türevlerinin (durum buğdayı ve türevleri hariç) tamamıyla elde edildiği imalat		
	-ağırlık itibariyle %20 veya daha fazla et,sakatat,balık kabuklu hayvan veya yumuşakça içerenler	-Kullanılan tüm hububat ve türevlerinin (durum buğdayı ve türevleri hariç) tamamıyla elde edildiği, ve -kullanılan Fasıl 2 ve 3'de yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği, imalat		
1903	Tapyoka ve nişastadan hazırlanan tapyoka benzerleri(flokon, dane, yuvarlak, kalbur içi kalıntısı veya benzeri şekillerde)	1108 pozisyonunda yer alan patates nişastası hariç herhangi bir pozisyondaki girdilerden imalat		
1904	Hububat veya hububat ürünlerinin kabartılması veya kavrulması suretiyle elde edilen gıda mamulleri (corn flakes gibi);tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan ön pişirme yapılmış veya başka surette hazırlanmış dane (mısır hariç)veya flokon halindeki hububat veya diğer şekilde işlenmiş daneler (un ve ezmeler hariç)	-1806 pozisyonunda yer almayan girdilerden, -kullanılan tüm hububat ve unların (durum buğdayı ve türevleri ve Zea İndurata mısırı hariç) tamamıyla elde edildiği, ve -kullanılan Fasıl 17'de yer alan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 30'unu geçmeyen imalat		
1905	Ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer ekmekçi mamulleri (kakao içersin içermesin); hosti, eczacılıkta kullanılan boş ilaç kapsülleri; mühür güllacı, pirinç kağıdı ve benzeri ürünler	Fasıl 11'de yer alanlar hariç herhangi bir pozisyondaki girdilerden imalat		
y Fasıl 20	Sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar; aşağıda belirtilenler hariç:	Kullanılan tüm meyvaların, sert kabuklu meyvaların, sebzelerin tamamıyla elde edildiği imalat		
y 2001	Hint patatesi,tatlı patates ve ağırlık itibariyle % 5 veya daha fazla nişasta içeren benzeri yenilebilen bitki parçaları (sirke veya asetik asitle hazırlanmış veya konserve edilmiş)	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y 2004 ve y 2005	Un, ezme veya flakon halindeki patates (sirke veya asetik asitten başka usullerle hazırlanmış veya konserve edilmiş)	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
2006	Sebzeler,meyvalar,sert kabuklu meyvalar,meyva kabukları ve diğer bitki parçaları (şekerle konserve edilmiş) (suyu alınmış,üstü şekerle kaplanmış veya kristalleşmiş)	Kullanılan Fasıl 17'nin herhangi bir girdisinin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 30'unu geçmeyen imalat		
2007	Reçeller, jöleler, marmelatlar, meyva veya sert kabuklu meyva püreleri, meyva veya sert kabuklu meyva pastları (pişirilerek hazırlanmış) (ilave şeker veya diğer tatlandıcı maddeler içersin içermesin)	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan Fasıl 17'de yer alan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 30'unu geçmeyen imalat		
y 2008	-İlave şeker veya alkol içermeyen sert kabuklu meyvalar	Kullanılan 0801, 0802 ve 1202 ila 1207 pozisyonlarında yer alan menşeli sert kabuklu meyvalar ile yağlı tohumların kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 60'ını geçen imalat		
	-yer fıstığı ezmesi; hububat esaslı karışımlar; palm meyvası içi; mısır	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
	-diğerleri (buharla yada suda kaynatılarak pişirilmenin dışında pişirilmiş meyva ve sert kabuklu meyvalar hariç) (ilave şeker içermeyen, dondurulmuş)	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan Fasıl 17'de yer alan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 30'unu geçmeyen imalat		
2009	Meyva suları (üzüm şırası dahil) ve sebze suları (fermente edilmemiş ve ilave alkol içermeyen) (ilave şeker veya diğer tatlandıcı maddeler katılmış olsun olmasın)	- ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan Fasıl 17'de yer alan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 30'unu geçmeyen imalat		
y Fasıl 21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları, aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
2101	Kahve, çay ve paraguay çayı hülasası, esans ve konsantreleri ve esası bu ürünler veya kahve, çay, paraguay çayı olan müstahzarlar, kavrulmuş hindiba ve kavrulmuş kahve yerine kullanılan diğer maddeler ve bunların hülasa, esans ve konsantreleri	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve -kullanılan tüm hindibanın tamamıyla elde edildiği, imalat		
2103	Soslar ve müstahzarları; çeşni ve lezzet verici karışımlar; hardal unu, irmiği ve hazır hardal:			
	- Soslar ve müstahzarları, çeşni ve lezzet verici karışımlar	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber hardal unu, irmiği veya hazır hardal kullanılabilir.		
	- Hardal unu, irmiği ve hazır hardal	Herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y 2104	Çorbalar, et suları ve müstahzarları	2002 ila 2005 pozisyonlarında yer alan hazırlanmış veya konserve edilmiş sebzeler hariç herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
2106	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan gıda müstahzarları	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan Fasıl 17'de yer alan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 30'unu geçmeyen imalat		
y Fasıl 22	Meşrubat, alkollü içkiler ve sirke; aşağıda belirtilenler hariç:	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve -kullanılan tüm üzümlerin veya üzümden türetilen girdilerin tamamıyla elde edildiği, imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
2202	Sular (mineral sular ve gazlı sular dahil) (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler katılmış veya lezzetlendirilmiş) ve alkolsüz diğer içkiler (2009 pozisyonundaki meyva ve sebze suları hariç)	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, - kullanılan Fasıl 17'de yer alan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 30'unu geçmeyen, ve -kullanılan meyva suyunun (ananas,küçük limon ve üzüm suları hariç) menşeli olduğu, imalat		
2207	Alkol derecesi hacim itibarıyla %80 veya daha fazla olan tağyir edilmemiş etil alkol; alkol derecesi ne olursa olsun tağyir edilmiş etil alkol ve diğer alkollü içkiler	-2207 veya 2208 pozisyonları hariç, herhangi bir pozisyondaki girdilerden, ve -kullanılan tüm üzümlerin veya üzümden elde edilen girdilerin tamamıyla elde edilmiş olduğu veya kullanılan diğer tüm girdilerin menşeli olması koşuluyla arakın hacim itibarıyla % 5 sınırına kadar kullanılabileceği, imalat		
2208	Alkol derecesi hacim itibarıyla % 80'den az olan tağyir edilmemiş etil alkol; alkollü içkiler, likörler ve diğer alkollü içkiler	-2207 veya 2208 pozisyonları hariç, herhangi bir pozisyondaki girdilerden, ve -kullanılan tüm üzümlerin veya üzümden türetilen tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği veya kullanılan diğer tüm girdileri halihazırda menşeli ise arak ,hacim itibariyle % 5 sınırına kadar kullanılabilen imalat		
y Fasıl 23	Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri; hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler; aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y 2301	Balinanın kaba unları ;balık, kabuklu hayvan,yumuşakçalar ve diğer su omurgasızlarının insan yemesine elverişli olmayan unları,kaba unları ve pelletleri	Kullanılan Fasıl 2 ve 3'de yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği imalat		
y 2303	Mısır nişastasının imalat artıkları (konsantre edilmiş ıslatma suları hariç) (kuru ürün üzerinden hesaplandığında protein oranı ağırlık itibariyle % 40'dan fazla olanlar)	Kullanılan tüm mısırın tamamıyla elde edildiği imalat		
y 2306	Zeytinyağının ekstrüksiyonundan arta kalan yağlı küspeler ve diğer katı artıklar (% 3'den fazla zeytinyağı içerenler)	Kullanılan tüm zeytinlerin tamamıyla elde edildiği imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
2309	Hayvan gıdası olarak kullanılan müstahzarlar	-Kullanılan tüm hububatın, şekerin, melasların, etlerin veya sütlerin menşeli olması gereken, ve -kullanılan Fasıl 3'de yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği, imalat		
y.Fasıl 24	Tütün ve işlenmiş tütün yerine geçen maddeler aşağıda belirtilenler hariç;	Kullanılan Fasıl 24'de yer alan tüm girdilerin tamamıyla elde edildiği imalat		
2402	Tütün veya tütün yerine geçen maddelerden yapılmış purolar, uçları açık purolar, sigarillolar ve sigaralar	Kullanılan 2401 pozisyonununda yer alan işlenmemiş tütün ve tütün döküntülerinin ağırlık itibariyle en azından %70'nin menşeli olduğu imalat		
y 2403	İçilen tütün	Kullanılan 2401 pozisyonununda yer alan işlenmemiş tütün ve tütün döküntülerinin ağırlık itibariyle en azından %70'nin menşeli olduğu imalat		
y Fasıl 25	Tuz; kükürt; topraklar ve taşlar; alçılar; kireç ve çimento; aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y 2504	Tabii kristalize grafit (karbon muhtevası bakımından zenginleştirilmiş, saflaştırılmış ve öğütülmüş)	Karbon muhtevası bakımından zenginleştirme, saflaştırma ve ham kristalize grafitin öğütülmesi		
y 2515	Mermer (testere ile yahut başka surette kalınlığı 25 cm'yi geçmeyen dikdörtgen şeklinde (kare dahil) bloklar veya kalın dilimler halinde kesilmiş)	Kalınlığı 25 cm'yi geçen mermerin daha önce kesilmiş olsa bile testere ile veya başka surette kesilmesi		
y 2516	Granit, porfir, bazalt, gre ve yontulmaya veya inşaata elverişli diğer taşlar (testere ile veya başka surette kalınlığı 25 cm'yi geçmeyen dikdörtgen şeklinde (kare dahil) bloklar veya dilimler halinde kesilmiş)	Kalınlığı 25 cm'yi geçen taşların daha önce kesilmiş olsa bile testere ile veya başka surette kesilmesi		
y 2518	Kalsine dolomit	Kalsine edilmemiş dolomitin kalsine edilmesi		
y 2519	Ezilmiş tabii magnezyum karbonat (manyezit), (hava geçirmeyen mühürlenmiş kaplarda) ve magnezyum oksit (saf olsun olmasın), (eritilmiş manyezit veya sinterlenmiş manyezit hariç)	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, tabii magnezyum karbonat (manyezit) kullanılabilir.		
y 2520	Dişçilikte kulanılmak üzere özel olarak hazırlanmış alçılar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
y 2524	Tabii asbest lifleri	Asbest konsantrelerinden imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler	
(1)	(2)	(3) veya	(4)
y 2525	Mika tozu	Mika veya mika artıklarının öğütülmesi	
y 2530	Kalsine edilmiş veya toz haline getirilmiş toprak boyalar	Toprak boyaların kalsine edilmesi veya öğütülmesi	
Fasıl 26	Metal cevherleri, cüruf ve küller	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat	
y Fasıl 27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümenli maddeler; mineral mumlar; aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat	
y 2707	Güç temininde veya yakıt olarak kullanılmaya mahsus, bileşimindeki aromatik unsurların ağırlığı aromatik olmayan unsurlardan fazla olan yağlar, yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasıyla elde edilen mineral yağ benzeri yağlar(250 dereceye kadar olan sıcaklıkta hacim itibariyle % 65'ten fazla damıtılan) (benzol ve petrol esansı karışımları dahil)	Rafinaj işlemleri ve/veya bir veya daha fazla özel işlem(ler)[1] veya Kullanılan tüm girdilerin ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki bir pozisyonda sınıflandırıldığı diğer işlemler.Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmemesi koşuluyla aynı pozisyonda sınıflandırılan girdiler kullanılabilir.	
y 2709	Bitümenli minerallerden elde edilen ham yağlar	Bitümenli girdilerin parçalayıcı (destructive) damıtımı	
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar (ham yağlar hariç); esas unsur olarak, ağırlık itibariyle %70 veya daha fazla petrol yağları veya bitümenli minerallerden elde edilen yağları içeren ve tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan müstahzarlar; atık yağlar	Rafinaj işlemleri ve/veya bir veya daha fazla özel işlem(ler)[2] veya Kullanılan tüm girdilerin ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki bir pozisyonda sınıflandırıldığı diğer işlemler.Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmemesi koşuluyla aynı pozisyonda sınıflandırılan girdiler kullanılabilir.	
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	Rafinaj işlemleri ve/veya bir veya daha fazla özel işlem(ler)[3] veya	

[1] "Özel işlemler" ile ilgili özel şartlar için bakınız Giriş Notları 7.1 ve 7.3.
[2] "Özel işlemler" ile ilgili özel şartlar için bakınız Giriş Notu 7.2.
[3] "Özel işlemler" ile ilgili özel şartlar için bakınız Giriş Notu 7.2.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
		Kullanılan tüm girdilerin ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki bir pozisyonda sınıflandırıldığı diğer işlemler. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmemesi koşuluyla aynı pozisyonda sınıflandırılan girdiler kullanılabilir.		
2712	Vazelin; parafin; mikro-kristal-bünyeli petrol mumu, yağlı mum, ozokerit, linyit mumu, turb mumu, diğer mineral mumlar, sentez veya diğer işlemlerle elde edilen benzeri ürünler (renklendirilmiş olsun olmasın)	Rafinaj işlemleri ve/veya bir veya daha fazla özel işlem(ler) [4] veya kullanılan tüm girdilerin ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki bir pozisyonda sınıflandırıldığı diğer işlemler. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmemesi koşuluyla aynı pozisyonda sınıflandırılan girdiler kullanılabilir.		
2713	Petrol koku, petrol bitümeni ve petrol yağlarının veya bitümenli minerallerden elde edilen yağların diğer kalıntıları	Rafinaj işlemleri ve/veya bir veya daha fazla özel işlem(ler) [5] veya kullanılan tüm girdilerin ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki bir pozisyonda sınıflandırıldığı diğer işlemler. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmemesi koşuluyla aynı pozisyonda sınıflandırılan girdiler kullanılabilir.		
2714	Tabii bitümen ve tabii asfalt; bitümenli veya yağlı şist ve katranlı kumlar; asfaltitler ve asfaltlı kayalar	Rafinaj işlemleri ve/veya bir veya daha fazla özel işlem(ler) [6] veya kullanılan tüm girdilerin ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki bir pozisyonda sınıflandırıldığı diğer işlemler. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmemesi koşuluyla aynı pozisyonda sınıflandırılan girdiler kullanılabilir.		

[4] "Özel işlemler" ile ilgili özel şartlar için bakınız Giriş Notu 7.2.
[5] "Özel işlemler" ile ilgili özel şartlar için bakınız Giriş Notu 7.1 ve 7.3.
[6] "Özel işlemler" ile ilgili özel şartlar için bakınız Giriş Notu 7.1 ve 7.3.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
2715	Esasını tabii asfalt, tabii bitümen, petrol bitümeni, mineral katran veya mineral katran zifti teşkil eden bitümenli karışımlar (for example, bituminous mastics, cut-backs)	Rafinaj işlemleri ve/veya bir veya daha fazla özel işlem(ler)[7] veya kullanılan tüm girdilerin ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki bir pozisyonda sınıflandırıldığı diğer işlemler. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmemesi koşuluyla aynı pozisyonda sınıflandırılan girdiler kullanılabilir..	
y Fasıl 28	Anorganik kimyasallar; kıymetli metallerin, nadir toprak metallerinin, radyoaktif elementlerin ve izotoplarının organik veya anorganik bileşikleri; aşağıda belirtilenler hariç:	Kullanılan tüm girdilerin ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki bir pozisyonda sınıflandırıldığı imalat. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %20'sini geçmemesi koşuluyla aynı pozisyonda sınıflandırılan girdiler kullanılabilir.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat
y 2805	"Mischmetall"	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmeyen ısıl işlem veya elektrolitik işlemle yapılan imalat		
y 2811	Kükürt trioksit	Kükürt dioksitten imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
y 2833	Alüminyum sülfat	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geşmeyen imalat		
y 2840	Sodyum perborat	Disodyum tetraborat pentahidrattan imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.

[7] "Özel işlemler" ile ilgili özel şartlar için bakınız Giriş Notu 7.1 ve 7.3.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
y 2852	İç eterler ve bunların halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış veya nitrozolanmış türevlerinin civa bileşikleri	Herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla birlikte, 2909 pozisyonunda yer alan tüm girdilerin kıymeti ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemelidir.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
	Nükleik asitler ve bunların tuzlarının civa bileşikleri (kimyasal olarak tanımlansın tanımlanmasın); diğer heteroksiklik bileşikler	Herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla birlikte, 2852, 2932, 2933 ve 2934 pozisyonunda yer alan tüm girdilerin kıymeti ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20 sini geçmemelidir		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
y Fasıl 29	Organik kimyasal ürünler aşağıda belirtilenler hariç;	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %20'sini geçmemesi koşuluyla aynı pozisyonda sınıflandırılan girdiler kullanılabilir.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
y 2901	Güç temininde veya yakıt olarak kullanılmaya mahsus asiklik hidrokarbonlar	Rafinaj işlemleri ve/veya bir veya daha fazla özel işlem(ler)[8]	veya	Kullanılan tüm girdilerin ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki bir pozisyonda sınıflandırıldığı diğer işlemler. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmemesi koşuluyla aynı pozisyonda sınıflandırılan girdiler kullanılabilir.
y 2902	Güç temininde veya yakıt olarak kullanılmaya mahsus siklanikler, siklenikler (azulenler hariç), benzen, toluen, ksilen	Rafinaj işlemleri ve/veya bir veya daha fazla özel işlem(ler)[9]	veya	Kullanılan tüm girdilerin ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki bir pozisyonda sınıflandırıldığı diğer işlemler. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmemesi koşuluyla aynı pozisyonda sınıflandırılan girdiler kullanılabilir.

[8] "Özel işlemler" ile ilgili özel şartlar için bakınız Giriş Notu 7.1 ve 7.3.

[9] "Özel işlemler" ile ilgili özel şartlar için bakınız Giriş Notu 7.1 ve 7.3.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler	
(1)	(2)	(3) veya	(4)
y 2905	Etanolün ve bu pozisyonda yer alan alkollerin metal alkoksitleri	2905 pozisyonunda yer alan diğer girdiler de dahil olmak üzere herhangi bir pozisyondaki girdilerden imalat. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %20'sini geçmemesi koşuluyla aynı pozisyonda sınıflandırılan metal alkolatlar kullanılabilir..	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
2915	Doymuş asiklik monokarboksilik asitler ve bunların anhidritleri, halojenürleri , peroksitleri ve peroksiasitleri; bunların halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış veya nitrozolanmış türevleri	Herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat.Bununla beraber, kullanılan 2915 ve 2916 pozisyonlarında yer alan tüm girdilerin kıymeti, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemelidir.	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
y 2932	- İç eterler ve bunların halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış veya nitrozolanmış türevleri	Herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, kullanılan 2909 pozisyonunda yer alan tüm girdilerin kıymeti, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemelidir.	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
	- Siklik asetaller ve hafkalı yarı asetaller ve bunların halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış veya nitrozolanmış türevleri	Herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
2933	Sadece azotlu heterosiklik bileşikler	Herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat.Bununla beraber, kullanılan 2932 ve 2933 pozisyonlarında yer alan tüm girdilerin kıymeti, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemelidir.	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
2934	Nükleik asitler ve bunların tuzları (kimyasal olarak tanımlansın tanımlanmasın); diğer heteroksiklik bileşikler	Herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, kullanılan 2932, 2933 ve 2934 pozisyonlarında yer alan tüm girdilerin kıymeti, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemelidir.	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
y 2939	Ağırlığı itibariyle %50'den az olmamak kaydıyla alkoloid içeren haşhaş sapı konsantreleri	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmeyen imalat	
y Fasıl 30	Eczacılık ürünleri, aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %20'sini geçmemesi koşuluyla, ürünle aynı pozisyonda yer alan girdiler kullanılabilir.	

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler	
(1)	(2)	(3) veya	(4)
3002	İnsan kanı; tedavide, korunmada veya teşhiste kullanılmak üzere hazırlanmış hayvan kanı; serum ve diğer kan fraksiyonları ve tadil edilmiş bağışıklık sağlayan ürünler (biyoteknolojik işlemle elde edilmiş olsun olmasın); aşılar, toksinler, mikroorganizma kültürleri (mayalar hariç) ve benzeri ürünler:		
	- Dozlandırılmış veya perakende satışa hazır durumda, tedavide veya korunmada kullanılan iki veya daha fazla ürün karışımları ve bu amaçlarla kullanılan karıştırılmamış ürünler	3002 pozisyonunda yer alan diğer girdiler de dahil olmak üzere herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla birlikte, ürünle aynı tanıma uyan girdiler, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemesi koşuluyla kullanılabilir.	
	- Diğerleri :		
	- - insan kanı	3002 pozisyonunda yer alan diğer girdiler de dahil olmak üzere herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla birlikte, ürünle aynı tanıma uyan girdiler, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemesi koşuluyla kullanılabilir.	
	- - Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanmış hayvan kanı	3002 pozisyonunda yer alan diğer girdiler de dahil olmak üzere herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla birlikte, ürünle aynı tanıma uyan girdiler, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemesi koşuluyla kullanılabilir.	
	- - Serum, hemoglobin ve serum globulini dışındaki kan fraksiyonları	3002 pozisyonunda yer alan girdiler de dahil olmak üzere herhangi bir pozisyondaki girdilerden yapılan imalat. Bununla birlikte, ürünle aynı tanıma uyan girdiler, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemesi koşuluyla kullanılabilir.	
	- - hemoglobin, kan globulini ve serum globulini	3002 pozisyonunda yer alan diğer girdiler de dahil olmak üzere herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla birlikte, ürünle aynı tanıma uyan girdiler, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemesi koşuluyla kullanılabilir.	
	- - Diğerleri	3002 pozisyonunda yer alan diğer girdiler de dahil olmak üzere herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla birlikte, ürünle aynı tanıma uyan girdiler, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemesi koşuluyla kullanılabilir.	

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
3003 ve 3004	İlaçlar (3002, 3005 ve 3006 pozisyonundakiler hariç)			
	-2941 pozisyonunda yer alan amikasinden elde edilenler	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber 3003 ve 3004 pozisyonunda yer alan girdiler toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemesi koşuluyla kullanılabilir.		
	- Diğerleri	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, (Bununla beraber 3003 ve 3004 pozisyonlarında yer alan girdilerin toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemesi koşuluyla kullanılabildiği) ve -kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat		
y 3006	-Bu fasılın 4(k) nolu notunda belirtilen atık eczacılık ürünleri			
	- Cerrahi ve dişçilikte kullanılan steril yapışmayı önleyiciler, emilebilir olsun olmasın			
	- plastikten olanlar	39. Fasılda yer alan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmeyen, imalat[10]		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 25'ini geçmeyen imalat
	- mensucattan olanlar	- tabii liflerden, - karde edilmemiş, taranmamış veya başka şekilde eğirme için hazırlanmamış, sentetik ve suni devamsız liflerden veya, - kimyasal girdiler veya tekstil hamurundan imalat[11]		
	- ostomi kullanımına mahsus olduğu belirlenebilen aletler	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat.		

[10] Hem bir taraftan 3901 ila 3906 pozisyonları ile, hem de diğer taraftan 3907 ila 3911 pozisyonlarında sınıflandırılan girdilerden oluşan ürünlerde, söz konusu kısıtlama sadece üründe ağırlıkça hakim maddeler grubu için uygulanır.

[11] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
y Fasıl 31	Gübreler ; aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %20'sini geçmemesi koşuluyla, ürünle aynı pozisyonda yer alan girdiler kullanılabilir.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
y 3105	Azot, fosfor ve potasyum gibi bitki besin maddelerinden ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler; diğer gübreler; bu fasılda yer alan ürünlerin tablet veya benzeri şekillerde veya 10 kg.'ı geçmeyen ambalajlarda olanları aşağıda belirtilenler hariç; - sodyum nitrat - kalsiyum siyanamid - potasyum sulfat - magnezyum potasyum sülfat	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, (Bununla beraber ürünle aynı pozisyonda yer alan girdilerin toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemesi koşuluyla kullanılabildiği) ve -kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
y Fasıl 32	Debagatte veya boyacılıkta kullanılan hülasalar; tanenler ve türevleri;boyalar, pigmentler, diğer boyayıcı maddeler; boyalar ve vernikler; macunlar; mürekkepler aşağıda belirtilenler hariç;	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %20'sini geçmemesi koşuluyla, ürünle aynı pozisyonda yer alan girdiler kullanılabilir.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
y 3201	Tanenler ve bunların tuzları, esterleri, eterleri ve diğer türevleri	Bitkisel menşeli tanen hülasalarından imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
3205	Boyayıcı laklar; bu faslın 3 numaralı notunda belirtilen müstahzarlardan esası boyayıcı laklar olan müstahzarlar [12]	3203, 3204 ve 3205 Pozisyonları hariç olmak üzere herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, 3205 pozisyonunda yer alan girdiler, toplam kıymeti ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemesi koşuluyla kullanılabilir		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.

[12] Fasıl 32'deki Not 3'e göre bu müstahzarlar, Fasıl 32 içinde başka bir pozisyon altında yer almamaları koşuluyla, herhangi bir maddenin boyanmasında kullanılan veya boyama müstahzarlarının imalatında bileşen olarak kullanılan türdendirler.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
y Fasıl 33	Uçucu yağlar ve rezinoitler; parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları; aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %20'sini geçmemesi koşuluyla, ürünle aynı pozisyonda yer alan girdiler kullanılabilir.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
3301	Uçucu yağlar (terpeni alınmış olsun olmasın) (konkret veya sıvı halde olanlar dahil); rezinoitler, ekstraksiyonla elde edilen yağ reçineleri; uçucu yağların katı yağlarda, sabit yağlarda, mumlarda veya benzerlerinde 'enflurage' veya 'maceration' suretiyle elde edilen konsantreleri; uçucu yağların terpeninin alınmasından arta kalan terpenli yan ürünler; uçucu yağların damıtılmış aromatik suları ve sulu çözeltileri	Bu pozisyondaki farklı bir "grubun"[13] girdileri de dahil olmak üzere herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, aynı grupta yer alan girdiler, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %20' sini geçmemesi koşuluyla kullanılabilir		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
y Fasıl 34	Sabunlar, yüzeyaktif organik maddeler, yıkama müstahzarları, yağlama müstahzarları, suni mumlar, müstahzar mumlar, temizleme veya bakım müstahzarları, ışık temini için kullanılan her türlü mumlar ve benzerleri, model yapmaya mahsus her türlü patlar, dişçi mumları ve alçı esaslı dişçilik müstahzarları aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %20'sini geçmemesi koşuluyla, ürünle aynı pozisyonda yer alan girdiler kullanılabilir.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
y 3403	Ağırlık itibarıyla % 70'ten az olmak koşuluyla bitümenli minerallerden elde edilen petrol yağları veya sıvı yağlar içeren yağlama müstahzarları	Rafinaj işlemleri ve/veya bir veya daha fazla özel işlem(ler)[14] veya kullanılan tüm girdilerin ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki bir pozisyonda sınıflandırıldığı diğer işlemler. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmemesi koşuluyla, ürünle aynı pozisyonda yer alan girdiler kullanılabilir.		
3404	Suni mumlar ve müstahzar mumlar: - Parafin esaslı müstahzar mumlar, petrol mumları, bitümenli minerallerden elde edilen mumlar, yağlı mum veya pullu mum	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmemesi koşuluyla, ürünle aynı pozisyonda yer alan girdiler kullanılabilir.		

[13] Pozisyon metninde noktalı virgül ile ayrılan kısımlar bir "grup" olarak kabul edilir.

[14] "Özel işlemler" ile ilgili özel şartlar için bakınız Giriş Notları 7.1 ve 7.3.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
	- Diğerleri	- 1516 pozisyonundaki mum karakterini haiz hidrojenize yağlar; - 3823 pozisyonundaki mum karakterini haiz, sınai yağ alkolleri veya kimyasal olarak belirlenmemiş yağ asitleri ve - 3404 pozisyonundaki girdiler; hariç olmak üzere herhangi bir pozisyondaki girdilerden imalat. Bununla bereaber, bu girdiler, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemesi koşuluyla kullanılabilir.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
y Fasıl 35	Albüminoid maddeler; değişikliğe uğramış nişastalar; tutkallar; enzimler; aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %20'sini geçmemesi koşuluyla, ürünle aynı pozisyonda yer alan girdiler kullanılabilir.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
3505	Dekstrinler ve tadil edilmiş diğer nişastalar (önceden jelatinlenmiş veya esterifiye edilmiş nişastalar gibi); esası nişasta, dekstrinler veya tadil edilmiş diğer nişastalar olan tutkallar:			
	– Nişasta eterleri ve esterleri	3505 Pozisyonunda yer alan diğer girdiler de dahil olmak üzere herhangi bir pozisyondaki girdilerden imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
	– Diğerleri	1108 pozisyonunda yer alan girdiler hariç olmak üzere herhangi bir pozisyondaki girdilerden imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat
y 3507	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan müstahzar enzimler	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
Fasıl 36	Barut ve patlayıcı maddeler; pirotekni mamulleri; kibritler; piroforik alaşımlar; ateş alıcı maddeler	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %20'sini geçmemesi koşuluyla, ürünle aynı pozisyonda yer alan girdiler kullanılabilir.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler	
(1)	(2)	(3) veya	(4)
y Fasıl 37	Fotoğrafçılıkta veya sinemacılıkta kullanılan eşya; aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %20'sini geçmemesi koşuluyla, ürünle aynı pozisyonda yer alan girdiler kullanılabilir.	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
3701	Fotoğrafçılıkta kullanılan hassas hale getirilmiş boş fotoğraf levhaları ve boş düz filmler (kağıt, karton veya mensucat hariç olmak üzere herhangi bir maddeden); anında develope olarak fotoğraf veren boş, düz, hassas hale getirilmiş filmler (seri halinde olsun olmasın)		
	-Renkli fotoğraf için anında devolope olarak fotoğraf veren filmler (seri halinde)	3701 ve 3702 pozisyonları hariç olmak üzere herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, 3702 pozisyonundaki girdiler, toplam kıymeti ürünün fabrika çıkış fiyatının % 30'unu geçmemesi koşuluyla kullanılabilir.	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat
	- Diğerleri	3701 ve 3702 pozisyonları hariç olmak üzere herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, 3702 pozisyonundaki girdiler, toplam kıymeti ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemesi koşuluyla kullanılabilir.	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
3702	Fotoğrafçılıkta kullanılan rulo halinde hassas hale getirilmiş boş fotoğraf filmleri (kağıt, karton veya mensucat dışındaki herhangi bir maddeden); rulo halinde anında develope olarak fotoğraf veren filmler (hassas, boş)	3701 ve 3702 pozisyonları hariç olmak üzere herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
3704	Fotoğrafçılıkta kullanılan levha, film, kağıt, karton ve mensucat (dolu fakat develope edilmemiş)	3701 ila 3704 pozisyonları hariç olmak üzere herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
y Fasıl 38	Muhtelif kimyasal maddeler; aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %20'sini geçmemesi koşuluyla, ürünle aynı pozisyonda yer alan girdiler kullanılabilir.	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
y 3801	- Sıvı yağ içinde çözelti halinde olan kolloidal grafit ve yarı kolloidal grafit; elektrotlar için karbonlu hamurlar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat	

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler	
(1)	(2)	(3) veya	(4)
	- Hamur halinde grafit, ağırlık itibarıyla %30'dan fazla grafitin mineral yağlarla olan karışımları	3403 pozisyonundaki kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %20'sini geçmeyen imalat	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
y 3803	Rafine edilmiş tall oil (sıvı reçine)	Ham tall oil (sıvı reçine)'in rafine edilmesi	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
y 3805	Sülfat terebantin esansı, saflaştırılmış	Sülfat terebantinin ham esanslarının damıtma veya rafinaj yoluyla saflaştırılması	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
y 3806	Ester sakızları	Reçine asitlerinden imalat	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
y 3807	Odun katranı (Odun katranı zifti)	Odun katranının damıtılması	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
3808	Haşarat öldürücü,kemirici hayvanlara karşı koruyucu,zararlı mantarları ve bitkileri yok edici,sürgünleri önleyici ürürünler ve bitkilerin büyümesini düzenleyici, dezenfekte edici ve benzeri ürünler (parekende satılacak şekillerde veya ambalajlarda veya müstahzar haline getirilmiş)(kükürtlü şerit ,fitil ve mumlar ile sinek kağıtları gibi)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat	
3809	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan mensucat, kağıt,deri ve benzeri sanayilerde kullanılan türde "apre veya finisaj" müstahzarları,boyayıcı maddelerin sabitleştirilmesini veya boyama işlemini hızlandırmayı sağlayıcılar ve diğer ürünler ve müstahzarlar (örneğin;müstahzar haşıl ve apreler,müstahzar mordanlar gibi)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat	

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
3810	Metal satıhlarının temizlenmesinde kullanılan müstahzarlar; metallere lehim ve kaynak yapılmasında kullanılan sıvı müstahzarlar ve diğer yardımcı müstahzarlar;metal ve diğer maddelerden meydana gelen lehim ve kaynak pastaları ve tozları; lehim ve kaynak çubuklarının ve elektrotlarının sıvanmasında veya kaplanmasında kullanılan müstahzarlar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
3811	Ateşlemeyi önleyici müstahzarlar, oksidasyonu durdurucu maddeler, peptizan katkılar, akışkanlığı düzenleyici maddeler, aşınmayı önleyici maddeler, katkılar ve minaral yağlar (benzin dahil) veya mineral yağlar gibi aynı amaçla kullanılan diğer sıvı yağlar için diğer müstahzar katkılar			
	- yağlama yağları için, bitümenli minerallerden elde edilen yağlar veya petrol yağları içeren müstastahzar katkılar	Kullanılan 3811 pozisyonunda yer alan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
	- Diğerleri	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
3812	Vulkanizasyon çabuklaştırıcı müstahzarlar; kauçuk ve plastikler için, tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan plastifiyan bileşikler; oksidasyonu önleyici müstahzarlar ve kauçuk veya plastikleri dayanıklı hale getirmede kullanılan diğer stabilizatör bileşikler	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
3813	Yangın söndürme aletleri için dolgu maddeleri ve bileşimler; her çeşit yangın söndürme bombaları	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
3814	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan organik karma çözücüler ve inceltıciler; boya ve vernik çıkarmada kullanılan müstahzarlar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
3818	Elektronikte kullanılmak üzere dope edilmiş kimyasal elementler (disk, pul veya benzeri şekillerde); elektronikte kullanılmak üzere dope edilmiş kimyasal bileşikler	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
3819	Hidrolik fren sıvıları ve hidrolik transmisyonlar için petrol yağları veya bitümenli minerallerden elde edilen yağları içermeyen veya ağırlık itibariyle %70'den az oranda içeren müstahzar sıvılar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
3820	Donmayı önleyici müstahzarlar ve donmayı çözücü müstahzar sıvılar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
y 3821	Mikroorganizmaların (virüsler ve benzerleri),bitkilerin, insan veya hayvan hücrelerinin geliştirilmesine veya idamesine mahsus müstahzar kültür ortamları	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
3822	Bir mesnet üzerinde bulunan laboratuvarlarda veya teşhiste kullanılan reaktifler ve laboratuvarlarda veya teşhiste kullanılan müstahzar reaktifler (3002 veya 3006 pozisyonlarında yer alanlar hariç); sertifikalı referans maddeleri	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
3823	Sınai monokarboksilik yağ asitleri; rafinaj mahsulü asit yağları; sınai yağ alkolleri:			
	- Sınai monokarboksilik yağ asitleri; rafinaj mahsulü asit yağları	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat.		
	- Sınai yağ alkolleri:	3823 pozisyonundaki diğer girdiler de dahil olmak üzere herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
3824	Dökümhane maçalarına veya kalıplarına mahsus müstahzar bağlayıcılar; tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan kimya sanayii veya kimya sanayine bağlı sanayilerde kullanılan kimyasal ürünler ve müstahzarlar (tabii ürünlerin karışımlarından oluşanlar dahil)			
	- Bu pozisyonda yer alan aşağıda belirtilenler:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %20'sini geçmemesi koşuluyla, ürünle aynı pozisyonda yer alan girdiler kullanılabilir.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat.
	- - Dökümhane maçalarına ve kalıplarına mahsus esası tabii reçine olan müstahzar bağlayıcılar			
	- - Naftenik asitler, bunların suda çözünmeyen tuzları ve esterleri			
	- - 2905 pozisyonu haricindeki Sorbitol			
	- - Petrol sülfonatları (Alkali metallerin, amonyumun veya etanolaminlerin petrol sülfonatları hariç); bitümenli minerallerden elde edilen tiofenli sülfonik asitlerin yağları ve bunların tuzları.			

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
	- - İyon değiştiriciler - - Elektrik tüpleri ve valflerinde vakum teminine yarayan emici bileşimler - - Gaz temizleyici alkalinize demir oksitler. - - Taşkömürü gazı saflaştırılmasında üretilen amonyaklı gaz sıvıları ve kullanılan (spent) oksit - - Sülfonaftenik asitler, bunların suda çözünmeyen tuzları ve esterleri - - Fusel yağları ve Dippel yağı - -Farklı anyon içeren tuzların karışımları - - Jelatin esaslı kopyalama patlar, (kağıttan veya dokumaya elverişli maddelerden bir mesnet üzerinde bulunsun bulunmasın) - Diğerleri	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
3901 ila 3915	İlk şekillerde plastikler, bunların döküntü, kalıntı ve hurdaları (3907 pozisyonunun bir kısmı ve 3912 pozisyonu hariç olup bunlara ilişkin kurallar aşağıda belirtilmiştir);			
	- İlave homopolimerizasyon ürünleri (toplam polimer muhtevası bakımından ağırlık itibariyle % 99'dan fazla tek monomer katkılı ürünler)	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, ve - yukarıda belirtilen sınır dahilinde, kullanılan Fasıl 39 'da yer alan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmeyen, imalat [15]	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 25'ini geçmeyen imalat.	
	- Diğerleri	- Kullanılan Fasıl 39 'da yer alan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmeyen imalat [16]	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 25'ini geçmeyen imalat.	

[15] Hem bir taraftan 3901 ila 3906 pozisyonları ile, hem de diğer taraftan 3907 ila 3911 pozisyonlarında sınıflandırılan girdilerden oluşan ürünlerde, söz konusu kısıtlama sadece üründe ağırlıkça hakim maddeler grubu için uygulanır.

[16] Hem bir taraftan 3901 ila 3906 pozisyonları ile, hem de diğer taraftan 3907 ila 3911 pozisyonlarında sınıflandırılan girdilerden oluşan ürünlerde, söz konusu kısıtlama sadece üründe ağırlıkça hakim maddeler grubu için uygulanır.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
y 3907	- Kopolimer (polikarbonat ve akrilonitril-bütadien-stiren kopolimeri (ABS)'den) den olanlar	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmemesi koşuluyla, ürünle aynı pozisyonda yer alan girdiler kullanılabilir. [17]		
	- Poliesterden olanlar	Kullanılan Fasıl 39 'da yer alan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmeyen ve/veya tetrabromo polikarbonatlardan (bisfenol A) imalat		
3912	Selüloz ve kimyasal türevleri (tarifenin başka yeinde belirtilmeyen veya yer almayan) (ilk şekillerde)	Ürünle aynı pozisyonda yer alan kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %20'sini aşmayan imalat		
3916 ila 3921	Plastikten yarı-mamuller ve plastikten eşya; (3916 pozisyonunun bir kısmı, 3917 pozisyonunun bir kısmı , 3920 pozisyonunun bir kısmı ve 3921 pozisyonunun bir kısmı hariç olup bunlara ilişkin kurallar aşağıda belirtilmiştir);			
	- Yassı ürünler (sadece-yüzey işlemlerinden daha ileri işlem görmüş dikdörtgen ve kareden başka şekilde kesilmiş) veya yüzey işlemlerinden daha ileri işlem görmüş diğer ürünler	Kullanılan Fasıl 39 'da yer alan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 25'ini geçmeyen imalat.
	- Diğerleri:			
	- - İlave homopolimerizasyon ürünleri (toplam polimer muhtevası bakımından ağırlık itibariyle % 99'dan fazla tek monomer katkılı ürünler)	–Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen ve - yukarıda belirtilen sınır dahilinde, kullanılan Fasıl 39 'da yer alan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmeyen, imalat [18]		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 25'ini geçmeyen imalat.
	- - Diğerleri	Kullanılan Fasıl 39 'da yer alan girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmeyen imalat [19]		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 25'ini geçmeyen imalat.

[17] Hem bir taraftan 3901 ila 3906 pozisyonları ile, hem de diğer taraftan 3907 ila 3911 pozisyonlarında sınıflandırılan girdilerden oluşan ürünlerde, söz konusu kısıtlama sadece üründe ağırlıkça hakim maddeler grubu için uygulanır.

[18] Hem bir taraftan 3901 ila 3906 pozisyonları ile, hem de diğer taraftan 3907 ila 3911 pozisyonlarında sınıflandırılan girdilerden oluşan ürünlerde, söz konusu kısıtlama sadece üründe ağırlıkça hakim maddeler grubu için uygulanır.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler	
(1)	(2)	(3) veya	(4)
y 3916 ve y 3917	Profiller ve ince ve kalın çubuklar	–Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, ve – yukarıda belirtilen sınır dahilinde, ürünle aynı pozisyonda yer alan kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmeyen, imalat	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 25'ini geçmeyen imalat.
y 3920	- İyonomer levhalar ve filmler	Esas itibariyle çinko ve sodyum olmak üzere metal iyonları ile kısmen nötralize edilmiş metakrilik asit ve etilen kopolimeri olan kısmi termoplastik tuzlardan imalat	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 25'ini geçmeyen imalat.
	-rejenere selülozdan, poliamidlerden, veya polietilenden levhalar	Ürünle aynı pozisyonda yer alan kullanılan tüm girdilerin kıymetinin, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmeyen imalat	
y 3921	Plastikten metalize folyeler	Kalınlığı 23 mikronda daha az, yüksek derecede transparan [20] polester yapraklardan imalat	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 25'ini geçmeyen imalat.
3922 ila 3926	Plastikten eşya	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat	
y Fasıl 40	Kauçuk ve kauçuktan eşya; aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat.	
y 4001	Ayakkabılar için lamine edilmiş tabakalar veya krep kauçuk	Tabii kauçuk tabakalarının lamine edilmesi	
4005	Karıştırılmış kauçuk, (vulkanize edilmemiş), (ilk şekillerde veya levha, tabaka veya şerit halinde)	Kullanılan tüm girdilerin (tabii kauçuk hariç) kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmeyen imalat	
4012	Kauçuktan sırt geçirilmiş veya kullanılmış dış lastikler, kauçuktan dolgu lastikleri veya tekerlek bandajları, dış lastikler için değişebilir sırtlar ve kolanlar:		

[19] Hem bir taraftan 3901 ila 3906 pozisyonları ile, hem de diğer taraftan 3907 ila 3911 pozisyonlarında sınıflandırılan girdilerden oluşan ürünlerde, söz konusu kısıtlama sadece üründe ağırlıkça hakim maddeler grubu için uygulanır.

[20] Belirtilen yapraklar yüksek derecede transparan olarak görülecektir: Gardner-Hazemeter (örn.Hazefaktör) ile ASTM-D 1003-16' ya göre ölçülen optik geçirgenliği %2 den az olan yapraklar.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
	- Kauçuktan sırt geçirilmiş dış lastikler, dolgu lastikleri veya tekerlek bandajları	Kullanılmış lastiklere sırt geçirilmesi		
	- Diğerleri	4011 ve 4012 pozisyonlarında yer alan girdiler hariç olmak üzere herhangi bir pozisyondaki girdilerden imalat		
y 4017	Sertleştirilmiş kauçuktan eşya	Sertleştirilmiş kauçuktan imalat		
y Fasıl 41	Ham postlar, deriler (kürkler hariç) ve köseleler; aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat.		
y 4102	Koyun veya kuzuların ham derileri, yünü alınmış	Yünlü koyun ve kuzu derilerinin yünlerinin alınması		
4104 ila 4106	Dabaklanmış veya "crust" (ara kurutmalı) deriler (yünü veya kılı alınmış, parçalanmış olsun olmasın, fakat daha ileri bir işlem görmemiş)	Ön dabaklama yapılmış derilerin yeniden dabaklanması veya ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
4107, 4112 ve 4113	Dabaklama veya ara kurutmadan sonra ileri derecede hazırlanmış deri ve köseleler (parşömine edilmiş deri dahil) (yünü veya kılları alınmış, parçalanmış olsun olmasın, 4114 pozisyonunda yer alan deri ve köseleler hariç)	4104 ila 4113 pozisyonları haricinde, herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y 4114	Rugan ve ruganla kaplanmış deri ve köseleler; metalize deri ve köseleler	Toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmemesi koşuluyla, 4104 ila 4106 pozisyonlarında yer alan girdilerden imalat		
Fasıl 42	Deri eşya; saraciye eşyası ve eyer ve koşum takımları; seyahat eşyası, el çantaları ve benzeri mahfazalar; hayvan bağırsağından mamul eşya (ipek böceği guddesi hariç)	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y Fasıl 43	Kürkler ve taklit kürkler; bunların mamulleri aşağıda belirtilenler hariç;	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y 4302	Dabaklanmış veya aprelenmiş kürkler, (birleştirilmiş):			
	- Tabaka, çapraz veya benzeri şekillerde	Dabaklanmış veya aprelenmiş ancak birleştirilmemiş kürklerin kesim ve birleştirilmesine ilaveten ağartma veya boyama		
	- Diğerleri	Birleştirilmemiş, dabaklanmış veya aprelenmiş kürklerden imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
4303	Kürkten giyim eşyası ve aksesuarları ve kürkten diğer eşya	4302 pozisyonunda yer alan birleştirilmemiş, dabaklanmış ve aprelenmiş kürklerden imalat		
y Fasıl 44	Ağaç ve ahşap eşya; odun kömürü; aşağıda belirtilenler hariç :	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y 4403	Kare şeklinde kabaca yontulmuş ağaçlar	Kabaca şekil verilmiş (kabukları veya kışırları alınmış olsun olmasın) yuvarlak ağaçlardan imalat		
y 4407	Uzunlamasına testere ile biçilmiş veya yontulmuş, dilimlenmiş veya yaprak halinde açılmış, kalınlığı 6mm.yi geçen ağaçlar (rendelenmiş, zımparalanmış veya (V) şeklinde bağlantı teşkil etmiş)	Rendeleme, zımparalama veya (V) şeklinde bağlantı teşkil etme		
y 4408	Kalınlığı 6 mm.yi geçmeyen, dilimlenmiş kaplama için yapraklar (lamine edilmiş ağaçların dilimlenmesiyle elde edilenler dahil) ve kontrplak için yapraklar ve uzunlamasına testere ile biçilmiş, dilimlenmiş veya yaprak halinde açılmış kalınlığı 6 mm.yi geçmeyen diğer ağaçlar (rendelenmiş, zımparalanmış veya uç uca eklenmiş)	Dilimlere ayırma, rendeleme, zımparalama veya uç uca ekleme		
y 4409	Herhangi bir kenarında, ucunda veya yüzünde sürekli olarak şekil verilmiş (rendelenmiş, zımparalanmış veya uc uca eklenmiş olsun olmasın):			
	- Zımparalanmış veya uc uca eklenmiş olanlar	Zımparalama veya uc uca ekleme		
	- Köşebentler ve pervazlar	Kornişleme veya kalıplama		
y 4410 ila y 4413	Köşebentler ve pervazlar (kalıplanmış süpürgelik ve diğer kalıplanmış yonga levhalar dahil)	Kornişleme veya kalıplama		
y 4415	Ahşap büyük ve küçük sandıklar, kafes sandıklar, silindir sandıklar ve benzeri ambalajlar	Ebatlarına göre kesilmemiş yonga levhalardan imalat		
y 4416	Ahşap variller, fıçılar, kovalar, gerdeller, ve diğer fıçıcı eşyası ve bunların aksam ve parçaları	İki esas yüzütesterelemeden daha ileri işlem görmemiş fıçı tahtalarından imalat		
y 4418	- Bina ve inşaat için marangozluk mamulleri ve doğrama parçaları	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber hücreli ahşap levhalar, padavralar ve 'shakes'ler kullanılabilir.		
	- Köşebentler ve pervazlar	Kornişleme veya kalıplama		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
y 4421	Kibrit imali için kesilmiş çöpler, kundura çivileri	4409 pozisyonunda yer alan çekilmiş ahşap hariç olmak üzere herhangi bir pozisyondaki ahşap malzemeden imalat		
y Fasıl 45	Mantar ve mantardan eşya; aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
4503	Tabii mantardan eşya	4501 pozisyonunda yer alan mantardan imalat		
Fasıl 46	Hasırdan, sazdan veya örülmeye elverişli diğer maddelerden mamuller; sepetçi ve hasırcı eşyası	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
Fasıl 47	Odun veya diğer lifli selülozik maddelerin hamurları; geri kazanılmış kağıt veya karton (dökümtü, kırpıntı ve hurdalar)	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y Fasıl 48	Kağıt ve karton; kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya; aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y 4811	Üzerleri çizilmiş, kaplanmış veya sadece kare biçimine getirilmiş kağıt ve karton	Fasıl 47'nin kağıt yapmaya mahsus girdilerinden imalat		
4816	Karbon kağıdı, kendinden kopya eden kağıt ve diğer kopya ve transfer kağıtları (4809 pozisyonundakiler hariç), mumlu teksir kağıdı ve ofset levhalar (kutulara konularak perakende satılacak hale getirilmiş olsun, olmasın)	Fasıl 47'nin kağıt yapmaya mahsus girdilerinden imalat		
4817	Mektup zarfları, mektup kartları, resimsiz kartpostallar ve haberleşme kartları; bunların kağıt ve kartondan kutuları (poşetler ve benzeri zarflar içine takım halinde yerleştirilmiş olanlar)	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve -kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat		
y 4818	Tuvalet kağıdı	Fasıl 47'nin kağıt yapmaya mahsus girdilerinden imalat		
y 4819	Kağıttan, kartondan, selüloz vatkadan veya selüloz lif tabakalarından kutular, mahfazalar, torbalar ve diğer ambalaj kutuları	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve -kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
y 4820	Mektupluk bloknotlar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
y 4823	Diğer kağıt, karton, selüloz, vatka ve selüloz lif tabakaları (ölçüsüne veya şekline göre kesilmiş)	Fasıl 47'nin kağıt yapmaya mahsus girdilerinden imalat		
y Fasıl 49	Basılı kitaplar, gazeteler, resimler ve baskı sanayiinin diğer mamulleri; el ve makina yazısı metinler ve planlar	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
4909	Matbu veya resimli kartpostallar; tebrik kartları, davetiyeler veya teşekkür kartları (resimli, zarflı veya süslemeli olsun, olmasın)	4909 ve 4911 pozisyonları dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
4910	Matbu her türlü takvim (blok halinde takvimler dahil):			
	- "Devamlı" türden olan takvimler veya kağıt veya karton dışındaki maddelerden mamul mesnetler üzerine takılı olan blok halindeki takvimler	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve -kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat		
	- Diğerleri	4909 ve 4911 pozisyonu dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y Fasıl 50	İpek; aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y 5003	İpek döküntüleri (çekilmeye elverişli olmayan kozalar, iplik döküntüleri ve ditme suretiyle elde edilen döküntüler dahil), karde edilmiş veya taranmış	İpek döküntülerinin karde edilmesi veya taranması		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
5004 ila y 5006	İpek ipliği ve ipek döküntülerinden elde edilen iplikler	- Karde edilmiş, taranmış veya eğirme için başka şekillerde hazırlanmış ipek döküntülerinden veya ham ipekten, - karde edilmemiş, taranmamış veya eğirme için başka şekillerde hazırlanmamış diğer tabii liflerden, -kimyasal girdilerden veya tekstil hamurundan veya -kağıt yapımına mahsus girdilerden, imalat [21]		
5007	İpek veya ipek döküntülerinden dokunmuş mensucat - Kauçuk ipliklerle birleştirilmiş olanlar - Diğerleri	Tek kat iplikten imalat [22] - Hindistan cevizi ipliğinden, - tabii liflerden, - karde edilmemiş, taranmamış veya başka şekilde eğirme için hazırlanmamış, sentetik ve suni devamsız liflerden, - kimyasal girdiler veya tekstil hamurundan, veya - kağıttan imalat [23] veya en az iki hazırlama veya finisaj işlemiyle (temizleme, ağartma, merserize etme, termofiksaj, şardonlama, kalenderleme, çekmezlik apresi, kalıcı finisaj, dekatize etme, emprenye etme, onarım ve tıraşlama gibi) beraber yapılan baskılama (kullanılan baskısız mensucatın kıymetinin, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 47,5'ini geçmeyen)		

[21] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[22] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[23] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
y Fasıl 51	Yün ve ince veya kaba hayvan kılı;at kılından iplik ve dokunmuş mensucat aşağıda belirtilenler hariç;	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
5106 ila 5110	Yünden,ince ve kaba hayvan kıllarından veya at kılından iplik	-Karde edilmiş, taranmış veya eğirme için başka şekillerde hazırlanmış ipek döküntülerinden veya ham ipekten, - karde edilmemiş, taranmamış veya eğirme için başka şekillerde hazırlanmamış tabii liflerden, -kimyasal girdilerden veya tekstil hamurundan veya -kağıt yapımına mahsus girdilerden, imalat [24]		
5111 ila 5113	Yünden,ince ve kaba hayvan kıllarından veya at kılından dokunmuş mensucat - Kauçuk ipliklerle birleştirilmiş olanlar - Diğerleri	Tek kat iplikten imalat [25] -Hindistan cevizi ipliğinden, - tabii liflerden, - karde edilmemiş, taranmamış veya başka şekilde eğirme için hazırlanmamış, sentetik ve suni devamsız liflerden - kimyasal girdiler veya tekstil hamurundan, veya - kağıttan imalat [26] veya en az iki hazırlama veya finisaj işlemiyle (temizleme, ağartma, merserize etme, termofiksaj, şardonlama, kalenderleme, çekmezlik apresi, kalıcı finisaj, dekatize etme, emprenye etme, onarım ve tıraşlama gibi) beraber yapılan baskılama (kullanılan baskısız mensucatın kıymetinin, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 47,5'ini geçmemesi koşuluyla)		

[24] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[25] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
y Fasıl 52	Pamuk; aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
5204 ila 5207	Pamuk ipliği	- Karde edilmiş, taranmış veya eğirme için başka şekillerde hazırlanmış ipek döküntülerinden veya ham ipekten, - karde edilmemiş, taranmamış veya eğirme için başka şekillerde hazırlanmamış tabii liflerden, -kimyasal girdilerden veya tekstil hamurundan veya -kağıt yapımına mahsus girdilerden, imalat [27]		
5208 ila 5212	Pamuklu mensucat			
	- Kauçuk ipliklerle birleştirilmiş olanlar	Tek kat iplikten yapılan imalat [28]		
	- Diğerleri	- hindistan cevizi ipliğinden, - tabii liflerden, - karde edilmemiş, taranmamış veya başka şekilde eğirme için hazırlanmamış, sentetik ve suni devamsız liflerden - kimyasal maddeler veya tekstil hamurundan, veya - kağıttan, imalat [29] veya		

[26] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[27] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[28] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[29] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
		en az iki hazırlama veya finisaj işlemiyle (temizleme, ağartma, merserize etme, termofiksaj, şardonlama, kalenderleme, çekmezlik apresi, kalıcı finisaj, dekatize etme, emprenye etme, onarım ve tıraşlama gibi) beraber yapılan baskılama (kullanılan baskısız mensucatın kıymetinin, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 47,5'ini geçmemesi koşuluyla)		
y Fasıl 53	Dokumaya elverişli diğer bitkisel lifler; kağıt ipliği ve kağıt ipliğinden dokunmuş mensucat aşağıda belirtilenler hariç;	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
5306 ila 5308	Dokumaya elverişli diğer bitkisel liflerden iplik; kağıt ipliği	-karde edilmiş, taranmış veya eğirme için başka şekillerde hazırlanmış ipek döküntülerinden veya ham ipekten, - karde edilmemiş, taranmamış veya eğirme için başka şekillerde hazırlanmamış tabii liflerden, -kimyasal girdilerden veya tekstil hamurundan veya -kağıt yapımına mahsus girdilerden, imalat [30]		
5309 ila 5311	Dokumaya elverişli diğer bitkisel liflerden dokunmuş mensucat;kağıt ipliğinden dokunmuş mensucat - Kauçuk ipliklerle birleştirilmiş olanlar	Tek kat iplikten yapılan imalat [31]		

[30] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

[31] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
	- Diğerleri	-hindistan cevizi ipliğinden, - tabii liflerden, - jüt ipliğinden, - karde edilmemiş, taranmamış veya başka şekilde eğirme için hazırlanmamış, sentetik ve suni devamsız liflerden - kimyasal girdiler veya tekstil hamurundan, veya - kağıttan imalat [32] veya en az iki hazırlama veya finisaj işlemiyle (temizleme, ağartma, merserize etme, termofiksaj, şardonlama, kalenderleme, çekmezlik apresi, kalıcı finisaj, dekatize) etme, emprenye etme, onarım ve tıraşlama gibi) beraber yapılan baskılama (kullanılan baskısız mensucatın kıymetinin, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 47,5'ini geçmemesi koşuluyla)		
5401 ila 5406	Sentetik ve suni filamentlerden iplikler,monofilamentler	- Karde edilmiş, taranmış veya başka şekilde eğrilmeye hazırlanmış ham ipek veya ipek döküntülerinden, - karde edilmemiş, taranmamış veya başka şekilde eğrilmeye hazırlanmamış tabii liflerden, - kimyasal girdilerden veya tekstil hamurundan, veya - kağıt yapımına mahsus girdilerden imalat [33]		
5407 ve 5408	Sentetik ve suni filament ipliklerinden dokunmuş mensucat - Kauçuk ipliklerle birleştirilmiş olanlar	Tek kat iplikten yapılan imalat [34]		

[32] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[33] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[34] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
	- Diğerleri	- hindistan cevizi ipliğinden, - tabii liflerden, - karde edilmemiş, taranmamış veya başka şekilde eğirme için hazırlanmamış, sentetik ve suni devamsız liflerden - kimyasal girdiler veya tekstil hamurundan, veya - kağıttan imalat [35] veya en az iki hazırlama veya finisaj işlemiyle (temizleme, ağartma, merserize etme, termofiksaj, şardonlama, kalenderleme, çekmezlik apresi, kalıcı finisaj, dekatize etme, emprenye etme, onarım ve tıraşlama gibi) beraber yapılan baskılama (kullanılan baskısız mensucatın kıymetinin, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 47,5'ini geçmemesi koşuluyla)		
5501 ila 5507	Sentetik ve suni devamsız lifler	Kimyasal girdilerden veya tekstil hamurundan imalat		
5508 ila 5511	Sentetik ve suni devamsız liflerden dikiş ipliği ve iplikler	- Karde edilmiş, taranmış veya başka şekilde eğrilmeye hazırlanmış ham ipek veya ipek döküntülerinden, - karde edilmemiş, taranmamış veya başka şekilde eğrilmeye hazırlanmamış tabii liflerden, - kimyasal maddelerden veya tekstil hamurundan, veya - kağıt yapımına mahsus maddelerden imalat [36]		
5512 ila 5516	Sentetik ve suni devamsız liflerden dokunmuş mensucat - Kauçuk ipliklerle birleştirilmiş olanlar	Tek kat iplikten yapılan imalat [37]		

[35] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[36] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[37] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
	- Diğerleri	-hindistan cevizi ipliğinden, - tabii liflerden, - karde edilmemiş, taranmamış veya başka şekilde eğirme için hazırlanmamış, sentetik ve suni devamsız liflerden, - kimyasal girdiler veya tekstil hamurundan, veya - kağıttan imalat [38] veya en az iki hazırlama veya finisaj işlemiyle (temizleme, ağartma, merserize etme, termofiksaj, şardonlama, kalenderleme, çekmezlik apresi, kalıcı finisaj, dekatize etme, emprenye etme, onarım ve tıraşlama gibi) beraber yapılan baskılama (kullanılan baskısız mensucatın kıymetinin, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 47,5'ini geçmemesi koşuluyla)		
y Fasıl 56	Vatka, keçe ve dokunmamış mensucat; özel iplikler; sicim, kordon, ip, halat ve bunlardan mamul eşya; aşağıda belirtilenler hariç;	- hindistan cevizi ipliğinden, - tabii liflerden, - kimyasal girdiler veya tekstil hamurundan, veya - kağıt yapımında kullanılan girdilerden, imalat [39]		
5602	Keçeler (emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış veya lamine edilmiş olsun olmasın): – İğne işi keçe	- tabii liflerden, veya - kimyasal girdilerden veya tekstil hamurundan imalat [40]		

[38] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[39] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[40] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
		Bununla beraber; - 5402 pozisyonundaki polipropilen filamentler, - 5503 veya 5506 pozisyonundaki polipropilen lifler, veya - 5501 pozisyonundaki polipropilen filament demetlerinin, denominasyonları tüm durumlarda 9 desiteksten daha az olan tek katlı filament veya lifleri, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını aşmamak koşuluyla kullanılabilir.		
	– Diğerleri	- tabii liflerden, - kazeinden yapılmış suni ve sentetik devamsız liflerden veya - kimyasal girdiler ve tekstil hamurundan imalat [41]		
5604	Dokumaya elverişli maddelerle kaplanmış kauçuk ip veya halatlar; dokumaya elverişli iplik, ve 5404 veya 5405 pozisyonlarındaki şerit ve benzerleri (kauçuk veya plastik emdirilmiş, kaplanmış, sıvanmış)			
	– Dokumaya elverişli maddelerle kaplanmış kauçuk ip ve halatlar	Dokumaya elverişli maddelerle kaplanmamış kaplanmamış kauçuk ip veya halattan imalat		
	– Diğerleri	- karde edilmemiş, taranmamış veya eğirme için başka şekillerde hazırlanmamış tabi liflerden, -kimyasal girdilerden veya tekstil hamurundan veya -kağıt yapımına mahsus girdilerden, imalat [42]		

[41] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

[42] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
5605	Dokumaya elverişli ipliklerden metalize iplikler (gipe edilmiş olsun olmasın), ip, şerit veya toz şeklindeki metalle birleştirilmiş veya metalle kaplanmış 5404 veya 5405 pozisyonundaki şerit ve benzerleri	- tabii liflerden, - karde edilmemiş, taranmamış veya eğirme için başka şekilde hazırlanmamış, sentetik ve suni devamsız liflerden - kimyasal girdiler veya tekstil hamurundan veya - kağıt yapımına mahsus girdilerden, imalat [43]		
5606	Gipe iplikler, 5404 ve 5405 pozisyonlarındaki şerit ve benzerleri (gipe edilmiş), (5605 pozisyonundakiler ve gipe edilmiş at kılı hariç); tırtıl iplik (kıtık, şenil iplikler dahil); şenet iplik (chainette)	- tabii liflerden, - karde edilmemiş, taranmamış veya eğirme için başka şekilde hazırlanmamış, sentetik ve suni devamsız liflerden - kimyasal girdiler veya tekstil hamurundan veya - kağıt yapımına mahsus girdilerden, imalat [44]		
Fasıl 57	Halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları: - İğne işi keçeden	- tabii liflerden, - kimyasal girdilerden veya tekstil hamurunda imalat [45],		

[43] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[44] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[45] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler	veya	
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
		Bununla beraber; - 5402 pozisyonundaki polipropilen filamentler, - 5503 veya 5506 pozisyonundaki polipropilen lifler, veya - 5501 pozisyonundaki polipropilen filament demetlerinin, denominasyonları tüm durumlarda 9 desiteksten daha az olan tek katlı filament veya lifleri, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını aşmamak koşuluyla kullanılabilir. Jüt mensucat mesnet olarak kullanılabilir.		
	- Diğer keçeden	- Karde edilmemiş veya taranmamış veya başka şekilde eğrilmeye hazırlanmamış tabii liflerden, veya - kimyasal girdilerden veya tekstil hamurundan, imalat [46]		
	- Diğerleri	- hindistan cevizi ipliğinden veya jüt ipliğinden, - suni ve sentetik filament ipliklerinden, - tabii liflerden, veya, - karde edilmemiş, taranmamış veya eğirme için başka şekilde hazırlanmamış suni ve sentetik devamsız liflerden, imalat [47] Jüt mensucat mesnet olarak kullanılabilir.		
y Fasıl 58	Özel dokunmuş mensucat; tufte edilmiş dokumaya elverişli mensucat; dantela; duvar halıları; şeritçi ve kaytancı eşyası; işlemeler; aşağıda belirtilenler hariç:			

[46] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

[47] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
	- Kauçuk ipliklerle birleştirilmiş olanlar - Diğerleri	Tek kat iplikten imalat [48] - Tabii liflerden, - karde edilmemiş, taranmamış veya başka şekilde eğrilmeye hazırlanmamış suni ve sentetik devamsız liflerden, veya - kimyasal maddelerden veya tekstil hamurlarından, imalat [49] veya, en az iki hazırlama veya finisaj işlemiyle (temizleme, ağartma, merserize etme, termofiksaj, şardonlama, kalenderleme, çekmezlik apresi, kalıcı finisaj, dekatize etme, emprenye etme, onarım ve tıraşlama gibi) beraber yapılan baskılama (kullanılan baskısız mensucatın kıymetinin, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 47,5'ini geçmeyen)		
5805	El ile dokunmuş duvar halıları (Gobelins, Flanders, Aubusson, Beauvais ve benzerleri) ile iğne işlemesi duvar halıları (küçük nokta,kanaviçe gibi), hazır eşya halinde olsun olmasın	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
5810	Parça, şerit veya motif halinde işlemeler	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve -kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat		
5901	Kitap veya benzerlerinin dış kapaklarında kullanılan türden zamk veya nişastalı maddelerle sıvanmış dokumaya elverişli mensucat; mühendis muşambası veya şeffaf bezler; hazır tuvaller; şapkacılıkta kullanılan bukran ve benzeri sertleştirilmiş mensucat	İplikten imalat		

[48] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

[49] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
5902	Naylon veya diğer poliamidlerden, poliesterden veya viskoz ipeğinden elde edilen yüksek mukavemetli iplikten her nevi nakil vasıtası iç ve dış lastiği için mensucat:			
	- Ağırlık itibarıyla içerdiği dokumaya elverişli madde oranı %90'ı geçmeyenler	İplikten imalat		
	- Diğerleri	Kimyasal girdilerden veya tekstil hamurundan imalat		
5903	Plastik emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış veya plastikle lamine edilmiş mensucat (5902 pozisyonundakiler hariç)	İplikten imalat veya en az iki hazırlama veya bitirme işlemiyle (temizleme, ağartma, merserize etme, termofiksaj, şardonlama, kalenderleme, çekmezlik apresi, kalıcı bitirme, dekatize etme, emprenye etme, onarım ve tıraşlama gibi) beraber yapılan baskılama (kullanılan baskısız mensucatın kıymetinin, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 47,5'ini geçmemesi koşuluyla)		
5904	Linoleum (kesilerek şekil verilmiş olsun olmasın); bir sıvama veya kaplama maddesinin dokumaya elverişli mesnet üzerine tatbiki suretiyle elde edilen yer kaplamaları (kesilerek şekil verilmiş olsun olmasın)	İplikten imalat [50]		
5905	Dokumaya elverişli maddelerden duvar kaplamaları:			
	- Kauçuk, plastik veya diğer maddeler emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış veya lamine edilmiş olanlar	İplikten imalat		

[50] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
	- Diğerleri	- Hindistan cevizi ipliğinden, - tabii liflerden, - karde edilmemiş, taranmamış veya başka şekilde eğirme işlemi için hazırlanmamış suni ve sentetik devamsız liflerden, -kimyasal girdiler veya tekstil hamurundan imalat [51] veya		
5906	Kauçuklu mensucat (5902 pozisyonundakiler hariç):	en az iki hazırlık veya bitirme işlemiyle (temizleme, ağartma, merserize etme, termofiksaj, şardonlama, kalenderleme, çekmezlik apresi, kalıcı bitirme, dekatize etme, emprenye etme, onarım ve tıraşlama gibi) beraber yapılan baskılama (kullanılan baskısız mensucatın kıymetinin, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 47,5'ini geçmemesi koşuluyla)		
	- Örülmüş olanlar	- Tabii liflerden, - karde edilmemiş taranmamış veya başka şekilde eğirme işlemi için hazırlanmamış suni ve sentetik devamsız liflerden veya - kimyasal maddeler veya tekstil hamurundan, imalat [52]		
	- Sentetik filament ipliklerinden mamul diğer mensucat (ağırlık itibarıyla içerdiği dokumaya elverişli madde oranı % 90'ı geçenler)	Kimyasal girdilerden imalat		
	- Diğerleri	İplikten imalat		

[51] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[52] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
5907	Emdirilmiş, sıvanmış veya kaplanmış diğer mensucat; tiyatro dekorları, atölye fonları veya benzeri işler için boyanmış bezler (tualler)	İplikten imalat veya en az iki hazırlık veya bitirme işlemiyle (temizleme, ağartma, merserize etme, termofiksaj, şardonlama, kalenderleme, çekmezlik apresi, kalıcı bitirme, dekatize etme, emprenye etme, onarım ve tıraşlama gibi) beraber yapılan baskılama (kullanılan baskısız mensucatın kıymetinin, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 47,5'ini geçmemesi koşuluyla)		
5908	Dokumaya elverişli maddelerden dokunmuş veya örülmüş fitiller (lamba, ocak, çakmak, mum ve benzerleri için); beyaz alevli lambalar için gömlekler ve bunların imaline yarayan boru şeklinde örme mensucat (emdirilmiş olsun olmasın):			
	- Beyaz alevli lambalar için gömlekler, emdirilmiş	Boru şeklinde lamba gömleği için dokunmuş mensucattan imalat		
	- Diğerleri	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
5909 ila 5911	Sınai amaçlarla kullanılan dokumaya elverişli maddelerden mamul eşya:			
	– 5911 pozisyonundaki keçeden olanlar dışındaki cilalama diskleri ve halkaları	6310 Pozisyonundaki iplikten, döküntü mensucattan veya paçavradan yapılan imalat		
	- Genellikle kağıt yapımında veya diğer teknik amaçlarla kullanılan türde dokunmuş mensucat (keçeleştirilmiş olsun olmasın)(kaplanmış veya sıvanmış olsun olmasın),tek veya çok katlı çözgü ve/veya atkı iplikli boru şeklinde veya sonsuz, veya 5911 pozisyonunda yer alan çok katlı çözgü ve/ veya atkı iplikli düz dokunmuş	- Hindistan cevizi ipliğinden, - aşağıdaki girdilerden: -politetrafloroetilen ipliğinden [53] -poliamid ipliğinden (çokkatlı, fenolik reçineyle kaplanmış veya sıvanmış) -m-fenilendiamin ve isonaftalik asit condensasyonundan elde edilen, aromatik poliamid sentetik liflerinden mamul iplikten,		

[53] Bu girdilerin kullanımı kağıt yapma makinalarında kullanılmaya mahsus türde dokunmuş mensucatın imali ile sınırlandırılmıştır.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
		-politetrafloroetilen monofillerinden [54] - poli-p-fenilen tereftalamidin sentetik tekstil lifi ipliği, -cam lifi ipliğinden (fenol reçinesi ile kaplanmış ve acrilik iplikle gipe edilmiş)[55], -poliesterin, tetraftalatik asit reçinelerinin, 1,4 siklohegzandimentolun ve isonaftalik asitin kopoliester monofilamentlerinden, - tabii liflerden, - karde edilmemiş, taranmamış veya başka şekilde eğirme işlemi için hazırlanmamış suni ve sentetik devamsız liflerden, veya - kimyasal girdiler veya tekstil hamurundan, imalat[56],		
	- Diğerleri	- Hindistan cevizi ipliğinden, - tabii liflerden, - karde edilmemiş, taranmamış veya başka şekilde eğirme işlemi için hazırlanmamış suni ve sentetik devamsız liflerden, veya - kimyasal girdiler veya tekstil hamurundan, imalat [57]		

[54] Bu girdilerin kullanımı kağıt yapma makinalarında kullanılmaya mahsus türde dokunmuş mensucatın imali ile sınırlandırılmıştır.

[55] Bu girdilerin kullanımı kağıt yapma makinalarında kullanılmaya mahsus türde dokunmuş mensucatın imali ile sınırlandırılmıştır.

[56] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

[57] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
Fasıl 60	Örme Eşya	- Tabii liflerden, - karde edilmemiş, taranmamış veya veya başka şekilde eğirme işlemi için hazırlanmamış suni ve sentetik ve suni devamsız liflerden, veya - kimyasal girdiler veya tekstil hamurundan, imalat [58]		
Fasıl 61	Örme giyim eşyası ve aksesuarları – Şekline göre kesilmiş parçalardan veya örülerek şekillendirilmiş, iki veya daha fazla örme mensucatın dikilmesi veya başka surette birleştirilmesiyle elde edilmiş olanlar - Diğerleri	İplikten imalat[59,60], - Tabii liflerden, - karde edilmemiş, taranmamış veya veya başka şekilde eğirme işlemi için hazırlanmamış suni ve sentetik ve suni devamsız liflerden, veya - kimyasal girdiler veya tekstil hamurundan, imalat[61]		
y Fasıl 62 y 6202, y 6204, y 6206, y 6209 ve y 6211	Giyim eşyası ve aksesuarı (örülmemiş) aşağıda belirtilenler hariç; Kadın, kız çocukları ve bebekler için giyim eşyası ve aksesuarları (işlemeli olanlar)	İplikten imalat,[62,63] İplikten imalat [64] veya Kullanılan işlenmemiş mensucatın kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmemesi koşuluyla işlenmemiş mensucattan imalat [65]		

[58] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[59] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[60] Bakınız Giriş Notu 6.
[61] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[62] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.
[63] Bakınız Giriş Notu 6.
[64] Bakınız Giriş Notu 6.
[65] Bakınız Giriş Notu 6.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
y 6210 ve y 6216	Alüminyumlu polyester tabakasıyla kaplanmış mensucattan ateşe dayanıklı eşya	İplikten imalat [66] veya, Kullanılan kaplanmamış mensucatın kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmemesi koşuluyla kaplanmamış mensucattan imalat [67]		
6213 ve 6214	Mendiller, şallar, eşarplar, fularlar, kaşkoller, peçeler, duvaklar ve benzeri eşya:			
	- İşlemeli olanlar	Ağartılmamış tek kat iplikten imalat[68,69], veya Kullanılan işlenmemiş mensucatın kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmemesi koşuluyla işlenmemiş mensucattan imalat[70],		
	- Diğerleri	Ağartılmamış tek iplikten imalat[71,72] veya en az iki hazırlama veya finisaj işlemiyle (temizleme, ağartma, merserize etme, termofiksaj, şardonlama, kalenderleme, çekmezlik apresi, kalıcı finisaj, dekatize etme, emprenye etme, onarım ve tıraşlama gibi) beraber yapılan baskılamayı mütakiben bitirme işlemi (kullanılan 6213 ve 6214 pozisyonundaki baskısız eşyanın kıymetinin, ürünün fabrika çıkış fiyatının % 47,5'ini geçmemesi koşuluyla)		
6217	Giyim eşyasının diğer hazır aksesuarı; giyim eşyasının veya giyim eşyası aksesuarlarının parçaları (6212 pozisyonundakiler hariç):			

[66] Bakınız Giriş Notu 6.

[67] Bakınız Giriş Notu 6.

[68] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

[69] Bakınız Giriş Notu 6.

[70] Bakınız Giriş Notu 6.

[71] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

[72] Bakınız Giriş Notu 6.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler	veya	
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
	- İşlemeli olanlar	İplikten imalat[73], veya, Kullanılan işlenmemiş mensucatın kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmemesi koşuluyla işlenmemiş mensucattan imalat[74]		
	- Alüminyumlu polyester tabakasıyla kaplanmış mensucattan ateşe dayanıklı eşya	İplikten imalat [75] veya, Kullanılan kaplanmamış mensucatın kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmemesi koşuluyla kaplanmamış mensucattan imalat [76]		
	- Yaka ve kol ağızları için iç astarlar (kesilmiş)	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve -kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		
	- Diğerleri	İplikten imalat[77]		
y Fasıl 63	Dokumaya elverişli maddelerden diğer hazır eşya;takımlar; kullanılmış giyim eşyası ve dokumaya elverişli maddelerden kullanılmış eşya; paçavralar; aşağıda belirtilenler hariç:	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
6301 ila 6304	Battaniyeler, diz battaniyeleri, yatak çarşafları ve benzerleri; perdeler ve benzerleri; diğer mefruşat eşyası:			
	- Keçeden ve dokunmamış mensucattan	- Tabii liflerden, veya - kimyasal girdilerden veya tekstil hamurundan imalat [78]		

[73] Bakınız Giriş Notu 6.

[74] Bakınız Giriş Notu 6.

[75] Bakınız Giriş Notu 6.

[76] Bakınız Giriş Notu 6.

[77] Bakınız Giriş Notu 6.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
	- Diğerleri:			
	- - İşlemeli olanlar	Ağartılmamış tek kat iplikten imalat[79,80] veya Kullanılan işlenmemiş (örülmüş olanlar hariç) mensucatın kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmemesi koşuluyla işlenmemiş mensucattan imalat		
	- - Diğerleri	Ağartılmamış tek kat iplikten imalat [81], 82		
6305	Ambalaj için torba ve çuvallar	- Tabii liflerden, veya, - karde edilmemiş, taranmamış veya başka şekilde eğirme işlemi için hazırlanmamış sentetik ve suni devamsız liflerden, veya - kimyasal girdiler veya tekstil hamurundan, imalat [83]		
6306	Vagon ve mavna örtüleri, tenteler ve dış storlar; çadırlar; kayıklara, deniz veya kara taşıtlarına mahsus yelkenler; kamp eşyası:			
	– Dokunmamış mensucattan	-Tabii liflerden, veya - kimyasal girdilerden veya tekstil hanurundan imalat [84], [85]		
	– Diğerleri	Ağartılmamış tek kat iplikten imalat [86], 87		
6307	Diğer hazır eşya (elbise patronları dahil)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat		

[78] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

[79] Bakınız Giriş Notu 6.

[80] Örülmüş parçalar halindeki mensucatın (kesilerek veya örülerek şekil verilmiş) dikilmesi veya birleştirilmesi ile elde edilen elastiki veya kauçuklu olmayan örme eşya için bkz. Giriş Notu 6.

[81] Bakınız Giriş Notu 6.

[82] Örülmüş parçalar halindeki mensucatın (kesilerek veya örülerek şekil verilmiş) dikilmesi veya birleştirilmesi ile elde edilen elastiki veya kauçuklu olmayan örme eşya için bkz. Giriş Notu 6.

[83] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

[84] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

[85] Bakınız Giriş Notu 6.

[86] Dokumaya elverişli girdi karışımlarından mamul ürünlerle ilgili özel koşullar için bakınız Giriş Notu 5.

[87] Bakınız Giriş Notu 6.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
6308	Kilimler, halılar, işlemeli masa örtüleri ve peçetelerin yapımında kullanılan mensucat ve ipliklerden müteşekkil takımlar (aksesuarlarıyla birlikte olsun olmasın) ve benzeri dokumaya elverişli eşya (perakende olarak satılacak hale getirilmiş)	Takımı oluşturacak parçalardan herbiri, takım içinde olmaması halinde kendilerine ayrı ayrı uygulanacak kuralın gerekterini karşılamalıdır. Bununla beraber, menşeli olmayan eşyalar, toplam kıymetleri takımın fabrika çıkış fiyatının % 15'ini geçmemek koşuluyla takım içinde yer alabilir.		
y Fasıl 64	Ayakkabılar, getrler ve benzeri eşya, bunların aksamı; aşağıda belirtilenler hariç:	6406 Pozisyonundaki iç tabanlara veya diğer taban elemanlarına takılmış yüzler hariç, herhangi bir pozisyondaki girdilerden imalat.		
6406	Ayakkabı aksamı (dış tabanlar dışındaki tabanlara tutturulmuş veya tutturulmamış ayakkabı yüzleri dahil); çıkarılabilir iç tabanlar, topuk rampası ve benzeri eşya; getrler ve tozluklar, dizlikler ve benzeri eşya; ve bunların aksamı	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y Fasıl 65	Başlıklar ve aksam aşağıda belirtilenler hariç;	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
6505	Dantel, keçe veya diğer dokumaya elverişli maddelerden yapılmış veya örülmüş şapkalar ve diğer başlıklar, parça halinde (fakat şerit halinde olanlar hariç) (astarlanmış veya donatılmış olsun olmasın); her türlü maddeden saç fileleri (astarlanmış veya donatılmış olsun olmasın)	İplikten veya dokumaya elverişli madde liflerinden imalat [88]		
y Fasıl 66	Şemsiyeler, güneş şemsiyeleri, bastonlar, iskemle bastonlar, kamçılar, kırbaçlar ve bunların aksamı aşağıda belirtilenler hariç;	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
6601	Şemsiyeler ve güneş şemsiyeleri (bastonlu şemsiyeler, bahçe şemsiyeleri ve benzeri şemsiyeler dahil)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmeyen imalat		
Fasıl 67	Hazırlanmış ince ve kalın kuş tüyleri ve bunlardan eşya; yapma çiçekler; insan saçından eşya	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y Fasıl 68	Taş, alçı, çimento, amyant, mika veya benzeri maddelerden eşya aşağıda belirtilenler hariç	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		

[88] Bakınız Giriş Notu 6.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
y 6803	Kayagan taşı veya aglomere kayagan taşından eşya	İşlenmiş kayagan taşından imalat		
y 6812	Amyanttan eşya; amyant ve amyant ile magnezyum karbonat esaslı karışımlardan eşya	Herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerinden imalat		
y 6814	Mikadan eşya, (aglomere edilmiş veya terkip yoluyla elde edilmiş mika dahil) (kağıt, karton veya diğer maddelerden bir mesnet üzerinde)	İşlenmiş mikadan (aglomere edilmiş veya terkip yoluyla elde edilmiş mika dahil) imalat		
Fasıl 69	Seramik mamulleri	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y Fasıl 70	Cam ve cam eşya aşağıda belirtilenler hariç;	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y 7003, y 7004 ve y 7005	Yansıtıcı tabakası olmayan cam	7001pozisyonundaki girdilerden imalat		
7006	7003, 7004 ve 7005 pozisyonlarındaki camların kavislendirilmiş, kenarları işlenmiş, hakkedilmiş, delinmiş, emaye yapılmış veya başka şekilde işlenmiş fakat diğer maddelerle çerçevelenmemiş ve donatılmamış olanları			
	- SEMII standartlarına [89]göre yarı iletken derecede, elektriği geçirmeyen ince bir tabaka ile kaplanmış camdan alt tabaka	7006 pozisyonunda yer alan kaplanmamış alt tabaka camlarından imalat		
	-Diğerleri	7001 pozisyonundaki girdilerden imalat		
7007	Emniyet camları [sertleştirilmiş, (temperlenmiş), veya lamine edilmiş camlardan]	7001 pozisyonundaki girdilerden imalat		
7008	Çok katlı yalıtım camları	7001 pozisyonundaki girdilerden imalat		
7009	Cam aynalar (çerçeveli olsun olmasın) (dikiz aynaları dahil)	7001 pozisyonundaki girdilerden imalat		

[89] SEMII – Birleşik Yarıiletken Cihazlar ve Maddeler Enstitüsü.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
7010	Cam damacana, kavanoz, şişe,küçük şişe, çanak, tüp, serum ampulleri ve diğer kaplar (eşyanın nakli ve ambalajında kullanılmaya elverişli cinsten); camdan konserve kavanozları; camdan tıpa, kapak ve benzerleri	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat veya kesilmemiş cam eşyanın toplam kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmemesi koşuluyla cam kesim işlemi		
7013	Sofra, mutfak, tuvalet, yazıhane, ev tezyinatı ve benzeri işler için cam (7010 ve 7018 pozisyonundakiler hariç)	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat veya kesilmemiş cam eşyanın kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmemesi koşuluyla cam kesim işlemi veya elde üflenmiş cam eşyanın kıymeti ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmemesi koşuluyla elde üflenmiş cam eşyanın elde dekore edilmesi (serigrafi baskısı hariç)		
y 7019	Cam liflerinden (iplik hariç) eşya	- Boyanmamış şeritlerden, yarı bükülmüş ipliklerden, ipliklerden veya yontularak şekil verilmiş ipliklerden, veya - cam yününden imalat		
y Fasıl 71	Tabii veya kültür inciler, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, kıymetli metallerle kaplama metaller ve bunlardan mamul eşya; taklit mücevherci eşyası ; metal paralar aşağıda belirtilenler hariç;	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y 7101	Tabii veya kültür incileri (tasnife tabi tutulmuş ve taşınmasında kolaylık sağlamak amacıyla geçici olarak ipliğe dizilmiş)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmeyen imalat		
y 7102, y 7103 ve y 7104	İşlenmiş kıymetli ve yarı-kıymetli taşlar (tabii, sentetik veya terkip yoluyla elde edilmiş)	İşlenmemiş kıymetli veya yarı kıymetli taşlardan imalat		
7106, 7108 ve 7110	Kıymetli metaller:			

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
	- İşlenmemiş olanlar	7106, 7108 ve 7110 pozisyonları dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat veya 7106, 7108 veya 7110 pozisyonlarında yer alan kıymetli metallerin elektroliz, ısıl veya kimyasal işlemlerle ayrıştırılması, veya 7106, 7108 veya 7110 pozisyonlarında yer alan kıymetli metallerin birbirleriyle veya adi metallerlerle alaşımlarının yapılması	
	- Yarı işlenmiş veya pudra halinde olanlar	İşlenmemiş kıymetli metallerden imalat	
y 7107, y 7109 ve y 7111	Kıymetli metallerle kaplanmış metaller (yarı-işlenmiş)	Kıymetli metallerle kaplanmış metallerden (işlenmemiş) imalat	
7116	Tabii inci veya kültür incilerinden, kıymetli ya da yarı kıymetli taşlardan eşya (tabii, sentetik veya terkip yoluyla elde edilmiş)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmeyen imalat	
7117	Taklit mücevherci eşyası	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat veya kullanılan tüm girdilerin kıymeti ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini aşmamak koşuluyla, kıymetli metallerle kaplanmamış adi metallerden imalat	
y Fasıl 72	Demir ve çelik aşağıda belirtilenler hariç;	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat	
7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı-mamuller	7201, 7202, 7203, 7204 ve 7205 pozisyonlarında yer alan girdilerden imalat	
7208 ila 7216	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, profiller, çubuklar	7206 pozisyonunda yer alan külçelerden veya diğer ilk şekillerden imalat	
7217	Demir veya alaşımsız çelikten teller	7207 pozisyonunda yer alan yarı mamul girdilerden imalat	
y 7218, 7219 ila 7222	Paslanmaz çelikten yarı mamuller, yassı hadde mamulleri, çubuklar, profiller	7218 pozisyonunda yer alan külçelerden veya diğer ilk şekillerden imalat	

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
7223	Paslanmaz çelikten teller	7218 pozisyonunda yer alan yarı mamul girdilerden imalat		
y 7224, 7225 ila 7228	Diğer alaşımlı çelikten yarı mamuller, yassı hadde mamuleri,sıcak haddelenmiş çubuklar (düzensiz kangallar halinde) profiller; alşımlı veya alşımsız çelikten sondaj işlerinde kullanılan içi boş çubuklar	7206, 7218 veya 7224 Pozisyonunda yer alan külçelerden ve diğer ilk şekillerden imalat		
7229	Diğer alaşımlı çelikten teller	7224 pozisyonundaki yarı mamul girdilerden imalat		
y Fasıl 73	Demir veya çelikten eşya aşağıda belirtilenler hariç;	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y 7301	Palplanşlar	7206 pozisyonunda yer alan girdilerden imalat		
7302	Demir veya çelikten demiryolu ve tramvay hattı malzemesi; raylar, kontraylar, makas dilleri, makas göbekleri, kruvazman ve makaslar, gergi çubukları, dişli raylar, traversler, cebireler, yastık ve köşelikler, seletler, sıkıştırma levhaları ve kramponlar, rayların döşenmesi, eklenmesi veya sabitleştirilmesi için bağlantı levha ve çubukları ile özel olarak imal edilmiş diğer parçalar	7206 pozisyonunda yer alan girdilerden imalat		
7304, 7305 ve 7306	Demir (dökme demir hariç) veya çelikten ince ve kalın borular, içi boş profiller	7206, 7207, 7218 ve 7224 pozisyonlarında yer alan girdilerden imalat		
y 7307	Paslanmaz çelikten boru bağlantı parçaları (bir kaç parçadan oluşan) (ISO No X5 CrNiMo 1712)	Toplam kıymeti ürünün fabrika çıkış fiyatının % 35'ini geçmemek koşuluyla dövülmüş taslakların tornalanması, delinmesi, deliklerin genişletilmesi (reaming), deburring işlemi, diş açılması, kum püskürterek temizlenmesi		
7308	Demir veya çelikten inşaat (9406 pozisyonundaki prefabrik yapılar hariç) ve inşaat aksamı (köprüler, köprü aksamı, bent kapakları, kuleler, pilonlar, ayaklar, sütunlar, inşaat iskeleleri, çatılar, kapılar, pencereler ve bunların çerçeveleri ve kapı eşikleri, kepenkler, korkuluklar, parmaklıklar gibi); inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten saclar, çubuklar, profiller, borular ve benzerleri	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, 7301 pozisyonunda yer alan kaynaklı profiller ve köşebentler kullanılmayabilir.		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
y 7315	Patinaj zincirleri	Kullanılan 7315 pozisyonunda yer alan girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmeyen imalat		
y Fasıl 74	Bakır ve bakırdan eşya aşağıda belitilenler hariç;	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve -kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat		
7401	Bakır matları; çöktürülmüş bakır (tersip bakır)	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
7402	Rafine edilmemiş bakır; elektrolitik rafine için bakır anotlar	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham): - Rafine edilmiş bakır - Bakır alaşımları ve diğer elementler içeren rafine edilmiş bakır	 Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat Rafine edilmiş, işlenmemiş bakırdan veya bakır döküntü ve hurdalarından imalat		
7404	Bakır döküntü ve hurdaları	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
7405	Bakır ön alaşımları (kupro alyajlar)	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y Fasıl 75	Nikel ve nikelden eşya aşağıda belirtilenler hariç;	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve -kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat		
7501 ila 7503	Nikel matları, nikel oksit sinterleri ve nikel metalurjisinin diğer ara ürünleri; işlenmemiş nikel; nikel döküntü ve hurdaları	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
y Fasıl 76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya aşağıda belirtilenler hariç;	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve -kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat		
7601	İşlenmemiş alüminyum	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat veya Alaşımsız alüminyum veya alüminyum döküntü ve hurdalarından elektroliz veya ısıl işlem yoluyla imalat		
7602	Alüminyum döküntü ve hurdaları	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y 7616	Alüminyumdan eşya [(alüminyum tellerden tüller, mensucat, örgü ve kafeslikler, mukavemetlendirici mensucat ve benzeri malzemeler hariç) (sonsuz veya devamlı bantlar dahil)] alüminyumdan metal depluvayye	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, (bununla birlikte, sonsuz veya devamlı bantlar da dahil, mukavemetlendirici mensucat, tül mensucat, örgü ve kafeslikler ve alüminyum tellerden bunlara benzer girdiler veya alüminyum depluvayye kullanılabildiği) ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
Fasıl 77	Armonize Sistem Nomanklatüründe ileride kullanılmak amacıyla saklı tutulmuştur.			
y Fasıl 78	Kurşun ve kurşundan eşya aşağıda belirtilenler hariç;	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
7801	İşlenmemiş kurşun			
	– Rafine edilmiş kurşun	'İşlenmemiş' veya 'külçe' kurşundan imalat		
	– Diğerleri	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber,7802 pozisyonunda yer alan döküntü ve hurdalar kullanılmayabilir.		
7802	Kurşun döküntü ve hurdaları	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat.		
y Fasıl 79	Çinko ve çinkodan eşya	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat		
	aşağıda belirtilenler hariç;			
7901	İşlenmemiş çinko	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber,7902 pozisyonunda yer alan döküntü ve hurdalar kullanılmayabilir.		
7902	Çinko döküntü ve hurdaları	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat.		
y Fasıl 80	Kalay ve kalaydan eşya	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat		
	aşağıda belirtilenler hariç;			
8001	İşlenmemiş kalay	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, 8002 pozisyonunda yer alan döküntü ve hurdalar kullanılmayabilir.		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
8002 ve 8007	Kalay dökümü ve hurdaları; kalaydan diğer eşya	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat.		
Fasıl 81	Diğer adi metaller; sermetler; bunlardan mamul eşya: - Diğer adi metaller; işlenmemiş; ve bunlardan mamul eşya - Diğerleri	 Ürünün yer aldığı pozisyon ile aynı pozisyonda yer alan kullanılan girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmeyen imalat Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat.		
y Fasıl 82	Adi metallerden aletler,bıçakçı eşyası ve sofra takımları; adi metallerden bunların aksam ve parçaları aşağıda belirtilenler hariç;	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat.		
8206	8202 ila 8205 pozisyonlarındaki aletlerin iki veya daha fazlasından meydana gelen aletler (perakende satış için hazırlanmış takım halinde)	8202 ila 8205 pozisyonları dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, 8202 ila 8205 pozisyonlarındaki aletler, toplam kıymetleri takım halindeki ürünün fabrika çıkış fiyatının % 15'ini geçmemek koşuluyla takıma dahil edilebilir.		
8207	El aletlerinin (mekanik olsun olmasın) veya makinalı aletlerin değişebilen aletleri (basınçla çukurlaştırma, ıstampalama, zımba ile delme, set ve yiv açma, raybalama, frezeleme, tornalama, vidalama gibi) (metallerin çekilmesine veya ekstrüzyonla işlem görmesine mahsus haddeler ile kaya delmeye veya sondaj yapmaya mahsus aletler dahil)	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve -Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		
8208	Mekanik makina ve cihazlara mahsus bıçaklar ve kesici ağızlar	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		
y 8211	Kesici ağızlı bıçaklar (ağızları tırtıklı olsun olmasın)(kapanan budama çakıları dahil) (8208 pozisyonundakiler hariç)	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla birlikte, adi metalden bıçak sapları ve bıçak ağızları kullanılabilir.		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
8214	Diğer bıçakçı eşyası (saç kesmeye ve hayvan kırkmaya mahsus makinalar, kasap ve mutfak satırları, et baltaları, et kıyma bıçakları ve kağıt bıçakları gibi); manikür veya pedikür takımları ve aletleri (tırnak törpüleri dahil)	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla birlikte, adi metalden bıçak sapları kullanılabilir.		
8215	Kaşıklar, çatallar, kepçeler, delikli kepçeler, spatulalar, balık bıçakları, yağ bıçakları, şeker maşaları ve benzeri mutfak ve sofra eşyası	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla birlikte, adi metalden bıçak sapları kullanılabilir.		
y Fasıl 83	Adi metallerden çeşitli eşya aşağıda belirtilenler hariç;	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat.		
y 8302	Binalar için diğer donanım,tertibat ve benzeri eşya; otomatik kapı kapayıcıları	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla birlikte, 8302 pozisyonundaki girdiler, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının % 20'sini geçmemek koşuluyla kullanılabilir.		
y 8306	Adi metallerden heykelcikler ve diğer süs eşyası	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla birlikte, 8306 pozisyonundaki girdiler, toplam kıymetleri ürünün fabrika çıkış fiyatının % 30'unu geçmemek koşuluyla kullanılabilir.		
y Fasıl 84	Nükleer reaktörler, kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler; bunların aksam ve parçaları aşağıda belirtilenler hariç;	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
y 8401	Nükleer yakıt elemanları	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
8402	Buhar kazanları (aynı zamanda alçak basınçlı su buharı da üretebilen merkezi ısıtma için sıcak su kazanları hariç); kızgın su kazanları	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
8403 ve y 8404	Merkezi ısıtma kazanları (8402 pozisyonundakiler hariç) ve merkezi ısıtma kazanları için yardımcı cihazlar	8403 ve 8404 pozisyonları dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat.
8406	Buhar türbinleri	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
8408	Sıkıştırma ile ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlar (dizel ve yarı dizel)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
8409	Sadece veya esas itibariyle 8407 veya 8408 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat.
8412	Diğer motorlar ve kuvvet hasıl eden makinalar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
y 8413	Döner pozitif hareketli pompalar	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat.
y 8414	Sanayide kullanılan vantilatör ve benzerleri	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
8415	Klima cihazları (motorlu bir vantilatör ile nem ve ısıyı değiştirmeye mahsus tertibatı olanlar) (nemin ayrı olarak ayarlanamadığı cihazlar dahil)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar (elektrikli olsun olmasın); ısı pompaları (8415 pozisyonundaki klima cihazları hariç)	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan tüm menşeli girdilerin kıymetini geçmeyen imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat.
y 8419	Ağaç, kağıt hamuru, kağıt veya karton sanayiine mahsus makinalar	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, ürün ile aynı pozisyonda sınıflandırılan girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 25' ini geçmemesi koşuluyla kullanıldığı, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
8420	Kalenderler ve diğer hadde makinaları (metal veya cam hadde makinaları hariç) ve bu makinaların silindirleri	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, ürün ile aynı pozisyonda sınıflandırılan girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 25' ini geçmemesi koşuluyla kullanıldığı, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
8423	Tartı alet ve cihazları (hassasiyeti 5 santigram veya daha iyi olan teraziler hariç) (tartarak sayan ve kontrol eden baskül ve teraziler dahil) her tür tartı alet ve cihazlarına mahsus ağırlıklar	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler	
(1)	(2)	(3) veya	(4)
8425 ila 8428	Kaldırma, elleçleme, yükleme veya boşaltma işlerine mahsus makina va cihazlar	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, 8431 pozisyonunda sınıflandırılan girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 10'unu geçmemesi koşuluyla kullanıldığı, imalat	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
8429	Kendinden hareketli buldozerler, angledozerler, greyderler, toprak tesviyesine mahsus makinalar, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, küreyici yükleyiciler, sıkıştırma işini tokmaklamak suretiyle yapan makinalar ve yol silindirleri:		
	- Yol silindirleri	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat	
	- Diğerleri	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, 8431 pozisyonunda sınıflandırılan girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 10' unu geçmemesi koşuluyla kullanıldığı, imalat	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
8430	Toprağın, minerallerin veya cevherlerin taşınması, yayılması, tesviyesi, sıyrılması, kazılması, sıkıştırılması, bastırılıp sıkıştırılması, çıkarılması veya delinmesine mahsus diğer makina ve cihazlar; kazık varyosları ve kazık sökme makinaları; kar küreyicileri ve püskürtücüleri	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, 8431 pozisyonunda sınıflandırılan girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 10'unu geçmemesi koşuluyla kullanıldığı, imalat	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
y 8431	Sadece ve esas itibariyle yol silindirlerinde kullanılmaya mahsus aksam ve parçalar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat	

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
8439	Lifli selülozik maddelerden kağıt hamuru imaline veya kağıt veya karton imaline veya finisajına mahsus makina veya cihazlar	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, ürün ile aynı pozisyonda sınıflandırılan girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 25' ini geçmemesi koşuluyla kullanıldığı, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
8441	Kağıt hamuru, kağıt veya kartonun işlenmesine mahsus diğer makina ve cihazlar (her cins kesme makina ve cihazları dahil)	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, ürün ile aynı pozisyonda sınıflandırılan girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 25' ini geçmemesi koşuluyla kullanıldığı, İmalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
y 8443	Ofis makinalarına (örneğin, otomatik bilgi işlem makinaları, kelime-işlemci makinalar vs) mahsus yazıcılar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat		
8444 ila 8447	Bu pozisyonlarda yer alan tekstil sanayiinde kullanılmaya mahsus makinalar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat		
y 8448	8444 ve 8445 pozisyonundaki tekstil makinalarında kullanılmaya mahsus yardımcı makina ve cihazlar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat		
8452	Dikiş makinaları (8440 pozisyonundaki kitap dikme makinaları hariç); özellikle dikiş makinaları için imal edilmiş mobilya, tabla ve mahfazalar; dikiş makinalarının iğneleri:			
	- Dikiş makinaları (yalnız düz dikiş yapanlar) (motorsuz olanlarının başları 16 kg.ı, motorlu olanlarının da başları motorla birlikte 17 kg.ı geçmeyenler)	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen, - başın (motorsuz) montajında kullanılan menşeli olmayan girdilerin kıymetinin menşeli tüm girdilerin kıymetini aşmadığı, ve - kullanılan zigzag, ip germe ve çengel mekanizmasının halihazırda menşeli olması gereken, imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
	- Diğerleri	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat		
8456 ila 8466	8456 ila 8466 pozisyonlarında yer alan makinalı aletler, bunların aksam, parça ve aksesuarları	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat		
8469 ila 8472	Büro makinaları (örneğin, yazı makinaları, hesap makinaları, otomatik bilgi işlem makinaları, teksir makinaları, tel zımba makinaları)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat		
8480	Metal dökümhaneleri için dereceler (döküm kasaları); döküm plakaları, döküm modelleri; metaller (külçe kalıpları hariç), metal karbürler, cam, mineral maddeler, kauçuk veya plastik maddeler için kalıplar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmeyen imalat		
8482	Her nevi rulmanlar	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat.
8484	Diğer maddeler ile birleştirilmiş metal tabakalardan veya iki ya da daha fazla metal tabakalardan yapılmış contalar; poşet, zarf veya benzeri ambalajlara farklı kompozisyonlarda takım veya grup halinde tertiplenmiş contalar; mekanik salmastralar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
y 8486	-Herhangi bir maddenin aşındırılarak, lazerle, diğer ışın veya foton ışınıyla, ultrasonik, elektro -erozyon, elektro - kimyasal, elektron ışını, ionik ışın veya plazma arkı yöntemleri ile işlenmesine mahsus makina ve aletler ve bunların aksam ve parçaları	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat		
	-metalleri kavislendirme, katlama, düzeltme veya yassılaştırma yoluyla işlemeye mahsus makina ve aletler (presler dahil) ve bunların aksam ve parçaları			
	- taş, seramik, beton, asbestli çimento veya benzeri mineral maddeleri işlemeye veya camı soğuk olarak işlemeye mahsus makinalar ve bunların aksam ve parçaları			
	-ışığa dayanıklı kaplanmış alt tabakadan maske veya ağ elde etmede kullanılan türde model üretim cihazları ve bunların aksam ve parçaları			
	-kalıplar, enjeksiyon veya basınçlı döküm için olanlar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmeyen imalat		
	- Kaldırma, elleçleme, yükleme veya boşaltma işlerine mahsus makinalar	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, 8431 pozisyonunda sınıflandırılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 10' unu geçmemesi koşuluyla kullanıldığı, imalat		
8487	Bu fasılın başka pozisyonlarında belirtilmeyen veya yer almayan makinaların aksam ve parçaları (elektrik konnektörleri, izolatörler, bobinler, kontaklar ve diğer elektrikli aksam ve parçalar hariç	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat		
y Fasıl 85	Elektrikli makina ve cihazlar ve bunların aksam ve parçaları; ses kaydetmeye ve kaydedilen sesi tekrar vermeye mahsus cihazlar; televizyon görüntü ve seslerinin kaydedilmesine ve kaydedilen görüntü ve sesin tekrar verilmesine mahsus cihazlar ve bunların aksam, parça ve aksesuarı aşağıda belirtilenler hariç;	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
8501	Elektrik motorları ve jeneratörler (elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları hariç)	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, 8503 pozisyonunda sınıflandırılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 10' unu geçmemesi koşuluyla kullanıldığı, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
8502	Elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları ve rotatif elektrik konvertörleri	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, 8501 ve 8503 pozisyonlarında sınıflandırılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 10' unu geçmemesi koşuluyla kullanıldığı, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
y8504	Otomatik bilgi işlem makinalarına mahsus güç sağlama üniteleri	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat		
y8517	Ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar (kablosuz ağlarda (yerel veya geniş kapsamlı alan ağları gibi) iletişime mahsus cihazlar dahil), 8443, 8525, 8527 veya 8528 pozisyonunda yer alan alıcı veya verici cihazlar hariç	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat.
y8518	Mikrofonlar ve bunların mesnetleri, hoparlörler (kabinlerine monte edilmiş olsun olmasın); elektrikli ses frekansı yükselteçleri, takım halindeki ses amplifikatörleri	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat.
8519	Plak döndürücüler, pikaplar, kaset çalarlar ve kaydedilen sesi tekrar vermeye mahsus diğer cihazlar (ses kaydedici tertibatı bulunmayan):	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
8521	Video kayıt veya gösterme cihazları (bir video-tumerla birlikte olsun olmasın)	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan tüm menşeli girdilerin kıymetini geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
8522	Sadece ve esas itibariyle 8519 ila 8521 pozisyonlarında yer alan cihazların aksam, parça ve aksesuarı	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat		
8523	Ses veya benzeri kayıtlar için kayıt yapılmış veya yapılmamış diskler, bantlar, katı hal kalıcı depolama aygıtları.'akıllı kartlar' ve diğer mesnetler (disk imaline mahsus matris ve kalıplar dahil fakat 37. fasıldaki ürünler hariç):			
	-Sesleri ve diğer fenomenleri kaydetmeye mahsus kayıt yapılmamış diskler, bantlar, katı hal kalıcı depolama aygıtları ve diğer mesnetler (37. Fasıldaki ürünler hariç):	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat		
	-Sesleri ve diğer fenomenleri kaydetmeye mahsus kayıt yapılmış diskler, bantlar, katı hal kalıcı depolama aygıtları ve diğer mesnetler (37. Fasıldaki ürünler hariç)	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, 8523 pozisyonunda sınıflandırılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 10'unu geçmemesi koşuluyla kullanıldığı imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
	-- disk imaline mahsus matris ve kalıplar (37. Fasıldaki ürünler hariç)	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, 8523 pozisyonunda sınıflandırılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 10'unu geçmemesi koşuluyla kullanıldığı imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
	-iki veya daha fazla elektronik entegre devreli olan yakınlık (proximity) kartları veya akıllı kartlar	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
	-tek elektronik entegre devreli olan akıllı kartlar	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, 8541 ve 8542 pozisyonunda sınıflandırılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 10'unu geçmemesi koşuluyla kullanıldığı İmalat veya Difüzyon işlemi (bu kapsamda, entegre devrelerin uygun bir dopantın selektif girişi vasıtasıyla yarı iletken bir temel üzerine oturtularak oluşturulması), Madde 3 ve 4'te belirtilen ülkelerden başka bir ülkede montajı yapılmış ve/veya test edilmiş olsun olmasın		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat.
8525	Telsiz telefon, telsiz telgraf, radyo veya televizyon yayınlarına mahsus verici cihazlar (alıcı cihazı veya ses kaydetmeye, ya da kaydedilen sesi tekrar vermeye mahsus cihazı olsun olmasın); televizyon kameraları; sabit görüntü kameraları ve diğer görüntü kaydedici kameralar; dijital fotoğraf makinaları	- kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat.
8526	Radar cihazları, hava ve deniz trafiğine yardımcı telsiz cihazları ve uzaktan kumanda etmeye mahsus telsiz kontrol cihazları	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat.
8527	Telsiz telefon, telsiz telgraf veya radyo yayınları için alıcı cihazlar (aynı kabin içinde ses kayıt veya kaydedilen sesi tekrar vermeye mahsus cihaz veya saatle birlikte olsun olmasın)	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
8528	Monitörler ve projektörler (televizyon alıcı cihazı ile mücehhez olmayanlar), sadece veya esas itibariyle 84.71 pozisyonunda yer alan otomatik bilgi işlem makinalarında kullanılan türde olanlar	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
	- diğer monitörler ve projektörler (televizyon alıcı cihazı ile mücehhez olmayanlar) televizyon alıcı cihazları (radyo yayınlarını alıcı cihazı veya ses veya görüntü kayıt veya tekrar verme cihazıyla birlikte olsun olmasın)	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat.
8529	Sadece veya esas itibariyle 8525 ila 8528 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus aksam ve parçalar:			
	- Sadece veya esas itibariyle video (görüntü) kayıt veya tekrar verme cihazlarına mahsus olanlar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40ını geçmeyen imalat		
	- Sadece veya esas itibariyle monitörler ve projektörler (televizyon alıcı cihazı ile mücehhez olmayanlar), sadece veya esas itibariyle 84.71 pozisyonunda yer alan otomatik bilgi işlem makinalarında kullanılan türde olanlara mahsus olanlar	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
	– Diğerleri	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat.

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
8535	Gerilimi 1000 voltu geçen elektrik devrelerinin anahtarlanmasına veya korunmasına veya elektrik devresine veya elektrik devre sinden bağlantı yapmaya mahsus elektrik teçhizatı	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, 8538 pozisyonunda sınıflandırılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 10' unu geçmemesi koşuluyla kullanıldığı, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devrelerinin anahtarlanmasına veya korunmasına veya elektrik devresine veya elektrik devre sinden bağlantı yapmaya mahsus elektrik teçhizatı; optik lifler, optiklif demetleri veya kabloları için bağlayıcılar			
	- Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devrelerinin anahtarlanmasına veya korunmasına veya elektrik devresine veya elektrik devre sinden bağlantı yapmaya mahsus elektrik teçhizatı	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, 8538 pozisyonunda sınıflandırılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 10' unu geçmemesi koşuluyla kullanıldığı, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
	- optik lifler, optiklif demetleri veya kabloları için bağlayıcılar			
	--plastikten olanlar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %50'sini geçmeyen imalat		
	--seramikten olanlar	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
	--bakırdan olanlar	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
8537	Elektriğin kontrol ve dağıtımına mahsus olup, 8535 veya 8536 pozisyonlarında yer alan iki veya daha fazla cihazla donatılmış tablolar, panolar,konsollar, masalar, kabinler ve diğer mesnetler (90. fasılda yer alan alet ve cihazlarla donanmış olanlar dahil) ve sayısal kontrol cihazları (8517 pozisyonunda yer alan cihazlar hariç)	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, 8538 pozisyonunda sınıflandırılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 10' unu geçmemesi koşuluyla kullanıldığı, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat.
y 8541	Diyotlar,transistörler ve benzeri yarı iletken tertibat; henüz chip halinde kesilmemiş disk (wafer) hariç	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat.
y8542	Elektronik entegre devreler			
	- Monolitik entegre devreler	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, 8541 ve 8542 pozisyonlarında yeralan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 10' unu geçmeyen, imalat veya Difüzyon işlemi (bu kapsamda, entegre devrelerin uygun bir dopantın selektif girişi vasıtasıyla yarı iletken bir temel üzerine oturtularak oluşturulması), Madde 3 ve 4'te belirtilen ülkelerden başka bir ülkede montajı yapılmış ve/veya test edilmiş olsun olmasın		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat
	- Bu faslın herhangi bir yerinde belirtilmeyen veya yer almayan makina, cihaz veya aletlerin parçası olan multiçipler	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40ını geçmeyen imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
	- Diğerleri	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, 8541 ve 8542 pozisyonlarında yeralan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 10' unu geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat
8544	İzole edilmiş (emaye kaplanmış veya anodize edilmiş olanlar dahil) teller, kablolar (koaksiyel kablolar dahil) ve diğer izole edilmiş elektrik iletkenler (bağlantı parçaları ile teçhiz edilmiş olsun olmasın); tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar (bağlantı parçaları ile veya elektrik iletkenleri ile teçhiz edilmiş olsun olmasın)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40ını geçmeyen imalat		
8545	Elektrik işlerinde kullanılan kömür elektrodlar, kömür fırçalar, lamba kömürleri, pil kömürleri ve grafit veya diğer kömürden diğer eşya (metalli veya metalsiz)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
8546	Her tür maddeden elektrik izolatörleri	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40ını geçmeyen imalat		
8547	Elektrikli makina, cihaz,alet veya elektrik tesisatları için tamamıyla izole edici maddelerden mamul (montaj amacıyla döküm sırasında gövde içine gömülmüş küçük metal parçaları içerenler dahil) izole edici bağlantı parçaları (örneğin;vidalı duylar) (8546 pozisyonundaki izalatörler hariç); adi metallerden elektrik için iç yüzeyleri izole edilmiş borular ve bunların bağlantı parçaları	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
8548	Primer elektrik pilleri, primer bataryaları ve elektrik akümülatörlerinin döküntü ve hurdaları ;kullanılmış elektrik pilleri, bataryaları ve elektrik akümülatörleri ; bu faslın herhangi bir yerinde belirtilmeyen veya yer almayan makine, cihaz veya aletlerin elektrikli aksam ve parçaları			
	-Elektronik mikro montajlar	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, 8541 ve 8542 pozisyonlarında yer alan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 10'unu geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat
	-Diğerleri	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
y Fasıl 86	Demiryolu ve benzeri hatlara ait taşıtlar ve malzemeler ve bunların aksam ve parçaları; her türlü mekanik (elektro mekanik olanlar dahil) trafik sinyalizasyon cihazları aşağıda belirtilenler hariç,	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
8608	Demiryolu veya tramvay hatlarında kullanılan sabit malzeme; demiryolları, tramvaylar, karayolları, dahili su yolları, park yerleri, liman tesisleri veya hava limanları için mekanik (elektromekanik dahil) işaret, emniyet veya trafik kontrol ve kumanda cihazları; bunların aksam ve parçaları	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat
y Fasıl 87	Demiryolu ve benzeri hatlara ait taşıtlar ve malzemeler hariç, taşıtlar ve bunların aksam, parça ve aksesuarları aşağıda belirtilenler hariç,	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
8709	Fabrika, antrepo, liman veya havalimanlarında kısa mesafelerde eşya taşımaya mahsus , kaldırma tertibatı ile donatılmamış kendinden hareketli yük arabaları; demiryolu istasyon platformlarında kullanılan türde çekiciler; bu taşıtların aksam ve parçaları	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
8710	Tanklar ve diğer zırhlı savaş taşıtları (motorlu) (silahla donatılmış olsun olmasın) ve bunların aksam ve parçaları	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat
8711	Motosikletler (mopedler dahil) ve bir yardımcı motoru bulunan tekerlekli taşıtlar (sepetli olsun olmasın); sepetler -silindir hacmi aşağıda belirtilen kapasitede içten yanmalı doğrusal pistonlu motorlu olanlar:			
	-50 cm3.ü geçmeyenler	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %20'sini geçmeyen imalat
	- - 50 cm3.ü geçenler	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat
	- Diğerleri	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat
y 8712	Bilyalı rulmansız bisikletler	8714 pozisyonu dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
8715	Çocuk arabaları, pusetler ve çocuk taşımaya mahsus benzeri arabalar ve bunların aksam ve parçaları	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat
8716	Her türlü taşıtlar için römorklar ve yarı römorklar; hareket ettirici tertibatı bulunmayan diğer taşıtlar; bunların aksam ve parçaları	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat
y Fasıl 88	Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçaları aşağıda belirtilenler hariç;	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat
y 8804	Rotoşütler	8804 pozisyonunda yer alan diğer girdiler de dahil olmak üzere herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerinden imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat
8805	Hava taşıtlarını fırlatma cihaz ve tertibatı ve hava taşıtlarının iniş cihaz ve tertibatı ve benzeri cihaz ve tertibat; yerde uçuş eğitimi yapmaya mahsus cihazlar; bunların aksam ve parçaları	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat
Fasıl 89	Gemiler ve suda yüzen taşıt ve araçlar	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla beraber, 8906 pozisyonunda yer alan gemi tekneleri kullanılmayabilir.		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat
y Fasıl 90	Optik alet ve cihazlar, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar alet ve cihazları, tıbbi veya cerrahi alet ve cihazlar; bunların aksam, parça ve aksesuarı aşağıda belirtilenler hariç;	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
9001	Optik lifler ve optik lif demetleri; optik lif kabloları (8544 pozisyonundakiler hariç); yaprak veya levha halinde polarizan maddeler; her tür maddeden merceckler (kontakt lensler dahil) prizmalar, aynalar ve diğer optik elemanlar (monte edilmemiş) (optik tarzda işlenmemiş camdan bu tür elemanlar hariç)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
9002	Alet ve cihazlar için her tür maddeden monte edilmiş mercekler, prizmalar, aynalar ve diğer optik elemanlar (optik tarzda işlenmemiş camdan bu tür elemanlar hariç)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
9004	Gözlükler ve benzerleri (görme kusurunun giderilmesine mahsus gözlükler, koruyucu gözlükler ve diğer gözlükler)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
y 9005	Çift gözlü dürbünler, tek gözlü dürbünler, diğer optik teleskoplar ve bunların mesnetleri (astronomik yansıtıcı teleskoplar ve bunların mesnetleri hariç)	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat
y 9006	Fotoğraf makinaları (sinematografik olanlar hariç); kameralar; fotoğrafçılıkta flaş ışığı meydana getirmeye mahsus cihazlar ve flaş lambaları (elektrikle çalışan flaş lambaları hariç)	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
9007	Sinema kameraları ve projektörleri (ses kaydına veya kaydedilen sesin tekrar verilmesine mahsus cihazları bulunsun bulunmasın)	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat
9011	Kombine haldeki optik mikroskoplar (fotomikrografi, sinefotomikrografi veya mikroprojeksiyon mikroskopları dahil)	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat
y 9014	Diğer seyrüsefer alet ve cihazları	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
9015	Arazi ölçme (fotogrametrik ölçüm aletleri dahil), hidrografik, oşinografik, hidrolojik, meteorolojik veya jeofizik alet ve cihazları (pusulalar hariç); telemetreler	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
9016	Hassas teraziler (hassasiyeti 5 santigram veya daha iyi olanlar) (ağırlıkları ile birlikte olsun olmasın)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
9017	Resim yapmaya, çizim yapmaya veya hesap yapmaya mahsus aletler (çizim makinaları, pantograflar, iletkiler, pergel takımları, sürgülü cetveller, hesap daireleri gibi); tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan elde kullanılan uzunluk ölçü aletleri (ölçü çubukları ve şerit metreler, mikrometreler, kalibreler gibi)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar (sintigrafi cihazları, diğer elektromedikal cihazlar ve göz testine mahsus cihazlar dahil):			

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
	- Dişçi koltukları (tükürük hokkaları, ağız çalkalama tertibatı ve diğer tertibatla donatılmış olanlar)	9018 Pozisyonundaki diğer girdiler de dahil olmak üzere herhangi bir pozisyondaki girdilerden imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat
	- Diğerleri	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat
9019	Mekanoterapi cihazları; masaj cihazları; psikotekni cihazları; ozonoterapi, oksijenoterapi, aeroterapi, suni teneffüs veya diğer terapik teneffüs cihazları	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat
9020	Diğer teneffüs cihazları ve gaz maskeleri (mekanik parçaları ve değiştirilebilen filtreleri olmayan koruyucu maskeler hariç)	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini geçmeyen imalat
9024	Maddelerin (metal, ağaç, dokumaya elverişli madde, kağıt, plastik maddeler gibi) sertliğini, dayanıklılığını, mukavemetini, elastikiyetini veya diğer mekanik özelliklerini denemeye ve kontrol etmeye mahsus makina ve cihazlar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
9025	Hidrometreler ve yüzer türdeki benzeri aletler, termometreler, pirometreler, barometreler, higrometreler ve psikometreler (kaydedici tertibatı olsun olmasın) ve bunların birbirleriyle kombine halde olanları	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
9026	Sıvı ve gazların akış, seviye, basınç veya değişebilir diğer özelliklerini ölçmeye veya muayenesine mahsus alet ve cihazlar (debimetreler, seviye göstergeleri, manometreler, kalorimetreler gibi) (9014, 9015, 9028 veya 9032 pozisyonlarındaki alet ve cihazlar hariç)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
9027	Fiziksel ve kimyasal analiz için alet ve cihazlar (polarimetreler, refraktometreler, spektrometreler, gaz veya duman tahlil cihazları); akışkanlığı, gözenekliliği, genleşmeyi, yüzey gerilimini veya benzerlerini ölçmeye veya muayeneye mahsus alet ve cihazlar; ısı, ışık ve ses ölçmeye veya muayeneye mahsus alet ve cihazlar (pozmetreler dahil); mikrotomlar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
9028	Gaz, sıvı ve elektrik sayaçları (bunların kalibre cihazları dahil)			
	- Aksam ve parçalar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
	- Diğerleri	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat
9029	Devir adedi sayaçları, üretim sayaçları, taksimetreler, milometreler, pedometreler ve benzerleri; hız göstergeleri ve takometreler (9014 ve 9015 pozisyonundakiler hariç); stroboskoplar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
9030	Elektriki miktarları ölçmeye veya muayeneye mahsus osiloskop, spektrum analizörleri ve diğer alet ve cihazları (9028 pozisyonundaki elektrik sayaçları hariç); alfa, beta, gama, X- ışını, kozmik veya diğer iyonlaşma ışınlarını ölçmeye veya bulmaya mahsus alet ve cihazlar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
9031	Bu Fasılın herhangi bir yerinde belirtilmeyen veya yer almayan ölçme veya muayene alet, cihaz ve makinaları; profil projektörleri	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
9032	Otomatik ayar ve kontrol alet ve cihazları	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
9033	90. Fasılda yer alan makina, alet ve cihazlara ait aksam, parça ve aksesuar (bu Fasılın başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan)	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
y Fasıl 91	Saatler ve bunların aksam ve parçaları aşağıda belirtilenler hariç;	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
9105	Diğer saatler	-Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat
9109	Saat makinaları (tamamlanmış ve birleştirilmiş)	-Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, ve, - kullanılan menşeli olmayan tüm girdilerin kıymetinin kullanılan menşeli tüm girdilerin kıymetini geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat
9110	Tamamlanmış saat veya saat makinaları (birleştirilmemiş veya kısmen birleştirilmiş) (şablonlar); tamamlanmamış saat makinaları (birleştirilmiş); saat makinalarının taslakları	- Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen ve - yukarıdaki sınırlar içinde, 9114 pozisyonunda sınıflandırılan girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 10' unu geçmemesi koşuluyla kullanıldığı, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat
9111	Saatlerin zarfları ve bunların aksam ve parçaları	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
9112	Masa ve duvar saatlerinin zarfları ve bu Fasıldaki eşyaya ait benzeri zarflar ve bunların aksam ve parçaları	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat
9113	Saat kayışları ve bunların aksam ve parçaları: - Adi metalden olanlar (kaplanmış olsun olmasın) veya kıymetli metallerle kaplanmış olanlar - Diğerleri	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
Fasıl 92	Müzik aletleri; bunların aksam, parça ve aksesuarı	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 40'ını geçmeyen imalat		
Fasıl 93	Silahlar ve mühimmat; bunların aksam, parça ve aksesuarı	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
y Fasıl 94	Mobiyalar; yatak takımları ve benzeri doldurulmuş eşya; tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan aydınlatma cihazları; reklam lambaları, ışıklı tabelalalar, ışıklı isim plakaları ve benzerleri; prefabrik yapılar aşağıda belirtilenler hariç;	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat
y 9401 ve y 9403	Adi metalden mobilya (Metrekare ağırlığı 300 gram veya daha az olan dolgusuz pamuklu kumaş kaplanmış)	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat veya 9401 veya 9403 pozisyonlarındaki girdilerle kullanılmaya hazır formlardaki pamuklu mensucattan , - Mensucatın kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %25'ini aşmaması, ve - kullanılan diğer girdilerin menşeli olması ve 9401 veya 9403 pozisyonları dışındaki bir pozisyonda yer alması koşullarıyla, imalat		Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının %40'ını geçmeyen imalat

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler		
(1)	(2)	(3)	veya	(4)
9405	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan aydınlatma cihazları (projektörler ve sahne projektörleri dahil) ve bunların aksam ve parçaları; tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan sabit bir ışık kaynağına sahip reklam lambaları, ışıklı isim tabelaları ve benzeri eşya ve bu eşyanın aksam ve parçaları	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
9406	Prefabrik yapılar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
y Fasıl 95	Oyuncaklar, oyun ve spor malzemeleri; bunların aksam, parça ve aksesuarı aşağıda belirtilenler hariç;	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y9503	Diğer oyuncaklar; eğlence amacıyla küçültülmüş modeller ve benzeri modeller (hareketli olsun olmasın); her tür bilmeceler (puzzle)	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat		
y 9506	Golf sopaları ve bunların aksamı	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla birlikte, golf sopası başları yapımına mahsus kabaca şekil verilmiş bloklar kullanılabilir.		
y Fasıl 96	Çeşitli mamul eşya aşağıda belirtilenler hariç;	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat		
y 9601 ve y 9602	Yontulmaya elverişli hayvansal, bitkisel ve mineral maddelerden eşya	Üürnle aynı pozisyonda yer alan yontulmaya elverişli 'işlenmiş' girdilerden imalat		
y 9603	Süpürgeler ve fırçalar (çalı süpürgesi ve benzerleri, zerdeva ve sincap kılından yapılan fırçalar hariç), elle kullanılmaya mahsus mekanik süpürgeler (motorlular hariç), boya yastık ve ruloları, silecekler ve paspaslar	Kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen imalat		
9605	İnsanların tuvalet malzemesi olarak veya dikiş dikmekte veya elbise ve ayakkabılarını temizlemekte kullandıkları seyahat takımları	Takımı oluşturan eşyalardan herbiri takım içerisinde olmaması halinde kendisine uygulanacak kuralı karşılamalıdır. Ancak, menşeli olmayan girdiler, toplam kıymetleri takımın fabrika çıkış fiyatının %15' ini geçmemek koşuluyla kullanılabilir.		

AS 2007 Kodu	Ürünün Tanımı	Menşeli olmayan girdilere uygulanarak menşe statüsü veren işçilik veya işlemler	
(1)	(2)	(3) veya	(4)
9606	Düğmeler, çıtçıtlar, düğme formları ve bunların diğer aksamı; düğme taslakları	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat	
9608	Bilyalı kalemler, keçe uçlu veya diğer gözenek uçlu yazı ve işaret kalemleri, mürekkepli kalemler, stilolar ve diğer dolma kalemler; duplikatör; dolma kurşun kalemler; dolma kalem ve kurşun kalem sapları ve benzeri saplar; bunların aksamı (kapak ve klipsler dahil) (9609 pozisyonundaki eşya hariç)	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat. Bununla birlikte, ürünle aynı pozisyonda yer alan kalem uçları ve damakları da kullanılabilir.	
9612	Yazı makinaları için şeritler ve benzeri şeritler (mürekkepli veya iz bırakacak şekilde başka surette hazırlanmış) (makaralı veya kartuşlu olsun olmasın) ; ıstampalar (mürekkep emdirilmiş olsun olmasın, kutulu veya kutusuz)	- Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden, ve - kullanılan tüm girdilerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının % 50'sini geçmeyen, imalat	
y 9613	Piezo-ateşleyici çakmaklar	Kullanılan 9613 pozisyonunda yer alan tüm girdilerin kıymeti ürünün fabrika çıkış fiyatının %30'unu geçmeyen imalat	
y 9614	Pipolar ve pipo lüleleri	Kabaca şekil verilmiş bloklardan imalat	
Fasıl 97	Sanat eserleri, koleksiyon eşyası ve antikalar	Ürünün yer aldığı pozisyon dışındaki herhangi bir pozisyonda yer alan girdilerden imalat	

PROTOKOL'E DAİR EK III

EUR.1 DOLAŞIM BELGESİ VE EUR.1 DOLAŞIM BELGESİ İÇİN MÜRACAAT ÖRNEKLERİ

Basım Talimatı

1. Her bir form 210x297 mm. ebadında olmalıdır; uzunlukta eksi 5 mm. veya artı 8 mm.lik bir toleransa izin verilebilir. Kullanılan kağıt beyaz ve yazım boyutunda olmalı, mekanik kağıt hamuru içermemeli ve ağırlığı 25gr/m^2'den az olmamalıdır. Söz konusu form, mekanik ve kimyasal araçlarla yapılabilecek tahrifatı gözle görünür hale getiren yeşil meneviş desenli baskılı zemine sahip olmalıdır.

2. Tarafların yetkili mercileri, formları bizzat basmak veya onaylanmış basımevlerine bastırtmak hakkını saklı tutabilirler. İkinci durumda her bir form, onay işaretini havi olmalıdır. Her bir form basımevinin isim ve adresini veya basımevini tanıtıcı bir işareti taşımalıdır. Form ayrıca kendisini tanıtıcı mahiyette baskılı veya baskısız bir seri numarası taşımalıdır.

DOLAŞIM SERTİFİKASI

1. İhracatçı (Adı, Açık adresi, Ülke)	**EUR.1** **No A** 000.000 Bu formu doldurmadan önce arkadaki notları okuyunuz
	2. ..... ve ..... arasındaki tercihli ticarette kullanılan sertifikadır. (ilgili ülkeler, ülke grupları veya alanlarını yazınız.)
3. Malın Gönderildiği şahıs (Adı, Açık Adresi, Ülke) (Tercihe Bağlı)	4. Ürünlerin menşei sayılan ülke, ülkeler grubu veya alanlar 5. Varış ülkesi veya ülkeler grubu
6. Taşımaya ilişkin bilgiler (Tercihe Bağlı)	7. Gözlemler

8. Sıra No; Kolilerin marka ve işaretleri, Sayı ve türleri [1]; Eşyanın tanımı.	9. Brüt ağırlık (kg) veya diğer ölçüler (Litre, metrekküp, vs.)	10. Faturalar (Tercihe Bağlı)

11. GÜMRÜK VİZESİ	12. İHRACATÇI BEYANI
Onaylanan Beyan İhraç Belgesi[2] Form ..... No ..... Gümrük veya Yetkili Kamu İdaresi..... Düzenleyen Ülke veya Alan..... Yer ve Tarih ..... Mühür ..... *(İmza)*	Aşağıda imzası bulunan ben, yukarıda belirtilen eşyanın bu belgenin düzenlenmesi için gerekli olan koşullara uygun olduğunu beyan ederim. Yer ve tarih..... ..... *(İmza)*

[1] Eşya ambalajlı değilse, yerine göre eşyaların sayısını veya "dökme" olduğunu belirtiniz.
[2] Yalnız ihracatçı ülke kurallarının gerekli gördüğü yerleri doldurunuz.

13. DOĞRULUĞUN KONTROLÜ İSTEMİ	14. KONTROLÜN SONUCU
	Yapılan kontrol bu sertifikanın (*) ☐ Belirtilen gümrük idaresince düzenlendiğini ve içerdiği bilgilerin doğru olduğunu göstermektedir. ☐ Doğruluk ve kurallara uygunluk koşullarına cevap vermediğini göstermektedir. (Ekteki açıklamalara bakınız.)
Bu sertifikanın doğruluk ve kurallara uygunluğunun kontrolü talep edilir. ..... (Yer ve tarih) Mühür ..... (İmza)	..... (Yer ve tarih) Mühür ..... (İmza)
	(*) Uygun olan kutuya (X) işareti koyunuz.

NOTLAR

1. Sertifikalar, silinmeler veya birbiri üzerine yazılmış kelimeler ihtiva edemez. Değişiklikler doğru olmayan kayıtların üzerinin çizilmek ve gerekli düzeltmeler eklenmek suretiyle yapılır. Böyle bir değişiklik, sertifikayı düzenleyen kişi tarafından paraf edilmeli ve düzenlendiği ülke gümrük idaresi tarafından onaylanmalıdır.

2. Sertifikaya kaydedilen maddeler arasında boşluk bırakılmamalı ve her bir madde önüne bir sıra numarası konulmalıdır. Son maddenin hemen altına yatay bir çizgi çekilmelidir. Kullanılmayan yerler, sonradan bir eklemeyi imkânsız kılmak üzere iptal edilmelidir.

3. Eşyalar, ticari faaliyetlere uygun olarak ve teşhis edilmelerini sağlayacak yeterli ayrıntılarla tanımlanmalıdır.

DOLAŞIM SERTİFİKASI İÇİN BAŞVURU

1. İhracatçı (Adı, Açık adresi, Ülke)	**EUR.1** **No A** 000.000 Bu formu doldurmadan önce arkadaki notları okuyunuz
	2. ..... **ve** ..... **arasındaki tercihli ticarette kullanılan sertifika için başvurudur** **(İlgili ülkeler, ülke grupları veya alanlarını yazınız.)**
3. Malın Gönderildiği Şahıs (Adı, Açık Adresi, Ülke) (Tercihe Bağlı)	**4.** Ürünlerin menşei sayılan ülke, Ülkeler grubu veya alanlar **5.** Varış ülkesi veya ülkeler grubu
6. Taşımaya ilişkin bilgiler (Tercihe Bağlı)	**7.** Gözlemler

8. Sıra No; Kolilerin marka ve işaretleri, Sayı ve türleri [1] Eşyanın tanımı.	9. Brüt ağırlık (kg) veya diğer ölçüler (Litre, metreküp, vs.)	**10.** Faturalar (Tercihe Bağlı)

[1] Eşya ambalajlı değilse, yerine göre eşyaların sayısını veya "dökme" olduğunu belirtiniz.

İHRACATÇI BEYANI

Ben aşağıda imzası bulunan ve arka sayfada tanımlanan eşyaların ihracatçısı;

Eşyanın, ekli sertifikanın düzenlenmesini gerektiren koşullara uygun olduğunu BEYAN;

Eşyanın bu koşullara uygunluğunu sağlayan şartların aşağıda belirtildiği gibi geliştiğini İZAH;

.....
.....
.....

Aşağıdaki destekleyici belgeleri İBRAZ(*)

.....
.....
.....

Yetkili mercilerin isteği üzerine, ekli sertifikanın düzenlenmesi için gerekli gördükleri her türlü destekleyici belgeyi ibraz edeceğimi ve gerekirse, bu merciler tarafından hesaplarımın kontrolünü ve yukarıdaki eşyaların imalat işlemlerinin denetlenmesini kabul ettiğimi TAAHHÜT;

Bu eşya için ekli sertifikanın düzenlenmesi hususunda gereğini ARZ Ederim.

.....
(Yer ve tarih)

.....
(İmza)

(*) Örneğin: imalatta kullanılan ürünlere veya aynen reeksport edilen eşyalara ilişkin ithal evrakı, dolaşım sertifikaları, faturalar, imalatçı beyanları, vs.

PROTOKOL'E DAİR EK IV

Fatura Beyanı Metni

Aşağıda metni verilen fatura beyanı, dipnotlara uyumlu bir şekilde yapılmalıdır. Ancak dipnotlar kopya edilmemelidir.

Türkçe Metin

İşbu belge (Gümrük Onay No:...[1]) kapsamındaki maddelerin ihracatçısı, aksi açıkça belirtilmedikçe, bu maddelerin ..... [2] tercihli menşeli maddeler olduğunu beyan eder.

Moldovaca Metin

Exportatorul produselor ce fac obiectul acestui document (autorizaţia vamală nr. ... ...(1)) declară că, exceptând cazul în care în mod expres este indicat altfel, aceste produse sunt de origine preferenţială ...(2).

İngilizce Metin

The exporter of the products covered by this document (customs authorization No ... [1]) declares that, except where otherwise clearly indicated, these products are of ..... preferential origin[2].

..... [3]
(Yer ve Tarih)

..... [4]
(İhracatçının imzası ve beyanı imzalayan kişinin adı ve soyadı okunaklı şekilde yazılmalıdır.)

[1] Fatura Beyanı, onaylanmış ihracatçı tarafından yapıldığında, onaylanmış ihracatçının izin numarası, bu boşluğa yazılacaktır. Fatura Beyanı, onaylanmış ihracatçı tarafından yapılmadığı takdirde, parantez içindeki kelimeler ihmal edilmeli veya bu bölüm boş bırakılmalıdır.

[2] Ürünlerin menşei belirtilmelidir.

[3] Belge üzerinde bilgi mevcutsa bu bilgiler ihmal edilebilir.

[4] İhracatçının imzalamasının istenmediği hallerde, imzadan muafiyet, imzalayanın isminden de muafiyet anlamına gelir.

EK II
MOLDOVA TARAFINDAN TÜRKİYE MENŞELİ SANAYİ ÜRÜNLERİNE UYGULANACAK GÜMRÜK VERGİSİ İNDİRİMLERİ
(Anlaşma'nın 23. Maddesi'nde Atıfta Bulunulan)

Bu Ek'te sıralanan Türkiye menşeli ürünlerin Moldova'ya ithalatında uygulanan gümrük vergileri aşağıdaki takvim çerçevesinde tedricen ortadan kaldırılacaktır.

Liste A'da (Üç senelik gümrük vergisi indirim takvimin tabi olan ürünler) yer alan ürünlere uygulanan gümrük vergileri aşağıdaki şekilde indirilecektir:

– İşbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihte, gümrük vergisi temel verginin % 66'sı seviyesine indirilecektir;
– İşbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihten bir yıl sonra gümrük vergisi, temel verginin %33'ü seviyesine indirilecektir;
– İşbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihten iki yıl sonra kalan gümrük vergileri yürürlükten kaldırılacaktır.

Liste B'de (Beş senelik gümrük vergisi indirim takvimin tabi olan ürünler) yer alan ürünlere uygulanan gümrük vergileri aşağıdaki şekilde indirilecektir

– İşbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihte, gümrük vergisi temel verginin % 80'i seviyesine indirilecektir;
– İşbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihten bir yıl sonra gümrük vergisi, temel verginin %60'ı seviyesine indirilecektir;
– İşbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihten iki yıl sonra gümrük vergisi, temel verginin %40'ı seviyesine indirilecektir;
– İşbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihten üç yıl sonra gümrük vergisi, temel verginin %20'si seviyesine indirilecektir;
– İşbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihten bir yıl sonra dört yıl sonra kalan gümrük vergileri yürürlükten kaldırılacaktır.

List A (Üç senelik gümrük vergisi indirim takvimin tabi olan ürünler)

KN[1]	Ürün Tanımı
39221000	Banyo küvetleri, duşlar, eviyeler ve lavabolar
39222000	Alafranga tuvaletlerin oturak ve kapakları
39229000	Diğerleri
39231000	Kutular, kasalar, sandıklar ve benzeri eşya
39232100	Etilen polimerlerinden olanlar
39232910	Poli(vinil klorür)den olanlar
39232990	Diğerleri
39233010	Hacmi 2 litreyi geçmeyenler
39233090	Hacmi 2 litreyi geçenler
39235090	Diğerleri
39239000	Diğerleri
39241000	Sofra ve mutfak eşyası
39249000	Diğerleri
39251000	Hacmi 300 litreyi geçen sarnıçlar, tanklar, fıçılar ve benzeri
39252000	Kapılar, pencereler ve bunların çerçeveleri ve pervazları ve kapı eşikleri
39253000	Panjurlar, storlar (venedik storları dahil) ve benzeri eşya ve bunların aksam ve parçaları
39259010	Kapı, pencere, merdiven, duvar veya inşaatın diğer kısımlarını sabit olarak monte etmeye mahsus bağlantı ve montaj elemanları
39259020	Elektrik devreleri için anahtarlar, borular ve kablo tablaları
39259080	Diğerleri
39262000	Giyim eşyası ve giyim eşyası aksesuarları(eldivenler, koruma eldivenleri ve tek parmak eldivenler dahil)
61043100	Yünden veya ince hayvan kıllarından
61043200	Pamuktan
61043300	Sentetik liflerden
61043900	Dokumaya elverişli diğer maddelerden

(1) KN Kodu, Armonize Sistem 2012 versiyonuna dayanmaktadır.

Liste B (Beş senelik gümrük vergisi indirim takvimin tabi olan ürünler)

KN[1]	Ürün Tanımı
25231000	Klinker
25232900	Diğerleri
39172110	Dikişsiz ve enine kesitinin en geniş yerini geçecek bir uzunlukta kesilmiş (yüzeyi islenmiş olsun olmasın fakat daha ileri bir işlem görmemiş)
39172190	Diğerleri
39172210	Dikişsiz ve enine kesitinin en geniş yerini geçecek bir uzunlukta kesilmiş (yüzeyi işlenmiş olsun olmasın fakat daha ileri bir işlem görmemiş)
39172290	Diğerleri
39172310	Dikişsiz ve enine kesitinin en geniş yerini geçecek bir uzunlukta kesilmiş (yüzeyi işlenmiş olsun olmasın fakat daha ileri bir işlem görmemiş)
39172390	Diğerleri
39173100	Esnek borular ve hortumlar (en az 27,6 MPa'lık bir basınca dayanabilenler)
39173210	Kondensasyon veya çevrilme polimerizasyonu ürünlerinden olanlar (kimyasal olarak tadil edilmiş olsun olmasın)
39173231	Etilen polimerlerinden olanlar
39173235	Vinil klorür polimerlerinden olanlar
39173239	Diğerleri
39173251	Diğerleri
39173291	Sosis, sucuk, salam için suni kılıflar
39173299	Diğerleri
39173912	Kondensasyon veya çevrilme polimerizasyonu ürünlerinden olanlar (kimyasal olarak tadil edilmiş olsun olmasın)
39173915	Katılma polimerizasyonu ürünlerinden olanlar
39173919	Diğerleri
39173990	Diğerleri
39174000	Bağlantı elemanları
39269097	Diğerleri
57021000	Kilim, sumak, Karaman ve elde dokunmuş benzeri yer döşemeleri
57024110	Aksminster halıları
57024190	Diğerleri
57024210	Aksminster halıları
57024290	Diğerleri
57024900	Dokumaya elverişli diğer maddelerden
57031000	Yünden veya ince hayvan kıllarından
57032018	Diğerleri
57032098	Diğerleri

57033018	Diğerleri
57049000	Diğerleri
57050030	Sentetik veya suni diğer dokumaya elverişli maddelerden
57050090	Dokumaya elverişli diğer maddelerden
61012090	Anoraklar (kayak ceketi dahil), rüzgarlıklar ve benzeri eşya
61013090	Anoraklar (kayak ceketi dahil), rüzgarlıklar ve benzeri eşya
61022090	Anoraklar (kayak ceketi dahil), rüzgarlıklar ve benzeri eşya
61023090	Anoraklar (kayak ceketi dahil), rüzgarlıklar ve benzeri eşya
61033200	Pamuktan
61033300	Sentetik liflerden
61034200	Pamuktan
61034300	Sentetik liflerden
61044200	Pamuktan
61044300	Sentetik liflerden
61044400	Suni liflerden
61044900	Dokumaya elverişli diğer maddelerden
61045200	Pamuktan
61045300	Sentetik liflerden
61045900	Dokumaya elverişli diğer maddelerden
61046200	Pamuktan
61046300	Sentetik liflerden
61046900	Dokumaya elverişli diğer maddelerden
61051000	Pamuktan
61052010	Sentetik liflerden
61061000	Pamuktan
61062000	Sentetik veya suni liflerden
61071100	Pamuktan
61071200	Sentetik veya suni liflerden
61071900	Dokumaya elverişli diğer maddelerden
61072100	Pamuktan
61072200	Sentetik veya suni liflerden
61082100	Pamuktan
61082200	Sentetik veya suni liflerden
61082900	Dokumaya elverişli diğer maddelerden
61083100	Pamuktan
61083200	Sentetik veya suni liflerden
61089100	Pamuktan

61089200	Sentetik veya suni liflerden
61091000	Pamuktan
61099030	Sentetik ve suni liflerden
61099090	Diğerleri
61101110	Kazaklar ve süveterler (ağırlık itibariyle en az %50 yün içeren ve her birinin ağırlığı 600 gr. veya daha fazla olanlar)
61101130	Erkekler ve erkek çocuklar için
61101190	Kadınlar ve kız çocuklar için
61102010	Yuvarlak, balıkçı veya "polo" yakalı hafif ince örme kazak ve süveterler
61102091	Erkekler ve erkek çocuklar için
61102099	Kadınlar ve kız çocuklar için
61103010	Yuvarlak, balıkçı veya "polo" yakalı hafif ince örme kazak ve süveterler
61103091	Erkekler ve erkek çocuklar için
61103099	Kadınlar ve kız çocuklar için
61152100	Sentetik liflerden (tek katı 67 desiteksten az olanlar)
61152200	Sentetik liflerden (tek katı 67 desiteks veya daha fazla olanlar)
61152900	Dokumaya elverişli diğer maddelerden
61159500	Pamuktan
61159691	Kadın çorapları
61159699	Diğerleri
61159900	Dokumaya elverişli diğer maddelerden
62011100	Yünden veya ince hayvan kıllarından
62011210	Herbirinin ağırlığı 1 kg. ı geçmeyen giyim eşyası
62011290	Herbirinin ağırlığı 1 kg. ı geçen giyim eşyası
62011310	Herbirinin ağırlığı 1 kg. ı geçmeyen giyim eşyası
62011390	Herbirinin ağırlığı 1 kg. ı geçen giyim eşyası
62011900	Dokumaya elverişli diğer maddelerden
62019100	Yünden veya ince hayvan kıllarından
62019200	Pamuktan
62019300	Sentetik veya suni liflerden
62019900	Dokumaya elverişli diğer maddelerden
62021100	Yünden veya ince hayvan kıllarından
62021210	Herbirinin ağırlığı 1 kg. ı geçmeyen giyim eşyası
62021290	Herbirinin ağırlığı 1 kg. ı geçen giyim eşyası
62021310	Herbirinin ağırlığı 1 kg. ı geçmeyen giyim eşyası
62021390	Herbirinin ağırlığı 1 kg. ı geçen giyim eşyası
62021900	Dokumaya elverişli diğer maddelerden

62029100	Yünden veya ince hayvan kıllarından
62029200	Pamuktan
62029300	Sentetik veya suni liflerden
62029900	Dokumaya elverişli diğer maddelerden
62031100	Yünden veya ince hayvan kıllarından
62031200	Sentetik liflerden
62031910	Pamuktan
62031930	Suni liflerden
62031990	Diğerleri
62032210	Mesleki kıyafetler
62033100	Yünden veya ince hayvan kıllarından
62033210	Mesleki kıyafetler
62033290	Diğerleri
62033310	Mesleki kıyafetler
62033390	Diğerleri
62034110	Pantolonlar ve kısa pantolonlar
62034211	Mesleki kıyafetler
62034231	Denimden olanlar
62034235	Diğerleri
62034251	Mesleki kıyafetler
62034259	Diğerleri
62034290	Diğerleri
62034311	Mesleki kıyafetler
62034319	Diğerleri
62034331	Mesleki kıyafetler
62034339	Diğerleri
62034390	Diğerleri
62034911	Mesleki kıyafetler
62034919	Diğerleri
62034931	Mesleki kıyafetler
62034939	Diğerleri
62034950	Diğerleri
62034990	Diğerleri
62041100	Yünden veya ince hayvan kıllarından
62041200	Pamuktan
62041300	Sentetik liflerden
62041910	Suni liflerden

62041990	Diğerleri
62043100	Yünden veya ince hayvan kıllarından
62043210	Mesleki kıyafetler
62043290	Diğerleri
62043310	Mesleki kıyafetler
62043390	Diğerleri
62043911	Mesleki kıyafetler
62043919	Diğerleri
62043990	Diğerleri
62044100	Yünden veya ince hayvan kıllarından
62044200	Pamuktan
62044300	Sentetik liflerden
62044400	Suni liflerden
62044900	Dokumaya elverişli diğer maddelerden
62045100	Yünden veya ince hayvan kıllarından
62045200	Pamuktan
62045300	Sentetik liflerden
62045910	Suni liflerden
62045990	Diğerleri
62046110	Pantolonlar ve kısa pantolonlar
62046185	Diğerleri
62046211	Mesleki kıyafetler
62046231	Denimden olanlar
62046239	Diğerleri
62046311	Mesleki kıyafetler
62046318	Diğerleri
62046911	Mesleki kıyafetler
62046918	Diğerleri
62046990	Diğerleri
62052000	Pamuktan
62053000	Sentetik ve suni liflerden
62059010	Keten veya ramiden
62059080	Diğerleri
62061000	İpekten veya ipek döküntülerinden
62062000	Yünden veya ince hayvan kıllarından
62063000	Pamuktan
62064000	Sentetik ve suni liflerden

62113210	Mesleki kıyafetler
62113310	Mesleki kıyafetler
62121090	Diğerleri
63022100	Pamuktan
63023100	Pamuktan
63023290	Diğerleri
63025100	Pamuktan
63025390	Diğerleri
63026000	Pamuktan tuvalet ve mutfak bezleri (havlu mensucattan)
63029100	Pamuktan
63029390	Diğerleri
63029990	Diğerleri
63090000	Kullanılmış giyim eşyası ve kullanılmış diğer eşya
64022000	Ayakkabıların yüzündeki kayışların veya ince şeritlerin tabandaki deliklerden geçirilmek suretiyle ayakkabı yüzünün tabana tutturulduğu diğer ayakkabılar
64029110	Koruyucu metal burun ile mücehhez olanlar
64029190	Diğerleri
64029905	Koruyucu metal burun ile mücehhez olanlar
64029910	Yüzü kauçuktan olanlar
64029931	Taban ile birlikte topuk yüksekliği 3 cm. den fazla olanlar
64029939	Diğerleri
64029950	Terlik ve ev içinde giyilen diğer ayakkabılar
64029991	İç tabanının uzunluğu 24 cm. den az olanlar
64029993	Erkek veya kadınlara ait olduğu belirlenemeyen ayakkabılar
64029996	Erkekler için
64029998	Kadınlar için
64035995	Erkekler için
64035999	Kadınlar için
64039111	İç tabanının uzunluğu 24 cm. den az olanlar
64039116	Erkekler için
64039118	Kadınlar için
64039191	İç tabanının uzunluğu 24 cm. den az olanlar
64039196	Erkekler için
64039198	Kadınlar için
64039911	Taban ile birlikte topuk yüksekliği 3 cm. den fazla olanlar
64039931	İç tabanının uzunluğu 24 cm. den az olanlar
64039936	Erkekler için

64039938	Kadınlar için
64039991	İç tabanının uzunluğu 24 cm. den az olanlar
64039996	Erkekler için
64039998	Kadınlar için
64041100	Spor ayakkabıları, tenis ayakkabıları, basketbol ayakkabıları, jimnastik ayakkabıları, antrenman ayakkabıları ve benzerleri
64041910	Terlikler ve ev içinde giyilen diğer ayakkabılar
64041990	Diğerleri
64052091	Terlikler ve ev içinde giyilen diğer ayakkabılar
64052099	Diğerleri
64059010	Dış tabanı kauçuk, plastik madde, tabii veya terkip yolu ile elde
70109031	Hacmi 2,5 litre veya daha fazla olanlar
70109041	Hacmi 1 litre veya daha fazla olanlar
70109043	Hacmi 0,33 litreden fazla fakat 1 litreden az olanlar
70109051	Hacmi 1 litre veya daha fazla olanlar
70109053	Hacmi 0,33 litreden fazla fakat 1 litreden az olanlar
94013010	Arkalıklı, içleri doldurulmuş, tekerlekli ve kayabilir türden olanlar
94013090	Diğerleri
94014000	Yatak haline getirilebilen oturmaya mahsus mobilyalar (kamp veya bahçede kullanılanlar hariç)
94016100	İçleri doldurulmuş olanlar
94016900	Diğerleri
94017100	İçleri doldurulmuş olanlar
94017900	Diğerleri
94018000	Oturmaya mahsus diğer mobilyalar
94032080	Diğerleri
94033011	Yazı masaları
94033019	Diğerleri
94033091	Kapılı, kanatlı veya sürgülü dolaplar; çekmeceli dolaplar, dosya ve fiş dolapları
94033099	Diğerleri
94034010	Hazır mutfak üniteleri
94034090	Diğerleri
94035000	Yatak odalarında kullanılan türden ahşap mobilyalar
94036010	Yemek odalarında ve oturma odalarında kullanılan türden ahşap mobilyalar
94036030	Mağazalarda kullanılan türden ahşap mobilyalar
94036090	Diğer ahşap mobilyalar
94037000	Plastik maddelerden mobilyalar

94038900	Diğerleri
94039030	Ahşap olanlar
94039090	Diğer maddelerden olanlar

(1) KN Kodu, Armonize Sistem 2012 versiyonuna dayanmaktadır.

EK III

(İşbu Anlaşma'nın 25'inci Maddesi'nde Belirtilen)

Liste I

İşbu Liste'de yer alan Türkiye Cumhuriyeti menşeli tarım ürünlerinin Moldova Cumhuriyeti'ne ithalatında aşağıda belirtilen tavizler uygulanacaktır.

KN[1]	Ürün Tanımı	Tarife Kontenjanı Miktarı	Gümrük Vergisi İndirimi	Dönemler
0302.11	Alabalıklar (Salmo trutta, Oncorhynchus mykiss, Oncorhynchus clarki, Oncorhynchus aguabonita, Oncorhynchus gilae, Oncorhynchus apache ve Oncorhynchus chrysogaster)	Sınırsız	100	
0302.35	Atlantik ve Pasifik mavi yüzgeçli orkinosu (Thunnus thynnus, Thunnus orientalis)	Sınırsız	100	
0702.00	Domates (taze veya soğutulmuş)	5.000 ton	100	01/11 - 30/04
0804.20	İncir	Sınırsız	100	
0805.10	Portakal	Sınırsız	100	
0805.20	Mandarin (tanjerin ve satsuma dâhil); klemantin, vilking ve benzeri turunçgil melezleri	Sınırsız	100	
0805.40	Greyfurt (pomelolar dahil)	Sınırsız	100	
0805.50	Limon (Citrus limon, Citrus limonum) ve tatlı limonlar (Citrus aurantifolia, Citrus latifolia)	Sınırsız	100	
0807.11	Karpuzlar	250 ton	100	
0808.30	Armutlar	750 ton	100	01/10 - 30/06
0808.40	Ayvalar			
0809.10	Kayısılar	600 ton	100	31/07 - 31/05
0809.21	Vişneler (Prunus cerasus)	750 ton	100	01/08 - 20/05
0809.29	Diğerleri			
0809.30	Şeftali (nektarin dâhil)	300 ton	100	01/09 - 10/06
0809.40	Erik ve çakaleriği	200 ton	100	01/09 - 10/06
0810.10	Çilek	300 ton	100	01/08 - 30/04
0810.90	Diğerleri	Sınırsız	100	
0813.10	Kayısı (zerdali dahil)	Sınırsız	100	

1509.10	Saf zeytinyağı	Sınırsız	100	
1509.90	Diğerleri	Sınırsız	100	
1516.20	Bitkisel katı ve sıvı yağlar ve bunların fraksiyonları	Sınırsız	100	
1704	Kakao içermeyen şeker mamulleri (beyaz çikolata dâhil)	250 ton	100	
1704.10	Ciklet (şekerle kaplanmış olsun olmasın)	Sınırsız	100	
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	250 ton	100	
1905	Ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer ekmekçilik mamulleri (kakao içersin içermesin); hosti, eczacılıkta kullanılan boş ilaç kapsülleri, mühür güllacı, pirinç kağıdı ve benzeri ürünler	250 ton	100	
2005	Diğer sebzeler (sirke veya asetik asitten başka usullerle hazırlanmış veya konserve edilmiş, dondurulmamış) (20.06 pozisyonundaki ürünler hariç)	500 ton	100	
2005.70	Zeytinler	Sınırsız	100	
2007	Reçeller, jöleler, marmelatlar, meyva veya sert kabuklu meyva püresi, meyva veya sert kabuklu meyva pastları (pişirilerek hazırlanmış) (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeleri içersin içermesin)	250 ton	100	
2008.19	Diğerleri (karışımlar dâhil)	Sınırsız	100	
2009	Meyva suları (üzüm şırası dâhil) ve sebze suları (fermente edilmemiş ve alkol katılmamış), ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler katılmış olsun olmasın	500 ton		
2102.10	Canlı mayalar	Sınırsız	100	
2103	Soslar ve müstahzarları; çeşni ve lezzet verici karışımlar; hardal unu ve kaba unu ve hazır hardal	500 ton	100	
2105.00	Dondurma ve yenilen diğer buzlar (kakao içersin içermesin)	500 ton	100	
2106.90	Other	Sınırsız	100	
2202	Sular (mineral sular ve gazlı sular dâhil) (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler katılmış veya aromalandırılmış) ve alkolsüz diğer içecekler (20.09 pozisyonundaki meyve ve sebze suları hariç)	100.000 litre	100	

2401.10	Tütün (sapları koparılmamış, damarı çıkarılmamış)	Sınırsız	100	

(1) KN Kodu, Armonize Sistem 2012 versiyonuna dayanmaktadır.

Liste II

İşbu Liste'de yer alan Moldova Cumhuriyeti menşeli tarım ürünlerinin Türkiye Cumhuriyeti'ne ithalatında aşağıda belirtilen tavizler uygulanacaktır.

KN[2]	Ürün Tanımı	Tarife Kontenjanı Miktarı	Gümrük Vergisi İndirimi	Dönemler
0203	Domuz eti (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	500 ton	100	
0403	Yayıkaltı, pıhtılaştırılmış süt ve krema, yoğurt, kefir ve diğer fermente edilmiş veya asitliği artırılmış süt ve krema (konsantre edilmiş veya ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler katılmış olsun olmasın veya aroma veya ilave meyva, sert kabuklu meyva veya kakao içersin içermesin)	100 ton	100	
0405	Sütten elde edilen tereyağı ve diğer katı ve sıvı yağlar; sürülerek yenilen süt ürünleri	500 ton	100	
		500 ton	100	DİR[3]
0406	Peynir ve pıhtılaştırılmış ürünler	300 ton	100	
0407 (0407.21, 0407.29, 0407.90 Hariç)	Kuş ve kümes hayvanlarının yumurtaları kabuklu, taze, dayanıklı hale getirilmiş veya pişirilmiş)	250.000 adet	100	
0802.31	Kabuklu	800 ton	100	
0802.32	Kabuksuz			
0802.90.85	Diğerleri			
0809.40	Erik ve çakal eriği:	250 ton	50	
0813.20	Erik	200 ton	100	
1003	Arpa	10.000 ton	100	01/01 - 31/05
1005.90	Diğerleri	8.000 ton	100	01/01 - 31/05
		5.000 ton	100	DİR[3]
1201	Soya fasulyesi (kırılmış olsun olmasın)	10.000 ton	100	
1205.10	Düşük erusik asitli rep veya kolza tohumları	2.000 ton	50	
1206	Ayçiçeği tohumu (kırılmış olsun olmasın)	5.000 ton	50	01/01 - 31/05
1507.10	Ham yağ (sakızı ayrılmış olsun olmasın)	2.500 ton	20	01/01 - 31/05
1512	Ayçiçeği tohumu, aspir veya pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (rafine edilmiş olsun olmasın, fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	1.500 ton	100	01/01 - 31/05
		5.000 ton	100	DİR[3]

1704	Kakao içermeyen şeker mamulleri (beyaz çikolata dâhil)	250 ton	100	
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	250 ton	100	
1905	Ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer ekmekçilik mamulleri (kakao içersin içermesin); hosti, eczacılıkta kullanılan boş ilaç kapsülleri, mühür güllacı, pirinç kağıdı ve benzeri ürünler	250 ton	100	
2005 (2005.70 Hariç)	Diğer sebzeler (sirke veya asetik asitten başka usullerle hazır - lanmış veya konserve edilmiş, dondurulmamış) (20.06 pozis- yonundaki ürünler hariç)	500 ton	100	
2007	Reçeller, jöleler, marmelatlar, meyva veya sert kabuklu meyva püresi, meyva veya sert kabuklu meyva pastları (pişirilerek hazırlanmış) (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeleri içersin içermesin)	250 ton	100	
2009	Meyva suları (üzüm şırası dâhil) ve sebze suları (fermente edilmemiş ve alkol katılmamış), ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler katılmış olsun olmasın	500 ton	100	
2103	Soslar ve müstahzarları; çeşni ve lezzet verici karışımlar; hardal unu ve kaba unu ve hazır hardal	500 ton	100	
2105.00	Dondurma ve yenilen diğer buzlar (kakao içersin içermesin):	500 ton	100	
2202	Sular (mineral sular ve gazlı sular dâhil) (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler katılmış veya aromalandırılmış) ve alkolsüz diğer içecekler (20.09 pozisyonundaki meyve ve sebze suları hariç)	100.000 litre	100	
2204.10	Köpüklü şaraplar	8.000 hl	100	
2204.21	Muhtevası 2 litre veya daha az kaplarda olanlar			
2204.29	Diğerleri			
2208.20	Üzüm şarabı veya üzüm cibresinin damıtılması yolu ile elde edilen alkollü içkiler	Sınırsız	100	
2306	Bitkisel katı veya sıvı yağların ekstraksiyonundan (özütleme) (23.04 ve 23.05 pozisyonundakiler	5.000 ton	100	

	hariç) arta kalan küspe ve diğer katı artıklar (öğütülmüş veya "pellet" halinde olsun olmasın):			
2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	100 ton	50	Şark tipi hariç

(2) KN Kodu, Armonize Sistem 2012 versiyonuna dayanmaktadır.
(3) DİR: Dâhilde İşleme Rejimi kapsamında tercihli rejim uygulanır.

2015/97271321-Kişinev BE/10000677

ÇOK İVEDİ

Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliği Moldova Cumhuriyeti Dışişleri ve Avrupa ile Bütünleşme Bakanlığı'na saygılarını sunar ve aşağıdakini bildirmekten onur duyar.

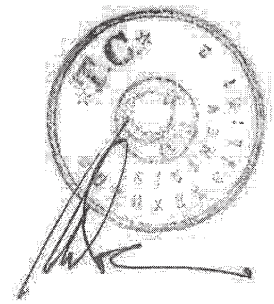
Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı, 11 Eylül 2014 tarihinde Sayın Nihat Zeybekçi, Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanı, ve Sayın Andrian Candu, Moldova Cumhuriyeti Eski Başbakan Yardımcısı ve Ekonomi Bakanı, tarafından imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması'nın (STA) Türkçe metninde maddi bir hata tespit etmiştir. Türkçe ve İngilizce metinlerin birbirine uyum sağlaması için Anlaşmanın Türkçe nüshasının IV. Faslı'nın (Tarım Ürünleri) 24. Maddesi'nde yeralan "... ve işbu Anlaşmanın I sayılı Eki'nde listelenen" ifadesinin çıkarılması gerekmektedir.

STA'nın ilgili sayfasının paraflı Türkçe ve İngilizce nüshaları ile düzeltilmiş yeni Türkçe nüshanın birer örneği Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı'ndan alınmakla ekte sunulmaktadır.

Büyükelçilik, bahsekonu hususun Moldova Cumhuriyeti'nin ilgili makamlarına iletilmesini ve STA'nın Türkçe nüshasında yapılan düzeltmenin kabul edildiğini bildiren Nota gönderilmesini Bakanlıklarından talep eder.

Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliği bu vesileyle Moldova Cumhuriyeti Dışişleri ve Avrupa ile Bütünleşme Bakanlığı'na en derin saygılarının teminatını yineler.

Kişinev, 9 Ekim 2015

III. FASIL
SANAYİ MALLARI

MADDE 22
Kapsam

1. İşbu Faslın hükümleri Taraflar menşeli sanayi ürünlerine uygulanacaktır.

2. İşbu Anlaşma'nın amaçları doğrultusunda "sanayi ürünleri", AB'nin Kombine Nomenklatürü'nün 25 ila 97'nci Fasılları arasında yer alan malları ifade etmektedir.

MADDE 23
İthalatta Gümrük Vergisi ve Eş Etkili Vergilerin Kaldırılması

1. Moldova menşeli malların ithalatında Türkiye tarafından uygulanan gümrük vergileri ve eş etkili vergiler, işbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihte kaldırılacaktır.

2. Türkiye menşeli malların ithalatında Moldova tarafından uygulanan gümrük vergileri ve eş etkili vergiler, işbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihte Paragraf 3 hükümlerine halel gelmeksizin kaldırılacaktır.

3. İşbu Anlaşma'nın II sayılı Eki'nde yer alan Türkiye menşeli malların ithalatında Moldova tarafından uygulanan gümrük vergileri, söz konusu Ek'te yer alan takvime uygun bir şekilde aşamalı olarak kaldırılacaktır.

4. Moldova, işbu Anlaşma'nın II sayılı Eki'nde yer alan Türkiye menşeli mallar için, AB menşeli benzer ürünlere uygulanandan daha az ayrıcalıklı muamelede bulunmayacaktır. II sayılı Ek'te listelenen mallar için AB'ye uygulanan muamelede lehte herhangi bir değişiklik olması durumunda, Moldova, söz konusu Ek'te yer alan Türkiye menşeli mallara da aynı ayrıcalıklı muameleyi yansıtmaya yönelik kararı almak üzere gecikmeksizin Ortak Komite'yi bilgilendirecektir.

5. İşbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, Taraflar arasındaki ticarette yeni bir gümrük vergisi uygulanmayacaktır.

IV. FASIL
TARIM ÜRÜNLERİ

MADDE 24
Kapsam

1. İşbu Faslın hükümleri, Taraflar menşeli tarım ürünlerine uygulanacaktır.

2. İşbu Anlaşma'nın amaçları doğrultusunda "tarım ürünleri", AB Kombine Nomenklatürü'nün 1 ila 24'üncü fasılları arasında yer alan ~~ve işbu Anlaşma'nın I sayılı Eki'nde listelenen~~ malları ifade etmektedir.

Nr. DI/2/291.4-14848

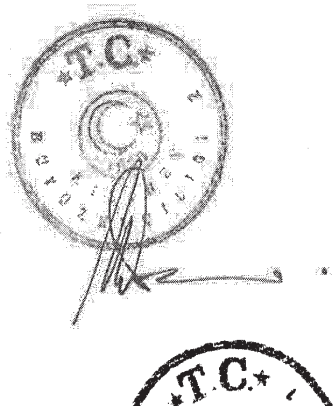
Moldova Cumhuriyeti Dışişleri ve Avrupa İle Bütünleşme Bakanlığı Moldova'da kain Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliğine saygılarını sunar ve 9 Ekim 2015 tarihli ve 2015/97271321-Kişinev BE/10000677 sayılı Notalarına referansla Moldova tarafının Moldova Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması'nın Türkçe nüshasının 24. Maddesi'nin 2'nci paragrafındaki "ve işbu Anlaşmanın I sayılı Eki'nde listelenen" (düzeltilmiş metin ektedir) ifadesinin çıkarılmasını kabul ettiğini bildirmekten onur duyar.

İlaveten, Bakanlık bahsekonu Anlaşmanın Moldova Cumhuriyeti için referans olarak tutulan İngilizce metninde değişiklik yapılmasına gerek olmadığını, çünkü Türkçe metinden çıkarılan ifadenin İngilizce metinde (asıl metnin bir örneği ektedir) yeralmadığını bildirir.

Bu itibarla, Büyükelçiliklerinin anılan Notası ve işbu Nota, 1969 Viyana Anlaşmalar Hukuku Sözleşmesi'nin 79'uncu Maddesi'nin 1'inci Paragrafı (b) Fıkrasına göre Moldova Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti arasında 11 Eylül 2014 tarihinde Kişinev'de imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması'ndaki hatanın nota teatisi yoluyla tadil edildiğini gösteren Anlaşma hükmündedir.

Moldova Cumhuriyeti Dışişleri ve Avrupa İle Bütünleşme Bakanlığı bu vesileyle Moldova'da kain Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliğine en derin saygılarının teminatını yineler.

Kişinev, 6 Kasım 2015

Nr. DI/2/291.4-14914

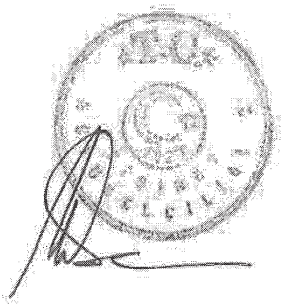
Moldova Cumhuriyeti Dışişleri ve Avrupa ile Bütünleşme Bakanlığı Moldova'da kain Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliğine saygılarını sunar ve Moldova Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması'nın Romence nüshası ile İngilizce ve Türkçe nüshaları arasında bir uyuşmazlık olduğunun tespit edildiğini bildirmekten onur duyar.

Anlaşma'nın İngilizce ve Türkçe nüshalarının Ek-III Liste I'in ikinci sayfasında 2009 KN Kodlu "Meyva suları (üzüm şırası dahil) ve sebze suları..." satırının dördüncü sütununun "100" şeklinde doldurulması gerekmektedir. Bu düzeltme 500 ton ithalatta %100 vergi indirimi uygulanması anlamına gelmektedir (Romence asıl metin ile düzeltilmiş Türkçe ve İngilizce metinler ektedir). "Gümrük Vergisi İndirimi" hücresinde "100" rakamı yer alırken, Türkçe ve İngilizce nüshalarda hücrenin boş olduğunun tespit edildiği, bu itibarla bahsekonu nüshalardaki boşlukların "100" olarak doldurulması gerektiği belirtilmektedir.

Türk tarafının önerilen düzeltmeleri kabul etmesi halinde, işbu Nota ve Büyükelçilikleri'nden alınacak cevabi Nota, 1969 Viyana Anlaşmalar Hukuku Sözleşmesi'nin 79'uncu Maddesi'nin 1'inci Paragrafı (b) Fıkrasına göre Moldova Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti arasında 11 Eylül 2014 tarihinde Kişinev'de imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması'ndaki hataların nota teatisi yoluyla tadil edildiğini gösteren ek bir Anlaşma hükmünde olacaktır.

Moldova Cumhuriyeti Dışişleri ve Avrupa ile Bütünleşme Bakanlığı bu vesileyle Moldova'da kain Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliğine en derin saygılarının teminatını yineler.

Kişinev, 9 Kasım 2015

EK III

(İşbu Anlaşma'nın 25'inci Maddesi'nde Belirtilen)

Liste I

İşbu Liste'de yer alan Türkiye Cumhuriyeti menşeli tarım ürünlerinin Moldova Cumhuriyeti'ne ithalatında aşağıda belirtilen tavizler uygulanacaktır.

KN[1]	Ürün Tanımı	Tarife Kontenjanı Miktarı	Gümrük Vergisi İndirimi	Dönemler
0302.11	Alabalıklar (Salmo trutta, Oncorhynchus mykiss, Oncorhynchus clarki, Oncorhynchus aguabonita, Oncorhynchus gilae, Oncorhynchus apache ve Oncorhynchus chrysogaster)	Sınırsız	100	
0302.35	Atlantik ve Pasifik mavi yüzgeçli orkinosu (Thunnus thynnus, Thunnus orientalis)	Sınırsız	100	
0702.00	Domates (taze veya soğutulmuş)	5.000 ton	100	01/11 - 30/04
0804.20	İncir	Sınırsız	100	
0805.10	Portakal	Sınırsız	100	
0805.20	Mandarin (tanjerin ve satsuma dâhil); klemantin, wilking ve benzeri turunçgil melezleri	Sınırsız	100	
0805.40	Greyfurt (pomelolar dahil)	Sınırsız	100	
0805.50	Limon (Citrus limon, Citrus limonum) ve tatlı limonlar (Citrus aurantifolia, Citrus latifolia)	Sınırsız	100	
0807.11	Karpuzlar	250 ton	100	
0808.30	Armutlar	750 ton	100	01/10 - 30/06
0808.40	Ayvalar			
0809.10	Kayısılar	600 ton	100	31/07 - 31/05
0809.21	Vişneler (Prunus cerasus)	750 ton	100	01/08 - 20/05
0809.29	Diğerleri			
0809.30	Şeftali (nektarin dâhil)	300 ton	100	01/09 - 10/06
0809.40	Erik ve çakaleriği	200 ton	100	01/09 - 10/06
0810.10	Çilek	300 ton	100	01/08 - 30/04
0810.90	Diğerleri	Sınırsız	100	
0813.10	Kayısı (zerdali dahil)	Sınırsız	100	
1509.10	Saf zeytinyağı	Sınırsız	100	
1509.90	Diğerleri	Sınırsız	100	
1516.20	Bitkisel katı ve sıvı yağlar ve	Sınırsız	100	

	bunların fraksiyonları			
1704	Kakao içermeyen şeker mamulleri (beyaz çikolata dâhil)	250 ton	100	
1704.10	Ciklet (şekerle kaplanmış olsun olmasın)	Sınırsız	100	
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	250 ton	100	
1905	Ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer ekmekçilik mamulleri (kakao içersin içermesin); hosti, eczacılıkta kullanılan boş ilaç kapsülleri, mühür güllacı, pirinç kağıdı ve benzeri ürünler	250 ton	100	
2005	Diğer sebzeler (sirke veya asetik asitten başka usullerle hazırlanmış veya konserve edilmiş, dondurulmamış) (20.06 pozisyonundaki ürünler hariç)	500 ton	100	
2005.70	Zeytinler	Sınırsız	100	
2007	Reçeller, jöleler, marmelatlar, meyva veya sert kabuklu meyva püresi, meyva veya sert kabuklu meyva pastları (pişirilerek hazırlanmış) (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeleri içersin içermesin)	250 ton	100	
2008.19	Diğerleri (karışımlar dâhil)	Sınırsız	100	
2009	Meyva suları (üzüm şırası dâhil) ve sebze suları (fermente edilmemiş ve alkol katılmamış), ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler katılmış olsun olmasın	500 ton	100	
2102.10	Canlı mayalar	Sınırsız	100	
2103	Soslar ve müstahzarları; çeşni ve lezzet verici karışımlar; hardal unu ve kaba unu ve hazır hardal	500 ton	100	
2105.00	Dondurma ve yenilen diğer buzlar (kakao içersin içermesin)	500 ton	100	
2106.90	Other	Sınırsız	100	
2202	Sular (mineral sular ve gazlı sular dâhil) (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler katılmış veya aromalandırılmış) ve alkolsüz diğer içecekler (20.09 pozisyonundaki meyve ve sebze suları hariç)	100.000 litre	100	
2401.10	Tütün (sapları koparılmamış, damarı çıkarılmamış)	Sınırsız	100	

(1) KN Kodu, Armonize Sistem 2012 versiyonuna dayanmaktadır.

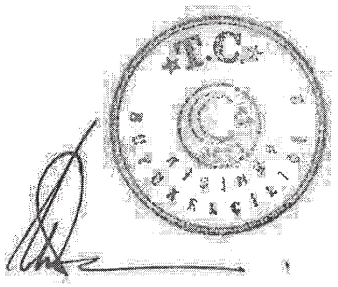
2015/97271321-Kişinev BE/10173669

ÇOK İVEDİ

Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliği Moldova Cumhuriyeti Dışişleri ve Avrupa ile Bütünleşme Bakanlığı'na saygılarını sunar ve Bakanlıklarının 9 Kasım 2015 tarihli ve DI/2/291.4/14914 sayılı Notaları ile Moldova tarafının önerdiği Serbest Ticaret Anlaşması'nın İngilizce ve Türkçe nüshalarının Ek-III Liste I'in ikinci sayfasında 2009 KN Kodlu "Meyva suları (üzüm şırası dahil) ve sebze suları..." satırındaki "Gümrük Vergisi İndirimi %" hücresinin "100" rakamı ile düzeltilmesi teklifinin Türk tarafınca kabul edildiğini bildirmekten onur duyar.

Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliği bu vesileyle Moldova Cumhuriyeti Dışişleri ve Avrupa ile Bütünleşme Bakanlığı'na en derin saygılarının teminatını yineler.

Kişinev, 26 Kasım 2015

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI
26	1

SIRA SAYISI: 183

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/527) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda "http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic" internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **1/527 Esas Numaralı Tasarının**
  - TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı **4**
  - Gerekçesi **4**
- **Dışişleri Komisyonu Raporu** **5**
- **Tasarı Metni** **7**
- **Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin** **7**
- **Anlaşma Metni** **8**

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü *31/12/2015*
Sayı: 31853594-101-1205-4242

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 14/12/2015 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Ahmet Davutoğlu
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/527)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Plan ve Bütçe Komisyonu

GEREKÇE

656 sayılı "Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının (TİKA) Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Karamame"nin "Görevler" başlıklı bölümünde; "İşbirliğinde bulunulması hedeflenen ülke ve topluluklarla iktisadi, ticari, teknik, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarındaki ilişkileri karşılıklı kalkınmaya da katkıda bulunacak şekilde projeler ve faaliyetler temelinde geliştirmek, söz konusu ülke ve toplulukların kalkınma hedef ve ihtiyaçlarına uygun işbirliği program ve projelerini hazırlamak veya hazırlatmak, bununla ilgili gerekli düzenlemeleri ve takibi yapmak ve bunların uygulanmasında koordinasyonu sağlamak" hükmü yer almaktadır.

Bu amaçla, 22 Ekim 2015 tarihinde Ürdün'de imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşması" ile iki ülke arasındaki mevcut dostluk ilişkileri temelinde ekonomik, teknik, sosyal, kültürel vb. birçok alanda işbirliğini geliştirmek, karşılıklı ekonomik ve sosyal kalkınmaya yardımcı olmak, iki ülke arasındaki kültürel bağların canlandırılması amacıyla dostluk ilişiklerini daha da kuvvetlendirmek ve ülkemizin yurtdışında gerçekleştirdiği kalkınma işbirliği faaliyetlerini yürütme görevini üstlenen TİKA'nın Ürdün Haşimi Krallığında yapmayı planladığı proje ve programlar için yasal bir zemin tesis edilmesi hedeflenmektedir.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu *15/2/2016*
Esas No: 1/527
Karar No: 226

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 31/12/2015 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 11/1/2016 tarihinde tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna, esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 26'ncı Yasama Dönemi 11/2/2016 tarihli 17'nci toplantısında Dışişleri Bakanlığı ile Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Tasarı ile, 22 Ekim 2015 tarihinde Amman'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde Hükümet temsilcileri tarafından;

Bahse konu Anlaşmanın TİKA'nın Ürdün'de gerçekleştireceği faaliyetlerin hukuki altyapısını oluşturacağı,

Ürdün'de TİKA faaliyetlerinin yoğun bir şekilde devam ettiği, bu doğrultuda Amman'da gençlik merkezinin tadilat ve tefrişatının yapıldığı, Ürdünlü hastaların ülkemizde tedavisinin sağlandığı, Hicaz demir yolu Amman tren istasyonunun restorasyonu için proje çalışmasının başlatıldığı, Ürdün'deki Suriyeli mülteci kamplarında gıda ve battaniye dağıtımı ile diğer başka yardımların yapıldığı,

ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının l'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Karaman Milletvekili Recep Şeker, Rize Milletvekili Osman Aşkın Bak, Samsun Milletvekili Hasan Basri Kurt ve İstanbul Milletvekili Ravza Kavakcı Kan Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Kâtip	Üye
Taha Özhan	*Hasan Basri Kurt*	*Talip Küçükcan*
Malatya	Samsun	Adana
	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
Mustafa Serdengeçti	*Ahmet Akın*	*Fevzi Şanverdi*
Aksaray	Balıkesir	Hatay
Üye	Üye	Üye
Serkan Topal	*Azmi Ekinci*	*Ekmeleddin Mehmet İhsanoğlu*
Hatay	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
Ravza Kavakcı Kan	*Oğuz Kaan Salıcı*	*Serap Yaşar*
İstanbul	İstanbul	İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
Recep Şeker	*Ceyda Bölünmez Çankırı*	*Osman Aşkın Bak*
Karaman	Mardin	Rize
(Bu raporun özel sözcüsü)		(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye	Üye
Hasan Karal	*Halil Özcan*
Rize	Şanlıurfa

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN	DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ÜRDÜN HAŞİMİ KRALLIĞI HÜKÜMETİ ARASINDA KALKINMA İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI	**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ÜRDÜN HAŞİMİ KRALLIĞI HÜKÜMETİ ARASINDA KALKINMA İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**
MADDE 1- (1) 22 Ekim 2015 tarihinde Amman'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.	**MADDE 1-** Tasarının 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	**MADDE 2-** Tasarının 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.	**MADDE 3-** Tasarının 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Ahmet Davutoğlu
Başbakan

Başbakan Yardımcısı *N. Kurtulmuş*	Başbakan Yardımcısı V. *L. Elvan*	Başbakan Yardımcısı *Y. Akdoğan*
Başbakan Yardımcısı *Y. T. Türkeş*	Başbakan Yardımcısı *L. Elvan*	Adalet Bakanı *B. Bozdağ*
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı *S. Ramazanoğlu*	Avrupa Birliği Bakanı V. *S. Soylu*	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı *F. Işık*
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı *S. Soylu*	Çevre ve Şehircilik Bakanı *F. G. Sarı*	Dışişleri Bakanı V. *C. Yılmaz*
Ekonomi Bakanı V. *F. Işık*	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı *B. Albayrak*	Gençlik ve Spor Bakanı *A. Ç. Kılıç*
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı *F. Çelik*	Gümrük ve Ticaret Bakanı *B. Tüfenkci*	İçişleri Bakanı *E. Ala*
Kalkınma Bakanı *C. Yılmaz*	Kültür ve Turizm Bakanı *M. Ünal*	Maliye Bakanı *N. Ağbal*
Millî Eğitim Bakanı *N. Avcı*	Millî Savunma Bakanı *İ. Yılmaz*	Orman ve Su İşleri Bakanı *V. Eroğlu*
Sağlık Bakanı *M. Müezzinoğlu*	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı *B. Yıldırım*	

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ÜRDÜN HAŞİMİ KRALLIĞI HÜKÜMETİ ARASINDA KALKINMA İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti (bundan sonra "Taraflar" olarak anılacaklardır),

3 Şubat 2014'te Amman'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Teknik İşbirliği Anlaşması" hükümlerine uygun olarak,

İzleyen hususlarda anlaşmışlardır:

MADDE 1
AMAÇ

İşbu Anlaşma'nın amacı, karşılıklı anlaşma yoluyla, Türkiye-Ürdün arasındaki kalkınma işbirliğinin yasal ve kurumsal çerçevesini tanımlamaktır.

MADDE 2
KALKINMA İŞBİRLİĞİNİN HEDEFLERİ

Bu işbirliğinin temel hedefi kalkınma işbirliği projeleri aracılığıyla sürdürülebilir kalkınmayı desteklemektir. Bu işbirliği, teknoloji transferini, teknik yardımı, temel kurumsal, yerel ve insani kapasitelerin güçlendirilmesini, tecrübe ve uygulama değişimini kolaylaştırmak amacını taşımaktadır.

MADDE 3
ÖNCELİKLİ SEKTÖRLER

Proje ve programlar ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkıda bulunacaktır. Aşağıda sayılan işbirliği alanlarına Taraflarca hususi ehemmiyet verilecektir.

a) Merkezi ve yerel idarelerin güçlendirilmesi,
b) Belediyeler düzeyinde bilgi ve tecrübe paylaşımı,
c) Uluslararası ticaret alanında küresel entegrasyona yönelik bilgi ve tecrübe aktarımı,
d) Üretim ve sosyal altyapıların güçlendirilmesi konusunda bilgi paylaşımı,
e) Çevrenin korunması ve yenilenmesi alanlarında çift taraflı ve uluslararası işbirliğini geliştirmek,
f) Kültürel ve Bilimsel tecrübe paylaşımını arttırmak,
g) Tarım, tarım endüstrisi ve gıda güvenliği,
h) Kırsal ve kentsel kalkınma ve planlamacılığı,
i) Küçük ve orta ölçekli yatırımları desteklemek,
j) Kültür,
k) Turizm,
l) Eğitim, staj ve bilimsel araştırma
m) Sağlık
n) Taşımacılık
o) Su ve Sanitasyon

MADDE 4
UYGULAYICI KURUMLAR

1) İşbu anlaşmanın uygulanması Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Adına Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) tarafından yerine getirilir. TİKA Ürdün Haşimi Krallığı'nda, TİKA Amman Program Koordinasyon Ofisi tarafından temsil edilir. Ofis Başkent Amman'da yerleşiktir. (Amman'daki Türk Büyükelçiliği yerleşkesi içerisinde), bu Ofisin Büyükelçilik yerleşkesi dışında açılmasına ihtiyaç olması halinde, Ürdün Dışişleri ve Yurtdışındaki Vatandaş İşleri Bakanlığı'nın ön-yazılı onayı alınmalıdır.

2) Ürdün Haşimi Krallığı'nda yürürlükte bulunan kanunlar ve düzenlemeler uyarınca Program Koordinasyon Ofislerinde, yerel personele (Ürdün'de daimi mukim olan veya Ürdün vatandaşı olan) ilaveten bir Program Koordinatörü ve yeterli sayıda (en fazla 3 kişi) Program Koordinatör Yardımcısı görevlendirilecektir.

3) İşbu anlaşmanın uygulanması Ürdün Haşimi Krallığı adına Planlama ve Uluslararası İşbirliği Bakanlığı'nca yerine getirilir.

MADDE 5
İMTİYAZLAR VE MUAFİYETLER

1) TİKA Program Koordinatörü (Diplomatik pasaport hamili olan) Ürdün Dışişleri ve Yurtdışındaki Vatandaş İşleri Bakanlığı tarafından düzenlenen bir diplomatik kimlik kartına sahip olacaktır ve bu kimlik kartının sağlamış olduğu tüm ayrıcalıklardan ve muafiyetlerden yararlanacaktır.

2) Program Koordinatör Yardımcıları (Diplomatik pasaport hamili olsalar bile) Ürdün Dışişleri ve Yurtdışındaki Vatandaş İşleri Bakanlığı tarafından düzenlenen bir idari kimlik kartına sahip olacaktır ve bu kimlik kartının sağlamış olduğu görev dokunulmazlığından yararlanacaktır.

3) Bu maddenin 1. ve 2. bentlerinde bahsi geçen hükümlere rağmen görev süresi bir (1) yıldan az olmayan TİKA Program Koordinatörü, Program Koordinatör Yardımcıları ve bunların aileleri görevlerinin ilk altı (6) ayı içerisinde olmak şartıyla şahsi kullanımları için ev eşyaları ve yalnızca bir arabayı gümrük vergileri de dâhil olmak üzere vergiden muaf olarak ithal etme ve satın alma hakkına sahip olacaklardır.

4) Türk ve Ürdünlü TİKA çalışanları, vatandaşı bulundukları ülkenin sosyal güvenlik sitemine tabi olacaklardır.

5) TİKA Program Koordinasyon Ofisi'nce TİKA Program Koordinatörü'nün resmi kullanımına tahsis edilen diplomatik plakaya sahip bir araç da dâhil olmak üzere Ürdün Haşimi Krallığı'nda yürürlükte olan kanunlar ve düzenlemeler uyarınca ve Ürdün Haşimi Krallığı'ndaki tüm vergi ve harçlardan muaf olarak en fazla üç (3) araç satın alınacaktır.

6) Bu maddenin 1. ve 2. bentlerinde bahsi geçen hükümler çerçevesinde gerçekleştirilecek tüm yazışmalar diplomatik kanallar aracılığıyla Haşimi Kraliyet Mahkemesi tarafından resmen tanınan Türk Büyükelçiliği'nce yürütülecektir.

7) TİKA Program Koordinasyon Ofisi yürürlükteki düzenlemelere uygun olarak Ürdün Haşimi Krallığı'nda yabancı döviz hesapları açabilir.

MADDE 6
SON HÜKÜMLER

Bu anlaşma, Tarafların anlaşmanın yürürlüğe girmesi için ulusal mevzuatlarına göre gerekli yasal işlemlerin tamamlandığına dair yazılı ve diplomatik yollardan en son bildirimin alındığı tarihte yürürlüğe girer.

Bu anlaşma, herhangi bir zamanda, Tarafların karşılıklı yazılı rızası ile tadil edilebilir. Bu değişiklikler, anlaşmanın bu maddesinin ilk paragrafında belirtilen, aynı yasal prosedür uyarınca yürürlüğe girer

Bu anlaşma, beş (5) yıl süreyle yürürlükte kalacaktır. Taraflardan biri anlaşmayı sona erdirme niyetini, yürürlük süresi dolmadan 6 ay önce karşı Tarafa diplomatik kanallardan yazılı olarak bildirmediği sürece anlaşma bir yıllık süreler halinde otomatik olarak yenilenecektir.

Bu anlaşmadan kaynaklanacak görüş ayrılıkları diplomatik yollar kullanılarak Taraflar arasında müzakereler yoluyla çözüme kavuşturulacaktır.

Bu anlaşmanın sona ermesi, sona erdiği vakitte yürütülmekte olan projeleri ve aktiviteleri etkilemeyecektir.

Bu anlaşma, altı ay önceden yazılı bir bildirimde bulunmak şartıyla, taraflarca feshedilebilir.

Bu anlaşma Amman'da 22.10.2015 tarihinde Türkçe, Arapça ve İngilizce dillerinin her birinde ikişer nüsha ve bütün metinler eşit derecede geçerli olmak üzere imzalanmıştır. Herhangi bir anlaşmazlık halinde, İngilizce metin esas alınır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA	**ÜRDÜN HAŞİMİ KRALLIĞI HÜKÜMETİ ADINA**
Ali MASKAN	Imad Najib FAKHOURY
Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkan Yardımcısı	Ürdün Haşimi Krallığı Planlama ve Uluslararası İşbirliği Bakanı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI
26	1

SIRA SAYISI: 395

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında KKTC'de Bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyon İşlerinin Yürütülmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/644) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda "http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic" internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER **Sayfa**

- **Kanun Tasarıları Yenileme Tezkeresi ve Listesi** **4**
- **1/644 Esas Numaralı Tasarının**
  - TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı **13**
  - Gerekçesi **13**
- **Dışişleri Komisyonu Raporu** **14**
- **Tasarı Metni** **16**
- **Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin** **16**
- **Anlaşma Metni** **17**

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü *23/12/2015*
Sayı: 31853594-101-30-4142

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ekli listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulu'nca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Ahmet Davutoğlu
Başbakan

Ek: Liste

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
1.	1/970	Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
2.	1/367	Kullanılmış Yakıt İdaresinin ve Radyoaktif Atık İdaresinin Güvenliği Üzerine Birleşik Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
3.	402542	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Enerjisi Mübadelesi ile İlgili Olarak Ortaya Çıkan Borca İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
4.	1/392	Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ve Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölge Ofisi Arasında İki Yıllık İşbirliği Anlaşması 2010/2011'in Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
5.	1/400	Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Irak Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Arasında Muhtemel Bir Serbest Ticaret Anlaşmasının Etkilerinin Değerlendirilmesine Dair Bir Ortak Komisyon Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
6.	1/351	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hırvatistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Çevre, Doğa, Su ve Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
7.	1/375	Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanı ile Avusturya Cumhuriyeti Federal, Tarım, Ormancılık, Çevre ve Su Yönetimi Bakanı Arasında Çevre ve Ormancılık Alanında İşbirliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
8.	1/383	Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Ulaştırma Bakanlığı Arasında Meteoroloji ve Meteorolojik Araştırmalar Alanlarında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
9.	1/385	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcistan Hükümeti Arasında Çevre ve Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
10.	1/388	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
11.	1/406	Bazı Tehlikeli Kimyasalların ve Pestisitlerin Uluslararası Ticaretinde Ön Bildirimli Kabul Usulüne Dair Rotterdam Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
12.	1/430	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
13.	1/431	Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Çevre Bakanlığı Arasında Çevre Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
14.	1/436	Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Tarım Bakanlığı Arasında Orman ve Ormancılık Araştırmaları Alanlarında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
15.	1/468	Kalıcı Organik Kirleticilere İlişkin Stokholm Sözleşmesine İlave Edilen Anlaşmazlıkların Çözümü Hakkında EK-G'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
16.	1/752	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Çevre Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
17.	1/828	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık ve Su Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
18.	1/845	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
19.	1/864	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
20.	1/896	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kurulu Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
21.	1/455	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İzinsiz İkamet Eden Şahısların Geri Kabulüne Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
22.	1/616	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göç Konularına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı
23.	1/729	İsviçre Konfederasyonu ile Avusturya Cumhuriyeti Arasında Viyanada Uluslararası Göç Siyasaları Geliştirme Merkezi Kurulması ve İşleyişine Dair Anlaşmaya Katılmamızın Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
24.	1/793	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İzinsiz İkamet Eden Şahısların Geri Kabulüne Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
25.	1/849	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Geri Kabul Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
26.	1/340	Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Hindistan Cumhuriyeti Petrol ve Doğal Gaz Bakanlığı Arasında Petrol ve Doğal Gaz Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
27.	1/967	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Fransa Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliği Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
28.		Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Norveç Krallığı Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
29.		Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
30.	1/366	Enerji Şartı Antlaşmasının Ticaretle İlgili Hükümlerine Getirilen Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
31.	1/980	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
32.	1/889	Türkiye Cumhuriyeti ile Nijer Cumhuriyeti Arasında Enerji ve Hidrokarbonlar Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
33.	1/317	Türkiye Cumhuriyeti, Yunanistan Cumhuriyeti ve İtalya Cumhuriyeti Arasında Türkiye-Yunanistan-İtalya Gaz Nakil Koridorunun Geliştirilmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
34.	1/851	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Su Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
35.	1/852	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
36.	1/808	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim ve Mesleki Eğitim Alanlarında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
37.	1/872	Genişletilmiş Kısmi Spor Anlaşmasının Gözden Geçirilmiş Statüsüne Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
38.	1/525	Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti Arasında Kamu Yönetimi ve Kamu Personel Sisteminin Geliştirilmesi ve Desteklenmesi Alanlarında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
39.	1/610	Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı ile Birleşik Arap Emirlikleri Silahlı Kuvvetleri Genel Karargahı Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
40.	1/731	Türkiye Cumhuriyeti ile Belarus Cumhuriyeti Arasında Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
41.	1/398	Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine Yönelik Kyoto Protokolüne İlişkin Taraflar Konferansında Alınan Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
42.	1/868	Doha Konferansında Kyoto Protokolünde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
43.	1/991	Balinacılığın Düzenlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme ile Sözleşmeye Ait Protokole Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
44.	1/1007	Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolüne Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
45.	1/371	Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile Belarus Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Arasında Sağlık Alanında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
46.	1/880	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fas Krallığı Hükümeti Arasında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
47.	1/897	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Balıkçılık ve Su Ürünleri Alanında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
48.	1/800	Türkiye Cumhuriyetine Şanhay İşbirliği Örgütünün Diyalog Ortağı Statüsü Tanınmasına İlişkin Muhtıranın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
49.	1/957	Güneydoğu Avrupa Kanun Uygulama Merkezinin Ayrıcalık ve Bağışıklıklarına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
50.	1/617	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
51.	402517	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Benin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
52.	402534	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çad Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
53.	397396	Türkiye Cumhuriyeti ile Faroe Adaları ile İlgili Olarak Danimarka Krallığı Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
54.	397384	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Saint Vincent ve Grenadinler Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
55.	397393	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Saint Lucia Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
56.	402524	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kolombiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşbirliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
57.	402530	Türkiye Cumhuriyetinin Orta Amerika Entegrasyon Sistemine Bölge Dışı Gözlemci Olarak Katılımı Konusunda Türkiye Cumhuriyeti ile Orta Amerika Entegrasyon Sistemi Arasında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
58.	397392	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
59.	397398	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
60.	397397	Bölgesel Radyokomünikasyon Konferansı (RRC-06) nın Sonuç Kararlarının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
61.	397400	Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasasına Sekizinci Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
62.	**402525**	**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında KKTC'de Bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyon İşlerinin Yürütülmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı**
63.	397402	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İpsala-Kipi Sınır Geçiş Bölgesinde İki Ülke Arasında İkinci Bir Karayolu Sınır Geçiş Köprüsünün Konumunun ve Üzerinden Geçecek Sınır Hattının Belirlenmesine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
64.	402516	Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesine Ek İnsan Kopyalanmasının Yasaklanmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
65.	402523	Çiftçilik Amaçlarıyla Beslenen Hayvanların Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı
66.	397386	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna-Hersek Bakanlar Kurulu Arasında Geri Kabul Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Kanun Tasarısı
67.	397401	Türkiye Cumhuriyeti ile Slovak Cumhuriyeti Arasında Karayoluyla Uluslararası Yolcu ve Eşya Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
68.	1/373	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Arap Halk Sosyalist Büyük Cemahiriyesi Arasında Tarım Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
69.	1/494	Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı ile Libya Arap Halk Sosyalist Büyük Cemahiriyesi Sağlık ve Çevre Genel Halk Komitesi Arasında Çevre ve Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
70.	1/377	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Libya Arap Halk Sosyalist Büyük Cemahiriyesi Arasında ve Ötesinde Tarifeli Hava Seferlerini Düzenleyen Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
71.	1/395	Türkiye Cumhuriyeti ile Libya Arap Halk Sosyalist Büyük Cemahiriyesi Arasında Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
72.	1/361	Türkiye Cumhuriyeti ile Ermenistan Cumhuriyeti Arasında Diplomatik İlişkilerin Kurulmasına Dair Protokol ve Türkiye Cumhuriyeti ile Ermenistan Cumhuriyeti Arasında İlişkilerin Geliştirilmesine Dair Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı
73.	1/776	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Bulunan Rus Defin Yerleri ile Rusya Federasyonu Topraklarında Bulunan Türk Defin Yerleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
74.	397394	Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Arasında Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma ve Suçluların İadesi Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü *22/05/2015*
Sayı: 31853594-101-1129-2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 20/4/2015 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında KKTC'de Bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyon İşlerinin Yürütülmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Ahmet Davutoğlu
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/644)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu

GEREKÇE

Osmanlı Devleti'nin kurduğu Vakıf Medeniyeti'nin izleri 300 yılı aşkın bir süre hüküm sürdüğü Kıbrıs'ın her karış toprağında karşımıza çıkmaktadır. Son yıllarda ülkemiz sınırları içerisinde ecdat mirası olan insanlık abidelerini tekrar ayağa kaldıran Vakıflar Genel Müdürlüğü medeniyetin ulaştığı her yerde bu çalışmalarını sürdürme arzusundadır.

Bu kapsamda Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyonunun Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı yükleniciler tarafından yapabilmesi için iki ülke arasında bir anlaşma imzalanması gerekmektedir. Zira KKTC mevzuatının "19/1998 Yapı İnşaatı ve Teknik İşler Müteahhitleri Kayıt ve Denetim Yasası" Türkiye'deki tecrübeli Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı müteahhitlerin KKTC'de iş yapmasını imkânsız kılmaktadır.

Bu Kanun Tasarısı ile, mezkur sıkıntıların ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu *6/6/2016*
Esas No: 1/644
Karar No: 371

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 23/12/2015 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan ve Başkanlıkça 17/2/2016 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında KKTC'de Bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyon İşlerinin Yürütülmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 26'ncı Yasama Dönemi 2/6/2016 tarihli 30'uncu toplantısında Dışişleri Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Tasarı ile; Vakıflar Genel Müdürlüğünce Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde vakıf kültür varlıklarının restorasyonunun Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı yükleniciler tarafından yapılabilmesini öngören Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde Hükümet temsilcileri tarafından; Anlaşma ile, KKTC'deki vakıf kültür varlıklarının restorasyonunun Türkiye'den giden yükleniciler tarafından yapılmasının önündeki engellerin kaldırıldığı ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının l'inci maddesi redaksiyon yetkisi kullanılarak aynen, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Samsun Milletvekili Hasan Basri Kurt, Karaman Milletvekili Recep Şeker, İstanbul Milletvekili Azmi Ekinci ve Rize Milletvekili Osman Aşkın Bak Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
Taha Özhan	*Sena Nur Çelik*	*Hasan Basri Kurt*
Malatya	Antalya	Samsun
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
Talip Küçükcan	*Mustafa Serdengeçti*	*Mevlüt Dudu*
Adana	Aksaray	Hatay

Üye	Üye	Üye
Fevzi Şanverdi	*Serkan Topal*	*Azmi Ekinci*
Hatay	Hatay	İstanbul
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
Ravza Kavakcı Kan	*Recep Şeker*	*Osman Aşkın Bak*
İstanbul	Karaman	Rize
	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)
	Üye	
	Halil Özcan	
	Şanlıurfa	

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN	DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA KKTC'DE BULUNAN VAKIF KÜLTÜR VARLIKLARININ RESTORASYON İŞLERİNİN YÜRÜTÜLMESİNE İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI	**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA KKTC'DE BULUNAN VAKIF KÜLTÜR VARLIKLARININ RESTORASYON İŞLERİNİN YÜRÜTÜLMESİNE İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**
MADDE 1- (1) 14 Kasım 2014 tarihinde Lefkoşa'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında KKTC'de Bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyon İşlerinin Yürütülmesine İlişkin Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunuştur.	**MADDE 1-** (1) 14 Kasım 2014 tarihinde Lefkoşa'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında KKTC'de Bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyon İşlerinin Yürütülmesine İlişkin Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.
MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	**MADDE 2-** Tasarının 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.	**MADDE 3-** Tasarının 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Ahmet Davutoğlu
Başbakan

Başbakan Yardımcısı	Başbakan Yardımcısı V.	Başbakan Yardımcısı
B. Arınç	*M. Şimşek*	*Y. Akdoğan*
Başbakan Yardımcısı	Adalet Bakanı	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı
N. Kurtulmuş	*K. İpek*	*A. İslam*
Avrupa Birliği Bakanı	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
V. Bozkır	*F. Işık*	*F. Çelik*
Çevre ve Şehircilik Bakanı	Dışişleri Bakanı V.	Ekonomi Bakanı V.
İ. Güllüce	*T. Yıldız*	*N. Canikli*
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	Gençlik ve Spor Bakanı	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı
T. Yıldız	*A. Ç. Kılıç*	*M. M. Eker*
Gümrük ve Ticaret Bakanı	İçişleri Bakanı	Kalkınma Bakanı
N. Canikli	*S. Öztürk*	*C. Yılmaz*
Kültür ve Turizm Bakanı	Maliye Bakanı	Milli Eğitim Bakanı
Ö. Çelik	*M. Şimşek*	*N. Avcı*
Milli Savunma Bakanı	Orman ve Su İşleri Bakanı	Sağlık Bakanı
İ. Yılmaz	*V. Eroğlu*	*M. Müezzinoğlu*

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı
F. Bilgin

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

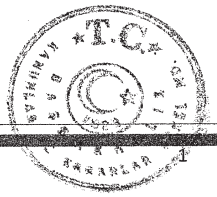
İLE

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

ARASINDA

KKTC'DE BULUNAN VAKIF KÜLTÜR VARLIKLARININ RESTORASYON İŞLERİNİN YÜRÜTÜLMESİNE İLİŞKİN

ANLAŞMA

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

İLE

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

ARASINDA

KKTC'DE BULUNAN VAKIF KÜLTÜR VARLIKLARININ

RESTORASYON İŞLERİNİN YÜRÜTÜLMESİNE İLİŞKİN ANLAŞMA

Madde 1 - Taraflar

İşbu Anlaşma, Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında düzenlenmiş olup, ortaklaşa mutabakat temelinde metnin ilerleyen kısımlarında Anlaşma Tarafları olarak adlandırılmışlardır.

Madde 2 - Tanımlar

Anlaşmada geçen tanım ve kısaltmalar aşağıdaki gibidir.

T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
VGM	Vakıflar Genel Müdürlüğü
KVİ	Kıbrıs Vakıflar İdaresi
Anıtlar Yüksek Kurulu	KKTC Eski Eserler ve Müzeler Dairesi Anıtlar Yüksek Kurulu
Yüklenici	Restorasyon için yapılacak proje ve uygulama ihaleleri sonucunda ihale üzerinde kalan gerçek veya tüzel kişiler.

Madde 3- Uygulayıcı Makamlar

İşbu Anlaşmanın uygulayıcı makamları T.C. bakımından VGM; KKTC bakımından ise KVİ'dir.

Madde 4 - Amaç

İşbu Anlaşmada KKTC'de bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının aslına uygun olarak araştırma-kazı çalışmaları, restitüsyon, rekonstrüksiyon, restorasyon, bezeme, statik, tesisat (makine ve elektrik) ve çevre düzenleme projelerinin hazırlanması ve bu projelerin uygulanması amaçlanmıştır.

Madde 5 – Kapsam

İşbu Anlaşma, KKTC de bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının aslına uygun olarak araştırma-kazı çalışmaları, rölöve, restitüsyon, rekonstrüksiyon, restorasyon, bezeme, statik, tesisat (makine ve elektrik) ve çevre düzenleme projelerinin hazırlanması ve restorasyon uygulama işleri kapsamında ihale edilerek aslına uygun olarak restorasyonlarının yapılması ile Kıbrıs Vakıflar İdaresinin yapılanmasında ihtiyaç duyulacak bilgi, tecrübe ve yazılım paylaşımını kapsamaktadır.

Madde 6 - Tarafların Görev ve Yükümlülükleri

6a) VGM Tarafından Yapılacak İşler

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunan;

a) Vakıf Kültür Varlıklarının araştırma-kazı çalışmaları, rölöve, restitüsyon, rekonstrüksiyon, restorasyon, bezeme, statik, tesisat (makine ve elektrik) ve çevre düzenleme projelerinin hazırlanması için proje yaklaşık maliyetlerini hazırlamak, ihale ilanı açmak, ihaleyi yapmak, mevcut mevzuat hükümleri doğrultusunda sözleşmenin, VGM ve yüklenici arasında imzalanmasını sağlamak, ve ihaleyle ilgili diğer işlemleri yürütmek,
b) Vakıf Kültür Varlıklarının VGM tarafından hazırlanan ve Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından onaylanan projeleri ile onaylanacak araştırma-kazı çalışmaları rölöve, restitüsyon, rekonstrüksiyon, restorasyon, bezeme, statik, tesisat (makine ve elektrik) ve çevre düzenleme projeleri doğrultusunda restorasyon uygulama ihalelerinin yapılması için yaklaşık maliyetleri hazırlamak, ihale ilanı açmak, ihaleleri yapmak, mevcut mevzuat hükümleri doğrultusunda sözleşmelerin, VGM ve yükleniciler arasında imzalanmasını sağlamak ve ihaleyle ilgili diğer işlemleri yürütmek,
c) Araştırma-kazı çalışmaları Rölöve, restitüsyon, rekonstrüksiyon, restorasyon, bezeme, statik, tesisat (makine ve elektrik) ve çevre düzenleme projeleri ile restorasyon uygulama işlerinin denetimini ve hakediş ödemelerini yapmak üzere alanında deneyimli teknik personel görevlendirmek,
d) KKTC'de bu işler için geçici olarak görevlendirilen VGM personelinin harcırah ve giderlerini karşılamak,
e) Uygulamalar sırasında çıkabilecek yeni ve zorunlu durumlar karşısında proje değişikliği ile ilgili iş ve işlemleri yaptırmak,
f) İşin olabilecek temel atma ve açılış törenlerine ait organizasyonunu KVİ ile koordineli bir biçimde gerçekleştirmek,
g) Kıbrıs Vakıflar İdaresinin yapılanması için ihtiyaç duyacağı hususlarda bilgi, tecrübe ve yazılım paylaşımını yapmak.

h) İşi icra edecek yüklenicinin çalışma sahasını/şantiyeyi sigorta ettirmesi ile mevzuata uygun şekilde güvenliğini temin etmesi hususunda yardım sağlamak.

6b) KVİ Tarafından Yapılacak İşler

a) Çalışmaların aksaksız bir şekilde yerine getirilebilmesi için, zaruri olan tüm onay ve izin belgelerini, KKTC yetkili organlarından sağlamak,
b) Vakıf Kültür Varlıklarının araştırma-kazı çalışmaları, rölöve, restitüsyon, rekonstrüksiyon, restorasyon, bezeme, statik, tesisat (makine ve elektrik) ve çevre düzenleme projeleri ile uygulama esnasındaki ortaya çıkabilecek proje değişikliklerinin Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından onaylanmasını sağlamak ve onayı VGM' ye iletmek,
c) Hazırlık çalışmaları ile diğer çalışmaların engelsiz bir şekilde yerine getirilmesi için Anlaşma konusu vakıf kültür varlığı yapıların imar paftası üzerindeki mülkiyet sınırlarını içeren arsayı teslim etmek ile ilgili işlemleri yürütmek, ayrıca yapının mülkiyeti içinde bulunan ve yapım işine engel olabilecek bina, baraka, elektrik direği, trafo, çöp ve moloz yığını vb. alanların kaldırılması işlemlerini yürütmek ve gerektiğinde kamulaştırma işlemlerini yaparak taşınmazı sorunsuz bir şekilde teslim etmek,
d) İşi icra edecek olan yüklenicilerin teknik personel ve çalışanlarının işin kesin kabulüne kadarki oturma ve çalışma müsaadelerini almasını temin etmek,
e) Masraf karşılama yükümlülüğü olmaksızın, şantiye alanında elektrik, su, kanalizasyon vb. alt yapı bağlantılarını sağlamak amacıyla gerekli izinlerin alınmasında yükleniciye yardımcı olmak,
f) Gerekli malzemelerin tedariki ile diğer zaruri olan bilgilerin temini esnasında yüklenici firmaya yardım sunmak,
g) Vakıflar Genel Müdürlüğünün Anlaşma konusu vakıf kültür varlıklarının proje ve uygulama işleri ile ilgili gerekli organizasyon ve koordinasyonu sağlamak ve VGM denetim elemanlarına orada bulundukları süre içinde araç, büro, bilgisayar vb. ulaşım ve ekipman desteği sağlamak,
h) Anlaşma kapsamındaki işler için, VGM ve/veya Yüklenicilerin KKTC'ye dışarıdan getireceği ve söz konusu eserlerin onarımı için kullanacağı inşaat malzemesi, makine, donanım, v.s. gibi ekipmanları her türlü gümrük, katma değer vergisi, diğer vergiler, fon ve harçtan KKTC tarafınca muaf tutulacaktır. Bu Anlaşma kapsamındaki işler, 22 Aralık 1987 tarihinde imzalanan 'Çifte Vergilendirmeyi Önleme Antlaşması' esasına tabidir.
i) İşin olabilecek temel atma ve açılış törenlerine ait organizasyonunu VGM ile koordineli bir biçimde gerçekleştirmek.

Madde 7 - İşleri Yürütecek Komisyonlar

Vakıf Kültür Varlıklarının Proje hizmet alımı ve Restorasyon Uygulama İşi kapsamında 2 farklı komisyon görev alacaktır;

1- İş İdaresi Komisyonu; VGM'den bir başkan ve 2 üye ile KVİ'den işin idari işlerini yürütecek, karar verme yetkisine sahip 3 üye olmak üzere toplam 6 üyeden oluşacaktır.

İş İdaresi Komisyonu; kurumlar arasındaki iletişimi ve organizasyonu sağlamak, işin süresi boyunca yaşanacak sorunları çözmek ve sonuca bağlamak üzere 3 aylık periyotlarda toplanacaktır. Komisyonun sekreteryası VGM tarafından yürütülecektir.

2- Teknik Denetim Komisyonu ise VGM tarafından belirlenecek ve işin meşleki uzmanlık isteyen teknik denetimini yapmak üzere alanında deneyimli teknik personelden oluşacaktır.

Teknik Denetim Komisyonu; İşin teknik denetimini ve hakediş ödemelerini yapmak, işle ilgili kararlar almak, gerekli kurumlarla yazışmaları yapmakla sorumlu olacaktır

Madde 8 - Genel Esaslar

Taraflar, restorasyon ve onarım işlemlerinin istenilen süre ve düzeyde tamamlanabilmesi için tam bir iş birliği içinde çalışacak ve gerekli her türlü tedbiri ortaklaşa alacaklardır.

Madde 9 - Proje Finansmanı

Işbu Anlaşmada belirtilen işlerin finansmanı, T.C. Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından sağlanır.

Madde 10 - İşlerin Hizmet Alımları, Yapımı, Muayene ve Kabul İşlemleri

Bu Anlaşma kapsamında yaptırılacak işler Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından Vakıf Kültür Varlıkları İhale Yönetmeliği hükümlerine göre ihale edilecek ve ihale Türkiye Cumhuriyeti firmalarına ya da Türkiye Cumhuriyeti firmalarının KKTC firmalarıyla kurulacak konsorsiyumlara açık olacaktır. İşin hizmet alımında, yapımında, muayene ve kabul işlemlerinde Vakıf Kültür Varlıkları İhale Yönetmeliği ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığının hizmet işleri genel şartnamesi ve uygulama işleri genel şartnamesi hükümleri geçerli olacaktır.

5

Madde 11 - İhtilafların Çözümü

İşbu Anlaşmadaki işbirliğinin amacına ulaşması için Anlaşma kapsamında görevlendirilen kurum/kuruluş ve kişilerin uygulama safhasında ortaya çıkabilecek sorunların çözümü için biraraya gelerek gerekli tedbirleri almaları ve iyi niyetli çalışmalar yapmaları esastır.

Madde 12- Yürürlük

İşbu Anlaşma, yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal usullerin tamamlandığını Tarafların birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirimin alındığı tarihte yürürlüğe girer ve Anlaşma kapsamında yapılacak işlerin kesin kabul işlemlerinin tamamlanmasıyla sona erer.

İşbu Anlaşma tarafların karşılıklı yazılı rızalarıyla her zaman değiştirilebilir. Değişiklikler, bu maddenin ilk paragrafında öngörülen usule uygun şekilde yürürlüğe girer.

İşbu Anlaşma 12 (oniki) madde ve 6 (altı) sayfadan ibaret olup 2 (iki) asıl nüsha olarak Lefkoşa'da 14/11/2014 tarihinde Türkçe olarak imzalanmıştır.

T.C. Hükümeti Adına **T.C. Başbakan Yardımcısı**	**KKTC Hükümeti Adına** **KKTC Başbakanı**
Bülent ARINÇ	**Özkan YORGANCIOĞLU**

TBMM Basımevi - 2016